Ч. 117. Чернівцї, пятниця дня 2. (14.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Нова ґімназия в Серетї.

Отже маємо нову ґімназию на Буковинї, справдї на разї лиш низшу, але з нїмецкою викладовою мовою!

Випадок то дуже цїкавий! На самій волоскій границї, на малій просторони краю аж три ґімназиї; дві в околици чисто волоскій, а трета на пограничю руского і волоского елементу... Натурально, що се велика вигода для тих околиць, коли недалеко є ґімназия. З тих сторін буде чим раз більше виходити молодежи, натурально волоскої і ті чим раз більше будуть засипувати всї уряди і інституциї. Отже заснованє ґімназиї в Серетї се передовсїм подарунок правительства для елементу волоского і нїмецкого, наколи Русини дістають — фіґу.

Бо треба лиш споглянути на карту Буковини і побачити віддаленє тих трех міст: Сучави, Радівцїв і Серету, а зобачити решту краю положену на захід, то видно ту страшну ріжницю в трактованю поодиноких частий краю. На всходї основує ся три ґімназиї одна коло другої, а на заходї голо! І нїкому в голову не прийде, що тут треба щось для краю зробити; тамтї сторони привілейовані, а сї Богом і людьми забуті.

Розуміє ся, що така несправедливість не може довго тревати; если остаточно кіцманьский, заставнецкий і садаґурский повіт може собі радити ще з бідою ґімназиями в Чернівцях, то найгірше на тім виходить повіт вижницкий і сторожинецкий. Ті повіти вже зовсїм відтяті від сьвіта і вони так само повинні дістати ґімназию як серетский повіт. Если правительство має гроші до заснованя ґімназий там, де їх зовсїм не потреба, то повинно найти гроші і фонди на заснованє ґімназиї там, де вона необходима.

Натурально, що тут потреба акциї зі сторони тих повітів, що тут интересовані; отже вижницкий повіт повинен тут як найскорше дістати ґімназию і він повинен розпочати акцию петициями і т. п., а при тім повинен звернути ся так до свого посла, як і до иньших послів з просьбою, поперти ту справу.

Треба однак завчасу прилагодити ся, щоби вже підчас найблизшого засїданя сойму можна про се заговорити.

Крім того має справа основаня нової ґімназиї в Серетї другу темну сторону.

О ту ґімназию старало ся попри ті елементи, що хотїли з того збити капітал — також саме місто Серет. Але дивне тото старанє, коли Серет не виповнював своїх обовязків навіть супротив шкіл народних, бо приміром від давна систимізовано вже народну 5-клясову школу в Серетї на передмістю „на Руснаках“, а тої школи не можна було отворити, бо не було для неї приміщеня, а місто се о постарати ся не хотїло. Коли-ж отже тепер так Серетови страшно забагло ся ґімназиї, то здаєсь першою річию було, би щоби місто дало приміщенє на ту системізовану школу „на Руснаках“, бо се перший его обовязок і пильнїйший під даваня приміщеня, осьвітленя і опалу на ґімназию.

Дальше довідуємо ся, що місто хоче примістити ґімназию в теперішній школї народній, -- отже знов буде обовязком міста, постарати ся о порядне приміщенє і сеї школи, бо школи народні повинні передовсїм лежати радї громадскій міста Серету на серцю.

Надїємо ся також, що і краєва власть шкільна буде про се памятати і постарає ся про се, що школа народна також дістане то, що їй належить ся; — бо если Серет має забаганки великопаньскі, то най сповнить передовсїм свої обовязки конечні. В противнім случаю буде Серет подобати тому великоміскому волоцюзї, що ходить в циліндрі, а босо і в лахах.

Перегляд полїтичний.

В парляментарній ситуациї нова несподїванка. Нїмецке сторонництво людове розлїтає ся. Один з визначнїйших членів того клюбу, п. Барайтер, виступив, мотивуючи свій крок тим, що в рішаючих справах, а іменно в справі відносин партиї до правительства знаходить ся в суперечности з більшостию членів клюбу. Окрім Барайтера зголосило своє виступленє з клюбу шість иньших послів. Однак на тім ще не скінчить ся. Барайтер перейде до Шенерера. Инші сецесіоністи мають утворити окремий клюб під проводом Вольфа. В кругах правиці викликала панїчний страх також поголоска, що богато членів нїмецкої партиї людової, котрі не перейшли ще отверто на сторону Вольфа і Шенерера, зложать мандати, щоби самі виборцї рішили, чи мають лишити ся в дотеперішній звязи. Для правиці не дуже приємна також і ся річ, що навіть вступленє Діпавлього до кабінету не зробило католицкої партиї нїмецкої безусловними прихильниками правительственних проєктів угодових. Клюб розпочав наради над тими проєктами з тою сильною постановою, щоби всїми силами добивати ся змін в многих точках предложеня

Говорять, що правительство гадає на разї зрезиґнувати з підвисшеня консумцийних податків, щоби одержати більшість для угодових предложень, для законів о митах, о торговельній звязи, о банковім статутї, і для валютового закона. Консумцийні податки мають бути аж пізнїйше підвисшені.

Орґан угорского правительства: Magyar Ujsag виводить, що коли австрийский парлямент не прийме угоди без змін, Угорщина буде уважати угоду за неістнуючу і поступить собі самостійно, бо оба правительства заґарантувала собі приняте угоди без нїяких змін.

Мінїстерство судівництва розіслало під датою з дня 30-го вересня с. р. до всїх президентів висших судів краєвих обіжник, забороняючий судям брати участь в полїтичних аґітациях, бо на тім терпить повага судейского стану і обєктивність в видаваню засудів. Полїтичні аґітациї судових урядників будять підозрінє, що засуди сторонничо реферовані. Судиї повинні також бути дуже осторожні в социяльних відносинах; длятого обіжник взиває призидиї, щоби з цїлою повагою і строгостию поборювали полїтичні аґітациї судиїв. Розпорядженє доматає ся дальше, щоби елементи не приносячі судейскому станови великої чести, старано ся спонукати до виступленя з тогу стану. Президиї повинні при обсаджуваню посад увзгляднувати всї наведені услівя. Обіжник має бути відчитаний всїм судовим урядникам.

У Відни відбув ся в недїлю конґрес нотарів. Принято резолюцию, малюючу зле (?) положенє нотарів з тої причини, що судові канцеляриї відбирають нотарям зарібки. Нотарі домагають ся доповненя нотариальної процедури, продовженя нотариальної практики до чотирох лїт, управильненя справи уживаня нотарів яко судових комісарів, заведеня дешевої тарифи слів, охорони против покутних писарів. В дальшій резолюциї домагають ся заведеня обовязкового убезпеченя пенсийного для нотарів, для кандидатів нотариальних і їх вдовиць. Дальше нотарі заявляють, що они готові при записах низше 100 зр. інтервенювати безплатно, коли правительство знесе в таких случаях стемплеві належитости.

Вівторок відбула ся між Туном і Кайцлем а Банфім і Люкачем конференция в справі угоди. Зі сторони австрийского правительства висказано жаданє короткотревалої провізориї угодової, іменно на 3 місяцї. — Комітети з семи мужів обох депутаций квотових зібрали ся ся на нараду вівторок по полудни. Делеґатів привитав президент угорскої депутациї Шель

Як людска совість загубила ся...

Сатира

Щедрина (М. Салтикова.)

Загубила ся десь людска совість...

Люди як перше товпили ся по театрах і улицях; так як давнїйше в прогони летїли вони за своїми ріжними дрібницями; так само як давнїйше без впину гонили зя своїми справами, а нїкому не прийшло на гадку, що чогось не достає, що у великій орхестрі житя замовк один інструмент. Многим видавало ся се полекшою і додавало їм нових сил. Хід людий став свобіднїйший; лекше було своєму ближньому підставити ногу, без жадних докорів можна було підхлїбляти ся, повзати ся перед другими, обманювати, робити сплетнї і клеветати. Всякий клопіт счез від разу. Люди не ходили, але лїтали; нїчо їх не сердило анї сумувало, нїчо не наводило на них сумних хвиль; так теперішність як і будучність усьміхала ся сим дїтям, що не запримітили загуби совісти.

І вона так напрасно затратила ся, майже в одну мить. Ще вчера той прикрий товариш ходив по земли і робив збитки людям, а нинї— безслїдно счез. Счезли всї прикрі привиди, а з ними успокоїла ся і та душевна буря, яку нераз совість викликує. Мали отже люди тепер повний спокій, могли дивити ся на сьвіт божий, насичувати ся его красотою. Мудрцї сего сьвіта сказали, що людскість увільнила ся від найбільшої запони, що доси здержувала людий в їх розвою і розуміє ся користали з овочів тої свободи. Люди показили ся; рабунки на улици, морди і убійства були на порядку дневнім; всьо йшло до загальної руїни.

А між тим лежала бідна совість на улици, подерта, обпльована, подоптана. Кождий прохожий копав єї ногою геть далеко від себе; і кождий дивував ся, як то можливо, що в такім порядним містї, там де найбільший рух, може лежати така гидка річ. І хто знає, як довго би вона там була лежала, як би не один піяк, що туди проходив; він оглядав своїми запитими очима то лахмітє і впав на гадку піднести єї; хто знає — думав собі — може можна буде за то чвертівку горівки дістати.

І нараз перейшла якась сила его тїлом, так як ток електричний, і стрясла его членами. Запитими очима зачав розглядати ся. І спостеріг, що его голова свобіднїє від похміля, що він поволи повертає до гіркої сьвідомости дїйсности, против чого він боронив ся всїми силами свого єства. Зпочатку відчував лиш якийсь сум, як би гірке прочутє, що робить чоловіка неспокійним на якусь грозячу небезпечність. Але потім пригадала ся єму і память, пригадала ся его уява. Без милосердя витягала его память всї его минувші справи, всї его злочиньства, а уява прибирала всї ті приключки в живучі форми. І тепер розпочав ся суд.

Нужденному піяницї видає ся цїла его минувшість одним, великим, гидким злочином. Він не може вже розбирати всьо, питати себе, розважувати; страшний вигляд тих образів морального упадку, що снують ся єму поперед очи, так его придавив, що той внутрішний суд, видає ся єму страшнїйший, чим найострійший засуд судиї. Так, він навіть не хоче на то зважати, що більшу часть тої минувшини, котру він тепер так остро засуджує, не єму треба приписати, але тій якійсь таємничій, незвичайній силї, що зловила его і скрутила ним, як тойстеповий вихор слабою билинкою... Чим була его минувшість? Чому він жив так, а не инакше? Чим був він сам, — отсе питаня, на котрі він здивований і безрадний не міг відповісти. Ярмо тяжіло на его житю; в ярмі вродив ся, в ярмі піде він до гробу. Тепер наконець, на хвильку прояснило ся єму, але на що? На то, щоб він мучив себе питанями, на котрі лиш мовчанєм і розпукою може відповісти.

О горе! Пробуджена совість не дає єму нї внутрішного спокою, нї потїшаючої надії; дрожачи зі страху видить лиш один вихід — втїчи в забутє. І перед тим була довкола него темна ніч, — а тепер та сама пітьма, лиш залюднена страшними, безчисленними постатями страху; і перед тим були у нього ланцюги на руках, і тепер дзвенять ті самі ланцюги, лиш тягар їх подвійно тяжкий і він знає тепер добре, що то дїйстні ланцюги... І сльози пливуть єму з очий, — безвартні сльози непоправного ніяка. Добрі люди, що йдуть дорогою, стають перед ним і говорять рішучо: „Горівка за него плаче.“

— „Батечку! то за богато... я не видержу!... виє, не кричить, на цїле горло нещасний піяк, а брутальна товпа сьміє ся і кепкує собі з него. Слїпій товпі годї зрозуміти, що той піяк

Референт австрийскої депутациї Бер, у відповіди на предложеня угорскої, зроблені ще в літї, подав предложеня з австрийскої сторони. Референт угорского *комітета з семи мужів, предложить нинї угорскій* депутациї справоздане о нових жаданях австрийскої депутациї. Цїла праса ворожить, що з тої муки не буде хлїба. Говорять, що переговори не доведуть до згоди, та що напевно нинї вже будуть зірвані дальші переговори. Budapesti Hirlap оголошує інтервю свого співробітника з Кайцлем, котрий мав єму сказати, що вірить в ухвалене угоди австрийским парляментом. Правительство буде з усїх сил напирати, щоби угоду ухвалено як найскорше; але коли се стане ся, того поки що не може сказати. В справі провізориї, коли і на який час она має бути продовжена, Кайцля не хотїв дати жадних вияснень.

Орґан словіньских послів Agramer Tagblatt доносить про ситуацию на правици, що Поляки на всякий случай будуть голосувати за угодою, навіть хоч би в нїй не пороблено жадних змін. Так само Словінцї і католицка партия людова не будуть робити засадничих трудностий, лиш що найбільше кількох з них вийде з палати підчас голосованя. Одні лиш Чехи ставлять ся остро. Виконуючій комітет Молодо-Чехів в Празї домагає ся, щоби збори мужів довіря цїлої партиї заняли ся справою угоди. На всякий случай зажадають від Тупа поруки, що жаданя Чехів будуть сповнені. Лиш в такім разї справа угоди буде могла бути признана справою посольского клюбу.

Мужі довіря радикального сторонництва нїмецкого видали відозву з завізванем до всїх Нїмцїв, щоби запротестували против нинїшної тактики опозицийних сторонництв в радї державній. Посол Гохенбурґер оголошує в Tagespost, що він і тепер є прихильником обструкцийної тактики: але що она нинї не мала би жадних успіхів, треба ждати на відповідну хвилю для успішної обструкциї. Тимчасом треба збирати сили. Над уступленем Барайтера, треба тяжко болїти.

Відносини у Франциї.

У Франциї настав тепер такий заколот, що здає ся, як би там мало заносити ся на якісь великі і важні зміни. Особливу увагу звертає той факт, що бонапартисти зачали дуже рушати ся. Вже кілька днїв тому назад сиґналїзовано з Парижа вість, що там перебуває кн. Людвик Наполеон, котрий служить в російскім войску і сходить ся там з прихильниками бонапартистів. Льондоньска Daily News одержала слїдуючу вість з Парижа: Інтриґи бонапартистів суть щораз сьмілїйші і явнїйші. Кн. Людвик Наполеон, що служить в російскім войску, був в послїдних днях в Парижи, Брукселї і в Анґлїї, а тепер гостить у бувшої француской цїсаревої Евгенїї в Монтекалїері. Кажуть, що кн. Віктор думає абдикувати зі своїх прав в користь кн. Людвика, котрий має мабуть велику симпатию на петербурґскім дворі.

Річ дуже можлива, що бонапартисти хотять скористати з теперішного заколоту у Франциї, котрий доходить вже до найвисшого степеня і остаточно готов довести до вибуху якоїсь катастрофи. Щораз виразнїйше виступає роздор межи цивільним населенем а правительством і войском, справа Драйфуса і Пікарта дають добру нагоду прасї, котра знов у великій части ширить роздор дальше. „Aurore“ пише н. пр.: Кавеняк хотїв всїх прихильників ревізиї процесу Драйфуса арештувати, позамикати до вязниці і депортувати. Плян такий виявив також на радї мінїстрів. Нинї ходить вже о що иньшого. Партиї клерикальна *і войскова видять, що вже все програно*, отже хотять викликати розрухи і завести на ново тероризм. Поступають після з гори уложеного пляну. Довідуємо ся, що старано ся, і що вже два рази пробовано зглядати Пікарта зі сьвіта (?) Але мусимо показати сьвітови, в які руки меже попасти Франция. Коли правительство дальше буде так поступати як доси, то Франция знайде ся завтра в руках фальшивників, обманцїв, зрадників а навіть убійників. Завтра може Париж оглядати такі самі сцени, які видїла арґентиньска република під президентурою Роса. В руках Брісона спочиває судьба Франциї, але Брісона окружають зрадники. Єго мінїстри Саріен, Шаноан і Льокроа зраджують єго в радї кабінетовій. Настала для Брісона хвиля рішучого виступленя.

Роялїсти рушають ся також. Оногди відбуло ся їх віче, в котрім взяло участь около 1000 людий. Демонстранти пішли відтак перед войскове касино і співали там монархічні піснї та викрикували: „Най жиє король“. Та й т. зв. патріотична лїґа робить заколот; она хотїла підчас великих перегонів зробити велику демонстрацию в честь президента Фора а против Брісона, але Фор зміркувавши то, не явив ся на перегонах. Siécle доказує, що та лїґа єсть не лиш противною републицї, але просто робить заговір і хоче викликати домашну війну. До цїлого того заколоту прилучив ся тепер ще й великий страйк робітників, переважно будівельних, в котрім бере участь 60.000 людий, а веде ся аґітация за тим, щоби до страйку прилучили ся ще й другі робітники. Коли-б то удало ся, то число страйкуючих дійшло би до півтора мілїона. Роботи на місци виставовім застановлено зовсїм, а цїлу площу окружено сильним кордоном войска.

Коли-б ще в послїдній хвили не прийшло до порозуміня межи робітниками а даючими роботу, то сей страйк в Парижи буде на всїх площах будівельних оголошений ґенеральним. До тої змови мають прилучити ся також і всї робітники металеві і робітники на зелїзницях в цїлій Франциї. Загальний комітет стрейкових, до котрого входить по двох членів з кождого товариства робітничого, проклямує солїдарність всїх робітників і жадає оголошеня загального страйку.

Найцїкавійше то, що величезний сей страйк вяжуть зі *справою Драйфуса і що то роблять рівночасно* обі ворожі собі партиї. Ревізіонїсти кажуть, що то ґенеральний штаб і єго оборонцї піддержують страйк умисно, щоби був ще більший заколот і щоби они тогди могли легко виступити против републики. Партия войскова каже знов, що то ревізіонїсти роблять заколот і що Брісон носить ся з якимсь пляном против армії. Страйк взагалї робить правительству великий клопіт. Тепер спроваджено до Парижа велику масу войска для скріпленя залоги, котра разом з полїциєю не може вже дати собі раду.

У Золї відбула ся лїцитация меблїв мимо того, що єго приятель звістний лїтерат Октав Мірбо хотїв заплатити за него кару 30.000 франків, призначену яко відшкодоване судовим знатокам письма. На лїцитацию зійшло ся богато цїкавих людий. Отже зараз перший предмет лїцитацийний, стіл, вартости 150 франків купив накладник повістий Золї, Браскель за 32.000 франків і на тім мусїла лїцитация скінчити ся.

НОВИНКИ.

Черківцї, 13-го жовтня 1898.

Іменованя і перенесеня. Перенесені ад'юнкти судові: ґр. Ґеорґій Тарнавский з Сольки до Сучави, др. Теофіл Жуковский з Радівцїв до Сучави, др. Орнст Балян з Серету до Ґурагумори і др. Ромумюс Ревс зі Станівцїв до Радівцїв. Офіциял канцелярийний Николай Сторожиньский з Путилова до Вашківцїв, канцелїсти Яків Фейчевич з Селетина і Іван Яворский з Вижницї до Вашківцїв: надпоручник Володислав Гоффман в Ряшеві іменований офіциялом суд. в Путилові, фельдфебель Абрагам Зільбер канцелїстом в Селетинї і вахмайстер від жандармериї Альойзий Петер канцелїстом у Вашківцях.

Курс науки мов краєвих для урядників державних. З порученя п. президента краю бар. Бурґіньона отворено для урядників державних курс науки мов краєвих рускої і волоскої. Наука буде тревати від 15-го с. м. аж до кінця цьвітня. Президент краю звертає увагу урядників, що при іспитї полїтично-практичнім як також і при аванзах буде звертати увагу на знане мов краєвих.

Отворене читальнї „Рускої Бесїди“ в Лукавци н. С. На отворене сеї читальнї приїхали читальники з Бергомету, з Жадови були люди і з Слободзії-Комарівцїв, де небавом також має бути отворена читальня: приїхав також і др. Стоцкий. О год. 2-ій по полудни зібрало ся множество народу, яких 300 душ і тут почав др. Стоцкий, повитаний хлїбом-солю, промавляти і научати, що то таке читальня, на що вона здаля ся, що з неї повинна бути за користь для людий, що вона має научити людий тримати ся купи і жити в згодї і єдности. Промавляли ще також і голова читальнї Бергомітскої п. Яків Бужор і голова читальнї Жадівскої п. Михайло Ткачук, аби заохотити людий до спільної працї над поправою своєї долї. До читальнї вписало ся кругло 100 членів і ухвалили річну вкладку 25 кр. але найбільше складали члени по 1 зр., по 50 кр. і т. д. Відтак вибрано старшину читальнї: на голову чесного ґазду Григория Сабуру, на заступника Данилюка, в котрого домі поміщена читалня. Тут мусимо ще згадати про одну річ. Наш нарід побожний і рад кожду річ починати з Богом. Длятого то удали ся з Лукавця читальники до сього панотця Захаровского, аби їм відправив з о. Гіменом з Жадови соборну службу Божу. Але надаремно. Панотець Захаровский запитав консисторию чи вільно єму правити для читальників службу Божу, і видко ся, що консистория не позволила, бо о. Захаровский мусїв нїби то від'їхати до Черновець, і не хотїв навіть дати картки до о. Гімена аби той відправив в Лукавци службу Божу. Розсудїть же тепер і скажіть: Хто підкопує в нашім народї віру православну? Хто відпихає єго від церкви? Хто убиває в нїм побожність? Коли вже раз перестане наша православна консистория переслїдувати наші читальнї, коли перестане мішати ся до того, що до неї не належить?

Ювилей І. П. Котляревского. З нагоди сьвяткованя столїтних роковин виходу в сьвіт „Енеїди“ Котляревского помістило „Новое Время“ в ч. 8111

нїколи ще так тверезий не був як тепер, коли він найшов ту дивну річ, *що роздирає єму серце* і не висказано мучить єго душу. Як би товпа була найшла то само, що він, то була би також довідала ся, що є ще гризота на сїм сьвітї — найстрашнїйша зі всїх страждань — гризота нагло пробудившої ся совісти. Зі страхом була-б товпа побачила, що вона також є в ярмі стояче, на души і тїлї обезображене єство, так як той піяк, що з болю і муки кричить перед цїлим народом.

— „Нї! мушу того позбути ся, воно-б мене забило так, як собаку... стогне нещасливий піяк і хоче кинути знов на улицю совість. Але недалеко стоячий полїцейский повздержує єго:

— Ти, братчику, — каже він грозячи пальцем, — любиш, здає ся, всяке паскудство на улицю кидати, але знай, що за то також можеш сидїти.

Піячиско ховає свій знахід в кишеню і відходить. Глядить довкола себе і лїзе як злодїй, підлїзає до шинку, де єго старий приятель Прохорич веде від давна знаменитий интерес. Вперед глядить крізь вікно і коли видить, що шинок порожний, а Прохорич спить сам за столом, отвирає скоро двері, входить до середини і заки Прохорич пробудив ся зі свого сну, вже та страшна річ лежала в єго руках.

* * *

Хвильку сидїв Прохорич переляканий з широко отвореними очима; піт виступив єму на цїлім тїлї. Єму здавало ся, Бог знає яким чином, що він веде свою торговлю без законного патенту; але нї! Поглянув по стїнах і побачив, що всї патенти синї, зелені і жовті висїли в порядку на стїнї. Він знов подивив ся на ті лахи, що таким дивним чином впали єму в руки і вони видавали ся єму знакомі.

— Ага! —скав він до тебе.— Се ті лахи, що я їх ледви позбув ся, заки купив собі патенти. Се справдї ті самі лахи.

І тепер став він роздумувати; єму чогось здавало ся, що грозить єму неминуча руїна.

— От! веде чоловік интерес — говорив він до себе, — а впаде єму така біда на голову, то може собі від разу сказати: Пропав я нещасний! Від нинї менї вже вести ся не буде.“

Так він собі роздумував, а лихорадка трясла цїлим єго тїлом і лице поблїдло; здавало ся єму, що якась дивна, страшна мара станула перед ним і дивить ся єму в глубину души.

— Мерзенне то дїло розпоювати людий — шептала єго пробуджена совість.

— Жінко! Арино Івановно! — крикнув перестрашений шинкар.

Прибігла Арина Івановна, та коли лиш побачила, що за подарунок лежить в руках єї чоловіка, закричала також: Ох! ратуйте добрі люди!

— Що я зробив тому піякови, що я через него маю маєток тратити, — муркотїв Прохорич, натякаючи на піяка, що передав єму страчену совість.

Великі краплї поту виступали на чоло шинкаря.

Між тим наповняв ся шинок людьми. Але Прохорич місто того, щоб людий припрошувати і наливати, не лиш що не хотїв наливати горівки, але ще й став говорити проповідь про то, що горівка є жерелом всяких нещасть для людий.

— Коби ти вдоволив ся малою чаркою, иньша річ. Воно й добре до здоровля, — говорив він крізь сльози, — але ти хотїв би від разу цїлий збанок випити. І що тобі з того. Возьмуть тебе, поведуть тебе на полїцию і дадуть добре попід сорочку. А вийдеш з полїциї, то здає ся тобі, що ще й нагороду дістав — а то було сто буків. Розважте отже, чи то варта ще й гроші на то давати зі свого невеликого заробітку.

— Слухай Прохорич! та ти старий здурів і то може через ті лахи? — питали єго гостї, окруживши довкола.

— І тобі дав би я ті лахи, щоби й ти раз прозрів, — відповідав Прохорич, — диви. то мій новий патент, що я єго нинї дістав.

І показував гостям ту совість, що єму нинї кинув піяк, питаючи, чи хто не був би рад єї собі взяти. Але гостї, знаючи вже, що то є, не мали охоти брати того подарунку; вони навіть відхиляли ся від того, не хотїли навіт діткнути ся.

— Гарний патент, — кінчив Прохорич не без злости свою проповідь.

— І що-ж ти думаєш з тим робити? — питали гостї.

— Вже конець прийшов на мене. Я не виджу иньшої дороги, приходить ся менї вмерти. Бо знайте, обманювати, розпоювати дальше

дуже прихильну нам статю О. Вересая під заг. „Къ столѣтію „Энеиды“ Котляревского“ і портрет Котляревского. Видно отже, що коренні Великоруси з „Нового Времени“ прихильнїйше до нас відносять ся, як наші домашні москвофіли, що мають ту безличність лиш кепкувати і глузувати собі з найдорозших українському народови святощів.

В Галичинї приготовують ся до виборів до ради державної з V-ої курчї на місце б. п. Гробельского в окрузї виборчім Коломия-Надвірна-Богородчани-Снятин-Городенка. Руский комітет поставив кандидатуру д-ра Михайла Дорундяка, польский „центральний“ комітет ставить кандидатуру дїдича Мойси.

Стан виємковий знесено в Галичинї в 10 повітах.

Зелїзничі сиґнали відїзду. Ц. к. мінїстерство зелїзниць зарядило, що устні оклики поїздової служби від 1. падолиста с. р. на всїх зелїзницях в Австриї мають занехати ся, а на їх місце прийдуть трубкові і свиставкові сиґнали. Після того розпорядженя кондуктор, що провадить поїзд, дасть сиґнал свиставкою, взиваючи иньших кондукторів і службу до занятя своїх місць, відтак кождий зі служби дасть оптичним сиґналом (рукою, хоругвкою або лїхтарнею) відповідь, що готовий до відїзду, почім кондуктор від поїзду дасть знак трубкою до відїзду.

Буковиньска консолїдация. Гавкнув один песик, написали Buk. Nachrichten ідіотично статю про згоду з москвофілами, а за ними відзиває ся і Gazeta Narodowa, для котрої „консолїдация буковиньска“ є вже доконаним фактом. На се скажемо тій нашій новій опікунцї, що най лїпше читає „Буковину“, а не спускає ся на інформациї з Bukowinaer Nachrichten, бо лиш тим сьмішить себе. Крім того запитали би ми Narodow-у, де то вона вичитала у нас прихильні для москвофілів статї? Чи не з пальця вона виссала? А то саме можемо сказати і всїм иньшим добре поінформованим дневникам, як Gazet-ї Polski-ій, „Русланови“ і Neue fr. Presse.

Редакциї Buk. Nachrichten подаємо до відомости деякі факти; може вона з них знов зробить полїтичну комбінацию, а іменно: п. Николай Василько по своїх конференциях з др. Стоцким занедужав, а др. Стоцкий минувшої суботи отворив читальню в Лукавци н. С. Теми дуже добрі, комбінувати на тій підставі можна. Отже редакцие Buk. Nachrichten! Allons у!

Buk. Post вже знов зачинає нас чіпати ся як пяний плота. До недавна були ми у неї комунїстами і анархістами, тепер для відміни антисемітами. На ті всї лайки відповідати річево ми не хочемо, бо вже нераз ми про се говорили, але спитаємо бар. Мустацу, длячого він так страшно кричить, чи не длятого, що боїть ся д-ра Стоцкого або Пігуляка побачити у видїлї краєвім?

Автомобіль до гармат. Онегди відбула ся у Відни проба автомобілїв до тягненя гармат, котрі заступлять запряг кінний. Пробу перевів капітан Шмідт. Автомобіль сей має з переду три сїдала, а побіч бензиновий мотор і важить 3.000 клґр., а обтяжено его ще тягаром 5.000 клґр. О год. 9-ій рано вирушив сей автомобіль, везучи комісию, і звернув ся в сторону ріки Відейки. Пересьвідчено ся, що на переїзд дороги, до котрої звичайний запряг кінний потребує дві години автомобіль, потребував лиш годину. Опісля урядженo проби під гору, котрі випали знаменито. И се все діє ся в „ері розоруженя“ у — Франциї винайдено нові гармати, а в Австриї автомобілї до гармат. Се теория і практика!

Крадїж на почтї. Великої крадежи допустив ся почтовий возьний Ґерґіца в портовім румуньскім містї Констанца. Іменно дібрав ся він до каси, де була поважна сума гроший, прислана народним банком в Букарештї і украв звідтам около 460.000 франків в румуньских паперах. Виновник утїк. На другий день найдено порожний почтовий мішок над берегом моря.

Жертвою справи Драйфуса в наслїдок уличних розрухів, що счинили ся минувшої недїлї в Парижи, крім 19 ранених і 10 арештованих, упало 500 капелюхів, котрі полїция по розігнаню збіговиска найшла на земли подоптані, а котрі відтак спалено; дальше 600 біноклїв і окулярів, 200 подертих загорток, 500 поломаних палиць і т. д. На сотки числять також порозбивані склянки і иньшу посуду, притім подерті ковнїрцї, краватки і маншети.

Найновійші твори Золї, о котрих голосять его приятелї, є такі: Наперед великий твір о Драйфусї, котрий мабуть вже готовий, але на разї лишить ся тайною. Оголошений буде аж по смерти автора, хиба що перед тим найде ся накладчик, котрий досить заплатить за право друку. Відтак Золя має в плянї цикль повістий, з котрого кождий том має описувати житє одного з евангелистів, сьв. Марка, сьв. Луки, сьв. Івана і сьв. Матея.

Лист чи цвібак? Поміж вояками, що виправились в четвертім американьскім полку охотників на війну против Іспанії, находив ся молодець Кароль Bates. Судьба хотїла, що, заким ще вибухла війна, він заручив ся був з одною панною з Віргінії. Не дивота проте, що в часї походу він зовсїм не був настроєний воєвничо, чого доказом було хочби те, що на тиждень висилав до своєї судженої що найменьше три листи. По місяцеви такої оживленої кореспонденциї попав він нараз в розпуку: весь листовий папір єму вийшов, а роздобути не мож було нїгде. Але не даром Кароль Bates був Американином, до того залюбленим. Всї свої горячі присяги, і поцїлуї списував він від тепер на твердім як камінь „цвібаку,“ який що дня воякам роздавано на поживу. На тім оригінальнім листї прилїпляв він достаточну скількість марок, як на рекомандовану посилку, і вислав почтою до Віргінії. І знати треба, що нї один урядник почтовий анї листонос не нагриз сего незвичайного листу; не утративши дрібки любовної присяги та не обложений портовою карою дістав ся лист все на час до рук нетерпеливої молодої Американки.

Чума в Бомбаю в Індіях всхідних лютить ся знов епідемічно. В бомбайскім окрузї було в послїднім тиждни 4.000 случаїв смерти, а в самім містї Бомбаю умирає денно около 200 осіб. Місто се числить 850.000 мешканцїв і є найбільшим огнищом торговлї в сїй анґлїйскій кольонії.

Наука, штука і лїтература.

— Заповіджене ювилейне видане **„Наталки Полтавки“**, зредаґоване проф. І. Кокорудзом, вийшло вже з друкарнї Наукового тов. ім. Шевченка яко перший випуск „Руской Драматичної Бібліотеки“, видаваної товариством „Руска Бесїда“ у Львові. Видане се, заосмотрене потретом Котляревского, вступом і обясненями менше зрозумілих слів виглядає дуже гарно: формат великої 8°, папір велїновий, друк більший, окладинка окрашена гарною вінетою, сторін 48. Щоби улекшити загалови а іменно читальням набуване сеї книжки, поставлено цїну тілько 20 кр. Купити можна в книгарнях Наук. тов. ім. Шевченка і Ставропигійского інститута. Ноти до „Наталки Полтавки“. появлять ся не бавом.

— **Сотні роковини народного письменьства Руси-України.** Памяти Івана Котляревского написав др. Мих. Пачовский. Коштом і заходом товариства „Просьвіта“. У Львові, 1898. З друкарнї Наук. товариства ім. Шевченка. — Сторін 64 з портретом Ів. Котляревского; цїна 16 кр.

Є се 221 і 222 книжочка, видана товариством „Просьвітою“, а 10 і 11 за сей рік (за жовтень і падолист). В книжочцї бачимо три части: Давні часи, Іван Котляревский і сто лїт народного руского письменьства від появленя Енеїди. В першій части поданий є на 19 сторонах короткий погляд на руске письменьство до Котляревского, в другій части житє, писаня і заслуги Котляревского, а в третій на 13 сторонах короткий погляд на народне руске письменьство найновійшої доби на Українї, в Галичинї, на Буковинї і на угорскій Руси. Кінчить ся книжка коротеньким порівнанем теперішного нашого літературного майна з тим, яке було у нас перед Котляревским.

Книжочка ся є дуже на порі і має бути підготовленем нашого сїльского народу до обходу великого сьвята сотних роковин відродженя нашого письменьства.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци серпни с. р. 8.300 важних поліс на суму 3,743.895 зр. обезпеченої вартости з премією 34.321 зр. 94 кр. Разом отже від 1. сїчня до кінця вересня с. р. видано 48.878 зр. важних поліс на суму 25,395.855 зр. з премією 219.177 зр. 51 кр.

Попередного року за той сам час видано 40.201 важних поліс на суму 21,315.607 зр. з премією 182.394 зр. 08 кр.

Шкід було в вересни 94 случаїв, межи тими більші пожари в торговици повіта товмацкого (28 членів), в Книгиничах повіта Рогатиньского (9 членів), в Куцурові повіта бобрецкого (7 членів) і в Микулинцях повіта тернопільского (8 членів). Разом всїх від початку року по конець вересня 576 шкід, з котрих 567 уже виплачено; одна шкода приключивша ся в остатних днях вересня находить ся в лїквідациї а 8 відшкодовань (в сумі загальній 1.876 зр. 34 кр.) на разї вздержано до укінченя доходжень судових.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї, виносить brutto 157.801 зр. 87 кр., з чого відтрутивши часть реасекуровану остає на власний рахунок 87.490 зр. 67 кр.

Фонд резервовий з днем 30. вересня с. р. виносить 90.840 зр. 87 кр.

Львів, дня 10. жовтня 1898.

„Днїстер“ Товариство взаїмних обезпечень.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою за місяць вересень 1898.

I. Стан довжний:

			Корон сот.
1. Фонд резервовий			3291·30
2. Специяльна резерва			318·47
3. Удїли членів			51226·21
4. Вкладки: а) стан на початку вересня	кор. 365967	сот. 56	
б] вложено в вересни	„ 17565	„ 70	
в] винято в вересни	„ 8374	„ 35	
позістає з кінцем вересня 1898			375158·90
5. Дивіденда за р. 1897 не піднесена			703.22
6. Кошта спору			80·81
7. Сальдо процентів [побраних]			15251·25
8. Рахунок біжучий з институциями кредитовими			5239·70
Сума			451269.86

II. Стан чинний:

1. Цїнні папери фонду резервового			3197·—
2. Пожички удїлені: а, стан на початку місяця	кор. 427254	сот. 61	
б, удїлено в вересни	„ 20393	„ 00	
в] сплачено в вересни	„ 16796	„ 50	
Стан з кінцем вересня 1898			430851·11
3. Готівка в касї з днем 30. вересня			1225·46
4. Льокациї:			
а] в щадници почтовій [оборот чековий]			849·54
б] в цїнних паперах			400·—
в] в иньших институциях кредитових			11600·82
5. Сальдо коштів адмінїстрациї			3145·93
Сума			451269·86

Членів прибуло 37, убуло 3, отже разом з кінцем липня 1898 членів було 1270 з декларованими удїлами 1309 в сумі 65.450 корон.

Стопа процентова від вкладок $4^1/_4$%; процент від пожичок удїлюваних: $6^1/_2$%.

Львів, дня 30-го серпня 1898.

Товариство взаїмного кредиту
„Днїстер“
стоваришене зар. з обмеженою порукою.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 13-го жовтня 1898.

Відень. На нинїшнім засїданю палати послів предложило правительство предложене дотично належитостий від перенесеня власности.

П. Поммер поставив внесене дотично покритя з управильненем плати слуг державних сполучених видатків.

П. Ваґнер інтерпелює мінїстерство оборони краєвої в справі улекшеня вправ войскових для сельского населеня.

Функе, Ґросс, Перґельт і товариші інтерпелюють мінїстра судівництва в справі оголошеного в часописях розпорядженя до президий висших судів краєвих.

Потім слїдував вибір 48 членів комісиї буджетової і продовжене першого читаня предложеня правительственного о поправі платнї слуг державних.

Починає говорити ґенеральний бесїдник pro п. Шраммель.

Переписна редакциї.

Вп. Марко Мурава. Дякуємо. В слїдуючім числї помістимо і вчинимо по Вашій воли.

бідний нарід я не хочу; що-ж отже менї полишає ся, як не смерть?

— Так! так — говорили, сьміючи ся гостї.

— Так! — говорив Прохорич, — а ще до того, хочу то всьо шинкарске начинє, що ту є в шинку, потовчи і горівку вилляти в канал. Бо знаєте, братчики, як чоловік раз наверне ся на праву дорогу, то і сам запах горівки перевертає єму нутро.

— Ану важ ся зробити се! — сказала єму его жінка Арина Івановна, котрої душа не переняла ся якось тими гадками.

Але Прохорича не можна вже було пересьвідчити, він плакав гіркими сльозами і говорив в одно. І так цїлий день минув єму на таких роздумуванях. Жінка справдї не допустила до того, щоб він побив начинє і вилляв горівку в канал, але за цїлий день не продали вони нї капинки горівки. Над вечер був вже Прохорич зовсїм веселий і сказав, кладучи ся спати, до жінки:

— Видиш, моє серце, як то добре! Хоть нинї і копійки ми не заробили, то за то як легко нам на совісти. І справдї, ледво положив ся спати, сейчас заснув спокійним сном; не кидав ся, анї навіть не хропів, як то трафляло ся передше, коли він заробляв гроші, але не мав совісти.

(Дальше буде)

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Дальшом почестний черновецкої краєвої вистави в р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗЇКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт лукусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і францускиx взірцїв.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ приймає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

УЧЕНИК

з окінченою II-ою клясою ґімн. знайде користне приміщенє в первораднїй торговлї товарів корінних, вин і лакітов

І. Бориса в Перемишли Ринок ч. 8.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою B. M. F.

Для мужчин ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґум. . . . . 4·50
для мужчин ясної краски з телячої шкіри і з ґумою мешти . . . . . 2·80
для дам ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 4·25
для дам ясної краски з телячої шкіри мешти . . . . . 1·90
для дївчат ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 2·29
для дїтий ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 1·65
для дам брунельові черевики . . . . 2·50
для „ „ мешти . . . . . 1·50

Черевики здаровя!

З непромакаючої матерії для дам 1·10, для панів 1·40

Такі самі з ґумовими підошвами

Для мужчин 1·25 — Для дам 1·40

Сандали від 18 кр. в гору.

Кальоші мужескі 2·30 — Кальоші дамскі 1·90

Найлїпші льнянні, батистові, атласові і сатинові краватки після найновійших і найгарнїйших взірцїв.

Мотилькові штука по	. . .	17 кр.
Узлові „ „	.	24 і 28 „
До вязаня „ „	.	24 і 28 „

Куфри подорожні і підручні.

Торбинки ручні, і до завішуваня.

Ременцї на плед і иньші подорожні прилади.

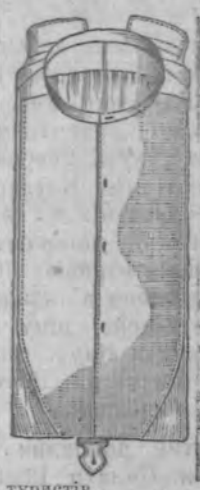

Ковнїрцї

і

Маншети

Білі сорочки з крашеним передом . . . . . 1·50
Білі, переди гладкі від . . . . . 1·10
Білі, сорочки фалдовані від . . . . . 1·38
Білі переди гафтовані від . . . . . 1·58
Білі, з білим, шовковим передом . . . . 2·50
Білі сорочки з крашеним шовковим передом . . . . . 2·50
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів . . . . . 1·18
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів з шовковим передом . . . . 2·75
Мужескі льнянні, трікотові і сїткові так зв. для туристів від 78 кр. в гору.

Мужескі паси і паски до тих сорочок від 45 в гору.

Хлопячі сорочки в родї так зв. для туристів від 18 кр.

Кафтаники висисаючі піт по 28 кр.

Виключна **продаж цилїндрів** з фабрики **Ц. Месмера** у Відни.

По дуже обниженних цїнах:

Мужескі Girardi від 80 кр. в гору.
Хлопячі Girardi від 40 кр. в гору.
Маринарскі капелюхи від 30 кр. в гору.
Шеломи по 1·38 кр.

Добре ходячі

будильники

по 1·75 кр.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Сбенський.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 118. Чернівцї, недїля дня 4. (16.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

В справі словяньскої взаїмности.

В Празї бере ся п. Адольф Черни видавати місячник: „Slovansky prehled, sbornik sprav, dopisu a stati o soucasnem zivote vsech kmenu slovanskych — і „Slovansk-y Knihovn-y“.

Вже починає гадка висказана в свято народне Палацкого переводити ся в житє. Академічна робота має наблизити всїх Словян до себе; — через близше розпізнане кождого народу словяньского має приготовити ся сполучене моральне до витвореня взаїмної любови і взаїмної помочи, двигаючи свій культурний уровень.

Роля проводу і посередництва припала Чехам — і справедливо.

Чехи між всїми словяньскими народами в Австриї і поза Австриєю суть одинокими на тепер, котрий може піднятись такого дїла так задля свого більше обективного становиска в родинї славяньскій, — не будучи нї минувшостию, нї теперішностию звязаний з кривдами і претенсиями поодиноких племен, — як за для свого високого культурного становиска, котрому в дечім не дорівнує жадне друге племя.

Ми Русини нинї в так дурних живемо обставинах, що нам не з добром ні правиця, ні лївиця парляментарна; — се однак не може нас осліпити на стільки, щобисьмо не оцїняли належито обставин — братнього народу, щоб носили гнїв про неприхильні ним маневри полїтичні — і не добачали високої цїли в піднятій роботї.

Чехи стоять в обіймах зелїзних рамен нїмецких, що заєдно грізні як околяючі гори ческі. Чехи стоять на березї окраїни словяньскої над ґерманьским всьо захоплюючим морем, — так як стежкою йно сполучені з другими братами. Чехам грозить все напасть і в дома і по за домом. Чи-ж дивно, коли запопадливо боронять себе, необачні на сентименталїзм претенсіональний угнетених наций. Перша любов починаєсь від себе, а вона тілько тогди стає неморальною, коли сьвідомо і без примусу дїлає на шкоду другого; сего не мож закинути в полїтичнім житю Чехів, — хотя не одно вражає нас не мило.

Чехи однак займили найвисше місце культурне, хоть не мають самостійности полїтичної, — хоть безнастанно ще борють ся о своє „я“.

Ческий нарід один став високо у всїх галузях знаня людского і штук красних, — дорівнав в економії народній і суспільній культурному заходови, а просьвітою і самосьвідомостию стоїть на найвизшім ступени теперішного сьвіта, бо не має анальфабетів анї ренеґатів. Десять лїт абстиненциї парляментарної виказало велику перевагу моральну над самими Нїмцями, — а нинїшна доба не менче доводить зрілости полїтичної, як вишколеного характеру. Се борбою і патріотизмом вигодоване племя в зелїзній школї житя, — се нарід дозрілий роботою і побідами над противниками, — се найпродуктивнїйший і найкультурнїйший безперечно народ в державі австро-угорскій і в цїлій Словяньщинї. Тому повинні з радостию витати всї Русини, коли піднялись Чехи проводу та посередництва до взаїмности словяньскої.

Чи є така академічна робота пожиточна взагалї — і чи є надїя до осягненя знаміреної цїли?

Вже то споконвіку всї ідеї ширились попри живе слово алеґоричними памятниками і письмом; від розповсюдненя штуки друкарскої уважають письмо за найсильнїйше средство аґітацийне до кождого дїла, — тому мусить бути задумане видавництво придатне та пожиточне до сотвореня лїпших наших взаємин.

Чи осягне ся знамірена цїль, — се вже залежне від близших та дальших обставин цїли. Залежне воно по своїм зростї, так від щирости та енерґії ініциаторів самих — та видатности веденої роботи, — як не менче від прихильного співдїланя наближаючих ся племен, — від безкористного трактованя річи, — від абсолютного зреченя ся верховодства якого буть роду, — від гоєня давних ран, — від понеханя нових кривд.

Причина яких би не було жалїв і претенсий — буде все причиною тільки нового розриву та ворогованя! — Академічне трактоване такого вічного миру чи розоруженя починає вже кільчитись реальними засївами, — принукуючи дипльоматию до ширших починів, хотя довго та ідея була мало не на рівнї з ідеями божевільних, — чому-ж би змагане до моральної федерациї Словян було неможливе? Воно не тілько можливе, — але стає очивидячки конкретне — і на добі — вже плинуче з великої гадки вічного миру, — котрий безперечно виплине — з мирових гуртів поодиноких народних, — а переносячи ся на цїлї часта сьвіта або і на цїлу людскість.

Насуваєсь гадка: чи сама писана балачка проведе дїло на ясний путь? На се тяжко рішучо притакнути.

Так житя минувше як і теперішне, починаючи від патріархальности родинної — а йдучи в народ — в народи, — доводить наглядно, що крім письма охочого — щирого чогось більше бажаєсь для цементу взаїмности. Сьвята народні поганьскі у Греків, Римлянів або Египтян мали дальшу суспільну задачу по за релїґією — були сполучаючим цементом — самопізнаня національного — і почутя спокревности народної — чи племенної. В нових часах помагають люди собі так прозваними „з'їздами“ — „вічами“ — „сьвятами народними“ — для тїснїйшого спочуваня одної ідеї або приналежности племінної.

Не иньчої вдачі є Словяне від других народів; і в них тою-ж стежкою проявляєсь сполучаючий рух в напрямі викристалїзованя одноцїльного брилянту, що має ся назвати „взаїмність“. Були то собі до тепер або плятонїчні змаганя без жадного підкладу реального, — а тому без житевих наслїдків на загал — і на частини околені сим плятонїчним рухом. Були може і змаганя реального строю, — але бачить ся без всякої основи правдивої взаїмности, — а тому безпожиточні та роз'єднуючі задачу наближеня в імя: правди і любови.

Здаєть ся, до нинї не було безкористного труду з огляду на загальне добро, — а були звичайні експеріменти на подобу дипльоматиї хитрої, котра пожиткуючи оглядно з обставин і немочи даних суспільностий хоче з мутної поживи двигнути свої сили до могучости над слабшими.

Здаєть ся всї почини до нинї могуть нам вистати за теоретичну науку, з котрої час надто великий навчитись сеї правди, від котрої має роз'яснитись великий день нового, нашого житя.

Тому думаю таке: місячник присьвячений взаїмности словяньскій буде на основі невдалої минувшости шукати нових доріг до проясненя темних невдач — і хоробливих ран, — осьвітлюючи сї дороги здобутками ясноти теперішного дня — і споконвічних законів людского духа. Думаю, що в нелукавій любови всїх братів і всїх споріднених племен знайдесь та великаньска підойма до одноцїльного руху культури загальної, не кривдячої одиниці в розвою самостійного житя народного, що пливе з его бувальщини, з его виплеканого житьом та обставинами обичаю і з его виробленого віками єства національного.

Тодї порозуміти братови брата не прийде ся за тяжко, — тодї і жертви любови не будуть за великі! Висказуючи мої думки, відчуваю серце — і бажаня мого цїлого народу, — сего колись найбільшого

Як людска совість загубила ся...

Сатира

Щедрина (М. Салтикова.)

(Дальше.)

Та Арина Івановна инакше думала в тій справі. Вона розуміла добре, що в такім интересї як їх, совість не принесе пожитку і користи і рішила ся тому позбути ся єї з хати. Але ждала лиш до ранку, а рано, коли лиш перші лучі зорі заглянули крізь вікно, відобрала від спячого Прохорича совість і вибігла на улицю.

Се якраз був того дня торг. Много мужиків приїзджало з доохрестних сїл, а полїцейский Ловець ходив по торговици, приглядаючи ся всему. Лиш зобачила шинкарка Ловця, як впала їй золота гадка до голови. Побігла за полїцейским і прийшовши близько коло него, всунула совість в кишеню его плаща.

* * *

Ловець була се хитра голова, — не так дуже безличний, але не вагав він взяти там, де дало ся. І не дуже такий брутальний він був, але вострий. Одним словом, Ловець любив взяти, що дало ся, але впрочім був то чесний чоловік.

Нараз напали на него якісь дивні корчі... Коли став на торговици, де стояли вози і крами з товарами, видало ся єму, що то зовсїм чужа річ, і нїчо его не обходить. Нїколи ще в его довголїтній практицї се єму не лучало ся. Він протирав собі свої безвстидні очи і думав собі: Чи зараза на мене напала, чи се снить ся ще менї? Скоро пійшов він до одного воза і хотїв щось взяти, але рука відмовила послушеньства. Прийшов до другого воза, хотїв мужика поторгати за бороду, — але рука не хоче тягнути ся. Білий страх малював ся на его лици.

— Що се сегодня зі мною? — думає дрожачи ловець; та-ж я попсую собі интерес на будучність! Чи не лїпше, щоб я пішов до дому і заждав, доки знов не прийду до розуму.

Але нї, він надїяв ся, що той напад мине ся. І зачав ходити довкруг торговицї. Дивить ся, всюди лежать ріжні товари, а всьо як би собі з него кпило: „Диви, яке всьо гарне, як близько, та не для тебе.

Мужики ставали чим раз відважнїйші, бо виділи, що полїцейский нинї не бере нїчого, і зачали робити собі навіть жарти з него; один назвав его навіть: Попанц Попанцовичом.

— Нї! то якась хороба чіпила ся мене! — рішив Ловець, і так, як стояв з порожними руками, пішов до дому.

Поволи йде він до дому, а Ловчиха стоїть на порозї хати і питає его: Що доброго приніс ти дому? І тяжкий удар слїдує,—муж єї не приніс нїчого. Їй закипіло в грудях:

— Як то може бути? — питає вона сердито.

— Сьвідчу ся моєю совістию... — зачинає Ловець торжественно.

— Длячого ти не приніс нїчого? Кажи! — кричить завзято жінка.

— Сьвідчу ся моєю совістию,—знов зачинає Ловець.

— Но! то будеш і обідати з твоєю совістию; аж до другого торгу не маєш у мене обіду, — відповідає єму Ловчиха.

Ловець повісив сумно голову, бо знав, що Ловчиха любить додержати слова. В такім прибитім настрою скидає свій плащ і нараз — о диво — чує ся якби на ново народжений. Совість, що була в кишени плаща, висїла тепер на стїнї, та і полїцейскому стало лекше, він віддихав вже свобіднїйше і знов стрілило єму через голову, що нема в сьвітї такого майна, до котрого би він не мав права. Він чув ся такий сильний, що міг знов забирати, що під руку навинуло ся.

— О! тепер вже не втїчете з моїх рук, братчики, — сказав він до себе, затираючи руки і пішов, щоб взяти плащ та йти на торговицю. Але, о горе! Лиш взяв на себе плащ, а ту знов нападають его дивні корчі, невисказане заклопотанє, якийсь дивний страх. Єму здає ся, що в его нутрі сидить подвійний чоловік; один без плаща безсоромний, захланний, хапчивий, другий в плащи несьмілий, повздержливий. Та хоть він чує, що вийшовши за браму став знов лагідним і мягкосердечним, але таки хоче піти на торговицю. —Побачать, чи я ще не вспію бути таким як давнїйше, — думає собі.

Та оскілько лиш він приближує ся до торговицї, тим сильнїйше починає бити его серце, тим сильнїйше чує він потребу змилосердити ся над тими бідними мужиками, що за пару шелюгів мусять настояти ся цїлий день на дощи і слотї. Вже не то, що не ласий він на чуже добро, але і власний гріш, що мав его в кишени, пече его.

найславнїйшого народу, — а тепер так страшно пониженого може і не з власної вини... сего умираючого народу, — а останними силами двигаючого ся до дня, сьвітла і правди...

Ми витаємо кождий почин до відродженя людского духа — цьвітами чистого серця, — ми стрічаємо кожду живу думку — проблисками ясного духа, — ми з вірою апостолів йдемо на стрічу великій ідеї слованьскій відродженя духового, несучи оливні галузки вселюдского щастя! — Та чи сповнять ся наші надії? Побачимо! — Слово — се гадка житя, — дїло се почин житя.

І взаїмність слованьска у слові жити буде гадками, — жите взаїмности нїчне ся від дїл.

Не довго прийдесь нам ждати!

Дня 31. жовтня сьвяткують Русини у Львові память Котляревского, — є то 100-лїтні роковини відродженя нашої лїтератури. Хотя ми найглубше упали, — а з упадком пострадали мало не всї богацтва народні і людскі, — то наша мова двигнулась борше з псевдоклясицизму — і пішла на нову сучасну стежку, — як в богато других народів, котрі хоть не зіпхані зі шляху розвою проґресивного — і не обдерті злиднями, — такой далеко прилишили ся позаду на добі виступаючого романтизму, — або досаднїйше сказавши: на добі висвободженя духа з тїсних повивачів заплїснїлої форми.

Таке диво культурна Европа невгадала-б! а та кой воно чиста правда мов кришталь!

Ми не гордимо ся сею подією, бо проти 100 лїт наші здобутки так ще малі на полю поступу, що нам стидно сего факту; однак сесь факт дає нам віру незломну в сьвятість нашого дїла, — а сьвято народне має скріпити наші сили до культурної роботи не з заздрости перед щасливійшими братами, — а з сего почутя гідности чоловіка, — що винен безнастанно розживатись духовим житем і тодї, коли видають ся замкнені всї ворота до культурного добра.

Се сьвято есть справдї манїфестациєю всенародною, однак не для демонстрациї полїтичної — а задля з'електризованя всїх наших сил до працї, — для совістного обрахунку сповненої роботи — і для з'єдиненя та впорядкованя робітних одиниць для самосьвідомого поступу.

Не годні повеличатись ми нї академіями, нї музеями, нї театрами величними, — нї другими здобутками розцьвіту культурного: — та нїчого соромитись нам: хто схоче запізнатись з історією нашою, — сей не кине на нас каменем, а скаже: — бездольний, робітний народ, — оскільки здїлав, — остільки добув ся з гробу...

Наше народне сьвято, „Котляревского звеличане" — се призмат, що розведе містицизм взаїмности — на складові сьвітла вибухаючої поломіни на реальнім підкладї теперішного дня, що покаже нам ясно сю велику душу слованьску, в котрій кожде племя побачить реально своє дїлаюче та любляче „я", в котрій мусить виплинути єство Русинів в такій гармонії, в якій малює ся словами образ будучої взаїмности слованьскої.

Коли академії і товариства слованьскі, коли визначнїйші люди слованьскі загостять до Львова у памятний день, — коли наші малі інституциї брати наші зарівно пошанують як питомі великі, — коли братнї народи забувши на свою славу, — обнїмуть ся з нами неславними — і обезславленими, — тодї нїчне ся дїлом житя слованьскої взаїмности!

Ми хочемо щиро вірити, що наші братя якраз в хвили так поважного настрою взаїмного забажають відвідати Русинів, забажають порадувати ся радостию рускою, — а обявом співчутя загріти нашого духа до невсипущої працї на так тяжкій дорозї... Бо чей же після взаїмности наше дїло — їх дїло, — а наша радість — їх радість, — а наше горе — їх горе...

Тутечка не місце звиняти ся куртуазийними навичками та встановами! Може хто не запрошений, — може не по формі запрошений, — може аранжери сьвята не зробили всьо в своїм часї, — або цїло може в дечім поблудили — або занехали... не перечу, — могли таки зле повести і без пляну так важку роботу: тільки-ж незабувайте панове братя слованьскі про те, що ми не ґосподарами в своїй хатї — і дуже, — дуже ще не відійшли по страшних виборах, — ми не відомлїли цїлковито по збезсиленю, — а час не дає виночивати, — захопив нас важкий памятками час!

Нарід руский нїколи не забуде, Брати Словяне, ваших перших дїл, — вашої сердечної взаїмности: — нарід руский бачучи вас рівних дїлами як словами для себе, — глубоко в серцю запише щиру вашу взаїмну любов — і недукаво віддасть довг любови будучими дїлами для будучих голодних правди. — Нарід руский не збув ся своєї прастарої гідности в пониженю, — він відчуває загально людский і племінний податок серця, — але і жадає єго так само для себе в нещастю, — а то остільки досаднїйше, — оскільки з сорому не годить ся єму жебрати у вас милости!

Тутки не дїло о інтелїґенцию руску, — а дїло о честь і житя народу руского. Наше всенародне сьвято у Львові дня 31. жовтня с. р. есть дїлом і Русинів і слованьскої взаїмности. Може инакше скаже розум одиниць, — але так скаже розум народу!

Всї редакциї наші і побратимів — прошу о передруковане сих слів в імя любови і нашої правди!

Марко Мурава.

З ради державної.

Часть справозданя з засїданя в четвер подали ми вже в попереднім числї. З внесень поставлених на тім засїданю найзамітнїйші були внесеня і інтерпеляциї польскої людової партиї. Ось і вони: інтерпеляциї: 1) до мінїстра фінансів в справі фіскальних напастий по селах, де буває так, що селянам вимірює ся від доходу з капіталу або з ґрунту податок більший, як цїлий дохід. Яркий примір тої аномалії інтерпеляция наводить з ропчицкого повіту і додає, що се була полїтична месть зі сторони старости Яроша. Інтерпелянти завзивають правительство, щоби раз уже зробило конець тим фіскальним здирствам. — 2) До мінїстра рільництва в справі нищеня лїсів в Галичинї, а головно „епископских лїсів". Інтерпелянти жалують ся при тім, що зажаленя на той стан річи, вношені в соймі, лишають ся без найменшого успіху: для того підписані звертають ся прямо до мінїстерства рільництва, щоби положило конець тим надужитям. — 3) Інтерпеляция до мінїстерства справ внутрішних наводить факти, як при арештованих і виконуваню виїмкового стану, жандармерия і військо знущають ся над своїми жертвами. Інтерпеляция називає приречене ґр. Пінїньского, що виємковий стан буде виконуваний з вирозумілостию і лиш в конечній потребі, пустими фразами, та каже, що рапорти властий, допускаючих ся надужить, не заслугують на віру. Інтерпелянти звертають ся до мінїстерска з жаданем, щоби оно вмішало ся в праву та щоби специяльно потягнуло до одвічальности старосту Лясковского. — 4) Інтерпеляция до мінїстра зелїзниць доказує, що нещасливі пригоди на державних зелїзницях викликує нерозумна ощадність і визискуване сил персоналу. Інтерпелянти домагають ся, щоби мінїстерство зробило раз вже кінець тим аномалїям. — 5) Інтерпеляция домагає ся скорої виплати відшкодовань в випадках елементарних нещасть.

Потім говорили в справі поліпшеня платнї слуг державних ґенеральні бесїдники Шраммель pro і Перґельт contra. Перший виказував всїлякі хиби предложеня та сказав, що для поліпшеня платнї для слуг державних не треба аж підвисшеня податку від цукру, бо управильнене платнї вимагає лиш около 3 і пів мілїона, а податок від цукру принесе около 15 мілїонів, отже отже майже 4 разів тілько. Бесїдник сказав наконець, що социяльна демократия буде поборювати кожде правительство, котре іде на руку пануючим клясам. В Австриї не управляє ся розумом, але шахрайством. — За сї слова завізвав президент посла до порядку.

Опісля промавляв пос. Перґельт яко ґенеральний бесїдник против предложеня і закидав правительству, що оно робить пресию на людність обстаючи при податку від цукру.

Коли би в Австриї буджетоване було поправне і правильне, то не потреба би накладати нїяких податків. Але австрийскі мінїстри фінансів представляють умисно білянси гіршими, щоби було з чого відкладати на тайний фонд военний і на валюту. Відтак докоряв бесїдник правительству, що оно легкодушно зірвало „iunctim", звязь межи квотою а митово-торговельною угодою з Угорщиною.

В голосованю передано предложене правительства комісиї буджетовій до справозданя до 8 днїв.

Опісля розпочала ся дискусия над провізориєю буджетовою. Насамперед промавляв пос. Доберніґґ і сказав, що Нїмцї доти не успокоять ся, доки не будуть знесені розпорядженя язикові. Пос. д'Анджелаї заявив іменем італїяньского клюбу, що буде голосувати за переданем провізориї буджетової відповідній комісиї, але й сказав, що єго голосоване не має жадного засадничого значіня, позаяк клюб єго не має повного довіря до ґр. Туна. На тім перервано дальшу нараду і відбула ся нарада над пильними внесенями в справі запомог для людности діткненої елементарними нещастями, по чім засїдане закрито.

На засїданю в пятницю відповідав ґр. Тун на інтерпеляцию в справі становища австрийского мінїстерства для справ заграничних в справі царского проекту розоруженя і заявив, що Австрия відносить ся до того прихильно. В дальшій части своєї промови давав відповідь на інтерпеляцию в справі розрухів в Паренцо.

В дискусиї над провізориєю буджетовою брали участь Дельберт (нїмецкий поступовець), Ґрабмаер (вірноконституцийна більша посїлість) і Ріґер (социяддемократ). Замітна була передовсїм промова Ґрабмаера, де той заявив, що вірноконституцийна більша посїлість буде за відосланем провізориї буджетової до буджетової комісиї, але то не значить, що вірноконституцийна більша посїлість має довіре до правиці. Дорога, яку вибрав собі ґр. Тун, виде до конфлїктів з конституциєю. Вірноконституцийна більша посїлість буде старати ся оцїнити критично кожде дїло правительства. Потім перервано дискусию над сими справами і по залагодженю кількох наглячих внесень в справі нужди замкнено засїдане.

Полїтичний огляд.

В четвер відбуло ся перше засїдане комісиї для угодових предложень. На засїданю були всї члени комісиї і мінїстри Тун, Кайцль і Дінавлї. П. Феркавф (социялїст) виголосив зїдливу промову против тайности комісиї. По острій перепалцї опозициї з бесїдниками правиці, принято внесене п. Білиньского: Щоби зараз приступити до загальної дискусиї над всїми предложенями разом; комісия має подїлити ся на три секциї: перша для мита і торговлї, друга для банку і валюти, трета для консумцийних податків. По справозданях підкомітетів не буде другої загальної дискусиї, але комісия від разу приступить до специяльної дискусиї. — На закінчене лїберал Ґрос заінтерпелював ґр. Туна в справі висказу Банфіого, що оба правительства постановили переформувати цїлу угоду без змін, а в потребі і в позапарляментарній дорозї. Ґр. Тун дав сензацийну відповідь. Він заявив, що після визказу Банфіово не надійшла хвиля до внесеня предложень угорского правительства що-до самостійного полагодженя угодових справ, бо угодові предложеня внесено в австрийскім парляментї і они суть предметом нарад. Що до висказу Банфіого, що угода має бути принята без зміни, то після гадки Туна — значить се тілько, що оба правительства згодили ся старатись, о скілько се можливе, щоби предложеня

— На тобі братчику пятьдесять копійок, — говорив він звертаючись до одного мужика.

— За що Попанц Попанцовичу?

— Я скривдив тебе братчику, прости менї Христа ради.

— Най Бог тобі простить!

В такім то розположеню обійшов Ловець цїлу торговицю і роздав всї гроші, що їх мав при собі. Облекшивши так свою кишеню, чув якесь самовдоволене в своїм нутрі, але зачав призадумувати ся.

— Нема сумнїву, — то якась погана хороба мене вчепила ся, — сказав він до себе— але треба йти до дому, може знайду де кількох старцїв божих, щоб їх погодувати.

Як сказав, так і вчинив. Зібрав по дорозї цїлу гурму жебраків, і вів їх до дому. Ловчиха побачивши се, ждала лиш, що то буде, тай руки заломила над головою. А Ловець приходить веселий сьміючий ся і каже до неї приязно:

— Диви но Федосюшка, привів я тобі старцїв божих; нагодуй їх Христа ради.

Але скоро лиш зняв з себе плащ, знов стало єму лекше на серцю. Глядить крізь вікно і видить купу жебраків з цїлого міста. Дивить ся і не розуміє, що то є. — Що то до дїтька, — каже до себе. — Чи маю їх перетріпати?

— Що то за голота стоїть? — запитав жінки.

— Що? Ти ще питаєш, що то за голота? Та старцїв божих привів ти, щоб їх нагодувати, — додає їдко Ловчихя.

— Нагнати то на сто вітрів! Кулаком в карк! — крикнув Ловець незрозуміло і вибіг на улицю...

Довго ходив він по своїй кімнатї і роздумував, що з ним стало ся. Все був з него порядний урядник, а ту нараз таке дитиньство стало ся.

— Федосю Петровно! Ходи но сюда! Христа ради звяжи менї руки, бо я ще готов Бог зна яку дурницю зробити. Рік часу буде за мало, щоб шкоду направити.

А Ловчиха видивила ся великими очима і почала єго розбирати; положила єго в ліжко і дала чаю. Але за яку чверть години вийшла до другої кімнати: Може таки найду я що в єго кишени! — подумала собі. Пошукала в одній кишенї — порожна мошонка; пошукала в другій, — найшла замарану, плюгаву паперову торбинку. Отворивши єї, крикнула:

— А то несподїванка! То з того він такий став! І не мало що, та совість влїзла єму до кишенї.

Роздумувала вона тепер, кого би то тою совістию ущасливити; але лиш такого, щоби то єго не дуже загризло. І впала їй гадка до голови, що найлїпше буде совісти на кватирі у Шмуля Давидовича Бржоцкого, що то колись арендував пропінацию, а тепер провадив фінансові интереси зелїзницями.

— Той чоловік — казала вона до себе— має грубу шкіру, він видержить хоть би то і як тяжко було.

Та розібравши справу, взяла куверту, налїпила марку, заадресувала до Шмуля Давидовича Бржоцкого і кинула в скринку почтову.

— Тепер — говорила вона повертаючи,— можеш іти старий вже спокійно на торговицю.

(Конець буде.)

угодові принято без зміни. О тім що правительство гадає зробити в разї, як би показала ся неможливість річевих нарад над предложенями, Тун не уважає за потрібне відповідати, бо на шасте так парлямент як і комісия приступили до нарад з заміром поважної працї. — В кругах правицї оповідають, що в четвер відбули ся важні наради клюбові в справі вияснення відносин між правительством а більшостию. — Правительство мало відкинути жадане полудневих Славян, бо нїби то ідуть они за далеко. З огляду на се представителї полудневих Славян в комісиї для угодових предложень будуть заховувати ся з як найбільшою резервою і своє голосоване зроблять зависимим від становиска правительства. Також між Молодо-Чехами є значна ґрупа послів за відкиненем угоди, доки правительство не згодить ся на жадані концесиї. — Правительство з усїх сил старає ся як найскорше станути на чисто з усїма ґрупами правицї.

Рускі ювилейні торжества у Львові.

Торжества в столїтну річницю відродженя руско-української лїтератури, які устроюють всї руско-українські товариства на днях 31-го жовтня і 1-го листопада с. р. у Львові, спровадять великий здвиг нашої інтелїґенциї і народу зі всїх сторін Галичини, з Буковини, ба навіть з України і угорскої Руси.

При тій нагодї заходять ся ріжні товариства і партиї відбути свої з'їзди і загальні збори. І так, оскілько чувати, має відбути ся в тих днях з'їзд руско-українських письменників, де має бути порішене засноване товариства письменників. Комітет для заснованя „Краєвого Союза кредитового" наміряє відбути перші загальні збори членів-основателїв. „Тов. ім. Шевченка" і „Народна Торговля" назначили також свої загальні збори в тім часї. Комітет для ювилею д-ра Франка хоче почтити его осібно також при тій нагодї, а ново воскресший „Громадский Голос" заповів з'їзд радикалів до Львова на 30-го с. м.

Саме торжество розпічне ся 31-го с. м. академією на університетї, де три університетскі професори пп. Грушівский, Смаль-Стоцкий і Колеса виголосять відчити. Така академія буде новиною у нас, на Руси, а причинить ся незвичайно до поваги великого торжества.

Вечером в недїлю відбуде ся торжественний концерт і представлене в театральній сали ґр. Скарбка. Концерт розпічне прольоґ, який підняв ся виголосити звісний артист-маляр і поет Корнило Устиянович. Відтак відсьпіває мішаний хор, сполучений з місцевих і замісцевих сьпіваків, кантату, яку осібно на се торжество виготовив талановитий, молодий композитор о. Кишакевич. По відсьпіваню кантати наступить ювилейне представлене „Наталки Полтавки" силами нашого театру при співучасти п. Ф. Лопатиньскої в роли Наталки. Також приобіцяла співучасть звісна знаменита інтерпретаторка Лисенкових пісний п-на С. Крушельницка і помимо, що тепер перебуває аж в Варшаві, прибуде звеличати своїм сьпівом народне сьвято. На закінчене виставить ся цїлий рад живих образів при співучасти звиж 100 осіб. Коли додати до того ще і гарну обстанову і видосконалену сценерию великої сцени та чаруючі ефекти електричного осьвітленя, то можна сказати, що виставлене тих образів буде кульмінацийною точкою вечера. Образи будуть представляти картини наших найзнаменитших писателїв, котрих дїяльність становить епохи в розвою нашої лїтератури і закінчать ся апотеозою відродженя руского народа на просьвітнім і економічно-орґанїзацийнім поли. Всїх образів буде пять і взяті будуть з творів: Шевченка, Шашкевича, Федьковича і Франка: пятий образ відтворить згадану апотеозу. Подрібне поясненє тих образів для лекшого зрозуміня загального вражіня і поодиноких алеґоричних осіб подасть комітет в проґрамах вечера.

Ранок слїдуючого дня присьвячений всяким зборам і з'їздам, а вечером о 6-тій годинї відбуде ся спільний обід за зголошенями.

Маємо надію, що торжество відродженя нашої лїтератури випаде у всїх точках і під кождим оглядом сьвітло, на славу руского імени. Спільне сьвяткованє такої важної хвилї нашого культурного житя нехай скріпить народного духа нашої суспільности і приборкає ті пристрасти і роз'єдиненє, яке послїдними часами настало в рядах самих народовців, вірних синів нашої безталанної Матери Руси-України.

Писарі громадскі.

Для поясненя тих з'їдливих статий, які недавно містила Buk. Lügenpost про нас, передрукуємо слїдуючу статю з „Рускої Ради": Зі всїх боків доходять до нас від людий скарги на писарів громадских. Тут писар громадский не заховує годин урядових в канцеляриї, так що его люди не можуть найти; там побирає від людий такі оплати, які єму не належать ся; тут він відгрожує ся криминалом навіть радним громадским і зневажає їх; там не урядує по руски, як сего собі громада жадає; тут укладає фальшиві лїсти виборчі, там знов не веде громадских рахунків в порядку і т. д. Ми не кажемо, що усї писарі злі, є межи ними і добрі, але є і такі, що гірка година з ними. Всюди нарікають люди, що писарі за дорого коштують громаду, що їх робота тепер не велика, вже не мають стягати, як бувало, податків, а від нового року не муть стягати навіть податків громадских, що отже ту малу роботу, яка ще лишає ся, міг би не один робити за меньші гроші.

Ми ще будемо писати про се другим разом, на що писарі є, які мають права і які обовязки, а тепер поговоримо лиш про одного писара Мендля Лавба із Жадови. Він так надоїв громадянам, що вже від року загадала громада доконечно его позбути ся з Жадови. Ми-б про се і не говорили, але мусимо, бо послухайте, що задля того жидівского мудрагеля стало ся!

Коли Мендель Лавб вже зрозумів, що его громада не хоче довше тримати за писаря, то загадав помстити ся на тім чоловіцї, про котрого він думав, що то він найбільше причинив ся до того, аби его від писарки віддалити. Як були тепер вибори до сойму, прийшли люди жадівскі до канцеляриї, аби розвідати, коли саме будуть вибирати ся виборцї в Жадові. Михайло Ткачук став читати оповіщене на стїнї, але писар не дав читати, зірвав оповіщене зі стїни. Нехай і так. Михайло Ткачук зачав потім читати лїсту виборцїв, і побачивши, що нема в нїй вписаних богато виборцїв, сказав, що лїста несправедлива. Писар, що усе шукав собі лише напасти, зараз таки пустив ся до Ткачука за ті слова, що нїби то Ткачук против цїсарского піднису говорить; тут надійшов і комісар, і писар зараз такі сповістив его, що нїбито Ткачук против цїсаря говорить і вже подали Ткачука до суду. Побачимо, чи суд найде в словах Ткачука яку провину.

Міжтим Мендля Лавба вже нагнала рада громадска з Жадови і приняла иньшого писаря. Що-ж проворна Мендлева головка далї робить? Отже скаржить громаду — та се зрештою пусте, бо ще покаже ся, чи єму громада що винна, — але на того самого Ткачука доносить до ґазет, що він нїби то мав казати, що так єму, чи нїби то жидам черево будуть пороти, як пороли Мазурі Жидам в Галичинї. Мортко в Мустацовій ґазетї став нараз кричати „ґевалт"! так якби справдї їх вже хто різав, і давай тут як встеклий нападати на д-ра Стоцкого, що то др. Стоцкий тому всему винен. І що ви люди на таку жидівску правду скажете? — І кричить вам Мустацова ґазета на всї голоса і кличе до п. президента: беріть Стоцкого! — і до шандарів: беріть Стоцкого, бо він хоче жидів різати! — ґвавтує так, як би не знати що стало ся, а то лише проста напасть жидівска на Ткачука і більше нїчого. Але що то вороги уміють з того зробити!

Вже лїтом ґвавтував Мортко в ґазетї Мустаци, що в Мариничах підмовив Стоцкий людий, аби жидів били; показало ся, що то все була чиста брехня. Тепер знов ґвавтує за різню в Жадові. Чи не за богато того ґвавту? Ей, не викликайте вовка з лїса, не жартуйте жидки з огнем! Нам, мужиком, Стоцкий за такі річи нїколи нїчого не говорив, нїхто сего не годен на Стоцкого присьвідчити. Він і в ґазетах і всюда остерігав людий перед тим, але якби не дай Боже щось таке стало ся, то нїхто иньший, лиш такий Мендель, Мортко і ваш опікун Мустаца буде тому винен. Не жартуйте з огнем! — кажемо вам ще раз. Коли свербить на вас скіра, то почухайте ся на тім місци самі якось так, щоб нїхто не видїв, бо як станете кричати ґвавт, що вас скіра свербить, то готові люди збічи ся на ратунок і почухати.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 15-го жовтня 1898.

П. президент краєвий бар. Бурґіньон виїхав в пятницю по полудни до Відня.

Іменованя. Ілїя Іллясевич іменований ад'юнктом повітовим в Сольцї, а авскультант Рудольф Штадлер ад'юнктом в Сучаві, авскультант др. Корнель Жоржіян іменований ад'юнктом в Сереті, др. Раду Ґріґорча в Сольцї, а др. Генрик Райнінґер в Станівцях.

З кругів адвокатских. Зачувати, що адвокат др. Юлїян Ґеровский переносить ся з Чернівцїв до Вашківцїв н. Ч.

Іспит правно-історичний на університетї черновецкім зробили Володимир і Александер Кобилянські. Перший з загальним відзначенем.

Загальні збори запомогового тов. для учеників низшої ґімназиї відбудуть ся завтра в недїлю о г. 11-ій перед полуднем.

Головні збори тов. „Руский Дім Народний". в Чернівцях відбудуть ся в недїлю, дня 23 лат. листопада с. р. о 3-ій годинї пополудни в салї „Народного Дому". Наколи-б приписане §. 22. статутів число членів не явило ся, то збори розпічнуть ся о 4-ій годинї того самого дня без взгляду на число присутних з таким дневним порядком: 1. Справджене протоколу послїдних головних зборів. 2. Справоздане з дїяльности видїлу. 3. Справоздане касове і ради надзорчої. 4. Справоздане про бурсу. 5. Справоздане про будову „Народного Дому". 6. Вибір видїлу і ради надзорчої. 7. Вільні внесеня. Зі взгляду на преважні справи запрошує видїл на сї збори не тільки членів а і всїх щирих патріотів, що не пожалують невеличкої вкладки, а схотять приступити до нашого товариства й скріпити тим підставу нашої народної орґанїзациї на Буковинї, до чого просимо заохотити всїх знакомих. *Др. Ст. Смаль-Стоцкий*, заст. голови. *Гр. Ганкевич*, секретар.

Темнота людска. В Мамаївцях і Стрілецкім зайшли розрухи мужицкі по причинї реґуляциї Прута; кількох мужиків арештовано, а двірників засуспендовано з тої причини. Про сю сумну і соромну для руского мужицтва справу напишемо ширше в слїдуючім числї.

Здичілі люди. Перед кількома днями на Угорщинї недалеко села Горнштайн найдено в лїсї чоловіка глухонїмого, з довгото буріхатою бородою і довгим волосем. Нещасний цїлковито стуманїв і здичів. Відки походить, і як довго він вів житє в сей нелюдский спосіб, доси ще не справджено. Бідаком заняли ся милосердні люди. Другий подібний випадок лучив ся в Віллях. Одна патруля жандармериї спостерегла взносячий ся дим в лїсї. Гадали, що се вибух пожар лїса і поспішили на місце. Тут найшли в закутинї хату зліплену з каміня, дерева і землї. В однім кутї стояла стрільба, а коло неї лежали острі набої. По кількох хвилях явив ся мешканець хати, цїлком здичілий чоловік, з довгою нечесаною бородою й волосем. Лице було облїплене брудом, а одежа складала ся з подертих лахманів. Коли его хотїли арештувати боронив ся і грозив набитим револьвером. Єго заведено до Віллях, і тут він признав ся, що називає ся Йосиф Пернеґґер, але більше нїчого о собі не хотїв сказати. Як довго жив в лїсї, не може собі пригадати. Живив ся овочами і зьвірятами.

Розправа против Люккенього відбуде ся в четвер дня 3 го падолиста. Акти карчі обнимають 400 сторін. Межи актами находять ся реляциї з Парижа, Відня, Будапешту, Неаполю, Парми, Льозани, Цюриху і Мартинї. Люккенї не хоче оборонця, проте буде его боронити котрийсь адвокат з уряду.

Релїґійний фанатизм чи злочин? О незвичайно дивнім фактї розписують ся в послїднім часї російскі дневники. В ґубернїяльнім містї Ковнї зголосила ся дня 2. жотня міщанка Ева Бернатовичева збита, покрівавлена, в подертім одїню до канцеляриї полїцийного урядника і оповіла єму, що 27. серпня с. р. приїхав до неї з двома захристіянами кс. Белякевич, вікарий при костелї св. Хреста, поганьбив єї за те, що дає мешкане і харч селянцї Жуковскій, котра удержує зносини з православним, а опісля силоміць посадив єї у дорожку і завіз до костела, де за вівтарем відчинив укриті двері до підземної темницї і там єї вдрулив. По якімсь часї прийшов до неї, здер з неї одїне і гарапом з трема кінцями так єї обкладав, що аж кров лила ся. Той експеримент повторяв кілька разів на день. У тій темници були ріжнородні знаряди до тортур, котрими кс. Белякевич полохав увязнену; гробницї були повідчиняні, кістяки трупів сьвітили ся часом якось загадочно, і т. и. Був там чорт — людский кістяк з головою потвори; з него бухав охонь, іскри і дим; був ангел білий, крилатий, котрий радив увязненій жалувати за гріх, що рівнодушно глядїла на звязь католички з православним. Коли в костелї відправало ся богослуженє, тодї Бернатовичеву випроваджувано з підземної темницї, казано їй лежати хрестом на серединї костела, а нарід потручував єї ногами, плював на неї і кляв. По богослуженю замикали єї знов до темницї. По кількох днях таких мук Бернатовичеву випущено, а на єї місце випроваджено Жуковску. Бернатовичева просила урядника, щоби ратував Жуковску, бо єї там замучать, так як замучили вже не одного у тих підземлях. Там повно кістяків. Урядник донїс о тім висшим властям, та они хотїли вірити, щоби Бернатовичева говорила правду, — думали, що она божевільна. Однак візвані лїкарі орікли, що она цїлком здорова. Тодї арештували кс. Белякевича, а з ним пішли і до костела на ревізию. Там дїйсно знайдено Жуковску; она дуже налякала ся, побачивши ксьондза, а крикнула з радости, коли показали ся мундури урядників. Зараз стала оповідати, як сю тортуровано, як морили голодом, показували якісь страхи і т. д., а кс. Белякевич кричав до неї: „Май собі і 7 коханків, лише не москалїв!" По увільненю Жуковскої удала ся комісия до підземних льохів, де застала страшний нелад і якісь деревяні потвори, страхи та множество кістяків, котрі є доказом, що там гинули люди, тортуровані фанатичними ксьондзами за зносини з православними. Ксьондза осаджено у вязницї. Слїдство в тій справі веде ся. — Польскі часописи наводять богато річий на оправдане кс. Белякевича, котрий дуже совістно сповняє обовязки сьвященика та дбає про моральність і помагане бідним; кажуть, що оповіданя російских дневників богато прибільшують, але признають заразом, що кс. Белякевич в своїй ревности дуже перебрав міру.

Наука, штука і лїтература.

Замітки до науки рускої мови в середних школах. Подав д-р Михайло Пачовский, учитель ц. к. академічної ґімназиї у Львові. Накладом редакциї „Учителя". Львів, 1898. З друкарнї Наук. Товариства ім. Шевченка. — Сторін 48 лекс. 8-ки; цїна 30 кр.

Зміст брошурки: Загальні замітки (ст. 3—5); І. Частина, про науку рускої правописи (по части також і про письменні вправи у висших клясах; стор. 5—18); II. Частина, про науку руского стилю (ст. 18—24); III. Частина про науку граматики (ст. 24—48).

Сю книжку можемо горячо поручити тим всїм, що займають ся рускою мовою, а много можуть з неї скористати передовсїм наші учителї народні.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Дипльом почестний черновецкої краєвої вистави з р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пешті і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, наспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і француских взірців.

„Руска Бесїда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“

даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ аоп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровичач. 4.

Г. Файлєс

оператор нагніток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жаднїй хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сум- 1·25 зр. і на кошта пересилка нагороди 25 кр. Адреса: **Expe pition des „Spiritist“ Wien, II/3.**

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейских кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСКІЙ, ПОЛЬСКІЙ і НІМЕЦКІЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарнї“!

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ приймає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2\%$.

Зголошеня о удїлене аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских пестругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Сеський.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 119. Чернівцї, середа дня 7. (19.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Quousque tandem?

Від якогось часу одержує наша редакция з ріжних сторін дописи, в котрих дописуватели жалують ся на моральний гнет, який мусить кождий Русин перебути, котрому доля судила служити при зелїзници. Ми з власного досьвіду знаємо неодно таке, чого властиво від заряду зелїзниці не можна би сподївати ся; але ми звиняли заряд все тим, що мовляв, він о тім нічого не знає, а тих промахів допускають ся „меньші риби“ без відомости старшини. Однак вкінци приходить ся спитати: чи справдї заряд — маємо на думцї дирекцию в Станїславові — о всїх тих промахах не знає? А коли не знає, то крайний вже час, щоби директор п. Фестенбурґ о тім дізнав ся і зарядив, що потрібно.

Наш край вже досить тяжко покривджений тим, що не має власної дирекциї зелїзниць, хоч належало би єї заснувати, бо їть зелїзнича в послїдних роках розширила ся на Буковинї так, що довжина шляхів перевисшає довжину істрийских зелїзниць. А прецїнь істнує в Триестї вже давно дирекция зелїзниць! А в нас? Нас збуває правительство все лише обіцянкою, що ось — ось, на другий рік, вже буде самостійна дирекция; а коли вже надходить час, то — змінять печатку і замісць „Betriebs-Inspectorat“ читаємо „Betriebs-Leitung“. А коли „заслужимо“ на ласку, то може „розширять“ — в дрібницях — круг дїланя черновецкої Betriebs-Leitung в слїдуючім роцї, бо о самостійній дирекциї нема що й говорити! А чому? — Відповідь дуже легка: бо того не бажають Поляки, наші сердечні братя, котрим окрім львівскої і станїславівскої забагає ся ще і дирекциї в Перемишли. Так отже на сїм поли стоять дїйсно Поляки на перешкодї і не через що иньше, але задля них мусять наші родимі люди зносити і дальше polnische Wirtschaft.

Може в жаднім заведеню, в жаднїй институциї не виступає так яскраво та звістна „польска господарка“, як при зелїзници. І мабуть на жаднім иньшім поли не пробиває ся безкрайна претенсіональність Поляків так, як саме при зелїзници. Щоби нас не посуджувано о несправедливість, возьмім лише до рук шематизм і переглянемо спис зелїзничих урядників на Буковинї або при дирекциї в Станїславові. Де лиш глянеш, всюди Поляк! Всї лїпші посади в польских руках. Думав би хто, що іменно Поляки відзначають ся якими незвичайними здібностями і тому припадають їм лїпші посади. Та нї. Знайдеш і иньших людий, і Нїмцїв, і Русинів і Волохів, дуже пильних і здібних; — та що з того? Він може і мусить задовольнити ся чим небудь і приглядати ся, як богато молодший, і зовсїм нездібний товариш „іде в гору“ єдино через те, що він — польскої народности. Се мусить очивидно пригноблювати кождого иньшого урядника, мусить его знеохотити, єму навприкрити его службу і т. д. Се все дуже добре знають польскі зверхники в Станїславові, але їм мабуть їх власне добро вартнїйше, як всякі обовязки...

Коли близше приглянути ся відносинам на буковиньских зелїзницях, та родимому Буковинцеви мусить кров бурити ся. Всюди почуєш польске слово! Начальник стациї або сам Поляк або говорить „страха ради“ по польски; урядники так само, служба так само... Настоящa „Polska“... І при тім всїм поводять ся Поляки так, як би то всьо само собою розуміло ся; як би они тут були дома і мали право господарити по свому. Правда, перед сьвітом на папери все по справедливости, „по закону“. Ба черновецка Gazeta Polska всякий раз, коли перенесуть урядника — Поляка до Галичини, отже в своєси, жалує ся на то немов на кривду і в тім добачає навіть — risum teneatis — переслїдуване! Але чи згаджає ся се з висказами, що Поляки хотять лише (?) задержати свою національність (котру їм нїхто не відбирає) і що їм іде лише о задержане status quo? Противно. Власне в системі, яка панує в зарядї станїславівскої дирекциї зелїзниці, видко претенсіональність Поляків, котрі вже о Буковинї говорять як о своїй ojczyzn-ї, котрі навіть на росийскій границї, там де жиють лише Волохи і Русини, хотять „ратувати“ ojczyzn-у! Хто тому не вірить, най перечитає відозву комітету для будови рим. кат. kościółka в Новоселици в польских часописах.

За далеко би оно нас завело, наводити поодинокі випадки, з котрих ясно видко, що станїславівска дирекция зелїзниць державних то правдивий розсадник польонїзму на Буковинї. Але все таки варто для прикладу піднести хоч деякі факти.

І так фактом є, що, хоч урядовою мовою на всїх державних зелїзницях є мова нїмецка, при іспитах вільно відповідати по польски і задачі писати по польски. Коли такий урядник прийде на Буковину, він не то, що не знає по руски або по волоски, але він навіть не знає своєї урядової мови! Можна собі представити, як виглядають его урядові акти... І з якої причини терпимо ми таку несправедливість? Чому має Поляк право, навіть в такім випадку уживати своєї рідної мови, а Русин нї? Не мусить то викликати огірчене та деморалїзувати, коли польских кандидатів трактує ся по людски, а иньших нї? Чи може то піднести повагу институциї?

Дальше є фактом, що на Буковину переносять урядників-Поляків, котрі не знають нї нїмецкої (урядової) мови, нї рускої, нї волоскої. Чи нема досить власних Буковинцїв, котрі і так бажали би служити у власнім краю? А коли справдї би не було достаточного числа Буковинцїв, то тому винен сам заряд, бо его протеґоване всего польского, а нехтоване всего иньшого не може Буковинця заохотити до зелїзничої служби. Устане польонїзация, то устане і нехіть до того заводу!

Фактом є також, що через ту polnische Wirtschaft деморалїзує ся так урядник як і слуга зелїзничий. Гляньмо лише на звичайного будника; він до кождого зверхника заговорить по польски... не тому, що він може Поляк. Нї, він Русин або Волох; але він знає, що коли говорити ме по польски, то зверхник яко Поляк гляне на него ласкаво. То саме дїє ся і з висшою службою і з урядниками, — всюди говорять по польски, навіть жиди! До того довели ми нашою терпливостию, нашою уступчивостию і байдужностию, що в нашім краю державна институция ширить — польонїзм!

Поляки того сьвідомі і уживають всїх сил, щоби з Буковини зробити ojczyzn-у. А твердинями мають бути kapliczki і kościółki. Гарну по собі думку, щоби на двірцях в Чернівцях і Іцканах побудувати каплицї для зелїзничої служби переводять тепер так, що в тих каплицях має проповідувати ся по польски! Навіть таку сьвяту річ, якою є віроісповідане, уживають польскі сфери для ширеня польонїзму. Або що зроблено в Новоселици? Для тих кількох урядників-католиків задумано будувати каплицю, хоч тих урядників за короткий час може там і не бути, а на їх місце можуть прийти иньші, не-католики. Так що-ж, коли кільком польским загорілцям — а між ними є навіть дипльоматичний заступник Австриї в росийский Новоселици!! — конче захотїло ся мати k a p l i c z k ę, а коли вже були деякі складки, давай розширювати kapliczk-у на k o ś c i ó ł e k!

Дрібні нариси.

Калина.

Мариї Р.

На руїнах старих мурів підростає калина.

Молоді корінчики розбігли ся по скелї, прилягають до єї мохнатої груди. І чують шепти: Ходи, ходи, тут пушка землї, там доза моху, а там, там жерело житя... Пішов у щілину і скала його убила. Старший не слухає ся нїкому, іде сьмілий вперед, добув ся на сьвіт і камінь, що давив його, розскочив ся, ...але далї й сам корінь повис і умер від сонця.

Бурі пригнули молоденьку.

Вона вже знає, що дерева ростуть на долї, на просторах, не ту, де єї зла доля кинула. — Знає се від пташенят, що прилїтають ще до схід сонця і щебечуть їй увесь божий день, вона й сама побачила, як там далеко у лїсї дрімають дерева похилені одно на одному та вона не чує іхньої мови. І голови клонять до ньої, а вона ту сама — сама. Який жаль!

Але у тихій, запашний вечір затьохкав соловейко пісню любови й лящить цїлісеньку нічку аж до розсьвітку. А день ясний, а сонце сьміє ся, легот весни чарує і вітерець грає ся, скрізь багато житя, повно руху, а найбільше, найбільше надїй. . . . . .

. . . . . .

З новою весною половина галуз на молодій калинї не обсипала ся листєм. За те другі віти стоять у пишному цьвіту; білі, білесенькі платочки прозябають проміж широкий, зелений лист як цяточки пушистого снїгу, над ними-ж висять й гойдають ся пестрі метелики на соняшному проміні. А ту нечайно одна галуза чахне і друга повисла і третя... Одного дня прилетїв дятель, постукав, подумав і полетїв в лїс, а їй нїчо не сказав. Але вона сама вже знає. Раз сїв ту великий, тяжкий птах, закракав голосно і з того часу она ранками і вечерами як всьо затихне, гірко плаче.

Там, у гайочку щебетав соловій і на лїщинї кує зазуля, а до ньої тільки голос доходить з далека і вона сумна, непотїшна.

Уже й не плаче, лиш вітер розносить єї привялий широкий лист, а на вкола лїто з ясним голубим небом, пташки сьпівають і палїє плід...

Теміда.

Ураз із заходом сонця злетїв над новим судом божий посол Меркур і відвязавши криласті черевики від своїх стіп, став прибирати місце для богинї; — при головній брамі хотїв єї примістити.

Погасаюче сонце присьвічувало багровим сяєвом крізь щілини між небом й високими горами оброслими шпильковим бором, а враз, як займала ся вечірня зірничка, злетїли лекші від мраки они обі: мати і дочка. Теміда нечутною ходою легкої стопи діткнула ся міского бруку, а дочка виринула на мідній крівлї як primula з весною.

При головній брамі і на судовому коридорі не було місця богинї примостити ся. За те найшли престіл зладжений будівничими на крівлї, на передньому причолку.

Там її посадили. Меркур подав меч Гефайстом кований і вагу, мати поклала на єї ясні очи серпанок і взяла її наставляти. Затім відлетїли обоє,

Та іще не прокинули ся птиці, як тисячу дзвонів загуло.

Над містом збив ся туман: — се від смолоскипів. На улицях здвиг. Передом полїция і жандарми ведуть два повні вози ланцюхів і суне процесия. Попи несуть чаші, владики благословляють, чисті дїви ідуть з корогвами, дїти-ангели кидають під ноги пахучі квіти.

За ними ідуть достойники у золотї, ордерах, а ридван везе богиню — се наша, народова, на історичних оперта традициях й здоровому поступови відповідаюча Справедливість. Віз тягнуть два достойники, на право й на лїво колибаєть ся довженний ряд манлїхерів, переходячи непостережено у плютон sokolstwa.

Перед судом здвиг зупинив ся, як поверх филь впняте судно. На чотири сторони сьвіта розставлено стійку і сьвітло, а затім ґіґанти з палаючими смолоскипами підоймають ся в гору, підсаджують достойницю... Вже витягають руки, вже замахнути ся на Теміду, як в тім з'явив ся по неї божий Меркур. Тихо і сумно полетїла вона як мева. А тодї наша Справедливість заняла після неї місце.

Сїла собі як Римляне до пиру сїдали і промовила. Сказала, що не має у ньої серпанка на очах, то й знати ме вона, куди звернути меч. . . . Усї були вдоволені і пішли на пир.

Пани пішли на пир, а вози з ланцюхами заїхали на судовий двір і ворота за ними зачинили ся.

* * *

В жарке полудне стомленими вулицями розігнали ся жандарми, а веде їх Паньків. Же-

Ва, польскі шовіністи уміли так зручно справу повести, що до будівляного комітету втягнули навіть Німців-протестантів! Польский тероризм сягає так далеко, що і ті панове підписали відозву до польских часописий, в котрих взиває ся всїх і вся до складок на будову kościółka „na krańcach ojczyzny“!!! Отже для польских шовіністів навіть волоско-жидівска Новоселиця є ojczyzn-ою! А хто збирає складки для тої твердинї ojczyzny? Державні урядники! Не лише дипльоматичний заступник Австриї в російскій Новоселици — мимоволї сказавши, він яко польско-патріотичний писатель уважає своєю задачию, при урочистих нагодах заманїфестувати добре порозуміне між Австриєю а Росиєю тим, що пропаґує католицизм, — ipsissima verba — Росия протеґує православіє, отже ми мусимо всюди виявляти католицизм. Той панок в своїй загорілости дійшов так далеко, що загрозив, що коли поминальне богослуженє за бл. п. Цїсареву відбуде ся в православній церкві, то він в нїм не возьме участи!... Та не лише інтелїґенти складають ся на той kościółek, але і зелїзничу службу приневолюють морально до того; бо касиєр, що виплачує платню, має пушку на складки в урядї і морально силує кождого, Русина чи Волоха чи жида, до складки на твердиню для „ojczyzny“... Не лїпше дїє ся в Чернівцях і в Іцканах, де навіть на перонї докучають портиєри пасажирам!

Се все факти, котрим просто не хоче вірити ся. Ми цїкаві лише знати, чи знає о всїм тім директор станїславівскої дирекциї п. Фестенбурґ, котрого знаємо яко справедливого чоловіка. А коли він не знає, то нехай прийме се до відомости і нехай раз на все зробить конець тим польонїзацийним забаганкам при зелїзници. Зрештою нехай се приймуть до відомости і наші посли, котрі певно о всїм тім нїчого, або дуже мало що знають. Треба вже раз відперти ту підпольну роботу Поляків, треба остерегти наших людий перед польскою деморалїзациєю, а увагу Поляків звернути на те, щоби они не шукали собі нової ojczyzny, а ратували єї хиба там, де она справдї kórczy się.

Полїтичний огляд.

Комісия угодова пильно відбуває свої засїданя. Ґр. Туи заявив на запитане посла Ґроса, що оба правительства, угорске і австрийске хотять як найщирійше довести до установленя угоди, щоби скріпити економічні відносини обох половин монархії. Межи ґр. Туном а бар. Банфім істнує відношене як найбільшого взаїмного довіря і они оба будуть стреміти виконати взаїмні зобовязаня, приняті в обопільнім порозуміню..

Також і мінїстер торговлї Діпавлї зложив заяву що підчас послїдного свого побуту в Будапештї не провадив жадних переговорів що-до зміни угоди, або приняття єї без зміни, а специяльно в справі тирольскої додаткової оплати від збіжа — і взагалї не зложив там жадних заяв. Що більше: мимо надзвичайної ваги сеї справи для Тиролю, також і тут у Відни від хвилї, коли став мінїстром, умисно уникав всякої згадки о тім предметї.

На увагу заслугує також бесїда б. мінїстра пос. Білїньского, в котрій він представив справу угоди, як она була понята в ґабінетї Баденїого і своїми звіренями може дати пригідний материял для опозициї. Білїньский стоїть на тім становиску, що угода в цїлости є для Австриї користна. Але ті проєкти, які тепер внесені не є користні, бо недостає в них справи квоти. Вже яко мінїстер він заявив був, що в Австриї жадна угода не дасть перевести ся без обниженя квоти. В звязи з тим повстало звісне iunctim і его признала Угорщина. Тепер вже се iunctim формально лиш істнує, а вина сему тілько рада державна, що допустила до установленя провізориї на підставі §. 14. Думали, що угорске правительство не згодить ся на се, але оно згодило ся і визначило тілько речинець для внесеня предложень. Се рівнало ся роздїленю того iunctim, але в силї палати лежить ще тепер, привернути его на ново.

Бесїдник перейшов відтак всї важнїйші справи угоди як: оборот в мливі, податок-консумцийний, від горівки, від пива, від пукру, мито від нафти і справу валютову та банкову — і виказував їх економічне значінє для Австриї і звязь теперішних предложень в тій мірі до давнїйших з часів, коли бесїдник засїдав на мінїстерскім кріслї. Яко вислїд з того перегляду справ, доторкнених в угодї подав бесїдник, що угоду уважає користною для обоїх сторін, але під тим услівем, що квоту удїлу з угорскої сторони підвисшать в відповідний спосіб.

Опісля виступив против Білїньского пос. Авспіц, закидуючи, що давнїйше iunctim було хиба плятонїчне, бо не було зладжене на письмі, а мнимо признане его зі сторони Угорщини не відповідає теперішній дїйсности. Рада державна буде мусїла тепер сама отворити нове iunctim через те, що при третім читаню угодових предложень зажадає представленя такої квоти, яка може задоволити австрийскі народи.

Відтак промовляв пос. Шлезінґер (христ. социял.) против угорского банку, директорами майже виключно жиди, найбільші вороги християньского мира.

Коло польске, скликане в суботу на нараду в справі австро-угорскої угоди, радило майже цїлий день. Предметом нарад були ріжні справи краєві, як школа реальна в Горлицях, рільнича стация досьвітна при унїверситетї в Кракові, реґуляция Днїстра і и. Вибрано осібно комісию з 10 членів для цїлого комплексу ріжних достав для армії, щоби она сторожила над справедливим увзглядняванєм оферт краєвих доставцїв. По полудни взято під обради справу угоди і обговорювано єї не тілько з мериторичної сторони але і з полїтичної і тактичної. Найважнїйшу часть нарад обявлено тайною; дискусию не покінчено і відложено на другий раз.

Чи заговір?

Послїдними днями зворушила републиканьска праса француска цїлий сьвіт вістями, що сфери войскові приладжують заговір на републику.

Републиканьскі ґазети остерігали публику і виказували що ґенерали зробили заговір, котрий мав викликати або клерикально-військове повстанє або війну домову. Повстанє визначено на минувшу суботу, яке заговір перед часом відкрито. Зібрані редактори дневників радикальних увідомили о заговорі президента мінїстрів, але сей вже вперед був про се повідомлений. Заговір сей мали зробити Єзуїти в кляшторі на Rue de Port вспільно з ґенералїцією. Для догіднїйшого переведеня заговору під ріжними позорами стягано ґенералів, знаних з клерикалїзму, до Парижа на місце ґенералів-републїканцїв. Бувший шеф ґенерального штабу Боадефр знав про все і укладав ся з одним Єзуїтом в цїли усуненя теперішного правительства. В заговорі брала участь і жінка Боадефра; она належала до одного клерикально-військового товариства, котре має свої філії по всїх містах і приготовляло намірений замах стану против правительства з виключенем президента републики.

Близші вісти про сей замах були такі. Вже перед кількома днями донесли декотрі ґазети деякі подробиці з актів слїдуючих судиї слїдчого Бертулюса із слїдства Естергазого. Боадефр заперечив перед судом, мов би він знав ся з Естергазим, коли противно з актів виходить, що він не тілько з ним знав ся, але навіть зносив ся; таким способом викрито якусь звязь межи Естергазим а ґенеральним штабом. Боадефр і его союзники задумали при помочи теперішного стрейку робітничого повалити правительство. Именно минувшої суботи мали на улицях Парижа викликати авантуру підплачені ними участники стрейку, але таку, щоби військо могло для заведеня ладу виступити і урадити кроваву різню, по чім оголошено би стан облоги. Мінїстер війни мав виїхати з Парижа, а підчас его небутности шеф штабу ґенерального мав виконати уложений плян.

Правительство дістало в свої руки листи про намірений заговір, які вимінювали межи собою Боадефр і Єзуїт Pere du Lac. З листів виходить, що про заговір знав і бувший мінїстер війни, ґубернатор Парижа Цурлїнден, і брав участь в конференциях.

Заговір мав на цїли реунути найвизначнїйших 50 осіб із сьвіта полїтичного, а імена їх вже були виписані на лїстї проскрипцийній.

Скомпромітовані ґенерали мають находити ся під сторожию і мають бути арештовані. В суботу мала відбути ся рада мінїстрів під проводом президента републики Фора, а президент мінїстрів Бріссон мав зажадати особистих змін на найвисших становисках військових. Найбільше скомпромітованими в намірeнім заговорі мають бути ґенерали Боадефр, Пелїє і Цурлїнден. Мали они зносити ся в тій справі також з кн. Віктором Наполеоном, мешкаючим в Брукселї. Правительство про се було поінформоване, а навіть дістало дотичні листи.

Кілько правди в тих поголосках до сегодня не можна дійти, бо тяжко розізнати ся в повени суперечних вістий. Противники ревізиї процесу Драйфуса голосять, що синдикат Драйфуса, бачучи, що їх справа програна, пустив в сьвіт ті брехнї, щоби ще більше скомпромітувати шефів армії, і в той спосіб ратувати ще справу. Liberte запевняє, що причиною поголосок о військовім заговорі було між иньшим також се, що один урядник президиальної канцеляриї котрогось з мінїстрів вислав до ґенерала Цурлїндена таку депешу: „Будьте готові на суботу ґенерал“. Депешу сперто в головнім урядї телеґрафічнім і віднесено до

не полїция, рубають прохожих, плазують школяриків, усьо врозтїч кидаєть ся перед ними. Лавки закривають ся, буржуазия зачинаєть ся в дворах, — місто замертвіло.

А серед тиші посунули як темна хмара мужики і робочі; несеть ся чутка, що при зеленій рогачцї наскочила на їх мілїция і тяженьку мала боротьбу. Они-ж ідуть з піснею на устах

Кров нашу пють кати лукаві...

Ревнули стріли.

І полила ся кров між квіти білі, між рожі, левкої.

Розбиті, безладні товпи виперті пішли по заулкам, понесли трупів, а кордон війска витягнув ся вужем на ґубернаторских валах.

І ще раз тихо.

Аж згодом несеть ся від Зеленої брязкіт кайдан, а з ним суде похоронний похід.

Ідуть заковані в кайдани Чорнїй, Давид, Стоян і Викторів син, ідуть скервавлені мовчки, а скрипиці брящать. Кроків сто за ними ідуть жінки з розкуйовдженим волосем і виють, а блїдонькі дїтки у драних сорочечках дрібочуть, несуть у збанках сльози.

Ступають арештанти по кинених квітах, по білих рожах, левкоях; з рук, з ніг цюрить їм кров. Увійшли до суду й зачинила ся за ними брами, а Справедливість замахнула мечем.

На передмістї-ж чернь підоймила меч кований божим Гефайстом, бо Теміда відлїтаючи, пустила його з рук.

Денис Лукіянович.

Як людска совість загубила ся...

Сатира

Щедрина (М. Салтикова.)

(Дальше.)

Самуїл Давидович Бржоцкий сидїв при обідї в окруженю своєї дорогої родини. Побіч него сидїв десятилїтний син его Рубін Самуїлович. То зїленько вже тепер робило в своїй молодій головцї всякі фінансові операциї.

— Кілько буде, тату, проценту на місяць, як я той золотий гріш, що ти менї его дав, пожичу на двайцять процент? — А кілько я буду мати при кінци року? — питав молодий фінансїст.

— Але на який процент ти хочеш то давати? На простий чи зложений процент? — питав Самуїл Давидович свого многонадїйного синка.

— А розуміє ся що на зложений, лиш на зложений!

— Коли на зложені, то, кругло взявши будеш мати 25 рублїв і 79 копійок.

— Добре, тату! То я сей гріш пожичу.

— Гарно, сину! Лиш уважай взяти певний заліг.

По другій руцї голови родини сидїв Йосель Самуїлович і він також розбирав в своїй голові якесь замотане питанє. Дальше сидїли при столї Саломон Самуїлович і Давід Самуїлович: ті обраховували, кілько оден другому винен проценту за пожичений кусничок ледового цукру. На другім боцї стола сидїла жінка Самуїла Давидовича, Лїя Саломонівна, і тримала на руках свою потїху, дочку Рифку.

Інстинктово витягала дитина руки до золотих бранзолет, що блищали на руках матери. Коротко сказавши, Самуїл Давидович був на вершку свого щастя. Як раз брав ся він до зупи, коли в тій хвили увійшов льокай і подав єму на тарілцї лист.

Лиш взяв великий фінансїст куверту в руки, як почало ним трясти. Він сидїв як на шпильках.

— Що може бути в тім листї? Що то за біда? — питав він трясучи ся.

Хоч нїхто не розумів, що тут стало ся, але вже і бесїди про то не було, щоб далї кінчити обід.

Я не хочу вже далї розказувати про невисказані муки, які перетерпів того дня Самуїл Давидович; той день полишив ся вже в его памяти на віки, але хоть як він на вигляд був слабосильний чоловік, то все таки з великою силою духа боров ся, щоб не видати хоть би копійки.

— Нї, що се стало ся? Що зі мною? Нї! нїчого нема! Лїє, тримай мене, тримай сильно, як можеш, — кричав він до жінки в своїх судорогах, — а як би я хотїв іти до каси, то здержи мене. Лїпше би менї вмерти, як що з того дати.

Але як в найтяжшім положеню на сьвітї находить ся все якийсь вихід, то так само трафило ся і сим разом. Самуїл Давидович пригадав собі, що він приобіцяв був дати більший даток на одну добродїйну інституцию, на котрої чолї стояв звісний ґенерал. Справа якось була перетягла ся, він відкладав єї з дня на день і вкінци майже про се забув. Тепер як раз трафляла ся єму нагода до виповненя свого наміру.

(Конець буде.)

міністерства справ внутрішних, де она викликала переполох. Деякі міністри домагали ся слідства що-до жерела поголосок о заговорі, але Бріссон поборював се внесене.

Бріссон на раді міністрів заявив, що штрайк робітників закінчений, а до штрайку зелізничої служби імовірно не прийде. Війска, котрими пообсаджувано провінціональні двірці зелізничі, вернули вчера домів. Однак средства осторожности тревають дальше. В двох місцях поперитинано сиґналові дроти і попсовано шини; але на щасте пригоди не було жадної.

Віктор Наполеон мав заявити, що не буде мішати ся в справи Франциї, ані в сферу Драйфуса, бо він на тім всім нічого не може зискати.

Стипендия ім. Омеляна Поповича.

Як звістно загадали учителї кіцманьского повіту заснувати стипендию ім. Омеляна Поповича, для учеників родом з того-ж самого повіту. З тої то нагоди помістили „Буковиньскі Вѣдомости“ в ч. 37-ім донись ніби то учителя, повну лож та на то присилає нам один виднїйший учитель з кіцманьского повіта таке письмо:

По поводу наведеної в ч. 37-ім „Бук. Вѣд.“: денунциацийної лож, чую ся морально спонуканим на тую так огидну лож відповісти і прошу уклінно о поміщене сеї моєї дописи в рамах нашої „Буковини“.

„В ч. 37-ім „Бук. Вѣд.“ поміщене письмо, по словам „Бук. Вѣд.“ якогось учителя кіцманьского повіту, в котрім наводить той учитель (?) такі брехні, що кождого чесного чоловіка, котрий знає про справу стипендиї і єї засноване, до крайности обурити може.

Ми учителї — Русини вже привикли до всяких безличних напастий зі сторони „Бук. Вѣд.“ і їх одномишленників і не варто навіть на таку лож відповідати, але щоби хто незнаючий цїлої справи про стипендию не думав, що дійсно в тій огидній денунциациї, морально упавшого дописувателя бодай крихітка правди містить ся, уважаю за відповідне відповісти.

Ми учителї — Русини, члени філії тов. „Руска Школа“ засновуючи стипендию, надали єї імя нашого інспектора Пана Ом. Поповича, бо таке було наше загальне бажане і о тій нашій однодушній заяві, повідомили ми Пана інспектора Ом. Поповича і він приймив нашу просьбу.

Засновуючи стипендию, ми всї, всї основателї єї, розділили добровільно і охотно межи себе ухвалену суму, розділюючи єї після платн і сей поділ зовсїм природний, а Видїл Товариства ми самі упросили і уповажнили зіставити відповідний до нашої ухвали спис членьских жертв. — Отже не ц. к. інспектор повітовий, лише Видїл нашого руского Товариства виконав нашу сю ухвалу і по бажаню нашім, розіслав нам потрібний спис. А що наш інспектор є головою Товариства „Руска Школа“, то був він з'обовязаний розісланий спис підписати. Дивує ся дописуватель „Бук. Вѣд.“ яким чином стоїть інспектор пов. на чолї Товариства „Руска Школа“? О ти безклуздний дописувателю! А хто-ж має стояти на чолї товариства як не той, котрого збір товариства вибрав? Чи інспектор заряджуючи школами в цїлім повітї, не може правити товариством, котре ту саму просьвітну задачу має на метї?

Короткозорий дописувателю! Глянь на иньші краї коронні, там всюди інспектор шкільний на чолї товариства учителїв, хиба сам відсуваєсь від того уряду, або если учителї не виберуть его. А ми в нашім повітї желали собі мати в нашім товаристві головою того, котрий є для нас не лише інспектором, але й правдивим батьком — опікуном.

Дальше в своїй темній голові а тим самим і в письмі до „Бук. Вѣд.“ називає дописуватель сю стипендию тероризованем і здирством учителїв. О ти нечиста душе! Наведи хоч один случай, укажи бодай одного учителя, котрого силовано до удїлу стипендийного, а знай злобний денунциянте, знай раз на завсїгди, що стипендию ми заснували по нашій воли а по нічиїй иньшій. — Знай і те, що богато учителїв уплатило з власної волї о много більше як на них після розміру платнї їх припадало.

Не може ся помістити в голові, дописувателя „Бук. Вѣд.“, що стипендия може бути надана в день 40-лїтного ювилею нашого Найяснїйшого Пана і уважає се подане стипендиї в повисший день „оскорбляющим почитанем“ Монарха. О ти стовпе темноти! Чи-ж не буде то подвійною памяткою і утїхою для ученика, если він в той великий день отримає стипендию? Чи не буде то для нас учителїв подвійна радість в той так важний день, коли ми зможемо надїлити нею одного бідака? Безумний і темний дописувателю „Б. В.“, знай, що сам дав ти собі лише доказ своєї найбільшої глупоти.

При кінци своєї писульки, посунув згаданий дописуватель Б. В. свою безличність до тої степени, що відзиваєсь до австрийского патріотизму п. інс. О. Поповича і жадає щоби приказав стипендию змінити на імя Франц Іосифа I. Не знає безумний дописуватель, що стипендия носить вже від трох лїт імя, хотяй ще не увійшла в жите і що таке дїло не можна що разу зміняти.

Не досить отже сеї безмежної лож дописувателя „Б. В.“ про стипендию, він посьмів еще сумнїватись, що таке дїло як стипендия, не є великим, гуманним і патріотичним. А яким же она є дїлом затемнена істото, питаю ся тебе? Кожде добре дїло є не лише великим, ало й сьвятим! Але я тебе розумію. У тебе велике дїло, то безлична, повна огидної лож донись у „Бук. Вѣд.“ Гуманне дїло у тебе, то затемнюване людий, а патріотичним дїлом у тебе, то попроваджене нарід під ярмо московске!

Засї отже мішатись в наші дїла кождому непрошеному а до того негідному!

Учитель з кіцманьского повіту.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 18-го жовтня 1898.

Іменованя. Львівский висший суд краєвий іменував авскультантами слїдуючих практикантів: М. Давіда, Е. Купаренка, Т. Рапфа і Альфонса Реґіуса.

Загальні збори „Народного Дому“ відбудуть ся дня 23-го жовтня, а не 23-го падолиста, як то ошибочно подано в попереднім числї „Буковини“. Личні повідомленя про се розсилає ся також рівночасно, а ми від себе просимо всїх буковиньских Русинів, щоб схотїли взяти як найбільшу участь в тих зборах, бо дуже важні справи будуть тут обговорювати ся. Ходить ту о будову „Народного Дому“, — а се повинно інтересувати всїх буковиньских Русинів і всї вони повинні на тих зборах явити ся.

Столїтний ювилей відродженя українсько-рускої лїтератури. Комітет для сьвяткованя 100-лїтного ювилею відродженя українсько-рускої лїтератури розсилає такі запросини:

Сего року скінчило ся сто лїт від часу виходу в Петербурзї перших пісень травестованої українсько-руської Енеїди Івана Котляревського. Сей факт уважає ся поворотною точкою в історії національного житя українсько-руської лїтератури, що почавши особливо від середини сего столїтя, не вважаючи на всякі трудности і перешкоди, все з більшою силою розвиває ся та почутєм національної і культурної одности звязує в одно розділені частини українсько-руского народу. Завдяки єї сей українсько-руський нарід, другий числом в Славянщинї і много заслужений в історії европейської культури, підіймає ся з свого занепаду; покривджений історичними обставинами, зраджений своїми висшими верствами, зведений до значіня етноґрафічної маси, заняв він знову гідне місце в родинї славянських народів, з певною надією — внести в скарбницю загально-людського поступу нові вклади, відповідні до своєї великости і пережитої тяжкої долї. Нинї сьвяткує він початок сеї нової фази свого культурного житя. — Наукове тов. ім. Шевченка у Львові, котрому нинїшні обставини надали першорядне значінне в культурнім житю українсько-руського народа, взяло на себе ініцятиви сьвяткованя сего памятного момента і звертає ся до всего українсько-руського загалу, до наукових та культурних інституций всїх славянських народів з зазивом — взяти участь в сїм великім культурнім і національнім сьвятї українсько-руського народа, сьвятї національної рівноправности і загального поступу. Комітет: Проф. Михайло Грушевський голова, Др. Евген Озаркевич заст. голови, Олекса Грабовський секр. Др. Іван Франко, Герміна Шухевичева, Володимир Шухевич, Проф. Др. Олександер Колесса, Кость Паньковський, Ярослав Грушкевич, Роман Стефанович. — Програма сьвяткованя того ювилею така: Дня 31. н. ст. жовтня 1898 р. о 7. год. вечером **Сьвяточний вечер** в великій сали театру ґр. Скарбка у Львові получений з представленем „Наталки Полтавки“ Івана Котляревського. — Дня 1. н. ст. падолиста 1898 р. о 11. год. рано в сали „Народного Дому“ **Наукова академія** з відчитами про значінє ювилею. — Дня 1. н. ст. падолиста 1898 р. о 7. год. вечером в сали „Почтового клюбу“ **Сьвяточна вечера** получена з промовами заступників всїх верств українсько-руського народу. Докладнїйша програма роздасть ся участникам підчас самого торжества.

Про нову паралельку в Тернополи пишуть до „Дѣла“: Всїх учеників Русинів, що були сего року вписані до 1-ої кляси, було 63. Були они розміщені по всїх трех віддїлах I-ої кляси. До рускої паралельки записали родичі доси 56 синів; а бути може, що в сих днях перейдуть і прочі до рускої кляси. На отвореню паралельки інспектора не було; були тілько представителї місцевих властий і середних шкіл, наступники місцевих руских товариств і запрошені гості. З послів не було нїкого. На потреби рускої молодїжи сеї молодої інституциї зложила місцева інтелїґенция до розпорядимости філії товариства педаґоґічного над 130 зр. По довершеню торжества вислано телеґраму до п. Барвіньского, в котрій між иньшим висказано подяку клюбови полуднево-славяньских послів. Управу 1-ої рускої кляси поручено проф. Ріпнїйскому.

Стрейк в друкарни Чоппа тревав аж до нинї. Чопп не хотїв жадним чином згодити ся на то, щоб на трох складачів приймати лиш одного хлопця-практиканта і ще в суботу на шабас говорив Гершко Чопп перед своїми практикантами, що „хоть би і цїлий маєток стратив, то не дасть ся.“ Робили у него доси лиш самі практиканти, з котрими він разом при однім столї, від часу як довго тревав у него стрейк, снїдав, обідав, вечеряв, а в ночи, як они по 16-годинній працї поукладали ся спати, то пильно, з сьвічкою в руках, як службовий Tagscorporal ходив ревідувати чи всї дома, помимо того, що брама заперта, аби борони Боже котрий не втїк і не пристав до стрейкуючих „складачів-бунтівників.“ Аж тут неожидано з'явили ся два делеґовані головного союза складачів з Відня. Пішли вони до правительства, і вказали на „чесне“ поступоване „совістного“ Гершка, покликуючи ся на се, що ще в 1891-ім роцї, як перший раз був страйк у него, дотичні правительственні власти ще тогди видали оречене, що Чоппови хлопцїв не вільно тримати. Але того часу був ще в маґістратї шваґер Чоппа п. Кізлер, (яко шеф пром. канцеляриї) і оречене се, мабуть десь счезло як камфора, а Гершко дальше господарував — як сам каже „в своїй фабрицї“, як хотїв. Але аж тепер Чоппови посовгла ся нога. П. Кізлера в промисловій канцеляриї вже нема, а правительство поручило сю справу п. Відманови, директорови маґістрату. Делеґовані Віденцї Шіґель і Райффміаєр по досить терпкій перепалцї з п. Відманом заявили, що доти не лишать Чернівцїв, доки з Чоппом не буде ладу. Врештї найшло ся оречене правительства з 1891-го року що-до хлопцїв, котрих Чоппови не було вільно тримати і власти замкнули вчера т. є. дня 17. с. м. его друкарню. Чопп видячи, що нема ему що робити, зробив згоду зі складачами і нинї, вже друкарню знов ему отворено; чи згода довго потреває, — то питане.

„Шпанґи“ знесені. Жестоку кару „шпанґи“ т. зн. приковуване руки до ноги знесено в наслїдок розпорядженя мінїстерства, а замінено єї на 30-дневний острий арешт.

Відновлене старогрецкої штуки. В Анґлії що раз більше входять в моду старогрецкі штуки, а іменно в ґімназиї в Братфільдї. Акторами є самі ученики під зарядом заложителя того театру, тамошного директора ґімн. др. Ґре. Сей амфітеатр містить в собі тепер 2.000 крісел і має дуже велике поводженє, бо сотки людий часто не може дістати білетів. На представленя приїзджають люди також з далеких сторін, щоби послухати Антигони або Едипа. Перший раз представлено одну зі штук Софоклеса в р. 1892.

Замах на нїмецкого цїсаря. В Александриї в Египтї увязнила полїция онодїшної ночи девять італїйских анархістів, між ними властителя каварнї в котрого помешканю найдено дві бомби наповнені кулями. Бомби ті були імовірно призначені до замаку на нїмецкого цїсаря, котрий мав тамтуди переїзджати до сьвятої землї. З причини зміни плянів подорожи нїмецкого цїсаря, змінили також анархісти свої пляни. В наслїдок депеші італїйского консуля з Каіро, повідомляючи о виїзд двох анархістів до Порт-Саїд, увязнила полїция згаданого властителя каварнї, котрий за помочию перекупства старав ся перепачкувати скриньку з бомбами на поклад корабля, що відпливав до Сириї і Порт-Саїд. Бомби були призначені до Палестини.

Пересторога. Декотрі товариства кольонїзацийні в Італії умовились з републикою Венецуеля в полудневій Америцї, доставити кілька европейских людий на кольонїзацию. Спілка та не буде вербувати людий лише з Італії, але певно вишле своїх аґентів і до Буковини. Звертаємо проте увагу властий, духовеньства, учителїв і цїлої інтелїґенциї, щоби заздалегід були приготовані взглядом акциї аґентів і не дали їм баламутити несьвідомих селян.

† Помер в Чернівцях дня 15-го с. м. о. Ізидор Мартинович протоєрей і парох в Оршівцях, бувший ц. к. повітовий шкільний інспектор в Кіцманї, в 60-ім роцї житя. Покійний за часів митроп. Гакмана горячо встоював ся за право руского народу і написав навіть працю історичну, де доказав, що першими автонними мешканьцями Буковини були Русини. Похорони відбули ся нинї, вівторок о год. 2-ій по полудни. В. є. п.

Наука, штука і лїтература.

Лїтературно-науковий Вістник, книжка X., за жовтень містить: *На селї.* Повість М. Школисенка (I — IV). — *Наш альбом.* З скорбних пісень Перебендї. Осїнна думка Богдана Лепкого. *** Лесї Українки. — *Мужицка смерть.* Оповідане з покутского житя Олекси Мартовича. — *З татарских леґенд Маміна-Сибиряка.* Майя. — *Злочинець Сальва.* Виривки з повісти Е. Золя „Paris“ V. Кара (докінчене). — *Американьский претендент.* Повість Марк-Твайна (глави XVIII — XIX). *** З Надсона, стих л. Старицкої.

Столїте „Енеїди“ Івана Котляревского (з портретом Котляревского) статя Грицька Коваленка. — *Новини нашої лїтератури:* Богдан Хмельницкий, історична драма М. Старицького, оцїнка Стефана Томашівского. — *З російскої України.* Spectator-а. — *З культурного житя на Українї.* Лист з Чернигова Гр. Коваленка. — *Із чужих лїтератур:* Еміль Золя, его жите і писаня (з портретом Золї). Стефан Малярме. Статя Івана Франка. — *Хроніка і Бібліоґрафія.*

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою B. M. F.

Для мужчин ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґум. . . . . 4·50
для мужчин ясної краски з телячої шкіри і з ґумою мешти . . . . . 2·80
для дам ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 4·25
для дам ясної краски з телячої шкіри мешти . . . . . 1·90
для дівчат ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 2·29
для дітий ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 1·65
для дам брунельові черевики . . . . 2·50
для „ „ мешти . . . . . 1·50

Черевики здаровя!

З непромакаючої материї для дам 1·10, для панів 1·40

Такі самі з ґумовими підошвами

Для мужчин 1·25

Для дам 1·40

Сандали від 18 кр. в гору.

Кальоші мужескі 2·30

Кальоші дамскі 1·90

Найліпші льнянні, батистові, атласові і сатинові краватки після найновійших і найгарнійших взірців.

Мотилькові штука по . . . 17 кр.
Узлові „ „ . 24 і 28 „
До вязаня „ „ . 24 і 28 „

Куфри подорожні і підручні.

Торбинки ручні, і до завішуваня.

Ременці на плед і иньші подорожні прилади.

Ковнірці
і
Маншети

Білі сорочки з крашеним передом . . . . . 1·50
Білі, переди гладкі від . . . . . 1·10
Білі, сорочки фалдовані від . . . . . 1·38
Білі переди гафтовані від . . . . . 1·58
Білі, з білим, шовковим передом . . . 2·50
Білі сорочки з крашеним шовковим передом . . . . . 2·50
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів . . . . . 1·18
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів з шовковим передом . . . . 2·75
Мужескі льнянні, трікотові і сїткові так зв. для туристів від 78 кр. в гору.

Мужескі паси і паски до тих сорочок від 45 в гору.

Хлопячі сорочки в роді так зв. для туристів від 18 кр.

Кафтаники висисаючі піт по 28 кр.

Вуключна **продаж цилїндрів** з фабрики **Ц. Месмера** у Відни.

По дуже обнижених цїнах:

Мужескі Girardi від 80 кр. в гору.
Хлопячі Girardi від 40 кр. в гору.
Маринарскі капелюхи від 30 кр. в гору.
Шеломи по 1·38 кр.

Добре ходячі
будильники
по 1·75 кр.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Черівцях вийшла книжка:

„БЕСІДИ
про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Перша на Буковині
РУСКА ДРУКАРНЯ
в НАРОДНІМ ДОМІ

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: діла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСКІЙ, ПОЛЬСКІЙ і НІМЕЦКІЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарні“!

Хто хоче мати
ГАРНЕ, ЯСНЕ СЬВІТЛО
най купує у
БРАТІВ ВЕЛЬТ

найліпшу нафту безпеченьства по 14 кр. за літр і подвійно рафіновану нафту цїсарску по 16 кр. за літр.

Хоть в цїлій Австриї фабрики нафти основали картель, то наші П. Т. покупцяки дістають найліпші роди по цїнах висше згаданих на їх повне вдоволене.

З поважанем Братя Вельт.

Всї роди живих і сьвіжих риб
можна що дня дістати в моїй
РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА
в цїли сконстатованя
ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ
Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.
Чернівці, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньокий.**
З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 120. Чернівцї, пятниця дня 9. (21.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Полїтичний огляд.

В дальшім ходї нарад угодової комісиї, по довгій бесїдї пос. Шлезінґера, виголосив довгу бесїду мінїстер скарбу Кайцль. Що до богато заяв застеріг собі мінїстер довірочність. Мінїстер Кайцль боронив угоду против пос. Біліньского. До справи квотової не прикладає мінїстер такої ваги, яку надають їй звичайно. Але не можна сумнївати ся, що висліди переговорів о квоту будуть мали моральне значінє для осуду угоди. Що iuncti̇m, як оно було первісно уложене, не дало ся удержати — є виною обструкциї. Мінїстер може тілько заявити ся за тим, що, коли кінцеве iuncti̇m удержить ся, угода наступить без всяких перепон. В теперішній хвили услівем полагодженя угоди є квестия квоти.

Відтак розбирав мінїстер банкову справу, полемізуючи з Ґросом і Авспіцом і перейшов до посередних податків. Поборював твердженє мовби підвисшене консумцийного податку мало бути уступством для Угорщини. Заявив, що височину консумцийних податків можна евентуально ограничити і застеріг ся, щоби сю заяву уважати простим викрутом правительства. На всякий випадок правительство хоче удержати підвисшене податку від цукру, але готове зредукувати податок від пива і від горівки до мінїмум.

При докладній розвазї, сказав мінїстер, мусить кождий прийти до висліду, що теперішна угода рішучо є користна, коли зважить ся, що є всяка надія на поліпшене квоти. В такий спосіб теперішна угода буде становити поступ в порівнаню з послїдною угодою. Не буде она вправдї жадним триюмфом, але розумним компромісом. Тож вже найкрайнїйший час, щоби угодові наради мали знов провоїкати ся через цїлі місяцї, то могли би війти у гру иньші річи, не лише постанови сеї угоди!

На пополудневім засїданю промавляв пос. Штайнвендер і пос. Феркавф (социял). Довженні хотяй річеві бесїди їх заняли цїлий час засїданя.

В буджетова комісия радила вчера над реґуляциєю платнї державної служби. Мінїстер Кайцль ще раз з натиском заявив, що правительство так довго не згодить ся на санкционоване закона, як довго не буде мати покритя для збільшених тим законом видатків. Окрім того мінїстер заявив, що правительство думає також о поправі долї скарбової сторожи і диюрнїстів. Дальше заявляє, що закон не відносить ся до провізоричної служби, до котрих може бути приложений закон з 1973-го року.

В угорскій палатї послів опозиция розпочала серіозну обструкцію. Угорскій парлямент дає обструкциї ширше поле як австрийский, бо там реґулямін вільнїйший як у нас. Вчера цїле засїданє заповнила дискусія над справою, чи буджетову провізорию передати комісиям палати чи нї. П. Польоні говорив майже до кінця засїданя о реґуляміні палати і домагав ся цлових рогачок. Банфі полемізував з опозициєю серед нескольного крику обструкціоністів і стеноґрафам до уха заявив, що мимо обструкциї буде боронити інтересїв краю. Нинї відбудуть ся поіменні голосованя.

Вчера відбуло ся торжественне відкритє ческого „Народного дому“ у Відни. Було заступлених більше як 100 славяньских товариств віденьских. Торжественну промову виголосив посол Курц, в котрій указав на значенє нової інституциї для віденьских Чехів. Бесїдник бажає, щоби сей дім став осередком, збірною точкою не лиш для віденьских Чехів, але і всїх Славян, котрих доля загнала до того міста. В тім домі — говорив п. Курц — повинен запанувати животворний дух і поставити собі за остаточну цїль вибороти суспільну, економічну і полїтичну рівноправність ческого народу в долїшній Австриї. З промови Курца довідуємо ся, що у Відни є більше як 100 мужеских стоваришень ческих і майже 80.000 ческих ґаздинь. Коли би ті ґаздинї купували лиш у Чехів, відобрано би спільному ворогови Славян що року безлїч мілїонів, а віддано би їх своїм.

Нїмецкий цїсар з женою прибули вчера до Царгороду. Султан приняв свого гостя з великою парадою. Побут цїсарства ь Царгородї обчислений на цїлий тиждень. Бомби призначені на нїмецкого цїсаря мали по два фунти експльодуючої материї в 26 револьверових набоях великого калїбру. Самі бомби зроблені з ґальванїзованого зелїза і обмотані оловяним дротом. Знайдено їх в маґазинї якогось Італїйця, запаковані в скрини. Перевезенем їх заняв ся один Італїєць з Трієсту, котрий в тій цїли приняв обовязок кельнера на кораблї, відходячім до Яффи. Таке саме занятє мав заневнене в готели „Брістоль“ в Яффі. Думають, що він мав там ждати на помічників.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 20-го жовтня 1898.

Із консисториї. Управу Черемошского протоєрейства поручено о. Іванови Осташекови, ексархови і парохови з Виженки. Сотрудник із Іспаса о. Олександер Данилевич зістав парохом в Чорториї. Адмінїстратор Чорториї о. Василь Велигорский постановлений сотрудником в Іспасї. Сотрудник особистий із Старих Мамаївцїв о. Стефан Ченїшка перенесений сотрудником до Мігучан. Сотрудник особистий із Ґоґолини о. Николай Влад перенесений сотрудником до Горошівцїв. Сотрудник з Вилавча о. Дмитро Граматович постановлений сотрудником в Ґоґолинї. Адмінїстратор із Сучавицї о. Захарій Перчик призначений до Рус-пе-боула. Ухвалено запомогу 1200 зр. на будову церкви в Панцї, так само запомогу 3000 зр. на будову церкви в Боянчуку і Кліводинї. Ухвалено запомоги для більшого числа дяків. Парох з Малятинцїв о. протопопа Стефан Іванович затверджений парохом в Кіцмани. Сотрудник особистий з Нової Жучки о. Стефан Іванович молод. став адмінїстратором в Малятинцях.

В справі поліпшеня платнї для правосл. духовеньства на Буковинї почавши від 1-го жовтня 1898 поставили пильне внесенє в радї державній посли Цуркан, Попович і товариші.

О. архимандрит Репта виїхав до Відня в справах церковних.

День імянин пок. цїсаревої Елисавети, після розпоряджена мінїстра віроісповідань і просьвіти має обходити ся у всїх школах і дальше торжественне богослуженє, а молодїж шкільна має бути увільнена від науки. День сей припадає 19-го падолиста.

Ювілей Котляревского на Буковинї. Черновецкі рускі товариства: Народний Дім, Руска Бесїда, Руска Школа, драматичне Товариство і академічне тов. „Союз“ склали дня 19-го с. м. спільний комітет аби і на Буковинї відсьвяткувати гідно столїтні роковини появленя „Енеїди“. Комітет відбув першу нараду в сїй справі і ухвалив обходини се сьвято в такий спосіб що в полудень мав би відбути ся відчит про Котляревского, а хор мав би відсьпівати 2 відповідні піснї; а вечером мало-б бути представленє „Наталки Полтавки“ з прологом і живими образами. Відтак була-б спільна вечера. День на се ювілейне на-

ПАНИЧ.

ОПОВІДАНЄ.

I.

У недїлю раненько Нечипір Клюжний їхав у містечко, а до його на воза присусїдив ся й кум Гаврило, бо своєї коняки він не мав. а йому треба було де-чого купити на містї.

— Чи не чули ви, — питає Нечипір, — кажуть, панич Кривиченко Михайло, старого Кривицького син, приїхав.

— Невже? — здивував ся Гаврило. — А то-ж казали, що він був десь у Москві — записав ся, прости Господи, у студенти!

— Егеж, записав ся, та мабуть і між студентами його держати не схотїли...

Гаврило щось мовчки міркував, тодї озвав ся:

— Сподївай ся добра. коли його батько не благословив: батько хотїв, що-б сей панич Михайло ішов до війська служити, а син упер ся, пійду, каже, у студенти. Ну й пішов. Тодї старий, кажуть, забожив ся, що не дасть синови нї шага, усе добро чужим подарує.

— Мала шкода, — каже Нечипір, — бо справдї там і дарувати нема чого! Старий пан розвіяв усе добро, по чужих землях їздивши, та в паньских роскошах купаючись, та й живе тепер у злиднях.

— Чи він у старого пана на хуторі й живе тепер, сей панич Михайло? — питає Гаврило.

— Нї, — одмовляє Нечипір, — найняв собі кватиру у місточку. Чи вже його батько не схотїв прийняти, чи сам до батька не пішов, — не знаю.... Та ще кажуть, — писар нишком признавав ся, то й ви, куме, не кажіть нїкому, — що над паничем доглядачів поставлено...

— Овва! На що? — здивував ся Гаврило. — Хіба щоб не втїк? А на-біса він кому здав ся, щоб його стерегти?

Нечипір здвигнув плечима. Помовчавши він озвав ся:

— Хотїв би я тепер його бачити. На моїх очах виростав. Я тодї паньску землю наймав, то часто доводило ся у двір ходити... Знаєте що, куме? Зайдем до панича, одвідаєм. Він тут живе скраю місточка, у Тряхимихи, що бублики пече, у порожній хатї через сїни.

— Зайдем! — каже Гаврило, — тілько що тепер недїля.

— То що?

— А може він до церкви пішов, бо ще з служби не повиходили.

— Та хібаж студенти до церкви ходять? — сьміє ся Нечипір.

— І то правда.

Тим часом доїхали до місточка. Скраю стояв шинок, біля його крамничка з дьогтем, а далї — Трохимишина хата, де жив тепер панич Михайло Кривицький.

— Нечипір привязав коня біля воріт і з кумом Гаврилом пішов до хати. Але Гаврило спинив ся і каже:

— Знаєте, куме, може-б ми... колись иньшим разом зайшли до його...

— А тепер?

— Та якось теє... Щоб часом чого не вийшло... Ото-ж якісь студенти царя замордували тойрік, то чи не був і сей з ними... Хто його знає, який він.

Кум Нечипір засьміяв ся.

— То пусте, куме. Як би й він там був, то його-б сюди не пустили. Ходїм!

Гаврило мовчки пішов за ним.

Тілько переступили поріг хати, бачать: панич Михайло ходить по хатї, курить і свище. Гаврило та Нечипір здивували ся, бо се-ж було у недїлю до служби божої. У хатї було неприбрано, скрізь цигарки понакидані. Самого панича трудно було впізнати: бородатий, у червоній сорочцї, мотузком підперезаний, і — що найдивнїйше у личаках.

— Здрастуйте, паничу! — озвав ся Нечипір. — З недїлею будьте здорові. Чи впізнаєте старого Нечипора?

А сам собі Нечипір думає: Що се воно за вбраннє на йому? Чи тепер така мода?

— А ми дочули ся, — казав він далї, — що ви вже приїхали, та й зайшли вас одвідати.

Панич глянув на земляків, мотнув головою і озвав ся:

— А, мужічкі! Дабро-пожалавать! Дальжно бить і ви сметілі, што ми несьом вам абнавленіє!

Нечипір глянув на Гаврила, а Гаврило — на його: нїчого не розберуть.

— Як вам, паничу, ведеть ся? — питає Нечипір, — чи здорові, чи все гаразд?

А він одмовляє:

родне сьвято ще докладно не означено, хоть в засаді згодили ся поки що на 3-го грудня. Думаємо, що ціла буковиньска Русь возьме як найбільшу участь в сім сьвяті, аби дати доказ, що і буковиньска Русь вже пробудилась і живе своїм руским житєм.

Тов. „Руска Бесїда“ загадує скликати на день 3-го грудня відпоручників всїх руских читалень на Буковинї, аби з ними обговорити справу читалень і порадити ся над їх потребами і розвитком. Перший се раз будуть всї читальнї мати нагоду, побачити ся, порозуміти ся, виміняти свої досьвіди. Що се причинить ся до більшого оживленя наших читалень, се річ певна.

Про стіпендию ім. Ом. Поповича отримали ми ще такий додаток дописи поміщеної в попереднім числї. „Що стіпендию ім. Ом. Поповича не накинув, учителям, як вигадують з „Бук. Вѣд.“, інсп. Стратичук, анї нїхто иньший, виходить із того факту, що єї заснували учителї кіцманьского повіту із власної волї по відходї інсп. Поповича із Кіцманя і нїм ще інсп. Стратичук зістав іменований на его місце. Може бути що се пошановане інсп. Поповича навіть декому і з учителїв не по нутру, бо-ж нема пшеницї без куколю, але факт, що декотрі, хоч дуже їх мало, і доси не зложили на се єдино на користь самого учительства задумане дїло і зломаного крейцара, се найлїпший доказ, що нїхто учителїв до того не силував і не силує. В кінци не завадить сконстатувати характеристичний факт, що „Бук. Вѣд.“ нїраз не зражені тим, що інсп. Жанковский збирає навіть від учителїв — Русинів датки на стіпендию ін. Ісопескула: А про патріотичну лекцию, яку московска наймичка бере ся давати учительству, скажемо тілько що кіцманьскі учителї поставили свому найяснїйшому монархови памятник вже тодї, як „Бук. Вѣд.“ не було що на сьвітї.

Наука зручности в народній школї. В числї 116 „Буков.“ заінтересувала мене межи иньшим також новинка про науку зручности в народній школї. В новинцї каже учитель, що столярство не зовсїм відповідна галуза сеї науки для кіцманецкого і черновецкого повіта, бо в сих околицях мало лїсїв і за материял тяжко, що і в лїсних сторонах не цілком легко за материял, бо як би хто хотів сам собі его придбати, то мусїв би іти до лїса, куповати, може ще різати на дошки, чекати щоби висох, а се також річ не легка. Та тепер не треба всїм тим занимати ся, бо є прецїнь заводи на се. А от серед черновецкого повіту величезна трачка, а також і в Лужанах; а колїєю розвозять материял уже і через повіт Кіцманецкий. Чи-ж треба більшої полекші? За дармо материялу нема нїде! Можна собі еще і дальше порадити. Можна зробите теперішним гандлярам конкуренцию, а значно би материял подешевів. Менї здає ся, що в кождім більшім селї можна-б мати склад материялу. Що в названих повітах богато столярів, що господар не може нїчого столярством заробити, се може доказати скорше потребу столярства в науцї зручности, чим єї невідповідности. Богато варта то, коли меньший господар бути може для сесе столярем. Не велика утїха столяреви ремісникови з біднїйшого господаря, що жадає у него роботи за півдармо. Не можу відмовити рациї иньшим галузям, що входять в круг науки зручности, а найменьше кошикарству; школа повинна розважити, котра галуза сеї науки спосібнїйща для розвитку так душевного як і тїлесного школяря. І з сего взгляду стоїть столярство на першім місци, а его практична вартість также не на задї, бо меньший господар знаючи столярство, потрафить собі і коло воза дещо налагодити і бути собі боднарем. При кінцї радить нам товариш поставити в справі сеї науки відповідні внесеня при конференциях. Із самим поглядом вже нїяк не можу погодити ся. Иньша річ ставити внесеня, коли на то дадуть знак „з гори“, а знов иньша річ ставити їх на власну руку. Наприклад від десятків лїт ставимо на дармо на конференциях внесеня, щоби павшалї на опал і слугу шкільного виплачовано нам з податкових урядів. Може не слушне жадане? Ану увидите, що і від нового року, як додатки громадскі збирати буде уряд податковий, скоро двірник вифасує на опал і слугу для школи, употребить, нїм що куда, тї гроші на иньшу цїль, а „учитель почекає“. Дай Боже, щоби я неправду говорив. І сегодня обіцяв красно менї двірник виплатити за 3-й квартал, тепле его слово, а в школї таки зимно. А може помогло би тут відповідне внесене? Даруйте щом трохи уже відступив від предмету, але при столярстві можна навіть і загріти ся в школї, як двірник не виплатить павшалью, а в школї студено як нинї. — *Товариш.*

Справа рускої школи народної в Чернівцях поступила знов один крок наперед; Ото бо довідуємо ся власне, що адм. трибунал відкинув рекурс черновецкої ради міскої против роспорядженя краєвої ради шкільної, котрим наказано містови приступити до меріторичного залагодженя рекурсу Русинїв Володимира Ясеницького і товаришів проти відкинене їх просьби о заснованє рускої школи народної в Чернівцях. Посол Пігуляк подбає напевно, щоби рада шкільна не дала радї міскій забути на сю справу а щоб присьпішила єї так, щоби на випадок рекурсів зістали вони полагоджені перед кінцем с. р. шкільного. При сїй нагодї належить зазначити, що с. р. записано до черновецких шкіл народних майже 1300 руских дїтий, з того поверх 1000 в самім середмістю, се чейже вистане, шоб доказати потребу рускої школи в Чернівцях.

Засїдане ради державної в середу, дня 19-го с. м. було досить бурливе. Причину до того дала відповідь мінїстра Рубера на інтерпеляцию в справі розпорядженя, щоб судові урядники не брали участи в аґітациях полїтичних. Ся відповідь не подобала ся Нїмцям, вони назвали єї провокациєю і жадали, аби отворити над нею дебату, але сей внесок відкинено. Ческий посол Страньский висьміяв в своїй промові обструкцию нїмецку, котра хоть похвалила два мінїстерства, Баденїого і Ґавча, нїчого там не зискала, бо має тепер Туна, а розпорядженя язикові таки лишили ся. Причина неудачі Нїмцїв лежить в тім, що вони не стоять за рівним правом для всїх, лиш раді би панувати над другими. — На місце Діпавлього вибрано до комісиї квотової Катрайна. — Пос. Шаєр поставив внесок, аби цїлковито скасувати рогатки на гостинцях цїсарских. — Поляки не згодили ся на підвисшене податку від пива і горілки.

І таку річ як смерть о. Мартиновича уміють наші вороги визискати против Русинів-народовцїв. Полякам з Polsko-ї Gazet-и ся обставина, що покійний знов польску лїтературу і що за его інспекторату учили польскої мови в Кіцмани, вистарчає, аби зараз таки кинути ся на „ukraińskich radykałow“, а „Buk. Post“? Де-ж би вона витримала, щоб не пришити нам латки? Якої? — се кождий наперед може знати. Отже нїбито інтриґи і доноси наші мали вкоротити віку пок. Мартиновичови! Хто навіть при такій нагодї як смерть не може стримати ся, аби не поінтриґувати і не заденунціювати нас, той сьміє говорити про чиїсь інтриґи і доноси! Просто глупо! Коли ще за житя пок. Мартиновича виступили „Бук. Вѣдомости“ з такою клеветою на нас, то ми завізвали їх і всїх прилюдно в „Буковинї“, аби замість воювати клеветою на нас, дали явні докази на се. Доказів нїхто не дав, бо не міг дати, бо се все чиста неправда. І знаєм се дуже добре, що о. Мартинович був предложений на І-ім місци на консисторского радника, якже-ж могло его се загнати до гробу? Та від собак скорше чоловік обжене ся, нїж оборонить ся злоби людскої.

В Тернополи до 1-ої класи рускої ґімназиї вписало ся 62 учеників.

Темнота людска. Всї знають, який тяжкий був р. 1897 для наших хлїборобів. Аби хоть трохи помочи хлїборобам, призначив сойм 15.000 зр. а правительство 50.000 зр. на ратунок. Гроші тї рішилось правительством ужити на роботи реґуляцийні при ріках Серетї, Сучаві і Прутї. Коли прошлої сесиї соймової повідомило правительство сойм про роздїл гроший на тоті роботи, то показало ся, що найбільше тих гроший пішло на роботу коло Серету і Сучави, а на роботи реґуляцийні Прута лишило ся дуже мало, яких 9000 зр. Тодї то посол др. Стоцкий в комісиї адмінїстративній звернув увагу правительства на то, що північна часть Буковини, особливо мешканьцї над Прутом, котрий також наробив великі шкоди, призначено за мало, і жадав, аби доконечно правительство побільшило запомогу на реґуляцию Прута і тим чином охоринило руских хлїборобів від шкоди а заразом дало їм заробок в тім тяжкім роцї. Посол др. Стефанович дуже сильно піднер жадане дра Стоцкого і п. президент обіцяв постарати ся о більшу запомогу. За старанем п. президента прийшла справдї більша зопомога, правительство виготовило плани реґуляциї Прута від Черновець аж до границь громади Лужана і прошлого тижня виїхала комісия правительства над Пруг до Ленківцїв, Мамаївцїв Старих і Нових, до Білої і Стрілецкого Кута, аби все розпорядити на місци і порозуміти ся з громадянами. В Ленківцях приняли комісию дуже радо, ба навіть дякували правительству, що вже раз бере ся до реґуляциї Прута. Тут треба згадати, що люди з Ленківцїв були до того підготовлені, бо коли прошлого року посол. др. Стоцкий здавав у Ленківцях своє справоздане посольске, розвела ся мова про реґуляцию Прута, і др. Стоцкий розложив людям сю річ так, що люди єї порозуміли. -- Не так стало ся в Мамаївцях Нових і в Стрілецкім Кутї. Там люди просто збунтували ся ба навіть трохи не кинули ся на комісию. Зачерез те кількох людий арештовано а двірників тих громад засуспендовано. — Коли ми довідали ся про таке поступоване руских мужиків, то признаєм ся, що із встиду за них аж лице нам лунило ся. А що тому винно? Темнота людий! 40.000 зр. призначило правительство на реґуляцийні роботи на сей рік 1898-ий, робота протягнуть ся і на другий рік і знов піде може і 100,000 зр. на них! Через реґуляцию Прута зискають люди дуже богато, бо вже не ме їм Прут забирати хатів і що найлїпшого поля, зискають ще й те, що тї гроші, які призначені на реґуляцию, підуть межи люди за роботу. А прецїнь люди замість за таке добродїйство ще й подякувати, бунтують ся. Встид і ганьба.

— Да мнє што? Ґлавное — ідея, каторая.

Та як заторохтїв словами: Земляки прислухають ся, нїчого не второпають. Тілько здавало ся їм, що панич усе питає: „І де я? І де я?“ — нїби не знає, що ось він тут, у бублейницї на кватирі.

Як уже панич замовк і ждав, яке враженє зробить його промова, Нечипір озвав ся:

— Вибачайте, паничу, я вас спитаю: на що ви се так убрали ся? Хіба може для здоровя?

Панич каже:

— Єта да подлїнной народний, мужіцкой кастюм! Чтоб с народом вальґотнєй...

— Даруйте менї паничу, ми люде темні, — знов каже Нечипір, — хіба ми знаємо? Може так і треба. У нас буває, кацапи — щетинники так ходять, по селу собак дражнять, гукаючи: „Па щатілу! Па щатіну!“

Панич засьміяв ся.

— Штож, вот і я — как щатіннік!

— Істинно так! — сказав Нечипір, теж сьміючись.

Панич посвистав трохи, тодї гукнув:

— Штож, братця! Будем пєскі іґрать! Запайом настоящую народную!

І почав:

Как із лєсу тьомнаво
Вихаділо трі удалиїх
Как трі добрих маладца.
Што у каждава дубінушка,
Дя і вострой нож отточінай!
. . . . . .

Пісьня була довга і доволї страшна. Складали її полїтичні дїячі десь у Москві, нїби-то в стилї великоруських „народних“ чи розбійницьких пісень.

Скінчивши сьпівати, панич питає:

— Ну, што?

— Що й казать, — одмовляє Нечипір, — пісьня завзята.

(Дальше буде)

Як людска совість загубила ся...

Сатира

Щедрина (М. Салтикова.)

(Конець).

Подумав. — Виконав. Самуїл Давидович отворив обережно коверту, що дістав з почти, витягнув прокляту річ, котру єму, великому фінансїстови прислано, вложив скоро в другу коверту, додав ще сто рублїв, запечатав коверту і удав ся хутко до звісного ґенерала.

— Ваша Ексцеленцийо, я хочу жертвувати даток — проговорив, скидаючи зі серця великий тягар перед несподївано розрадованим ґенералом.

— Не маю нїчо проти того, се похвальне дїло, — відказав ґенерал. — Я нїколи не сумнївав ся, що Ви... ізраель... і по закону Давида... скакати і танцювати при звуках струн... не так?

При тім стало вельможному ґенералови нїяково, бо не знав точно, чи то справдї Давид дав закони, чи хто иньший.

— Так, Ваша Ексцеленцийо, то правда, — проказав Самуїл Давидович з легким серцем. — А що до Ізраелїв... що-ж ми за Ізраелї, Ваша Ексцеленцийо! Тілько позірно, тілько на вид, але серцем і душею ми добрі росияне.

— Так? то сердечна подяка! — отвітив ґенерал. — Одно лишень мене болить... то значить з християньского становища... Скажіть прецїнь, які причини Вас спонукали, єсли вільно менї спитати? Як?

— О, Ваша Ексцеленцийо!... Тілько позірно єсьмо... на гонір, тілько позірно!

— Але прошу Вас, мій Пане...

— Ваша Ексцеленцийо!

— Ну, ради мене... Христос з Вами!

З легким і благим серцем скоро мов на крилах вернув Самуїл Давидович домів. Вечером сего дня забув уже на муки, які перебув і роздумував в своїй фінансовій голові надзвичайно велику операцию на шкоду сьвіта, в котрім жив, операцию, котрою ввів цїле товариство в велике зачудоване і горе.

І довго мусїла еще бідна, прогнана совість навіть гіренько блукатись по широкому сьвіту і у тисяч людий по черзї не находила приюгу. Нїхто не міг єї притулити і пригостити у себе, кождий придумував лишень з огірченем, як зможе позбутись сего прикрого тягару, нехай вже буде і хитростию і обманом, коби тілько був три кроки від тїла.

В кінци самій совісти було уже за богато так блукати не находячи нїде приюту для своєї утомленої голови, вічно між чужими людьми, вічно без певної хати — тому набрала відваги

Панщина перед судом. В львівскім краєвім суді відбувала ся минувшого тиждня цікава розправа цивільна, в котрій виявило ся, що знесена ще в р. 1848 панщина в селї Ланах бобрецкого повіта не лише що до нинї не устала, але властитель тамошних дібр хоче навіть и судовій дорозї удержатись в правах сего передревелюцийного привілею. Справа має ся ось як: Дїдич села Ланів, Генрик Никодим Чайковский, робить собі право до 8 ґрунтових парцель в Ланах а також до хати, що містить в собі мешкане, комору і стайню, де ще від 1820 р. ґаздував і мешкав Василь Павлів, потому его син Іван, а в кінци Іванів син Василь. Отже сего Василя запізвав тепер п. Чайковский перед суд і домагає ся ґрунту разом з хатою „до 14 днїв під загрозою екзекуциї“ та заплати коштів спору. Чайковский виводить своє право звідси, що властителї Ланів від найдавнїйших часів, а вже що найменьше від 30 лїт винаймали отсї ґрунти вітцеви Павлова, а вкінци і самому Василеви за річним чиншом 104 робучих днїв в роцї, або 2 дни тижнево з доплатою 3 зр. річно в готівцї. Нараз в р. 1897 Василь Павлів перестав платити і відробляти панщину і заявив при сьвідках що більше відробляти не буде, бо ґрунт і хату уважає своєю власностею. Наслїдком сего Чайковский звернув ся на судову дорогу. Пізваний Василь Павлів показав на свою оборону оригінальні „панщинані книжочки“, з котрих виходить, що він і его предки тих 102 днїв річно відробляли не за чинш найму, лише як звичайну панщину. Оборонець пізваного, адв. др. Шафраньский виказав, що від непамятних часів, а що найменьше від 1820 р. дїди Павлова ґаздували на спірних ґрунтах і самі оплачували податок так довго, поки дїдич Ланів переняв на себе плачене податку в квотї 3 зр. річно, а за те Павлови мали ему се відробляти в додатку до панщини. Дїдичі Чайковскі вимагали сеї панщини так строго, що коли хто не відробив всїх 104 днїв в однім роцї, то они дописували хибуючі днї до панщинанoї книжочки на другий рік. В Ланах є богато иньших господарів, що так само як Павлів відробляли Чайківскім панщину по еї скасованю. Перед кількома роками узискав сей пан дїдич масову румацію многих хлопских родин з їх ґрунтів, а господарі мусїли аж нотаріяльними актами застеречи собі право дальшого мнимого найму. Один лише Василь Павлів опер ся і тому прийшло до процесу. Др. Шафраньский обчислив, що Павлови належить ся за відроблену в часї 77 лїт панщину, числячи лише 25 кр. денно, винагорода в квотї що найменьше 20.000 зр. Правний заступник Чайковского заперечив повисші факти і старав ся доказати, що спірні ґрунти ще в р. 1820 були виключною власностию дїдича так що індемнізація з р. 1848 не могла відносити ся до тих ґрунтів. Щоби провірити се твердженє при помочи знатоків-ґеометрів, відрочено розправу.

Встеклизна на Буковинї в 1898-ім р. В жаднім краю не розширена ся хороба так як на Буковинї. Сего року було 37 встеклих псів а ті покусали 57 людий, із тих 38 осіб вислав край на свої кошта до Букарешту на лїки. Із тих 2 особи умерло. Треба більше уважати на пси а правительство буде мусїло заострити приписи осторожности з псами.

Нїмецкого цїсаря приймають в Царгородї дуже величаво. В кіоску Ільдіз дав султан пир в честь цїсарскої парі, а всїх членів цїсарскої свити відзначив турецкими ордерами. Цїсар Вільгельм оглянув нїмецку школу в Царгородї.

і звернулась з нїжною просьбою до свого послїдного пана, міщука відлюдка, що мав крамик в сїнях переходових, однак не міг зі своїм гандльом вихрапатись з біди на верх.

— За що мушу я терпіти таку тиранїю? — голосила бідна совість.

— Що-ж з тобою починати, серце-совість? Ти навіщо не придатна, — нарікав зі своєї сторони міщук.

— Я хочу Тобі щось сказати — відповіла совість. — Вишукай менї на росийскій земли нїжненьке дитятько, отвори менї его невинне серце і замкни мене там. Може невинне дитя дасть менї сталий приють, може мене буде голубити і плекати, а зростаючи в лїтах буде мене образувати, а вкінци дійшовши до становища і почестий між людьми, не буде потребувати мене встидати ся.

Міщук вволив волю просьбі. Вишукав скоро невинне дитятько, отворив его чисте серце і замкнув там совість.

Тепер підростає нїжне дитя, а в нїм доспіває совість.

Дитя виросте на великого чоловіка, а в нїм буде мешкати велика совість. Тодї повинна щезнути всяка неправда, повинні уступити підступ і насильство, бо совість не буде уже більше ідіотичною і несьмілою, лишень свобідно буде всїм рядити і управляти.

Складки. На *„Народний Дім“* в Чернівцях вплили: складка в Вижници на загальнім зборі тов. „Рускої Школи“ 8 зр. 30 кр., реставратор п. Фрiст з Вижницї 1 зр. 1 зр. 11 кр. дрібними складками, що їх зібрав п. Іван Терлецкий учитель в Неполоківцях. Іван Петращук з Барбівців 10 кр., Севастиян Радиш господ. з Шубранця 20 кр., складка на ювілею надучит. Мандичевского в Шишківцїв зібрана панею інсп. Стратичуковою 50 зр. 8 кр. Йосиф Кирилюк госп. 1 зр. Др. Галїн 3 зр. — На *бурсу* Народного дому: Семен Барановский нотар в Кімполунґу 5 зр., Іван Брага учит. з Конятина 50 кр., Василь Продан учит. з Ширівцїв 1 зр., Снятинчук, начальник гром. з Кіцманя складку 20 зр., Николай і Мария Коча із Іпотешт і Мих. Стіжка 5 зр. 50 кр., о. Евген. Семака із Станівцїв 3 зр., п. Іля Семака із Радівцїв 1 зр. — *Вкладки членьскі* на Народний Дім: Гавр. Товстюк надучитель із Ширівцїв 3 зр., Веренка Осип, учит. з Вашківцїв 1 зр., Омелян Кукелка учит. з Мамаївцїв 2 зр., Дмитр. Альбота, надуч. з Товтрів 2 зр., Юліян Кобилянський, професор ґімназ. 5 зр., о. Левіньский Атанасій, катехит 2 зр., Іван Язикевич стражник фінанс. з Путилова 5 зр., Стефюк Василь, надучит. з Банилова 2 зр., о. Денис Єремійчук, катехит ґімназияльний 50 зр.. Андрій і Ольга Зибачиньскі з Горошівцїв 4 зр.

В Глїбоцї погоріло у вівторок в полудень вісїм хат.

Умер митрополит волоский в Германштатї Мірон Роман.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Русини з початком XX. столїття.

(Від п. Миколи Міхновського, адвоката з Київа, отримали ми сю відозву, на котру звертаємо особлившу увагу всїх тямущих Русинів.)

Коли справедливо, що зневолені нациї, які подібно евангельському Лазареви були три днї в трунї і вже почали тлїти, нинї відчули в собі подих життя і уперто пильнують одвалити камінь з своєї могили, коли справедливо, що нациї годні довести всїм своє право на істнуванне, арґументуючи навіть так, як се робили Куба і Крета, коли справедливо, що се есть остатня бійка і що ті нациї, які не вийдуть на арену боротьби нинї, щоб перемогти або згинути, вийдуть вже хиба в день страшного суду — то для кождої нациї есть наскрізь сучасним і дуже важним виясненне питання про свою життєздатність і дїйсні сили, се-б-то, чи спроможна вона одвалити могильний камінь, щоб безборонно уживати вільний воздух і сонячне сьвітло. До числа націй, долю яких нїби має розвязати XX. ст., належить ся й наша. Розшматована між трьома державами, повита соромом рабства, огорнена нїтьмою неволї — есть вона найменьш культурною з націй Европи, найменьш відомою. Тим часом, коли иньші зрабовані нациї, здолали поставити свою справу, як справу актуальну, наш національний орґанїзм точив ґанґренозний процес, породжуючи і безвстидне, в принцип заведене ренеґатство, і нечулість до найтяжчого насильства та гнобительства, і повну затупілість морального чуття, що невинно кличе людину ненавидїти усе зле. Ся страшна хороба — здавалось до решти знївечить орґанїзм. Але Лазар не вмер, він тільки спав!

Нинї прокинувшись, він повинен знати, чи мав він досить життьових сил, щоб не вмерти, або, принаймнї не заснути знов? Чи здатна наша нация вийти переможцем з сїеї боротьби за істнуванне, боротьби тим страшнїйшої, що суперечники мають величезну перевагу і в силах, і в засобах? Чи здатна вона при своїх інтеллектуальних якостях заняти місце поруч із культурними нациями? Яке культурне становище нашого народу? Яким впливам він підлягав? Які стремлїня переважають?

Більш або меньш певні відповіді на сї питання суть в руках незначної меньшости, яка здебільшого стоїть осторонь від більшости і не хоче або не може подїлитись своїм знаттєм. Се, мабуть, одна з причин, через що більшість виявляє таку недостойну байдужість до питань, які, здаєть ся, чіпають найважнїщі її інтереси.

Брак знання і нїтьма, посеред якої відбуваєть ся процес життя нациї — се гальмує розвит нашого народу. На обовязку меньшости (яка може, коли схоче) лежить ознаємленне широкого суспільства з дїйсним станом річий! Під впливом сїеї думки і виникла ідея книги, програма якої видрукована низче. Завданне книги — дати читачеви повне і всебічне розуміне сучасного життя цїлої нациї Русинів і виявити ступінь її культурности. Мета книги — з'ясувати, що наше сучасне становище не таке, щоб плакати сантіментальними слїзьми, що потрібне напруженне всїх сил нациї для перемоги зла, що боротьба веде до побіди. Ідея книги — єдність інтересів цїлої українсько-руської нациї від Карпатів до Кавказу. Зміст книги має бути такий:

I. Начерк ґеоґрафічний.

Теріторіюм — частина великої европейскої рівнини. Етноґрафічні границї. Ґеолоґічне минуле Руси-України. Обшир її, кількість населення. Ороґрафія. Вигляд поверху. Гідроґрафія. Гаї. Окремі части Р.-У.: горова частина, Припятьські болота, Полїссе, Чорнозем, Степи, Чорноморщина. Дороги: ґрунтові, зелїзницї. Торгові зносини: Телеґраф і телефон. Населенне: Русини, жиди і иньші. Зростанне населення. Смертність. Хороби. Мова туболцїв і відносини до неї мов: росийської, польскої, нїмецької, угорської, словацької, білоруської і волоської. Селитьба, житло, вбранне, їжа. Пісні, думи, казки.

II. Начерк антропоноґічний.

Риси фізичної антропоноґії: розміри черепка і обличчя, зріст, відносини частин тїла. Піґментация й елястичність шкіри; піґментация волосся й очий. Раса. Інервация — темперамент; відносини вражливости нервів до їх реакциї — як сї відносини проявляють ся в ріжних функциях життя і в ріжних сферах дїяльности. Національний характер Русинів.

III. Полїтичне становище.

Князївська Русь-Україна. Вічевий устрій. Королївство руське (Данило). Литовсько-руське князївство. Панованне Польщі. Повстанне 1648 р. і його наслїдки. Розшматованне У.-Р. жіж трьома державами Росиєю, Австриєю і Угорщиною. Полїтичне безправя Русинів на Угорщинї. Верховодство Волохів на Буковинї. Панованне Поляків у Галичинї. Полїтичний стан Русинів у Росиї. Військовий устрій кубаньских козаків.

IV. Церковний устрій і релїґійне життє.

Історична роля церкви в полїтичному національному і культурному розвитку України-Руси. Значіння митрополїта Київського і Галицького. Протестанські рухи (соцінїянство і и.) Рік 1596. Рік 1654. Відносини церкви української до церкви росийської. Митрополїта Галицький і Київський. Митрополїта Чернівецький. Колишня орґанїзация церковної гієрархії і церковного життя. Церковне житте сучасної сїльскої парахвії. Житло пароха. Його матерьяльне становище. Відносини духовенства до мови парахвіян на Угорській Українї, Буковинї, Галичинї і Росийській Українї. Релїґійна некультурність маси. Найновіщі секти. Значіння релїґійного елементу тепер.

V. Фінанси.

Загальний погляд на фінансове становище України-Руси. Доходи, їх кількість. Прямі налоги. Їх поріддя. Косвені налоги. Відносини видатків, що йдуть на користь України-Руси, до доходів, які з неї мають держави. Міські й сїльські фінанси.

VI. Промисловість і торговля.

Головні галузї промисловости. Фабрична, заводська і домашня промисловість. Загальний погляд на причини низького етану промисловости. Економічна і полїтична залежність. Предмети торговлї. Розміри торгових операций. Ринки збуту.

VII. Робітники.

Малий розвит промисловости на терріториї України-Руси. Кількість промислових закладів і кількість робітників. % відносини Зайд: Росиян, білорусів до тубольцїв. Закони капіталїстичного розвиту. Робітницький рух в Галичинї і на Вкраїнї. Його особливости. Социяль-демократичні змагання інтелїґенциї. Їх характер. Заробітна платня і робочий день. Поміщення, де відбуваєть ся праця. Відносини між господарями й робітниками. Страйки. Їжа робітника. Його житло. Робітничі спілки. Фабричне законодавство.

VIII. Сїльське господарство і населенне.

Кліматичні, геолоґічні і ґрунтові умови з огляду на господарство. Спосіб заселення вільних земель (слобода, осада) і аграрні відносини як наслїдок того способу заселення. Роля кріпацтва. Надїленне землями чужинцїв (попереду Ляхів потім Москалїв). % панських і селянських земель. Стремлїння селян скупляти панські землї. Перевага сїльского населення над міськім. Безземельні й наймити. Причини обезземелення. Еміґрация. Сучасне господарство. Поземельний налог. Причини лихого стану господарства. Хлїборобські системи. Хлїборобські орудля. Недороди. Годівля худоби. Рогатий товар. Конї. Вівцї. Свинї. Птиці. Бжоли. Семітьба. Гайове господарство. Роля земства в сїлському господарстві. Хлїборобські товариства, з'їзди, сїльський кредит. Артілї Левіцького. Аґітация радикальної партиї. Господарські школи. Україна — житниця Росиї. Конкуренция Америки.

(Конець буде.)

Телеґрами „Буковини“.

З дня 20-го жовтня 1898.

Відень, дня 20 го жовтня. На засїданю ради державної до справи провізориї буджетової почав промовляти Стояловский. Межи петициями є одна петиция о заснованє словіньского унїверситету в Люблянї. Ферянчич, що вніс тоту петицию, попер еї ще і осібною промовою.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою B. M. F.

Для мужчин ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґум. . . . . 4·50
для мужчин ясної краски з телячої шкіри і з ґумою мешти . . . . . 2·80
для дам ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 4·25
для дам ясної краски з телячої шкіри мешти . . . . . 1·90
для дівчат ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 2·29
для дітий ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 1·65
для дам брунельові черевики . . . . 2·50
для „ „ мешти . . . . . 1·50

Черевики здаровя!

З непромакаючої матерії для дам 1·10, для панів 1·40

Такі самі з ґумовими підошвами

Для мужчин 1·25 — Для дам 1·40

Сандали від 18 кр. в гору.

Кальоші мужеські 2·30 — Кальоші дамскі 1·90

Найлїпші льнянні, батистові, атласові і сатинові краватки після найновійших і найгарнїйших взірців.

Мотилькові штука по . . . 17 кр.
Узлові „ „ . 24 і 28 „
До вязаня „ „ . 24 і 28 „

Куфри подорожні і підручні.

Торбинки ручні, і до завішуваня.

Ременці на плед і иньші подорожні прилади.

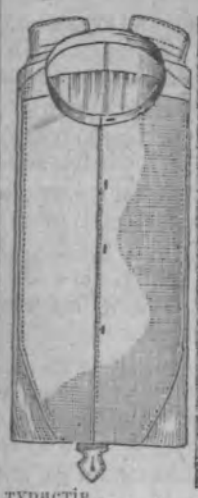

Ковнірці і Маншети

Білі сорочки з крашеним передом . . . . . 1·50
Білі, переди гладкі від . . . . . 1·10
Білі, сорочки фалдовані від . . . . . 1·38
Білі переди гафтовані від . . . . . 1·58
Білі, з білим, шовковим передом . . . 2·50
Білі сорочки з крашеним шовковим передом . . . . . 2·50
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів . . . . . 1·18
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів з шовковим передом . . . . 2·75
Мужескі льнянні, трікотові і сїткові так зв. для туристів від 78 кр. в гору.

Мужескі паси і паски до тих сорочок від 45 в гору.

Хлопячі сорочки в роді так зв. для туристів від 18 кр.

Кафтаники висисаючі піт по 28 кр.

Вуключна **продаж цилїндрів** з фабрики **Ц. Месмера** у Відни.

По дуже обнижених цїнах:

Мужескі Girardi від 80 кр. в гору.
Хлопячі Girardi від 40 кр. в гору.
Маринарскі капелюхи від 30 кр. в гору.
Шеломи по 1·38 кр.

Добре ходячі **будильники** по 1·75 кр.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях вийшла книжка:

„БЕСІДИ про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСКІЙ, ПОЛЬСКІЙ і НІМЕЦКІЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарнї“!

Хто хоче мати

ГАРНЕ, ЯСНЕ СЬВІТЛО

най купує у

БРАТІВ ВЕЛЬТ

найлїпшу нафту безпеченьства по 14 кр. за лїтр і подвійно рафіновану нафту цїсарску по 16 кр. за лїтр.

Хоть в цїлій Австриї фабрики нафти основали картель, то наші П. Т. покупщики дістають найлїпші роди по цїнах висше згаданих на їх повне вдоволене.

З поважанем Братя Вельт.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Сесаньский.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 121. Чернівцї, недїля дня 11. (23.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Голоси про „консолїдацию“ на Буковинї.

Здаєть ся, що вже конець, що вже всї виговорили ся про ту справу, яку піднесли „Buk. Nachrichten“ з тої нагоди, що др. Стоцкий відвідав Николая Василька. Тепер треба нам сказати ще раз своє слово.

Насамперед треба знати, що вість подану через Buk. Nachrichten про згоду Русинів з Волохами а також про „консолїдацию“ з Альтрутенами підхопили польскі ґазети в Галичинї, а за ними розголосила Neue fr. Presse се яко доконаний факт цїлому сьвітови. „Буковина“ дала відповідь на фантазиї Buk. Nachrichten, а пос. Николай Василько подав спростоване в Neue fr. Presse, що консолїдациї нема і що его партия не мала причини сею справою займати ся. „Бук. Вѣдомости“, орґан Альтрутенів, додали від себе, що Стоцкий до такої „дуже розумної і для всїх угнетателїв Буковини небезпечної акциї союза з Волхонами для увільненя Буковини ізпід владїнія Нїмцїв і Поляків“ неспосібний бо він нїбито мусить служити Нїмцям, Полякам і Жидам. На відповідь „Буковини“ відгризають ся знов Nachrichten, а Buk. Rundschau дає також і свою науку Русинам, вкінци і „Дїло“ і „Руслан“ заговорили також про сю річ. Приглянемо ся близше тим ріжним голосам.

Buk. Nachrichten у своїй відповіди на статю „Буковини“ кажуть, що вони відкрили тайний плян д-ра Стоцкого завчасу, і тому др. Стоцкий зараз таки завернув. Відтак знов подають иньшу причину, чому тота акция до навязаня союза з Волохами а властиво з Альтрутенами розбила ся, бо нїбито др. Стоцкий дістав відправу від Василька. Нї на одно нї на друге не подають Nachrichten жадного доказу, бо і не можуть подати, а все те говорять так собі з власної фантазиї, із самої горячки від нерозлаку, яку викликує у них кождий крок д-ра Стоцкого почавши від хвилї, від коли Нїмцї прогрішивши ся против Русинів стали бояти ся відплати рускої за їх нельояльність. Сумлїнє гризе і не дає спокою. Не конець на тім. Buk. Nachrichten величають самі перед собою свою велику симпатию до Русинів, славлять свою заслугу около Русинів, що мовляв якби не Nachrichten, не Нїмцї та не Поляки, то нї слїду з нас не лишило-б ся, і що ми зовсїм пропали-б, та що Русини одні невдячні, проповідують ненависть против Нїмцїв та жидів, що Русини взагалї такі безпомічні, що лиш одні Нїмцї держать їх на сьвітї на Божому. — Не треба аж осібних доказів на се, аби показати яка зарозумілість, ба навіть зухвалість містить ся в тих провідних гадках висказаних в Buk. Nachrichten. На се ми маєм одну відповідь: Хочуть Нїмцї жити з нами в згодї і в союзї, то ми вимагаємо доконечно, щоб уважали нас за рівновартних а не за менше вартних союзників. Ми дуже се добре знаємо, і Нїмцї самі мусять се знати, яким цїнним чинником можуть бути для Нїмцїв Русини в краєвій полїтицї, так що коли-б Нїмцї стали осамотнені в краю, то їх становиско було-б дуже гірке, Русини-ж були, є і будуть на Буковинї навіть без огляду на се, чи хвилево засїдає в соймі якийсь посол Русин, чи нї. Ми зовсїм не цїкаві на наслїдки, які вийшли-б з того, якби Русинів виперто із сойму — ми дуже добре їх собі уявляємо і вони нам зовсїм не страшні, можна-б спробувати, а переконали-б всї, чи Русини чи може би хто другий на тім гірше вийшов. Уявляємо собі також тоті наслїдки, які з того вийшли-б для Нїмцїв, якби по їх стороні не станули Русини. Ми зовсїм не такі наївні, як собі нас представляють Нїмцї, і ми маємо очі, що-б видїти, і мозок, щоб ним річи розібрати і порозуміти. Певна річ, що коли два чинники входять в якийсь союз з собою, то кождий з них мусить бути вирозумілий на потреби другого, бо инакше союз не устоїть ся. Вирозумілости отже жадаємо, як має що з того бути, а зухвалости не стерпимо.

На поміч ґазетї Nachrichten надбігла сим разом Buk. Rundschau. Єї статя „Wühlereien“ хоть не явно а все таки стоїть в звязи з питанем відносин Русинів до Нїмцїв, обговорюваних в Nachrichten і в „Буковинї“. Rundschau виводить із словяньского характеру, що Русини любують ся в інтриґах і скритій роботї підземній, що вони поступають притім підступно і незручно, не дають ся вразумити, і що вони дуже уперті, нїколи не признають ся до власної вини, а завсїгди підозрівають „других“, що ті „другі“ мають як найгірші наміри против Русинів. Вічне недовіріє, все їм недогода. Ледви удало ся поставити руске питане в Австриї на першім плянї полїтичних питань, аж тут самі Русини звели вагу своїх претенсий на найменьшу міру, коли роздвоїли ся — се їх питома заслуга. Вони того бажали, вони се зробили а тепер тим незадоволені, що не можуть бути важним чинником в державнім житю. За кожду неудачу складають вину на „другого“, самі поміж собою деруть ся, а як прийде Нїмець з найлїпшими намірами, аби їх якось погодити, то розюшені кидають ся на миротворця Нїмця і за его безкористну услугу ще его і ногою копають. При такім поступованю Русини самі собі як найбільше шкодять, треба троха погамувати ся, се для справи рускої було-б хосеннїйше.

Оттак надькає ся Rundschau над недолею Русинів і знов такі нарікає на чорну невдячність для „другого“, що рад би Русинам неба прихилити, а тут самі Русини его ногою копають. Одна лиш біда, як се і з сеї статї відно, лежить в тім, що той „другий не хоче нїчого чути про наші справи і оправдані потреби, не хоче їх розуміти, не хоче вірити, що Русини самі як найбільше уміють відчувати свої потреби, нї, бо, він прецїнь все лїпши розуміє, він не спитавши навіть, дає свої рецепти не все, а ти, Русине, жий після тої рецепти, або гинь. І хоть Нїмець і кождий иньший може, і єму признає ся повне право, бути на свій лад щасливим, то Русинови нї — єму приписує ся рецептою, як він має бути щасливим. Що тоті подавані „другими“ рецепти не служать рускому орґанїзмови, про се він і не призадумає ся, а всю вину звалює не на свої пусті рецепти, а на нїбито не здалий орґанїзм руский.

І можна-ж тут дивувати ся, що Русини, видячи дуже добре курфушерку, розуміючи, що після рецепти курфушерів не вилїчує ся, а ще більше затроює ся їх народний орґанїзм, підносять свій голос против таких лїкарів, нарікають на їх нездатність і недовіряють їм? „Лїкарі“ раді-б з нас мати н. пр. самих каплунів і годують нас на каплунів, та що нам з того? Нам не мила доля каплунів, ми раді-б жити своїм житем природно, як нас Бог сотворив. От в тім то лежить і сук відмінних поглядів. Тай як не мають Русини бути зрештою уперті, коли видять, що той „другий“ нїчого не розуміє ся на руских справах, лиш оттак собі при зеленім столику пише з легким серцем свої рецепти? Тай чи не треба-б скорше назвати того „другого“ упертим, що при писаню своїх рецепт для Русинів не дає ся нїяким чином вразумити від самих таки Русинів і в їх власних справах?

Найлїпше однак характеризує щирість того „другого“ з Rundschau супроти Русинів его твердженє, що роздвоєнє поміж Русинами се питома робота і заслуга Русинів. Хто не спав з неба а прожив тут між людьми хоть кілька років, той прецїнь добре знає, чия се була робота, той покаже вам пальцем на тих людий, той скаже вам виразно, що се робота Кравса. Ба, скаже „другий“, а чому Русини дали ся роздвоїти? Рация. Але знов таки просим о відповідь на се питане: Чому то добирає ся до всего лиш самих креатур, чому то так запопадливо при всяких нагодах шукає ся за креатурами спосібними до всего, а не кладе ся як найбільшу вагу на вірність в переконаню, на твердість характеру, отвертість в поступованю, щиру відданість свому народови? Яка-ж тут може бути вина Русинів? Треба і Русинам вже раз повірити, то і Русини певно віддячать ся вірностю. Коли мають Нїмцї охоту нам помочи, в такім разї треба нас спитати, де нас болить, і помагати нам так, як нам сего треба, инакше ми не можемо вірити в щиру охоту до помочи. Вірити „другому“ на саме слово, що він нам щирий, годї. Нехай покаже

ПАНИЧ.

ОПОВІДАНЄ.

(Дольше.)

Панич зрадїв. Питає, чому не сьпіваєте?

— Ми нїколи не сьпіваємо, — насьмілив ся озвати ся Гаврило, — от хіба на крилосї за дяком тягнемо.

— Та й то як не партесне а просте, на київський голос, — додав Нечипір.

— Із служби ще не повиходили, то нам не можна салдацьких пісень сьпівати — озвав ся Гаврило.

Панич мотнув головою, що аж довгий чуб затилїпав ся.

— Разве эта салдацкая? — питає він. — Єта даподлїнная мужіцкая, ва вкусє Стєнкі Разіна!

Земляки мовчали. Вони знали, що в їх у селї таких пісень нїхто не сьпіває, от хиба який салдат, або москаль-щетинник, під пяну руку.

Але панич зрозумів їх мовчанку так, що вони з ним згоджують ся. Він знов почав розмову — про великі обовязки, які він на себе взяв, про теперішні часи і важні подїї, що мають скоро відбути ся, про велике значінє мужиків у сїх подїях. Тілько радив їм відкинути свою „деревенскую хахлацкую заскарузласть“ і пристати до боротьби з „общім врагом.“ Балакав він „народною“ (людовою) мовою вятської ґубернії, ще менш зрозумілою землякам, нїж звичайна російська лїтературна мова.

— Ходїм, уже куме, бо тут гріха набереш ся! — шепче Гаврило до Нечипора.

Панич просив їх заходити, радий був що йому удало ся так легко освоїти ся „с народом, меньшой братіей“, а на прощанне подарував якогось чималого листа, пописаного синїм чорнилом.

— Ну що думаєте, куме, чи він божевільний, чи пяний? —спитав Гаврило, як уже вийшли і посїдали на воза.

Нечипір здвигнув плечима.

— Може то його, нещасного, так занудила Москва, чужа сторона! — промовив він сумно.

— Ох, Господи Боже мій! — зітхнув Гаврило, що воно по сьвіту робить ся!... Чого не чувано, не видано... Ось тобі на!...

— А покажіть того листа, що він дав, почитаємо, — каже Нечипір.

— Та вже-ж я читати не вмію, то беріть собі, одмовляє Гаврило, віддаючи листа.

Нечипір оддав віжки Гаврилові до рук, а сам почав розглядати листа; коняка йшла собі по тихеньку.

— Десь у його не було густїйшого чорнила, — сказав Нечипір, — якесь синяве та ще й полиняло, ледви мріє! Знов мабуть якась пісня салдацка.

Але справдї то була блїда гектоґрафована відбитка поклику до людий. Складали його полїтичні дїячі десь у Московщинї, „мужіцкім язиком“ вятської ґубернії.

Нечипір прочитав якесь незрозуміле слово і махнув рукою.

— Годї! Нате вам, куме, ви курите, то буде на циґарки сказав він.

Але проїхавши далї, Нечипір зайшов до крамницї і промовив до Гаврила:

— А ке-лиш, куме, того листа, оселедця загорнути!

II.

Того-ж дня у вечорі панич Михайло сїв писати листа до свого приятеля, що жив десь під Москвою. У листї він написав (по московському, а ми подаємо в перекладї):

„Прочитавши сього листа, ти мусиш, брате, соромити ся і радїти разом. Соромити ся того, що не вірив в мої сили і в мій хист, а радїти тому, що наша справа в сїх краях посуває ся наперед дуже гарно і швидко, і що менї вже удало ся зробити добрий почин; а сам знаєш, — добрий почин — половина дїла. Зауваж, що живу я тут тілько три тиждні.

„Моє мужицьке вбраннє відразу зробило добре вражінє. „Се якийсь волоцюга“, — казали менї у слїд. Хахлацьке слово волоцюга— визначає те саме, що „страннік“, ergo, — мене прийняли за якогось подорожного, що ходить по монастирях, а менї саме того й треба,

ділами его щирість; а тоді побачить, який Русин вірний.

(Конець буде.)

Політичний огляд.

З ради державної. Отвираючи засїдане президент подає до відомости, що палата має вибрати 12 членів трибуналу державного і що сей вибір відбуде ся на однім з найблизших засїдань. Суд делеґований, віденьский жадає виданя пос. Данеляка. Вносять інтерпеляциї: пос. Ґреґоріґ і тов. про випадок чуми у Відни на каїницї; пп. Данеляка. Шпондер в справі процесу Ферберів в Кракові: п. Станїньский і тов. в справі галицької торговлї безрогами; п. Шлезінґер против примусовому щепленю віспи. Віцепрезидент п. Ферянчіц предкладає петицию о заснованє унїверситету в Люблянї. Відтак приступлено до порядку дневного в справі буджетової провізориї: Перший заняв слово пос. Стояловский і в тригодинній бесїдї мішав свої особисті справи з загальними, кокетував з лївицею, виставляючи ся на наруги і сьміхи з єї сторони. Місцями переходила бесїда в диальоґ, в котрім брали удїл пп. Дашиньский, Козакевич, Кайзер, Демель і п. Вражіне з цїлої бесїди для пос. Стояловского вийшло некористне. Не знаходив анї арґументів, анї навіть різких відповідий на закиди і дотинки, якими обсипувала его лївиця. Ото зривки з тої бесїди: По бесїдї пос. Стояловского, котрої при кінци мало хто і слухав, пос. Траінфельс ставить внесенє на замкненє розправи. По принятю сего внесеня вибрано на ґенерального бесїдника pro пос. Герольда, contra пос. Гофман-Веленгофе. Слїдуюче засїданє у вівторок з таким самим порядком дневним.

З онодїшної бесїди пос. Страньского в радї державній годить ся ще навести притчу, якою він схарактеризував в досадний а правдивий спосіб теперішне положенє обструкцийної лївиці. Опозициї — говорив він — з трема кабінетами так повело ся, як тому жидови угорскому в народній казцї. За якусь провину закликав жида до себе віщежупан і каже: „Або дістанеш 25 днїв арешту, або 25 буків, або мусиш з'їсти 25 цибуль.“ На се відповів жид; „25 днїв — то гірко; 25 буків — болить. Цибулю їм і так радо, тож вибираю цибулю.„ Жид зачав їсти, але вже при пятнайцятій зробилось ему недобре, а при двайцятій сказав: „Не можу дальше. Волю 25 буків.“ Принесено лавку і зачали парити. Вже при двайцятім ударі, жид зачав кричати: „Ай-вай! Се болить, волю арешт.“ І так жид з'їв 20 цибуль, дістав 20 буків і відсидїв 25 днїв. Так само річ має ся з опозициєю. Коли би були ще якийсь час задержались з Баденїм, він був би нинї там, де все хотїв бути, т. є. по сторонї Нїмцїв. Відтак повалили Ґавча, що для них було другою карою. Тепер мають Туна, о котрім говорять, що его начерк язикового закона ще гірший, як обох его попередників. Обструкциї вже нема, а язикові розпорядженя жиють! Ви нїколи вже не вернете до обструкциї, хоч би ми вас провокували. Ви самі переконали ся, що ваша тактика була лиха і ви приняли ту науку до відомости.

З парляментарних кругів чувати, що обструкция ще не перевела ся. Іменно перед замкненем засїданя палати п. Шенерер поставив нагле внесенє, щоби §. 14 не мав обовязуючої сили так довго, поки теперішні мінїстри, або хоч один з них буде в урядї. Що Шенерер для свого внесеня знайшов достаточне число підписів, з того вносять, що опозиция і обструкция виступили в цїлій повни. В кругах правиці грозили вчера скорим відроченем ради державної. Правительство і більшість уважають нову тактику лївиці за дальший тяг обструкцийної полїтики в иньшій формі. Говорять, що правительство буде ще лиш два тижнї придивляти ся тій тактицї, а відтак відішле послів домів. Ситуация в палатї була в загалї дуже невесела. Мінїстри навіть не показували ся. Люеґер в розмові з депутациєю народних учителїв заявив, що в тій хвили на раду державну не мож числити, бо нема сумнїву, що в слїдуючім тиждни палату замкнуть.

Люблянська громада ухвалила резолюцию, в котрій з жалем приймає до відомости неприхильне становиско ґр. Туна в справі заснованя словіньского унїверситету і висшого суду краєвого в Люблянї. Резолюция домагає ся, щоби словіньскі посли як найенерґічнїйше старали ся о заспокоєнє тих жадань, а коли би правительство і дальше опирало ся, щоби витягнули з того полїтичні консеквенциї. Зараз по ухваленю сеї резолюциї бурмістр Люблянї виїхав до Відня.

В справі заговору на нїмецкого цїсаря доносять з Риму, що на слїд заговору впала італїйска поліция. Зразу атентат мав бути виконаний в Венециї, але ударемнив его дуже строгий нагляд місцевої поліциї. З того самого жерела довідують ся, що цїсар залишив плян подорожи до Египту з слїдуючої причини: Цїсар мав одержати інформациї, що вороже Анґлїйцям сторонництво з намови Кедина наміряло вручити цїсареви петицию з просьбою, щоби допоміг положити кінець анґлїйскій окупациї. Foregin Office додає, що Кедив в часї послїдної своєї подорожи по Европі протестують по дворах против неможливої до знесеня анґлїйскої тиранії. Се викликало справу зложеня его з престола а іменованя на се місце его брата Мугамеда. З тої також причини льорд Кромер так скоро відїхав до Каіру.

Французскі палати рільничі. Бувший мінїстер рільництва і президент мінїстрів Мелїн вніс до французского парляменту цїкавий і важний проект орґанїзациї рільничих палат. Такі палати з дорадним голосом в справах, відносячих ся до рільництва, заведено в Франциї ще в 1852 роцї. Однак ті палати упали самі через себе, бо взагалї не мали нїякої поваги анї серед людности анї у правительства. Се стало ся по думцї Мелїна тому, бо всїх членів тої палати іменувало правительство, хоч такі институциї були представительками рільничої людности. Мелїн домагає ся, щоби склад нових палат творив ся дорогою виборів, та щоби виборцями були: ґрунтові властителї, арендатори, рільні робітники, котрі від двох лїт працюють на однім місци, професори і директори різних рільничих і ветеринарийних институций. Жінкам, що господарують на власну руку, Мелїн признає активне, але не пасивне право виборче, т. є. они можуть вибирати, але не можуть бути вибраними. Кождий округ мав би свою палату рільничу. Палати збирали би ся що року на короткі, тиждневі конференциї, але могли би вибирати сталі комісиї. В разї потреби префект департаменту міг би скликувати палати з цїлого департементу на спільні сесиї. Окрім того внесодавець пропонує, щоби теперішну раду при мінїстерстві рільництва заступити вибираною радою, т. є. такою, котрої членів вибирали би повітові палати, а лиш малу часть членів іменувало би мінїстерство. Не улягає сумнївові, що всї сторонництва палати будуть за внесенем. Социялїсти будуть очевидно домагати ся, щоби до тих палат допущено більше представителїв рільничих наймитів.

Справа Драйфуса. Дня 27-го жовтня порішить ся справа ревізиї процесу Драйфуса. Касацийний трибунал перобив вже всякі приготовляючі кроки і сенат карний найвисшого суду видасть на підставі зібраного материялу своє рішенє, на котре жде нетерпеливо цїлий сьвіт. О скілько можна судити, то сенат причинить ся до ревізиї, а то згідно з внесенем референта Барда. Показало ся бо слїдства, що то славне „бордеро“, на основі котрого засуджено Драйфуса, писав Естергази, як сам признав ся до того в листї до полковника Паті ді Клям. В Парижи розійшла ся чутка, що мін. Бріссон має уступити, однако та вість доси не потверджена.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 20-го жовтня 1898.

Архикнязь Петро-Фердинанд, що був надпоручником при черновецкім 41-ім полку піхоти, перенесений до 93-го полку.

Ювілейна книжочка в 50 роковини вступленя на трон Є. В. Цїсаря вийде небавом і буде розіслана так вчасно, щоби була ще перед ювілейним днем в руках управителїв шкіл народних. Нехай тоті, що єї замовили, ласкаво підождуть.

Конкурс на возьного при судї в Заставнї розписаний до 20-го падолиста. Вислужені підофіцери мають першеньство.

Інтерпеляцию в справі конфіскати волоских ґазет і в справі виборів до буковиньского сойму внесли в радї державній волоскі посли Цуркан і Попович.

Чи знає краєва рада шкільна, що в женьскій семинариї учительскій заставляють православних дївчат руских, котрих є майже тілько, що й волоских, сьпівати хоральні піснї тілько по волоски? Просимо вглянути в сю справу і усунути кривду.

Хто противник школи, темний нарід, що як у Мариничах жадає вже кілька років надармо школи у пов. ба й у краєвої ради шкільної, чи власти шкільні, що не сповнили сего жаданя й доси, хоч громада дає хату відповідну на школу, ба навіть, на коли властям жаль тих кілька левів, і безплатного учителя в особі тамошного пароха. Просимо (пишуть наші люди) п. посла Пігуляка, щоби обізвав ся за нашою кривдою, бо вже доста написались, ба й находились таку далеку й тяжку дорогу, і все надармо.

Учителя Еліова, що сидїв в ґарнїзоновім арештї в Чернівцях за те, що хотїв описати, будучи при вправах войскових, надужитя офіцера Андля над жовнїрами, засуджено на 6 недїль арешту, до котрого вчислили і тих 4 недїль, що вже їх пересидїв в слїдчім арештї.

На лїцитациї в Бобівцях дня 27 го жовтня продадуть ся: 11 коров, 16 штук молодої худоби, 51 волів, 32 коний, 172 вівцї, 88 безрог, господарскі знаряди, збіже, і домове уряджене.

Лїцитация господарства Юрія Шершеня із Жадови за довг Мошкови Крав відбуде ся дня 21-го

бо таких людий мужики поважають. Якже тут у містечку довідали ся, що я панич з Кривицького хутора, то збірали ся великою юрбою на мене дивити ся; а я й тут знав, що робити: не звертаю на їх нїякої уваги, іду собі, посвистую.

„Позавчора я спитав свою господиню, що я в неї хату наймаю: чи не чула вона, що про мене кажуть люди? Тілько й чула, одмовляє вона — що звуть мене гордим. Ся баба пече „баранки“*) і — дурна, як баран! Я — гордий!? Я, що взяв на себе важкий хрест (от, ненароком ужив сего клерикального слова!) визволення народного, що зрік ся паньства і став мужиком, я — гордий! І в чомуж вони добачають мою гордість? У тому, що я не здоровкаю ся з людьми, стріваючи їх на вулицї (алеж я з ними не знаємий особисто!), що я кажу кожному ти, а не ви. Очевидно, панська культура вже так глибоко затроїла тутешнїх мужиків, що в їх де взяли ся примхи, щоб їм клапяти ся на вулицї, щоб їм казати ви. З сїм треба бороти ся, щоб наш демократичний, общінний ідеал не псував ся. Я з жалем згадую, як проживав я недовгий час у вятській ґубернії, де ще задержали ся общінні звичаї, де кожне казало менї ти, хоч я і ходив тодї паничем. І не можна дивувати на сю бабу, бо її невідомі великі знавцї в справі мужичих відносин та звичаїв, от як Решетніков, Златовратський, Успенський. Але дивує мене тутешній хвершал,**) чоловік нїби й осьвічений, та якийсь однобокий і вузький. Він і авторитетів згаданих читав, але так орґанїзований його мізок, що все не може на правдиву стежку звернути, — на стежку всесьвітного братерства і загальної боротьби проти общаго враґа. А шкода, бо чоловік він не дурний і міг би бути користним, тим більше, що він тут свій чоловік, син місцевого козака; до його всї звикли і він має чималий вплив на людий.

„Пішов я раз до його порадити ся про мої очи, що саме тодї (може з дороги) щось заслабли. Час був у його вільний, ми розбалакали ся. Він менї доводив, що в сьому краї можна проповідувати всесьвітнє братерство і волю — тілько перевернувшись на хахла! Кохаєть ся в дурних хахлацьких книжечках, писаних мертвою, нїкому непотрібною мовою, та ще й каже, що робить він се з могож прінціпа! Бо — каже він, — Успенський та Златовратський нїчого не писали про тутешнїх людий, про їх життє і звичаї, а життє тут зовсїм не однакове, як у Москалїв, уже хоч би через те, що тут не має общіни і звязаного з нею ладу громадського... І отак він у всьому: балакає по хахлацькому, бо се тутешня мужича мова, і вже коли перевертати ся на мужика, то, — каже він, — неодмінно треба перевернути ся на хахла! Та хтож ви врештї, — питаю я, яка ваша цїль? А він одмовляє: визволеннє людий, економічне і полїтичне... Та сеж він украв наші прінціпи!... Здивований, я питаю його: А хто-ж я, по вашому? І знаєш, що сказав менї сей фанатик: У вас, каже, на устах великі творцї теориї социяльної реформи, що й я їх поважаю; на дїлї-ж ви йдете за партиєю полїтичної боротьби за власть, в дусї московсько-язиятського деспотизму і централїзму, в дусї Івана IV. і Петра I. з їхнїм характером і духом боротьби. А самі ви, бувши з роду українським паничем і приставши до сїєї течії, стали Дон-Кихотом.

„Після того я вже не схотїв із ним балакати, — він менї і всїм нам — ворог на віки, і більший, нїж наш общій враґ.

„Але сам бачиш, що його теория дика, не виправдуєть ся всесьвітнїм поступом, веде не на перед до братерства і єдности, а назад, до диких часів козацтва, коли Мазепа проміняв свою жінку на тютюн, а тодї спокусив Марію, — коли я не помиляю ся, бо я добре знаю французьку історию, а хахлацької й знати не хочу... Невже ми мусимо поставити — замість Люї Блана і Стюарта Міля — Сїру Кобилу?

„Проповідь такої національної нетерпимости, виключности, — не тілько не відповідає здоровим ідеям поступу, але й не матиме жадних наслїдків. Бо самі тутешні мужики були так не дурні, що вже давно забули про свою окремість, давно злили ся з великим всеросий-

*) Бублики.

**) Хвершал — то лїкарський помічник; уряд земський постановляє хвершалів лїкарувати по селах.

листопада. Господарство оцінене на 765 зр, і не продасть ся понизше 510 зр. 60 кр.

Чума у Відни. Оногди помер у Відни в шпитали слуга з інститута патольоґічного Баріш на запалене легких. При мікроскопійнім розслїджуваню его плювотин найдено бацилї чуми. Трупа его ізольовано, щоби недопустити до розширеня страшної недуги. Помер він іменно дня 18-го с. м. По констатованю сего факту заряджено зараз всякі міри осторожности. Обі доглядачки недужого віддано під точну обсервацию; до тепер суть они цїлком здорові. На вість, о страшній недузї порушив ся цїлий Відень. Ґазета Abendpost оголосила, що на випадок розширеня недуги в шпитали, рішено справи не затаювати. Згаданий Баріш мав набратись сеї страшної недуги на відділї патольоґічно-анатомічнім д-ра Альбрехта, котрий культивував бацилї чуми. Недужий сам заявив, що набрав ся чуми. Др. Мілер, котрий студіював чуму в Бомбаю заявив, що в плювотинах находили ся бацилї чуми. Радник двору др. Нотнаґель, під котрого проводом находить ся клїніка, заперечив, мов би в его лабораториї і н. роблено досьвіди над заразками чуми, котрі нїби привіз з Бомбаю др. Мілер. Бурмістр Відня др. Люеґер удав ся вчера до намістника з жалобою, що в публичнім шпитали годують бацилї чуми; повідомив також намістника, що поручив маґістратови починити відповідні розслїди і зарядженя в тій справі. Др. Люеґер вніс також жалобу до прокураториї і зажадав усуненя провинившого ся д-ра Альбрехта. — Нинї насціли близші вісти з Відня потверджуючі, що згаданий слуга Баріш, занедужавший дня 15-го с. м. помер дня 18-го с. м. на чуму. Заряджено всї міри осторожности. До трупа недопущено навіть его родини, анї жінки, з котрою він перед двома роками одружив ся. Всї особи, котрі мали стичність з помершим, піддано кварантанї. Трупа его навіть не секціоновано, а лиш уряджено пробу крови. Покій на клїніцї д-ра Нотнаґля, де помер Баріш, піддано всесторонній дезінфекциї. Цїлий покій облято карболем, а стїни обдрапано: доски з підлоги, ліжко, постіль і иньші річи спалено. Дві доглядачки, котрі були при недужім Барішови, легко занедужали і їх ізольовано в двох осібних покоях. Трупа Баріша завинено в полотно насичене сублїматом, вложено до деревяної домовини, обложено грубою верствою гиблївок полляних сублїматом, опісля домовину закитовано і вложено до другої домовини металевої, котру також сильно занютовано, щоби не допустити воздуха. Можливо, що Баріш заразив ся сею страшною недугою від зьвірят (кріликів, щурів, морских свинок і т. и.), котрі годують в патольоґічнім інститутї для досьвідів інфекцийних. Наразї невідомо, в який спосіб властиво набавив ся він чуми.

Жінки начальниками стаций. Еманципация жінок поступила в Швециї так далеко, що вже всюди їх повно, і на почтах і в телеґрафічних урядах і в школах і при скарбових урядах, а навіть в судівництві; тепер же шведскі красавицї вже ідуть і до зелїзничої служби. На богатьох зелїзничих стациях в Норвеґії можна бачити начальниками гарні білявочки в червоних шапочках. Кажуть, що з того часу збільшив ся навіть на тамошних зелїзницях особовий рух.

Повісив ся по пяному Іван Северин Петрів, господар в Лашківцї, маючи 61 лїт.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Русини з початком XX. столїття.

(Конець).

IX. Національний Рух.

Розірванне України-Руси між Польщою й Росиєю 1667 року. Дорошенко. Мазепа. Спробунки відокремленя і ідея единої України. Подїли Польщі. Початок лїтературного українофільства. Перші збірачі пісень. Шевченко і його громадське значінне. Кирило-Методієвське Товариство. Переслїдуванне Українства. Шашкевич і Днїстровая Русалка. Рік 1848 у Галичинї. Роки шістьдесяті. Основа. Кулїш. Хлопоманїя. Роки 70-ті. Федькович. В. Барвінський. Рік 1876-й. Драгоманов. Галичина — осередок культурного і національного життя. Тов. ім. Шевченка. Партиї. Етимологія і фонетика. Нова ера. Сучасне ґрупованне і стан партий. Значіння національного руху, як першого ступня по шляху поступу.

X. Громадське життє.

Причини, через що громадське життє сливе не істнує на Вкраїнї російській та угорській. Громадське життє в Галичинї і Буковинї. Тов. „Просьвіта“ і народні бібліотеки. Львівське тов. „Бесїда“. Черновецька „Бесїда“ і Народний Дім. Співацке тов. „Боян“. Спілки молоді: „Акад. громада, „Союз“, „Січ“. Клюб Русинок“ і стан жіноцтва.

XI. Праса.

Перші часописї мовою українською. Цензурні умови і українофаґство. Рік 1876. Панованне на російській Українї московської праси і недоступність закордонної. Галицька праса і її история. Сучасний стан галицької і буковинської праси. Кількість періодичних видань, їх розповсюдженість. Убогий зміст більшости видань. „Галичанин“ et Cie. Причини істнування сього роду праси і її роля.

XII. Низча народна осьвіта.

Історичний начерк. Брацтва. Школи з приватної ініциятиви. Їх кількість. Сучасна народна школа на Українї, Школи міністерські, земські і церковно-парахвіяльні. Стан народного вчителя. Сучасна школа на угор.-Українї. Школи в Галичинї і на Буковинї. Інспекция шкіл народних. Народний вчитель. Його материяльне становище. Позашкільна осьвіта народня.

XIII. Середня осьвіта.

Системи шкіл середнїх на Вкраїнї, російській і угорській, Галичинї і Буковинї. Ґімназиї, семинариї, школи військові і иньші. Проґрами. Риси внутрішнього життя. Мова.

XIV. Вища осьвіта.

Унїверзітети Львівський і Черновецький. Кількість українських кафедр. Професорі. Студенти. Унїверзитети Київський, Харьківський і Одеський. Київська академия. Їх роля, як факторів змосковлення. Значіння для розумового життя Українї.

XV. Наука.

Максимович. Костомаров. Антонович. Національний характер науки в найновіщі часи. Заступники окремих галузий науки. Смаль-Стоцкий. Франко. Грушевський. Наукове тов. ім. Шевченка.

XVI. Лїтература.

Українська мова і її діялекти. Вироблене лїтературної мови. Письменники, що писали церковним жарґоном. Письменники, що писали по російськи: Прокопович, Наріжний, Гнїдич, Гоголь, Мордовець, Мачтет. Перші писання по українськи: Величко і иньші. Котляревський. Збіранне народних дум і пісень. Харківська школа: Основяненко, Грибінка і иньші. Шевченко і його значіння, як поета. Прозаїки: Мирний, Кулїш. Період занепаду. Ів. Франко. Чайченко. Карпенко-Карий. Левенко. Коцюбінський, Білиловський. Школиченко. Кобилянська, Чайковський, Кобринська. Маковей. Самійленко. Розвит лїтературних талантів у Галичинї. Характерні риси сучасної української лїтератури.

XVII. Театер.

Значіння національного Театру. Котляревський. Кропивницький. Напрям драматичної творчости. Старицький. Карпенко-Карий. Грінченко. Кількість укр. і галицьких труп. Корифеї: Заньковецька, Саксаганський, Садовський, Затиркевич. Низький рівень осьвіти українських артистів. Відсутність специяльних драматичних шкіл.

XVIII. Музика.

Народня музика. Бандуристи, кобзарі і лїрники. Колишня їхня орґанїзация. Їх значіння. Збірники пісень. Сучасна музика. Лисенко. Його творчість. Опери. Вербицький. Воробкевич. Бортнянський. Бажанський. Нїщинський. Матюк. Огляд їх творчости. Тов. „Львівський Боян“.

XIX. Живопись, архітектура і шницерство.

Старі школи малярські: київська і галицька. Малярство церковне. Впровадженне реального елементу. Малярство сьвітське, типізация і сатира. Памятники національної архитектури: народний стиль сїльської церкви і дзвінницї. Козацькі і міщанські камяні будинки XVII віку. Хата. Вироби з різьбою на золотї, сріблї і мідї.

XX. Кольонїї Русинів.

Кольонїзация історична і сучасний переселенський рух. Кольонїї в Европейській Росиї і на Кавказї. Кольонїї у Сібіру і Приамурському краї. Життя і економічний стан кольонїстів. Кольонїї в Америцї. Орґанїзация кольонїй. Праса в американських кольонїях Русинів. Економічний стан і ступінь успосіблення до американських обставин. Еміґрация до Бразилїї.

До участи в складанню сеї книги запрошують ся всї, хто спочуває задуманому дїлу. Виданне має бути ілюстроване і вийти з кінцем 1899 року. — Попереду мовою нашою — очевидно — в Австриї, а потім незабаром в перекладї на мову російську — в Петербурзї. Чистий дохід буде повернений до розпорядженя учасників видання. Приймати участь в виданню можно, узявши на себе авторство тої чи иньшої глави книги, так і допомагаючи виданню фотоґрафіями, рисунками і иньшими потрібними річами. Особливо просимо осіб, що мають фотоґрафії з наших американських та сибірських кольонїй, дозволити нам скористуватись їх колекциями для цїлий видання. Матерьяли мають буть виготовлені і надіслані в редакцию не пізнїш 1. липня 1899 р. На се просимо ВП. Авторів — звернути увагу, бо инакше годї буде впорядкувати виданне на призначений термін. Видрукована вище проґрама може бути змінена, доповнена чи перемінена відповідно бажанням і думкам автора тої чи иньшої глави, але не инакше, як порозумівшись з редактором і додержуючи провідної думки видання. Коли хто з ВП. Авторів візьме на себе ту чи иньшу главу, просимо його сповістити про се редактора і додати свою адресу. В справах редакциї ВП. Автори і співробітники мають звертатись: Київ, Софійська ул. ч. 8, Микола Міхновський, адвокат.

N. B. Просимо прихильні часописї передруковати сю відозву.

ським морем, відколи одбили ся од татар чи од ляхів, а не сегодня — завтра забудуть і свій хахлацький жарґон, бо і тепер уже богато є тут людий, хоч трохи осьвічених і культурних, що вже по хахлацькому не говорять, а вживають російську мову, хоч і калїчену, на пр., тут у містечку жиди; о, то народ здавна рухливий і поступовий: вони носом чують, куди верне сила великої історичної течії! Очевидно, що тут поодинокі фанатики вузького націоналїзму, широких штанів, гопака і горівки — нїчого не вдїють. (Справдї хвершал широких штанів не носить, і я не бачив, щоб він коли садив гопака, але — се все одно!). Тут тілько нам належить поле дїяльности, і ми поведем народ за собою!

„Найкрасшим доказом сего стають для мене самі мужики! Не далї як сегодня в ранцї я мав перший і великий успіх. Коли так ітиме й далї, то — я певний — скоро увесь край піде за нами.

„Популярність моя так поширила ся, що з иньших сїл почали до мене прибувати люди! Самі прибувають, бо вже догадали ся, де шукати визволення!... І от вони прийшли до мене сегодня і росповіли менї про свої думки, про свої надії... О, як би ти, скептик, бачив мене в той час, як я поводив ся з мужиками, як просто, щиро витали ся вони зі мною, не зважаючи, що я все-ж панич, як зачудували ся моїм вбраннєм... Довго я розмовляв із ними, розворушив їх у край, і слово моє так вільно і палко лило ся і доходило їм до душі; у той час вони народили ся для нового життя! І понесуть вони моє слово скрізь по селах, поміж земляками, і прийдуть до мене таких мужиків десятки, сотки, тисячі... На прощанне я подарував їм поклик (я-ж набрав із собою та привіз сюди богато материялу!), — вони зберуть громаду і читатимуть ті золоті слова...

„Взагалї я додержую проґрами, виробленої нашим гуртом, в справі відносин з мужиками. Проґрама рекомендує навчати людий наших пісень. Бо й справдї, — пісня для народу, для маси, — иноді важить більш, нїж цїла низка найпевнїйших доказів... І я вивчив їх сьпівати нашу пісню. Вони з роду такої не чули, але пісня їм уподобала ся, кажуть — завзята. Тілько як би ти почув кумедний їх жарґон: замість щоб сказати — пісня завзята, бойова, вони кажуть — салдацькая, через брак точних термінів і бідність мови. Я певний, що вони сю пісню вивчать і, скликавши громаду, усї гуртом сьпівати муть, як Французи Марсилезу.

„Трохи згодом я збираю ся сам пійти в село і явити ся на громадску раду. Я відкрию їм усїм очи, я запалю їх горячим словом, я зворушу їх горячим словом, я зворушу їх горячою піснею! Але нехай, ще нехай зростає те зерно, що я посїяв...“

(Конець буде.)

Телеґрами „Буковини“.

З дня 22-го жовтня 1898.

Відень, дня 21-го жовтня. Перша доглядачка Бариша, що умер на чуму, лежить без надії, а також і стан д-ра Мілера душе небезпечний. Санїтарна комісия зарядила всякі средства осторожности, аби не дати розширити ся заразї.

Відень, дня 21-го жовтня. Цїсар повернув з Будапешту до Відня. — Мінїстер Ґолуховский повертає з Галичини до Відня, бо туда приїздить російский мінїстер справ заграничних Муравев. — І другу доглядачку помершого на чуму Бариша перенесено до шпиталю для недуг заразливих, але у жадної із обох доглядачок нема познак зарази.

В угодовій комісиї промавляли посли Швеґел, Льорбер, Кайзер і Лехер. Слїдуюче засїдане в понедїлок.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою B. M. F.

Для мужчин ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґум. . . . . 4·50
для мужчин ясної краски з телячої шкіри і з ґумою мешти . . . . . 2·80
для дам ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 4·25
для дам ясної краски з телячої шкіри мешти . . . . . 1·90
для дївчат ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 2·29
для дїтий ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 1·65
для дам брунельові черевики . . . . 2·50
для „ „ мешти . . . . . 1·50

Черевики здаровя!
З непромакаючої матерії для дам 1·10, для панів 1·40

Такі самі з ґумовими підошвами

для мужчин 1·25 — для дам 1·40

Сандали від 18 кр. в гору.

Кальоші мужескі 2·30 — Кальоші дамскі 1·90

Найлїпші льняні, батистові, атласові і сатинові краватки після найновійших і найгарнїйших взірців.

Мотилькові штука по . . . 17 кр.
Узлові „ „ . 24 і 28 „
До вязаня „ „ . 24 і 28 „

Куфри подорожні і підручні.

Торбинки ручні, і до завішуваня.

Ременцї на плєд і иньші подорожні прилади.

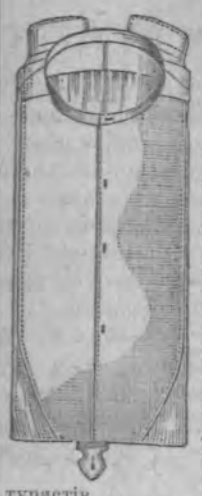

Ковнїрцї і Маншети

Білі сорочки з крашеним передом . . . . . 1·50
Білі, переди гладкі від . . . . . 1·10
Білі, сорочки фалдовані від . . . . . 1·38
Білі переди гафтовані від . . . . . 1·58
Білі, з білим, шовковим передом . . . 2·50
Білі сорочки з крашеним шовковим передом . . . . . 2·50
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів . . . . . 1·18
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів з шовковим передом . . . . 2·75
Мужескі льняні, трікотові і сїткові так зв. для туристів від 78 кр. в гору.

Мужескі паси і паски до тих сорочок від 45 в гору.

Хлопячі сорочки в роді так зв. для туристів від 18 кр.

Кафтаники висисаючі піт по 28 кр.

Вуключна **продаж цилїндрів** з фабрики **Ц. Месмера** у Відни.

По дуже обнижених цїнах:

Мужескі Girardi від 80 кр. в гору.
Хлопячі Girardi від 40 кр. в гору.
Маринарскі капелюхи від 30 кр. в гору.
Шеломи по 1·38 кр.

Добре ходячі будильники по 1·75 кр.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Від 22-го до 28-го жовтня 1898

устроює товариство

ХРИСТИЯНЬСККХ НІМЦІВ

на Буковині

в салях промислового музею **першу загальну виставу садовини і ярини** сполучену з **торговицею для садовини і ярини**, і запрошує сим, сю виставу оглянути.

Цїна вступу на днях 22-го і 23-го жовтня, 20 кр. а в иньших днях 10 кр. від особи.

„Руска Бесїда“

в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отсї свої виданя:

„Ілюстрована Бібліотека“
для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“
даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“
сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“
з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ зоп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Г. Файлес

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровичач. 4.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґаранти:) по цїнї 1·75. Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/5.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition des „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейских кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“, ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Севанський.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 122. Чернівцї, середа дня 14. (26.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Голоси про „консолїдацию“ на Буковинї.

(Конець).

„Дѣло“ помістило в ч. 221 статю „Консолїдация на Буковинї“. В тій статї пояснює насамперед Галичанам полїтичні відносини на Буковинї, що тут правительство всемогуче, бо полїтичне образоване на Буковинї стоїть ще дуже низько не лиш по селах, але і по містах. Як правительство зхоче, то жиди голосують на антисеміта, а рускі виборцї виберуть одноголосно Нїмця. Таким чином і др. Стоцкий є правительственним послом, хоч між ним а иньшими послами є та ріжниця, що і виборцї були з власного переконаня за ним, так що Стоцкий се перший руский посол на Буковинї, що не є самим лише правительственним комісарем в соймі, але і відпоручником виборців. Відтак розповідає „Дѣло“ про плани правительства при зложеню буковиньского сойму, що воно хотїло склеїти більшість від случаю до случаю, отже постановило впустити до сойму лиш таких Русинів, котрі творили би одну самостійну ворожу Волохам ґрупу, котра перехилювала би після пляну правительства голосоване раз в бік Волохів, другий раз в бік нїмецко-вірменьско-рускої коалїциї. Щоби се осягнути, бажало воно стягнути до купи і помирити обі рускі партиї, а коли-б се не удало ся, то витворити поза плечима теперішних проводирів якусь нову гермафродитичну партию руску, а виперти з сойму і Тимінського і Стоцкого, на се вказує факт, що Ґоес не впустив до ради державної анї Стоцкого, анї Пігуляка; він мав також намір не впустити Стоцкого до сойму, коли-б обі партиї не помирили ся. На помирене не заносило ся. Отже Ґоес зачав творити нову партию руску, він випорпав собі „автохтона“ Василька. Василько, хоч причепив ся до москвофільскої партиї і хоч тота партия робила єму рекляму, розпочав завзяту борбу з волоскими боярами т. зн. з союзниками москвофільскої партиї; систематично і безпощадно компромітував одного провідника Волохів за другим, аби тим способом, роздвоївши москвофілів з Волохами зготовити погибіль партиї москвофільскої. А знов щоб підготовити собі утворене н о в о ї рускої партиї, почав також роботу против Стоцкого, аби відбити від него коренно-буковиньских Русинів народовців. Та тут Стоцкий зміркувавши, куда се іде, постановив не допустити до утвореня такої млавої, гермафродитичної рускої партиї. Всї народні рускі інституциї в Чернівцях він віддав в певні руки, що жадна інтриґа не годна видерти їх з рук чистокровних народовців; він сотворив друкарню, де може видавати часописи, відтак пустив ся від села до села, аби розрухувати і орґанїзувати дремучих селян, викликати рух мужицкий, і таким чином его партия стала полїтичною силою на Буковинї, оскілько се на Буковинї можливо.

Він постановив селяньску масу зробити підвалиною національної полїтики рускої, бо Стоцкий, хоч правительственний, то лиш так довго, як довго правительство виконує се, чого домагає ся его партия, а коли-б правительство не сповнило-б, що правда — мінїмальних его жадань, то він годен перемінити ся в різкого опозицийника. Правительство зашаховане Стоцким з того боку рухом мужицким волїло впустити і впустило Стоцкого і Пігуляка до сойму, бо не хоче мати аґітациї на селї. Але воно впустило також ще і полїтичну нулю Зубрицкого, а також і Василька, що мав сотворити нову руску партию. Видко правительство не покинуло пляну утвореня однопїлої репрезентациї рускої, і тепер дістав Василько „Wink“, щоби навязав зносини з народовцями. Василько розпочав був вже ставити на тій дорозї перші, хоч дуже несмїлі кроки; але здаєть ся, що шефи москвофільскої партиї підглянули ту стежку в горох, та повздержали его від того. Коли однак правительство не зрезиґнувало з свого пляну, то чи проводирі москвофілів хотять чи нї, Василько зійде ся зі Стоцким. Зведе їх до купи борба з Волохами. Здаєть ся, що обі сторони поробили вже в тім напрямі вступні кроки, і на тій підставі нїмецкі дневники буковиньскі заговорили о фузиї обох руских партий, як о річи вже доконаній. Бо хоть в заявленях „Буковини“ і Василька спихає ся все на партиї, то коли порозуміють ся провідники партий, решту зробить час. Волохи будуть очевидно докладати всїх своїх сил, щоби не допустити до тої консолїдациї Русинів на Буковинї, бо они хотїли-б і на дальше як доси, жити коштом сварки в рускій родинї. Тій консолїдациї супротивлять ся також дотеперішні провідники буковиньских москвофілів, бо она була би надгробним каменем для русофільства на Буковинї, а побідою народної ідеї.

Отсе є провідні думки довжезної статї „Дѣла“.

Годї заперечити, що ті всї к о м б і н а ц и ї „Дѣла“ що-до відносин полїтичних на Буковинї є досить удачні і правдоподібні, що на основі фактів м о ж н а - б дійти до таких заключень; але що-до самої „консолїдациї“, то ми можемо сказати лиш то, що Русини-народовцї н і к о г о н і к о л и н е в і д т р у ч у в а л и, если він бажав разом з ними станути до р е а л ь н о ї п р а ц ї над руским народом.

„Дѣло“ в своїй статї втягнуло ще також в свої комбінациї і відносини поміж Стоцким а Барвіньским і робить Барвіньскому закид, що нїби то Барвіньский боячи ся конкуренциї Стоцкого в радї державній, доложив своїх рук до того, що Стоцкого при послїдних виборах до ради державної не поперло правительство і він через те не вийшов послом до ради державної. На се відповідає „Руслан“ так, що Барвіньский тому не винен, лиш винна та обставина, що народовцї сидїли тоди з заложеними руками, передвиборчого руху на Буковинї не було, а Ґоес фаворитував москвофілів. Аж по виборах Стоцкий пізнав, що аж тодї буде правительство з ним числити ся, коли за собою буде мати силу сьвідомого народу і кинув ся до дїла, устроював численні віча, отвирав читальнї і розбудив такий рух, що аж жидівскі ґазети кинули на него підозріня, що підбурює нарід против жидів. Стоцкий став популярним, нарід провидїв і тому він тепер вибраний послом, бо помимо величезного впливу правительства на Буковинї, був би він вийшов послом навіть і против волї правительства. Барвіньский не бояв ся отже жадної конкуренциї, Барвіньского і Стоцкого лучили завсїди приязні особисті зносини, і коли є межи ними які ріжницї, то мають вони і богато спільного.

Окрім тої статї в „Русланї“ помістив ще і сам Барвіньский в тій же часописи заявлене, що він не тільки не бояв ся конкуренциї д-ра Стоцкого в парляментї, але навпаки бажав побачити его в радї державній. Перечить також п. Барвіньский мов би то ґр. Баденї заложив своє veto против вибору д-ра Стоцкого; мала то бути лиш справка ґр. Ґоеса.

До статї „Руслана“ маєм ми хиба лиш тілько замітити, що якраз перед виборами до ради державної відбули ся 4 величезні віча на Буковинї скликані Стоцким і Пігуляком, що вже перед тим отворено множество читалень і що взагалї більший рух поміж народом руским на Буковинї не почав ся аж по тих виборах, лиш далеко скорше перед тим Також і се треба зазначити, що др. Стоцкий зовсїм не кандидував до ради державної, і що справа тих виборів, а особливо причина тодїшної неудачі Русинів народовців — річ досить скомплїкована, котрої не хочем розтрясати. Але се випадає сконстатувати, що Баденї не був противний виборови Русинів-народовців, а заважили на шальцї иньші обставини, а мусимо також і се наше переконане висказати, що Барвіньский завсїди щиро підпирав наші змаганя.

ПАНИЧ.

оповіданє.

III. *(Конець.)*

Нечипір Калюжвий з кумом Гаврилом зайшов у волость до писаря, порадити ся з ним. Тодї саме завів ся у селї клопіт, — громада хотїла одібрати в попа якісь там громадські гроші і настановила Нечипора та Гаврила вести сю справу.

— Плюньте ви на се дїло, — каже писар, — бо нїчого ви з попом не вдїєте і гроший не викрутите, бо для попів є особливі закони.

Та Нечипір нїяк не хотїв на се пристати. Врештї він сказав:

— Треба ще сходити за порадою у містечко.

— У містечко? А до кого-ж там? — питає писар. — Чи не до панича Михайла Кривиченка.

— Нї, не до його, до хвершала, — одмовляє Нечипір.

— А ми таки і в панича були у ту недїлю, — додає Гаврило.

— Невже? Що-ж він вам казав? — зацїкавив ся писар.

— Ми, бачите, їздили з кумом на місто, — каже Нечипір, та й надумали одвідати панича. Бо я колись у їх на хуторі часто бував, як панську землю держав.

— Ну й що-ж? — допитуєть ся писар.

— Ледащо! — каже Гаврило, махнувши рукою.

— Пан — паном! — додає Нечипір,

— Як саме? — допитуєть ся писар.

— Де-б старого чоловіка, земляка свого, чесно привитати, він кричить, тикає і сїсти не попросив, — одмовляє Нечипір.

— Та просто мабуть був пяний! — каже Гаврило. — У недїлю з ранку — напити ся! Сором!

Писар виявляв надзвичайну цїкавість:

— Що-ж він вам казав? — питає він.

— Набалакав богато, — одмовляє Нечипір, — та годї було що розібрати.

— Бо хиба-ж розбереш, що пяний верзе! — каже Гаврило.

Нечипір усьміхнув ся, згадавши:

— Ще й сьпівав так завзято!

— Сьпівав? — допитуєть ся писар, — а яку-ж саме пісню?

— Салдацьку! — одмовляє Нечипір.

— Салдацьких пісень богато, — каже писар. — От, скажемо: є така:

„Ровно слово трубом
Ми драли ся со враґом, —“

таку він сьпівав?

— Здаєть ся, що таку, — каже Гаврило. — Так і є: „со враґом...“ і „драли ся...“ і се там було...

— Ну, добре, — каже писар; — а чи навчав він чого?

— Яка-ж з пяного наука, — сьміє ся Гаврило. А помовчавши, він зітхнув і промовив:

— Ох, Господи! Які пани були, а на що перевело ся! Старий пан трохи не все процидрив; а тепер сей — і чоботи, бідний, пропив: у личаках ходить.

— Чи не давав він вам чого? — питає писар, може грошей або чого иньшого...

Нечипір та Гаврило зареготали.

— Ми ще бояли ся, що він у нас попросить на харч, на горівку, — каже Нечипір.

— Тільки й добра, — додав Гаврило, — що дав менї клапоть паперу на циґарки, та й то я кумови оддав — оселедця загорнути.

— Може там було що й написане? — питає писар, — ви не додивились?

— Кат його знає, — одмовляє Нечипір, — здаєть ся й там була знов пісня салдацька.

— Але що то ви, добродїю, пишете? — несподївано спитав Гаврило.

— Я?! Що-ж? Нїчого!... То я записую, — заметушав ся писар, — щоб знаєте...

Нечипір усьміхнув ся і каже:

— Забарили ми вас; то-б ви яке дїло зробили... Бувайте здоровенькі, ми вже пійдемо!

IV.

Нечипір та Гаврило попрощали ся і пішли собі, а писар зараз сїв писати звістку до станового. Ао становий казав нишком писарови подавати усякі замітки про панича Михайла і обіцяв за те нагороду.

Замітки над руским житєм.

В повітовому містечку Х. заложили Русини товариство драматичне з цїлею дати ряд аматорських вистав. Ну, гарно. І вже радять багато, числять сподїваний прихід, засновують фонд, будують „Народнїй Дім“ говорять про братню згоду, не боять ся недалеких виборів... і ще дечого чимало. До сїєї громади належить один пан меценас: його імя залунало раз раз по усїй Русї-Українї, а ту в гуртї він силою факту є усьому проводир, хоч нїхто цього словами не сказав.

На першу виставу назначено Наталку Полтавку, а місцева „Школьна Поміч“ перша мала зискувати в великих сподїваних приходах. З каси „Шк. Помочі“ позичає драматичне товариство 100 зл. на свої видатки, але що-ж то, цїлий прихід з першої вистави віддасть ся „Шк. Помочи“ а таким робом вона за своїх 100 зл. возьме що найменьше 200 зл., не тощо!

Добре.

Йде проба (репетіция) за пробою (що суботи) у руських домах по очередї, перед і по пробах забава домова і щира гостина. А панове далї радять і перераджують, говорять і обговорюють при снїданках, то вечерами; і... дуже honnête. І се збратало Х...ян в одну родину — „пізналисьмо ся, полюбилисьмо ся“, сказав пан меценас при тоастї.

На „Наталцї Полтавцї“ і скінчило ся. Єї виставлено два рази; прихід brutto 400 зл., netto — 100 і сей дручок маленький, що в альґебрі зове ся м і н у с чує болюче покищо „Шк. Поміч“, бо їй не звернено позичених 100 зл. Але має вона м о р а л ь н и й у с п і х. Русини містечка Х., братерство et tutti quanti також мають моральний успіх.

Грішми орудував пан меценас, дами (Наталка і Терпилиха) мали велечаві букети, панове радили и *ри* чарцї, — так всї кажуть. Усї там дуже чесні *люди і великі* патріоти — се також всї кажуть.

А *ле на* що я оце вам росказую? А, бо то припадають сотні роковини Котляревского, автора „Нат. Полтавки“ *ну*, і цїкаво, де дїли ся гроші, а хто відгадає сю загадку, сей через ред. „Буковини“ дістане від мене усї випуски „Унїверзальної Бібліотеки“, а між нами є послїдний примірник „Хлопскої Посїлости“ Будзиновского. Я тільки повторю, що тамті самі чесні патріоти...

* * *

Володимир Гнатюк вказує нам, як то иньші народи уміють скидати лепту на загальні цїли. І що з того? Я навів би ще 10 прикладів і скажу що наслїдувати ми їх повинні, але скажу і це, що ми не відаємо, що опісля дїєть ся з зложеними грішми.

Возьмім найбільшу дотеперішню складку нашу на народний театр. Кілько є гроший, де вони, хай нїхто питати не зважить ся. Якби так „Стріла“ досї лїтала по Галичинї черепашиним гоном, то цей Герострат, що безпокоїть батьків народа, зараз з'явивби ся в нїй або в „Зеркалї“ в якійсь карикатурі.

Ходить чутка, що є під сонцем якийсь фонд емеритальний артистів рускої сцени, якісь там иньші ще фонди також мають істнувати. Ну, але ходили слухи, що в люте время, колись, за театральні гроші друкувала ся одна часопись. Це може неправда, але ходила така вість і зробила свою прислугу.

Тілько само, що про театральні, тілько і про другі гроші знає ся публика, що їх зкинула.

Найже тепер не дивує ся нїхто, що складка на таку симпатичну для кождого Русина цїль як дар для Івана Франка з нагоди його ювілею — не удала ся. Най засяде в комітетї і Грушевский, Франко і другі сьвіточі, то складка зразу піде сяк так, а опісля й застановить ся, бо вже нема віри. Так стало ся і тепер. Франко наша слава, його знають і читають за границею, признають йому усї, що уся молода ґенерация (на ню жалувати ся нїчого) — се його духова праця... але як прийшло дар йому зложити і недискретна „Січ“ розписала конкурс на плян будови дачі для нього, — Русь складає мало-що більше нїж моральний сукцес „Шк. Помочі“ в містечку Х.

Чи мислите, що „фонд на підмогу незасібних лїтератів“ не зробить фіяска, о скілько опирає ся на складках?

Тільки на що-ж я це всьо сказав? Я це всьо сказане возьму ще під розвагу при загальних виводах, а ту ще мимоходом пораджу ся Вас, чи не заложити одного постоянного комітету для збираня складок на загальні цїли народні? Тільки залолошенем такого комітету можна мати моральне право відкликати ся до усьої суспільности. (Партийні фонди, як радикальний прасовий, на увязнених і т. д. тут не входять.) Щоб сей комітет не став партийним, — можна зарадити; комітет береже народного маєтку і здає перед загалом справу: що 2 місяцї пускає листок розсиланий з щоденними часописями, а в тому листку є крім виказу жертв стан касовий кождого фонду. Повинно увійти в житє збиранє складок через „бльоки“ видавані комітетом. Гроші лежать в „Днїстрѣ“ (хиба є така ґарантія як в господарцї тов. ім. Шевченка з „фондом академічним“, але і це дїє ся все за згодою комітету); чеками „Днїстра“ вносять зібрані гроші ті що мали „бльоки“ і пушки до збираня складок і. т. д. Тодї на господарку зібраними грішми нїхто не буде жалувати ся; най ся адмінїстрация (плата секретаря комітету) виносить 150 зл., бо се мігби робити урядник „Днїстра“ і за те „Днїстеръ“ обтягав би собі якийсь процент — се такой оплатить ся і користне буде для самих фондів. Брак якогось опікуньчого комітету над народнїм маєтком віддав дївочий пансіон у Львові в руки — Василянок. Що радувати ся тут нїчим, на се доказ в статях „Дѣла“ з часу зараз по смерти кард. Сембратовича. На руки покійного кардинала ішли складки руского народа, а кардинал завіщанем своїм віддав сей фонд, з фондом же і виховане жіноцтва в руки... Василянок.

* * *

У нас треба дуже солїдної господарки грошевої (очевидно грошем народним), щоб переломити зневіру до тої-ж господарки, зневіру, що вже глубоко у нас вкорінена і то не без причини. То один бік сієї справи. А далї знов треба раз попровадити границю між працею з патріотичного обовязку, а працею за гроші.

Богато примірів подати можна на се, що у нас вартости гроша не знають, а вже мудро ним орудувати дасть Біг, але я тут подам приклади, як шкодить нам се, що ми волимо лиху працю з патріотичного обовязку, нїж солїдну за гроші.

Возьму тут театр. Біберович заробляв на нїм добрі гроші і се так заболїло Русинів, що відсадили його від театральної управи і тепер не мають театру. Закидали Біберовичу, що він поневірає штукую, а виставляє фарси. Але се покривка, бо властива причина гнїву була зависть і те правне переконане, що театрови, інституциї народній — публичній треба служити за дармо. Заробляти на нїй гроша не можна, але звести єї на нїнащо — можна.

Ще гірше письменникам. Руський письменник не тільки не сьміє жити з руского письменництва, але він є зрадник народної справи, коли пише там, де платять, не кажу, де б і л ь ш е платять, але де взагалї платять. І так: Франко поки писав в „Kurjer-i“ Львівскім, був зрадником, бо йому жити, кормити сім'ю, а при тім і ти ще враз з розвоєм штуки і науки — не треба.

Перейдїм до видавництв. Ту знов маєте: лиху господарку грошеву, правне пересьвідчене про обовязок безплатньої, патріотичної роботи, така робота, хоч партацка лїпша, нїж солїдна за гроші.

Ну, нехай ще при орґанї партийному, хоч власне, як редактор є адмінїстратором, налїплюванем карток адресових, а в кінци сам під пахою несе часопись на почту і се все ще на нів з патріотичного обовязку — то певно, що місце обдуманих вступних статей займуть дрантиві дописї, розсилка тревае від номера до номера, а решту робить адмінїстрация „під псом,“ — от і часопись гримне.

Возьмім історию послїдних часів, — через що упали дуже гарні, дуже цїнні видавництва? Тяжко якось звірити, щоб спосібности редактора, коректора, адмінїстратора і експедитора лучили ся в самій тій одній голові і в самих тих двох руках; — я був би за подїлом працї.

Я і гадаю, що видавцї більше грішать перед публикою нїж навпаки. Бо ся послїдна доставить Вам точних відбирачів, консументів, поставте їй лише солїдного видавцю. Але прошу не забути, що видавець не лиш з планом має виступити, але і з капіталом; він най не сповняє патріотичного обовязку і більше нїчо, він най має надїю заробити на видавництві, він най має платних кольпортерів замісць „безінтересовних прихильників видавництва,“ — вкінци най він вважає низшим своєї гідности витягнути руку по складкову підмогу. Кілька прихильних слів про публику сказав я на підставі досьвіду з видавництвом „Унїверзальної Бібліотеки“; доси обговорюючи подібні теми, складало ся усю вину на читачів — передплатників, хоч то річ певна, що й францускі й нїмецкі накладцї зладять Вам покажчик неточно платячих. Нинї видавництво моє й Будзиновского вже оплачує ся, але якраз треба форси грошевої, щоб його управильнити і не ждати покритя кождого накладу з осібна, а з другої сторони я мушу за дурно жертвувати дорогий час молодости. Але як би там не стояли справи нашого видавництва, хоч би і як маркотно було нам не відповісти вимогам публики, то менї мило є сконстатувати у тої послїдної замітний поступ до лучшого, поступ окуплений жертвами гроша, часу і істнованя одиниць. „Руска Бібліотека, Сьвіт, Зоря, Народ, Житє і Слово, Хлїбороб“ вони усї вже в гробі, але наслїдком працї їх є нинїшний попит за книжкою і хто видасть книжку добру, той може числити на покрите коштів; з провінциї глухої пришле вам хто — там 40 цит. і просить о книжочку Вашу, хоч досї Русини звик враз з предплатою на „Дїло“ посилати гроші за „Зорю“, за книжочки Просьвіти, лепту на руский театр і ще що...

Попит за книжкою є такий, що не в силї заспокоїти його. Щож дасьте аґітаторови в руки, що мужикови і то хлопчискам, що вийшли зі школи, парубкам, а далї ґаздам? А ви інтелїґентники, що даєте

Писар між иньшим писав (подаємо в перекладї):

„...Я з усїєї сили стараю ся і пильную, щоб не проминути нїчого цїкавого, що торкаєть ся до відомої вашій милости персони, і надїю ся, що вся моя праця і турбота будуть по правдї оцїнені нашим милостивим начальством.

„Сегодня пощастило менї добути найпевнїйші звістки про згадану персону і я не гаючись нї хвилини, передаю сї звістки до уваги вашій милости.

„Із наших селян двоє поважних чоловіків були у того панича, — одвідували, як земляка свого. Він стрів їх гордо, кричав на їх, здаєть ся й лаяв, хоч вони нї в чому не провинили ся і взагалї люди смирні. Він просто був пяний. Сего треба було сподївати ся, бо — як кажуть у нас, — яблучко недалеко од яблунї котить ся: і батько його був гуляка, свого добра збув ся, тепер живе на хуторі, ледве має на харч, прикутий до ліжка, бо слабий вельми. Так і син його — попропивав усе, навіть чоботи.

„Бувши пяним, сьпівав він звичайну салдацьку пісню, що починаєть ся так: „Ровно слово трубом, ми драли ся со враґом.“ Як ще вашій милости не доводило ся її чути, то я мушу запевнити, що ся пісня цїлком патріотична і не має в собі нїчого непевного.

„Далї ще ті люди випросили в його паперу на циґарки, і він дав їм очевидно клапоть з пісельника, бо й там була написана чи надрукована та сама салдацька пісня.

„Ваша милость казали менї, щоб я доглядав ся, чи не виходить од панича якої небезпечности для ладу і спокою громадського. З усего, що я чув, — виходить, що можна сподївати ся великої небезпечности, нарушенія, тишини і спокойствія, бо сей панич, маючи пяницьку вдачу, може спокушувати до того гріха й иньших тутешнїх людий, або у ночі ходити по вулицях і кричати, а се-ж заборонено. Од такого непевного чоловіка можна усякого лиха сподївати ся, на приклад, він може ненароком підпалити село, під пяну руку без потрібної обережности запалюючи циґарку.

„Через те, я думаю, треба над ним мати певний догляд. Я все зроблю, що од мене залежати ме; але сего мало, я думаю, що треба настановити доглядача ще і в самому містечку. Бо хоч сей панич і нашої волости, а живе він якийсь час у містечку, його прийняла до себе одна перепічайка, хоч і не молода вже, а про те до паничів ласа. Батько-ж прогнав його від себе. Найкрасшим доглядачем у містечку був би мій приятель, Гараська Утроба, по вулиньому Дяченко, бо його батько дяком був...“

V.

Знов була недїля. Біля волости зібрало ся чимало народу. Хто прийшов добути пашпорта, хто на суд, хто сьвідком, а хто просто з людьми побачити ся, побалакати, розпитати, — чи добра дорога до міста і почім на містї овес.

Коли се разом почали ґвалтувати ся собаки, та все на одному кутку села, немов би вовка почули.

— Що воно там собак дражнить? — питає один чоловік другого.

Бачать — якийсь чоловік іде, у постолах, у червоній сорочцї, мотузком підперезаний, — як кажуть — „афонька.“ Він перейшов майдан і звернув до шинку.

То був панич Михайло. Він розміркував, що вже мабуть зросло у селї то зерно, що він посїяв, і прийшов сам, щоб звернути ся безпосередно до цїлої громади. Він пішов до шинку, бо знав, що там звичайно збирають ся люди. Але на той час у шинку було тілько два чи три звичайних пяниць. Посидївши трохи і напившись води, панич вийшов знов на майдан, побачив гурт людий біля волости і пішов до гурту.

— Здарова ребята! — гукнув він.

Хтось тихо одмовив:

— Доброго здоровя.

— Що воно таке? — питали ся по тихеньку люди.

— Якийсь волоцюга?

— Та сеж панич Михайло Кривиченко, старого Кривицького син, — сказав Гаврило, підходячи до гурту.

— Невже? Чудасія!...

Люди почали жваво, хоча й тихо розмовляти, та все близше підходили зо всїх боків до панича, роздивляли ся на його.

А він радїв та думав, що ось-то перед

читати вашим жінкам і що самі читаете? Коли руська книжка випре польску або німецку? Або і так є, що тих не хочете, рускої нема — то і нетра нічо...

Трудна задача видавців нині. Такий видавець, що з накладом другої книжки жде покритя коштів першої може іти в архів; ту треба капіталу, треба умних і сьвітлих людий. Тому я за першу задачу проектованому товариству руских письменників поклав видавництво бібліотеки, щоб сим відповісти потребі хвилї, а товариству самому приспорити фондів, тому я з справою популяризациї наук обернув ся до наукового тов. імени Шевченька.

Тільки-ж сьої послїдньої гадки не варта вже навіть брати під дискусию через те, що за ініциятивою д-ра Франка гурт людий думає про спілку на удїлах звязану в судово зареґістроване товариство.

Капітал, обдуманий плян, умні люди порядкують — і дїло мусить удати ся. На те є досьвід: — ту не буде даремщини, робітники не будуть перетяжені, адміністрация точна — от і ґварантия. Далї спілка без сумніву заведе важну реформу і стане оплачувати авторів той перекладчиків. Який небудь там гонорар, але буде уведена засада, яка нинїшних видавців просто обурює, а власне, щоб авторам платити, — ласку робить хто дає наклад. — Спілка удержувати ме платного кольпортера; друга важна реформа дотеперішнього руху видавничого, як і сама спілка поворотом, буде епохальним дїлом.

От ми і не сумніваємось, що коли з'їзд руско-українських письменників сю справу обговорить і спілку в житє переводите зачне, — то і поодинокі особи і товариства внесуть удїли так, що їх на початок буде неменше як 30. Таке їх число потрібне, щоб 2.000 зл. відложити на друк книжок, а 1000 лишаєть ся на сплату авторів і перекладчиків, на адміністратора, експедитора, коректорів і кольпортера. Передплату і належитости за поодиноку книжку платити, — муть чеками почтовими, відпаде труд для богатьох — великий. Чеки завести радив би я усїм видавництвам.

У соті роковини відродженя нашого письменьства приступаємо до сїеї монументальної будівлї, проектом до ньої найкраще завершує Франко перше 25-лїття своєї лїтературної працї: ми маємо запевнене, що від тепер по 25 лїтах працї письменник не буде без запевненого завтра, маємо запевнений красний розвій письменьства, самого важного прояву культурної жизнї народа...

Усього-ж кращого!... *Денис Лукіянович.*

Чума у Відни.

Чума у Відни, котрої першою жертвою впав служачий шпіталя Баріш, не обмежила ся на тій одній жертві, але потягла за собою ще иньші. Нїхто з початку не міг пізнати, що Баріш недужий на чуму і тому не заховувано великих средств осторожности, длятого то і в день по смерти Баріша занедужав др. Міллер, що пильнував Баріша, і дві доглядачки Пеха і Гохеґер. Тепер побачено, що небезпечність грізнїйша як спершу думано і власти взяли ся енерґічно до придавленя пошести.

Недужих перенесено з загального шпиталю і поміщено в цїлком окремім павільонї шпиталю Франц Йосифа. Той павільон збудований в видї чотирокутника, складає ся з чотирох віддїлів цїлком з собою не получених. Кождий з тих віддїлів призначений лиш для одного недужого і має вхід лиш з надвору: в кождім віддїлї суть чотири комнати: одна для недужого, одна для доглядачки, комната для десінфекциї і одна комната бічна. Отже в однім з таких віддїлів в двох перших комнатах поміщено недужі доглядачки, трету займив др. Міллер, четверта комната лишила ся вільна. Всяке зіткнене тих трех осіб з шпитальною службою неможливе. Вільне місце довкола павільону замкнено витягненим шнуром, крім того заборонено лїкарям, як взагалї всїм особам, занятим в шпитали входити до павільону, а навіть задержувати ся близько него. В комнатах для хорих уміщено всї предмети потрібні для доглядання пацієнтів. В комнатї д-ра Міллера переведено получене до дзвінка, котрим лїкар може прикликувати служачого. Розмавляють з собою лиш через вікно, служачому не вільно входити до павільону. Тим вікном подає служачий недужим поживу. Він ставить принесені страви на вікнї і зараз відходить, а лїкар забирає їх відтак. По кождих оглядинах своїх пацієнток десінфекционує ся лїкар і аж відтак вертає до своєї комнати і пише на картках паперу свої зарядженя. Рецепти писані лїкарем не ідуть до аптики: їх переписує другий лїкар, а відтак палить.

В пятницю і суботу лїчив др. Міллер обі доглядачки і себе, і крім згаданих трех осіб не було в павільонї нїкого. Однако в суботу вечером недуга др. Міллера так погіршила ся, що до павільону треба було взяти иньшого лїкаря і три сестри милосердию для пильнованя недужих. В ночи на недїлю стан др. Міллера був вже безнадїйний. Хорий лежав непритомний, відкашлював кровію і мав звиж 41 степенїв горячки. О 5-ій годинї рано др. Міллер помер. Другі дві недужі ще жиють.. Одна з них Пеха дуже хора і хто знає чи подужає, друга, Гохеґер, має ся лїпше. — Аби не допустити до розширеня пошести, спроваджено до згаданого павільону ще брата пок. Баріша і служницю др. Міллера та послугача шпитального Ноего, бо они стикали ся перед кількома днями з Барішем і др. Міллером, хоч доси суть цїлком здорові. Смерть молодого лїкаря др. Міллера викликала у Відни велике вражінє і щирий жаль, бо покійний, 32-лїтний чоловік, був дуже спосібним лїкарем і подавав великі надії. Минувшого року перебував др. Міллер в Бомбаю, де лїчив заджумленя і поробив дуже цїнні досьвіди над тою недугою. Др. Міллер умирав як правдивий герой. Знав дуже добре свій стан і не мав вже в суботу надії на подужане, тому висповідав ся і зробив завіщане ще в суботу рано. Сьвященик не входив до павільону, лише поблагословив Міллера із за вікна, а він хрестив ся. Похорон покійного відбув ся нинї о 6-ій годинї рано при участи лиш найблизших свояків і сьвящеників, але всї стояли далеко від домовини. Тїло небіжчика обвинено в полотно злите сублїматом, при чім нїхто не дотикав ся тїла. Відтак зложено его в деревляній домовинї і обсипано грубою верствою трачини змоченого средствами десинфекцийними. Шпари деревляної домовини залито смолою, відтак вложено єї в десинфекціоновану металеву домовину, котру потім герметично залютовано.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 25-го жовтня 1898.

Загальні Збори „Народного Дому“ відбули ся, як було оповіщено, дня 23 с. м. при численній участи членів і иньших патріотів. „Буковина“ подасть в слїдуючих числах докладне справоздане з сих зборів. Тут подаємо лишень, що сї збори доказали наглядно зріст „Народного Дому“, котрий не лишень розпоряджає нинї капіталом доходячим, по відтягненю всїх довгів, до 13.000 злр., але також в недалекій будучности скріпить ся через набуте „Рускої Друкарнї“ і в такий спосіб стане ся поважною інституциєю в краю. Але не лишень сей грошевий стан „Народного Дому“ виказує очевидний поступ. Записуємо з радостю також зріст патріотичного духа серед членів. Число членів зростає, особливо з помежи селян. Ми не любимо попадати в екстази. Але той, хто був на сих зборах і мав нагоду розглянути ся межи присутним селянством, той мусить признати, що ся верства помимо звичайно трудних своїх відносин, працює над своїм духовим розвоєм, рветь ся „з темноти до сьвітла“. Членів поки-що є лишень около 150, з котрих многі вписали ся аж на самих зборах, при чім не поскупили ся вони на грошеві датки. Таким способом уплачено до 70 злр. Найважнїйшим вислїдком зборів треба назвати ухвалу, щоби з весною р. 1899 почати розширенє будинку „Н. Дому“ через поставлене першого поверху. Ся справа знайшла горячий відгомін зі сторони участників і се є найважнїйший здобуток послїдних зборів.

Виставу овочів і ярин урядило в Чернівцях товариство: „Verein der christlichen Deutschen in Bukowina“.

Новий уряд податковий буде отворений дня 1-го падолиста у Вашківцях над Чер.

Вінчане п. Сергія Шпойнаровского проф. ґімн. в Чернівцях з панною Ольгою Кисїлевскою відбуде ся в недїлю дня 30 го с. м. о год. 8-ій вечером в гр. кат. парохіяльній церкві в Незвисках коло Обертина в Галичинї.

Завязане райфайзеньскої каси в Раранчу відбуде ся завтра т. є. в середу. В тій цїли виїзджає др. Стоцкий до Раранча.

Подїл бук. учителїв після ранґи для виміру нової платнї друкує ся вже і вийде сими днями. Спис сей обіймає 402 сталих надучителїв, надучительок. учителїв і учительок, а 38 підучителїв і підучительок. До перших належать 134, що зістали дефінїтивними перед місяцем липнем **1886** р. і дістануть по 700 зр., а 134, що стали дефінїтівними від липня **1886** до марта **1894 р.**. дістануть по 600 зр., а решта по 500 зр. Девятьнацять підучителїв й підучительок, що стабілїзовані до кінця **1896 р.**, дістануть по 450 зр., а всї (19) пізнїйше стабілїзовані по 400 зр. Всї отсї 440 осіб уч. стану дістануть по одному примірнику сего друкованого спису і можуть в протягу 14 днів по дорученю рекурувати до краєвої ради шкільної, коли-б помітили в спису що-до своєї особи яку помилку.

ним буде велика авдитория, ось-де він спробує свої сили.

Гаврило стояв десь із боку і розказував другому чоловікови:

— Бачите, — нещасний і чоботи пропив!

— Хиба він пє?

— Іще-б! Отже ви помітили, що він скоро в село, — зараз до шинку. Аж сюди од його горівкою тхне!...

— Вот я к вам, мужікам, прібил... — почав свою промову панич.

— Ще й лаєть ся, — сказав хтось, — сам пан невеликий.

Далї панич розпочав довгу і палку промову. Він був певний, що громада вже читала його поклик, уже вивчила ся його бойової пісні. Він „ще раз нагадав“ громадї про ту велику справу, що привела його сюди, а врештї мотнув головою і крикнув:

— Ну, ребята, — за мной!

Как із лѣсу тьмнаво

Він не помітив, як загули і зареготали ся люди, як із волости вийшов писар і, побачивши таке „нарушеніе тишины и спокойствія“,— гукнув:

— Що се за ґвалт? Але-ж кричати на вулицї, та ще біля волости — не можна!

Почувши сеє, панич покинув сьпівати і каже до людий:

— Не обращайте вниманія на нево, дурака!

— А, так ти ось як, пянюго! — гукнув писар. І повернувшись до старшини, що те-ж вийшов на рундук, — сказав:

— Звелїть зараз посадити його під арешт у „холодну“, доки витверезить ся! Бо як часом наскочить начальство... Гей хлопцї! Старшина приказує вам зараз узяти отого волоцюгу! Чого-ж ви дивитесь?!

Двоє чоловіків підійшли до панича і сказали:

— Що-ж, ходїм.

Панич розлютував ся, одіпхнув їх, вони взяли його міцненько за руки і за плечі.

— Ах ви чортові мазепи, хами! — закричав панич. — Як ви сьмієте? Се така ваша дяка за всї мої турботи і працю? Ах ви свинї!... Та ви-ж не маєте права! Я вам не мужик, — я дворянин! Чуєте — я дворянин!

Щоб воно й було, коли-б на той час не трафила ся несподїванка: у село хтось їхав із дзвінком, і вже недалеко, бо чутко було, як тупотїли конї. Усї полякали ся, остовпіли, бо з дзвінком звичайно їздить на почтових конях начальство, — становий, справник. Старшина бояв ся, щоб його не покарано за сей „безгорядок.“ А найбільш перелякав ся сам панич. Бо коли начальство застане його тут на горячому вчинкови, то тодї доведеть ся пропасти.

Тїкати, — подумав панич, але серед села у день не втїчеш і не сховаєш ся...

Дзвінок гуде все близше та близше... Ось із-за угла виглянути конї, а за ними і почтовий віз. В туж хвилину конї спинили ся біля волости, а з воза встав — хвершал!

— А, се ви, добродїю! — сказав весело писар, — а ми думали...

— Слава тобі, Боже! — промовив старшина.

Панич стояв блїдий, з холодним потом на чолї.

— Нам сей божевільний клопоту наробив, — каже писар, — ми його хочемо в „холодну“ посадити, доки хміль із голови вийде.

Хвершал роспитав ся, що тут було, а тодї й каже:

— То між вами вийшло непорозуміне. Я сего чоловіка знаю, він зовсїм не божевільний і не пяний, тілько чудний трохи... Знаєте, добродїю, — звернув ся хвершал до панича, — вам певно в містечко треба вертати ся, то я вас підвезу. Тілько заїдем тут до одного хорого.

Панич зрадїв.

— Як же се так?... — спитав писар.

Хвершал з тиха до його промовив:

— Панич сей трохи хорий, через то з ним і виходять непорозуміння... Але я знаю на сю хоробу добрі лїки.

— Ага! Он воно що! — сказав писар.

Знов залунав дзвінок, і добрі конї помчали хвершала та панича.

Люди стояли і мовчки дивили ся їм у слїд.

1898.

Гр. Коваленко.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою B. M. F.

Для мужчин ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґум. . . . . 4·50
для мужчин ясної краски з телячої шкіри і з ґумою мешти . . . . . 2·80
для дам ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 4·25
для дам ясної краски з телячої шкіри мешти . . . . . 1·90
для дівчат ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 2·29
для дітий ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 1·65
для дам брунельові черевики 2.50
для „ „ мешти . . . . . 1·50

Черевики здаровя!
З непромакаючої матерії для дам 1·10, для панів 1·40

Такі самі з ґумовими підошвами

Для мужчин 1·25 — Для дам 1·40

Сандали від 18 кр. в гору.

Кальоші мужескі 2·30 — Кальоші жіночі 1·90

Найлїпші льняні, батистові, атласові і сатинові краватки після найновійших і найгарнїйших взірців.

Мотилькові штука по . . . 17 кр.
Узлові „ „ . 24 і 28 „
До вязаня „ „ . 24 і 28 „

Куфри подорожні і підручні.

Торбинки ручні, і до завішуваня.

Ремінці на плед і иньші подорожні прилади.

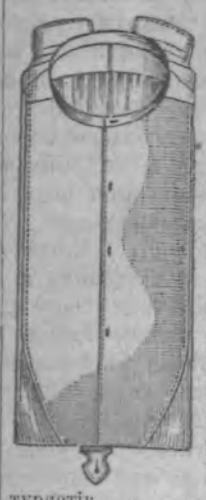

Ковнїрці і Маншети

Білі сорочки з крашеним передом . . . . . 1·50
Білі, переди гладкі від . . . . . 1·10
Білі, сорочки фалдовані від . . . . . 1·38
Білі переди гафтовані від . . . . . 1·58
Білі, з білим, шовковим передом . . . 2·50
Білі сорочки з крашеним шовковим передом . . . . . 2·50
Мужескі атласові і сатинові так зв. для турастів . . . . . 1·18
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів з шовковим передом . . . . 2·75
Мужескі льняні, трікотові і сїткові так зв. для туристів від 78 кр. в гору.

Мужескі паси і паски до тих сорочок від 45 в гору.

Хлопячі сорочки в роді так зв. для туристів від 18 кр.

Кафтаники висисаючі піт по 28 кр.

Вуключна **продаж цилїндрів** з фабрики **Ц. Месмера** у Відни.

По дуже обнижених цїнах:

Мужескі Girardi від 80 кр. в гору.
Хлопячі Girardi від 40 кр. в гору.
Маринарскі капелюхи від 30 кр. в гору.
Шеломи по 1·38 кр.

Добре ходячі **будильники** по 1·75 кр.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,
ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ
від найбільшого московского торговельного дому чайного,
ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,
заснованого в 1787 р. в Москві.

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК
руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Від 22-го до 28-го жовтня 1898
остроює товариство
ХРИСТИЯНЬСККХ НІМЦІВ
на Буковині
в салях промислового музею першу загальну виставу садовини і ярини сполучену з торговицею для садовини і ярини, і запрошує сим, сю виставу оглянути.
Цїна вступу на днях 22-го і 23-го жовтня, 20 кр. а в иньших днях 10 кр. від особи.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

„Руска Бесїда“
в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отсї свої виданя:

„Ілюстрована Бібліотека“
для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“
даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“
сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“
з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ доп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Друкарня тов. „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровичач. 4.

Г. Файлєс
оператор нагнїток
Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий
поручає
Е. Андрухович
ул. Руска, (готель Paris) ч. 8
в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем
Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?
то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сум 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition des „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“
СТАТУТИ
для Райфайзейских кас
Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Созаньский.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 123. Чернівцї, пятниця дня 16. (28.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Загальні збори тов. „Народний Дім“.

Загальні збори тов. „Народний Дім“ відбули ся в недїлю дня 23-го с. м. Членів явило ся много, крім інтелїґенциї було також много мужиків.

Отворив збори відповідною промовою др. Стоцкий, згадуючи теплими словами про смерть бл. п. Цїсаревої Елисавети, причім участники зборів повстанули з місць. Відтак пояснив бесїдник короткими словами цїль товариства, загрів присутних до працї, а тих, що ще не є членами, запросив вписати ся в члени. Дальше згадав бесїдник про 4 смертні випадки членів товариства. При сих словах участники зборів опять підняли ся, віддаючи честь померлим членам: архимандритови Филиповичу, кардиналови д-рови Сембратовичу, Антонови Глиньскому і д-рови Володимирови Залозецкому, що пожертвував при смерти на бурсу товариства 200 зр.

На предложене радн. Ясеницкого та інсп. Поповича вибрано головою зборів д-ра Ст. Смаль-Стоцкого, а секретарями д-ра Галїна і канд. пот. Єха, а їх заступниками авск. Лисинецкого і уч. Д. Пігуляка.

Секретар товариства, ад'юнк суд. Гр. Ганкевич відчитав протокол із послїдних зборів, котрий без дискусиї принято до відомости і удостовірено.

Дальше відчитав секретар товариства справоздане про дїяльність видїлу товариства за минувший рік (від 2-го мая 1897 до 23-го жовтня 1898 р.) З того справозданя важнїйші слїдуючі точки.

Видїл за той рік відбув 14 засїдань; число членів котре з початком 1897 р. виносило 62, зросло за той рік о 75 членів-основателїв і 4 дїйстних членів, так що товариство числить 132 члени-основателї і 9 дїйстних членів, разом 141. Видїл клав в своїх старанях за той час вагу головно на сї справи: 1) на материяльне забезпечене „Народного Дому“, 2) на приготовлене всего, що потрібне до намірного від довшого часу розширеня будинку: „Народного Дому“; 3) на розвій і удержане бурси; 4) на підтримане товариского житя між Русинами.

Що-до материяльного забезпеченя товариства і его бурси, видїл удавав ся з поданями о запомоги до ц. к. правительства, до сойму краевого, до тут. щадничої каси, до ц. к. мінїстерства рільництва і посредством часописи „Буковина“ до всеч. Руского Загалу. Просьби з дебільшого були успішні, і тому треба подякувати Найяснїйшому Панови за удїлене щорічної запомоги по 1200 зр. з бук. прав. рел. фонду (на бурсу), вис. соймови за підмогу в сумі 400 зр. Хв. Щадничій Касї за підмогу в сумі 100 зр., а з приватних осіб бл. п. Вол. Залозецкому за запис в сумі 200 зр. Также майже всї довжники товариства сповнили свої обовязки.

Що-до розширеня будинку „Народного Дому“. так ся справа трохи проволїклась через те, що потрібні гроші, головно же сума 6.000 зр. призначена для товариства із зисків державної льотериї, вплили аж сеї осени. Ті гроші ухвалено тимчасом так розмістити: 2000 зр. в „Рускій Касї“, 2000 зр. в Щадничій Касї або в иньшім банку на більший процент, 1000 зр. затримати в касї в 1000 зр. лати зараз на бурсу і єї потреби. Будова поверху „Народного Дому“ проволїкла ся також через брак відповідних на таку інституцию плянів. Нарештї вдало ся видїлови позискати архитекта Гавфа, котрий зладив відповідний плян. Позаяк висше вичислених гроший за мало, щоби покрити кошти будови, видїл вистарав ся у ц. к. правительства о позволене на збиране складок на час від 1-го падолиста 1897 на шість місяцїв. Збиране складок дозволено на цїлу Буковину і се позволене треба використати як слїд.

Про стан маєтку тов. подав потім др. Стоцкий таке подрібне справоздане за час від 2-го мая 1897 до жовтня 1898.

I. Приходи:

	грішми	паперами
1. Готівка	78·83	682·11
2. членьскі вкладки	746·—	—
3. запомоги, датки, складки	7159·53½	—
4. *а*) запомога з рел. фонду на бурсу	1200·—	—
б) датки і складки на бурсу	507·15	—
в) оплата бурсаків	2193·57	—
5. приходи читальнї	194·50	—
6. чинші	456·—	—
7. приходи з кругольнї	49·09	—
8. сад і ин.	13·—	—
9. зворот довгів	201·03	—
10. „Руска Бесїда“	202·77	—
11. дївіденда, відсотки	42·44	—
12. в цїнних паперах	—	9055.56
13. вибрано з цїнних паперів	3891·79	
	16.935·70½	9737·67

2. Розходи.

	грішми	паперами
1. на цїнні папери		3891·79
2. адмінїстрация (репарация дому, кругольнї, мулярі, малярі, бляха, бляхар, комінярь, шиби, канали, асекурация, дрова, нафта, рубачі, ґазети, слуга, друки, штемплї, порта, сїрники, адмінїстратор (касиер), інвентар, устроене концерту, посмертні картки, вінцї, плани і т. д.		
3. сплата довгів і відсотків	1368·43	
4. податки	560·77	
5. видатки на бурсу (харч і інвентар)	4116·12	
6. зворот „Рускій Бесїдї	61·93	
7. иньші видатки (запомоги дрібні)	79·82	
8. вложено до „Рускої Каси“	9023·06	
9. *а*) готівка грішми	19·51½	
б) в паперах	—	5845·88
	16.935·70½	9737·67

ІВАН ФРАНКО.

(В 25-лїтний ювилей его лїтературної дїяльности.)

В недїлю дня 30-го с. м. сьвяткують у Львові 25-лїтний ювилей лїтературної дїяльности Івана Франка.

Хто сегодня поміж Русинами не знає сего імени? Хто лиш навіть поверховно хоче познакомити ся з малорускою лїтературою, той стрітить ся всюди з сим іменем, бо в послїдних 25 роках особа Франка звязала ся так тїсно з малорускою лїтературою, що можна сьміло сказати, що він у нас, в австрийскій Руси-Українї, став осередком, коло котрого наша лїтература ґрупувала ся.

Іван Франко, як велика часть нашої інтелїґенциї, вродив ся в мужичій сїм'ї дня 15-го серпня 1856 р. в Слободї, присїлку села Нагуєвич, дрогобицкого повіту в Галичинї. Батько его був доволї заможний селянин і ремісник-коваль. До шестого року житя жив він дома, а потім післали его до школи, до Сїльної Ясеницї. Тут пробув він два роки і перейшов потім до школи при монастирі Василиян в Дрогобичи, а потім (1868 р.) перейшов і до ґімназиї. В ґімназиї познакомив ся він з рускою лїтературою і, оскілько се було можливо, з лїтературою сьвітовою. В ґімназиї почали ся також его перші проби лїтературні і так, коли він в р. 1875 їхав, зложивши іспит зрілости, на унїверситет до Львова, віз він значний доробок лїтературний з ґімназияльних часів. Були там і оригінальні річи: вірші любовні, драми і оповіданя віршовані, а також і переклади: Антиґони і Електри Софокля, значна часть книги Йова з Письма Сьвятого, кілька глав пророка Ісаї, кілька пісень Нїбелюнґів, дві піснї Одисеї, два перші акти „Уриеля Акости“ Ґуцкова, цїла Короледворска рукопись і т. и.

У Львові Франко опинив ся в академічнім товаристві: „Академическій Кружокъ“ серед горячих спорів язикових і правописних, в котрих він не міг відразу розібрати ся. Тут познакомив ся він зі своїм пізнїйшим довголїтним товаришем і приятелем Михайлом Павликом. „Академическій Кружокъ“ видавав тодї часопись лїтературну „Другъ“ і Франко взяв в єї редакциї участь, містячи тут свої перші стихотвори і довшу фантастичну повість: „Петрѣѣ и Добущуки.“ Мова в „Друзѣ“ була тодї ще неможлива, „язычіе“, але небавом взяв в товаристві верх народний напрям і в альманаху „Днѣстрянка“, який видав „Академическій Кружокъ“ разом з календаром на р. 1877, де вже уживано народної мови, помістив Франко своє перше оповідане з більше реальною закраскою: „Два приятелї“, за котрим слїдували три оповіданя в „Друзѣ“ під спільним заголовком „Борислав“.

В тім часї познакомив ся Франко з Драґомановим, а радше з его листами писаними до редакциї „Друга“, де Драґоманів радив писати молодим письменникам по свому, по народному і зазнакомляти ся з лїпшими сучасними писателями.

На другім роцї унїверситетских студий постигло Франка велике нещасте; его арештовано ізза підозріня, що він належить до тайного товариства, передержано в слїдстві і засуджено на шестинедїльний арешт. Франко каже у листї до М. Драґоманова, який поміщено на місце передного слова в збірцї его оповідань „В потї чола“, що він тодї нїчим не провинив ся; до тайного товариства не належав, і не був навіть сьвідомим социялїстом, сприяв хиба лиш рухови социялїстичному. У вязници обходжено ся з Франком не по людски, як з простим злодїєм, не дозволювано єму писати, нї читати і докучано, як лиш було можливо.

По своїм виходї з тюрми Франко заняв ся, здаєсь, пізнанем социяльних теорий і нахилював ся до теорий социялїстичних. В писанях, які тодї печатав, проявляє він невдоволене зі суспільного ладу, думає про поправу того ладу і вже в поезиї „Каменярі“, печатаній в „Дзвонї“, видить себе в рядї тих робітників, що мають перебити, переломити скалу кривди суспільної і принести сьвітови нову долю, нове щасте.

В тім самім часї — було то 1878 р. — займав ся він разом з М. Павликом видаванем періодичних письм: „Громадский Друг“, „Дзвін“, „Молот“

СТАН МАЄТКУ.

1. Актива:

1. дім (цїна купна) . . .	18.000·—
2. до жаданя	242·—
3. цїнні папери (Руска Каса) . .	5.845·88
4. удїловий лист „Днїстра“ . .	100·—
5. інвентар	800·—
6. бібліотека	1.000·—
7. готівка	19·51½
	26.007·39½

1. Пасива:

1. довг в щадницї бук. . . .	9.197·67
2. довг Мурдзїньскому . . .	1.680.—
3. довг Штайнеровій . . .	1.500.—
4. сальдо	13.629·72½
	26.007·39½

Чистий маєток „Народного Дому“ виносить отже **13.629 зр. 72½ кр.**

Дотично бурси здавав справоздане інспектор Попович.

П. Ганкевич подав ще до відомости стараня видїлу, щоби починити вступні кроки до конверзиї довгу, який тяжить на реальности „Народного Дому“ і то в той спосіб, щоби затягнути пожичку одну на низкий процент і виплатити нею поодинокі високо опроцентовані довги. Нарештї старав ся видїл піддержувати товариске житє межи Русинами, і в тій цїли устроювано в минувшім роцї лїтературні і товариські сходини. Також на зверх старав ся видїл заступати гідно українсько-руску нацию, беручи участь посредством своїх заступників в народних манїфестациях.

По сїм справозданю на внесенє уч. Пігуляка виражено видїлови подяку за многосторонну дїяльність, котра вже в представленю секретаря показала ся дїйсно серіозною і заслугуючою на похвалу. Збори з одушевленем окликували секретарске справоздане.

(Конець буде.)

Полїтичні замітки.

Ситуация.

Теперішна парляментарна ситуация стає чим раз тажшою для правительства. З одної сторони подвійна обструкция у Відни і Будапештї, з другої сторони запевнена і одноцїльна, але безсильна правиця. Та ще і тоту єдність у правицї мусить ґр. Тун окупити ріжними уступствами і признанями в користь єї поодиноких партий. І так возьмім перший з краю славяньско-християньский, народний Союз. Як єго склад скомплїкований, так і скомплїковані жаданя того Союза і хоть репрезентанти єго поодиноких ґруп ставлять тілько мінїмальні жаданя, то в цїлости постуляти того союза мусять вийти значні. Тож они дали богато до роботи ґр. Тунови.

Так само і з ческої сторони доручено мемориял ґр. Тунови і др. Кайцлеви з жаданями, які мають запевнити ческому народови свобідний і необмежений розвій. Мемориял ставить сповнене тих жадань за услівя підпираня правительства ческим народом в тих справах, що не приносять тому народови жадних користий. А Чехів не легко буде ґр. Тунови вдоволити чим небудь!

Супротив жадань славяньско-християньского народного Союза ґр. Тун мав показати ся дуже твердим. Доносять з Відня, що Союз відбув нараду з ґр. Туном. Зі сторони клюбу взяли участь в тих нарадах посли: Вахнянин, Барвіньский, Булят, Берке і радник двору Шуклїє, а також Яворский і Біліньский. Опісля відбуло ся засїданє Союза, на котрім по довшій і оживленій дискусиї рішено стояти при правици навіть в тім випадку, коли правительство не буде в можности увзглядпити всїх бажань Союза. А се рішене вийшло з тої причини, що в противнім разї дістали би ся до більшости найгірші вороги Славян, до чого не можна допустити.

Знов з другої сторони належить піднести дальшу завзяту аґітацию Шенерериянцїв і комунїкат нїмецкого поступового сторонництва. В тім комунїкатї оно виясняє, що стоїть на становиску рішучої опозициї против правительства, яке заняло від часу виданя язикових розпоряджень і що оно завсїгди вірне даним приреченям на зборах в Хебі з дня 11. липня минувшого року. Нїмецке поступове сторонництво тілько змінило свою тактику, щоби успішнїйше осягну свою цїль, а заразом не допустити до замкненя ради державної і введеня угоди на підставі §. 14. Коли-б тепер помимо річевих і доводячих нарад над угодою правительство хотїло відрочити раду державну і зробити ужиток з § 14., було-б се просте і явне перед цїлим сьвітом знасиле конституциї.

Але щось такого висить у воздусї. Ґр. Тун є вже очивидно здетермінований. Сповняти жаданя ріжних ґруп правицї, а не узискати разом з нею переведеня угоди супротив завзятої лївицї — видаєсь єму бесцїльним. Тому і опер ся жаданям Союза, тому, здаєсь, не інакше поступить з жаданями Чехів. Хотяй ґр. Тун заперечив розсїваним поголоскам про скоре замкнене ради державної, але оно тепер правдоподібнїйше чим коли. А тогди лишає ся тілько одна дорога виходу: розширене компетенциї соймів краєвих і вибори до ради державної посередно через сойми. — Се значило би зміну конституциї, про котру вже натякають в посольских кругах. Щоби вдоволити народи, заселяючі поодинокі краї, мало би наступити або цїлковите знесенє курий, або з полищенем двох курий більшої посїлости і торговельних палат, в третій загальній курії заведено би загальне, безпосередне голосоване. — Є то поголоски і комбінациї, котрі що-небудь в виду теперішної безвихідної ситуациї набирають цїхи великої правдоподібности.

З ради державної.

На початку засїданя ради державної в середу відповів президент мінїстрів ґр. Тун на інтерпеляцию пос. Ґреґоріґа і тов. в справі джуми. Президент мінїстрів заявив, що першу вість о занедужаню Баріша одержав дня 19. с. м. і сейчас поручив санїтарним властям, аби зарядили всї потрібні средства осторожности. Баріш занедужав імовірно в наслїдок власної неосторожности. Впрочім власти не наміряють нїчого укривати, а бесїдник сам гадає, що лиш цїлковита правда може найлїпше успокоїти публику. Дальше подав ґр. Тун послїдні біюлетини, які якраз одержав з епідемічного шпиталю. Доглядачка Пеха має 40·1 степенїв теплоти і єсть притомна. Монахиня Штільфрід має меншу температуру, над раном було 37·8, тепер 37·3 степенїв. Монахиня має ся розмірно добре. Служниця загального шпиталю Єшль, котру привезено передвчера до епідемічного шпиталю, здорова. Всї инші а також др. Рех мають ся добре. — Що до справи, чи правительства не було би намірене взагалї заборонити в лїкарских клїнїках небезпечних розслїдів, то звертає президент мінїстрів передовсїм увагу про розслїди, яких наслїдком були сумні подїї послї них днїв не відбували ся в клїнїцї, лише в поміщеню патольоґічного інститута, посьвященого лише розслїдам причин недуги. Там суть також дотичні лябораториї, дуже віддалені від шпитальних комнат. О скілько інтерпеляция стреміла до того, щоби лїкарям взагалї, а проте і в тих відокремлених будинках заборонити бактеріольоґічних розслїдів, то бесїдник заявляє, що якраз вислїдам тих студий завдячує медицина найважнїйші свої поступи в послїдних часах, а тисячі людий завдячують їм житє. Бесїдник пригадує зарядженя видані перед кількома лїтами против холери також на підставі таких розслїдів. Коли в 1866 роцї понерло в Австриї на холеру звиж 120.000 людий, то в роцї 1892 по точнім розслїдї правдивих причин зарази і по примінеию охоронних средств упало жертвою єї лиш 125 душ, а в слїдуючім роцї 913, з чого 896 осіб припало на Галичину. Заслугою тих, за мало доси цїнених вислїдів, єсть також дїлане асептики і антисептики в хірурґії, оперте на відомостях о живленю і прикметах патольоґічних мікробів. Як нинї річи стоять, ствержує президент мінїстрів, що можна спокійно глядїти в будучність. Найбільша осторожність єсть вказана зі сторони фахового персоналу і служби в дотичних інституциях, щоби зарадити евентуальному розширеню зарази і всї держать ся тої осторожности. Загальна заборона такого досьвідного розслїду заразливих недуг показалась би для добра населеня просто шкідною. Вкінци президент мінїстрів почтив згадкох геройску смерть дра Міллера, котрий упав жертвою науки в таких сумних услівях — На внесенє пос. Ґреґоріґа ухвалено одноголосно отворити дискусию над відповідию пана президента мінїстрів в справі джуми. Та дискусия відбуде ся на слїдуючім засїданю. Перед переходом до дневного порядку вніс п. Жачек імени буджетової комісиї, аби зараз приступлено до нарад над рефератами то-ж комісиї о запомогах для населеня навіщеного елементарними нещастями. Палата ухвалила то внесенє і референт Янда здав справу зі всїх наглих внесень о запомоги, та предложив, аби ті внесеня відступити правительству до можливо увзглядненя. Палата ухвалила внесенє референта. Відтак приступлено до дальшої ґенеральної розправи над буджетовою провізориєю. По промові обох ґенеральних бесїдників Гофмана-Велленгофа і Герольда замкнено засїданє о 5-ій годинї по полудни. Слїдуюче засїданє нинї.

Доповняючі вибори в Галичинї.

У вівторок відбували ся доповняючі вибори посла до ради державної з пятої курії коломийского виборчого округа на місце о. Ів. Гробельского; віддано загалом 968 голосів. Абсолютна більшість 485 голосів. Одержали: Стефан Мойса, презес ради повітової в Снятинї 658 голосів, др. Михайло Дорундяк, адвокат в Борщеві 304 голосів, прочі голоси розстрілені. Отже послом вибраний п. Стефан Мойса. Руский кандидат перепав при сих виборах, отже „Руслан“ пише в тій справі слїдуюче: „При виборі сїм могла проявити ся сила і самосьвідомість не так партиї одної, як руского загалу, а в першій лївії руского селяньства. На

де поміщували ся статї, поезиї і белетристика всїх тодїшних поступовійших елементів. Франко помістив тодї в „Громадскім Друзї“ більше оповіданє „Boa constrictor“.

В р. 1878 по упадку „Молота“ Павлик лишає Австрию і виїзджає до Швайцариї, а Франко бере ся тодї з кількома товаришами до видаваня „Дрібної бібліотеки“ і пише дрібні оповіданя. Потім удало ся єму дістати ся до польскої лїтературної часописи „Tydzień“, де помістив пару сатиричних ескізів з руского житя. Рівночасно дописує він до иньших польских часописий і працює над перекладами поеми Гайного „Deutschland“, „Фавста“ і Байроновото „Каїна“. Крім того бере він участь в робітничих кружках самоосьвіти, читає тут лекциї з економії суспільної і працює над написанем підручника національної економії, котрого одну частину видала потому "Просьвіта“.

В р. 1980 стрітили Франка великі клопоти і нещастя. Вибрав ся він тодї в коломийский повіт до свого знакомого К. Ґеника, що тепер перебуває в Канадї. Та тут єго арештовано під закидом аґітациї між селянами і посаджено єго в тюрму. Три місяцї пересидїв він тут, а коли випущено єго на волю, то відставлено єго шупасом до Дрогобича і тут замкнено у вязници, котру він потім описав по мистецки в оповіданю „На днї“. З Дрогобича знов приїхав Франко до Коломиї і тут обмаль, що не помер голодною смертию, спас єго лиш приятель Ґеник. Та коли коломийский староста і далї не давав Франкови спокою, хоть у него був пашпорт, то Франко переніс ся знов до Львова і записав ся на виклади унїверситетскі.

В р. 1881 став він видавати з Іваном Белеєм, теперішним редактором „Дѣла“, ілюстровану лїтературно полїтичну часопись. Тут Франко писав богато статий, віршів і початок більшої повісти: „Борислав сьміє ся!...“ Не могучи удержати ся у Львові, виїхав на село до Нагуєвич і тут писав також богато. Докінчив передовсїм перекладу „Фавста“ Ґетого, що вийшов за підмогою Драґоманова в р. 1882 у Львові окремою книжкою і написав на конкурс „Зорі“ історичну повість „Захар Беркут“, за котру і одержав премію.

Зимою 1883 вернув Франко до Львова і по смерти Володимира Барвіньского вступив до редакциї „Дѣла“, де був аж до 1885 р. І тодї брав він також участь в редакциї „Зорі“ і містив деякі свої писаня у виданях „Просьвіти“. В „Дѣл-ї“ знов містив він статї полїтичні про справи краєві, котрі звернули на себе загальну увагу.

На початку 1885 Франко виступив з редакциї „Дѣла“, бо погляди єго з поглядами тодїшних народовецких провідників не годили ся і доходило до сцисий; леґенда каже, що виходячи з редакциї „Дѣла“ дістав він такі слова на дорогу: „Иди і не признавай ся, що ти Русин!“ Чи то правда, не знаємо, але на кождий случай вже сама леґенда добре характеризує вузкоглядність і нетерпимість поглядів тодїшних народовцїв...

Зараз з весною 1885 виїхав Франко до Київа, де надїяв ся від тамошних Українцїв дістати запомогу на лїтературну часопись. І дїйстно дістав він там на ту цїль 300 рублїв, але до виданя часописи не прийшло. Весною р. 1886 поїхав він опять до Київа і оженив ся там з Ольгою Хоружиньскою, а в р. 1887 вступив до редакциї польского дневника Kurjer-a Lwowsk-ого, де працював аж до весни р. 1897.

Заробляючи на хлїб при Kurjer-i Lwowsk-ім, містив він також свої статї і оповіданя в иньших польских і руских часописях, а також і в російских.

Лїтом 1887 знов арештовано Франка разом з Росиянином Деґеном і з двома Українцями Кистяковским і Маршиньским. Пересидїв він тодї десять тиждїв, але за що, то і він сам не знає,

Від р. 1890 зачав Франко видавати спільно з М. Павликом часопись „Народ,“ що стала потім орґаном радикальної партиї. Пізнїйше перебрав редакцию лиш сам М. Павлик, а Франко став дописувати до неї.

В р. 1894 оснував Франко новий орґан лїтературний „Житє і Слово“ і видавав єго аж до кінця 1897 р.

(Конець буде.)

жаль сьвідоцтво випало дуже сумно, а є оно правдивим погромом для консолїдацийних експериментів. І тут показало ся, як вже стілько разів, що консолїдация не лучить, а роз'єднає; не прояснює, а робить замішку; не скріпляє, а ослабляє!" „Дѣло" знов обчисляє, що тут голосувало 380.000 Русинів против 43.000 Поляків і 74.000. Що вийшов послом Поляк, то винен напір правительства і сфер рішаючих, а крім того апатия селяньства, що вважає цїлий парляментаризм і конституцию за фікцию, бо до того довело дотеперішне поведенє правительства.

Упадок кабінету Бріссона.

Перше засїданє парляменту француского стало убійче для кабінету Бріссона. Засїданє палати послів було дуже бурливе. Група републиканьских поступовців постановила відмовити правительству вотум довіря за его внутрішну полїтику. Коли появив ся Бріссон, правиця витає его окликами „димісия". П. Деруледа закидає правительству, що оно узурпувало собі власть і остро критикує поступованє мінїстра війни Шаноана. Шаноан виступає на трибуну і заявляє, що подає ся до димісиї. Президент Фор заявляє, що его димісию може приняти лиш за посередництвом Бріссона. По мінїстерскій нарадї Бріссон вертає до палати і заявляє, що димісия Шаноана принята. Рібо вносить порядок дневний, в котрім палата узнає за річ конечну: перевагу цивільної власти, довіре до армії, вірне заховуванє републиканьских законів. Бріссон приймає порядок дневний Рібота. Палата ухвалює внесенє 559 голосами против 2. По тім голосованю посол Май ставить нагло поправку завзиваючу правительство, щоби положило конець кампанії против армії. Бріссон противить ся поправцї; мимо того палата приймає внесенє 53-ма голосами більшости. Социлїст Берто вносить порядок дневний висказуючий довіре для правительства. Внесенє відкинено 289 голосами против 254. Мінїстри виходять з палати. Засїданє замкнено серед пекольного крику. Президент Фор приняв димісию кабінету. Наслїдником Бріссона має бути Рібо або Дїпі. За крикливі демонстрациї на улицях арештовано між иньшими президента антисемітскої лїґи, котрий зранив комісаря полїциї каменем в голову. До 4-ої пополудни арештовано 150 осіб. Площу Згоди обсадило війско.

Де-що про чуму.

Чума, та страшна недуга, що появило ся у Відни, звана в медициї pestis orientalis, знана вже від давних давен. В р. 531 по Христї лютила ся она страшно в Царгородї і на цїлім Всходї. В чотирнацятім столїтю, здаєть ся, лютила ся она найбільше, бо огорнула майже цїлу Европу. Десятки мілїонів людий лягло передчасно в чорну могилу; в самій Нїмеччинї померло звиш півтора мілїона людий, а на Всходї до 24 мілїонів. Опісля чума виступала лиш спорадично в Европі. Послїдний раз появилась в Астрахани в Росиї, в р. 1878. Найгірше лютилась она в селї Ветлянцї; там прибула була европейска експедиция лїкарів, щоби над сим страшним ворогом людскости вести свої досьвіди. В тій експедициї між иншими брав участь і один львівский лїкар др. Бесяденкий.

В нашім народї доховали ся сотки переказів і споминів про походи сего страшного гостя. Нарід до нинї знає тую недугу під назвою: „повітря", „чорного помору, „морової зарази" і т. д. Буйна фантазия народна, а при тім несьвідомість причин сеї неприятної недуги, приводїла сю язву в надземску стать, в щось загадочно духового. І ще днесь нарід оповідає, що чума являла ся в видї високої, біло одїтої жінки, котра воздухом переносилась по-над містами і селами, заглядала вікнами по хатах, а де станула стопою, там „неначе замів помелом" — і слїду не стало, де жили люди.

Вітчиною чуми є Єгипет; звідти перенесла ся она до Індий і до Хін. Тепер лютить ся она в містї Бомбаю в Індиях всхідних. Між тамошним населенем ширить ся она страшно за-для нехлюйства і бруду; часто появляєсь в голодні лїта після неурожаїв і війни; лучає ся також по повенах і иньших елементарних нещастях.

Чума має також своїх товаришів, котрі єї або випереджують, або по нїй наступають. Звичайно перед пошестию чуми западають на сю заразу щури і розносять заразки сеї недуги. По чумі кидає ся звичайно між худобою книгосуш і и. заразливі недуги. На чуму западають не тілько щури, але і миши, коти, дріб, птацтво, навіть мухи; тілько пси і худоба рогата та голуби не підлягають заразкам чуми.

Недузї сприяють також відносини клїматичні, як горячі спеки і змінний воздух.

Переносить ся чума всїлако: через дотик, одежу, віддих і т. и. Заражений чумою відчуває зразу, — 4—6 днїв, а часом і довше, — лише недостаток сил, пригноблене; лиця блїднуть і хід стає повільний і хиткий. Опісля проявляє ся чим раз більша горячка; пускає ся кров з носа, а до двох-чотирох днїв недуга льокалїзує ся. Заразки чумові дістають ся до лїмфатичних железів, звичайно в пахвинї, під пахою або де-инде, они напухають, а опісля наривають і гноять ся. Також і на тїлї проявляють ся ґузи, в родї карбункулу, котрі видїляють із себе гній. Заразки чуми викликують в тїлї иньші страшні наслїдки і доводять до закаженя крови, по чім наступає смерть. Вихід з сеї недуги є рідкий; смертність виносить звичайно 60—90% недужих. Хто мине смерти, западає часто на иньші недуги, як на пораженє серця, запаленє легких і т. и.

Чуму викликують — як відомо — заразки чумові, подібно як у иньших інфекцийних недугах. Заразки сї відкрив др. Єрзен в р. 1894 підчас страшної чуми в Індиях, в провінциях хіньских в Йін-нанї і в Кантонї. Згаданий лїкарь відкрив тогдї тії заразки (бацилї) і винайшов serum против чуми, котрий то однако лїк ще добре не досьвідчено. Бацилї чумові видні суть під мікроскопом, мають вид коротких грубих палочок з заокругленими кінцями.

Що-до житя і способу нищеня заразків чумових ореченя лїкарів суть подїлені. Одні поваги лїкарскі твердять, що бацилї гинуть в сухім станї в 2—5 днях, а найдальше в 7-ох; иньші доводять, що бацилї в темнотї можуть животїти 9—30 днїв; а иньші кажуть, що і по півтретя місяцях можва набавитись недуги від таких, що були зачумлені. В нашім клїматї гинуть ті бацилї на сонци аж по чотирох годинах; пара водна о 100 степ. убиває бацилї в однів мінутї; вода карболева 5%-ова або сублїмат в пять до десять мінут, а молоко вапняне в однїй годинї.

Одиноким средством і оружем против сего страшного ворога людского житя є чистота в мешканю і одїню, десїнфикция, відсвіжуванє воздуха в мешканю і правильне житє. Недужих треба ізолювати, а всяке біле, постїль і т. и. палити. Недужим дає ся много подражняючих напоїв, щоби удержати функциї серця. Закажені недугою місцевости треба окружити кварантанною.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 27-го жовтня 1898.

П. през. кр. бар. Бурґіньон має приїхати нинї з Відня.

Дирекция зелїзнича в Чернівцях. Посол Тіттінґер поставив на послїднім засїданю ради державної основно мотивованє внесенє на основанє окремої дирекциї зелїзничої для Буковини в Чернівцях.

Реґуляция плат православного духовеньства. Сими днями була депутация православного духовеньства у Впр. митрополита Чуперковича і радника краевого п. Помпого в справі управильненя плат прав. духовеньства. Радник Помпе заявив депутациї, що в прелїмінари прав. рел. фонду на р. 1899 вже поставлено відповідну суму на реґуляцию плат.

Каденция судів присяжних, з раду четверта, розпічне ся дня 21-го падолиста.

З зелїзниць. Дїйсним управителем черновецкого інспекторату зелїзничого іменований Михайло Калмуцкий.

Вистава овочів і ярин, що отворена від минувшої суботи в сали музея промислового, представляє ся дуже гарно і доказує, що наша Буковина що-до плеканя ярин і овочів може конкурувати зі всїми краями Австриї. Нагороди, які роздїлювано на тій виставі дістали ся і деяким Русинам. І так: срібну державну медайлю і почетний диплом дістав Иосиф Олїйник, огородник з Чернівцїв. Микитович Венделїн зі Сторожинцїв получив за вироби пщільничі диплом почетний; диплом признаня за овочі і ярину получила панї Веронїка Салабанова, а такий же диплом за вироби пщільничі, Козак Еран з Рошї.

Ювилей Ів. Франка. Комітет для сьвяткованя 25-лїтної лїтературної працї д-ра Івана Франка уряджує в недїлю дня 30-го жовтня вечером в сали готелю Жоржа у Львові сьвяточні вечерницї.

Проект памятника Ів. Котляревскому, виготовлений різьбарем Л. В. Позеном, приняла полтавська міська рада ще торік і віддала на затвердженє урядови в линию 1897 року. Після проекту памятник складає ся з бюста поета, з вінком на голові, на підставі з днїпрового ґранїту в видї трох усїчених пірамід, котрих висота разом з бюстом доходить до 8 аршинів. По боках будуть вироблені три барельєфні роботи Л. В. Позера, до котрих сюжети взяті з творів Котляревського, а то: 1. Виправа троянцїв, в видї Запорожцїв, під проводом отамана Енея, в морський похід. 2. Сцена обяснення Наталки з Возьним і фіґура Виборного в далечинї. 3. Наконечна сцена з Москаля Чарівника. — Сей проект памятника затвердив цар 26. марця сего року і дав дозвіл поставити памятник Котляревському в Полтаві на зложені гроші. На засїданю 29 мая с. р. полтавська міська рада постановила просити уряд, щоб дозволив покласти на памятнику такі написи: „Рідний край свойому першому поетови Іванови Котляревському, 1798—1898". „Де згода в семействі, де мир і тишина, щасливі там люде, блаженна сторона" (Наталка Полтавка, дїя I, ява V). — На супротилежній сторонї памятника слова Шевченка з його поезиї „На вічну память Котляревському":

Слава
сонцем засияла:
не вмре кобзар, бо на віки
його привитала.

В низу на тім же боцї в ярусї барельєфами дїлова напись: „Збудовано сей памятник 1899 року заходом полтавської ради міської, коштом земляків та прихильників до рідної мови і працею скульптора Л. Позена". На засїданю полтавської міської ради 16 червня постановлено сю дїлову напись, що після ухвали з 20 мая с. р. мала бути українською, замінити російською... На биндах вікна при памятнику будуть означені днї родин і смерти Котляревського: 1769—1838. — Сума всїх жертв на памятник Котляревського, зібраних по день 1 сїчня 1898 р. виносила 9,145 рублїв 91 коп.; з них полтавська ґубернїя зложила 5,965 руб., иньші міста 2,728 руб. 1 коп., відсотки дали 452 руб. 90 к. *Г. Х.*

Тов. їм. Шевченка в Петербурзї. Свого часу ми доносили про заснованє товариства ім. Т. Г. Шевченка в Петербурзї. Тепер подаємо про него кілька близших відомостий. Товариство зветь ся офіцияльно: „Общество имени Т. Г. Шевченка для вспомоществованія нуждающимъ ся уроженцамъ Южной Россіи, учащимся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ С.-Петербурга". Отже цїль товариства: дбати про бідних учеників, що суть родом з України і вчать ся в висших петербурґських школах (§. 1). В примітцї до сего §. читаємо, що з розвоєм дїяльности товариство може помагати і тим ученикам висших мужеських і жіночих шкіл, що для дальшої осьвіти переходять в иньші школи. Товариство має помагати молодїжи оплатою за ученє, книжками, удержанем, вишуканем занятя, лїкарською помочию і грошевими запомогами. Для заснованя для бідних учеників дешевих кухонь, бурс, складу книжок і т. п. закладів потрібно окремого дозволу власти. До товариства можуть належати мужчини і жінки, без уваги на становище і віроісповіданє, крім неповнолїтних, тих що мають „красні чини", студентів, низшого войска і караних судом. Члени можуть бути почесні і дїйсні; почесних вибирають загальні збори за великі жертви або иньші услуги для товариства, а дїйсними членами є особи, що дають річну вкладку неменшу як 5 руб. або одноразову вкладку 50 руб. Маєток товариства складає ся з вкладок, складок, дарованих книжок, одежі, запомог, — і доходів з концертів, театральних вистав, відчитів, базарів, вечерків і т. п. На устроєнє концертів, відчитів і т. д. потрібно окремого дозволу. З одноразових членських вкладок повстає зелїзний капітал товариства; також самі жертвувателї і загальні збори товариства можуть призначувати гроші на сей капітал. Прочі доходи становлять розхідний капітал товариства. Видїл товариства складаєть ся з шістьох вибраних видїлових, з котрих два що року уступають місце новим видїловим, — і з чотирох представителїв шкіл. Видїлові вибирають зпоміж себе голову, заступника голови, писаря і скарбника; головою не може бути особа, залежна від начальства школи, що має свого представителя в видїлї товариства. Иньші параґрафи устава означують докладнїйше права і обовязки видїлу і загальних зборів. Устав затвердило російське мінїстерство внутрішнїх справ, а цензура рішенем з 26 ст. ст. серпня 1898 позволила его видрукувати. Новому товариству, що має таку гарну цїль на увазї, бажаємо як найкрасшого розвою.

Чума у Відни. Після тих виглядів, які є тепер, то чума у Відни не розширить ся. Недужа є тепер лише доглядачка Пехова, котрій пару разів вщеплено суровицю против-джумову, а стан здоровля прочих ізольованих осіб є вдоволяючий. Хтось пустив був поголоску, що два щурі, котрим защеплено чуму, утїкли з інституту патольоґічного в канали. Отже на приказ комісиї санїтарної зроблено ревізию каналів, щурів там не було богато, але всї тїшили ся найлїпшим здоровем; найдено лиш одного небіщика щура на подвірю, але той, як показало ся, не погиб від чуми. Щоби ще лїпше забезпечити ся, переполокано канали водою з гірских водопроводів.

Жидів навіть до Палестини не хочуть впускати. Лондонскі дневники доносять, що великий везир мав видати приказ, щоби жидам без огляду на те, яке мали би підданьство, вільно було мешкати в Палестинї лише під певними услівями. Перед вступленем в границї Палестини будуть мусїли жиди складати кавциї і не буде вільно їм довше там перебувати, як трицять днїв. Се розпоряджене війшло вже в житє, так що сими днями не позволено в Яффі висїсти на землю кільком жидівским родинам, що прибули з за границї.

Огнї. В Бергометї п. Сер. погорів дім Естери Віндіш вартости 3000 зр. — Коло Кимполунґа вигоріла часть лїса.

Наука, штука і лїтература.

З нагоди ювилею Івана Котляревского і его „Енеїди" помістили деякі заграничні часописи статї і розвідки. В берлїньскій новій лїтературній часописи „Litterarisches Echo" находимо статю про відродженє малоруской лїтератури пера Ґеорґа Адама; липска „Gesellschaft" посьвятила малоруській лїтературі одно число, містячи статю Осипа Маковея: „Zur Wiedergeburt der kleinrussischen Litteratur," переклад „Битви," п. Ольги Кобиляньскої, що друкувала ся колись в Буковинї, під з. Eine „Schlacht" і замітку Ґеорґа Адама про „Лїтературно-Науковий Вістник." — Новий місячник: „Slovansky Prehled" помістив статю д-ра Івана Франка під заг. „Literatura ukrajinsko-ruská (maloruská.)

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою B. M. F.

Для мужчин ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґум. . . . . 4·50
для мужчин ясної краски з телячої шкіри і з ґумою мешти . . . . . 2·80
для дам ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 4·25
для дам ясної краски з телячої шкіри мешти . . . . . 1·90
для дівчат ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 2·29
для дітий ясної краски з телячої шкіри до защіплюваня і з ґумою . . . . . 1·65
для дам брунельові черевики 2.50
для „ „ мешти . . . . . 1·50

Черевики здаровя!

З непромакаючої матерії для дам 1·10, для панів 1·40

Такі самі з ґумовими підошвами

Для мужчин 1·25 — Для дам 1·40

Сандали від 18 кр. в гору.

Кальоші мужескі 2·30 — Кальоші дамскі 1·30

Найлїпші льняні, батистові, атласові і сатинові краватки після найновійших і найгарнїйших взірців.

Мотилькові штука по . . . 17 кр.
Узлові „ „ . 24 і 28 „
До вязаня „ „ . 24 і 28 „

Куфри подорожні і підручні.

Торбинки ручні, і до завішуваня.

Ременцї на плєд і иньші подорожні прилади.

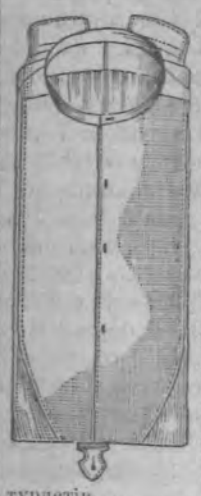

Ковнїрцї і Маншети

Білі сорочки з крашеним передом . . . . . 1·50
Білі, переди гладкі від . . . . . 1·10
Білі, сорочки фалдовані від . . . . . 1·38
Білі переди гафтовані від . . . . . 1·58
Білі, з білим, шовковим передом . . . 2·50
Білі сорочки з крашеним шовковим передом . . . . . 2·50
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів . . . . . 1·18
Мужескі атласові і сатинові так зв. для туристів з шовковим передом . . . . 2·75
Мужескі льняні, трікотові і сїткові так зв. для туристів від 78 кр. в гору.

Мужескі паси і паски до тих сорочок від 45 в гору.

Хлопячі сорочки в родї так зв. для туристів від 18 кр.

Кафтаники висисаючі піт по 28 кр.

Вуключа **продаж цилїндрів** з фабрики **Ц. Месмера** у Відни.

По дуже обнижених цїнах:

Мужескі Girardi від 80 кр. в гору.
Хлопячі Girardi від 40 кр. в гору.
Маринарскі капелюхи від 30 кр. в гору.
Шеломи по 1·38 кр.

Добре ходячі **будильники** по 1·75 кр.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (bandcrole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

„Руска Бесїда“
в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отсї свої видання:

„Ілюстрована Бібліотека“
для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“
даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“
сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“
з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ зоп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Від 22-го до 28-го жовтня 1898
остроює товариство
ХРИСТИЯНЬСККХ НІМЦІВ
на Буковинї
в салях промислового музею першу загальну виставу садовини і ярини сполучену з торговицею для садовини і ярини, і запрошує сим, сю виставу оглянути.

Цїна вступу на днях 22-го і 23-го жовтня, 20 кр. а в иньших днях 10 кр. від особи.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під B300 до Louis Wolffs Annonc. Exped. Leipzig.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровичач. 4.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75. Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої цїнки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сум 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition des „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейскіх кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Созаньский.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 124. Чернівцї, недїля дня 18. (30.) жовтня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Загальні збори тов. „Народний Дім“.

(Конець.)

Про стан бурси реферував інсп. Попович, яко директор того інституту. Навязуючи до справозданя про бурси в шкільнім роцї 1897/98 (котре свого часу було оповіщене в „Буковинї“), подав референт до відомости зборів, що дуже добрий успіх торічних бурсаків в науцї, старанний дозір, добре приміщенє і бездоганний харч звабили і сего року велике число родичів, що старали ся о принятє їх дїтий до бурси. На жаль, заряд міг приняти тілько 38 питомцїв, отже все таки о 10 більше, як торік. Межи тими 38 є 8 синів, учительских, дяківских і писарів громадских, а 30 селяньских. Двох принято зовсїм безплатно, а решту за доплатою від 2 — 10 зр. Уплата родичів виносить 207 зр. місячно, а видатки на харч 361 зр., отже на покритє місячного недобору треба по 154 зр.; уживши на ту цїль 120 зр. місячної запомоги з православного релїґійного фонду, остає ся товариству покрити місячного недобору 34 зр. або річних 340 зр. Крім сеї доплати товариство відступає бурсї 12 кімнат, що представляє видаток в сумі 1500 зр. річно. Єсли-б ті 12 кімнат винаймлено, то се стало би на сплату довгу, який тяжить на реальности „Народного Дому“, — а так треба буде сю страту покривати із вкладок членів і добровільних датків, до котрих треба звертати ся товариству, і в справі тих складок відзиває ся референт горячо до рускої публики. В заряд бурси входять: інсп. Попович, катехит о. Єремійчук, проф. Клим і Руснак; лїкарскої помочи удїлював безплатно др. Филипович. Крім того професори - Русини з ґімназиї займають ся щиро молодежию рускою і єї вихованєм в школї і поза школою.

Потім реферував радн. Ясеницкий про заходи видїлу „Народного Дому“ коло розширеня теперішного будинку товариства. Ся справа вже поступила остілько наперед, що дїло передано Альойзиєви Лїопольдови, тутешному архитектови, котрий зладив кошторис. Сей виносить 14.000 зр. Отже тому то мусить всеч. Руский Загал ще причинити ся жертвами до сего дїла, бо товариству до фондів, які воно має, ще треба около 10.000 зр. Бесїдник розказав про дрібні заходи видїлу в тій справі, як виготовленє карток з видами, далї про намірену продаж знимків з будучого „Народного Дому“ і нарештї горячими словами відозвав ся до патріотизму зібраних.

Над сею справою розпочала ся дебата. Надуч. Савіцкий заявив, що дїло се треба підпирати, але зажадав, щоби в „Народнім Домі“ отворено склеп, філїю „Народної Торговлї.“ Надуч. Д. Пігуляк підпер сю гадку. Радник Ясеницкий відповів, що з сим годить ся в принципі, але на тепер пристроєнє „Народного Дому“ до вимог купецкого складу обійшло би ся за дорого. Др. Стоцкий заявив, що на случай, коли збір із складок позволить, так тодї можна буде забудувати не ужитий ще пляц будівляний при „Народнім Домі“, де-б міг примістити ся склеп. По сїм поясненю надуч. Савіцкий відступив від свого внесеня. Відтак др. Стоцкий сказав, що тепер пора з усїх сил підперти справу будови. Треба використати позволенє на публичне збиранє складок, о що внесено просьбу до правительства. Треба також дбати, щоби як найбільше чтенів приступило до товариства „Народний Дім“. Як би ще приступило 100 основателїв з вкладками по 50 зр., то се вже була-б майже половина потрібного на тепер гроша. Надуч. Савіцкий зобовязав ся дати 50 до 100 зр. з нагоди підвисшеня платнї учителям. — Купець Ґрищук з Садаґури зажадав, щоби в „Народнім Домі“ була гостинниця. Др. Стоцкий знов вказав на тимчасові трудности переведеня, але скінчить ся добудованє, постараємо ся далї. Купець Власюк указує так само на трудности, які є сполучені з переведенєм проектованих Ґрищуком змін. — Ад'юнкт Манастирский заявив, що дїйсно селянам треба заїздного дому і надїє ся, що по переведеню теперішної будови прийде черга на вибудованє гостинницї. По замкненю дебати п. Ясеницкий поставив внесенє, котре одноголосно принято і котре гласить: „Хв. збори одобряють предложені будівляні пляни і поручають видїлови збиранє складок з тою цїлию, щоби з весною 1899 р. розпочати будову поверха на будинку „Народного Дому“; заразом збори ухвалюють виразити архитектови Гавфови письменну подяку за дарове виготовленє плянів для сеї будови.

На внесенє надуч. Дар. Пігуляка удїлено видїлови абсолюторию і вибрано через аклямацию до нового видїлу слїдуючих членів: інсп. Поповича, проф. Клима, о. Єремійчука, д-ра Стоцкого, Манастирского, проф. Єр. Пігуляка, радн. Ясеницкого, д-ра Филиповича, Руснака, д-ра Галїпа, а заступниками видїлових: пп. Шпойнаровского, Кобиляньского, Юст. Пігуляка, Войновского, Савіцкого; в надзорчу комісию вибрані пп. Ганкевич, Єх, Сопюк, а заступниками пп. Сологї і Власюк.

Відтак поставив др. Стоцкий внесенє, щоби з вдячности за довголїтний провід іменувати надворного радника Сид. Винницкого почестним членом і щоби єго про се повідомити телеґрафічно. Внесенє принято.

Відтак п. Терлецкий з Неполоківцїв вносить устроїти фантову льотерию, позаяк в такий спосіб на примір „Руский дївочий інститут“ в Перемишли зібрав значні фонди. — Внесенє передано видїлови для дальшого зарядженя.

Наконець проф. Єр. Пігуляк загрів участників до старань на цїль предстоячої будови. — П. Ґрищук подякував дотеперішному видїлови за єго заходи і обіцях помочи після сил. Надуч. Ярошиньский підніс заслуги д-ра Стоцкого, котрий закінчив наради бажанєм, щоби слїдуючі збори відбули ся в новім домі.

ІВАН ФРАНКО.

(В 25-лїтний ювилей єго лїтературної дїяльности.)

(Дальше.)

В р. 1893 зложив Франко докторат фільозофії і габілїтував ся на унїверситетї львівскім для лїтератури і граматики рускої. Та хоч як гарно випала габілїтация, то veniam legendi др. Франко не дістав, бо супротивив ся тому всемогучий тодї намісник Галичини Баденї з полїтичних причин.

На веснї р. 1897 мусїв він покинути редакцию Kurjer-a Lwowsk-ого, а причина того його виступу лежала здаєсь в статї, яку помістив Франко у віденьскім тижневнику „Zeit“, де доказував, що польский поет Міцкевич був поетом зради.

Від того часу став Франко писати постоянно в „Записках Наукового Товариства ім. Шевченка“, а від початку сего року став він сталим співробітником „Науково - Лїтературного Вістника“.

Отсе і хід житя нашого ювилята! Богате воно у всїлякого рода прикрости, котрих попри правительство і Поляків не щадила єму і сама вузкоглядна, зацофана руска суспільність навіть у послїднім роцї, хоть значінє сего робітника духа для розвою Русинів так велике, як може нїкого другого...

* * *

Дїяльність Франка дуже велика. Працював він на всїх полях; на поли потїтики, науки і лїтератури. Роботу єго полїтичну полишимо на боцї, а займемо ся єго роботами на поли лїтератури і науки.

Загально взявши, не можемо сказати, що Франко то ґенїй, що кинув у нас зерно чогось зовсїм нового для цїлої людскости... Так не є. Може бути, що при иньших обставинах, де не був би він приневолений так тяжко бороти ся о хлїб щоденний і працювати на всїх можливих полях, з него був би виробив ся великий чоловік в однім напрямі. У нас єго сили розбили ся на дрібницї, перешкід він мав богато, мусїв їх переломлювати і переборювати, — отже і то, що дав він нам, — а дав богато вартного, — має свою велику вагу.

Значінє Франка передовсїм велике в тім напрямі, що він пізнав ся з заходом, познакомив ся добре з европейскими лїтературами і внїс в лїтературу новий спосіб писаня. Дотичить то передовсїм єго белетристики, в котрій він станув передовсїм на суспільно-психольоґічний ґрунт і залюбки вибирав теми в тім обсязї, — а то само можна сказати і о єго поезиї. В поезиї виробив він також форму, присвоївши з одного боку ритміку російских поетів, як також ритміку Гайного, що для нашої поезиї були о много придатнїйші від чужих нам форм поезиї польскої. Форма вироблена Франком перейшла потім і до других, галицких поетів. Під впливом Франка що-до форми бачимо двох других наших молодших поетів Маковея і Щурата, з яких перший присвоїв собі від Франка єго форму á la Гайне, а другий, Щурат опер ся більше о присвоєні форми російскої поезиї, зближені до Некрасова.

Не були то отже річи нові і оригінальні, але Франко умів їх вибрати з лїтератур европейских, перетравити і вже в своїй одежі подати суспільности. Тим то він і став письменником близшим Европи, тим то мав він і для Русинів богато принадного, бо подавав живе і промовляюче до серця і фантазиї.

До того всього причинило ся ще і глубоке знанє мови (доказом хоть би переклад „Фавста“), що твори єго чинила так живими...

Перегляньмо по черзї єго лїтературний доробок...

Віршів писав Франко богато, розкинені вони по ріжних лїтературних часописях, виходили також окремо, а всьо найважнїйше містить ся в трех збірниках: „З вершин і чизин“ (два виданя), „Зівяле листє“, „Мій Ізмарагд.“

В перших поезиях Франка, які він містив по лїтературних часописях, не видимо ще нїчо визначнїйшого. Поет боре ся ще з формою, а з другого боку недостає ще єму тем оригінальних, ріжних від єго попередників, що додали би єго поезиї житя і сили...

Нашій „найсердечнейшей“!

У статї „Quosque tandem?“ заговорили ми про відносини на буковиньских зелїзницях, бо вже з ріжних боків скаржили ся нам на те... І статя наша мала дивні наслїдки! Ми маючи того рода інформациї, могли жалувати ся, а жалували ся ми в тій надії, що если наші інформациї неправдиві, то нас засиплють з противної сторони арґументами і доказами, побідять нас фактами. Єсли би так було, то ми і тішили би ся, бо то було би доказом, що є порядок у нас у сферах зелїзничих, — а тимчасом місто річевих арґументів дождали ся ми лайки, поганої лайки, котра виходить на таке, що наша статя була декому дуже немила, але що нїхто не міг доказати єї неправди.

Перед усїми иньшими заговорило Słowo Polskie про нашу статю, прочитавши єї передруковану в „Дѣл-ї“. Воно навіть не хотїло входити в саму річ, а лиш взяло ся до лайки, а тою самою дорогою пішла також наша „найсердечнейша“ Gazeta Polska. Написала вона статю „Narodowcy ruscy przy nowej robocie“ і зараз з гори каже, що „Буковина“ субвенціована (!) правительством вважає собі за обовязок „бурити суспільність буковиньску против елементу польского“. Але що більше! Вона каже, що у нас нема навіть такого числа, де не було би „напасти на Поляків“. Далї Gazeta Polska звалює знов нам на плечі то, що писала про страйк „Праця“ і каже, що ми маємо манїю, „переслїдуваня польскости“.

Отсе всьо написала Gazeta Polska на початок! Поговорім отже з нею на розум, если з нею можна на розум говорити. Питаємо ся передовсїм Gazet-и Polsk-ої, де вона у нас найшла н а п а д и на Поляків? Де? — питаємо. В котрих числах, най нам скаже. Де вона видить ті „напасти“? Ми виступали лиш там, де наші интереси були загрожені, а нїколисьмо на Поляків, яко на таких, не нападали, а навіть не писали про такі річи, що Полякам не були би конче приємні. Не згадували ми приміром про ш к а н д а л ї ч н у с п р а в у G a z e t - y P o l s k - o ї з Чоппом, не згадували про те, що дїє ся між самими Поляками, в таборі великої посїлости, а то лиш длятого, щоб нас не посуджувано о злу волю. Єсли-ж Gazeta Polska каже противне, то най нам докаже фактами, най зацитує числа „Буковини“, де ті напасти були. Бо так, коли без жадних доказів посуджує нас Gazeta Polska о манїю переслїдуваня Поляків, то дає собі сьвідоцтво, що у неї дуже нечиста совість і вона наслїдком того занедужала на манїю бути переслїдуваною! А що до того, що писала „Праця“, то кілько разів ми потребуємо писати, що то був орґан п. Будзиновского, а за Будзиновского може лиш сам Будзиновский відповідати, а нїяким чином др. Стоцкий. Але що! Gazeta Polska знає се дуже добре, та їй потреба юдити і інтриґувати на Русинів, отже і то, що писала „Праця“ звалює на „Буковину“ і „ойчизна збавйона“.

В дальшій части своєї статї Gazeta Polska чинить автором статї „Quousque tandem“ д-ра Стоцкого і нападає на него особисто. Сю методу переняла Gazeta Polska від Buk. Post — о! нї! перепрашаю! — Gazeta Polska скорше єї знала і здаєсь Buk. Post вчила ся доперва того у неї. Отже супротив того можемо впевнити Gazet-y Polsk-y і дати їй на то докази, що др. Стоцкий читав ту статю „Quousque tandem“? так само як редактор Gazet-и Polsk-ої доперва по видрукуваню і не мав на єї поміщене найменьшого впливу. Звідки-ж Gazeta Polska набирає того чола, щоби непідписану редакцийну статю комусь приписувати. Чи се етика дневникарска? Га! може бути, що редактор Gazet-и Polsk-ої таку етику має, але у сьвітї єї нема.

В дальших своїх виводах звернених вже виключно против д-ра Стоцкого, питає, як він яко „katolik“ сьміє виступати против будованя капличок. На то відповімо ми, — не др. Стоцкий, бо він до сеї статї зовсїм непричастний, — що і ми хоч православні також не маємо нїчо против того, если би будовано каплички для дїйсної потреби, але де будує ся каплички на то, щоб ширити польонїзм і прикривати релїґією цїли зовсїм нерелїґійні, то ми там мусимо виступити, бо надуживане церкви і релїґії в цїлях сьвітских — се лиш профанация єї. Не ми отже профануємо річи сьвяті, як то нам закидає Gazeta Polska, але профанують їх ті, що уживають тих річий яко прикривки. Чи може не знана Ґазетї Польскій пр. польонїзацийна робота кс. Пйотровского в Садаґурі?

Страшні болї справляє Gazet-ї Polsk-ій наша статя, бо-ж вона нас вважає за таких, що беруть субвенцию і мають представляти ідеї правительственні і вона не може зрозуміти, як ми могли щось такого написати. Отсе якраз най буде і доказом Gazet-ї Polsk-ій, що ми нїкому не запродали ся і свої гадки завше вискажемо, нїколи їх скривати не будемо, а сама Gazeta Polska часто вже переконалась, що так дїйсно є.

Вічно чванить ся також Gazeta Polska, що рускі посли вийшли в гору на плечах польских... Питаємо як і де, чи може Gazeta Polska винесла наших послів в гору, чи може єї редактор се зробив? Винесла послів Gazeta Polska в гору хиба у самих таки Русинів тим, що вічно на них пси вішала і тим зробила і робить справдї прислугу нашим руским послам...

Обганяючи ся від тих всїх лайок, ми лиш не можемо надивувати ся їх ріжности: Buk. Post кричить, що ми тягнемо до Галичини, Бук. Вѣд. роблять ґвавт, що ми уніяти, — Gazeta Polska вищить, що ми нападаємо на католицизм, — прошу отже, скажіть, хто з них має рацию, кому можна вірити?... Очивидно нїкому, бо одно і друге і трете неправда. А пишуть такі річи про нас наші вороги і противники, бо се, або се, або знов иньше пасує їм в їх крам, аби мати якусь бодай видуману причину на нас напасти за те, що ми хочемо бути Русинами, а нїяким чином анї Волохами, анї Москалями анї Поляками. Ось в тім цїлий сук.

Gazeta Polska каже, що ми привикли до „poziomych intryg.“

Так? Нехай же Gazeta Polska прочитає ще раз свою статю против нас із всїми єї закидами, що ми нїби то підбурюємо суспільність буковиньску против Поляків, що ми вічно напастуєм їх, що ми нїбито аґітували з страйками рільничими, що просто терпимо на манїю переслїдуваня польщини, -- нехай відтак розважить, длачого то і з якій цїли вона те все відносить до д-ра Стоцкого, нехай запитає нарештї сама себе на сумлїнє, в якій цїли вона розписує ся про субвенциї Буковини, тай чи все те, що вона пише на Русинів, дїйсна правда, — але на сумлїня — дїйсна правда, і нехай тодї скаже, як властиво виглядає pozioma intryga agitacyjna, бо ми признаєм ся по щирости, що лїпшого взірця для того рода штучок не можемо нїгде більше найти як в Gazet-ї Polsk-ій, а зі всїх єї poziomych intryg agitacyjnych отся статя заслугує на те, щоб і найбільші інтриґанти вдарили перед єї автором czołem.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 29-го жовтня 1898.

Проґрам сьвяткованя 100-лїтного ювилею у Львові такий: П р о ґ р а м а с в я т о ч н о г о в е ч е р а в театрі гр. Скарбка дня 31. жовтня така: 1) Драматичний прольоґ у двох відмінах — слова д-ра Ів. Франка, виголосить п. Л. Лопатиньский. — 2) Кантата до слів Т. Шевченка „На вічну память Котляревскому“ — музика І. Кишакевича, виконає хор мішаний Боянів в супроводї військової орхестри 80 п. п. 3) „Наталка Полтавка“ комедіо-опера в 3 відслонах Ів. Котляревского — виконає дружина театру при співучасти панї Ф. Лопатиньскої. — 4) „Вечерницї“ П. Нїщиньского — виконає мішаний хор Боянів в супроводї орхестри 80 п. п. — 5) Симфонія G-moll Вербицкого — виконає орхестра 80 п. п. 6) Апотеоза відродженя — образ із живих осіб. — Початок о годинї 7 вечером. — Стрій сьвяточний (ґалевий.) Верхня одежа мусить бути безусловно лишена в ґардеробі. — — П р о ґ р а м а „Н а у к о в о ї А к а д е м і ї“ в сали „Народного Дому“ дня 1. падолиста: 1) Привитанє збору. 2) „Значінє лїтературного відродженя в історичнім розвою україньско-руского народу“ — відчит голови товариства проф. унїверс. М. Грушевского. 3) „Котляревский і его Енеїда“ — відчить проф. унїверс, д-ра С. Смаль-Стоцкого. 4) Сторлїте обновленої україньско-руской лїтератури“ — відчит проф. унїв. Ол. Колесси. 5) Письменні і устні привіти. Початок о годинї 11 рано. — Стрій святочний (ґалевий.) Того-ж дня о годинї 7 вечером в сали „Почтового клюбу“ С в я т о ч н а в е ч е р а, сполучена з промовами всїх верств україньско-руского народу.

Свій про своїх. Звістний на Буковинї Купчанко написав таке в послїднім числї свого „Просвѣщенія“ про своїх одномишленників: „Суть в Буковинї і „русскі“ патріоти-народолюбцї і „русскі Общества,“ і русскі читальні, і русскі ґазети і т. д., але які і яка користь „русскому“ православному народу, „русским“ православним мужикам із них? Так звані „русскі“ патріоти-народолюбцї в Буковинї — то люди, котрих або не знає, або не хоче знати нарів. То провідники без армії, не маючі межи народними масами нї популярности, нї довіря, нї приклонників. Общество „Народна Рада“ в Чернівцях не дїлає нїчого і спить сном блаженних. Що-же дотичить двох других, так званих народних „русских“ ґазет — „Православная Буковина“ і „Селянинъ,“ то они видають ся людьми, котрі зовсїм не уміють по „русски“ писати і котрі преслїдують тим лиш спекулятивні материяльні цїли. Для того „русский“ православний нарід в Буковинї тих ґазет не любить і не читає. Ґазети же „Селянинъ“ нарід не любить за то, що она захвалює мужикам Арґентину яко земний рай і що редактор тої ґазети Ґеорґій Н. Савчук стоїть на службі у аґентів, заманюючих наших мужиків до Америки.“ Так пише москвофіл про москвофілів!

Арештоване банди фальшівників гроший. В ночи з дня 26 на 27 арештовала окрема, в тій цїли вислана комісия зі Львова, котрій асистовало 10 жандармів в Реваківцях цїлу банду фальшівників гроший: Хаїма Відмана, батька его Ейзика, брата Якова і сина Іцка Комісия захопила їх в роботї, коли вони вливали з оловяної мішанини одноґульденові штуки у формі зі глини. Таких фальшивих ґульденів знайдено в хатї 25 штук. Сей жид Хаїм Відман був у зносинах з жидами з Бучача і Снятина і продавав

Доперва коли поет дістає ся неповинно до тюрми, коли злиднї его придавляють, коли він приглядає ся близше житю, а воно єму дивне якесь, де „неробів горсть мала себе вважає сьвітом, паном всьої землї і цїлю всього, що на сьвітї“, доперва тодї він своєю поезиєю вибиває ся на верх... Форма у него вже лекша, він з нею не потребує бороти ся, а хоть часом і вона тріскає під вагою змісту, то-ж все лишає ся зміст...

Переходити ті поезиї по хронольоґічній черзї, і слїдити розвій думок поета, не оплатить ся, бо цїла та ґрупа поезий вийшла з одного розположеня духа, з тих самих основ, на якийсь час вона перериває ся, а кінчить ся аж в р. 1889 цїлим циклем пишних „Тюремних сонетів“, в котрих змалював він досадно і реалїстично тюрму.

В сїй ґрупі его поетичних творів грають три струни: перше — се кпини, сьміх і глузоване зі старої суспільности, з єї представителїв, іронїзоване з тих нїби то сердечних приятелїв, що жалують поета, ідучого „нечистивою„ дорогою.

Друга струна — се біль над неволеною суспільностю; поет малює всї траґічні антитези суспільні, не добачаючи нераз і веселїйших сторін житя.

А трета струна — нї се вже не струна, се труба, завзиваюча до бою, до працї над привернене ладу в тій суспільности і придбаня людям щастя.

Періода сих поезий Франка не дасть ся означити докладно, але тягне ся доволї довгий час, неперериванa иньшими поезиями так що я поставив би єї до першої половини 80-их років.

Переходити подрібно ті поезиї після сего подїлу тут в сїм короткім очерку нема місця, але хто возьме до руки збірку „З вершин і низин“, перечитає порівнуючи дати, признасть рацию мому подїлови.

Від другої половини 80-их років настрій душевний поети зміняє ся. Попри сумні і чорні образи в житю, видить він сьвітлїйші; душа его успокоює ся, він з лїрики приходить в епіку, і овочем того душевного процесу є: „Паньскі жарти“, „По людськи“, „З любови“, „У цадика“.

Коли в попереднїй періодї своєї поетичної творчости поет стояв ще під впливом молодечих бур свого серця, коли нераз попри дуже сильні твори, виходила і пуста фраза, коли в давнїйших своїх поезиях поет стояв понад житєм і оперував всїми справами житя мов шахами на шахівници, то в сїй другій періодї зближає ся він серцем до житя і людий, видить він темні сторони, але добачає і ясні. Ті люди, що мальовані словами его творів, вже зовсїм живі люди, декотрі типи мальовані з такою сердечностю і теплом, що по вік полишають ся в памяти.

А хоть поет перейшов до епіки, то вкладаючи кожде оповіданє комусь в уста, має зовсїм свобідне поле до мальованя чувства. Він не стає тим сухим епіком, що з сухою обєктивностю малює факти і людий, — в яких то епіках колись так любовали ся, — поет знає свій час, знає що-до читача треба примовити теплїйше, що треба дїлати на его серце, — і тою дорогою іде.

А передовсїм „Паньскі жарти“! Не знаю як для кого, але для мене сей твір представляє вартість одного з найлїпших творів з нашої лїтератури. Хоть Огоновский озлобив ся на Г. Цеглиньского, що той поставив „Паньскі жарти“ на рівнї з поезиями Шевченка, то таки не мав він зовсїм рациї. Єсли є яка ріжниця, то лиш в тім, що „Паньскі жарти“ більше оброблені і зближають ся до форм западноевропейских, наколи у Шевченка поезия чисто народна по формі. Отта лиш є ріжниця, а ще до того хиба й та, що „Паньскі жарти“ писані з пляном і оброблені, що про всї поезиї Шевченка не можна сказати; Франко в порівнаню до Шевченка лїпше уміє опанувати материял і лїпше додержує епіки.

У прочих поезиях з тої періоди героями жиди, але як змальовані! „Бідна Сурка“, „Шая Ляіб“, — се типи, що годять ся в кожду лїтературу. Впрочім можуть бути гадки що-до вартости тих творів подїлені, але я знаю, що рідко хто їх без зворушеня потрафить читати, — а се побіда поета.

З того самого часу походить також поема „Смерть Каїна“, що єї поет назвав леґендою. Огоновский кладе єї висше від „Паньских

100 штук фальшивих ґульденів за 45 зр. правдивих. Спільників его в Бучачи і Снятиню арештовано. Слїдство провадить судия слїдчий п. Ганкевич.

Нове видавництво. Руске Товариство педаґоґічне у Львові задумало видавати серию книжочок, призначених для молоденьких руских читателїв. В сих книжочках будуть містити ся найгарнїйші казки нашого народа і иньших народів европейских, з ілюстрациями. Почин до сего видавництва дав довголїтний член товариства і его видїлу, п. Паньковский, котрий власним заходом і коштом по-над 50 зр. закупив 96 добірних книжочок, і перечитавши їх сам докладно, віддав до оцїнки видїлови. Члени видїлу розібрали поміж себе по кількапайцять книжочок і опісля здавали справу о їх стїйности. З сего справоздания показало ся, що так казки як і ілюстрациї суть в більшій части дуже гарні і були би цїнним набутком для сеї у нас так занедбаної галузи письменьства. — З кождим роком росте у нас число дїтвори, охочої до читаня творів, відповідних еї викови; та на жаль годї нам заспокоїти тоту жадобу духової поживи. Для старшої молодежи трудить ся в сїм напрямі п. проф. Насальский в Коломиї, а для молодшої Руске товариство педаґоґічне через видаване ґазети для дїтий п. з.: „Дзвінок.“ Не знати, як *там розходять ся книжочки п. Насальского*; але „Дзвінок“ помимо дуже старанної редакциї і дуже гарних статий має заледво 100 передплатників. Се так нужденне число чинить сором рускому народови. Тим то й не дивниця, що Товариство педаґоґічне, видячи таку незвичайну байдужність руских батьків, носить ся з гадкою застановити дальше видавництво „Дзвінка,“ бо шкода тих сил, що так ревно і безкористно — ба ще гірше, без признаня — над ним трудять ся, і тих видатків, які Товариство Педаґоґічне для доброї справи, але без пожитку, марнує. Може дасть Бог, що лїпше пощастить ся Товариству педаґоґічн. з видавництвом ілюстрованих казок. А годить ся вже заздалегідь звернути увагу рускої громади, що кромі прегарних наших казок в наміренім видавництві найдуть місце і найдобірнїйші казки найславнїйших европейских писателїв, як прим. Андерсона, Гавфа, Ґуставзона, Жоржа Занда, Кармен-Сильви (румуньскої королевої), Лябуле, Азбєрнзена, Уйда і иньших. До редаґованя згаданої бібліотеки вибрано тїснїйший видїл зложений з трех членів і можна надїяти ся, що дві перші книжочки вийдуть з друкарнї вже перед Різдвяними Сьвятами, щоби щирі родичі мали що купити на дарунок своїм дїточкам.

Скаженина у псів в роцї 1898. Ц. к. правительство краєве присилає нам такий комунїкат: Жаден край коронний австрийско-угорскої монархії не терпить тепер так під наслїдствами скаженини в сїм роцї як Буковина, де ся страшна з величезним небезпеченьством для людского здоровля і житя получена звіряча слабість майже епідемічно ґрасує. — І так в роцї 1898 лучили ся у всїх повітах Буковини 22 випадки підозріня скаженини, а 37 випадків урядово сконстатованої скаженини у псів. Від тих підозрілих і скажених псів зістало 57 осіб скалїчених, з котрих 38 на кошта краю зістали відосланї до Букарешту для специяльної курациї через др. Бабеша. — З покалїчених осіб умерли до тепер дві на скаженину „Lyssa.“ — Адміністрацийні власти звертають тепер на сю пошесть особливу увагу і старають ся всїми силами о то, щоб еї як найскорійше і як найбезпечнїйше усунути. — В тій цїли розпоряджено відповідні охоронні средства і особливо тепер розпоряджено по селах, що всї пси мусять бути припнені на ланцуху або мусять носити каганець, а пси, що не мають властителя, або бігають без каганця, має ловити ся і убивати. — Хотяй покликані орґани задають собі особливої працї, щоб сї розпоряженя енерґічно перевести, то все таки не удало ся по при найбільшу працю і труд розширене скаженини повздержати. — Причина тих сумних обставин лежить особливо в тім, що часть населеня, а особливо много властителїв псів — не думаючи навіть о тім, щоб власти в переведеню тих так важних і конечно потрібних розпоряджень підпирати, — рівнодушно до неутомимих трудів властий відносять ся, їх розпоряджения з неохотою і несовістно виповнюють, а навіть в многих випадках з власної волї їх не придержують ся. — Здає ся, що між тутейшою народностию вкоренив ся той неоправданий і дуже шкідливий погляд, що власти сему питаню що-до псів за велике значінє приписують і їх розпорядженя через те за далеко сягають. — Висше наведені числа, на котрі кождий особливу увагу звернути мусить, доводять як ошибочний погляд розширений між населем, і певне причинять ся до того, що на будучність всї звернуть в своїм власнім як також загальнім интересї на сю річ особливу увагу і будуть підпирати власти адмінїстрацийні через як найдокладнїйше виповнюване приписів контумацийних що до псів.

Вінчане *п. Корнила Андрійчука окінченого богослова* з панною Леокардиєю, дочкою гр. пр. пароха у Волоцї над Дерелуєм Касияна Стратулата, відбуде ся сегодня в недїлю о 6 год. вечером в парахіяльній церкві в Волоцї.

Рідкий зьвір. В Рашицях в Країні, в добрах бар. Лїхтенберґа, один із лїсних побережників убив рідку звірюку, а назви еї не знав нїхто. Тому спроваджено з Люблянии зоольоґа і він розпізнав, що убита зьвірюка є — цяткована ґієна, жиюча в Африцї полудневій і Азиї всхіднїй. Утїкла вона з менажериї в Люблянї і блукала довший час по лїсах. Бар. Лїхтенберґ передав надзвичайну добичу музееви в Люблянї.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Із збірки поезий Ів. Франка:

„Мій Ізмарагд“.

Притча про красу.

Арістотель мудрець Олександра навчав
І такий у альбом йому вірш написав:

„Більш нїж меч і огонь і стріла і коса
Небезпечне оруже жіноча краса.

„Тільки мудрість, наука і старші лїта
Подають проти неї міцного щита“.

Арістотель мудрець по садочку гуля, —
Бач, Аглая іде і очима стріля!

Та Аглая, котрої надземна краса
Звеселяє людий і самі небеса;

Та їдких еї слів і шпаркого ума
Всї бояли ся, навіть цариця сама.

Арістотель дівчинї гаразд придививсь,
Як повз него ішла, низько їй поклонивсь

І промовив: „Агляє, благаю, молю!
Над всю мудрість, над сонце тебе я люблю.

„На часок-волосок вволи волю мою, —
Чого хоч, зажадай, для тебе я зроблю!“

Усьміхнулась Аглая. „Се-ж почесть мінї,
Що на мнї зупинив свої очи ясні

„Той мудрець, що пишаєсь ним Греция вся,
Що умом обняв землю, зглубив небеса.

„Я твоя. Що захочеш, зо много чини,
Лиш одну мою просьбу в тій хвилї сповни.

„По саду тім, де вють ся доріжки круті,
Пів години мене провози на хребтї“.

Усьміхнув ся мудрець. Дивні примхи в дївчат!
Та дарма! Обїцявсь, то вже годї бурчать.

І хламіду він зняв і рачкує піском,
Єго очи Аглая закрила платком,
І сидить на хребтї й погоняє прутком.

Так заїхали враз аж на площу садка,
Де під тїню дерев край малого ставка

Олександер сидїв, его мати й весь двір, —
Срібний сьміх там лунав і пісьнї й бренькіт лїр.

А Аглая кричить: „Ну, мій ослику, ну!
Ще мінуточки дві! Ще мінутку одну!“

Аж у круг дворaків його дївка пуста
Завела і зіскочила живо з хребта.

І платок із очий поспішила ся знять...
Що там сьміху було, то й пером не списать.

Арістотель мудрець Олександра навчав
І такий у альбом йому вірш написав:

„Більш нїж меч і огонь і стріла і коса
Небезпечне оруже жіноча краса.

„Анї мудрість, наука, нї старші лїта
Не дають проти неї міцного щита.

„Се я сам досьвідив. Лиш мертвець та слїпець
Може буть проти неї надїйний борець“.

жартів“, чого однак повторити не можна. „Смерть Каїна“, то поема фільозофічна, до котрої автор взяв здаєсь ідею перекладаючи Байронового „Каїна“, — має вона місця дуже сильні і поетичні, але основа еї фільозофічна переведена запутано.

Від 90-их років Франко займав ся східною поезиєю, а передовсїм індийскою; овочем того маємо поему „Цар і аскет“, поміщену в другім виданю „З вершин і низин“ і збірку поезий „Мій Ізмарагд“, про котру писав я вже сего року в „Буковинї“.

Осторонь ідуть поезиї любовні. Писані вони у всїх періодах лїтературної дїяльности Франка, де-що здаєть ся є там автобіоґрафічного... *Зібрані вони разом в збірці* „Зівяле листє“, а є між ними правдиві перли чутя і поезиї...

Поезия драматична також не чужа Франкова. Пустив ся він на то поле написавши на конкурс галицького видїлу краєвого драму: „Украдене щастє“. Драма удала ся, отже Франко писав на тім поли дальше і за „Украденем щастем“ слїдували комедиї „Рябина“ і „Учитель“, драматична одноактівка: „Камянна душа“ і драма історична: „Сон князя Сьвятослава“. На сценї має з тих его драматичних творів найбільше поводженє: „Украдене щастє“ і „Учитель“.

(Конець буде.)

Указ против голоду.

Голод вибух в перськім краю:
В найбогатших городах
Біднї з голоду вмирають
По бульварах і садах.

Вчув се Періс, цар суворий
І розлютивсь. „Що се знов!“
І на голод спосіб скорий
Не міркуючи найшов.

До славетних маґістратів
Найбогатших в краю міст
Пописав і попечатав
Власноручно сюю вість:

„Сей указ мій царський строгий
Всяк у серце хай бере:
Де один в містї вбогий
З голоду від нинї вмре,

„Там я богача одного
Взять велю — чи круть чи верть,
Голодом в тюрмі підземній
Заморю його на смерть.“

І указ сей чудо справив:
Хоч як хлїб подорожів,
Бідний все мав хлїб і страви,
А богач не зубожів.

Справоздане „Рускої Каси“ за вересень 1898 р.

Приходи.

в протягу місяця прибуло	На початку місяця від 1/2 96	На початку місяця від 1/1 98	в протягу місяця прибуло	З кінцем місяця
1. Фонд резервовий: загальний	313·97	224·81	4·50	318·47
2. Фонд резервовий: товариства	27·92	8·64	—	27·92
3. Паїв вплачено	7702·43	2738·78	106·—	7808·43
4. Вложено на книжки щадничі	17632 70	6561·62	830·95	18463 65
5. аверненo пожички на скрипта	4537·54	2137·50	412·99	4950·53
6. аверненo пожички на векслї	3674·87	1249·28	60·—	3734·87
7. Побрано відсотків	1237·72	693·81	93·57	1331·29
8. Побрано коштів спору	—	7·58	—	7·58
9. Кредит банковий	—	1000·00	—	1000·—
10. Побрано коштів адмінїстрациї	265.27	153.13	14·18	279·45
	35392·42	14775·15	1522·19	37922·19
11. Готівка з місяця липня			188·38	
	36400·00		1710·57	

Розходи.

в протягу місяця убуло	На початку місяця від 1/2 96	На початку місяця від 1/1 98	в протягу місяця убуло	З кінцем місяця
1. Фонд резервовий: загальний	304·52	222·37	—	304·53
2. Фонд резервовий: товариства (200 зр. є в листах заставних, а прочі в щадници черновецкій)	27·84	8·64	—	27·84
3. Виплачено паїв	105·34	78·93	27·40	132·74
4. Виплачено вкладок щад.	9757·84	4193·72	235·—	9992·84
5. Дано позички на скрипта	17859 —	7349·—	900·—	18759·—
6. Дано позички на вексль	6885·37	2162·—	425·—	7310·37
7. Виплачено відсотків	404·54	195·78	—	404·54
8. Виплачено коштів адмінїстрациї	205·88	97·94	7·38	213·26
9. Кошта основаня	161 56	—	—	161·56
10. Роздїл чистого зиску і кошта винайму льокалю	497·09	432·—	—	497·09
11. Податок від вклад. щад. за 98 рік	—	2·63	—	2·63
12. Сальдо	—	188·38	—	115·79
	36208·99	14931·39	1594·78	37922·19
13. Готівка на місяць вересень			115·79	
	36400·00		1710·57	

В протягу місяця вересня приступило 9 нових членів з удїлами декларованими на 180 зр.; вплаченими на 106 зр. Всїх членів до кінця вересня було 240 з роїлами на 7808 зр. 43 кр. Виступило 9 членів з удїлами на 132 зр. 74 кр. Тому остає 231 членів з удїлами на 7675 зр. 69 кр.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймата лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, а 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75. Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жаднїй хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получать нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сум 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expe pition des „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейских кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїлене аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві.

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Б. БАЛЬТІНЕСТЕР,

дім торговельний в Чернівцях, ул. Головна ч. 3,

повідомляє, що прийшли нові товари осїнні і зимові:

Обув шкірянна, суконна, лякерована російска і сальонова, в красках і чорна для дам, мужчин, дївчат і дїтий.

ТОВАРИ ВОВНЯННІ.

Правдиве вовнянне біле Єґера і піввовнянне,

кафтаники, сподні, панчохи,

огрівачі на живіт, колїна і литки, камізельки для мужчин і дам, рукавички,

ОДІЖ для ДІТИЙ,

плащики і чипчики.

ШОВКОВІ ШАЛЇ

на улицю, до театру і вечерки;

Хустки і шалї шенїлльові і вовнянні;

гачковані шовкові ХУСТКИ від 3 зр. в гору.

Кальоші і черевики до снїгу,

дуже добрі з маркою „Австрия“ і петербургскі.

Можна лиш тут виключно дістати.

ТОВАРИ ФУТРЯННІ.

Правдиві персияньскі чорні і сиві

ШАПКИ

для мужчин, до совганя ся і КУЧМИ.

ДАМСКІ МУФКИ і КОВНІРИ.

То всьо з ріжних родів футер.

КРАВАТКИ, РУКАВИЧКИ, ПАРАСОЛЇ,

БІЛЄ, ковнїрцї, маншети, хустинки до носа, куферки, торбинки,

товари шкіряні і бронзові.

Порох і динаміт. Ц. к. склад муницїї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 125. Чернівції, вівторок дня 21. жовтня (2. падолиста) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і неділю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улица Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину" 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Ситуация парляментарна.

Послїдними днями зайшли два факти, що вказують на розбите одноцїльних рядів лївицї в австрийскім парляментї.

Перший факт взяв свій початок в нарадах угодової комісиї, де члени німецкої великої посїлости і промислової ґрупи Мавтнера голосували против внесеня пос. Ґроса, щоби над угодовими предложенями правительства перейти до дневного порядку.

Се голосоване є дуже знаменне і далекосягле. З одної сторони подає доказ цїлковитого упадку парляментарного житя і карности, з другої сторони немаловажної ріжницї межи поодинокими клюбами лївицї. В хвили, коли угодова комісия приступала до рішаючого голосованя над внесенем пос. Ґроса, бракувало тринайцять членів правицї, а присутний, молодоческий пос. др. Форшт здержав ся від голосованя, будячи рішучим противником правительствених предложень

Цїла правиця розпоряджала отже під ту хвилю в комісиї 14 голосами, а членів пятьох клюбів лївицї, з'орґанїзованих в одно німецке, опозицийне сторонництво (вірноконст. більша посїлість, промисловцї в ґрупі Мавтнера, поступовцї, народовцї і антисеміти) було аж 26. Тож легко могла опозиция піднести стяг побіди і приняти обструкцийне внесене пос. Ґроса, що було би привело до цїлого перевороту в ситуациї. Але так не стало ся. Члени згаданих на початку двох опозицийних клюбів голосували разом з правицею, а поступовцї, народовцї і антисеміти перепали 14 голосами разом з внесенем п. Ґроса.

Легко зрозуміти, що для опозициї такий удар там, де она була [illegible] болючий і що він був в силї розірвати німецку „Gemeinbürgschaft," як то показало ся зі слїдуючих заяв німецких клюбів.

Заяв тих було три; союз німецкого сторонництва народного ухвалив одноголосно що слїдує: „З уваги, що на послїднім засїданю угодової комісиї два сторонництва, репрезентовані на конференциї провідників клюбів лївицї, відлучили ся в важній справі від иньших сторонництв лївицї, в наслїдок чого конференция провідників клюбів лївицї не відповідає вже свому завданю, т. є сотвореню одноцїльного поступованя сторонництв лївицї, постановлює союз німецкого сторонництва народного відкликати своїх членів з конференциї провідників клюбів лївицї. Розуміє ся само собою, що німецке народне сторонництво так само на будуче, як і тепер, буде старати ся у всїх народних справах о одноцїльне поступоване всїх німецких сторонництв."

Сторонництво християньско-социяльне (антисемітске) ухвалило одногосно таку заяву: „Союз християньско-социяльний, приймаючи з жалем до відомости постанову німецкого сторонництва народного о відкликаню своїх членів з конференциї провідників клюбів сполучених членів лївицї, пересьвідчує ся, що в наслїдок того німецка солїдарна взаїмність розбита. Нині християньско-социяльний союз застерігає собі, що буде входити лиш від часу до часу в зносини з провідниками иньших німецких сторонництв в справі спільного і одноцїльного поступованя."

Німецке сторонництво поступове (лїберальне) ухвалило: „В наслїдок постанови німецкого сторонництва народного, аби відкликати своїх членів з конференциї провідників клюбів, перестало то сторонництво бути одним з тактичних орґанів спільної акциї лївицї. Німецке сторонництво поступове, котре від початку сего законодатного часу все в порозуміню з иньшими німецкими сторонництвами опозицийними старало ся, маючи на оці народну оборону, а одноцїльне поступоване буде й на будуче уважати своїм народним обовязком, дїлати так, аби забезпечити спільне, одноцїльне і тїсне поступоване всїх німецких сторонництв лївицї, бо таке поступоване не було нїколи більше конечне і нагляче як іменно тепер."

Але і між прочими ґрупами лївицї, між поступовцями і социялїстами а антисемітами прийшло до незгоди з причини ріжниць, які виявили ся в їх поглядах при нагодї дискусиї над відповідию президента мінїстрів ґр. Туна в справі чуми. Хоть се не полїтична, але суспільно наукова квестия, а все-ж таки стає доказом тої високої культури німецкої, що на[illegible] і незгірше галицких Мазурів — жадала впрост сконфіскованя жидівских маєтків! Такі варварскі погляди мусїли остудити поступовійших алїянтів німецкої опозициї.

Здавало би ся, що в виду того становиско ґр. Туна скріпило ся і полїтична ситуация стає відраднїйшою. Ґр. Тун має за собою цїлу, сполучену правицю, а в таборі лївицї роз'єднене і ослаблене. Але відношене ґр. Туна до правицї опирає ся на досить крихких підставах: опирає ся тілько на постулятах поодиноких сторонництв правицї.

Тілько одно Коло польске підняло ся на разї безінтересовно підпирати полїтику ґр. Туна. Дасть ся те витолкувати тим, що вже сам напрям полїтики ґр. Туна лежить в інтересї Кола польского. Молодочехи поставили найтяжші услівя, бо 26 постулятів. Они не лише поставили ті постуляти, але катеґорично жадають їх виконаня, бо от послїдними днями розіслав молодо-ческий клюб такий комунїкат: Клюб радив над справозданем своеї комісиї парляментарної о переговорах з правительством. В дискусиї забирало голос двайцятьох бесїдників, а відтак на внесене посла Кароля Адамека ухвалено таку заяву: „Хоч Чехи мають поставити ще ряд оправданих і конечних бажань, мимо того клюб, з огляду на істнуючі нині відносини і з причин тактичних, постановляє предложених ему парляментарною комісиею бажань не розширювати, не зрікаючись однако тим самим права ставити дальші жаданя. Клюб приймє з вдоволенем до відомости предложені ему парляментарною комісиею жаданя, однако рівночасно заявляє, що коли би навіть ті жаданя були скоро довершені, то клюб не може дораджувати своїм членам голосувати за такою угодою, котра не полїпшила би дотеперішної угоди, о скілько то дотикає економічних відносин Чехії. Клюб взиває свою парляментарну комісию, аби своі переговори з правительством приспішила так, щоби остаточна відповідь правительства могла бути удїлена клюбови перед розпочатем мериторичних нарад над угодою. На внесене п. Зегналя ухвалив клюб таку резолюцию: „Клюб уважає конечним, аби зелїзниця північно-західна і шляхи товариства державних зелїзниць були як найскорше удержавлені". До комітету, що має тою справою займити ся і предложити клюбови відповідні внесеня вибрано послів: Бляжка, Кафтана і Зегналя.

Тяжкий се гарач для ґр. Туна, котрий він мусить оплатити, як не в цїлости, то бодай в переважаючій части, щоби позискати собі на дальше услуги Чехів в загально-державних справах.

Славяньский християньско-народний союз по конференциях з ґр. Туном над поставленими постулятами заявив вправдї волю лишити ся дальше в правици, але в тій надії, що она увзглядпить его справедливі і пекучі жаданя. Є отже і тут стале домагане і поставлене услівє виконаня тих постулятів, які Союз уважає доконечними.

Німецкі католики, приборкані покликанем свого бувшого голови на мінїстерске крісло, видають ся на разї рішеними прихильниками кабінету ґр. Туна, бо в своїй пишуть таке: „Клюб католицкого сторонництва народного уважає своїм першим а головним обовязком дбати все і всюди о культурний поступ і о удержане великодержавного становища цїлої Монархії. Стремлячи до тої цїли, буде клюб з усїх сил і в кождім напрямі, независимо від правитель-

ІВАН ФРАНКО.

(В 25-лїтний ювилей его лїтературної дїяльности.)

(Конець.)

Попри твори ориґінальні зладив також Франко много перекладів і перерібок поетичних творів иньших народів. До найвдатнїйших перекладів можна зачислити переклад „Фавста" Ґетого і „Німеччини" Гайного (Deutschland. Ein Wintermärchen.) З перерібок удали ся Франкови „Лис Микита" і „Абу Каземові капцї." „Лис Микита" се свобідна перерібка Ґетого „Reinecke Fuchs", писана вершом о много свобіднїйшим від Ґетого і приноровлена до нашого народного сьвітогляду. Як еї з запалом читано, доказом на то, що в короткім часї дождала ся другого накладу, що при наших лїтературних відносинах є повним доказом вартости книжки. „Абу Каземові капцї" — се поетична і віршована перерібка одної арабскої казки зі збірки „Казок з тисяча і одної ночи", що-до способу писаня написана бездоганно і живо і тим також виробила собі симпатиї в кругах дїточих, для котрих вона призначена. „Дон Кіхот" — перерібка віршована звістного романа Церватеса вийшла слабше, здаєсь тому, що писана білим віршом, неримованим і не має тої живости і мельодийности мови, яку мають попередно згадані перерібки.

Переходимо до Франка, яко прозаїка...

У прозї писав Франко головно дрібні оповіданя, новелї розкинені по ріжних часописях. Найлїпші з них зібрані разом в одній заірцї „В потї чола". Крім того написав він більші повісти: „Захар Беркут", „Основи суспільности" і „За-для домашного огнища" і стоячу осторонь від пізнїйшої его лїтературної дїяльности, а першу свою повість: „Петрії і Добущуки", що друкувала ся ще в „Друзѣ".

Зачнім від неї...

Заснована вона ще на переказах народних, в своїй акциї фантастична і замотана, — доперва при кінци, коли видно сам Франко в своїм розвитку змінив ся, зходить повість на більше реальний, патріотичний ґрунт. Сам Франко каже в своїй автобіоґрафії, що розпочав еї під вражінем фантастичних оповідань К. А. Гофмана, а кінчив вже по трохи в иньшім дусї (при кінци піднесена важність читалень і спілок господарских,) Від себе можемо сказати про сю повість то само, що й про перші поезиї Франка. Передовсїм брав ся Франко писати повість фантастичну, се сьвідчить, що тодї не мав ще виробленого смаку лїтературного і що не знав куди треба вступити, якою дорогою лїтературною йти. По друге не міг він знов опанувати того материялу, який мав в повісти, не умів зробити з гори пляну до повісти, через то в повісти вийшло богато епізодів, що мають малу звязь з головною акциею, образи зміняють ся, путають ся, повість стає темною.. Закінчене зовсїм иньше як початок, так що повість вартости лїтературної не має. Була то перша проба молодого Франка на поли белетристики, не повела ся ему справдї, так що нинї тої повісти майже нїхто не читає, хиба той, хто студиює лїтературу, — але тут треба взяти під увагу молодий вік автора і брак якихсь основних принципів лїтератуних. Бо коли лиш Франко станув в своїх теориях лїтературних на певнім ґрунтї, коли сказав собі чого хоче і до чого йде, так і зараз слїдуюча его робота белетристична „Два приятелї" вийшла зовсїм доброю.

Дрібні оповіданя Франка, як сказано, розсипані по ріжних лїтературних часописях, а найгарнїйші з них, що мають найбільшу лїтературну вартість, зібрані в збірцї „В потї чола".

Поміщені тут оповіданя зовсїм ріжнородного змісту. Передовсїм заслугують ту на близшу увагу автобіоґрафічні оповіданя Франка „Оловець", „Грицева шкільна наука", „Schönschreiben", „Малий Мирон", де змалював він вплив окруженя сельского на дїти, поведене мужиків з дїтьми трохи більше розвиненими і шкільні відносини, що місто розвинути дитину, приголомшають еї.

Дальше находить ся в тій збірцї суспільно-психольоґічна студия „На днї". Переведена ту та сама ідея, що в Достоєвского „Винї і карі". Автор хотїв нам дати докладну аналїзу того, як чоловік доходить до злочину, хотїв розібрати попереджаючий психольоґічний процес. Та коли герой „Вини і кари" Достоєвского чоловік просьвічений, то в студиї „На днї" героєм тим Бовдур, чоловік, котрого доля засудила жити на днї суспільности. Крім того сце-

ства, підпирати і підносити релїґійні, полїтичні і економічні інтереси королївств і країв. Длятого то буде клюб підпирати правительство о стілько, о скілько то буде годити ся з поставленими висше засадами. Клюб дуже жалує над національною борбою, яка вибухла з такою силою, бо така борба паралїжує кожду дїяльність правительства зі шкодою для держави. Стоячи на становищи рівноправности усїх народів і племен, не може клюб підпирати радикально-народних стремлень. Виробивши в собі то глубоке пересьвідчене і руководячись ним в цїлій своїй дїяльности, клюб католицкого сторонництва народного не дасть ся звести з своєї дороги і з свого становища в радї державній мимо всякої ізнасти, без огляду на то, з котрої сторони они не походили-б".

Але і они мають свої стремленя і інтереси, які не зовсїм гармонїзують зі становищем теперішної правиці.

Про становище волоских послів зачувати також деякі цїкаві річи, а іменно віденьский дописуватель Руслана пише: „Нарештї і в румуньскім клюбі з причини недавних виборів до краєвого сойму на Буковинї повстала сильна опозиция против правительства, котре допустило до такого, як послам румуньским видає ся, очивидного покривдженя румуньского елементу на Буковинї.

Опозиция не залишила сеї нагади, щоби Румунів не привабити до себе. Ostdeutsche Rundschau заміщає статю, в котрій вказує на вислїд виборів до краєвого буковиньского сойму, закидає правительству тенденцийність в переведеню тих виборів і завзиває румуньских представителїв в радї державній, прилучити ся до опозициї, бо Румуни не мають чого шукати в славяньскім союзї і в дружинї февдалів теперішної правиці. Коли-ж Румуни і не дадуть ся заманити припадою опозициї, то, здаєсь, не довго треба чекати, як і они виступлять зі своїми постулятами до ґр. Туна".

Ревізия процесу Драйфуса.

Касацийний трибунал францускиий **ухвалив доповняюче слїдство** в справі Драйфуса, — що рівнає ся ревізиї его процесу. Справа, як звістно, пішла з того, що по траґічній смерти полковника Анріого, котрий признав ся до фальшівництв в справі Драйфуса, а по своїм арештованю зарізав ся бритвою, — внесла жінка Драйфуса прошене о ревізию процесу з тої причини, що полковник Анрі, що бувголовним мотором справи Драйфуса, признав ся до фальшівництв.

Справа опинила ся аж в касацийнім трибуналї, а реферат про сю справу обіймив радник Бар.

Розправа розпочала ся в четвер, перед розправою заряджено всякі средства осторожности, в переповненій публикою сали явила ся **жінка Драйфуса** і адвокати Ляборі і Деманж.

Розправу розпочав референт Бард. Заявив, що істнує підозріне оправдуюче ревізию. Показало ся, що Анрі, котрий пофальшував документи, був головним сьвідком в процесї Драйфуса, висказам фальшівника вірити не можна зовсїм на певно, отже се і оправдує ревізию. Крім того треба розслїдити справу бордеро. Паті де Клям зізнав, що Драйфус пишуче диктоване, де були згадані акти з бордеро, був дуже зворушений, тимчасом тото письмо не вказує на то зворушене. Підчас переслухуваня Драйфус анї раз не признав ся до вини, перечив обжалованю і заклинав ся на дїти, що він невинен. Одиноким доказом вини Драйфуса може бути лиш бордеро, але хто его писав, то нинї ще питанем. Справдї капітан Лебрен Ренольт заявив, що Драйфус мав признати ся до видачі актів чужій державі, а то лиш длятого, щоби дістати акти більшої вартости. Чи словам Лебрен Ренольта можна безусловно вірити, то ще питане, але если би то навіть було правдою, то Драйфус до вини не признав ся. Дальше обговорював Бард. справу Ештергазого і завоальованої дами і дивував ся, длячого тої справи суд не взяв під увагу. В обговорюваню справи Пікарта дивував ся Бард, що в его неприсутности зроблено в его мешканю ревізию. Дальше відчитує Бард, довірочне письмо Пікарта до мінїстра справедливости, де Пікарт старає ся доказати невинність Драйфуса і додає, що хотїв про се повідомити ґенералів Білльота і Боадефра, але ті не желали собі того. Анрі і Паті де Клям мали ужити — по словам листу Пікарта — не дозволеного средства, щоби довести до засудженя Драйфуса. Навіть супротив ґенерала Ґоне хотїв Пікарт доказати невинність Драйфуса, але той відповів: — Що хочете робити? Та-ж ви знаєте добре, що в ту справу замішані Мерсіє і Соссіє! І ви хочете справу виявити? Вкінци заявляє в тім листї Пікарт, що в хвилї засудженя Драйфуса не було жадного доказу вини, доперва докази найшли ся потім, але і то в дорозї фальшівництва. Далї відчитує Бар лист мінїстра війни до мінїстра справедливости, де перший запевнює другого, що в мінїстерстві війни нема такого акту, який вказував би на то, що судови военному предложено тайні акти.

Дальше реферував ту справу Бард на засїданю в пятницю; доказував, що ревізия конечна, позаяк для осудженя справи трибунал касацийний не мав всїх потрібних документів. Суд може висказати ся в данїй справі рішучо лиш тодї, коли справу знає докладно, треба до помочи правдї до побіди, бо і так вже за богато було слабости. Длятого і трибунал касацийний зробить так, як наказує ему совість.

Справоздане своє закінчив він тими словами: Хоть не дістали ми ще всїх актів, що дотичать сеї справи, а іменно актів процесу Пікарта, то трибунал касацийний без страху, у сьвідомости свого судейского обовязку повинен оречи просту касацию ізза недостатку всїх доказів.

Реферат Барда викликав величезне вражінє.

Потім промовив адвокат жінки Драйфуса Морнар і зажадав також всїх документів на то, щоби трибунал касацийний перевів подрібне слїдство.

По промові Морнара говорив ґенеральний прокуратор Мано. Промовив він: Нарештї справа процесу Драйфуса увійшла на властиву дорогу. Хоть пробували ріжнородне, то инакше стати ся не могло і нинї не в силї Вам, Панове, сеї справи нїхто відобрати. І Ви також не могли бисьте відпекати ся тої справи, не супротививши ся свому обовязкови. Вашою є справою успокоїти розбурхані уми, бо тут пристрасти полїтичні приступу не мають. Ви могли сю справу відкинути, а однак волїлисьте докладним розслїдом виробити собі гадку в тій справі, а ваш осуд — маю надію — приймуть всї з намежним пошанівком. Буде він для всїх виразом правди і справедливости, всї дійдуть вкінци в тій справі до ясної правди, в тій справі, яку суджено під вражінем ненависти і пристрасти. Дотично мене, то вважаю себе щасливим, що міг я причинити ся до сего дїла, а послушний совісти, скажу Вам то, що о сїй справі думаю. Заявляю отже від разу, що домагаю ся ревізиї, або зарядїть зараз ревізию або приладьте дорогу до неї. Бесїдник заявляє, що з того не слїдує невинність Драйфуса; треба лиш перевести на ново слїдство, а коли покаже ся, що Драйфус невинен, то винних треба покарати.

Дальше мотивував Мано свою гадку, длячого вважає ревізию за конечну і просив трибунал, щоби зі всякою рішучостю справу розсудив. Клеветою є бесїда тих людий, що всїх хотячих направити помилку судову називають ворогами армії. Трибунал касацийний не знає иньшої пристрасти як лиш пристрасть: справедливости і правди. Роздумуємо про добру славу Франциї, що в очах народів замотала ся в сю болючу справу.

Судиї францускої републики! — говорив Мано. — Най перед Вами стане Драйфус і най оправдає ся, если може.

Проговоріть в імени народу францускогo, отворіть дорогу справедливости, щоби могла пошукати і спровадити тут, на далеких скалах сидячого засудженого, щоби скинув вкінци з себе закид вини і если то вдасть ся ему, най повертає до дорогої жени і дїтий.

Не могу повірити, щоби Ви се жадане супротив предложених тут документів могли відкинути. Трибунал або засуд скасує і новим судиям перекаже, або уневинить его зовсїм. Закон дає Вам, Панове, средства до того. На кождий случай маю честь поставити внесене, щоби з застереженем завісити кару обжалованого, оречи ревізию, або знести процес і переказати ту справу новому судови войсковому.

На засїданю в суботу промовляв лиш адвокат жени Драйфуса Морнар. З нових доказів навів Морнар лист б. мінїстра війни Цурлїндена до мінїстра справедливости. В тім листї пише Цурлїнден: оберст Паті поробив справі Ештергазого грубі ошибки. Справдї дотично причин, які ним руководили є лагодячі обставини, але таки мушу супротив него остро поступити.

Дальше доказував Морнар, що Морнар хотїв ратувати Ештергазого, пощо-ж его ратувати если він не винен?

В листї до ґенерала Пеллїє написав Ештергази „Я не винен, як Ви то знаєте!" Слово „як Ви то знаєте" Пеллїє перечеркнув; що-ж то може значити?

Дальше читав Морнар депешу Ештергазого до его адвоката Тезенаса, коли то Ештергазого мали видалити з армії. В тій депешї Ештергазі майже признає ся до вини.

Що-до зізнань Драйфуса, то Драйфус вже по засудї перед деґрадацією сказав до капітана Бурґіньона, що підчас деґрадациї буде кричати, що він не винен.

І на тій підставі жадав також оборець ревізиї процесу.

По промові адвоката Морнара пійшов трибунал на нараду, що тревала від години 2-ої до 6-ої

Вкінци вийшов президент **Лев** і проголосив такий вирок:

нерия у Франка о много страшнїйша як у Достоєвского, — бо річ дїє ся в бориславскій вязници, котру автор змалював по мистецки. То оповідане одно з найлїпших оповідань Франка, і хоть критики дотеперішні робили ему деякі закиди, то все таки яко аналїза душі чоловіка, яко психольоґічна студия, буде се оповідане мати в нашій лїтературі все велику вартість.

З иньших замітне оповідане „Манїпулянтка", де автор дїткнув ся житя тих жінок, котрих доля пустила в сьвіт заробляти на кавалок хлїба. Слабше воно однак від студиї „На днї", а головна его хиба лежить в тім, що розвязка залежить від чистого припадку, а не є натуральною консеквенциєю розвою випадків.

В прочих оповіданях автор дотикав ся передовсїм житя народу і его недолї.

Окрему ґрупу серед тих оповідань творять оповіданя з бориславского житя, де в тім часї повстали копалнї нафти.

Автор описував то житє в кількох оповіданях. Належать ту в хронольоґічнім порядку взяті слїдуючі оповіданя: „Борислав" (три оповіданя: „Рішник", „На роботї" і „Наверненний Грішник"), більше оповідане: „Boa constrictor", его недокінчене продовжене „Борислав сьміє ся" і „Яць Зелепуга".

В першій збірцї „Борислав" автор змалював нам житє робітників при копальнях нафти, деморалїзуючий вплив того житя на людий і недолю робітника. А в третім оповіданю зобразив нам мужика, що копає на своїм ґрунтї за нафтою і тим чином занедбує своє господарство і збуває ся свого ґрунту.

Всї ті три оповіданя мають велику вартість лїтературну, я-б закинув лиш то, що автор переводячи мовчки порівнане житя робітницкого і шпекулюючого з житєм мужика дбаючого о своє ґаздівство, бере справу занадто серцем. Він не годен погодити ся з тим, що житє зміняє економічні форми, що одного пролетаризує, другого зі спокійного житя на ґрунтї пускає на бистру воду шпекуляциї, і малюючи житє пролетаря і мужика, що бере ся до шпекуляциї, ставить его в супротивність з житєм мужика працюючого на ґрунтї! Се лиш житє видає ся ему вповнї людским! Є то погляд дуже симпатичний, оправданий походженем родиним автора, его особистими симпатиями, — але погляд серця, не розуму, котрий нераз приневоляє нас холодно дивити ся там, де серце відзиває ся і кричить. Процес економічний нераз стає дуже траґічний, але він виплив природного розвою і треба дивити ся на него яко на факт, над котрим жалїти годї...

Оповідане „Яць Зелепуга" малює нам як жиди скуповували ґрунта мужицкі і як обманювали при тім мужиків.

Більшу вартість лїтературну має „Boa constrictor", так в своїй цїлости, як також в поодиноких артистично оброблених картинах. Є то психольоґічна студия душі капіталїста Германа Ґольдкремера, що з бідного онучкаря став першим мілїонером в Дрогобичи. Та хоть добув він так великого маєтку, хоть розпоряджає мілїонами, щасливим він не є; з одного боку відносини родинні, его син, з другого боку сьвідомість кривди людскої, яка тяжить на тих грошах, не дає ему супокою совісти і робить его нещасливим. Він навіть під впливом виду недолї робітників, зворушує ся і плаче, але то лиш хвиля, він полишає ся на далї тим, чим его житє зробило змієм-удавом — Boa constrictor.

Автор думав дати нам продовжене тої повісти і почав містити его в „Сьвітї" під заг. „Борислав сьміє ся", але то оповідане нескінчене і тому, хоч має воно деякі дуже ґарні картини, про вартість его лїтературну годї нам говорити...

Сидячи 1882 р. на селї в Нагуєвичах, заохочений розписанем конкурсу „Зорі" на повість, пустив ся Франко в незвичайну для себе територию, в минувшість, з історию і написав повість історичну — „Захар Беркут, образ громадского житя карпатскої Руси в XIII-ім віцї."

Повість ся вийшла з артистичного боку взявши, дуже гарна, не має лиш підстави історичної. Автор взяв ся малювати „громадске житє" в Карпатских горах, житє оперте на републиканьскім ладї громадскім, але малював то житє зовсїм з фантазиї, бо доказів історичних, що таке житє хоть в приближеню істнувало нема і Франко на них зовсїм не опирав ся. Автор руководив ся тут також своєю фантазиєю і серцем, що хотїло би видїти в нашій минувшинї такі симпатичні відносини, — отже як сказано, повість вийшла артистично вартною і гарною, але яко повість історична позитивного значіня не має.

В послїдних роках написав Франко ще дві повісти „Основи суспільности" і „За-для до-

„Трибунал орікає, що домагане ревізиї є оправдане і що трибунал сам зачне переводити доповняюче слїдство. На жадане прокураториєю знесене вироку на Драйфуса не може ще тепер трибунал згодити ся.“

НОВИНКИ.

Чернівцї, 1-го падолиста 1898.

Про ювилейне сьвято у Львові подамо докладне справоздане у слїдуючім числї.

З унїверситету. В четвер перед полуднем оглядала тутешний унїверситет і бібліотеку панї Кільмансеґґова, жена намістника Долїшної Австриї і була також на викладї у проф. Вального.

З'їзд руских радикалів і ювилей Ів. Франка. В недїлю рано і з полудня і в понедїлок відбували ся у Львові наради радикального з'їзду, а в недїлю вечером були вечерниї для звеличаня ювилею Франка. На з'їзд прибули проводирі з провінциї: др. Данилович, др. Трильовский, посол Новаковский, приїхав і посол Яросевич з Відня. Делеґатів прибуло 42 з 20 повітів. Наради відкрив др. Данилович. Предсїдателями вибрано пп. Яросевича, Павлика і Бородайкевича. П. Стефан Новаковский здав справу з дїяльности партиї в роцї, при чім говорив і о доповняючих виборах в округах чортківскім і тернопільскім. Відтак др. Франко обговорював ширше вибори в окрузї тернопільскім, де був кандидатом. Тут зійшла бесїда на духовеньство, а з того і вивязалась дискусия: що партиї робити з духовеньством? В тій справі промовляли найбільше пп. Яросевич і Данилович, а остаточно віддано комісиї рішене сеї справи. — На пополуднїшнім засїданю раджено над питанем: відносин радикальної партиї до иньших партий. — Вечером відбули ся в сали Почтового клюбу вечерницї в честь 25-лїтного ювілея писательскої дїяльности д-ра Івана Франка. Саля була заповнена. Серед публики було також доволї народовців зі Львова і з провінциї. Коли др. Франко війшов до салї, повитано его грімкими оплесками. Він заняв місце в першім рядї крісел — і почали ся вечерницї. На прибрану сцену виступали за чергою бесїдники. Насамперед голова комітету В. Гнатюк звеличав ювілата, відтак проф. Грушевский віддав ему честь від Наукового товариства ім. Шевченка, посол Новаковский від селяньства, панї Наталїя Кобриньска від жіноцтва, академик Гриць Гарматїй від руско-українськоі молодежи, вкінци Мих. Павлик від українсько-радикальної партиї. Найлучші змістом, іменно задержанем міри, були промови проф. Грушевского і Павлика. Відтак др. Франко, виступивши на сцену, сам в дуже розсудливій і тактовній промові схарактеризував, щиро і зовсїм вірно свою лїтературну дїяльність і еї значінє. Промови его вислухала публика стоячи. Опісля комітет показав публицї почестні дари, які з нагоди ювілея зложено д-ру Франку, і відчитано деякі з привітних письм (з Галичини і України), а з телеґрам перечитано лише, з-відки і хто їх надіслав. — Потім наступили вже продукциї декламацийні і музикальні а по вечерницях настав комерс, як звичайно з безлїчю тостів.

З вистави овочів і ярин. Роздане признаних признаних виставцям нагород відбуло ся торжественно в недїлю при участи всїх важнїйших достойників. Нагороди роздавовав сам п. президент краю бар. Бурґіньон.

„Poziome intrygi“ Gazet-и Polsk-ої. Gazeta Polska дає дальші докази, що в робленю інтриґ вона перший майстер. В послїднім числї плете вона знов про якесь порозуміне д-ра Стоцкого з Леопом (!!!) Васильком, що др. Стоцкий сам пробував зближити ся до Василька, а Василько стоїть супротив того відпорно. Але дальше Gazeta Polska каже, що таки народовцї получать ся з москвофілами і будуть йшли разом з Волохами против Нїмців і Поляків. Се все наплела Gazeta Polska, а наплела нарочно, бо як видно з еї статї, то наші виводи в тій справі вона читала. Питаємо отже редакцию Gazet-и Polsk-ої, хто привик до „poziomych intryg?“ Чи не Gazeta Polska зі своїми сьвідомо брехливими виводами?

Ромунїзация. Православний катехит в школї народній в Манастериску є. Попескул сварить в школї на рускі дїти, если вони поміж собою говорять по руски, а каже їм говорити по волоски. Крім того старає ся о. Попескул, щоби рускі дїти записували ся яко Волохи. Повідомляючи про се раду шкільну краеву, просимо, щоби вона вдала ся в ту справу і зробила лад з ромунїзаторским пан-отчиком.

Цїсар нїмецкий, що поїхав з жінкою до Палестини, приїхав в суботу до Єрусалиму і посїтив гріб Христовий. Звідси виїхав цїсар до Вефлеему.

Чума у Відни. Зачумлена Авбертина Пехова померла в ночи з суботи на недїлю о пів до третої над раном. Похорони сеї третої і — як можна вже надїятись — послїдної жертви чуми у Відни, відбув ся о 6-ій годинї рано (отже в 3½ години по смерти) із захованем тих всяких средств осторожности, яких ужито при похоронї д-ра Мілера. Поховано еї побіч Мілера і Бариша на центральнім кладовищи. Прочі ізольовані мають ся зовсїм добре і є надїя, що зі смертию Пехової умерла і чума у Відни.

Обида релїґії. Перед віденьским судом ставав недавно купець Роберт Шлезінґер, котрий в оповіщеню в Neue freie Presse о паприцї ужив такого звороту: „Хто раз їв сьвятий хлїб зі стола Божого, не прийме вже земної поживи, а хто раз смакував паприки Шлезінґера, покине кожду иньшу.“ Прокуратория обжаловувала Шлезінґера за те о обиду релїґії, а разом з ним також редактора N. fr. Presse Колера о занедбане надзору. Судиї присяжні затвердили вину обжалованого і трибунал засудив Шлезінґера на місяць арешту, а Колера на 50 зр. гривни.

Криза мінїстерска у Франциї. Кабінет Бріссона як звістно впав, на его місце підняв ся утвореня нового кабінету Дїпі. Дневники військової партиї радо витають нову мінїстерску комбінацию з Дїпім на чолї. Які будуть ще иньші мінїстри, нинї на певно не знати. Деклассе мабуть лишить ся мінїстром заграничних справ, а Льокроа мінїстром маринарки; мінїстром справедливости буде здаєсь Констан, а мінїстром війни Фрайсіне. Eclair називає будучий кабінет „великим мінїстерством“, котре покликане до оборони чести французкої армії і ратованя національного безпеченьства (перед ревізиєю процесу Драйфуса.)

Неурожай і голод в Росиї. Праса росийска займає ся тепер живо сегорічним неурожаєм в Росиї і нуждою тамошних селян. „Бірж. Ведомостї“ пишуть в тій справі: „Економічний стан селяньских господарств наражає державу на величезні і безповоротні жертви. З причини неурожаю в лїтах 1891 і 1893 роздано селянам 150 мілїонів позички, а на рахунок тої суми, по нинїшний день, т. є. від хвилї нової потреби в наслїдок сегорічного неурожаю, вплинуло заледво 15 мілїонів, або инакше сказавши, суму 135 мілїонів рублїв випадає записати на рахунок цїлком сумнївного довгу селяньских недоборів. Знавцї обставин сучасного селяньского господарства твердять, що неурожаї будуть повторяти ся щораз частїйше, наколи селяньска господарка позістане на дальше в дотеперішнім станї. Скарб не може класти безустанно безповоротних жертв на виратоване від голоду длятого, що жадна сила не може здержати безустанного зросту державних видатків у всїх позичках буджету. Навіть супроти найбільше оптимістичних надїй добродїйного впливу росийскої ноти з дня 24. серпня в справі розоруженя, потреби мінїстерства війни і маринарки, з уваги на необходимі задачі на Всходї, не дадуть ся зменьшити, а в найлїпшім разї можна сподївати ся лише їх повільнїйшого зросту. Щоби тій нуждї якось зарадити, дневник сей поручає публичні роботи і покликує ся на примір Фінляндиї, котра вилїчила ся з послїдного неурожаю виключно покликанем народу до публичних робіт, не видаючи наперед анї одної марки на їх рахунок“.

Лїчене шкірних недуг промінями Рентґена. З огляду на то, що в Чернівцях є лїкар, посїдаючий рентґенівский апарат, вважаємо за відповідне подати зміст відчиту проф. д-ра Мберса-Шенберґа з Гамбурґа, який він на з'їздї природознавців в Діссельдорфі. Говорив він про лїчене шкірних недуг, як „Lupus“ і ронїчні викиди. Під впливом осьвітлюваня тими недугами опанованих місць шкіри, ті рани і плями дуже скоро лїчили ся. В медицинї се відкрите дуже важне бо доси тих недуг иньшими способами не можна було лїчити.

Против анархістів. Італїйске правительство приготовляє міжнародну конференцию для поборюваня і предкладає проґраму тої конференциї зложену з трьох точок. Перша точка дефініює анархістичний злочин, чи він означає лиш атентат на житє, чи також розширюване словом і письмом анархістичних наук? Друга точка займає ся питанем, чи з анархістами поступати як з полїтичними, чи як з звичайними злочинцями. Третя точка відносять ся до справи управильненя процедури видаваня анархістів і заключеня відповідних трактатів межи державами. Властивою задачею конференциї буде розширити і доповнити сесю засадничу точку. Ухвали італїйского правительства не мають нікого зобовязувати, лише будуть предложені правительствам до оцїнки. В той спосіб італїйске правительство бажає вдоволити всяким застереженям европейских держав і показати сьвітови, що ему розходить ся лишь о союз охорони цивілїзованих народів перед анархістичною сектою, а не о реакцїйний атентат (?) на полїтичні свободи тих народів.

Спис жертв на ґімназиста Ст. Мака, зібрані в Садаґурі в жовтни с. р. П. Сидор Остапович 50 кр., п. Кость Антонович, офіциал 25 кр., п. Казимірчук екзекутор 25 кр., п. Гальперн 25 кр., п-ї Венглїньска, учителька 20 кр., п. Стефан Данилович купець 15 кр., п. Ст. Файґель ц. к. ґеометер 25 кр., п. А. А. 10 кр., п. Кукелка учитель 25 кр., п. Ґедемін Лисинецкий ц. к. авскультант 50 кр., п. Цурковский ц. к. ад'юнкт 1 зр., п. Бимер, учитель 10 кр., п. Омелян Іваницкий 20 кр., разом 4 зр. 20 кр. За сї датки складає сердечну подяку.

Дарій Пігуляк.

Наука, штука і лїтература.

До Бразилиї, драма з галицкого, еміґрацийного руху в 4 актах Льва Лопатиньского. Львів — 1898, сторін 98. — Про сю драму писали ми вже в „Буковинї“ тодї, коли вона була перший раз виставлена на сценї.

Проф. др. Р. Ф. Кайндль подав в 197 числї Beilage zur Allgemeinen Münchener Zeitung з дня 2 вересня с. р. свою студию під заг. „Aus Galizien. Bilder zeitgenössischen Elendes,“ де якрко описує нужду та й поневірку галицкого селянина.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 1-го падолиста 1898.

Відень. Wiener Ztg, оголошує відручне цїсарске письмо признаня, що заслужили ся при придавленю розширеня чуми. Др. Рудольф Пех, др. Максиміліян Маер, директор шпиталю Франц-Йосифа Клїмеш, асистент др. Ґон, сестри милосердя і доглядачка Гохеґґер дістали ріжнї медалї і відзначеня.

машного огнища.“ Оперті вони обі на фактах з житя, що давали навіть нагоду до звістних в Галичинї процесів карних. В першій повісти малює автор, як молодий син збанкрутованої дїдички хотїв замордувати старого на пів зідіонатїлого попа, що мешкав в їх домі, щоб дістати его гроші, а в другій змальовує жену офіцира пробуваючого в Боснїї, що живе у Львові тим, що називають Нїмцї „Gelegenheitsmacherei“.

Перша повість вийшла зовсїм слаба, автор містив еї в „Житю і Слові“ і писав здаєсь з числа до числа, акция вийшла дуже млава, характеристика слаба.

Друга знов повість має акцию дуже живу, за живу навіть, яко цїлість є навіть дуже добра, але хисткий лиш проблем психольоґічний, який тут автор поставив а то, що жена офіцира займає ся таким бридким дїлом, лиш задля домашного огнища, щоби удержати відповідно дім...

На поли науки працював Франко від молодих лїт, пишучи оригінальні наукові розвідки з ріжних обсягів наук і перекладаючи вартнїйші річи на нашу мову. А на тім поли став він працювати тим більше, від коли став співробітником „Записок Наукового Тов. ім. Шевченка“, в котрих він послїдними часами містив свою дуже важну студию про „Варлаама і і Йоасафа“.

Оцїнювати наукову дїяльність Франка, я не компетентний, бо вона така ріжнородна, дотикає так многих галузий науки, що тут треба бути справдїшнім полїстором, щоб важити ся на оцїнку его. Але належить згадати, що всї критики - специялїсти виражають ся про наукову дїяльність Франка дуже користно і признають ему великі в тім напрямі заслуги.

Франка, яко письменника, не можна поставити на рівнї, з такими великими лїтературними ґенїями як Достоєвским, Толстим, Золею, —житє наше не сотворило ще таких обставин, серед котрих би такі ґенїї могли зрости, — він для нас має таке значінє, як для Поляків Крашевский. Він дав нам руску, европейску книжку в руки, він простував і виробляв наші погляди. Цїле молоде поколїнє виробляло свій сьвітогляд під впливом Франка, молоді письменники стали писати під его впливом. Між Крашевским а Франком лиш та ріжниця, що Крашевский мав нездекляровані погляди суспільні, полїтичні і лїтературні, а у Франка в тих справах був і є погляд ясний і рішучий.

Франко в тих справах поставив себе в ряди „каменярів, що рівнають дороги правдї“, він сказав про себе і своїх товаришів:

. . . . Ми рабами волї стали,
На шляху поступу ми лиш каменярі.
. . . . . .
І так ми далї йдем в одну громаду скуті.
Всесильнов думкою, а молоти в руках,
Нехай проклятї ми і сьвітом позабуті,
А щасте всїх прийде наших аж кістках.

З повним признанем перед его невсипущою працею можемо лиш бажати Ювилатови того, щоби Русь мала нагоду обходити ще й 50-лїтний ювилей его працї.

Лев Турбацкий.

Б. БАЛЬТІНЕСТЕР,

дім торговельний в Чернівцях, ул. Головна ч. 3,

повідомляє, що прийшли нові товари осінні і зимові:

Обув шкірянна, суконна, лякерована російска і сальонова, в красках і чорна для дам, мужчин, дівчат і дітий.

ТОВАРИ ВОВНЯННІ.

Правдиве вовнянне біле Єґера і піввовнянне,

кафтаники, сподні, панчохи,

огрівачі на живіт, коліна і литки, камізельки для мужчин і дам, рукавички,

ОДІЖ для ДІТИЙ,

плащики і чипчики.

ШОВКОВІ ШАЛІ

на улицю, до театру і вечерки;

Хустки і шалї шенїльові і вовнянні;

гачковані шовкові ХУСТКИ від 3 зр. в гору.

Кальоші і черевики до снїгу,

дуже добрі з маркою „Австрия“ і петербургскі.

Можна лиш тут виключно дістати.

ТОВАРИ ФУТРЯННІ.

Правдиві персияньскі чорні і сиві

ШАПКИ

для мужчин, до совганя ся і КУЧМИ.

ДАМСКІ МУФКИ і КОВНІРИ.

То всьо з ріжних родів футер.

КРАВАТКИ, РУКАВИЧКИ, ПАРАСОЛІ,

БІЛЄ, ковнірці, маншети, хустинки до носа, куферки, торбинки,

товари шкіряні і бронзові.

Порох і динаміт. Ц. к. склад муніциї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСКІЙ, ПОЛЬСКІЙ і НІМЕЦКІЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Руской Друкарнї“!

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Хто хоче мати

ГАРНЕ, ЯСНЕ СЬВІТЛО

най купує у

БРАТІВ ВЕЛЬТ

найлїпшу нафту безпеченьства по 14 кр. за лїтр і подвійно рафіновану нафту цїсарску по 16 кр. за лїтр.

Хоть в цїлій Австриї фабрики нафти основали картель, то наші П. Т. покупщики дістають найлїпші роди по цїнах висше згаданих на їх повне вдоволене.

З поважанем Братя Вельт.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 126. Чернівцї, пятниця дня 23. жовтня (4. падолиста) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцах в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину" 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платиї в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Православний релїґійний фонд.

Нема нинї вже такого суспільного економіста, щоби мав прихильне понятє про творенє фідеїкомісів, всї признають, що творенє фідеїкомісу, котрий не може вже нїколи роздїлити ся на части, бути проданим і т. д. стає запорою для розвитку економічного краю, впливає пролетаризуючо на доохрестне мужицтво. Доказів на то і арґументів много; хто хоче з ними познакомити ся най перечитає дебату парляментарну над фідеїкомісом Чарторийских, яка вела ся тому два роки в радї державній, а набере зовсїм вірного погляду на справу фідеїкомісів.

Родом такого фідеїкомісу є у нас православний фонд релїґійний, що займає майже третю часть Буковини. Дякуючи Богу за то, що у нас находить ся такий маєток церковний, що по справедливости повинен много причиняти, ся також для піднесеня культурного рівени православних буковиньских Русинів, —не тратимо з ока і шкідливости такого одноцїльного комплексу — правдивого фідеїкомісу для розвою економічних відносин нашого краю. Питаємо ся, де найде наш мужик, мешкаючий в околицях посїлостий фонду релїґійного, ґрунт на продаж або на полїтки? Хоть би щадив, складав гроші, то з економічної руїни єму видвигнути ся годї, бо не може найти того, що єму передовсїм потрібне, — землї.

Виходячи з того погляду і видячи несовістність тих, що винаймають ґрунти православного релїґійного фонду з першої руки, а потім дальше віднаймають за дорогі гроші мужикам, — заговорили перші рускі посли в соймі про то, що добра православного релїґійного фонду треба віднаймати мужикам, бо инакше грозить Буковинї руїна економічна.

Гадку сю підхопили деякі волоскі посли — передовсїм Жорж Попович, — вони зрозуміли суспільно-полїтичне значінє єї в краю, заговорили в радї державній про сю справу, і поставили минувшої сесиї, а також і тепер відповідні внесеня в радї державній.

Але що-ж! У нас є все ще темні духи, що ґрупують ся коло Buk. Post і поборюють все, що лиш не відповідає їх интересам...

Так стало ся і тепер... Послїдне число Buk. Post містить статю „Bukowinaer Fragen im Abgeordnetenhause," в котрій автор статї взиває раду державну, щоби перейшла над тим внесенєм до порядку дневного, а як нї, то най посол Попович цофне своє внесенє.

А тим фіґовим листком, що має прислонити властиві цїли ініциятори тої статї, має бути то, що добра православного рел. фонду не належать до компетенциї ради державної, лиш стоять під безпосередною управою цїсаря, а також то, що вони творять майно конфесийне, отже нїхто крім православних не має тут права мішати ся.

На тих арґументах Buk. Post ми розуміємо ся і знаємо дуже добре, що вони лиш є тою овечою шкірою, що має прикрити вовчі наміри Buk. Post і єї опікунів, що сьміють виступати против оправданої волї більшости краю, бо певно, що кождий здорово мислячий чоловік і розуміючий ся хоть одробину на суспільній полїтицї буде за парцельованєм і даванєм мужикам на полїтки ґрунтів православного фонду.

Впрочім може і Buk. Post була би за тим, єсли би єї головний опікун міг вложити свої пальцї в сю справу, бо то вже старий звичай того опікуна киринити і найлїпшій справі, єсли він в нїй не бере участи. Так само і тут! Посол Попович не пійшов зі своїм внесенєм на нараду до бар. Мустаци, отже сей мусить бути против внесеня і починає киринити. Але коли так, то дуже дивно виглядає роля тих сфер, що при виборах знов попирали такого чоловіка на то, щоби він задержав свою власть. Чи таке попиранє того рода людий є працею для добра краю — над тим повинні ті сфери призадумати ся і поробити відповідні заключеня що-до вибору членів видїлу краєвого.

Ювилейне сьвято у Львові.

Ювилейне сьвято у Львові відбуло ся величаво; публика з провінциї явила ся дуже численно, місця в театрі випродано так, що многі не могли дістати білетів.

Про само сьвято і про вечерницї пише справоздавець „Руслана":

Ще не вмерла Україна, нї слава, нї воля! Се не пуста фраза, виголошувана у нас в послїдних часах так сквапно і при всякій нагодї різними людьми, хоч своїми дїлами показують що иньше. Се не та блискуча позлїтка, у котру нинї так часто пристроюють свої незугарні видумки всякі подлюючі на популярність і славу „народні" дїячі. Се не ярмарочна реклама, але наш найбільший заповіт, найсьвятїйший ідеал, частина нашої душі. Сї слова се — величезна книга, що в нїй списані всї наші страждання, радість і смуток, туга і надїя. Усї найблагороднїйші пориви і бажаня зболїлої народної душі кристалїзують ся в сих словах. Се [illegible] наукова, розумом придумана ідея, що мусить з часом змінитись, або уступити місце другій модернїйшій, не діждавшись реального осущеня в дїлах. Се наше житє або смерть! Усї найдрібнїйші та найнїжнїйші нерви нашого народного орґанїзму, що тремтїли розкішно щастєм в погідних, сонїшних днях нашої дїєвої жизни, або дрожали, бурились, роз'огнювали мозок і запалювали духа до розпучливої борби з ворожими демонами в часах страшної ночи, глухої темрави, непрохідної пітьми неволї, усї ті нерви, сполучені в одну вічну, непропащу силу, збігались завсїгди в один могучий осередок, в один народний мозок, а единою его ідеєю, сутию его функціонованя була ідея — независимої України - Руси. Не будь в тім орґанїзмі сеї фізіольоґічної потреби а заразом і цїлч, заступити їх иньшими почуванями, иньшими змаганями, зробити бодай одну частину сих нервів вразливими на иньші дїланя, значило би одно, що влити дрібку отруї в народний орґанїзм, заказити его кров, спричинити загальний розклад і заподїяти смерть. Ідея ся мусить бути чиста, непорочна,

Великі роковини.

Прольоґ, говорений перед ювилейною виставою „Наталки Полтавки" в память столїтних відродин українсько-руської народности.

Написав *др. Іван Франко.*

Сцена зовсїм темна, далеко видно зарево великої пожежі, на переді сцени на право могила.

Козак-невмирака

(старезний дїд, з бандурою, сидить на могилї. З разу в темнотї тілько слабо рисує ся його сілует він вдивляє ся в пожежу і декламує глухо, іронїчно:)

Еней був парубок моторний
І хлопець хоч куди козак!
На лихо вдав ся він проворний,
Завзятїйший від всїх бурлак.
Та Греки, як спаливши Трою,
Зробили з неї скирту гною,
Він, взявши торбу, тягу дав.
Набравши деяких Троянцїв,
Осмалених як гиря ланцїв,
Пятами з Трої накивав.

(Він устає, випростовує ся, бандура бреньчить.)

Вона горить! Та Троя-Україна
Палає, гине, з серця точить кров.
Здаєть ся, вже остатня їй година,
Здаєть ся, хитрий ворог поборов
Усе! Здаєть ся, вся лягла дружина,
Всї мури впали, навіть той покров
Остатнїй, що ним укривають трупи,
І той загарбали хижацькі купи!

Нї, не досить! І в нашому нутрі
Прійшов пожар, сумує попелище!
Ми хробачливі в самому ядрі,
В души погасло вічнеє огнище
Живої віри! На страшнім кострі
Згоріла сила! Нижче, нижче, нижче
Схиляють ся колись так горді чола!
О мамо! Бідна ти, бездїтна й гола!

Ми всї такі! Що в иньших ганьби знак,
Се ми приймаємо як хлїб насущний!
У иньших ренеґат — у нас добрак;
У иньших підлий — в нас старшим послушний;
У иньших скажуть просто, ясно так:
Безхарактерний, — в нас лиш: простодушний.
Не стало встиду в нас! Ми в супокою
Упідлимось, ще й горді підлотою.

(Далекий грім, пожежа зближає ся, на сценї робить ся виднїйше. Козак показуючи на захід.)

О, так! Он там він, той козак моторний,
Що вирвав ся з пожежі рідних хат;
Не заперечу, вдав ся від проворний!
Нехай тут гине, пропадає брат!
Нехай тут матїр шарпа' ворон чорний,
Нехай борцїв шматує й ріже так!
Він рад, що вратував свої Пенати,
Тїкає иньшої шукати хати.

Пятами накивав від тебе, нене!
Лишив тебе у ранах, у крові!
Із груди вирвав серце насталене,
А вткнув якесь собаче — і живи!
І крикнув грімко: „Глонцї, гей до мене!
Не буде тут роси вже нї трави!
Пропала мати, ми ще сеї ночи
Кидаймо трупа! Гейже, в сьвіт за очи!

Там жде нас красна доля, там печені
Самі нам голубцї влетять у рот!
Хто хоче розкошів — жий в Карфаґенї:
Хто хоче вивисшить ся над народ
І слави й блиску й злота повні жменї —
За мною в Рим! Там храм наш, там кивот!
Що нам ті згарища! Забудьмо Трою!"
Власть-Рим і розкіш-Карфаґен горою!"

І рушили — народам на наругу!
Пішли нової матери шукать.
В серцях згасили навіть тую тугу,
Що тягне пса у рідній будї спать.
Де йдеш, Енею? Пугу! пугу! пугу!
Не чують! Дармо кликать і гукать!
Ідїть! Несїть народам всїм для виду
Жебрацьку торбу і лице без встиду!

(Тимчасом розвиднюєть ся троха, видно попалені села, поле вкрите трупом.)

Ох, не сходи ти сонце на Вкраїнї!
Злякаєш ся тих згарищ і руїн!
Осліпнїть очи тут же, в сїй годинї,
Щоб той страшенний образ наче шпін
Не вбив ся в серце і не пік від нинї
Страшнїйше пекла! Що се? Чути дзвін!
Се ангел дзвонить по мертвім народї.
Бо щоб живий хтось був?... Подумать годї!

(Чути далекий голос дзвона.)

Так, ангел дзвонить! Молотом з алмазу
Він бє о хрусталевий неба звід.
Ох! Заболїли страшно тут від разу
Всї давні рани! Сей кровавий слїд —
Се Берестечко! Тут у кости сказу
З Чуднова взяв. Сей струй, від сотнї лїт
Незгоєний — Андрусівська умова!
А тут — Полтава і смага Петрова.

(Голос дзвона міцнїє, і мішає ся з гуркотом грому — темнїє на ново. Козак паде на колїна на могилї.)

О Боже! чи-ж конець моєї муки?
Україна вмерла — дай менї спочить!

бо від сего залежить ціле успіване нашого житя.

Сто літ минає, від коли томлений віковими невзгодинами, прибитий злиднями наш орґанізм відродив ся під ясним блеском сеї провідної зьвізди. Під еї благодатним промінем ми поступили далеко, з темних рабів стали культурним народом, а безпросьвітної темряви вибились на розкішну, озарену ясним сяєвом, цьвітисту леваду. Вчерашний сьвяточний вечер, устроєний в сали театру ґр. Скарбка для відпразднованя 100-літних роковин нашої умової віднови, відродженя українсько-рускої літератури, се найбільше сьвято в житю Русинів за ціле біжуче століте. Тут ми виступили такими, якими зробила нас ся животворна ідея, внесена перед 100 літами в живій народній мові до нашого письменьства Іваном Котляревским. Цьвіт інтеліґенциї в сьвяточних одягах заповнив простору салю театру до послідного місця. Богато женщин виступило в народних строях. Настрій торжественний. Усї думки зібраної Руси злучились тут в одну велику думку, в одно могуче почуване, широке і безмежне, почуване 30-міліонового народу: Ще не вмерла Україна!

Виконане проґрами сьвяточного вечера випало під кождим взглядом сьвітло. Драматичний прольоґ д-ра Івана Франка (який подаємо на иньшім місци) *Ред.* в артистичнім виголошеню п. Лопатиньского, при всяких сценічних акцесориях, зробив потрасаюче враженє. З сим твором зазнакомимо наших читателів в пізости, на разї лиш скажемо, що поет взніс ся тут на вершини людского духа, плакав над горестною нашою бувальщиною і веселив ся нашим, хоч повільним, але певним поступом. Враженє не дасть списати ся, треба було бачити і чути. П. Лопатиньскому належить ся на сїм місци найбільше признане за сьвітлу інтерпретацию думок поета.

Кантата (Слова Шевченка до Котляревского,) укладу о. Кишакевича, подумана благородно. Є се хорал на мішані голоси з супроводом орхестри. Цїлість удачна. По одній продукциї годї уявити собі, о скілько ария відповідає словам і їх ілюструє. Загальне враженє було добре, тим лучше, що управу обняв сам автор. Те однакож можемо нинї сказати, що в о. Кишакевичу маємо поважно і благородно мислячого композитора. Значить се, що о. Кишакевич має вже за собою штуку гармонїзациї, а і в доборі кольориту інструментациї орхестральної є щасливий. Виконане було коректне.

„Вечерниці“ Нїщиньского звісні вже ширшим нашим кругам. Сольові партиї виконали панни Арданівна і Шухевичівна. Перша солїстка сьпівала трохи несьміло. Панна Ш. відзначилась рівно виробленим хоч не дуже сильним сопраном. Хором сим управляв др. Федак. Виконане було правильне і як все так і тепер зробило значний ефект

Сімфонїю g-moll М. Вербицкого відограла орхестра під проводом свого капельмайстра без заміту. Она пригадала нам часи 60-их років розцьвіту нашого театру, коли коло піднесеня рускої сцени заходились на взаводи Вербицкий з Ів. Лавровским.

Продукциї хоральні були ще і тим замітні, що чи не вперве виступили на естраду сполучені „Бояни“ рускі, крім львівского, перемиский і стрийский. Порадно було би, щоби до такої консолїдациї приходило частїйше. Перемиский „Боян“ посїдає дуже добрі сили. Львівский може похвалитись добрими альтистками і тенором п. Мінїньским, котрий не повинен би змарнувати свого хорошого голосу. Стрийский „Боян“ доніс добрі мужескі сили. Взагалї музичні продукциї сего вечера держались на висотї артизму і елеґанциї. Сьпівоча молода Русь росте на очах. Ми звільна дорівнюємо продукциям европейским. Най би лише „наша пісня“ розказувала нам заєдно, „що і як бувало в нас, чиї ми дїти“ та щоби ми сею бувальщиною одушевлялись чистим серцем!

Столїтна „Наталка Полтавка“ не втерала нїчого на своїй сьвіжости і живости. Она вічно молода, бо ті прості, але сердечні мельодиї, то щире чуте і та благородність, що так нїжно вражають душу слухача, не дадуть їй нїколи постаріти ся. Артисти руско-народного театру вивязались з своєї задачі як найлучше, але понад всїми домінувала величавим, прекрасним голосом та знаменитою грою п. Ф. Лопатиньска. Єї голос заокруглив ся і мінить ся та блестить як золото. Львівска польска сцена завидує, що не має такої знаменитої співочої сили. П. Лопатиньска, як звісно, покинула руску сцену і образує ся на сьпівачку оперову. Желаємо їй найсьвітлїйших успіхів.

Аллеґоричний образ з живих осіб, апотеоза нашого відродженя, викликав своїм артистичним і ідейним укладом просто сензацию. П. Лопатиньский укладаючи его, заявив почуте справдїшного артистичного смаку. Шкода, що сего образу не відфотоґрафовано, бо міг би стати тревалою памяткою вчерашного народного сьвята.

Про вівторок — другий день сьвята — пише справоздавець „Дѣла“ таке:

Зарівно урочисто відбула ся вчерашна академія. Вже не довго перед 11 годиною заповнила руска інтеліґенция так місцева як приїзжа з краю велику салю „Народного Дому. Всї крісла заняло наше жіноцтво: мужчини тиснулись так, що, як то кажуть, і голка не перетиснула ся би була між них на землю. В першім раді заняв місце краєвий маршалок ґр. Стан. Баденї. Обі ґалериї були заповнені переважно молодїжию. На естраду, пристроєну зеленею, між котрою виднїв портрет Івана Котляревского, змальований для Товариства ім. Шевченка нашим артистом Трушем, виступив др. Савчак і короткою промовою отворив академію. Зміст тої промови був такий:

„Високодостойні гостї! Русь-Україна обходить від вчера торжественне сьвято, — сьвято сотних роковин відродженя українсько-рускої літератури. Сто літ минає від виходу в Петербурзї на українсько-руский язик перелицьованої Іваном Котляревским Енеїди; сто літ минає, як жива руска-мова і руска пісня залунали широко і довели до зрозуміня національної окремішности українсько-руского народу серед славяньских народів і національної свідомости. Сто літ минає, як нарід руский підоймає ся з свого довговікового занепаду та занимає знов гідне місце в рідні славяньских народів. В зібраних тут на се народне сьвято витаю сердечно цїлу Русь сьвяту, витаю всїх Русинів всїляких станів і весь 25-міліоновий нарід без огляду на межі і кордони, так в старім як і в новім краю, і Вам тут зібраним складаю щиру і сердечну подяку, що на зазив так численно прибули до давної столиці князя Льва. Витаю також заступника краєвої власти автономічної і дякую Єго Ексцеленциї краєвому маршалкови, що почтив се наше народне торжество. Вкінци не можу не згадати о тім, що з трех держав, в котрих судьба звелїла Русинам жити, лише в Австриї вільно нам плекати і розвивати наш питомий язик. За се належить ся глубока вдячність Єго Величество цїсареви; а вдячність сю руский нарід висказує при сїй нагоді моїми устами і кличе з повної груди: Єго Величество Цїсарь Франц Йосиф I. нехай жиє на многая літа! Сим отвираю академію.“

Зібрані повторили тричи сей оклик, а опісля проф. Мих. Грушевский говорив зі знаною ерудицією про значінє Енеїди Котляревского в історичнім розвою України-Руси і про вплив єї на національне осьвідомлене руского народу.

Опісля проф. Смаль - Стоцкий в Черновець мав основний відчит про значінє і провідні ідеї Енеїди Котляревского, виказуючи, що она є справдїшним нашим національним епосом, в котрім зображене незвичайно вірно і плястично, а заразом патріотично усе житє руско-українського народу з его сьвітлими і темними сторонами під конець минувшого столїтя і его тогдїшна доля під російским панованем. Проф. Колесса виказав дальше вплив творів Котляревского на дальший розвій рускої народної літератури так на Українї як і в Галичинї та Буковинї, при чім зазначив, що жаден нарід в Европі не має так богатої літератури народної, як Русини, коли звернути увагу на те, кілько руска поезия і белетристика бере за предмет і жерело житє простого народу.

По сих відчитах вийшов на естраду проф. Юл. Романчук, повитаний грішкими оплесками зібраних. Він в короткій промові іменем народних руских товариств указав на вплив творів Котляревского так на народну просьвіту як і на зріст науки, котра покищо розвиває ся лише на галицкій Руси; але треба надїятись, що ся нова літературна струя раньше чи пізнїйше поплине за кордон, відки свого часу поплила до нас животворна струя з цїлющого жерела творів Котляревского. — Панї Наталя Кобриньска розвела в своїй промові образ культурної дїяльности руского жіноцтва, почавши від тих народних пісень, які рускі жінки від непамятних часів складали і співали у всякій доли і недоли, скінчивши на тих жінках, що тепер беруть живу участь в народній літературній роботї. — Звістний в наших кругах з своєї інтеліґенциї і вимови бувший посол Іос. Гурик, повитаний те-ж дуною прихильних оплесків, говорив про значінє творів Котляревского для селяньства і его просьвіти. — Наконець заступник академічної молодїжи рускої Гр. Гарматїй указавши, що як всюди, так у нас молодїж перша ставала до борби за права народу і до поступу, упевнив, що руска молодїж і дальше служити буде народним руским ідеалам.

На закінчене відчитав проф. Грушевский кілька з тих привітів, що понадходили з поза краю. І так між иньшими надіслали щирі привіти Академія наук петербурґска, ґубернске правлене чернигівске, (щось такого, як у нас краєвий видїл) і Полтавщї. По вісьпіваню зібраною громадою народного имну „Ще не вмерла Україна“ закінчила ся Академія о 2. год. по полудни.

Вечером відбула ся вчера святочна вечера в салї почтового клюбу в готелю Жоржа. До вечери засїло споро по-над 200 осіб всїлякого стану і віку; сильно було також заступлене наше жіноцтво. Під конець вечері почали ся патріотичні промови. При загальнім одушевленю нїхто анї словом не згадував про наші невідрадні справи полїтичні, котрі в буденнім нашім житю на жаль так часто розєднують наші і так слабі сили. Сумна наша будденьщина немо-

---

Дай ті катовані від давна руки
Хоч у могилї без кайдан зложить!
Змажи нас з памяти людий, щоб внуки
Не знали, як ми мусїли скінчить.
Ти сам, Святий, забудь про нас в сїй хвилї,
З землею наші порівнай могилї!

(Удар грому. Козак зашадає ся в землю. Ще хвилю цуркоче грім, потім звільна проясняє ся, на сходї займав ся велике рожеве зарево — сходить сонце. Сцена представляє той самий краєвид, тілько з зеленими садами, чепурними хатками, на право, далеко, вежі міста з золоченими банями, довкола могили роскішні кущі, калина, черемха в цьвітї.)

Козак - невмирака

(той самий, але відмолоднїлий, з бандурою, виходить із-за могили. Іде з разу понурий, у задумі, та звільна його рухи роблять ся енерґічні, голос міцнїє.)

Здорово проспав ся, бачу,
По козацьки, сотню літ.
Ну, та виграю чи втрачу,
А погляну ще на сьвіт,
На ту рідну Україну,
Що колись як рай цвила,
Що менї над все на сьвітї
Наймилїйшою була.
Хто то в нїй тепер панує?
Хто то в нїй тепер живе?
Як говорить, як співає
Поколїнє те нове?
Боже, серце жах стискає:
Адже-ж певно нинї в нїй
Вже нїхто не зна, не тямить,
Нашу мову і пісні!
Десь Калмики та Кірґізи
Топчуть степ, де ми лягли;
Чудь, Мордва, Чухна та Фіни
Наші села заняли.
Боже, но що з вікового
Сну менї велїв ти встать?
Чи щоби з розбитим серцем
Я в могилу ляг назад?

(Поступає наперед. За сценою чути хорову пісню — з разу pianissimo, потім чим раз сильнїйше, та все таки притишено, мов з віддаленя:)

Ой гук, мати, гук,
Де козаки йдуть!
Та щасливая тая доріженька,
Та де вони йдуть.

А де вони йдуть,
Там луги гудуть,
А перед себе та вражих Ляшеньків
Облавою пруть.

Козак.

(з виразом найвисшої радости.)

Боже! Наше рідне слово!
Наша пісня ще живе!
І про нас ще памятає
Поколїнє те нове!
Ще сьпіває про козацтво,
Про його кровавий бій!
Ах, значить, що не в могилї
Той народ коханий мій!

(Озирає ся по сценї.)

Ах, значить, оті цьвітучі
Села, ниви і садки,
Се українські оселї,
Се України вінки!
А оті могили-гори,
Де борцї старії спплять,
Уквітчали любі руки
Знать українських дївчат!
Ще Українець збирає
Із сих нив для себе хлїб
І не топче чужениця
Нашу славу і наш гріб!

(Поступає ще далї наперед і озирає публику.)

Ах, а тут! Предивне диво!
Тайна поміж тайн страшних!
Се-ж Енееві потомки!
Та що стало нинї з них?
Ті, що перед сто літами,
Як згорів наш рідний дім,
Накивати йому пятами
Не задумались зовсїм, —
Ті під материні крила
Знов згорнули ся в любві,
І бажають в рідній хатї
Рай зготовити собі,
І дивіть, горять їх очи
Тим самим огнем сьвятим,
Як горіли тої ночи,
Коли друг мій, побратим,
Коли славний, безталанний,
Щирий батько наш Богдан
У важкій годинї скликав
Запорожців на майдан
Тямлю ніч сю як сьогоднї!
В коло нас реве Днїпро
І клекоче Ненаситець,
Камяне гризе ребро.
А в степу напроти Січи
Се не хижая сова
А кодацька ляцька кріпость
Свої кітті висуває.
У Богдана сльози в оцї,
Та огонь в душі, в словах:
„Згинем, братя, або в гору
Піднесем свободи стяг!
Згинуть — нам одна дорога,
Чи в кайданах, чи в війнї;
Хто ненавидить кайдани,

і в гадку нікому не виздала. Позабуто на скорботи дня, а кріплено ся взаїмно споминами великої події з перед сотки літ та бажанями на будуче. Особливо визначились патріотичним змістом промови д-ра Франка і проф. Грушевского. Спільна забава протяглась по-за північ і, можна мати певну надію, не полишить ся без наслідків реальнійших.

Політичний огляд.

Визначний угорский посол Ґеза Польоній виголосив оногди бесіду до своїх виборців в Гайдусоболеса. Між иньшими сказав: Два погляди утратили в послідних часах значіне, а то насамперед припущене, немов би в Австриї держава оставала під управою Німців, що мало би становити історичну підпору для нас окружених з півночи, полудня і всходу Славянами — і дальше припущене, що в Австриї панують конституцийні відносини. Супротив того треба признати, що установлене самостійного округа цлового скріпить лише відпорну силу Угорщини. Банфі підпирає иньшу політику, але ми увільнимо край від его управи. Ми розпочали борбу на житє і смерть. Угодові предложеня не війдуть безусловно в житє до дня 1. січня, а Банфі схоче тоді видати розпорядженя, щоби міг собі дальше весело правити. Але ми не позволимо ему від дня 1. січня ні побирати податків, ні брати рекрута. Побачимо, що в такім случаю зробить більшість. Хто упаде жертвою, Банфі чи вітчина. Урядник, котрий з днем 1. січня схоче приступити до побору податків, буде винний карного надужитя. Ось наша ціль: хочемо становище Банфі'ого і кабінету зробити неможливим. Питають мене, як довго буде тревати обструкция? Відповідаю: Дуже коротко, доти, доки Банфі не упаде. Маю надію, що то наступить як найскорше. Питають мене також, чи будемо також вести обструкцию против иньшого, слідуючого правительства? Відповідаю: ні. Я не стою за ніякою неоправданою і несправедливою борбою. Не хочемо здержувати бігу державної машини. Хочемо, як сказав Франц Кошут, дати їй иньшого машиніста. Лиш одного домагаємо ся від будучого правительства: мусить нам дати законні запоруки чистоти виборів.

Француске міністерство вже утворене, а входить до него: Діні президент міністрів, Лебре міністер внутрішних справ, Фейсіне мін. війни, Льокроа мін. маринарки, Делькасе мін. справ заграничних, Пейтраль мін. скарбу, Леіґе мін. судівництва, Дельомбр мін. просьвіти, Віже мін. рільництва, Кранц мін. публичних робіт і Ґілен мін. для кольоній.

З Льондона доносять о горячковім руху в анґлійских военних портах. Всюди находять резервові кораблї і уоружують їх, а всїх резервістів покликано з урльопів. Анґлійскі ґазети потверджують ті вісти о загальній мобілїзациї анґлійскої фльоти.

Несподївана вість наспіла до Парижа з Америки. Іменно президент Сполучених Держав Мек Кінлї вже по від'їздї комісиї для мирних переговорів, прийшов до пересьвідченя, що в краю загально жадають прилученя всїх филипиньских островів до Сполучених Держав. Під напором тої загальної гадки уступив президент і вислав делеґатам комісиї до Парижа приказ, аби зажадали безуслівно відступленя Филипин Америцї.

З нагоди торжественного посьвяченя евангелицкої церкви в Єрусалимі промовляв в церкві цїсар Вільгельм. В своїй промові підніс велику далекосьвітність сьвітла, спливаючого на всї народи і на Німців з під знаку сьв. Хреста. Як перед двома тисячами лїт так і нинї можна піднести в Єрусалимі оклик: Мир на земли! Цїсар поновив обіт служити Господу і взивав присутних до такого самого приреченя. Закінчив просьбою до небес, аби віра в Бога, любов ближнього і праця лишили ся на все найблагороднїйшою окрасою нїмецкого народа, щоби дух мира чим раз більше і більше проникав евангелицку церков і посьвячував єї. — З причини великої спеки проґрама цїсарскої подорожи в дечім змінена. Іменно мають відпасти деякі прогульки. — До князя епископа Копна вислав цїсар з Єрусалима телеґраму, в котрій повідомляє его, що дарований цїсареви від султана кусник землї „Пресьв. Діви" жертвує „Стоваришеню сьв. Землї" для довільного ужитку в користь нїмецких католиків, в чім треба бачити новий доказ его батьківскої печаливости, з якою хоче стерегти релїґійних интересів католиків. Князь-епископ Коп відповів цїсареви, що тим дарунком сотворив собі тревалий запис, який наповнив цїлий християньско-католицкий сьвіт радостию, а який буде все пригадувати католикам особливо нїмецким великодушність монарха.

Аґентия Гаваса доносить, що передвчера по полудни зібрали ся всї нові міністри у Діні'ого. Обговорювали потрібно всї справи внутрішної і заграничної політики — і вспіли дійти в кождій точцї до цїлковитого порозуміня. Вечером представив Діні президентови Форови до підпису декрет, іменуючий нових міністрів. Нинї представлять ся міністри президентови. Слїдуюча кабінетна рада відбуде в четвер. Міністри розслїдили справу Фашоди і похвалили як дотеперішний спосіб поступованя Делькассого так і намірений на будуче плян. Згодили ся відтак на заяву в палатї, що їх правительство буде дальше старати ся сполучити ся всї републиканьскі сторонництва. Що до справи Драйфуса то міністерство буде держати ся рішеня касацийного трибуналу.

Касацийний трибунал в Парижи мав вчера тайне засїдане, щоби порадитись, як поступати при новім слїдстві в справі Драйфуса. Єсли би військова власть не хотїла видати тайних актів, міністер судівництва відкличе ся до палати. В кульоарах судової палати запевняють, що два радники касацийного трибуналу були вчера в міністерстві війни, щоби відобрати або що найменьше переглянути тайні акти. Тимчасовий міністер Льокроа робив їм перепони в справі виданя актів, покликуючи ся на свій провізоричний характер, і позволив їм лиш відчитати деякі документи. Часописи всїх сторонництв домагають ся, щоби при доповняючім слїдстві переслухати всїх тих міністрів війни, котрі за чергою стверджували вину Драйфуса. Було їх не менше як пять. Специяльно Касаняк пише: „Єсли Драйфус є жертвою, тоті пять суть убійцями." Єсли він верне з чортівского острова, тамті пять повинні скінчити на ґалерах." Кавеняк написав до президента касацийного трибуналу лист, в котрім домагає ся, щоби его переслухано яко сьвідка. В письмі тім заявляє, що він може спростувати неправдиві твердженя деяких осіб наведені в рапорті Барда, відчитанім в касацийнім трибуналї." Окрім того заявляє, що він і иньші особи знають аґента, котрий доставив bordereau, тож походжене сего документу не є таке загадочне, як говорив Бард. — Ґенерал Цураїндеа признав, що в фортї Монт-Валериен знаходить ся певне число увязнених офіцирів; однак притім додав, що нї один з них не є вмішаний в справу Драйфусаа.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 3-ю падолиста 1898.

Іменованя при ц. к. правительстві. Офіциял рахунковий Зиґмунд Качмаровский іменований ревідентом рахунковим; рахунковий асистент Віктор Костелецкий офіциялом рахунковим, а практикант рахунковий Артур Чап асистентом рахунковим.

З видїлу краевого. Видїл краевий іменував д-ра Ісопескула секундариєм при черновецкім краевім шпітали.

Утворене нового суду і ур. податкового. 1-го падолиста отворено торжественно новий суд і уряд податковий у Вашківцях н. Ч. При отвореню були президент кр. суду Весселї і п. прокуратор Міхальский.

Видїл „Народного Дому" в Чернівцях уконституував ся в той спосіб: головою вибраний радн. Ясеницкий; заступниками голови о. Єремійчук і др. Филипович; секретарем др. Галїн; касиером др. Смаль-Стоцкий; контрольором проф. Клим; господарем п. Манастирский. Крім того видїл вибрав комітет для придбаня фонду на будову „Народного Дому," до якого то комітету увійшли: проф. Пігуляк, проф. Смаль-Отоцкий, і інсп. Попович.

З акад. тов. „Союз." В середу дня 2-го падолиста відбули ся загальні збори акад. тов. „Союз." На них вибрано до нового видїлу: Михайло Івашка головою; заступником голови Бурачиньского; секретарями Токара і Лушпиньского; касиером Кобиляньского Володимира; бібліотекарем Льва Когута; господаром Шу[illegible]евича Павла; контрольором Кобиляньского Олександра. Заступниками видїлових вибрані: Догомиля Мих., Артимович Аґенор, Ганкевич.

Кружок Русинів академиків в Прибрамі повідомляє, що на загальних зборах Кружка, котрі відбули ся дня 22. жовтня, вибрані до видїлу слїдуючі члени: Осип Струміньскій головою, Омелян Баран писарем, Стефан Шараневич касиером, а Роман Могильницкий бібліотекарем.

Реформа середних шкіл. Від давна вже жалують ся, що теперішні середні школи—ґімназиї і школи реальні — нї до чого. Отже галицкий видїл краевий скликав в тій цїли анкету, що радила кілька днів в тій справі і та анкета ухвалила 18 голосами против тринайцять, щоби ґімназиї і школи реальної від себе не роздїлювати, лиш задержати одноцїльну школу у низших клясах, а кляси висші роздїлити на два відділи: гумманїстичний і реальний. Грека мала би відпасти з предметів науки, а прийшла би натомість широка наука про культуру грецку, могли би однак ученики учити ся греки яко предмету надобовязкового.

Велика катастрофа зелїзнича лучила ся в Галичинї в ночи з понедїлка на вівторок межи стациями Озерянами а Бучачем. Поїзд товаровий їхав, здаєсь, за скоро по скрутї і в наслїдок того льокомотива вискочила із шин і впала з 3 метри високого насипу. Кілька ваґонів зовсім порозбивало ся. Згинули на місци: машиніст Цьонка, кондуктор Осуховский і підпаляч Дзюла. Тяжко ранені: кондуктор Процак і бремзери Борись і Квасневский. Могло прийти до ще гіршої катастрофи, бо за тим поїздом їхав ще другий, але бремзер Сікорский, хоть потовчений, мав на стілько притомности духа, що побіг в напрямі до стациї Озерян і положенем експльодуючих капслїв вздержав над'їзджаючий другий поїзд. Рух поїздів тягарових вздержано поїзди особові ходять.

З Монте Карльо. Про сензацийну справу розписують ся тепер дневники. В Монте Карльо вкрав ся до готелю д'Етранжер якийсь мущина, увійшов до помешканя росийского „саветнїка" Половцева і найшовши его дорогоцїнности і готівку, хотїв забрати. В тім пробудив ся Половцев і між ним а злодїєм розпочала ся бійка, при котрій злодїй мало що не забив его. Коли прийшов лиш Половцев до сьвідомости, дав знати поліциї, а коли та зловила спочинника в Ніцеї, то показало ся з его паперів, що то Гурко, син широко звістного бувшого ґенерала-ґубернатора Конґресівки. Але злодїй той випирає ся і каже що він не Гурко, лиш зове ся Іван Іванов і їхав на чужий пашпорт. Поліция натурально розслїдить, що то за особа.

Тому війни не страшні!
Чи послабли ваші сили?
Потупили ся шаблї?
Чи в серцях ви погасили
Дух лицарский взагалї?"
І гучнїйше хвиль Днїпрових
Крик козацтва заревів:
„Або ляжем головами,
Або вибем ворогів!"
В жовтім сьвітлї смолоскипів,
Що горіли серед нас,
У очах козацьких блисло
Десять тисяч іскор враз.
Гей, тих десять тисяч іскор,
То був, братя, той підпал,
Що підняв страшну пожежу
Аж по Буга й Сяну вал.
Гей, тих десять тисяч іскор,
То був, братя, той розмах,
Що історию Вкраїни
Повернув на иньший шлях.
Бачу, бачу тії іскри!...
Мовиш: мало їх? Не вже-ж?
Що? На трийцять мілїонів
Десять тисяч не знайдеш?
Мовиш: де нам взять Богдана?
Тілько ти придатний будь
На сьвяте велике дїло!
Загартуй думки і грудь!
До високого лїтаня
Ненастанно пробуй крил,
А Богдан прийде як сума
Ваших змагань, ваших сил.
До великого моменту
Будь готовим кождий з вас —
Кождий може стать Богданом,
Як настане слушний час.
Мовиш: нинї иньші війни.
Ну, то иньшу зброю куй,
Ум остри, насталюй волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!
Лиш бори ся, не мири ся,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не кори ся,
Хоч пропадь, але не зрадь!
Кождий думай, що на тобі
Мілїонів стан стоїть,
Що за долю мілїонів
Мусиш дати ти одвіт.
Кождий думай: тут, в тім місци,
Де стою я у огни,
Важить ся тепер вся доля
Величезної війни.
Як подам ся, не достою,
Захитаю ся мов тїнь, —
Пропаде кровава праця
Многих, многих поколїнь.
У таких думках держи ся
І дїтий своїх ховай!
Коб лиш чистая пшениця —
Буде паска й коровай.
Чи побіди довго ждати?
Ждати — довго! То й не жди-ж!
Нинї вчи ся побіджати,
Завтра певно побідиш.
Та-ж не даром цьвіт розцвив ся!
Чейже буде з цьвіту плід.
Та-ж не даром пробудив ся
Українский жвавий рід.
Таж не даром іскри грають
У очах тих молодих!
Чей нові мечі засяють
У правицях у твердих.
Довго нас недоля жерла,
Доси нас нарута жре;
Та ми крикнім: Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмре!

Б. БАЛЬТІНЕСТЕР,

дім торговельний в Чернівцях, ул. Головна ч. 3,

повідомляє, що прийшли нові товари осінні і зимові:

Обув шкірянна, суконна, лякерована російска і сальонова, в красках і чорна для дам, мужчин, дівчат і дітий.

ТОВАРИ ВОВНЯННІ.

Правдиве вовнянне біле Єґера і піввовнянне,

кафтаники, сподні, панчохи,

огрівачі на живіт, коліна і литки, камізельки для мужчин і дам, рукавички,

ОДІЖ для ДІТИЙ,

плащики і чипчики.

ШОВКОВІ ШАЛІ

на улицю, до театру і вечерки;

Хустки і шалї шенїльові і вовнянні;

гачковані шовкові ХУСТКИ від 3 зр. в гору.

Кальоші і черевики до снїгу,

дуже добрі з маркою „Австрия“ і петербургскі.

Можна лиш тут виключно дістати.

ТОВАРИ ФУТРЯННІ.

Правдиві персияньскі чорні і сиві

ШАПКИ

для мужчин, до совганя ся і КУЧМИ.

ДАМСКІ МУФКИ і КОВНІРИ.

То всьо з ріжних родів футер.

КРАВАТКИ, РУКАВИЧКИ, ПАРАСОЛЇ,

БІЛЄ, ковнірці, манжети, хустинки до носа, куферки, торбинки,

товари шкіряні і бронзові.

Порох і динаміт. Ц. к. склад муніциї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: діла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСКІЙ, ПОЛЬСКІЙ і НІМЕЦКІЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарнї“!

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских истругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Хто хоче мати

ГАРНЕ, ЯСНЕ СЬВІТЛО

най купує у

БРАТІВ ВЕЛЬТ

найлїпшу нафту безпеченьства по 14 кр. за лїтр і подвійно рафіновану нафту цїсарску по 16 кр. за лїтр.

Хоть в цїлій Австриї фабрики нафти основали картель, то наші П. Т. покупцики дістають найлїпші роди по цїнах висше згаданих на їх повне вдоволенє.

З поважанем Братя Вельт.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Созаньский.

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 127. Чернівцї, недїля дня 25. жовтня (6. падолиста) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Один крок вперед!

У Львові засновує ся товариство, котре нашу народну справу знов цїпре вперед. Товариством сим є проєктована руско-українська спілка видавнича, що має взяти на себе видаване, і продаване книжок.

На вагу сего товариства вказувати не треба. Кождий знає, що лїтература тодї лиш може розвивати ся, коли продукти єї — книжки розходять ся і дають прожиток лїтератам. Лїтература наша ще того не дочекала ся, щоб люди брали ся до неї яко підприємства, але часи видно зміняють ся. За рускою книжкою є вже попит так, що наклади оплачують ся. Приватних видавцїв, таких, щоб з видаваня книжок зробили собі фах, у нас не було і нема (хиба лиш на малу скалю: Паньківский, Лукіянович), отже пекучою потребою стало ся таке товариство тим більше, що нема жадного товариства, котре-б могло підоймити ся видаваня белетристики і популярно-наукових книжок. Сего анї „Просьвіта“, анї тов. Шевченка не годно взяти у свою проґраму.

В цїли завязаня тої спілки зорґанїзував ся комітет і він оголошує в „Дѣлї“ таку відозву:

Братя Русини!

Серед пережитих нами щасливих хвиль всенародного нашого сьвята, виникла гадка зробити якусь памятку сих памятних днїв, гідну їх і здатну до дальшого розвою нашої культури.

Зібрані підчас сих сьвят на пораду українсько-рускі письменники прийняли проєкт — завязати українсько-руску видавничу спілку в формі товариства на удїлах з обмеженою порукою з найширшим кругом видавничої дїяльности, а при нїй запомоговий фонд для українсько-руских лїтератів імени Івана Котляревского.

Потреба якоїсь інституциї чи товариства, що зайняло би ся видаванем книжок для народа і інтелїґенциї і їх розпродажою по провінциї, відчуває ся від давна дуже живо, — завязане такого товариства було-б прегарною і важною памяткою столїтя нашої нової лїтератури. Але розвинути відповідну дїяльність товариство могло-б тілько тогдї, як би найшло відповідну поміч у загалу. Про потребу запомогового фонда стільки писало ся, що хиба годї єї поясняти ще, а шануючи заслуги наших письменників, що нераз серед найтяжшої материяльної біди сповняли свою роботу, було-б на часї про нього подбати. Дорогі Земляки! Знаємо, як не легко видобуває ся гріш у нашої незаможної суспільности, але знаємо і те, що нам нема звідки чекати помочи і що ми з себе мусимо видобути все те, що иньші національности мають готове! Хто може хоч скільки-небудь, нехай приступить, бо прикро було-б, як би прийшло ся сказати: се все добре, тільки наша суспільність не може на сю многоважну річ зложити кілька тисяч удїлів. Чей вже так зле з нами не є!

Комітет приступить до виготовленя статутів товариства, коли буде субскрибовано найменьше 120 удїлів по 25 злр. Просимо отже спішити ся з субскрипциєю і приєднувати всїх прихильників розвою нашого слова. Зголошеня мають посилатись на адресу Адмінїстрациї „Лїтературно-наукового Вістника“ (Львів, Академічна 8.) Туди-ж просить товариство Академічна Громада надсилати жертви на запомоговий фонд лїтератів (на котрий збирати вже має позволене) і зголошуватись по бльоки, хто схотїв би займатись збиранем складок.

Ми переживаємо великі в історії нашого народа часи: вони вкладають на нас і великі обовязки. Не засипляймо потреб нашої суспільности, бо час не жде, бо многоважні питаня нашого розвою важать ся якраз тепер, щоб тим чи иньшим результатом рішучо вплинути на наше дальше житє.

За комітет *М. Грушевский.*

Полїтичні замітки.

Внутрішна ситуация.

Полїтична ситуация зачинає ставати що-раз безвихіднїйшою. Вчера перед засїданем палати мали відбути ся наради угодових підкомітетів, але через різні перешкоди відкликано їх. Окрім того мужі довіря нїмецкого людового сторонництва в Градци ухвалили, що їх посли можуть в радї державній вести як найострійшу обструкцию, без огляду, чи правительство буде чути ся спонукане ужити §. 14, чи нї. Обструкция має розпочатись при нарадах над угодовою провізориєю і буде вести ся в найострійшім тонї. Именно з огляду на се, що в австрийскім парляментї панує лагідна обструкция, а в угорскім соймі острійша, оба правительства будуть старати ся перевести угодову провізорию. Такому полагодженю справи має перешкодити проєктована енерґічна обструкция в давній формі. Она має вестись так довго, доки не будуть знесені язикові розпорядженя.

Передвчера відбуло ся засїдане виконуючого комітету правиці, на котрім був також ґр. Тун. Ухвалено, щоби правиця не взяла участи в четверговій дискусиї в палатї над обжалованем мінїстрів. В імени правительства виголосить декларацию ґр. Тун.

Італїйский дневник Don Chisciote подає розмову свого співробітника з Мальфаттім, головою італїйского клюбу в австрийскій палатї послів. Він сказав, що язикові розпорядженя не можуть бути змінені, бо сему противить ся воля найвисшої інстанциї. Однак правительство змагає до законодатного управильненя сеї справи. Але Нїмцї добре на тім не вийдуть, бо се оберне ся на скріплене славяньского елементу. Італїйцї не можуть підпирати Нїмцїв через становиско, яке они заняли в справі полудневого Тиролю.

Говорять, що рада державна буде радити до 4-го грудня. Є именно плян, щоби з нагоди цїсарского ювілею палата ухвалила якусь манїфестацию. Чи се поведе ся, буде зависїти від того, як уложать ся дальші відносини парляментарні. Відтак має настати довша перерва, щоби дати соймам час до нарад.

Угорска депутация квотова рішила остаточно відповісти, що австрийских предложень годї приняти, і они не надають ся до дальших переговорів. Ріжниця поглядів і становиска така велика, що угорска депутация „не має надїї,“ щоби дальші переговори позволили дійти но якогонебудь порозуміня. Президентови припоручено повідомити о тій ухвалї президента австрийскої депутациї.

З Франциї.

Француске правительство на самім початку свого урядованя буде здаєть ся мати великий клопіт зі справою Фашоди. Єсли не відкличе з відтам француского войска, може прийти до войни з Анґлїєю; сли-ж відкличе війско, прийде до конфлїктів у внутрішній полїтицї Франциї. Париські дневники заявляють, що опущене Фашоди Французами є немислиме, се було би великим упокоренем Франциї. Иньші дневники звертають увагу шовінїстів на се, що через Фашоду хиба божевільний може викликувати війну. До Koelnische Ztg. доносять з Лондона, що там в близьких правительству кругах уважають конфлїкт викликаний в справі Фашоди дуже поважним. Француский амбасадор в Лондонї повідомив своє правительство о острійшім становиску анґлїйского правительства в тій справі від часу, як появила ся жовта книга. Цїлий анґлїйский нарід стоїть за правительством, а перша лїпша дурниця може викликати вибух. Temps пише, що Франция повинна бути приготована на те, що одної красної днини анґлїйске правительство зірве переговори і вишле до Франциї остаточні жаданя, на котрі буде домагати ся безпроволочної відповіди. З другої сторони

Докори совісти.

Оповідане

Августа Стрікдберґа.

Дві недїлї минули від днїв Седану, — се була половина вересня 1870 р. Копіст пруского ґеольоґічного інституту, тепер резервовий поручник фон Бляйхроден сидїв в сорочцї перед письменним столом в Кафе ді Серкль, найзнаменитшій гостинници маленького села Марльотт. Єго оружний сурдут висїв на поручю крісла і немов обіймав судорожно порожними рукавами ноги крісла, як би бояв ся впасти на землю. В поясї сурдута витер ремінь від шаблї широкий слїд, лїва пола блищала ся як виполїрована піхвою шаблї, а на плечах було тільки пороху, що на гостинци. Вечером міг пан ґеольоґ-поручник студіовати на своїх витертих і вистріпаних ногавицях осади терену з третої ґеольоґічної періоди, а коли єго ординанс увійшов в своїх заболочених чоботах в кімнату, то сей час міг він по слїдах на підлозї пізнати, чи ті чоботи робили дорогу через формацию соценьску, чи плїоценьску.

Пан фон Бляйхроден був справдї більше ґеольоґом, як офіцером, а під сю хвилю займав ся він лиш писанем листів. Підсунув очки на чоло і глядїв, держачи перо в руцї, крізь вікно на двір.

Перед ним стояв сад у своїй осїнній величи; яблуґї і грушки угинали ся під тягаром овочів аж до землї, ясножовті гарбузи вигрівали ся побіч кільчастих, сїрозелених карчохів; ясночервоні помідори висїли коло яснобілих головок карафіолів; соняшники звертали свої великі, як тарілка, цьвіти на захід, де заходило сонце. Цїлі лїси ріжного рода ростин, — білих як чисто випране полотно, червоних, як розлита кров, брудночервоних як старе мясо, сїрчаножовтих, плямистих, сїравих зливали ся в один великий концерт красок. А далї тягла ся довга, шутром висипана доріжка, обсаджена двома рядами левкой, що розширяли своїми голубими, яснобілими і соломянножовтими цьвітами перспективу аж до темнозелених виноградничів, що були подібні до лїсу тирзових палиць, під котрих листєм крили ся червонаві ягоди. Там в далї білаві стерниска піль, а там на самім окраю небосклону вирізували ся контури дубів і буків фонтенебельского лїса, зливаючи ся делїкатними лїнїями з небосклоном, немов ті брабанцкі кружева, що в їх крайні очка вечірне сонце вплело золоті нитки.

Ще пара роботящих пчіл крутила ся по городї, шукаючи меду, а вечірний вітер збирав запахи левкой і майже кидав їх крізь вікно в кімнату, так ак то нераз прохожим на улици вдаряють в лице запахи з отвертих дверий парфумної торговлї.

Поручник сидїв з пером у руках, задививши ся в чаруючий вид.

— Що за гарна країна! — подумав собі і єго гадки поплили до тих надморских пісковин єго вітчини, де лиш поодинокі карловаті ялинки витягають свої узловаті рамена до неба, так як би просили Бога о ласку, щоб не погибнути в тім піску.

Та на тій гарній картинї що виднїла у вікнї мов у рамах, появляв ся від часу до часу з правильностю маяка жовнїр стоячий на сторожі; єго блестячий баґнет розтинав образ на половину. Як раз під найкразшими наполеонівскими групами, що блестїли кинварочервоною і канарковожовтою краскою, обертав ся він. Поручник думав хвилинку, чи не сказати жовнїрови обібрати собі иньшу дорогу, але не важив ся. Тому то отже, щоб не видїти блестячого баґнета, глянув на подвіре.

Там стояла на жовто помальована, без вікон кухня, а на єї мурі пняв ся старий покручений виноградний корч. Листя і ягід на нїм вже не було, він виглядав як в музею виставлений скелет якої зьвірини і витягав свої довгі, сухі палцї і руки, немов би хотїв того жовнїра, коли він прийде близь него, вхопити на віки в свої обнятя.

Поручник відвернув ся і споглянув по столї. Тут лежав нескінчений лист, до єго молодої жінки, з котрою подружив ся перед чотирома місяцями, на вісїм недїль перед війною. Польова льорнетка і француска карта ґенерального штабу лежали мирно попри Гартманна „Philosophie des Unbewussten“ і Шопенгавера „Parerga und Paralipomena.“

Нагло станув він від стола і перейшов ся пару разів по кімнатї. Була то збірна саля і

доносять з Парижа, що Франция не хоче зрезигнувати з Фашоди. Противно, она грозить, що постараєсь о иньше угруповане европейских держав і витягне немилі для Анґлії міжнародні справи. Переговори в тій справі ведуть ся дальше, але мимо того Анґлія не перестає концентрувати свої морскі сили.

В Вейгайвей стоїть сїм анґлійских военних кораблїв. Всї готові до бою. Два кораблї набирають комплетний ладунок угля під Чіфу. — Говорять також, що велика російска ескадра стоїть в пристани Артур.

З Анґлії.

В Лондонї кружить поголоска, що російский кабінет звернув увагу Анґлії на приречене уступлене Анґлії з Єгипту. Росия мала поставити анґлійскому правительству пряме і отверте питане: в якім термінї Анґлія загадує вицофати з Єгипту свою армію. Сензацию викликало також арештоване в Гарвіт Росиянина підозріного о шпигуньство, котрий крутив ся коло портових фортифікаций. Офіцир кріпостної сторожи запримітив его і зачув, як він говорив з кимсь по російски. Повідомлений о тім командант казав Росиянина слїдити. Оногди той незнакомий приступив до вояка стоячого на сторожи і старав ся навязати з ним розмову. Між иньшим спитав він, де знаходить ся склад пороху. Вояк заалярмував сторожу і тая Росиянина арештувала. Арештований не хоче зрадити свого імени.

Справа Крети.

Справу іменованя Кретеньским ґубернатором грецкого князя Юрия уважають в полїтичних кругах за річ вже порішену. Грецкий король згодив ся вже на іменоване князя ґубернатором. Єсли султан не супротивить ся іменованю, князь поїде до Царгорода, щоби лично одержати з рук султана інвестицийний ферман. В противнім случаю князь зверне ся прямо до Суди, де адмірали введуть его на уряд ґубернатора. Адмірали повідомили теперішного ґубернатора, що леда день обсадять доми, в котрих містять ся адміністрацийні власти, і що турецких урядників не впустять до тих будинків. Турецке войско має залишити всяку службу і вернути до касарень. Всї жандарми, котрі до сеї пори сповняли в Кандиї службу безпеченьства, відійдуть сими днями з Крети. Магомеданьскій людности позволено лишити ся, на острові, але нїхто не хоче користати з того права, бо боїть ся, що як лиш Християне вернуть до міста і побачать свої доми понищені, прийде до якоїсь нової катастрофи.

Іспаньско-американьский конфлїкт

в справі филипиньских островів може викликати інтервенцию европейских держав. „Новости,“ обговорюючи найновійше жадане Америки, пишуть, що держави повинні спільно з Іспанією запротестувати против сеї претенсиї, бо в интересї Европи лежить удержане status quo. В найгіршім случаю повинен справу рішити мировий суд. — В справі остаточного уложеня білянсу страт і вартости набутих провінций гадають, що відшкодоване, яке Америка заплатить Іспанії, не винесе більше як 25 а найбільше 40 мілїонів долярів. В можливість вибуху нової війни глядять Американцї дуже скептично, бо нїхто не вірить, щоби Іспанія могла нинї вести побідну війну.

Цїсар Вільгельм

в переїздї через кольонію темплярийців подякував за овацийне приняте і висказав надію, що дальші приязні відносини між Нїмеччиною а Туреччиною улекшить нїмецким кольонїстам їх задачу. „Хто лише — сказав дальше цїсар — потребує опіки, може без огляду на се, якого він віроісповіданя, звернутись прямо до мене, бо Нїмеччина знаходить ся в тім щасливім положеню, що може своїм підданим за границею удїлити як найлїпшої опіки.“ — Цїсарска пара відвідала гріб короля Давида, Оливну гору, Ґетсемане, Бетанію і сирійский дім сиріт. Те, що султан виїмково позволив цїсарскій парі відвідати гріб Давида, викликало серед населеня просто сензацию, бо до сегодня нї один немагомеданець не був в тім гробі.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 5-го падолиста 1898.

Засїдане ради шкільної кр. з дня 29-го жовтня 1898. Видано відповідні розпорядженя в справі іспитів приватних в народних школах і видаваня з тих іспитів сьвідоцтв. — В народній школї в Давиденах зруб введено руску мову яко викладову а нїмецку яко предмет, а в народній школї в Новій-Зучцї введено польску мову яко необовязковий предмет науки для польских дїтий. — Одноклясовій приватній школї сиротиньского кат. дому в Чернівцях удїлено право істнованя. — Залагоджено кілька рекурсів в справі конкуренциї шкільної. — Удїлено признане учителеви школи вправ Флоріанови Кирстюкови за успішну науку ручних робіт. — Вільне місце учителя помічника при школї вправ надано учителеви Рафаелови Кайндлеви. Дефінїтивною підучителькою при дївочій школї у Вижници іменована учителька помічника Роза Розенгек. Признано перший додаток учителям: Стефанови Семенюкови у Витилївцї, Францїшцї Микитович в Сторожинцях і надучителеви Михайлови Понескулови в Йорданештах. Третий додаток надучителеви Стефанови Неделкови в Топорівцях. Четвертий надучителеви Мехайлови Поничови в Глиници і пятий Ілїї Маликови у Веренчанцї і надучителї Констанциї Ґрілїч в Чернівцях. — Надано стипендию Франца Вікенгавзера ученикови II класи ц. к. ґімн. вис. в Чернівцях Пилипови Вонавови.

Проф. Раймунд Кандль предложив віденьскій академії наук для поміщеня в архіві нову свою студию: „Das Untethanswesen in der Bukowina. Ein Beitrag zur Geschichte des Bauernstandes und seiner Befreiung.

Показчик творів Івана Франка від 1874 — 1898, зладжений М. Павликом, опустив на днях друкарню. Є се спис самих титулів того, що написав Франко за 25 лїт. Сей спис чинить показну книжочку 128 сторін друку і коштує 50 кр.

В Коломиї відбуде ся у вівторок дня 22-го н. ст. вечерок з танцями на дохід будови „Народного Дому“ в Коломиї.

Датки і жертви на „Народний Дім.“ На Нар. Дім зволили ласкаво зложити жертви: п. Іван Терлецкий з Неполоківцїв 50 кр., зібрані дрібними датками: п. Фрунзей зі Жучки 1 зр., п. Власюк Ігнатій 61 кр., зібрані дрібними датками (п. Віцентович 50 кр.) п. Ґеорґій Прокопець 50 кр., п. Василь Гаврилець з Рогізни 1 зр. На весїлю п. пр. Шпойнаровского у п. Кисилевских в Незвисках 34 зр. 12½ кр. На іменинах п. інспектора Стратичука в Кіцмани 12 зр.. п. Лаґадин Прокіп з Панки-Забагни 2 зр. 45 кр. зібрані дрібними датками, а то господар Танасий Гаврилюк 50 кр., его жена Івонина 15 кр. Василь Гаврилюк 15 кр. Дмитро Гаврилюк 10 кр. Івоніка Гаврилюк 10 кр., госп. Іля Гаврилюк 20 кр. Андрей Гаврилюк 10 кр. панї Евгенія Лаґадин 50 кр. Прокіп Лаґадин учитель 50 кр. Ізідор Лаґадин 15 кр. Членьскі вкладки зложили: др. Галїп 3 зр., п-ї д. Стоцка 5 зр., п. Петро Ґелич з Топорівцїв 1 зр.. п-ї д. Пігуляк 3 зр., п. Стратичук з Кіцманя інсп. 10 зр. п. Бойновский Петро 1 зр., п. Ґедимін Лисинецки 1 зр. 50 кр., п. Сїмович Даміян 1 зр. 50 кр., п. Андрей Зугаєвич 1 зр., п. Тарновецкий 1 зр., п. Ігнатій Власюк 2 зр., п. Ґеорґій Підгорний з Васловівцїв 5 зр., п. Адольф Авслендер з Васловівцїв 1 зр., п. Симеон Кирстюк 5 зр., п. Дмитро Бажан з Кіцманя 3 зр., п. Ярошиньский з Раранча 1 зр., о. Матейків з Глїбоки 2 зр., п. Мінодора Пігуляк 1 зр. 50 кр., п. Іван Мандичевский 5 зр., п. Гіполїт Влад 1 зр., о. Левіньский 4 зр., п. Іван Терлецкий 2 зр. За сї датки складає видїл „Народного Дому“ сердечну подяку.

Про хіньских листоношів. Хіньскі листоноси мусять складати дуже оригінальний іспит на свій уряд. Се впрочім не дивота, коли возьмемо під увагу тяжкий уряд тамошних листоносів. Він мусить урядувати пішки на величезних просторах з тяжким мішком на плечах, по бездорожах, крізь лїси і гори, в день і в ночи. Притім мусить стеречи ся перед розбійниками. Хіньский листонос мусить бути передовсїм зручним, а притім сильним. Коли прийде час на іспит, випроваджують кандидатів на публичне місце, де стоїть високий стовп. З верха стовпа звисають на линвах мішки з піском. Мішків всїх разом є дванайцять. Кождий з кандидатів повинен ті мішки розгойдати і перебічи вісїмковато межи розгойданими. Кого ударить тяжкий мішок, той падає на землю і тратить право дальше кандидувати. Наслїдком тої проби є, що кандидати мусять відбувати специяльні студиї ґімнастичні, заким зачнуть старати ся о той уряд.

Як в Росиї виганяють чорта? Що серед російского простолюдя панує дуже велика темнота, се річ загально звісна. Случай, який понисше описуємо, є новим доказом на се. Суд окружний в Владикавказї судив недавно тому муллу Ахмеда Рамазанова за те, що знущав ся над 20лїтною селянкою, Куфою Хачертовою, щоби вигнати з неї чорта. Хачертова, женщина доси здорова, з початком сего року нагло заслабла. З незвичайний обявів сеї недуги орекли сусїди одноголосно, що в нїй сидять чорти. Тодї чоловік просив муллу Памазанова, щоби вигнав з неї чортів. Мулла взяв ся разом з чоловіком Хачертової до курациї. На огнищи уложили стіс дерева, а коли розгорів ся огонь, молоду женщину розібрали до нага і звязали їй руки і ноги. Видячи ті страшні приготовленя, зачала она благати муллу і чоловіка, щоби еї не мучили. „Утнїть менї руку, виколїть менї очи, робіть, що хочете, лише не то!“ — кликала в розпуцї Куфа. Але еї просьб не вслухали. Чоловік і мулла піднесли еї і держали над огнем доти, аж стра-

---

їдальня кольонії артистів, що тепер мусїли втїкати. Стїни були покриті олїйними образами, спогадами на ті сонячні години в тім гарнім, гостиннім краю, що отвирав чужинцеви так радо до своїх школи і місця штуки. Поміж образами були танцюючі Іспанки, римскі монахи, образки з побережя Нормандиї і Бретанії, голляндскі вітраки, шведскі рибацкі оселї і швайцарскі краєвиди. В однім кутї, геть глубоко в кутику, як би хотїла скрити ся перед грозячим багнетом, стояла оріхова штафлета. Попри ню висїла палета, на пів замащена сухими красками, що виглядала як у різника виставлена печінка. Кілька іспаньских огнисточервоних шапочок, поблїдлих від дощу і сонця, покритих плямами від поту, яких уживають малярі, висїло на вішальнику.

Поручникови було тут не мило; ему здавало ся, що він влїз в чужу хату і боїть ся, що от, от за хвилю увійде господар дому. Він задержав ся в своїм ходї і сїв до стола, щоби скінчити свій лист.

Перші сторонцї були вже записані і були повні туги і журби о жену, що мала стати матїрию.

Він вмочив перо в чорнило і почав писати: писав, бо мусїв, від того ставало ему лекше на души, так як би перед ким висповідав ся. Він писав:

...Так приміром, коли я по чотирнацятогодиннім маршу, не ївши і не пивши прийшов, з моєю соткою людий до лїса, де ми найшли случайно полишений віз провіянтовий. Знаєш, що тогди стало ся? Жовнїри виголоднїлї так, що їм очи сьвітили ся як в пропасници, кинули ся як вовки на їдло, а що то вистарчало ледви на двайцять пять, то почала ся бійка. На мою команду нїхто не зважав, а як сержент почав їх плазувати шаблею, то забили его кольбами. Шістьнайцять людий впало трупом або напів живі на землю. Ті знов, що їдло здобули, пооб'їдали ся так, що занедужали. То не були вже люди, не були краяни, що били ся з краянами, то були дикі звіри, що могли себе взаїмно порозтирати, щоб здобути лиш добичу.

Або як ми одного разу дістали наказ сипати охоронні вали. В безлїсній околици не було нїчо як лиш виноградні корчі і мотузе, котрим можна було їх повязати. Серце краяло ся видїти, як спустошені лежали в одній годинї виноградники, як виривало ся корчі з листем і ягодами, щоби їх повязати в пучки, що капали соком роздавлених, на пів доспілих ягід. Впевнював мене дехто, що той виноградник мав вже сорок лїт. Ми знищили отже роботу сорока лїт на то лиш, щоб закривши ся, стріляти на тих, що той виноград садили.

Або як ми машерували через невижаті щелани пшеницї, і витолочили збіже, на то, щоб воно при найблизшім дощи зігнило.

Чи думаєш, моя дорога, кохана дружино, що по таких ночах можна спокійно спати? А прецїнь, що-ж я робив, як не мій обовязок? І кажуть, що сьвідомість добре сповнених обовязків дає спокій души.

Але ще гірше стоїть передімною. Ти може чула, що француске населене, щоб побільшити армію, зробило масове повстане і утворило охотничі полки, що під назвою вільних стрільцїв мають хоронити свої хати і поля. Нїмецке правительство не хоче взнати їх за жовнїрів, але загрозило, що скаже їх розстрілювати як шпіонів і зрадників, де лиш їх надибле ся. Се розпорядженє мотивують тим, що то держави ведуть війну, а не поодинокі лиця. Але чи-ж жовнїри не є поодинокими лицями? А чи вільні стрільцї не є жовнїрами? Вони носять сиві унїформи, так як полк правильних стрільцїв, а унїформа робить прецїнь жовнїром. Вони не є зареєстровані — закидають. Так, вони не є зареєстровані, бо держава не мала ще часу їх зареєструвати, бо не було полученя з селами на то, щоби то могло стати ся. Я маю як раз трех таких вязнїв, побіч тут в білярдовій сали і ожидаю кождої хвилї порученя з головної кватири, що рішить їх судьбу.

Тут перервав фон Бляйхроден писане і задзвонив на ординанса. Жовнїр, що стояв на постерунку в їдальни, станув в тій хвили перед поручником.

— Як же там наші вязнї? — спитав фон Бляйроден.

— Мають ся дуже добре, — пане поручнику, — грають в білярд і не тратять надії.

— Кажи їм дати кілька фляшок білого вина, але легкого.

— По розказу!

— Нїчо не стало ся нового?

— Нїчо, пане поручнику!

тила притомність. При тій дикій операциї спекли женщинї цїлі плечі і ноги. Власть покликала до одвічальности наперед самого муллу. Обжалований толковав ся перед судом тим, що на просьбу чоловіка Куфи він держав єї над огнем так довго, доки не сказала імен чортів, що в нїй сидїли. Він ті імена записав на карточцї і кинув їх в огонь. Чорти мусїли в той спосіб Куфу опустити. Сьвідки зізнали при розправі, що нещаслилу жінку пражено над огнем цїлих сїм годин. Сама пошкодована зізнала, що по тій страшній операциї лежала 5 місяцїв хора; але не на плечах, анї на бік, бо так єї страшно болїло. Тепер она не спосібна до працї, бо не може зігнути ся. Сельский старшина зізнає, що в той спосіб лїчить ся там богато людий і то з успіхом. Впрочім жінка при розправі вибачила чоловікови всї муки, які від него витерпіла. Суд засудив Рамазанова за знущаня над Хачертовою на рік тяжкої вязницї і утрату всїх прав та привілеїв.

Українї

в день ювилею Котляревского „Енеїди.“

Зазоріло у Полтаві,
Дзвін воскресний бе, —
Із колиски рідна мова
Сьміючись встає.
Будить маму... Україна
Глянула на сьвіт,
Відвернула ся і знову
Сном недужих спить.
Спить — прокине ся — в лихорадцї
Шепне, зойкне слово
Про козацтво, про булаву —
Тай засне на ново.
А мороз до серця тихо,
Тихо підступає. —
„Пробуди ся рідна мамо!“
Смерть тя обіймає!

Самбір 31/10 1898.

Корнило Н. Устиянович.

СПРАВИ ЕКОНОМІЧНІ.

Розвій і стан „Днїстра“.

Рада Надзираюча Товариства взаїмних обезпечень і взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові відбула дня 26. жовтня с. р. під проводом віце-президента п. Григория Кузьми і при участи 13 членів Ради і комісаря правительственного ц. к. Совітника Намістництва п. Адольфа Гута звичайне квартальне засїдане.

На вступі посьвятив предсїдатель теплу згадку памяти бл. п. кард. Сембратовича, почестного президента товариства, котрий дуже ревно занимав ся розвоєм товариства, а навіть брав чинну участь в перших загальних зборах яко предсїдатель. Рада почтила память покійника повстанем з місць і ухвалила умістити портрет покійника в сали засїдань Ради, а саму ухвалу вписати на память вічну до протоколу засїдань.

Відтак Дирекция товариства представила справоздане товариства огневого і кредитового по конець III. кварталу.

В товаристві обезпечень було від 1. сїчня до 30. вересня с. р. 48.878 важних полїс з премією 219.177 зр. 51 кр. на обезпечену вартість 25,395.855 зр. В роцї попереднім було в тім самім часї лише 40.201 важних полїс з премією 182.394 зр. 08 кр. на обезпечену вартість 21,351.507 зр. Сего року було отже більше о 8.677 полїс з премією 36.783 зр. 43 кр. на обезпечену вартість 4,044.348 зр.

Церквів нових прибуло 189 на 506.667 зр. обезпеченої вартости з премією 1.962 зр. 36 кр. Приходств прибуло 128 на обезпечену вартість 296.683 зр. з премією 1.868 зр. 96 кр. Дочисляючи до того премію за обезпеченя церків і приходств відновлені з року попередного, було до кінця вересня премії за церкви 13.121 зр. 17 кр. за приходства 12.056 зр. 81 кр. разом 25.177 зр. 98 кр.

В порівнаню до тої суми премії виносили шкоди на церквах і приходствах 15.794 зр. 48 кр. а іменно було шкід на церквах 6 — на движимостях церковних 3 — на приходствах 12 — на движимостях приходских 4.

Всїх шкід до кінця вересня було 576, котрі враз з коштами лїквідациї виносять суму 158.044 зр. 26 кр. з того реасекурация звернула 70.592 зр. 94 кр. отже на власний рахунок остало 87.451 зр. 32 кр.

Більші пожари були в Торговици пов. Товмач 28 шкід, в Пацикові пов. Станиславів 16 шкід, в Жухові пов. Ланцут 13 шкід, в Стремильчу пов. Броди 10 шкід, в Книгиничах пов. Рогатин 10 шкід, в Коцурові пов. Бібрка 9 шкід, в Микулинцях пов. Тернопіль 9 шкід, в Батятичах пов. Жовків 10 шкід, Черче пов. Рогатин 5 шкід, Пониква вел. пов. Броди 8 шкід, Тетевчицї пов. Камінка 11 шкід, Дубно пов. Ланьцут 6 шкід, і другий раз 7 шкід, Скалат 6 шкід, Ягольниця пов. Чортків 8 шкід, Сопошин пов. Жовків 6 шкід, Реклинець пов. Жовків 5 шкід, Козлів пов. Бережани 5 шкід, Дмитре пов. Львів 5 шкід, Журів пов. Рогатин 5 шкід і т. д.

В дорозї ласки признано 11 відшкодовань членам, котрі після статута стратили право до відшкодованя — в сумі разом 2.651 зр. 12 кр.

Суд мировий відбув ся один раз:

Провізия аґентів виносить 17.731 зр. 90 кр. а всї прочі кошти адмінїстрациї 30.028 зр. 09 кр. разом 47,759 зр. 99 кр. т. е. $22\frac{3}{4}\%$ премії.

Фонд резервовий виносив з 30/9 90.840 зр. 87 кр.

Фонд емеритальний урядників товариства, котрий почав творити ся з початком сего року на підставі ухвали послїдних загальних зборів виносив 2.327 зр. 58 кр.

Цїнні папери виносять разом 133.137 номінальної вартости або 131.037 зр. 60 кр. після курсу т. е. більше нїж в роцї попереднім 10.600 номінальної вартости, взглядно 9.818 зр. 52 кр. вартости після курсу.

Вкладки банкові і в товариствах кредитових виносили 8.566 зр. 21 кр.

В товаристві взаїмного кредиту „Днїстер“ удїлено 422 пожичок в сумі 220,453 корон: сплачено на суму 73.521 кор. 15 сот., з дочисленем пожичок з лїт попередних єсть 1146 пожичок в сумі 430,851 кор. 11 сот. З того єсть сума 258.099 кор. 25 сот. інтабульована: решта в сумі 175.851 корон 86 сот., пожичена за порукою без інтабуляциї. —

Полагоджено просьб від нового року до 30/9 о пожички 676 — признано в 454 случаях: з тих виплачено 401 — відступлено 23, а 30 єсть в току зреалїзованя.

Залягало у 204 довжників 14.580 кор. 92 сот.; з того за послїдні 3 місяцї (липень, серпень, вересень) 7.845 кор. 72 сот., а з давнїйших рат сума 6·735 кор. 20 сот., часть з тих рат була за згодою Дирекциї прольоґована. —

Справ спірних відданих на дорогу судову було 17 на суму 4.165 корон 22 сот.

Вкладок щадничих зложено від 1/1 до 30/9 с. р. через 176 вкладчиків на суму 186.383 корон 77 сот. виняло 84 вкладчиків на суму 90.980 корон 92 сот., остало з днем 30/9 с. р. 508 вкладок в сумі 375.158 корон 90 сот.

Кошта адмінїстрациї виносили 3.145 корон 93 сот.

Фонд резервовий побільшив ся о 1.310 корон 36 сот. і виносить 3.291 корон 30 сот.

Специяльна резерва побільшила ся о 88 корон і 88 сот.

Удїли членьскі побільшили ся о 14.393 корон 88 сот. і виносять 51.226 корон 21 сот.

Капітал власний товариства виносить 54.834 корон 98 сот.

Членів прибуло 342, котрі декларовали 342 удїли в сумі 17.100 корон убуло 13 членів з 14 удїлами позістало з року минувшого 941 членів з 980 удїлами, отже єсть з кінцем вересня 1270 членів з 1.308 декларованими удїлами; на декларовану суму удїлів 65.400 корон вплачено 51.226 корон 21 сот. т. е. 78·32% суми декларованої або пересїчно 40 корон 18 сот. на одного члена.

Капітал оборотовий 451.269 корон 86 сот.

Загальний оборот 1,049.672 корон 75 сот.

По вислуханю справозданя комісиї контрольної, котра зішконтрувала книги обох товариств, касу і цїнні папери, приняла Рада справоздане Дирекциї до відомости.

Дальше полагодила Рада Надзираюча 3 справи відшкодовань членів, котрі по мисли статута утратили право до відшкодованя.

На внесене Дирекциї іменувала Рада п. Сидора Британа окінченого правника і кандидата нотариального сталим урядником Товариства, удїлила тому право підписувати фірму товариства в заступстві технїчного директора — враз з одним з директорів.

Наконець ухвалила Рада, що Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“ має приступити до краєвого Союза кредитового з 10 удїлами т. е. з квотою 250 зр.

На тім засїдане укінчено.

Львів, дня 29. жовтня 1898 р.

„Днїстер“ товариство взаїмних обезпечень

Товариство взаїмного кредиту: „Днїстер“ стоваришене зар. з обмеженою порукою

Складайте ся
на будову
„Народного Дому“
в Чернівцях.

Пан Фон Бляйхроден писав дальше:

Що за дивний нарід ті Французи! Ті три вільні стрільцї, про котрих я згадав і котрих можливо (я пишу „можливо“, бо надію ся лїпшого) засудять на смерть, грають весело в білярд. Я чую як раз удар дручків в кулї! Що то за весела погорда сьвіта! То дїйсно величаво так, зходити зі сьвіта! А може се лиш доказ, що житє мало варта, коли з ним так легко розлучити ся... То значить, я маю на думцї тих, що не в звязані зі сьвітом так дорогими узлами... Лиш не розумій мене зле і не думай, що я тої гадки, що я звязаний... О! я не знаю вже, що пишу. Я не спав вже кілька ночий і моя голова...

Хтось запукав до дверий. На поручникове „прошу“ отворили ся двері і увійшов сельский парох в кімнату. Був то чоловік може пятьдесяти лїт, на котрого лици попри лагідність і сум малювала ся велика рішучість.

— Пане поручнику — почав він — я приходжу просити Вас о позволенє розговорити ся з вязнями.

Поручник, що за той час встав з крісла, наложив на себе унїформ, і попросив пастора сїсти на софі. Коли лиш почув ся у вузкім унїформовім сурдутї, здавало ся єму, що всї благороднїйші почутя в нїм застигли, а кров перестала в нїм бити.

Сперши ся о стіл і кладучи руку на Шопенгавера, сказав він:

— Рад служити, отче добродію, але не думаю, щоби вязнї вас потребували. Чуєте, як весело грають в білярд?

— А я думаю, пане поручнику, — відповів парох, — що я лїпше знаю моїх краянів як ви. Позволю собі лиш вас запитати: чи ви наміряєте їх розстріляти?

— Натурально! — відповів пан фон Бляйхроден, опанувавши зовсїм свою ролю. — Се держави ведуть війну, а не поодинокі лиця.

— Позволите, пане поручник! Ви і ваші жовнїри не є поодинокими індивідуами?

— Нї! отче добродію! В тій хвили нї!

Він приложив лист до своєї молодої жінки бібулою і говорив далї:

— В тій хвили я є лиш представителем нїмецких союзних держав!

— Так, то правда, пане поручнику! Але Ваша Цїсарева, котру най Бог має в своїй опіцї, була також представителькою нїмецких союзних держав, коли видала проклямацию до нїмецких жінок, щоб помагали раненим. Я знаю богато Французів, що єї за то благословлять, проклинаючи рівночасно Вас і Вашу нацию! Пане поручнику, на імя Христа Спасителя заклинаю вас — тут встав парох, взяв за руку ворога і говорив придавленим голосом далї, — не можете звернути ся до Вашої Цїсаревої?

Поручник обмаль вже, що не випав з ролї, але таки переміг себе і говорив.

— У нас жінки не мають нїякого дїла в полїтицї.

— Шкода! відповів зі стогоном сьвященик.

Поручник не чув вже відповіди сьвященика, бо слухав щось через вікно. Він ставав неспокійний, лице поблїдло, унїформ не міг вже єго вдержати.

— Прошу, сїдайте, отче добродію, — сказав він. — Єсли хочете говорити з вязнями, то нїчо не стоїть на перешкодї, але на кождий случай заждїть хвилинку. Він знов слухав і чув виразно удар кіньских копит в повнім бігу.

— Нї! не йдїть ще отче добродію — відповів майже без духу.

Сьвященик сидїв на софі впяливши в него питаючий зір. Поручник вигнув ся, оскілько міг, через вікно. Удар кіньских копит ставав чим раз виразнїйший, і ставав ся повільнїйшим. Нараз затихло.

Чути бряск шаблї і остріг, хтось входить — і пан Бляйхроден тримає лист в руцї. Він роздер єго і прочитав.

— Котра година? — спитав себе самого. — Шеста! Отже за дві години будуть вязнї розстрілянї.

— Не можливо, пане поручнику, так не виправляє ся людий у вічність.

(Дальше буде.)

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантією по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жаднїй хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяцїв в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: **Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.**

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейкових кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Дипльом почестний черновецкої краєвої виставки в р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і францускиx взірцїв.

Всї роди живих і сьвіжих риб
можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских іструґів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий
поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: **Wojtan &. Co. Leipzig. L.**

Памятайте на

Народний Дім

в ЧЕРНІВЦЯХ.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten
є на складї
в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:
посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:
особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;
з Новоселицї, Бояна, Садаґури:
мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:
до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:
особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.
до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:
посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.
до Садаґури, Бояна, Новоселицї:
мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:
мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:
мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:
з Радівцїв:
мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.
з Бродини:
мішан. 1·20 в полудне;
мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:
до Радівцїв:
міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.
до Бродини:
міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:
з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:
мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:
до Качики, Ґурагумори, Вами, Кімполунґу:
мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:
з Сучави:
мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:
до Сучави
мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:
з Рус-молдавицї
мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:
до Рус-молдавицї
мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:
з Чудина н. С.:
мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни.

З Карапчева відходять:
до Чудина н. С.
мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:
з Вижницї, Вашківцїв:
мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:
мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:
із Залїщик, Кіцманя:
Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:
до Кіцманя, Залїщик:
мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:
З Путни:
міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:
до Путни:
мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міш. 5·25 по полудни.

Примітка.
Час середно-европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 128. Чернівцї, середа дня 28. жовтня (9. падолиста) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

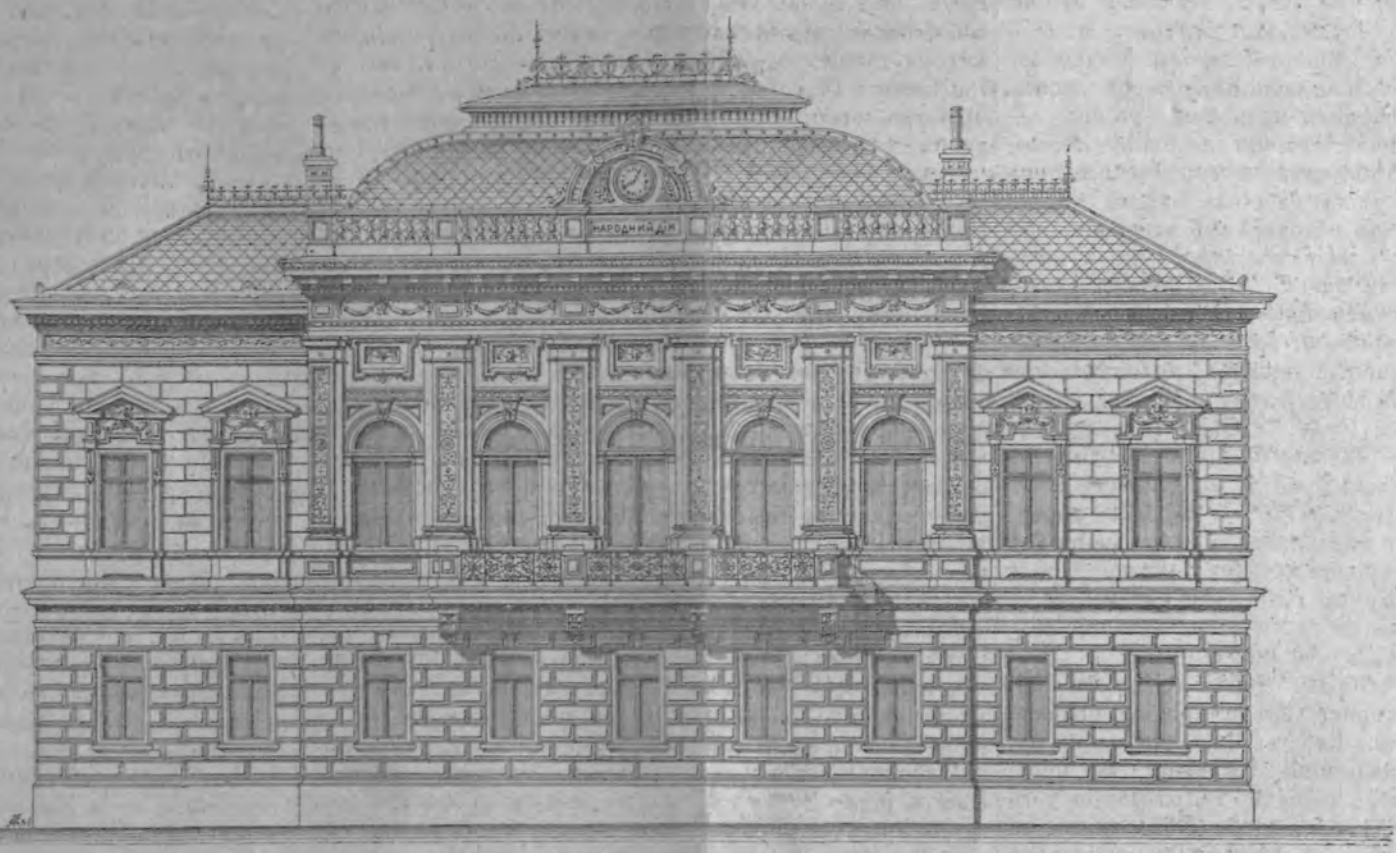

Пляни зладив архитект *Гавф.*

Фасада черн. „Народного Дому“ по перебудові.

Дорогі братя Русини!

Хто був на послїдних загальних зборах „Народного Дому“ в Чернівцях, або хто хоть пильно читає „Буковину“, той знає, що Русини на Буковинї лагодять ся тепер до великого і дуже важного дїла, до відновленя і розширеня свого „Народного Дому“.

Буковиньскі Русини! Будинок сей гарний, що украшає нинїшне число нашої ґазети, представляє руский „Народний Дім“ в Чернівцях, однако не той „Нар. Дім“, що нинї істнує, а той, котрий після добудованя першого поверху на старім будинку, має бути окрасою і гордостию руского імени на Буковинї. Але не лишень окрасою, не лишень памятником Руси має бути сей величавий будинок. Він має нести користь і то користь велику народови нашому. В нїм буде передовсїм поміщена бурса для шкільної бідної молодїжи, того цьвіту, тої надії нашої будучности, котра має нас визволити із під тяжкої опіки чужих сьвящеників, учителїв, урядників... В нїм будуть поміщені щиро-рускі товариства, котрі цїлі десятки лїт вже трудять ся над полїпшенем долї рідного народу... В нїм буде поміщена „Руска Каса“, що має на цїли ратувати селян наших із рук лихварских... Буде там велика саля для забави, котру можна буде уживати для наших власних ріжнородних зходин, можна буде наймити і чужим за добрі гроші. Буде там друкарня, котрої доходи будуть ужиті на народні потреби, приміром на харч для бідних бурсаків і т. п.

Все те має бути і повинно бути, (бо так вимагає наша честь і наша користь,) — але єго ще нема. Щоби оно було, для того потрібно гроша, потрібно жертви зі сторони народу.

Для вибудованя поверху на „Нар. Домі“ конче потрібно яких 14 до 16 тисяч зр. Із сеї суми є в руках товариства „Нар. Дім“ около 6.000 зр., дарованих нам нашим великодушним Найяснїйшим Паном із льотериї державної. Остає ся отже пристарати ще яких 10.000.

Товариство удалось в цїли скорійшого зібраня сих гроший до ц. к. правительства з просьбою, позволити, щоби можна було збирати по всїх селах і містах на Буковинї добровільні датки. Правительство згодилось на сю просьбу і позволило збирати сї датки в протязї пів року (се-б то від тепер аж до сьв. Юрия слїд. року.)

Милі братя! Ми певні, що і не-Русини жиючі межи нами скинуть не одного лева на сю нашу сьвяту цїль. Але много від них вимагати ми не можемо і не в праві. За то тим більшої помочи ожидаємось від нас самих, за то тим сильнїйше надїємось на жертволюбивість самих Русинів. Бо чужі можуть нам дати який гріш із чемности, із милосердия над нашою незавидною долею, що найбільше із вдячности за наші добрі з ними взаємини, — але ми, ми повинні по змозї всїх наших сил нести свою жертву на престіл народної справи Руси, бо ми тут даємо не чужим, але нам самим, нашим дїтям, нашому народови.

Братя, сини одної Неньки-Руси! Геть нинї з нашими ріжницями партийними! Проч із спорами і взаїмною незичливостию! Тут розходить ся о майно цїлого руского буковиньского народу. Чи схоче хто відтягнутись від подання руки помочи свому народови для того єдино, що майном того народу управляють тепер люди тої або сеї партиї, котрої він є противником? Ми думаємо, що так підло не погадає нї один Буковинець, котрому дорога доля, дорога честь і будуччина Руси, — нї, такою дорогою не пійде навіть жаден Словянин, котрий не має нїяких зносин з рускою справою.

Давайте самі, хто лиш може і кілько може; заохочуйте темних-невидючих братів; у всї села нашої близшої вітчини най проникне зазив нашого товариства, з усїх усюдів най поплинуть щедрі датки на наш „Народний Дім“, се серце, сей осередок, се одиноке огнище буковиньскої Руси... Той гріш, що хто єго дасть на сю справу, не пропаде дармо і не затратить ся: він принесе нам плід в сто раз, він перейде яко спадщина до наших дїтий, наших внуків; він укріпить у наших потомків нам память і славу і благословеньство будучих поколїнь спаде на імя наше.

Гляньмо кругом себе! Наші тутешні сусїди, Волохи, що числом значно слабші від нас, мають аж три такі обширні доми народні: один в Сучаві, два тут в Чернівцях. Чи не встидно для нас, що ми — хоть численнїйші — більше як о дві третинї майном народним від них слабші?

Нас жиє на Буковинї 260.000 душ. Найже кождий батько родини дасть за кождого члена своєї сїм'ї на „Народний Дім“ тільки по 5 крейцарів, а будемо мати 13.000 зр. — Ми знаємо що є у нас і такі, котрих не стати і на тих 5 кр. Але за то є, слава Богу, досить і таких, котрі і сьміливо 1 лева можуть від душі дати.

Наконець просимо всїх тих, котрі би дізнались може що про якісь аґітациї против сеї гуманної, а нам так високої і сьвятої справи, донести безпроволочно о тім виділови „Нар. Дому“, щоби ми напятнили поіменно підлих людий.

Денис Єремійчук

заступник голови тов. рус. „Нар. Дім“ в Чернівцях.

Обжалованя мінїстрів.

В послїдних двох днях минувшого тиждня увійшли на порядок дневний засїдань парляменту — обжалованя мінїстрів — предмет безперечно цїкавий. А іменно в пятницю розпочала ся розправа над внесенем посла Кроваветтера і товаришів о поставлене Баденього в стан обжалованя за надужите диспозицийного фонду і субвенціоноване дневника Reichswehr.

Перший промовляв внескодавець Кронаветтер. Обовязком парляменту — мовив він — є строго контролювати, в який спосіб правительство господарує грішми, на котрі цїле населене складає ся тяжкою працею. Вже і давнїйше бували річи подібні, як справа Reichswehr, але давнїйше не лучало ся, щоби правительство споряджувало формальний контракт із субвенціонованим дневником. Доперва перший Баденї заключив таке pactum turpe. Видавець Reichswehr заявив, що як вояк мусїв пильнувати подробиць умови. — Бесїдник подрібно розбирав історию заснованя Reichswehr і поступоване сеї часописи в справах язикових розпоряджень. Дотичну умову бесїдник назвав взірцем societatis leoninae. Відтак обговорював фінансові постанови того контракту і висказав гадку, що утреваленє чогось подібного на письмі було просто глупотою. Правительство все перечило, що Reichswehr була правительственним орґаном, а коли сей дневник виступив раз против нїмецкої держави, правительство оголосило навіть окремим комунїкатом в Wiener Abendpost, що не має з ним нїякого дїла. Чи годило ся грати таку комедию? — Дальше бесїдник застановляв ся над тим, з відки Баденї брав ті великаньскі суми, яких потребував для Reichswehr, і висказав гадку, що один диспозицийний фонд на се не вистарчив би. Оповідають також — говорив бесїдник — що один з великих промисловцїв (Крупп) мав дати гроші і за се дістав ся до палати панів! — Вкінци бесїдник просить палату, щоби приняла его внесене.

По Кронаветтері забрав слово президент мінїстрів ґр. Тун. Він заявив, що скоро лиш появила ся інтерпеляция в справі Reichswehr, ще на весну, він зарядив як найдокладнїйше слїдство, бо передовсїм сам хотїв річ добре пізнати. Результатом того слїдства подїлив ся з палатою, щоби і она знала, чи має над внесенем перейти до порядку дневного, чи дальше над ним радити. Диспозицийний фонд на підставі цїсарского розпорядженя з 1866 року не підлягає контроли анї найвисшого трибуналу державного, анї парляменту. Він остає в вільній диспозициї кождого правительства, котре за уживане того фонду не є одвічальне. Розходить ся лиш о се, чи правительство в данім случаю не переступило висоти ухваленого фонду і чи не уживало иньших сум, пливучих з податків, на цїли, для котрих був призначений диспозицийний фонд. Отже президент мінїстрів заявляє, що в сїм случаю не було надужитя. Диспозицийний фонд, ухвалюваний що року, не мусить бути що року вичерпаний і не все вичерпує ся. Незужита решта переходить в такім случаю на слїдуючий рік. В такий спосіб диспозицийний фонд може в певнім роцї винести більше, як 100.000 зр., а то через дочисленє решт з попередних лїт. Так було і минувшого року. Цїлком безосновне є підозрінє, що Баденї видав більше, нїж позволяв диспозицийний фонд, Длятого президент мінїстрів висказав надію, що палата перейде над внесенем Кронаветтера до порядку дневного.

Потім забрав голос п. кс. Стояловский. Він своїм виборцям і польскому народови присяг бороти ся за правду і справедливість. Як він так і его клюбові товариші остались вірними сему приреченю, длятого ему байдуже глупі дотепи і підозріня, які тут на него мечуть. Але він переконаний, що ті, котрі підпирали внесенє — з виїмком Кронаветтера, котрого бесїдник лично високо поважає — не зробило сего з повного переконаня. Не говорю — мовив — того о социяльних демократах, але о особах, котрі годять ся на надужите або легковажать собі его, если оно вимірене против ворога. О сих людях не мож думати, що они з переконаня поборюють надужитя. Надужите не мусить бути сповнене аж на Драйфусї, щоби на него ударити. Але і социяльні демократи через довгій час вели не так дуже остру і безоглядну борбу з Баденїм — іменно коли розходило ся о пяту курию. Також деякі посли, підписані під нинїшним внесенем, були цїлком вдоволені з Баденього яко президента мінїстрів, іменно тогдї, коли він боров ся з Люеґером і християньскими социялами. Ми вже все бороли ся против Баденього і будемо голосувати ся внесенем п. Кронаветтера. Від того не відведе нас заява ґр. Туна, котрому не можна нї троха вірити. З диспозицийного фонду не мож нїчого заощадити, бо для самої Галичини йде половина тих 100.000 зр. Бесїдник обговорював відтак практиковану в Галичинї систему купованя голосів. При виборі кн. Сапіги горлицкий староста в комнатах самого староства урядив був буфет з горівкою і мясивом. Сам староста певно не дав на се анї крейцара, що найбільше пив разом з иньшими. Тут мусить зродитись питанє, звідки беруть ся гроші на такі цїли? Бесїдник кінчить заявою, що его сторонництво буде голосувати за відісланем внесеня до комісиї.

Слїдуючим бесїдником був п. Козакевич. Висказав переконанє, що рентильний фонд винайшов Наполеон. Єго ученик Бісмарк ужитем вельфійского фонду перевисшив свого учителя. Правительства, котрі беруть в оборону брехнї і насильства, потребують таких обскурних дневників. Баденї потребував рептильної праси, щоби міг вилляти свою личну ненависть на опозицийні сторонництва і послів. Однак такі гадюки не можуть жити анї в чистій водї, анї на сухім ґрунтї, лише в багнї. Они щезнуть доперва тодї, коли щезнуть шляхтичі і капіталїсти. Тая проституция духа пропаде доперва разом з нинїшною суспільностию. Козакевич обговорював відтак відносини між Reichswehr і військовостию. Керма часописи була в руках кількох бувших офіцирів. Краєвий суд у Відни не давав вязням читати нїчого иньшого, як лиш сесю часопись. Навязуючи до того, бесїдник перейшов до обговореня військових відносин. В деяких галицких староствах уживають асентирунку яко карного средства. В Перемишли асентировано одного руского радикала, хочь він був цїлком слїпий; асентировано також одного калїку, бо він був дїяльним социяльним демократом. Статї, котрі мали представити публицї гидкі відносини між правительством а Reichswehr, конфіскував віденьский прокуратор Бобіес. Бесїдник пятнує також подібні відносини львівского Dziennik-a Polsk-ого і Przeglad-у, котрих призначенем є боронити правительство. П. Стояловский до сеї пори не виснив, з якого жерела, взято тих 1000 зр., котрі він одержав яко зворот за почтові марки. Здає ся, що ті гроші походять з тих самих фондів, якими кс. Стояловский так погорджує. Коли Баденього не мож уже запізвати перед суд народу, треба его що найменьше поставити перед трибунал держави. Баденї мусить бути покараний для приміру.

П. Пферше (нїм. лїберал) заявив, що тут не розходить ся о акт полїтичної мести, лише о моральний засуд, щоби не повторяли ся подібні з конституциєю суперечні поступки. Скандал з Reichswehr зробив в цїлім сьвітї велике враженє, а правительство, котре береже своєї гідности і поваги, не було би занедбало вияснити цїлої сеї справи. Між віденьскими часописями належить майже 50% до півурядової праси. Се неможлива річ, щоби всї ті часописи заспокоїв фонд 100.000 зр. Правительство має також приватні фонди диспозицийні. Публично говорено о тім, що один член палати панів заплатив за сесю гідність 75.000 зр., хоч певно сума подана за мала. Бесїдник уважає се за дивну річ, що в Reichswehr появляють ся до нинї оголошеня торговельного суду у Відни і окружного яко торговельного в Долїшній Австриї, а се приносить річно 20.000 зр. А вже жалїти треба над сим, що Reichswehr відграє певну ролю у військових кругах. Вже само становиско сеї часописи в заграничній полїтицї нашої держави робить єї неспосібною до заступованя війска. Часопись, котра нераз вже лишила на собі слїди вимушеня, часопись редаґована людьми, узнаними за негідних офіцерскої степени за спроневірене, за зраду краю, за надужите довіря — така часопись не є покликана удїлювати офіцирам наук о чести, приличности, товарискости і патріотизмі. Військові круги повинні о тій часописи видати самостійний суд і копнути єї ногою. Ми повинні пильнувати, щоби моральна повага нашої держави не була наражена на шкоду. Наше внесенє причинить ся до сего, чи правиця віддасть его комісиї, чи нї.

По промові п. Пфершого молодо-Чех Зайхерт поставив внесенє о замкненє дискусиї. В поменнім голосованю ухвалено замкненє дискусиї 173 голосами против 103. По промові ґенерального бесїдника п. Доберніґа (нїм. людовця) внесенє Кронаветтера о поставлене Баденього в стан обжалованя відкинено 163 голосами против 117. На тім засїданє замкнено.

В суботу прийшло під обради внесенє нїмецкої народної партиї і Нїмцїв-радикалів о поставлене в стан обжалованя ґр. Туна з розпорядженя на підставі §. 14.

Перший промовляв п. Гофман з нїмецкої народної партиї. Бесїдник доказує, що хоть Баденї уступив з фотелю президента мінїстрів, то дух і спосіб в який правив Баденї, задержано і на дальше. Усунено візника, але дорога по котрій їхав державний віз полишила ся та сама. Теперішне правительство придержує ся і на далї Баденївских предложень угодових, теперішне правительство удержує і на дальше в силї розпорядженя язикові. Видячи, що годї розвязати справи язикової хоче воно заступити єї справою конституцийною. До того стремлять февдали. Правительство стремить до замаху державного і воно приступить до него, скоро лиш мине ювилейний рік, та то перейде лиш теперішний хронїчний замах стану в острий. Бо і як же можна погодити парлямент з абсолютизмом? Від р. 1848 ми не рушили ся з місця; конфіскати множать ся і доходять вже до конфіскат надгробних каменїв — панує лиш сьвятий §. 14., про котрий не позволяють навіть комісарі на вічах говорити. Правительством править на підставі §. 14., мінїстер війни видає 30 мілїонів без нїчийого позволеня і се має бути законна і конституцийна держава. Бесїдник знає долю, яка чекає се внесенє на обжалованє мінїстра, але ставляючи его сповнила лївиця свій обовязок.

Слїдуючим бесїдником був Шенерер. Він пригадав на висказ Бісмарка, що злими законами, але добрими при тім урядниками можна правити. Коли-ж урядники злї, то і добрі закони нїчого не поможуть. Той висказ якраз тепер можна приложити до Австриї, де найвисші урядники є тепер найгіршими урядниками і обходять найлїпші закони. Переходячи до обжалованя, доказує Шенерер, що уживане §. 14. в кождім случаю було безправне, бо в жаднім случаю не можна доказати, що не можна було скликати ради державної на час і що треба було робити ужиток з розпоряджень на підставі §. 14. Є то сьвідоме нарушенє конституциї, котре сьвідомо попирає більшість палати. Такий парлямент не може мати для народу жадної вартости. Як правительство може брати участь в конференциї для поборюваня анархістів, коли само у власній державі робить анархію на поли законодавства і адмінїстрациї. Бесїдник не сумнїває ся, що умова буде переведена на підставі §. 14. Против брутальности правительства і ломаня законів є лиш одно средство — відмовленє податків і до сего взиває бесїдник населенє. Дальше розказує Шенерер, що за розсиланє відозв і петиций до підписів обжаловано его о кольпортажу. І звертаючи ся до мінїстра справедливости каже: Встидайте ся! Ви хочете давати науки урядникам судовим. Та-ж ви найнегіднїйші зі всїх, щоб там сидїти хоть одну годину. Дальше каже він, що Нїмцї мають причину ненавидїти Австрию, де їм за їх льояльність відплачено розпорядженями язиковими, а треба болїти над тим, що при кінци столїтя говорить ся про умираючу Австрию, а відживаючий нарід нїмецкий. Цїсар нїмецкий Вільгельм II. прирікав свою опіку, просити о ню Нїмцї австрийскі не будуть. Можуть однак бути всї певні, що Нїмцї потрафлять боронити своєї мови кровю і зелїзом.

По Шенерері промавляв ґр. Тун. Він заявив, що міг би відповісти на всї напади Шенерера, але не хоче. Австрийскої гадки не потрясуть напади Вольфа і Шенерера. На такі напасти нема иньшої відповіди як лиш мовчанє, а в тім мовчаню найлїпше виражають ся чувства, які переймають всїх при таких справах. Бесїдник запевнює, що правительство сьвідоме того, яке значінє мають основні закони і після тих законів вона поступає. §. 14 законів основних дає правительству можливість видавати розпорядженя. Ґр. Тун кінчить запевненем, що після свого найглубшого пересьвідченя, видаючи ті розпорядженя на підставі §. 14 не попав в суперечність з присягою на основні закони.

Дальше промовляв п. Сильвестер з нїмецкої народної партиї. Він доказував конечність знесеня §. 14, що становить небезпечне оруже в руках австрийского правительства. Єсли в Австриї будуть і далї так правити, то дїйсно не буде і шкоди, єсли та держава о скілько можности як найскорше упаде. Девізи монархів беруть собі правительства на виворіт. Девізою цїсаря Франца I. було Justitia regnorum fundamentum — а Меттернїх 40 лїт правив абсолютистично. Девізу цїсаря Франца Йосифа Viribus unitis зміняє правительство на Viribus divisis. І як тут дивувати ся, що нарід нїмецкий одушевляє ся Бісмарком? Чи має одушевляти ся нашими статистами, правдивими Піґмеями. На новій монетї, яку тепер будуть бити, треба помістити не надпись „Австро-угорска монархія“ але Австро-угорска анархія.“

Промовляв ще п. Гохенбурґер і на тім дискусию перервано. До слова записаних є ще до 30 бесїдників між иньшим п. Дашиньский.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 8-го падолиста 1898.

З дирекциї фінансової. Концепіст фінансовий Августин Соботкевич іменований інспектором у Вижници. Надінспектор податковий Оттокар Сикора перенесений зі Сторожинцїв до Чернівцїв, інспектор податковий Іван Соллин з Чернівцїв, до Кіцманя, надінспектор податковий Казимір Жуковский з Чернівцїв до Кіцманя і концепіст фінансовий Генрих Шіллер з Кіцманя до Чернівцїв,

З унїверситету. Мінїстерство просьвіти признало д-рови Василеви Гаїнї veniam legendi яко приватному доцентови на богословскім факультетї.

Рада шкільна краєва видала спис всїх учителїв з поданем часу їх дефінїтивного іменованя і розіслала всїм учителям через ради шкільні повітові, а то в цїли роздїленя їх на кляси пенсийні. Рекурси можна зголошувати до 14 днїв від дня дорученя того спису.

Сьмішна істория. Збори православного духовеньства, що відбули ся дня 24 м. м., рішили, що в справі полїпшеня платнї православному духовеньству треба вислати депутацию у Відень, а на кошти депутациї мав кождий парох дати 1 зр., а кождий сотрудник 50 кр. Тимчасом доси зложило лиш 7 панотцїв разом аж 5 левів. Пан-отцї! Так коло своїх интересів сьвіт не ходить і єсли хочете мати полїпшене платнї, то таки не жалуйте, а зложіть по левови і по коронї на кошти депутациї.

Сьвяткованє цїсарского ювилею в школах. Мінїстерство просьвіти розпорядило, що у всїх школах (крім шкіл висших, Hochschulen) має відбути ся дня 2-го грудня ювилейне сьвято. Того дня має відбути ся служба Божа, по можности для кождого віроісповіданя окремо, на службі Божій мають явити ся всї учителї і ученики дотичного віроісповіданя. По службі Божій мають зібрати ся ученики в школї, або єсли можливо, в якійсь більшій сали і тут має їм один з учителїв в популярний, дїтям доступний спосіб виложити значінє того сьвята. Потім мають дїти відсьпівати першу строфу народного имну. Всякі иньші продукциї музикальні або декламациї мусять відпасти з огляду на сум, яким покрила ся цїла монархія по смерти цїсаревої.

Комітет для звеличаня столїтних роковин відродинашої лїтератури працює над повіреним ему завданем дуже старанно. Внедовзї вже будемо могли подати проґраму цїлого сьвята.

З нагоди 100-лїтних роковин відродин руско-українськоі лїтератури відограно в краківскім театрі в суботу і недїлю „Нешасне кохание“ в польскім перекладї.

Збори лїкарів повітових відбули ся дня 4-го с. м. в сали маґістратскій під пров. радника краєвого д-ра Ключенка. На зборах явило ся 38 лїкарів. Ухвалено слїдуючі резолюциї: 1) Краєвий санїтарний закон з. р. 1888 належить змінити в той спосіб: а) лїкарі повітові входять в ряд дефінїтивних урядників і мають по окінченю лїт служби, як також їх вдови і дїти право до пенсиї; б) щоби їм визначено навшалї за подорож в интересї громади: в) щоби признано їм 5-лїтний додаток в сумі 10% від послїдної пенсиї; г) щоби визначено їм тарифу належитостий за оглядини тїла, худоби і мяса в місцевости, де вони мешкають. 2) Належить іменовати одного лїкаря референтом санїтарним при видїлї краєвім і покликати на місце сего референта, одного з тих лїкарів, що тепер стоять в службі краєвій. — В тій цїли палата лїкарска з нарочно до того вибраним комітетом уложить петицию до видїлу краєвого.

До іспиту для лїсної служби, що відбував ся в правительстві від 24 до 26 жовтня, ставило ся 11 кандидатів. З тих зложили іспит 9, 2 з добрим, а 7 з достаточним успіхом.

Ромунїзация. Православний катихит в черновецкій семинариї учительскій читає дївчатам ексорти тільки по волоски, хоч половина учениць волоскої мови не розуміє. На запитанє, чому нема руских ексорт, відповів катихит, що нема часу на дві ексорти. Питаємо ся на те, чому, коли так, не читає на відміну раз по волоски, а раз по руски? Питаємось далї краєвої ради шкільної, чи знає вона про сю ромунїзацию, та чому вже раз не іменує помічного катихита, котрого мінїстерство давно позволило?

Приятелї пок. о. Мартиновича не дають єму спочити, обвиняючи народовцїв, що вони загнали єго в гріб. Відсилаємо єго приятелїв до Оршівского дяка, що, як власне довідуємось, може їм сказати, хто був безпосередною причиною послїдної недуги Мартиновича, а довідають ся, що не народовцї, котрим мимоходом сказавши, нїколи нїчого доброго не зробив.

Секретаря громадского потребує пильно громада Кадобівцї коло Залїщик і бажала-б собі мати Русина, щоб умів провадити цїле дїловодство по руски. Зголошувати ся треба у начальника громади, котрий удїлить близших пояснень.

Руско-українськиі концерт в Америцї. Микола Гайдабура, що був актором в однїй українській трупі театральній, приїхав недавно в Америку, де зі своїми дїтьми дає концерти в ріжних місцях Америки.

„Липовани“ в борбі з п. Крушиньским. Наші буковиньскі „старообрядцї“ Липовани розпочали борбу з. п. О. Крушиньским, редактором „Бук. Вѣдомостей“. Він помістив в „Бук. Вѣд.“ статю, де закидував митрополїтови „старообрядцїв“, що він більше тямить про свою кишеню, як про свою паству. Отже один сьвященик „старообрядцїв“ П. Авчінніков видав в тій справі брошюру під з. „Вѣсти изъ Бѣлой Криницы“, а крім того заскаржено також п. Крушиньского до суду о обиду чести.

Спілку молочарску основано в Нїмецких-Тереблештах. Спілка закупила найновійші машини молочарскі і виробляє добре масло, котре присилає безпосередно до Чернівцїв по цїнї 1 зр. 15 кр. за кільо. Чи наші мужики не могли-б спробувати того самого?

Домовина бл. п. Цїсаревої Єлисавети, виконана з бронзу, є цїлком подібна до домовини бл. п. архикнязя Рудольфа. На віку находить ся золотий хрест. Під ним вирито отсей напис: „Elisabeth Amalia Eugenia Imperatrix Austriae et Regina Hungariae. Maximiliani Josephi et Ludovicae Ducum in Bavaria Filia. Nata in Villa Possenhoffen Die XXIY. Mensis Fecembris Anni MDCCCXXXVI. Nupta Francisco Josepho I. Imperatori Vindobonae Die XXIV. M. Aprilis A. MDCCCLiV. Coronata Regina Hungariae Budae Die VIII M. Juni A. MDCCCMVII. Denata Genevae Die X. M. Septembris A. MDCCCIIC H. S. F.“

Нове мінїстерство у Франциї. В суботу появило ся у францускій палатї послів перший раз нове мінїстерство, а президент єго мін. Діпі відчитав таку заяву нового правительства: Ми сьвідомі трудности нашої задачі. Годимо ся цїлковито на дневний порядок, ухвалений дня 25. жовтня палатою послів, котрий то порядок поручив перевагу власти цивільної над войсковою, удержанє републиканьских принципів, вкінци довіря для армії, защитницї републиканьских законів. По мисли тих принципів не допустимо до борби, обиджуючої честь армії, котра стоїть висше понад всї направлені против неї напади. Дальше щиро дбаємо о удержанє поваги публичної власти, необходимої для безпечности вітчини, власти, яка лише в з'єдиненю і мирі може здїлати пожиточні річи. Вимір справедливости вимагає також супокою. Нашою задачею є забезпеченє виповненя єї оречень. Буде то найлїпший спосіб успокоєня умів, занепокоєних одною справою, котра впрочім не повинна вже довше займати всїх гадок краю. Дальше заявляє Діпі, що Франция не може занехати заходів для удержаня становища, вибореного своєю льояльностию, могучостию і любовю вітчини, повинна радше над тим трудити ся, щоби скріпити то становище, усьвячене в очах цїлого сьвіта цїнним союзом. В нашій заграничній полїтицї провідною гадкою буде добре зрозумілий интерес краю, отже передусїм взгляд на удержанє відповідного відношеня між потрібними для якоїсь цїли заходами а вартостию тої цїли. Діпі закінчив: Опираючи ся на парляментї, котрий буде о всїм добре поінформований, творимо кабінет републиканьского з'єдиненя і есьмо готові іти все рука в руку з републиканьскою більшостию. — Заяву нового мінїстерства принято в палатї послів і в сенатї оплесками.

Пророк Фальб ось яку температуру ворожить на сей місяць: Від 1-го до 6-го опади при середній температурі, від 7-го до 12-го богато дощу; в тім часї має бути і незвечайно тепло. Між 13-им а 21-им можна також сподївати ся дощів. При кінци місяця упаде снїг. Критичні днї випадають на 14-го і 28-го с. м. В першім критичнім дни нів, а в другім повня місяця.

Траґічна подія лучила ся в Кольошварі на Угорщинї. До поспішного поїзду, що йде з Предеалю до Будапешту, всїдала молода гарна жінка. Єї відпроваджував єї муж, обоє були веселі, сьміяли ся і розмовляли. „Як довго забавиш в Будапештї?“ запитав муж вже при самім відїздї жену. „Три — чотири днї!“ — відповіла жена. — „Но! я заложу ся, що повернеш скорше!“ — сказав на то муж. Коли поїзд прийшов на стацию Чуча, нараз зачав начальник стациї питати за панею К., як раз женою того молодого чоловіка, і вручив їй депешу з Кольошвару. Се телеґрафовано якраз до неї, щоби повертала сейчас другим поспішним поїздом до Кольошвару, бо єї муж застрілив ся на двірци зелїзничім. Нещаслива зімлїла на місци. Що було причиною сего кроку єї мужа, доси не розслїджено.

Цїкавий спосіб підроблюваня старих монет практикує ся в Італїї. Підробивши якусь грубшу монету з часів Тиберия або Калїґули, змушуть якусь більшу птицю звичайно индика, проковтнути єї. По якімсь часї монета виходить з кишок птиці дуже подібна до старинної. Коли-ж за одним разом експеримент ще не удасть ся, то повтаряють єго більше разів, поки не осягне ся цїли.

Одїж з павутини. На всесьвітну виставу в Парижи задумує князь Камбуе виставити одїж жіночу зроблену з павутини. Яку виробляють мадаґаскарскі павуки званї „алясбе.“ Такий павук дає на місяць до 4000 метрів нитки павутини, що є 4—5 делїкатнїйша від шовку, і 4—5 слабша від шовку; удержати може така нитка 326 ґрамів ваги. Єсли проба кн. Камбуе удасть ся, то ще можемо мати „павучий промисл.“

Дрібні вісти. В Раранчу зачадив ся господар Василь Марчук з жінкою і трема дїтьми. Єго самого, жінку і двоє дїтий виратовано, а наймолодша дитина померла. — В Клїводинї погорів Герш і Хаїм Лястер. Огонь заняв ся від комина.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Христос на Олїмпі.

Galilaee vicisti!

У розкоші пірнув Олїмп веселий
раює громовладний пан Зевес,
а гурт богів, що мудростю дебелий
підхлїбством дзвонить властиеви небес.
Боги іно-що з оргій повернули, —
смертельних на земли найкращий цьвіт
в шаленую розпусти втїху пхнули
і радїють, що почита їх сьвіт —
на головах триюмфу в них вінець.
А клик якийсь гуде: богам конець!...

І ось з'явив ся він у шатї білій,
він, що єго вже ждав весь людский рід,
він, що вселенній тяжко посмутнїлій
внести мав сьвітло і звільнить від бід.
Ввійшов він тихою, мов тїнь, стопою
у сьвіт богів; яснїюче чоло
вінчалось авреолею сьвятою
великого страждальця за людство.
А гурт богів із дива остовпів,
що Назорей ввійти до них посьмів.

Богинї, пишні свойов наготою,
завстидженї стояли перед ним;
Зевес, що йпо старечою рукою
обняв був Ґанїмеда, в мить грізним
поглянув оком на пришелця того,
страшенним гуком-словом загремів:
— Чого прийшов до царства ти мойого
і хто тебе післати ту посьмів? —
А голосом краснїйшим від пісень
відрік Христос: Я правди сьвітлий день

Несу страдаючим і кращу долю,
пізнанне яснеє у сьвіт несу! —
— Чи-ж ми скували сьвіт в тяжку неволю?
Чи перед людским оком ми красу —
сиянне зір і промінисті блиски
закрили, — чи не дбали може ми,
щоби смертельних вік весь — від колиски
до зимної могили під крильми
своїми хоронить? Ми їх утїх
не посоромились, на всякий гріх

глядїли мов би на дїточі справи.
Наш Феб всьміхавсь до них із висоти
і запаляв серця жаждою слави
і почуте вкладав в них красоти.
Атина роз'ясняла душ їх очи,
будила спячії до дїл уми.
тягла до дня їх з пітьми ночи —
і всї безсмертнїй, всї ми,
носили сьвіт наш в серцї все!
Чого ти хочеш, Галилейче, ще? —

— Я в сьвіт несу новий закон любови,
я й сам з любови до людскости розпят! —
— Несеш любов? Она-ж у людскій крови
нуртує, мов у тїлї голубят!
Се ми єї там рано засадили,
вона бажаннем груди розпира',
учить єї самі боги ходили,
а що сотворить бог — не завмира!
Я сам, Зевес звелїв родитись тій,
що понесла любов по земли всїй.

Диви! Не чудо-ж се в прекраснім тїлї —
моя Венера — доня чарівна!
Диви на тії руки, груди білі,
Чи їй на сьвітї хто цїлім зрівна?
Она йшла сїяти любов і нинї
в садибах тих людий любови май,
Молодцї — як боги, жінки — богинї,
ми сотворили із землицї рай!
І за тоту великую любов
весь мір за нас готов віддати кров!

І так -- коли ми вспіли подарити
смертельним всьо, що їх здійма в гору,
взнесли їх ум, навчили й се творити,
що жить буде на вічную пору;
коли ввійшли ми в тїло їх і кости
і кожду жилочку малу — дрібну
сповнили нашим духом — хоть Христос ти —
то що внесеш ти ще в людий душу?
— Я саможертви їх навчу й любить
всїх ворогів і кривди їм простить! —

Затих Олїмп на ті слова Христові,
богів так поразив закон новий.
— Ти побідив, о Галилейче!.. Крови
не жалував еси за всїх людий!
Ти побідив! Сїдай же на престолї,
ми всї падаем у твоїх божих стіп,
сияй народам ясним сонцем далї —
та зготови лукавству слушний гріб! —
сказав Зевес, триюмфу зняв вінець, —
а Фатум загуло: богам конець!

Ще не конець — ось ясні взносить очи
віщун і бог, прекрасний Аполлїн:
— Могутний! я також з душі охоче
несу тобі глубокий мій поклін,
та знай, що хоть пануєш ти великий,
богато мук прийдесь тобі знести:
і обидить нераз тебе жрець дикий
і розіпне, бо добрий, добрий ти! —
І Аполлїн зник, розпливсь в етер...
— — — — — — — — —
Христа же мучать часто ще й тепер...

Відень, в сїчни 1898.

Сильвестер Яричевский.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 8-го падолиста 1898.

Відень. Архикнягиня Мария Антонія тосканьска померла о півночи з понедїлка на вівторок в Ґмунден.

Відень. На порядку дневнім палати послів продовжене розправи над внесенем о поставлене ґр. Туна в стан обжалованя. Промовляє Яворский, презес кола польского.

Берлїн. Тутешна Nationalzeitung ганить поступованє Шенерера і Шенерерияцїв на послїднім засїданю; заявляє, що новий фраз демаґоґізм Шенерера не може числити на прихильне приняте в нїмецких кругах.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантисю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девяти цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно з розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяцїв в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: **Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.**

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейскихкас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Дипльом почестний черновецкої краєвої виставки в р. 1886 за роботи переплетничі і галантерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пешті і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗЇКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалантерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і француских взірців.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских истругів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: **Wojtan &. Co. Leipzig. L.**

Памятайте на

Народний Дім

в ЧЕРНІВЦЯХ.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей паковаиий в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:
посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:
особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;
з Новоселицї, Бояна, Садаґури:
мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:
до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:
особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.
до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:
посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.
до Садаґури, Бояна, Новоселицї:
мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:
мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:
мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:
з Радівцїв:
мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.
з Бродини:
мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·38 вечер.

З Гадікфальфи відходить:
до Радівцїв:
міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.
до Бродини:
міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:
з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:
мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:
до Качики, Ґурагумори, Вами, Кімполунґу:
мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:
з Сучави:
мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:
до Сучави
мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:
з Рус-молдавицї
мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:
до Рус-молдавицї
мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею ґдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:
з Чудина н. С.:
мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни.

З Карапчева відходять:
до Чудина н. С.
мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:
з Вижницї, Вашківцїв:
мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:
мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:
із Залїщик, Кіцманя:
Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:
до Кіцманя, Залїщик:
мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:
З Путни:
міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:
до Путни:
мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міш. 5·25 по полудни.

Примітка.
Час середно-европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 129. Чернівцї, пятниця дня 30. жовтня (11. падолиста) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

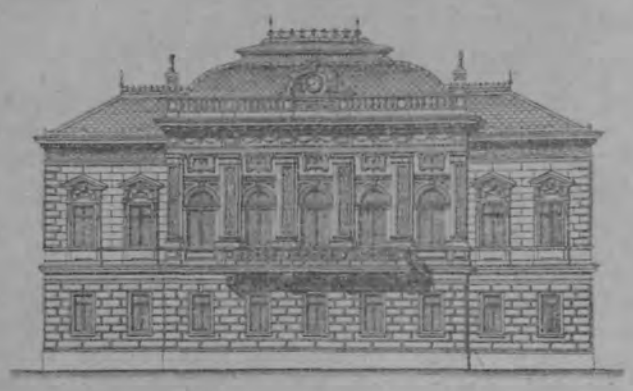

Складайте ся

на будову

„Народного Дому“

в

Чернівцях.

Перша вистава рускої штуки.

(Донись зі Львова.)

Вистава рускої штуки спитаєш здивований читателю? — А так! Перша вистава рускої штуки! Не сальон то париский, не беруть в нїм сотки артистів-малярів участи, але все таки є вона і розложила ся в двох кімнатах „Сокола“.

У жадній области культурного житя ми так низько не стоїмо, як в штуцї т. з. в малярстві і різьбарстві, але не для того, щоби у нас не було талантів. Таланти у нас є великі, але обставини житя так зложили ся, що штуцї тяжко розвивати ся. Штука для свого розвою потребує більших матеріяльних средств, вона потребує мати і людий чи інституциї, що закупили би єї твори, а у нас якраз сего нема, отже і наша штука, в порівнаню з иньшими нивами нашої культурної праці, остаєсь в занепадї.

Перша се проба — урядити руску виставу і вона випала так, як випасти могла, оскілько було лиш материялу до єї урядженя. У виставі взяло участь 7 артистів: А. Пилиховский, А. Скрутик, К. Устиянович, Ю. Панкевич, Ів. Труш, В. Петровский, А. Ковальский і С. Томасевич. Не видно лиш тут черновецкого Миколи Івасюка, — ми і дивуємо ся, чому він не взяв участи у виставі.

Найбільше образів дав А. Пилиховский, але всї они не можуть мати претенсиї до правдивої артистичної вартости. Єго історичні образи з давної доби князївскої, мальовані сепією, не відзначають ся анї вибором історичного моменту, анї композициєю. До того ще і особи та їх пози тяжкі, несправні часом аж до комізму. Ті образи мають хиба, сказати-б, історично етнографічну вартість, зобразуючи давні строї князів, боярів, купців та простого люду. Єго „Апостол“ також не відзначає ся нїчим від середних, церковних мальовил, а вже найменьше можуть подобати ся єго „жебраки“, як они збирають ся в шинку з нажебраною добичею і кріплять ся та забавляють ся.

Образи ученика монахійскої школи Ал. Скрутика виказують крім дїйсного артистичного таланту також добру технїку. В кождім почерку кистею видно артиста, що перейшов серіозну школу. З образів єго прекрасні портрети і жанрові студиї. Передовсїм гарні „Двоє дїтий в полю“ і портрет старої гуцулки.

Корнило Устиянович надіслав кілька образів, а між ними і одну давнїйшу свою працю, котра найбільше нас заняла. Сей образ (власність о. Стефановича,) представляє Шевченка на вигнаню і є твором великої артистичної вартости. Другим образом, що носить на собі визначну ціху артизму, є Матїр Божа з Дитятем на руках. Лице Пречистої красуєсь таким житєм і природностию, що при цїлій правильности чертів Мадонни, виглядає мов портрет, знятий з житя. І в иньших церковних образах надає артист лицям сьвятих характеристичний, індивідуальний вираз і [illegible] штуки. Тілько кольорит єго образів є занадто обчислений на ефект, мов театральний: а найбільше відзначаєсь се на образї архистратига Михаїла. То оно може має своє оправдане з огляду на яре окружене і осьвітлене церковних престолів.

Найлїпше, представив ся на виставі п. Іван Труш. Є то ученик краківскої академії штук, що приняв нові напрями в штуцї, зближаючи ся до теперішних модерних шкіл. Єго специяльностию портрети і краєвиди. Так одні як і другі мальовані дуже оригінально, передовсїм приворовлена тут нова школа в кольористицї, що не творить одностойного поля, лиш кладучи краску побіч краски стремить до того, щоби в певнім віддаленю витворити відповідне вражінє. О вартости сеї школи можна говорити ріжноряко, але порівнуючи образи п. Труша з картинами сучасних европейских артистів, можемо сказати, що він займає серед них непослїдне місце. До гарнїйших єго праць належить: „Поле по жнивах,“ „Гірский водопад“ і „Сад в маю.“ Оглянувши сї образи п. Труша ми можемо єму віщувати будучність.

П. Панкевич виставив тут свої оригінально мальовані церковні і релїгійні картини, В. Петровский „Студию“, зображуючу голову рудавої дївчину на тлї зелених лїлий. Крім того п. Томасевич виступив з копією звістного образу Репина, як козаки укладають письмо до султана.

Як видно, вистава невелика і яко сума нашої роботи на ниві зображуючої штуки, не представляє ся вона сьвітло, — але початок зроблений. Може будучність принесе нам щось лїпшого на тім поли.

П. Р.

Полїтичні замітки.

З ради державної.

На засїданю вівторок промовляв до порядку дневного, над внесенем поставленя ґр. Тупа в стан обжалованя, пос. Яворский і заложив енерґічний протест против іредентских висказів Шенерера. Бесїдник чудує ся, як могли такі нечувані слова впасти в самім серци монархії, в столицї держави і жалує, що се могло стати ся під покровом посольскої нетикальности. Ми хочемо — сказав бесїдник — супокою народів, але під ключем і на основі рівних обовязків і прав рівних народів одних побіч других, а не під другими. Будемо боронити парляменту, але мусить кож і свої обовязки. Ми противні внесеню на обжаловане міністрів.

Вже бесїду Яворского переривали Шенереряни безнастанно своїми окликами, які підпирала енерґічно правиця. Але під конець засїданя склала ся величезна буча.

Заняв слово пос. Барайтер (нїм. люд.). Мінїстерство — каже — надало собі, на підставі §. 14., право покривати видатки держави до кінця року і ще понад се 20 мілїонів на інвестициї. Се не є конституцийна підстава уживаня того характеру. Коли ґр. Тун не може инакше порадити собі, чому

Докори совісти.

Оповіданє

Августа Стріндберґа.

(Дальше).

— Вічність чи не вічність, але розказ є такий, що має то стати ся перед вечером, если я не хочу кинути на себе підозріня, що тримаю разом з охотниками. І так ганять мене за то, що я не виконав розказу з 31-го серпня. Отче добродїю, ідїть до тих нещасливих і поговоріть з ними. Ощадїть менї тої страшної сцени!

— Чи вважаєте за щось так страшного видати справедливий засуд?

— Але-ж отче добродїю, я прецїнь також чоловік... Чи ви не вважаєте мене за людину, що має серце і чує?

Поручник розіпняв сурдут, щоби звільнити собі трохи груди і почав ходити по кімнатї.

— Чому ми не можемо бути все людьми? Длячого мусимо грати все подвійну ролю? — застогнав він. — Отче добродїю ідїть і поговоріть з ними. Чи вони жонаті? Мають може жінки і дїти, — може мають батьків?

— Вони ще всї нежонаті, — відповів сьвященик. — Але ще ту ніч можете їм подарувати, пане поручнику!

— Неможливо! Розказ є: Розстріляти перед вечером, а рано ще досьвіта мусимо йти в дорогу. Ідїть, отче добродїю, ідїть.

— Іду! Але ви пане поручнику стережіть ся виходити з дому без уніформу, бо і вас могла би та сама доля стрітити. Знаєте! уніформ робить жовнїром.

Сьвященик вийшов з кімнати.

Пан фон Бляйхроден написав послїдні стрічки листу у великім роздражненю. А далї запечатав письмо і задзвонив на ордонанса.

— Дайте сей лист на почту — сказав він до него, — а пришлїть менї ту сержента.

Сержент увійшов.

— Возьмете собі двайцять сїм людий і розстріляєте вязнїв в протягу години.

— Розстріляти? — питав недовірчиво сержент.

— Так! розстріляти! Вибирайте таких людий, що вже були в огни. Розумієте мене? Для мене дайте що найлїпших шістьнайцять людий, підем на розвіди до Фонтенебльо, а заки ми повернемо, вже повинно бути по всьому! Зрозумілисьте?

— Шістьнайцять людий для пана поручника, двайцять сїм для вязнїв — розумію.

І з тим пішов!

Поручник фон Бляйхроден защіпив старанно свій сурдут, оперезав ся ременем, вложив револьвер до футералу. Потім закурив папіроса, але не міг курити, бо воздуху бракло му в грудях. Зачав робити порядок на столї. Виняв хустину і старанно обтирав з пороху ножицї, ляк і пачку сїрників. Лїнїю і перо уложив рівнобіжно якраз під прямим кутом до бібули. Потім зачав пересувати меблї з місця на місце. А далї виняв з футералу гребінь і щітку і почав чесати ся. Зняв палету з кілка, драпав фарби, пробував всї червоні шапочки і силував ся поставити штафлету на ноги.

Доки не забрязчіло оружє на подвірю, то не було в хатї предмету, котрого би він не порушив.

Тепер вийшов.

Закомендерував: „В ліво! В дорогу!“ і вийшов з села. А йшов так скоро вперед, що здавало ся, як би втїкав перед ворогом. Жовнїри ледво могли додержати єму кроку. Вийшовши в поле, мусїли йти жовнїри гусака, щоби не доптати трави.

Він не оглядав ся в зад, але той жовнїр, що йшов за ним, міг по суконї, що збігало ся від хвилї до хвилї на плечах, пізнати, що ним трясе дрощ.

На краю лїса закомендерував: Стань! і розказав жовнїрам поводити ся тихо і випочати, а сам пійшов в лїс.

Увійшовши глубше в лїс і пересьвідчивши ся, що нїхто не може єго вже побачити, віддихнув глубоко і звернув ся в гущавину, через котру вели вузкі стежки до Жорж-о-Люп. Корчі і гущавина лежали вже в тїни, вершки дубів і буків осьвічувало сонце ясно. Єму здавало ся, як би лежав на морскім днї і дивив ся через зелену воду на сьвіт Божий, до котрого єму вже годї дістати ся. Як сей великий гарний лїс, що перше так лагодячо впливав на єго ум, видавав ся єму тепер чужий і зимний.

Житє видавало ся єму так безсердечне так повне противеньств і двозначностий, що цїла природа видавала ся єму нещасливою в тім

або сам не уступить, або не розваже палати? Але наш мінїстер скарбу накликує натомісьть угодову комісию, щоби приспішила свою працю, бо тут ходить о щось більше, нїж о угоду. В тім лежить признане до его склонности на замах стану і зломане конституциї. Находимо ся в добі трех пересилень: язикового, угодового і конституцийного. Здає ся, що се достаточне сьвідоцтво для теперішного кабінету. Коли президент мінїстрів не має доброї волї, щоби нашому народови дати сатисфакцию, так він не заслугує на лїпше поступоване з ним, як Баденї.

На державі, що вже не може охоронити нашого найсьвятїйшого, народного добра, не залежить нам нїчо більше! Радше нехай она розпаде ся в развалини, нїж мали-б ми жити в нїй оголочені з чести. І певно, що під славяньским, проводом она розпаде ся в розвалини і прийде знов хмарний день — якого вже раз ми дожили — Садова! Тільки що сей день буде нещасним для держави, а не для нїмецкого народу. Так говорить до вас посол, що вже від давна належить до сего парламенту, що свою австрийску вітчину правдиво любить, але видить на свій великий біль, що від якогось часу австрийска правительственна полїтика іде шляхами, які з елементарною конечностию мусять довести до упадку сеї, колись такої могучої держави.

В довшій промові мінїстер скарбу др. Кайцль боронив правительство і викладав користи §. 14., оправдуючи его історично і мериторично. При тім відкликав ся на Бісмарка, котрий навіть без §. 14-го не оглядав ся цїлком не лише на ухвали, але навіть на позитивні дїла нїмецкої палати послів. (Пос. Айзеле: Але не треба бути Бісмарком!) Ми не є Бісмарками, але маємо §. 14. (гамір на лївиці). Констатую, що правительство в виду відмови зі сторони ради державної, мусїло почути ся одиноким виконавцею публичної власти і взяти на себе цїлий провід публичних справ, цїлковито не з жадоби скритого панованя, але попросту тому, що істноване і дальший розвій цїлого державного орґанїзму домагали ся сего як необходимої річи. Тому прошу відкинути внесене що до обжалованя (гучні оплески з правиці).

Пос. ґр. Стірк в імени вірноконституцийних, великих властителїв, серед наруг Вольфа і тов. запротестував против непокликаної заяви Шенерера і висказав супротив неї найглубше, патріотичне обурене. Як представитель сторонництва вирік ся всякої спільности з радикальною ґрупою Шенерера. Вкінци вказує, що такі понятя, що обурюють кождого доброго Австрийця могли вродити ся тільки серед сприяючих, небезпечних обставин і завзиває правительство завернутись з дороги тої полїтики, що вітчину наражає на будуче на найгрізнїйші небезпеченьства.

По бесїдї п. Кінемана (нїм. люд.) замкнено дискусию.

Як ґенеральний бесїдник говорив пос. Функе (нїм. поступ.) а відтак заняв слово пос. Шенерер полемізуючи з Яворским і кидаючи підозріня на польску льояльність і австрийский патріотизм Поляків.

По тих бесїдах наступила скандалїчна сцена, до якої дав причину пос. Вольф. Занявши голос для фактичного спростованя, виступав против Яворского і ужив між иньшими висказу, що „польский нарід є народом галапасників“. В тій хвили зривають ся всї польскі посли з роз'яреним криком: За двері з Вольфом! Відобрати ему голос! Лайдаку, idioto, пияку! Лотре! Через пів години треває нечуваний крик і заколот. Скілько разів Вольф хотів промовити, заглушають его окликом: „Анї слова більше! Мовчи котюго!“

Президент через цїлий час стоїть нерішений, що має зробити, відтак на налягане польских послів заявляє:

В виду жаданя тяжко обиджених польских послів і на підставі мого власного переконаня на основі §. 57-го реґуляміну, відбираю вам голос (оплески і гамір в сали).

Занимає голос пос. Дашиньский і з огнем відпирає обиджаючий закид Вольфа. Польский люд працює в копальнях Шлезка, Вестфалїї, північної Америки, а его кроваву працю визискують т. фабриканти, у котрих Вольф платним наймитом. Дашиньского перебиває Вольф, лаючи его божевільним, брехуном і шельмою. На те прискакує до него пос. Кубік і трутивши в груди, грозить, що побе писки. Дашиньский висказує Вольфови скрайну погорду. Зараз за ним встає пос. Ґневош і заявляє, — що Поляки, хотяй в першій хвили не могли запанувати над своїм обуренем, то однак не чують себе обидженеми, бо такий уличник (Gassenbub), як посол Вольф, не в в силї обидити польского народу.

На сю заяву цїла сала піднесла оплески, а Вольфа і Шенерериянцїв відступили навіть нїмецкі посли.

Опісля зарядженo поіменне голосоване над внесенем пос. Шенерера о поставлене мінїстерства в стан обжалованя. Внесене перепало 187 голосами против 114.

Слїдуюче засїдане нині.

Про ситуацию

пишуть до „Руслана“:

Ситуация не змінила ся — поки-що. Механїчна обструкция не виявилась ще. Видко, що в нїдрі лївиці ще варить ся та що більше, уміркованї елементи не годні рішитись, на котру ступити? Полїтичні демонстрациї бавлять загал, доки суть нові і сьвіжі. Нині механїчна обструкция з свиставками і лопканем буля би млявою, пережутим хлїбом. Але, судячи по голосах праси, можна сподїватись, що теперішна сесия не мине ся без більших або меньших заворушень.

Симчасом правительство наглить з угодою. Плян правительства мабуть такий, що оно раде би угоду митово-торговельну найскорше мати на дневнім порядку повної палати посольскої. Як би ся частина договору з Угорщиною явилась на столї президиї палати, то справа банкова і посередних податків могла би вже крихту пізнїйше, хочби і з початком слїдуючого року, прийти на дневний порядок. Угорщина мусїла би набрати пересьвідченя, що До- [...] угоду перевести через парламент. Тодї і бар. Банфі міг би перед угорским соймом виправдати евентуальну потребу, удїлити ґр. Тунови технїчну мораторию на якийсь час. Провізория, що упливає з 31. грудня, могла би бути продовжена бодай на перший чвертьрік.

Поза кулїсами ведуть ся ще переговори межи Чехами а правительством. Однакож можна бути певним, що прийде межи обома сторонами до порозуміня. Чехи розуміють критичність теперішної ситуациї. Сторонництва, що допоможуть державі успішно полагодити угорску угоду, будуть відтак мати право, обняти керму управи в Долитавщинї. По довершенїй угодї прийде, здає ся, до перестрою теперішного кабінету з непарляментарного в парляментарний.

Замітна також ся проява, що нїмецка шляхта і ґрупа Мавтнера чим-раз більше наблизують до правительства. Відкрите письмо пос. Авшпіца на заміти, зроблені ему через радикалів нїмецких, сьвідчить, що сї дві ґрупи з посеред лївиці справу угоди з Угорщиною розуміють серіознїйше, нїж проча лївиця.

В хвили, коли се пишу, засїдає субкомітет митово-торговельний. Реферат обняв ческий посол др. Кафтан. Завтра (5-го падолиста) збере ся банкова комісия, де референтом є ческий шляхтич, Металь. В комісиї, що має застановитись над підвишкою посередних податків, подїлено реферати межи чотирох референтів.

Додам ще, що на нинїшнім (пятковім) засїданю стояли на дневнім порядку обжалованя ґр. Баденього і ґр. Туна; що дискусия не конче була оживлена; що по чотирох бесїдниках замкнено розправи та що при голосованю над обжалованем ґр. Баденього (в справі „Reichswehr-и“) палата 163 голосами проти 107 перейшла до дневного порядку, с. є. відкинула вибір комісиї, що мала би застановити ся над предметом обжалованя. При сїй нагодї заявив ґр. Тун, що гроші видані на субвенцию „Reichswehr-и“ не були взяті з буджетових рубрик, а з ощадностий диспозицийного фонду. А може ґр. Баденї покрив сам видатки на „Reichswehr-у“? — бо в кульоарах ходять таки слухи. Стояловский взяв також участь в дискусиї, однакож ледви 10 — 15 послів слухало его виводів. Та сама судьба постигла і другого посла з Галичини, Козакевича.“

В посольских кругах що раз частїйше дають ся чути поголоски не лиш о недалекім відроченю сесиї, але і о розвязаню парляменту, бо нинї нїхто вже не дурить ся надїєю, щоби при найлїпшій навіть воли парляментарної більшости угода дала ся полагодити в потрібнім для правительства часї. Після віденьских неформаций Bohemi-и зимова сесия ради державної небавом закінчить ся, бо грозить нова обструкция. Але коли-б она навіть не вибухла, правительство не посїдає тревалої, компактної більшости для угоди. Одним словом — правительство шукає за позорами, котрі позволили б ему як найскорійше замкнути парлямент.

Що в справі угоди правительство не може числити на правицю, доказує найлїпше се, що мінїстер Кайцль їздив в недїлю до Праги в тій цїли, щоби утихомирити радикальнїйші елементи в ческій делеґациї, котрі могли би довести до роздїлу між правительством, а молодоческим клюбом. Віденьска Sonn- und Montagsztg. запевняє, що через брак надїї на закінчене угодових нарад в субкомітетах і в комісиї можна небавом надїятись рішеня правительства в тім напрямі, що сесия ради державної буде замкнена, а §. 14. наново увийде в житє.

Цїлу сесю справу незвичайно комплїкує і утрудняє обструкция в угорскім соймі. Говорять, що Банфі на случай, если обструкция буде тревати дальше, розвяже сойм і розпише нові вибори. Після иньших знов поголосок правительство має в падолистї внести проект о самостійнім праві полагоджуваня подібних справ, і на тій підставі продовжить угоду до 1904 року.

Тимчасом угодові підкомітети радять дальше і ухвалюють уступ за уступом так як би вірили в можливість успіху своєї роботи. Підкомітет для справи плово-торговельної звязи, відкинувши

несьвідомім, несвобіднім житю-снї. І тут в тім лїсї вела ся борба о істноване, некровава справдї, але не менш страшна і жестока як в правдивім житю.

Він видїв, як малі дуби буйно росли понад корчі, відбираючи поживу букам, так що они не могли вже вирости в дерево. З тисячі буків, може одному удасть ся вирости понад других, дістати ся до сьвітла, і стати ся велитнем, що відбирає знов тисячам дерев житє. А винайшов ту підпольну борбу той безоглядний дуб, що витягає свої покривлені галузи, немов би хотів ними цїле сонце для себе забрати і придержати. Він витягає своє довге коріне у всїх напрямах, підкопує землю, пожирає другим ростинам і найменьші поживні частицї, а если не забиває свого противника відобранем ему сьвітла, то заморить его голодом. Дуб забив сосновий лїс, але тепер приходить бук яко мститель, що поволи, але певно веде своє дїло до кінця і де лиш прийде до сили, там всьо забиває своїми острими соками. Він винайшов ту методу затрюваня і против неї нїчо не годно устояти ся. Жадна ростина не буде вже коло бука рости, окружаюча земля чорна як гріб — і будучність належить до бука.

Поручник йшов і йшов, все вперед, вперед. Він майже вже про нїчо не думав, бо всї функциї его душі перемішали ся, як би потовчені в моздїрі на саламаху. Поодинокі гадки силували дістати ся на верх, але лиш тут найшли ся, розпливали ся і счезали. Спогади, надїї, злість, мягкі почутя і сильна глубока ненависть против всякої несправедливости, що через нерозвинені сили природи прийшла до сили, щоб правити сьвітом, — всьо то спливало ся в его мозку разом, так як би внутрішне тепло дійшло до точки кипіня і стопило всї твердші части в одну рідину.

Нараз задрожав і станув, бо з Марльотт через поле долетїв до его уха придавлений, глухий відголос, що множив ся ще в пропастях і безвістях. То чути було барабан. З початку дрібно — трррум! Потім удар за ударом тяжкий, глухий, так як тодї, коли забиває ся віко домовини, а серце лепече на той страшний відгомон...

Поручник виймив годинник. Три четверти на сему. За чверть години — стане ся...

Хотів вертати і бути при тім страшнім актї, але нї — та-ж він прецїнь втїк. Нї! за нїчо в сьвітї не хотїв би він бути при тім, — він би сего не міг стерпіти. Видрапав ся отже на дерево!

Перед ним лежало село, так ясне, так миле зі своїми малими, чистими городцями і вежою церковною, що несла ся понад дахи на ясно помальованих домів. Більше не видїв нїчого. Взяв годинник до руки і слїдив за секундовою сказівкою. Тик! Так! Тик! Так! Сказівка бігла скоро, так скоро! Довга сказівка мінутова порушувала ся за кождим разом, коли мала єї товаришка зробила цїле коло; а сказівка годинна немов би стояла на однім місци.

Бракувало ще пять мінут до семої. Судорожно обіймав поручник гладку галузу бука; годинник дрожав в его руцї, кров била в ухах, цїла шкіра пекла его. „Трах!“ загреміло так, як би що зломило ся і понад чорним лупковим дахом і білою яблінкою з тамтого боку села понесла ся білосина хмара диму, а від неї відлучали ся знов димні кола в воздух, так як би се не стріляно в мур, а в воздух, в яку дику птицю.

— І добре стріляли, лїпше, як я думав, — гадав собі поручник злазячи з дерева, тепер вже о много спокійнїйший, відколи скінчив ся сей сумний акт. Тепер чути було голос церковного дзвона. Се було мертве „Упокой“ по душах тих мертвих, що сповнили свій обовязок, але не по тих живих, що також сповняли свій обовязок.

Сонце зайшло, а місяць, що цїле пополудне сьвітив блїдаво на небі, червонїв і сьвітло его міцнїло. При відголосї дзвону пійшов поручник в дорогу зі своїми жовнїрами до Монкур. Цїлий віддїл дійшов до немурского гостинця, що обсаджений двома рядами тополь якраз надавав ся до маршу. Чим раз більше темнїло на дворі, місяць сьвітив яснїйше... В послїднім рядї шептали собі жовнїри і радили між собою, чи не просити би фельдфебля, щоб сказав поручникови, що околиця непевна і що треба йти на кватиру, бо завтра досьвіта вимарш. Нараз закомендерував фон Бляйхроден „Стій!“

Здержали ся якраз на горбку, звідки видно було Марльотт. Поручник стояв неподвижно, витягнувши голову в перед, так як той пес, що вітрить зьвірину. Чути було голос барабана, а годинник на вежі в Монкур бив поволи девяту годину. А за ним зачали дзвонити дзвінки в Ґрез, Буррон, Немур, та найголоснїйше, своїм

всї поправки опозициї, ухвалив без змін II., III. і IV. артикул цлово-торговельного трактату. Окрім того принято без зміни постанови о знесеню обороту млива. — Підкомітет для банкових і валютових предложень приняв без зміни арт. I. о цїли банку, і арт. II. о головних урядах і філїях для відділів гіпотечного кредиту.

З Франциї.

Сензацию для цїлого сьвіта є вість що мінїстер війни усунув з уряду дотеперішного шефа і ґенерального штабу Реґуарда. Новим шефом іменований личний приятель мінїстра війни ґен. Браульт. Говорять також, що військовий ґубернатор Парижа ґен. Цурлінден буде усунений з того становища

Справа Пікарта вже майже вияснена. Єго хотїли засудити в той спосіб, що сфальшовано „petit bleu“. Щоби мати оруже против него, захоплено старий лист нїмецкого атташа Шварцкопена і єго підпис перенесено на „petit bleu“. Тепер фальшівництво викрито і Пікарта мають або випустити цїлком або віддати цивільному судови.

Касаційний трибунал буде в справі Драйфуса переслухувати пять послїдних мінїстрів війни. Між документами, які будуть предложені радникам касаційного трибуналу, мають також знаходити ся фотоґрафії листів висиланих до Берлина дочками ґр. Мінстера. Ті листи котрі мають доказувати вину Драйфуса, перехопив ґен. Гонс.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 10-го падолиста 1898.

Отворене нов. читальнї в Комарівцях-Слободзії відбуде ся в недїлю о год. 2-ій по полудни.

Про ювилей Котляревского в Кракові приходять такі близші вісти: Ювилей відродженя українсько-рускої лїтератури обходжено в суботу в Кракові. Торжество відбуло ся в мійскім театрі. На початку мав відчит п. Войтович, котрий на вступі звернув увагу Поляків, що они знають добре иньші чужі лїтератури, а рускої під носом не хотять пізнати. Відтак представив короткий образ нашої лїтератури від Котляревского і єго наслїдників аж до теперішних часів. По тім слїдувало представлене „Нещасного кохання“ народної драми Л. Манька в перекладї краківского артиста п. Мелевского. Публика приняла представлене гучними оплесками. Особливо подобали ся сьпіви і танцї. Підчас антрактів хор академиків на бальконї першого поверха сьпівав рускі пісні. Ими народний „Ще не вмерла Україна“ оплескувано з одушевленем.

В петербурскій „Нивѣ“ в ч. 43. находимо дуже прихильну статю про Котляревского і роковини Енеїди, а також і портрет Котляревского. Що на то наші домашні „москвофільскі“ перевертнї?

За обиду маєстату. В Нїмеччинї обиди маєстату і кари за них на порядку дневнім. В Берлинї засуджено редактора часописи „Zukunft“, Максимілїяна Гардяна, за обиду маєстату і прокуратора Дрешера, на 6 місяцїв строгої вязницї. — Видавця монахійского гумористичного „Simplicissimus“ Лянґена арештовано за те, що помістив обидливу сатиру п. з. „Подорож цїзаря до Палестини“. Автор сатири, писатель Ведекінд утїк перед арештованем до Швайцариї, а маляря Гайного, що виготовив ілюстрацию до сатири, арештовано в часї утечі в Липску.

Незвичайна месть. Кухарка Шінедер у Відни купила собі в трафіцї льос. Цїлий рік жила она надїєю виграної в сумі що найменше кілька сот тисяч і за сей час надїя розросла ся до великаньских розмірів, перемінила ся в горячкову жадобу і безусловну певність виграня. Але, як звичайно, при оногдашнім тягненю льосів надїя показала ся немилосердною, страшною зводителькою. Льос не виграв нїчого. Безмежна жадоба мести вложила Шінедеровій в руку вітріоль і завела єї до трафікантки Тереси Целлер, щоби облити їй цїлу голову. Страшно попарену, безневинну жертву відставило поготівлє ратункової стациї до шпиталю.

Підпал для приємности. На Угорщинї в Шенес-Офалю арештовано трех хлопцїв, котрі від кількох місяцїв підпалювали доми в тім селї. В слїдстві зізнали они, що підпалювали лише для приємности. Правдива розкіш була для них дивити ся на палаючий огонь і слухати плачу людий, котрих цїле майно обертало ся в попіл. Многопадїйних молодцїв передано судови.

Романтично-кримінальна істория. В своїм часї доносили про арештоване великопаньского мантїя ґр. Коритовского. Тепер той панок показав таку історию, про яку вже давно не чувано. В понедїлок дня 7. с. м. $^1/_2$ до 6-ої вечером утїк він з вязницї з донькою управителя слїдчих арештів станїславів. окр. суду. Стало ся то ось як: Коритовский находив ся в послїднім часї в шпитальнім віддїлї слїдчої вязницї, де єго часто відвідувала 17-лїтна донька вязничого управителя, Матильда Данцевичівна. Та панна була дуже романсової вдачі. Виробила собі вільний вступ о кождій порі до вязничних келїй і навязувала знакомости з ріжними молодими людьми, що мешкали недобровільно в сих мурах. Тут пізнала она „ґрафа“, бо так називав себе Коритовский, і обоє припали собі до вподоби. Она низького росту, румяна, з чорними, принадно прижмуреними очима, а він елеґантної постави, середного росту, русявий і без бороди. Обоє рішили утїкати в сьвіт за очи, а властиво она на перекір немилосердним судиям постановила „ґрафа“ випустити на волю. Постарала ся для него о урядничий плащ, фальшиві вуси і бокобороди і вивела єго з вязницї яко свого „вуйка“. На брамі стояв вязничний дозорець, але що він прибув недавно зі Львова, то Коритовского не знав. Вправдї з обовязку задержав виходячих і запитав ся, куди ідуть, але Данцевичівна відповіла проворно: „Що-ж то, не вільно менї виходити з моїм вуйцьом?“ Дозорець, привикши до частих візит панни, пустив обоїх на улицю. Недалеко чекав фіякер з якимсь чорнявим паном, тож всїли до него і всї троє удали ся на дворець. Тут довідали ся, що всї поїзди повід'їзджали, але се не збило їх з пантелику, — велїли везти себе до найблизшої стациї в сторону Черновець. Незнакомий пан висїв коло Хринлина, а оставша пара звернула тепер до Тисьмениці, о 11 кільометрів від Станиславова, тут відправили фіякра, згодили нового і поїхали до Марковець. З Тисьмениці їхали зразу до Буківної, дібр спільника Коритовского, Едмунда Потоцкого, але занехали сей замір. На стациї в Марківцях стрінули ся з бароном Брунїцким і забавили короткий час в містї, а відтак всїли всї три до поїзду і удали ся в напрямі до Сучави. По дорозї Брунїцкий десь пропав, аж на стациї Гадікфальви Данцевичівна висїла, а Коритовский поїхав дальше до Румунії. Данцевичівна пересїла ся до поспішного поїзду, купивши собі білет другої кляси до Львова. Однак на стациї в Станиславові в купе пізнав єї аґент полїциї Кляйнвехтер і мимо опору кондуктора, котрий говорив, що „ту панночку віддав єму під опіку один пан“, арештовано. Данцевичівна признала ся, що допомогла Коритовскому до утечи, але не хоче сказати, куди він утїк. Що Коритовского сейчас не зловлено, завинив тут заряд судових арештів, котрий доперва за годину спостеріг неприсутність Коритовского, таїв цїлих 12 годин, донїсши о тім лиш довірочно станїславівскій полїциї, з просьбою о перешукане готелїв в містї, чи де в них Коритовский не укриває ся. Иньші власти повідомлено о тім ві второк рано, коли Коритовский вже був поза границями монархії. — Данцевичівна мала намір поїхати до Львова, а звідти вернути до дому. Найдено при нїй 6 зр. і здає ся, що она не здає собі справи із злочину, якого допустила ся. — В Станїславові від давна говорено о зносинах Данцевичівної з молодими людми, що сидїли в вязници. З кождим хорошим і гладшим трохи мущиною навязувала романс і улегчувала єму зносини з вільним сьвітом. Довідав ся о тім новий президент тамошного суду п. Дуневич і зарядив енерґічні доходженя, але Коритовский і Данцевичівна тимчасом приспішили плян утечи і виконали єго щасливо. Хто був той перший пан, що ждав на них в фіякрі по виходї з вязницї, ще не вислїджено.

Образоване волї у молодежи. Вартість характеру у людий залежить від основ, котрими володїє воля. Яка воля, таки вчинки. Ґімнастичні вправки, що відбувають ся на розказ швидко, в часї і докладно, вимагають напруженя волї, для того можна їх уважати вправами волї. Один швайцарский професор ґімнастики з Льозанни застановляє ся в розправі на сю тему над образованем волї і доторкає при тім иньших важних питань, що відносять ся до образованя волї і заслугують на увагу. Між иньшим говорить той професор, що першою річию, котрої треба навчити дитину, від коли она має сьвідомість волї, є то, щоби она виділа ясно, чого хоче. Хитрість і брак рішучости є першою хибою характеру. Щоби виобразувати сильний і твердий характер та устеречи дїти від хиткости і слабости волї, не належить ломити дитячої волї, але кермувати нею, щоби научила ся уступати перед природними і непоборимими перешкодами. Не треба потурати дитячому упрямству, але не годить ся уважати єї невільником. Не виховає ся дитина на вольного чоловіка, коли силуємо єї слухати слїпо часто нерозсудних приказів. Також не треба противити ся завсїгди єї склонностям і уподобаням, если они добрі. Милять ся родичі і настоятелї, коли думають, що передвиджують всьо за дитину. Противно, треба призвичаювати дїти, щоби самі о собі думали, самі собою кермували, а коли зійдуть на злу дорогу, треба їх завернути. Волею дитини треба так управляти, щоби она думала, що сама собою рядить, а у всякім случаю не треба придушувати обявів самостійности. Слаба воля є великим вещастем, а ще більшим — брак всякої волї.

Чи є интерес ставити на льотерию? Завзятим грачам в льотерию хочемо пояснити математично вигляди при ставленю на льотерию. В малій льотериї суть т. зв. екстракти, амба, терна, кватерна і квінтерна; отже можна ставити або лиш на одно число, або на два, три, чотири і пять разом. Надїя виграня при тім така: Коли єсть 90 чисел, то очевидно, що за першим разом можна з урни витягнути лиш одно з них, отже лиш 90-ту часть зі всїх чисел. Коли би хтось закладав ся, що то число на котре він ставить, вийде перше, то єго надїя або єго ризико єсть 1 супротив 90 або 90 часть, значить ся, на льотерию припадає 89 чисел а на граючого лиш одно; льотерия в такім случаю повинна би граючому, коли він виграє, виплатити 90 разів тілько, кілько він поставив н. пр. за 10 кр. 9 зр.; тимчасом у нас платять лиш 57 разів або 5 зр. 70 кр. Але при кождім тягненю витягають пять чисел одно за другим, отже коли хтось ставить лиш на одно число, все одно котре оно з порядку вийде, чи перше, чи друге, чи трете, четверте або пяте, то єго надїя на виграну єсть більша бо з 90 чисел на пять тягнень по собі припадає лиш по 18 на кожде. Длятого ще найлекше можна на малій льотериї виграти, коли ставить ся на одно число в якім небудь порядку: надїя на вигране або ризико єсть тогди 5 супротив 90 або одна 18 часть. Коли би хтось поставив на одно число, все одно котре з пятьох, що мають буги витягнені, н. пр. 10 кр., то льотерия повинна би заплатити єму 18 разів більше, значить ся 1 зр. 80 кр. Тимчасом у нас платять лиш 14 більше, або о 40 кр. (40 зр.) менше як би по справедливости повинно бути. Менша вже єсть надїя виграти амбо (труднїйше трафити два числа разом.) Девятьдесять чисел дає 4005 амб, а з тих очевидно можна лиш одно трафити, отже тут надїя на вигране або ризико єсть як 1 до 4005, то значить, що для льотериї лишає ся 4004 амб а для граючого лиш 1 амбо. Ще труднїйше виграти терно, бо 90 чисел дають 117480 терн. В сїм случаю припадає на граючого 1 терно а на льотерию 117479. Але що ще гірше: замість щоби льотерия виграв шому заплатила після того 117480 разів тілько, кілько він поставив, (отже за 10 кр. 11748 зр., а она платить лиш 4800 разів тілько або за 10 кр. лиш 480 зр.) О виграню кватерна або квінтерна нема вже й бесїди; 90 чисел дає 2,555.190 кватерн а 439,492.960 квінтерн.

Умерла. Ґлїкерия Глибка, бувша учителька у Васловівцях 4-го падолиста с. р. по тяжкій шістьмісячній слабости на сухоти у вісїмнайцятім року житя свого.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 10-го падолиста 1898.

Відень. Шкандал між Поляками а Вольфом закінчив ся нинї двобоєм між Вольфом а Поляком Ґневошем. Двобій відбув ся на шаблї і випав нещасливо для Ґневоша, бо він ранений в голову і праву руку. Противники по двобою подали собі руки.

Женева. Нинї розпочав ся процес против Люкенього, убійника бл. п. Цїсаревої Елисавети. До розправи покликано 40 сьвідків, явили ся також представителї правительства італїйского і австрійского. Обжаловує прокуратор Навацца о злочин скритоубійства. Люкенї признає ся, що хотїв забити князя орлеаньского, а не стрітивши єго, забив цїсареву. Перечить мов би мав яких спільників, але прокуратор констатує, що можливість спільників не є виключена і пояснює длячого.

Відень. В палатї послів веде ся нинї розправа над внесенем Кайзера о поставлене Баденього в стан обжалованя за звістні випадки в парляментї в падолистї м. р. Внескодавець п. Кайзер мотивує єє внесене.

тонким, різким тоном впивав ся в душу поручникови голос дзвінка в Марльотт.

Нараз задрожала земля; се стріляли в головній кватирі в Шальон на добраніч. Сьвітло місяця передерло ся крізь густу мраку над річкою Льоен і осьвічувало се водне зеркало ріки, що подобало на струю ляви пливучої з фонтенебельского лїса як з вулькану.

Вечер був дуже душний, але всї жовнїри були білі як крейда, так що лилики лїтали їм коло голов, як то вони все люблять до білого летїти. Всї знали, що думав собі тепер поручник, але ще нїколи не видїли єго так зміненого, і думали, що він зовсїм непотрібно вибрав ся на рекоґноскованє гостинця.

Вкінци набрав фельдфебель відваги і приступив до поручника. У формі рапорту повідомив єго, що се вже давно відтрублено добраніч. Фон Бляйхроден приняв сей мельдунок, як розказ і закомендував в дорогу.

Коли віддїл в пів години пізнїйше входив до Марльот, побачив фельдфебель, що поручник куляє на праву ногу. На торговици пустив поручник жовнїрів до кватир і сам пійшов до дому.

(Дальше буде.)

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жаднїй хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сум- 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“.

СТАТУТИ

для Райфайзейских кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Дипльом почетний чернівецкої краєвої вистави в р. 1886 за роботи переплетничі і галантерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалантерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, теч, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і француских взірців.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавяру, сардинок, морских пестругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Г. Файлєс

оператор нагніток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під B300 до Louis Wolffs Annonc. Exped. Leipzig.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплї і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Памятайте на

ародний Дім

в ЧЕРНІВЦЯХ.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарям отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано, особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґурагумори, Вами, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходить:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни.

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міш. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 130. Чернівцї, недїля дня 1. (13.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Складайте ся **на будову**

„Народного Дому“

в

Чернівцях.

ГОДЇ!

По 120-лїтній приналежности Буковини до Австриї та по більш як 20-лїтних заходах буковиньских Русинів діждали ся ми 1896 р. Найвисшого рішеня Є. В. Цїсаря, котрим призволено на заснованє низшої ґімназиї в Чернівцях з німецкими клясами і рускими паралельками.

Та ворога руского народу, що через 88 лїт істнована висшої ґімназиї в Чернівцях здержували значнїйший зріст рускої інтелїґенциї, десяткуючи і винародовляючи і те мале число, яке до першої кляси сеї ґімназиї рік-річно вступало, уміли повести дїло так, щоби і з сеї цїсарскої ласки не вийшла повна користь для так довго занедбуваного руского народу на Буковинї. Бувший президент краю ґр. Ґоес, і єго дорадники вміли походити коло сеї справи так, що на загальне здивованє, огірченє і невдоволенє Русинів отворено замість кляс руских властиво кляси нїмецкі, в котрих тілько 2 предмети мали учити по руски. Кажемо: „мали учити“, бо навіть і ту крихітку обкроєно в дїйсности тим, що науку математики повірено Нїмцеви, а латини Русинови, але обом таким, що не вміли рускої мови.

Придумавши отсе, винайшли наші опікуни для сеї школи на директора чоловіка, що палає ненавистию до всего руского. Він то, певний покровительства з гори, сторожив сам і за помочию своїх помічників, не тілько над тим, щоби при вступних іспитах поступовано як найострійше, та щоби не допустити нїчого, щоби могло кому небудь пригадати, що тут є й кляси рускі, не то сьвідоцтва, але навіть надпись на будинку, дисциплїнарні приписи, ба й одїл годин не сьміли бути рускі, а коли в рускій клясї найшов руский подїл годин, сказав єго здерти зі стїни, затираючи так старанно всякий слїд рущини в сїй будь що будь також рускій школї.

Під покривкою браку учителїв Русинів упхали наші приятелї до сеї школи для науки в руских клясах ріжних суплентів, що не вміли й слова руского, хоч могли найти в Чернівцях так само професорів, що вміють по руски й могли перенятн ще й тих кілька годин. Виписавши конкурс на учителїв з нїмецкою і рускою викладовою мовою, не перенесли н. пр. сюди професорів з висшої ґімназиї, що вміють по руски, але іменували зовсїм несьвідомих рускої мови людий, за те придїлили сюди оглухлого чоловіка, що був посьміховищем учеників і повинен давно піти в пенсию. Коли-ж тогд наші приятелї мусїли по неволї іменувати й одного професора Русина, бо яко одинокого кваліфікованого компетента годї було єго знов поминути, як передтогід, то штудерний пан директор винайшов спосіб, щоби сего і других учителїв-Русинів не заняти тілько в руских клясах, а придїлив їм години і в нїмецких. А то лиш на то, щоб не полишити рускі дїти без „благодатного“ впливу чужинцїв і то, як видно з фактів, не тілько на те, аби не дай Боже професор-Русин, яко свій, коли не заплакав, то хоч не скривив ся над рускою дитиною, — але щоб воріг міг ще й поглузувати собі над найсьвятїйшими чувствами рускими й убити їх в зародку в молодих серцях, як се вчинив професор Прелїч с. р. в рускім відділї III-ої кл. ґ. Звеличавши богатство нїмецкої лїтератури, сказав він, що всю руску лїтературу можна-б сховати в кишени, та що тілько циганьска меньша від неї, бо важить всего 5 ґрамів, складаючись з одного однїського стишка. Ось вам зухвалість іґноранта, що крім словаря Партицкого, не мав ще рускої книжки в руках. Так сьміє висьмівати чужинець перед рускою молодежию душевні плоди найлїпших синів руского народу. Тілько примір нетерпимости всего, що руске, з гори, міг дати старому чоловікови відвагу виллати свою жовч на руске письменьство. І такого чоловіка покликано (!) до рускої ґімназиї.

Та на сїм ще не конець. Директор Фавстман вибрав собі ще одного помічника до своєї русиноїдної працї. З початку сего року шкільного забули (sic!) покровителї рускої ґімназиї вставити до буджету плату одного фільольоґа, і не дивно, бо-ж на три кляси тьма-тьменна професорів, отже й не тяжко забути. Заміщено тому сю посаду суплентом, на котру названо п. директорови кількох фільольоґів-Русинів з Галичини. Але п. Фавстман, яко автохтон буковиньский від Адама і Еви, противний Русинам-Галичанам, — хоть до нїмецких кляс зібрав самих зайдів. Названо єму й одного бук. фільольоґа, що вміє по руски, ще й православного, але п. Фавстман вибрав собі для фільольоґії історика, мабуть тому тілько, що то кацап, отже „гірше Ляха“ буде „матїр“ розпинати. І дїйсно, „господинъ Тофанъ“ став суплентом і працює зі всїх сил, не щоб позбутись польонїзмів і москвицизмів, та навчитись рускої мови й відповісти, як слїд, своїй задачі, — але над затроєнем рускої молодїжи чумою кацапскою. Сей суплентик не тілько, що позволяє (!) ученикам писати, як хто хоче, і не справляє пожиток правописних і язикових, але він приневолює родичів брати для дїтий за дорогі гроші домашних учителїв з кацапскої банди, що стоїть під командою звістних на все місто аґентів Ґеровских, що признають ся, офіцияльно до Москалїв. Затроєні московским чайком і духом в гостиннім на се домі Ґеровских ученики висшої ґімназиї защіплюють отрую ренеґарства за помочию г. Тофана вже в невинній душі руских дїтий. І се дїєсь під оком всевідучого директора Фавстмана, що не може нахвалити ся своєю жичливостию для Русинів, для котрого оглядности і такту висші сфери не находять слів похвали...

А як сей „жичливий“ Русинам директор нїмецко-рускої ґімназиї тактовно собі поступає, на се дав він недавно тому найкрасший доказ. Ото по цїлім містї оповідають собі, що п. Фавстман завізвав професорів-Русинів, аби в професорскій кімнатї не говорили з собою по руски, хиба на подвірю...

Не тільки рука, але і серце дрожить, коли записуємо отсю нову обиду завдану зухвалим чоловіком цїлому рускому народови. Сим перевисшив п. Фавстман все, чим доси в своїй національній нетерпимости і загонистости супротив Русинів прогрішив ся, а се вже годї стерпіти, хоть би й претерпливим Русинам, коли не загинуло в них почуте національної гідности. На директорске розпорядженє: „Вон з рускою мовою!“ остає єдина відповідь: „Вон з таким директором!“

Надїємось кріпко, що наші заступники в краєвій радї шкільній, в соймі і в радї державній постарають ся о то, щоби сей невиносний стан як найскорше змінив ся тревало помимо протекциї, і напевно, яка у п. Фавстмана витворила таку буту, а руску ґімназию звела до того, що в нїй все, що руске, осьмішене іґнорантами, загрожене яничарами, ба навіть зоборонене директором-ворогом.

Фактів, що показують наглядно мету, до котрої стремлять вороги руского народу, навіть в сїй з волї цїсарскої на добро буковиньских Русинів заснованій институциї, доста і ми їх навели і можемо подати на те докази. А та мета ворожа є: унеможливити, а по крайній мірі, оскілько можна, утрудняти Русинам

Докори совісти.

Оповіданє

Августа Стріндберґа.

(Дальше).

— Нї! він не міг ще йти до дому. Щось тягло єго, але куда, він сам не знав. З широко отвореними очима, з роздутими ніздрями бігав довкола як гончий пес. Він оглядав стїни, доми і слїдив за тим запахом, що знав єго добре. Але не видїв і не стрічав нїгде людий. Шукав дальше. Хотїв знати, де „то“ стало ся, але і бояв ся того.

Вкінци змучив ся і пішов до дому. З початку станув на подвірю, потім обійшов кухню довкола. Тут стрітив сержента, і так на єго вид перестрашив ся, що мусїв тримати ся стїни, щоб не впасти. І сержент перестрашив ся, але скоро прийшов до себе і зачав:

— Я шукав якраз пана поручника, щоби здати рапорт!

— Добре! Добре! Ідїть спати! — відповів Бляйхроден, як би бояв ся дістати близші виясненя.

— По розказу, пане поручнику, але то було...

— Добре! Добре! Ідїть! Ідїть! — Він говорив так скоро, слова летїли одно за другим, так що сержент не міг навіть скінчити положенє. Лиш зачав говорити, то поручник перебивав єму. Видячи що нїчо не вдїє, відійшов.

Аж тепер лекше відітхнув поручник. Єму так було на серци, як тому школяреви, що викрутив ся перед карою.

Пішов якби послушний якійсь внутрішній силї і увійшов до городу. Місяць осьвічував ясно жовту стїну кухнї, на якій виноградний корч розпинав свої галузки, як рамена поліна. Але що то стало ся? Перед чотирома, пятьма годинами був сей корч сухий і виглядав як сивий, судорожно вючий ся скелет, а тепер чи не висять на нїм гарні червоні ягоди? Але де листє? Він приступив близше, щоб пересьвідчити ся, чи то той сам корч.

Прийшовши до муру, почув під ногами щось липкого і зачув якусь обридливу вонь, що єї чути в різницких склепах. Тепер доперва побачив, що корч виноградний не змінив ся, лиш що тинк муру був розстрілений і облятий кровю. Отже — се було, місце котрого він шукав і перед котрим втїкав.

Як фуриями гонений, утїк звідси. В сїнях посовг ся, бо на чоботах лишила ся та липка маса, що єї чув під ногами в городї під муром. Зняв отже чоботи і викинув на подвіре. Потім доперва увійшов в свою кімнату, де вже стояла на столї приладжена вечеря. Але хоть як був голодний, не міг їсти нїчого. Станув і глядїв на стіл. Всьо було так гарно приладжене; масло таке сьвіже, добре, убране для прикраси червоною, апетитною редьковцею, скатерть і сервета такі білі. Він примітив, що букви, якими була значена скатерть, то не були початкові букви нї єго імени, нї єго жінки. Сир лежав так апетитно на зеленім виноградним листку, білий гарний хлїб, анї трохи неподібний до грубого, житного хлїба, червоне вино в карафцї. Прихильні здаєсь руки уложили то всьо. А все таки він вагав ся брати ся до того.

Нараз взяв за настільний дзвінок і задзвонив. В тій хвили увійшла господиня, станула коло дверий і не кажучи, нї слова ожидала єго приказів і дивила ся зачудована на єго босі ноги. Пан фон Бляйхроден не знав, чого він хоче, і не пригадував собі навіть, пощо він дзвонив, але розумів, що мусить також щось сказати.

— Чи ви гнїваєте ся на мене? — вирвало ся єму з уст.

— Нї! Пане! — відповіла жінка. — Чи желаєте собі чого? — І знов глянула на єго ноги.

Він глянув також на ноги і побачив на підлозї червоні керваві слїди палцїв; видно шкарпитка підчас маршу подерла ся і чобіт виглодав ногу.

— Подайте менї руку, люба жінко! — сказав він і подав їй руку.

Але господиня глянула єму в очи, сказала рішучо „Нї“ і вийшла з кімнати.

По сїй обидї набрав фон Бляйхроден відваги. Присунув крісло до стола і зняв накривку з риночки, щоб взяти собі печенї. Але коли лиш почув запах мяса, в тій хвили зробило ся єму недобре, він стояв хвилину, отворив вікно і викинув начинє з печенею крізь вікно.

Пан фон Бляйхроден дрожав на цїлім ті-

науку в рідній мові і виховане в щиро національнім дусї, а тим то і спинити помножене щирої рускої інтелїґенциї на Буковинї. Переконавшись о сїм нам далї терпіти годї!

З ради державної

На засїданю в четвер президент др. Фукс почтив посмертною згадкою помершу архикнягиню Марию Антонїну.

Пос. Станиньский і тов. ставлять внесене з жаданем реґуляциї поборів і стабілїзациї податкових екзекуторів; інтерпелюють також мінїстра просьвіти з причини надужить окружних інспекторів і шкільних властий в Галичинї.

Пос. Окуневский інтерпелює з причини виборчих надужить в Снятинї.

Мінїстер торговлї відповідає на інтерпеляциї в справі довозу австрийских товарів до Портуґалїї. Всякі перешкоди в тім взглядї вже усунені.

Перед переходом до порядку дневного піднесено квестию, чи внесене Кайзера і тов. о обжаловане ґр. Каз. Баденього за впроваджене полїциї до парляменту можна передати давній комісиї, реституовавши єї, чи треба его вносити наново перед палату. Коли президент супротивив ся першій формі трактованя сеї справи, приступлено до дебати над сим внесенем.

Дебата не принесла нїчо нового. Опозицийні бесїдники Кайзер, Перґельт, Тірк і Бендель повторили знані вже з попередної сесиї виводи. Взагалї заінтересоване палати меньше, нїж коли-небудь, а особливо на лавках правицї та Поляків видко мовби пригноблене з причини нещасливого висліду поєдинку між Ґневошом а Вольфом.

По бесїдї пос. Бендля перервано дебату і приступлено відтак до полагодженя наглих внесень і інтерпеляций.

Внесене пос. Гладишовского і Розенштока о запомогу для погорільців Скалату, передано комісиї буджетовій.

Над внесенем пос. Тірка і тов. в справі помочи для нужди ткачів на Шлезку розвинула ся ширша дебата, в котрій взяли участь социялїстичні посли Гибеш, Бернер і Кайзер заступали ся за тим, щоби достави для війска новірити тим ткачам.

Перед замкненем засїданя пос. Шайхер (христ. социял.) інтерпелював президента, „чи єму відомо, що всї віденьскі дневники донесли, що о год. 9. рано двох послів має допустити ся злочину?“ (Шенерер: Ага, труси інтерпелюють! То не є жаден злочин!) Що сказав би п. Шенерер на се, коли-б дневники заповіли, що там а там, в назначеній годинї, мають сповнити крадїж? (Шенерер: Крадїж а така боротьба відносять ся до себе, як тисяч до одного). Пос. Шайхер питає ся президента, як католика, чи він не знає, що поєдинок є заборонений і що кождий, що бере в нїм участь, підлягає екскомунїциї, хотяй би належав до найвисших сфер? Чи президент старав ся в виду того наклонити обох послів до понеханя поєдинку, як се відповідало би его гідности президента? (Шенерсриянцї відносять крики, що тревають добру хвилю).

Коли нарештї удало ся президентови зробити спокій, заявляє, що на питаня пос. Шайхера не потребує відповідати, бо прецїнь так само було річию о. Шайхера, як католицкого сьвященика, старати ся особисто відвести обох послів від поєдинку. Мимо сего президент відраджував пос. Ґневошови від оружної розправи, але стрітив ся з его непереломаним упором.

На тім замкнено засїдане; слїдуюче в середу, дня 16-го падолиста.

Процес Люккенього.

В четвер розпочала ся розправа против убійника бл. п. цїсаревої Люїджіого Люккенього.

Урядово справджена житепись Люккенього така. Уродив ся він 1873 р. в Парижи і є неправого ложа. Приміщено его з початку в захоронцї Ст. Антона в Парижи, а потім в домі підкинених дїтий в Пармі. Будучи ще малим хлопцем, показував він великі спосібности і був пильним учеником. Мешкав в тім часї у родини Нїказі. Потім пробував в ріжних містах провінціональних в Італїї, а звідси приїхав до кантону женевского в Швайцариї, де найшов приміщене яко робітник будівляний, — по черзї був він в Австриї, у Відни і Будапештї, де задержав ся через місяць май і червень 1894 р. Потім поїхав до Реки і Триесту, звідки відіслано его шупасом до Італїї. Від р. 1894 до 1897 служив він при кінници в Італїї і відбув виправу африканьску в р. 1897. Вийшовши з войска, служив якийсь час в Італїї яко льокай а потім переїхав до Швайцариї. Ідеї анархістичні присвоїв собі Люккені вже в Італїї, а будучи в Люзанї, в Швайцариї зходив ся він з дуже підозрінними індивідуами.

Акт обжалованя докладно описує цїлий факт, звістний вже нашим читателям з наших справоздань по поповненю того великого злочину. Ходило в цїлім слїдстві о то, щоб вислїдити, чи Люккені мав спільників, чи нї. Він сам випирає ся всяких спільників, але позаяк зізнаня его що-до місця побуту від 5—10 вересня не є правдиві, то можна догадувати ся, що Люккені мав спільників, але не хоче їх зрадити. Заявив він також в слїдстві, що мав намір забити князя орлеаньского, але не стрітивши его, забив бл. п. цїсареву, бо трафила ся до того нагода.

О г. 9-ій рано увійшли до салї розправ: президент карної палати Вірді і два вотанти: фабрикант Шіпль і годинникар Расін. Оборону з уряду переняв Пер Моріян.

Пару мінут по 9-ій год. впроваджують обжалованого. Люккені кланяє ся судиям і публицї. Виглядає добре, цїлий час усьміхнений, вдоволений з себе, як би то було єму приємно, що є личностю, на котру звернена увага всїх. Лице має оголене, має лиш вус.

Обізрівши ся по сали, сїдає Люккені коло свого оборонця.

По вітчитаню акту обжалованя президент упімнув Люккенього, щоби поводив ся прилично і спокійно. Приступлено до переслуханя сьвідків.

Перший переслуханий був Шамартен, що перший зловив Люккенього. Зловивши его спитав: „Що ти зробив?“ На то відповів Люккені: „Я нїчого не зробив!“

На се зриває ся Люккені і кричить: Неправда! я сказав, що забив австрийску цїсареву!

А дальше перед очима численно зібраної публики пересуває ся цїлий ряд сьвідків, тих, що знали Люккенього з его побуту в Женеві, властителя і прислуги готелю Боріваж, залоги парівця, на котрий спровадили умлїваючу цїсареву, візників, що приглядали ся атентатови Люккенього і тих, що его приловили, коли по доконанім злочинї став утїкати, а нарештї надзорців вязницї, перед котрими Люккені говорив про свій страшний поступок. На лици і в цїлім поведеню убийника не видко було найменьшого жалю, анї покаяня. Часто перериває зізнане сьвідків і бесїду прокуратора, коли з них виходять, що він хотїв спасати себе утечею або що виконав свій замах в порозуміню з другими анархістами. „Я біг на полїцию“ — каже обжалований, — „бо хотїв, щоби она сама приарештувала мене“. — „Я не мав жадних спільників, робив на власну руку, сам“.

Переслухане самого Люккенього виявило цїлу закаменїлість того злочинника, що перемінив ся в бішеного фанатика. Він признає, що з розмислом задав цїсаревій смертоносний удар. Колч купував пильник, мав вже тодї намір убити когось пануючого, але ще не знав, кого. Що пильник був страшним оружем, поннмав се дуже ясно, бо італїйскі баґнети мають такий самий вигляд. Люккені почнив все, щоби замах удав ся, — але не входив з нїким у спілку. На питане предсїдателя, що его спонукало до злочину, відповідає: „нужда“. А коли представляють єму, що він нїколи не терпів такої нужди, каже: „В хвили, коли я уродив ся, виреклa ся мене моя мати...“ і оповідає відтак знану вже історию своїх молодих лїт. Про побут цїсаревої — після слів Люккенього — довідав ся він з ґазети „Tribune“. Цїсареву знав з Пешту і Відня, впрочім знав єї також з фотоґрафій. Властиво Люккені приїхав до Женеви, щоби замордувати князя Орлеаньского, але спізнив ся о два дни. В критичнім дни він сторожив від 9. до 11. години перед готелем. Відтак побачив, як камердинер удав ся до пристани кораблїв і з того заключив, що цїсарева поїде кораблем. Убийник вибрав Женеву на сповнене злочину не тому, що в тім кантонї нема кари смерти, — він волїв би умерти. Для себе не надїяв ся нїчо з того морду, як хиба ґалер. Але сповнив его з нїмсти за своє житє, без нїчиєї намови. Коли предсїдатель спитав его, чи сповнив би ще раз таке дїло, коли-б мав до того нагоду, відповів Люккені: „Нащо хотїти ще раз робити се, що вже зроблене? Впрочім я зробив би те саме ще і другий раз. (Сензация в сали).

По півторагодинній промові прокуратора, що змалював усю погань душі Люккенього і по цїлогодинній обороні урядово визначеного оборонця, адв. Моріян-а, котрий просив бодай о 20-лїтну вязницю для обжалованого, бо через той час може він стати прецїнь лїпшим чоловіком, предложив предсїдатель питаня судиям присяглим що-до вини обжалованого. Питань поставлено три: 1) Чи Люккені є винний скритоубийства на цїсаревій Елисаветї? 2) Чи дїлав з розмислом? 3) Чи дїлав з підступом?

По двайцяти мінутах наради предсїдатель лави присяглих оголошує, що всї три питаня потверджено і виключено всякі лагодячі обставини. На тій підставі вносить прокуратор Наваца кару досмертної вязницї на Люккенього. Трибунал удає ся на нараду і о год. 7-ій вечером, по чотирох мінутах наради, оголошує приговор засуджуючий Люккенього на досмертну вязницю.

Жандарми випроваджують Люккенього, а він кричить: „Най жие анархія! Смерть аристократиї!“ Так замкнула ся ся погана карта історії новітного варварства.

лї, він чув ся недужим. Очи его були дуже вражливі, сьвітло і всї яркі краски разили. Викинув карафку з вином, повиривав редьковцю з масла, червоні шапочки, палету зі стїни, — то також пішло на двір за карафкою, весь червоне мусїло йти проч. Тодї положив ся на ліжко. Очи его були змучені, але не міг їх замкнути; так лежав хвилину, глядачи в стелю, аж почув нараз голоси в їдальни. Не хотїв слухати, але голоси долїтали до его уха, се розмовляли два підофіцири, що засїли при склянцї пива.

— Ті два малі добре тримали ся,—казав один, — але той високий був слабий.

— Думаєш тому, що не міг встояти вже на ногах? А прецїнь просив, щобисьмо его привязали, бо він хоче стоячи вмирати!

— Але ті малі добре тримали ся. Руки на вхрест, як би стояли перед фотоґрафом.

— Так! то правда! Але перед тим, як парох увійшов до них в білярдову салю і сказав їм, що вибила їх послїдна година, то мали всї три зімлїти, так каже сержент. Але мимо того і слова не сказали, не просили о помиловане.

— Так! Так! Добрі хлопцї були! Но! Дай Боже здоровя!

Фон Бляйхроден запхав голову в подушки і простиралом заткав собі уха. Але за хвилю встав. Здавало ся єму, що щось его тягне послухати, як ті говорять. Але розмова вела ся тепер притишеним голосом, поручник приступив до дверий і приложив ухо до дїрки від ключа.

— Але видїв ти наших людий? — Поручник чув слово в слово. — Видїв ти як вони посоловіли, коли прийшло до того нещасного розстрілюваня. А богато стріляло в воздух! Але що говорити, ті бідаки дістали вже своє. Так то виглядало, як би хто картачами стріляв в куропатви. Брр! Але на війнї так вже йде. Но! дай Боже здоровя!

Поручник чув вже досить, то-ж отворив двері і попросив обох підофіцирів йти спати. Але він сам не міг спати, кров напливала єму до мозку. Він роздягнув ся, змочив голову водою, і взяв Шопенгавера і положив ся читати. Живчики били у него сильно, очи бігали по стрічках книжки:

„Родити ся і вмирати — се є прикмета житя; воно становить супротив себе рівновагу, одно є услівєм другого; уродини і смерть то дві супротиволежности, два бігуни кождого житєвого явища. Є се то, що найглубша зі всїх божественних наук, наука індийска виразила символом: нашийником з трупячих голов і лїнґанів, символом початку і кінця житя... Смерть є болючим розвязанєм того узла, котрого початок звязаний з розкошию; вона є насильним знищенєм пристарої помилки нашого істнованя, вона простує ошибку.“

Книжка випала в тім місци поручникови з рук. Що се було? Чи не кричить хтось на его постели? Хто то лежить в его ліжку. Видїв судорожно вигинаюче ся тїло, дивний пустий голос кричав зпід простирала. То було власне его тїло. Чи він розпав ся на дві части, що видїв і чув себе яко другу особу... Крик тревав дальше, двері отворили ся і господиня увійшла. Вона пукала справдї в двері, але не дістала відповіди.

— Що розкажете, пане поручнику? — спитзі сьвітячими очима, з властивим іронїчним усьміхом на лици.

— Я? — спитав хорий, — нїчо! Але він слабий, він потребує лїкаря.

— Ту нема лїкаря, парох лїчить нас... — відповіла з острим виразом в лици.

— Пішлїть отже за парохом, хоть він не терпить сьвящеників...

— Але коли недужий, то буде мусїв терпіти.

Сьвященик прийшов. Без церемонїй приступив до ліжка недужого і взяв его за руку.

— Отже що єму бракує? — питав поручник. — Що то за недуга?

— Нечиста совість! — була відповідь сьвященика.

Ту поручник фон Бляйхроден сїв на ліжку.

— Нечиста совість за то, що виповнив свій обовязок?

— Так! Нечиста овість через то, що виповнив, що вважав своїм обовязком.

(Дальше буде.)

З міжнародної полїтики.

Справа конфлїкту між Франциєю і Анґлїєю заострює ся. Военні приготованя Анґлїї зачинають поважно непокоїти Французів, хоч они надїють ся, що Німеччина і Росия станутъ по їх сторонї. За те з анґлїйских жерел звертають увагу, що Анґлїя нїколи не признавала нїяких впливів в Суданї. Правда, що Анґлїя не протестувала тогдї, коли Французи заняли Бальель-Ґраґоль, але се було в часї, заки Анґлїя поборола магдизм. В посольских сферах кружить поголоска, що анґлїйске правительство рішило проклямувати в як найбільше рішучій і безвзглядній формі протекторат Анґлїї над Єгиптом. Деякі француські посли приготовляють інтерпеляцию до мінїстра Деклясе: що він наміряє зробити на случай, як би сеся грозьба мала сповнити ся?

На анґлїйскі зброєня Франция відповідає своїми приготованями военними. Цїла фльота Середземного моря дістала наказ, щоби в кождій хвили була готова до від'їзду. Начального команданта тої фльоти Фурнїєра покликано до Парижа. Фурнїє по конференциї з мінїстром маринарки вернув сейчас до Тульону. В тульоньскій пристани панують горячкові приготованя.

Американьска мирова комісия предложила іспаньскій комісиї обширний мемориял, котрий збиває піднесені Іспанією арґументи против прилученя Филипіньских островів до Америки. В тім мемориялї є сформульовані остаточні жаданя Американцїв. Американьске правительство не приймає на себе довгів, котрими обтяжена Куба, і рішучо домагає ся відступленя цїлих Филипінів. Ті жаданя обурили публичну опінїю в Іспанії. Іспаньске правительство рішило не згодити ся на відступлене Филипінів.

Говорять, що цїсар Вільгельм прискорив свій поворот з Палестини не через африканьску справу, але з причини обороту в американьско-іспаньских переговорах. Америка жертвує Іспанії за Филипіни 2000 мілїонів пезетів, Німеччина згодила-б ся на се лиш на случай, як би їй признано на Филипінах яку угольну станцию.

Як цар дивить ся на свій проект розоруженя, інформує нас анґлїйский публицист Вілям Стід, котрий о тій справі мав говорити з самим царем. Стід запевняє, що цар трактує річ цїлком поважно. З мінїстрів жаден не займає ся сею справою з таким жаром, як мінїстер війни Куропаткин. Царский рескрипт мав дати росийскому мінїстрови фінансів, як найдальше йдучи повновласть в напрямі обмеженя жадань мінїстерства війни і маринарки. О строго практичнім результатї конґресу поки що не думають анї цар, анї мінїстри. Практичною цїлею мирового конґресу повинно бути повздержане безнастанно змагаючих ся жадань на військові цїли і удержане зброєнь на теперішній стопі. Бути може, що з інїциятиви царя будуть предложені старання в цїли обмеженя вибухових матеріялів при малокалїбровім оружю. На конґресї має бути також порушена справа, чи не мож би не допустити до наглих виповіджень війни, так, щоби лишити бодай час ва мирове посередництво невтральних держав. — Статя Стіда кінчить ся словами: „Я сильно пересьвідчений, що если цар довго пожиє, готов зробити много добра для своєї держави і для сьвіта“.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 12-го падолиста 1898.

З „Руского Народного Дому“. На видїловім засїданю, дня 24-го жовтня рішено установити осібний комітет для збираня гроший на будову поверха в „Р. Н. Домі.“ До комітету ввійшли, з правом добираня дальших членів, пп. Е. Попович, Є. Пігуляк, др. Смаль-Стоцкий. На видїловім засїданю, дня 2-го жовтня с. р. ухвалено в справі зібраня фондів на повисшу цїль: 1) Др. Смаль-Стоцкий відбуде подорож по головнїйших містах Галичини з науковими відчитами за платним вступом. До сеї наукової поїздки ухвалено упросити професора М. Грушевского до спілки. 2. На Буковинї поединчий квартет співаків дасть ряд концертів по місточках як Кіцмань, Садаґура, Заставна, Вижниця, Путилів і ин. 3. Щоби вихіснувати позвіл на публичне збираня складок, будуть установлені по поодиноких повітах збирачі з межи селян, а кромі того по громадах мужі довіря, котрим припаде обовязок, подавати збирачам всяку поміч. Збирачі дісганутъ засьвідченя, а до мужів довіря розішле ся небавом повідомлене про розпочату акцию. 4. Всї дотеперішні члени основателї дістануть гарні членьскі грамоти; щоби заохотити до жертв, будуть розсилати ся карти з видом фасади будучого будинку; також поступить в продаж листовий папір з таким видом. 5. Поручено устроювати про товариских сходинах томболю (дрібну фантову льотерию). 6. Видїл віднесе ся до тих Русинів, що не є членами Товариства, з відозвою о вступлене в члени. 7. Дальше видїл відзиває ся до всїх тих панів, що залягають Товариству з вкладками за минувші часи, аби старали ся їх доповнити. 8. Рішено, щоби рускі женщини звернули ся з відозвою до жіночого патріотизму і заняли ся збиранем гроший. 9) Рішено запросити рускі читальнї а також поодинокі громади, щоби вступали яко члени-основателї до „Нар. Дому“. 10) Рішено справити коштовну памятку книгу членів і замовити мармурову таблицю, на котрій будуть золотом вириті імена всїх членів-основателїв, т. є. таких, що вплатять по 50 зр. Ся таблиця буде уставлена в нововибудованій салї „Нар. Дому“. Дальше в справі читальнї при „Нар. Домі“ рішено завізвати всїх тих панів, що приходять вечером до „Народного Дому“ на читане часописий, щоби відповідними датками причиняли ся до утриманя читальнї. Ті датки може видїл обнижити поодиноким читальникам після їх спроможности. Господарем читальнї вибрано п. інсп. Поповича. Видїл удає ся в сїй дорозї також і до тих панів з провінциї, котрі загощують до Чернівцїв і заходять або думають, коли зайти до читальнї „Нар. Дому“, щоби також, хотяй, розуміє ся, невеличкими місячними датками, підпомагами читальню при „Нар. Домі“. Впрочім „Нар. Дім“ положить відповідний податок і на другі черновецкі товариства, котрим він дає поміщене у себе і котрі повинні причинити ся до зросту маєтку „Нар. Дому“, т. є. маєтку руского народу на Буковинї. *Видїл.*

Православна школа в Чернівцях, славна на всю Буковину фабрика иничарів з руских дїтий утратила одинокого учителя Палїєвича, що вчив дїтий хоч азбуки рускої. На его місце приняв румунїзатор Литвинюк свою доньку. Дивує нас тілько, що на се згодилось краєве правительство, бо ся панна не має нїякої кваліфікациї з рускої мови, наколи о посаду старали ся й учителї, що мають сьвідоцтва з усїх трох мов викладових, але правда не мають видно у директора-румунїзатора, отже й у консисториї ласки. Нам дивно тілько, що й правительство краєве, що має право рішати над всїма справами сеї школи, іде румунїзаторам на руку, та іменувало колись иничара Носиєвича, без кваліфікациї з рускої мови, відтак трох помічників без викладової мови рускої, а тепер знов Волошку, нїму супроти руских дїтий. Чи знає о сїм п. президент краєвий?

Стан учительский в Чернівцях. Як звістно, дістали майже всї урядники цїсарскі в тім роцї підвисшене платнї. І не диво, бо потреби урядників з кождим днем більшають, помешкане, удержане родини і прочі видатки ростуть, — а плата однака. До того ювилей пятьдесятилїтного пановання нашого монархи не мало причинив ся до поліпшеня долї, особливо низших урядників. А наслїдком того може бути хиба велике довіре і вдячність тих, котрим долю поліпшено. Але чи иньші публичні функціонарі не заслужили на більшу плату? Чи не потребують они числити ся з підскоченем цїни за помешкане, харч і т. п.? Та найприкрійше положене дістало ся учителям мійским, от хотьби черновецким. Черновецкі учителї є зовсїм упосліджені. То бачить кождий. А передовсїм що за нужда огортає мійского підучителя! Маєш всього 400 зр. на цїлий рік; і з того вбери себе і родину, дай їй їсти і хату найми, а до того гаруй цїле житє, не маючи навіть надії на лїпшу долю. — Учительство черновецке зібрало ся 8. с. м. на нараду, щоби спільно подумати над своїм невідрадним положенем, а при тім ухвалило таку резолюцию: „Домагаємо ся щоби: 1) сталих учителїв і учительок поділено на три степенї з платою 800, 900 1000 зр. річно; 2) щоби підучителї і підучительки місто дотеперішних 400 і 500 зр. побирали 600 зр.; 3) додатки пятилїтні мають на дальше виносити 10% сталої платнї“. Ті домаганя стану учительского не є чимсь надзвичайним, не є то пусті забаганки, нї они мають бути справедливою нагородою за їх мозольну, тяжку, а при тім важну працю. Поліпшив сойм долю учителїв сельских—тепер черга на учителїв черновецких. А ті що мають рішати ту справу, най пригадають собі слова доброго педаґоґа і чоловіка розуміючого житє д-ра Венцля Корна, що повтаряв бувало в радї шкільній памятні слова: „Поліпшім стан материяльний учителїв, бо через то буде їх доля крихітку лїпша, а горожани наші вложать, тим капітал, що неперечно виплатить ся сторицею“. Иньшим разом сказав він так: „Що нам по величавих школах — палатах, коли до них входять, з них виходять учителї бідою прибиті.

Знесено стан виємковий в Галичинї в дальших 15 повітах. Полишив ся він лиш ще в тих повітах, де мають ще відбути ся судові розправи по причинї зобурень, а таких повітів є 8.

Папір з трави. В Франциї розвивають ся дуже фабрики нового паперу, вироблюваного з морскої трави. Сей папір є так прозорий, що можна его уживати місто скла до вікон.

Добре єму так!

— Старий, мусимо нашій Гануси справити нову суконку, бо і що-ж собі погадає єї суджений, коли єї бачити буде в одній і тій самій одежи?!

— Єсли єї любить правдиво, то оженить ся з нею, хоть би була і без сукнї.

— Не тороч дурниць. Тепер вже минули ся такі осли, як се колись бувало, коли ще ти женив ся...

Дрібні вісти. На шинах зелїзницї Лужани-Залїщики між кільометром 15·9 а 16 найдено тїло Івана Ґерика зі Ставчан з роздавленим черепом і ногами. Позаяк заходить підозріне, що его вперед забито, а потім поставлено на шини, — отже заряджено слїдство. — Гаврило Боднар, Єремій Кеюк і Стефан Хмелюк з Пядиківцїв побили так тяжко Дамяна Боднара, що той до 36 годин помер.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци жовтни с. р. 5.205 важних поліс на суму 3,860.172 зр. обезпеченої вартости з премією 23.885 зр. 63 кр. Разом отже від 1. сїчня до кінця жовтня с. р. видано 54.083 важних поліс на суму 28,256.037 зр. з премією 243.063 зр. 14 кр.

Попередного року за той сам час видано 44.475 важних поліс на суму 23,562.392 зр. з премією 201.749 зр. 74 кр.

Шкід було в жовтни 77 случаїв, межи тими більший пожар в Пацикові (15 членів). Разом всїх від початку року по конець жовтня 653 шкід, з котрих 634 уже виплачено; 7 шкід приключивших ся в остатних днях жовтня находить ся в лїквідациї а 11 відшкодовань (в сумі загальній 2.172 зр. 25 кр.) на разї вздержано до укінченя доходжень судових), 1 відшкодоване з причин незаплаченя премій вздержано.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї, виносить brutto 169.443 зр. 76 кр., з чого відтрутивши часть реасекуровану остає на власний рахунок 93.327 зр. 27 кр.

Фонд резервовий з днем 30. жовтня с. р. виносить 92.270 зр. 22 кр.

Львів, дня 10. падолиста 1898.

„Днїстер“ Товариство взаїмних обезпечень.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою за місяць жовтень 1898.

I. Стан довжний:

		Корон	сот.
1. Удїли членів		52125	99
2. Фонд резервовий		3337	36
3. Специяльна резерва		318	47
4. Вкладки: а) стан на початку жовтня	кор. 375158 сот. 90		
б] вложено в жовтни	„ 25987 „ 97		
в] винято в жовтни	„ 17788 „ 85		
позістає з кінцем жовтня 1898		383358	02
5. Сальдо процентів [побраних]		19559	92
6. Дивіденда за р. 1897 не піднята		675	83
7. Кошта спору		170	68
8. На рахунку біжучім		170	—
9. На рахунок удїлів для краєвого Союза [кредитового		1449	30
Сума		461165	51

II. Стан чинний:

1. Цїнні папери фонду резервового		3197	—
2. Пожички удїлені:			
а, стан на початку місяця	кор. 430851 сот. 11		
б, удїлено в жовтни	„ 19927 „ —		
в] сплачено в жовтни	„ 25514 „ 12		
Стан з кінцем жовтня 1898		425263	99
3. Готівка в касї з днем 30. жовтня		7873	05
4. Льокациї:			
а] в щадници почтовій [оборот чековий]		8681	92
б] в цїнних паперах		400	—
в] в иньших інституциях кредитових		12600	82
5. Сальдо коштів адмінїстрациї		3148	73
Сума		461165	51

Членів прибуло 23, убуло 2, отже разом з кінцем жовтня 1898 членів було 1291 з декларованими удїлами 1330 в сумі 66.500 корон.

Стопа процентова від вкладок $4^1/_4$%: процент від пожичок удїлюваних з додатком на кошти адмінїстрациї: $6^1/_2$%.

Львів, дня 31-го жовтня 1898.

Товариство взаїмного кредиту
„Днїстер“
стоваришене зар. з обмеженою порукою.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 12-го падолиста 1898.

Париж. Agence Havas доносить: Жена Драйфуса була в мінїстерстві кольонїй і просила, щоб позволено їй післати мужеви теплу одїж. Просьбі єї відмовлено. Рівночасно прочитано їй лист від мужа. Драйфус пише, що жадав вже від пять лїт ревізиї, і що тепер рішає ся не писати вже навіть до родини, бо сили его вже вичерпують ся. Отже жена Драйся просила, щоб позволено їй що найменьше повідомити мужа про рішене касацийного трибуналу, але мінїстер кольонїй і президент мінїстрів відмовили. Отже адвокат родини Драйфуса зверне ся до касацийного трибуналу, щоб дістати то позволене.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з *панцирних срібних ланцушків* до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяців в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейскихкас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по

50 кр. за 1 примірник

„Руска Бесїда“

в Чернівцях.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: **Wojtan & Co. Leipzig. L.**

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2\%$ за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Дипльом почестний черновецкої краєвої вистави в р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і французьких взірців.

Лев Лопатиньский.

„ДО БРАЗИЛЇЇ.“

Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4-ох актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр. Замовленя з провінциї у автора ул. Зибликевича ч. 18, Львів. У Львові набути можна в Старопигійский книгарнї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 131. Чернівцї, середа дня 4. (16.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях 2 в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платиї в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Складайте ся на будову „Народного Дому“ в Чернівцях.

Внутрішне положене.

„Руслан“ поміщає таку допись з Відня:

Вчера (в пятницю) покінчив підкомітет з митово-торговельною угодою з Угорщиною. Правительственне предложене приняте без зміни. А треба знати, що се предложене ріжнить ся від дотеперішньої угоди хиба тим, що в нїм австрийске правительство умістило деякі поправки в користь Долитавщини. Нинї (в суботу) відбуде банковий субкомітет своє послїдне засїдане і покінчить розправи над банковим статутом. Справу валюти: другі реформи грошеві треба буде відложити на слїдуючі тиждні. В четвер, 17-го падолиста, збере ся вже повна уголова комісия, а предметом розправ буде покінчена митова-торговельна угода. В комісиї покаже ся, о скілько сильно думає лївиця обструувати? Там засїдає 20 тихих і нових обструкціонїстів. Там і прояснить ся ситуация і там спізнасть правительство, чи можливе буде угоду перевести парляментарною дорогою? Плян правительства вам звісний. Оно хоче до кінця падолиста упоратись в комісиї з обома предложенями, отже і банковим, а в грудни внести ті предложеня до повної палати.

В субкомітетї порушено з сторони теперішньої більшости парляментарної справу подешевлена соли кухонної і денатуралїзованої. Рускі, словіньскі, польскі і чеські посли жадали, щоби сіль кухонну обнизити в цїнї до 7 кр. на кільо. Жадане се не могло увійти в договор торговельний, але буде виявлене в резолюциї, котра завізве правительство до акциї в тім напрямі.

З банкової комісиї вийдуть дві резолюциї, одна що-до приниманя застарілих банкнотів через банк і по шести лїтах від скасованя якогось банкнота: друга що-до приниманя довше речинцевих векслів господарских, попад звичайні купецкі та промислові, тримісячні.

Ситуация полїтична незмінена. Парляментарна більшість держить ся. Лївиця на разї розпадає ся. Чи розлад сей потрафить лївиця направити? — покаже будучність. Але те замітне, що справа язикових розпоряджень зійшла на другий плян. Вам звісно, що стирийска нїмецка „Parteileitung“ велїла всїм нїмецким послам вернути сейчас до механїчної обструкциї, та що сей розказ не найшов собі послуху навіть у нїмецких націоналів. Націонали заявили дуже виразно, що они не приймають таких розказів від людий, що стоять поза парляментом, а інформациї свої беруть з дневників. Націонали були в праві, бо дїйсно сьмішним є жадане, щоби посли були манекінами товариств полїтичних провінціональних, котрі з далека всяко можуть оцїнювати ситуацию полїтичну. Націонали нїмецкі відкинули проте „die gebundene Marschroute“ градецких зборів і в більшости ідуть після своєї волї і розуму полїтичного. Они, як звісно, думають розвести широку обструкцию аж при другім читаню угодових предложень в посольскій палатї і тим повалити кабінет ґр. Туна. Тілько-ж ґр. Тун стоїть мабуть сильнїйше, як щоби мав уступити перед обструкциєю. „Er ist auf alle Faelle gerüestet“ — се вже давно сказав ґр. Тун. А маючи за собою солїдарну правицю і корону, ґр. Тун перестоїть сей дощик безпечно під покровом §-ву 14-го.

Я вже писав вам, що коли чне положене є критичне, то лише нїмецкої лївиці. Правиці Нїмцї не розбили, самі розпадають ся, зручних полїтиків посеред себе не мають, а в горі записані як найгірше іредентичними заявами Вольфів і Пенерерів. В міру однакож, як нїмецка лївиця буде ослабати, зростуть сили австрийских Славян. Навіть на случай зміни конституциї, Нїмцї не зискають нїчого. Противно! З зміною конституциї упала би раз на все несправедлива для Славян виборча ґеометрия Шмерлїнґа. Славяньскі посли увійшли би до парляменту ще в більшій силї, нїж до тепер. З сего і зрозумієте, що судьба Славян австрийских лежить нинї в руках самих-же Славян. Витревають Славяни на нинїшнім становиску, то доля їх взагалї обезпечена. Ґр. Тун не носить ся нинї з пляном зміни конституциї. Але Нїмцї обструкциєю своєю можуть чи то ґр. Туна, чи яке друге правительство зневолити до такої зміни.

Вкінци додам ще, що нові банкноти на 50 корон, які мають з слїдуючим роком увійти в обіг, не будуть виключно нїмецко-угорскі. На нїмецкім боцї банкнотів будуть уміщені і написи у всїх славяньских язиках Долитавщини. Є се заслуга бувшого мінїстра Білиньского. В комісиї банковій підняли сю справу посли Страньский і Вахнянин проти Ґросса і Авшпіца.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 15-го падолиста 1898.

Іменоване. Герман Лїбляйн іменований геометром в Кимполунгу.

З унїверситету. На черновецкім унїверситетї записало ся на сей рік шкільний доси 332 слухачів. З того припадає на богословіє 47 звичайних і 1 надзвичайний слухач, на правничий видїл 230 звичайних і 18 надзвичайних слухачів, на фільозофічний 21 звичайних і 15 надзвичайних слухачів, поміж ними 5 фармацевтів.

Філїя тов. „Руска Школа“ у Вижници присилає нам таке оповіщене: „Високоповажаним членам філїї тов. „Руска Школа“ у Вижници подає ся на підставі рішеня загальних зборів з дня 19. серпня с. р. до відомости, — задля невідрадного стану касового, не картками кореспонденцийними, але лише через ґазету, — що на 20. л. падолиста с. р. в день св. Михаїла у 2. годинї по полудни відбуде ся у хлопачій Вижницкій школї I. конференция за текучий рік. Порядок дневний: а) Читане надісланих — три днї перед конференциєю — педаґоґічно-наукових виробів дотичними товаришами і відчит Синюка з Існаса „що повинні ми робити, аби наше товариство „Руска Школа“ ще красше процвитало?“ б) Справоздане з дїяльности видїлу за минувший час, справоздавець Синюк. в) Справоздане зі стану касового, справоздавець Завадюк. г) Підписане петициї учителїв Вижницкого повіту о знижене лїт службових з 40 на 35. і ґ) Вільні внесеня. Не уплачені вкладки просить підписаний посилати на руки касиера п. Зава-

Докори совісти.

Оповідане

Августа Стріндберґа.

(Дальше).

Говорячи се, обвязав єму сьвященик голову мокрим ручником.

— Слухайте мене, як можете мене ще слухати, — говорив він дальше. — Тепер *ви* засуджені, засуджені на много страшнїйшу долю, як ті — три! Вважайте добре на мої слова! Я знаю сї симптоми, — ви стоїте на границї божевільства. Знаєте, що то значить? Мусите се поняте роз'яснити собі на силу. Думайте довго, спокійно, глубоко над тою справою, старайте ся дійти до кінця тої думки, а мозок ваш упорядкує ся. Дивіть ся на мене і вважайте на то, що вам скажу.

Ви розпали ся на дві части! Ви вважаєте одну часть вашого єства за другу чи третю личність. Як ви до того дійшли? Брехнї суспільности роблять з нас подвійних людий. Коли писалисьте нинї до своєї жінки, то булисьте чоловіком, правдомовним щирим, добрим чоловіком. Але коли говорилисьте зі мною, вже булисьте чим иньшим.

Так як актор губить свою індивідуальність і стає конґльомератом роль, так само і чоловік в нинїшній суспільности розвиває ся на подвійне єство. А через сильне душевне потрясене, зворушене, розкладають ся обі натури і дивлять ся на себе взаїмно.

Виджу, що тут на земли лежить книжка, котру я також знаю. Чоловік, що єї писав, то був бистрий ум, може найбистрійший зі всїх мислителїв. Він видїв ту нужду і порожнечу земского житя, як би навчив ся того від нашого Спасителя, а мимо того не міг перемочи ся, щоб не бути подвійним чоловіком. А хоть зближив ся він думкою до одноцїльности, то все таки житє, становище, привичка, людска слабість звели его знов до упадку.

Чуєте, пане, що я читав також иньші книжки, не лиш бревіяр, і говорю до вас яко лїкар, а не сьвященик, — бо ми оба — вважайте лиш — ми оба розуміємо ся. Думаєте, що я не чую проклятя того подвійного житя, яке я веду. Я не сумнїваю ся о тих сьвятих річах, що вже вросли ся в шкіру і кість мою, але я не знаю, що коли промовляю, то не говорю в імя Бога. Брехню, видите, вщеплено нам вже в утробі матери, ми ссали єї з материних грудий, а хто би при сих відносинах міг висказати цїлу правду... Чи вважаєте що я говорю?

Недужий слухав уважно; вдивив ся в лице сьвященика і слухав не клїпнувши нї разу очима.

— Слухайте-ж дальше! — говорив парох. — Є один ангел, що ходить з горіючою смолоскипою в руцї, але сьвітло смолоскипи не роз'яснює темноти а осліпляє; ходить він з кошем рож і посипує всьо, що в житю є гнилого, злого, цьвітами; є то ангел брехнї, а називають его красотою. Погане Грециї віддали єму честь, князї клонили ся перед ним і складали єму жертви, бо він покрив очи народів слїпотою. так що не видять вони сьвіта, як він в дїйсности виглядає. По цїлім сьвітї він вандрує і фальшує, обманює. Длячого ви, воєвники, одягаєте ся в пишну одїж, окрашену золотом і яркими красками. Пощо уживаєте все музик і розпущених на вітер стягів? Чи не на то, щоб закрити правдивий вигляд вашого ремесла. Як би ви правду любили, то ходили би ви в білих блюзах, щоб видна на них була кров ваших жертв; як різники носили би ви ножі і сокири, покриті кровю і липким лоєм. Місто музики гнали би ви перед собою товпу виючих, збожеволїлих на вид боєвищ людий. Місто хорухвів — над вашими головами були би смертні одїяла, а місто баґажів возили би ви з собою трумни.

Недужий, що під впливом того страшного образу вив ся в судорогах, пробував зложити руки до молитви. Лице сьвященика прибрало страшний вид — тверде, неподвижне, зїюче ненавистию. Він говорив далї:

— З природи ти добрий чоловік і не хочу карати тебе як чоловіка; але караю тебе як представителя державної власти, — бо ти сам так себе назвав, — а кара твоя най буде для других пересторогою. Хочеш видїти ті три трупи? Хочеш видїти їх?

— Нї! Пробіг! Нї! — кричав недужий. Сорочка на нїм пересякла вже була потом тревоги і лїпила ся до тїла.

— Твій страх доказує що ти меньше жовнїром як чоловіком, що ти боягуз...

Як би ударений канчуком, піднїс ся недужий. Лице его успокоїло ся, грудь віддихала свобіднїйше і холоднокровно, немов би зовсїм здоровий, сказав він:

— Лиши мене, забирай ся проч ти чорте

дюка управителя у Багні, котрий дотичне поквітоване відворотною почтою з подякою пішле. За виділ Вижницкої філії товариства „Руска Школа“. Існас, 12. падолиста 1898. *Антін Синюк* голова.

Отворене читальні в Комарівцях-Слободзії відбуло ся дуже торжественно. На отворене приїхав др. Стоцкий яко делеґат „Рускої Бесіди“, а крім того приїхали гості з Жадови, Лукавця, Бергомету Міговви, Панки, Панки-Забагни і з Давиденів-Зрубу. Само отворене відбуло ся в стодолї Івана Проданика, бо велике число участників (між тим і богато жінок) не могло би де инде помістити ся. Членів вписало ся — 72.

Гр. Ґоес бувший презид. кр. Буковини а тепер намістник Триесту зістане здаесь намістником Стириї.

Вільні місця при почтї для вислужених підофіцирів: 1) місце асистента почтового; 2) місце слуги почтового 3 кл.; 3) два місця дозорців проводів телеґрафічних. Всї місця при черновецкій дирекциї почтовій.

Розписаний кокурс на дві стипендиї по 52 зр. 50 для збідніїлих промисловців і ремісників, що без своєї вини попали в довги. Подання треба вносити до маґістрату міста Чернівців до дня 31-го грудня 1898 р. Старати ся можуть лиш горожани міста Чернівців.

Поліпшене долї служби держ. і диюрністів. В комісиї буджетовій предложив посол Пентак проект підкомітету в справі управильненя плати служби державної. Розпочато над тим специяльну дебату. — На засїданю тої ж буджетової комісиї заявив мін. Кайцль, що положене диюрністів лежить єму на серци і що він займе ся тою справою в тім напрямі, щоби забезпечити їх на випадок слабости і неспосібности до працї.

Консисторскі румунїзатори показали знов свою льояльність супроти руского народу, але заразом і свій патріотизм австрийский, а то ось як. Місяць тому оповіщено в ґазетах, що міністерство згодило ся, щоби волоску книжочку ювилейну видруковано на кошт релїґійного фонду і роздаровано всїм дїтям, що ходять до шкіл буковиньских. На сю вість предложено правительству краєвому і руску книжочку ювилейну з просьбою, щоби і єї видруковано на кошт релїґійний і роздаровано на 2-го грудня між дїтий шкільних. Ото ту книжку руску держать консисторскі румунїзатори у себе і не відповідають нїчо, щоби таким зволїканем очевидно унеможлевити власне видане сего патріотичного дарунку для рускої молодїжи. Як бачимо, освячені голови румунїзаторскі не можуть навіть в такій справі, як піддержане чувств любови і привязальности до Найяснїйшого Цїсаря, позбути ся свого румунїзаторского фанатизму, що тхне ненавистю супроти всего, що руске. Чого-ж надїятись ще Русинам від таких ворогів?

Відносини у волоскім таборі. Послїдне число „Buk. Nachrichten“ помістило статю під заг. „Jugendstreiche“, де розбирає справу розбору між Старо- і Молодо-Волохами. Розказана при тім цїкава парляментарна подія. Коли др. Жорж Поповичи перед внесенем своєї інтерпеляциї в справі сегорічних соймових виборів на Буковинї просив о підписи членів молодоческого і полудневославяньского клюбу, звернули ся ті до Лупула яко до голови клюбу з запитом, чи він на то годить ся. На се відповів Лупул: „Das sind Jugendstreiche des Dr. Popovici!“ Се тим більше цїкаве, що Молодо Волохи підчас виборів поставили були Лупула яко свого кандидата і підпирали его.

Люккен по засуді. Хоть як сьміло і безлично поводив ся убійця бл. п. Цїсаревої підчас розправи, то таки по засуді опустила его веселість, бо коли відведено его назад до слїдчої вязниці, а директор вязниці відчитав єму засуд, Люкені в голос розплакав ся. — „Тепер вже конець — сказав. — Вічна самота, то найстрашнїйша кара, яку можна було на мене наложити. Тепер менї вже всьо одно. Коби лиш як найскорше розпочати кару“. — В понедїлок переведено Люккенього до окремої казні під землею у вязници Евеш, де буде сидїти сам один шість місяців. Лиш раз на 14 днїв виведуть его на одногодинний прохід; але не буде єму вільно з нїким говорити. Та казня цїлком темна, бо не має нїякого вікна, лише малі отвори в дверах для продуву. Лежить шість стіп під землею. В казни нема нїчого крім вязанки соломи, на котрій злочинець має спати. По шістьох місяцях виведуть звідтам Люккенього і перенесуть до загальної вязниці і видної та дадуть єму роботу, але буде сидїти також в окремій келїї сам один.

Небезпечний подарунок. З Тернополя доносять о такій пригодї: Теодор Боєчко, робітник в камінних ломах, залюбив ся в Мариси, служници у купця Нусбавма. Аби мати гроші на весїльну виправу, украла она у Нусбавма сотку і дала Боєчкови, аби розміняв. Боєчко, що не знав ся на таких великих грошах, почав розпитувати товаришів, що то за банкнот, бо гадав, що має десятку. Товариші донесли поліциї, що Боєчко має сотку і его увязнено. З розпуки повісив ся він в арештї, але якось відратовано его і привернено до житя.

Нїмецкий цїсар вже скінчив свою подорож по Палестинї і вибрав ся поворотом до Европи. Люблячи проголошувати промови, що викликують потому широку сензацию в сьвітї полїтичнім, не минув і сим разом, нагоди щоб не сказати де-що цїкавого. А іменно на обідї в Дамаску промовив він так: В виду тої почести, яку нам тут віддають, чую потребу в імени цїсаревої і моїм подякувати за приняте і за все, чого ми у всїх містах сего краю зазнали, передовсїм же подякувати за величаве приняте в містї Дамаску. Глубоко тронутий сим величавим видовищем а рівночасно і порушений гадкою, що стою на місци, де перебував один з найбільше лицарских володїтелїв всїх часів, великий султан Саладин, лицар без страху і докору, що нераз мусїв поучати своїх противників, яким має бути лицарство, — користаю радо з нагоди, щоби передовсїм подякувати Є. Вел. Султанови Абдул-Гамідови за его гостинність. Нехай Є. Вел. султан і нехай тих двіста мілїонів магометан, що живуть на земли і почитают в нїм свого каліфа, будуть певні того, що нїмецкий цїсар буде на всї часи їх приятелем. Пю на здоровле Є. Вел. султана Абдул Гаміду“. — Тоаст сей зробив в Константинополи велике враженє, а султан зложив зараз цїсареви подяку за него. Тоаст сей буде оголошений також в турецкім изиці і сподївають ся, що він зробить велике враженє в цїлім магометаньскім сьвітї та піднесе повагу і значінє султана.

Велику авантуру виправили в суботу віденьскі студенти на університетї. Почубили ся студенти-народовці з лїбералами-жидами і викинули тих послїдних за двері.

За одну ніч 4 катастрофи зелїзничі лучили ся в Галичинї. В ночи з понедїлка на вівторок наїхали на стациї Чарна (між Тарновом і Дембіцою) на себе два з противних боків їдучі поїзди тягарові. В катастрофі погибли 3 особи (кондуктор, маніпулянт і брензер) 5 осіб ранених. — Друга катастрофа лучила ся в Марківцях коло Станиславова, де поїзд тягаровий надходячий з Чернівців наїхав на поїзд особовий. В тій катастрофі ранені дві особи: інжинер Стернгель з Ґурагумори має зломану ногу і потовчений, один кондуктор. — На стациї Сторожах коло Нового Санча вискочив поїзд тягаровий із шин, а на стациї в Станїславові взяв ся до „шибованя“ люкомотивою підпалювач не умів однак здержати люкомотиви і та в'їхала на ряд возів і три з них розбила. З людий нїхто не згинув.

Бідний мілїонер. Княгиня Рошфукаль-Бісачія есть одною з найревнїйших філянтропок у Франциї. Нема добродїйного товариства, котрого би княгиня не підпирала. Очевидно знакомі тої панї мусять заедно платити на цїли, які княгиня підпирає. Сими днями париські панї устроїли великий концерт на добродїйні цїли. Білетів на той концерт не продавано, лише порозсилано їх між самих найбогатїйших людий з застереженем, що в часї концерту будуть збирати ся датки на добродїйні цїли. Між иньшим прибув на концерт звісний скупар мілїонер В. По кождій точцї проґрами обходила панї дому гостий, а за нею поступав льокай з тацею в руцї. Вкінци прийшла черга на В. Скупар, що гадав дармо забавити ся, почервонїв як бурак, вложив пальцї до одної кишенї камізельки, відтак до другої і вкінци вицїдив: А то припадок! Не маю при собі нї сантима, ласкава панї! — То вже дасьте нам на наш шпиталик банковий переказ! — не маю кредиту в нїякім банку. То може картку, аби льокай зголосив ся до вас? — Ба коли не маю оловця. — Як, не маєте нїчого? Але-ж то дуже добре зложило ся. Ми як раз збираємо на бідних, возьміть же то всьо, що на тацї. — І взявши від стоячого льокая тацу, подала єї завстидженому мілїонерови.

Чума в азійскій Росиї. В місцевости Ансобі в окрузї Самаракандскім — як ми свого часу донесли — вибухла чума, а після новійших вістий лютить ся она дальше. З 375 мешканців погибло до тепер на чуму 233 особи а 19 ще лежить недужих. В иньших місцевостях Самарканда як і з Бохарі не лучили ся доси нові занедужаня.

Туркам на Креті поставлено ультіматум, щоби найдальше до 15-го с. м. уступили ся. Здає ся, що в Константинополи мали надію, що на острові

в сьвященичій одежі, бо я готов ще через тебе зробити дурницю.

— Ти викидаєш мене? Але знай, що я вже нїколи не прийду — говорив парох. — І тям, що не моя вина, що ти спати не можеш. Причина твоєї безсонної ночи лежить там в білярдовій сали. Там на білярдї, чуєш?

І кажучи се отворив двері до салї, звідки доходив гидкий запах карболю.

— Нюхай, нюхай, — кричав сьвященик. — То не пахне порохом і нема як потім телеґрафувати побідоносно до дому: „Велика побіда! Три трупи і один — божевільний! Слава Богу.“ Під впливом того не будуть сьпівати побідоносних имнів, нї, не будуть вбирати улиць, анї правити богослужень по церквах. То не побіда! То різня, — так, різня, — ти різнику! . . . . . .

Фон Бляйхроден зірвав ся з ліжка і вискочив на подвірє. Тут зловили его жовнїри, але він боронив ся і кусав. Потім звязали его і відправили до пільного лязарету в головній кватирі. Звідси мали его перевезти до шпіталю.

* * *

Було се в ранїшних годинах другої половини лютого 1871. По стрімкій дорозї, що вела на гору Мартере коло Льозанни, йшло поволеньки нога за ногою двоє людий: молода жінка сперта на рамени мужчини в середнім віку. Женщина була вагітна і то вже в пізнїйших місяцях. Єї гарне, блїде лице, що в нїм малювала ся глубока туга, мало зовсїм ще дївочий вираз. Одїта була на чорно. Мущина, що йшов при єї боцї, не носив жалоби; видно отже було, що то не єї муж. Він також був зажурений, хвилями звертав ся до женщини, щоб сказати їй яке потїшаюче слово, а потім задумував ся знов.. Прийшли они перед старий митовий будинок при готелю „A L'Ours“ і станули.

— Чи ще один горб? — спитала вона.

— Так! сестро! — сказав він. — Але відпочинемо ще хвилину!

І сїли обоє на лавцї перед готелем. Серце женщини било поволи, віддихала тяжко, як би недоставало їй воздуху.

— Жаль менї тебе, бідний брате, — сказала вона, — я виджу, що ти тужиш за своїми.

— Прошу тебе, не говори про се, — відповів мущина. — Правда, часом гадки мої відбігають звідси і можливо, що мене будуть потребувати при сїяню, але-ж ти прецї моя сестра, і хто-ж мав коло тебе лишити ся, если не я.

— Побачимо — говорила панї фон Бляйхроден, чи тут сьвіжий воздух і новий рід лїченя не подїлають на нього. Що думаєш?

— Та певно, що так! — Але відвернув ся, що вона не побачила виразу сумнїву в его лици.

— Шо за зиму мали ми у Франкфуртї! Що те за жестокости може придумати доля. Я думаю, що лекше була би я знесла смерть, як отсе погребане за житя.

— То так лиш говорить ся. Все лекше зносить ся нещастє, як є ще надїя, — говорив брат тоном, що зовсїм не зраджував надії. Потім знов вертали его гадки до рілї і до своїх дїтий. Але в тій хвили опамятав ся і стидав ся свого еґоїзму, що перешкаджав єму перенятн ся зовсїм тим нещастєм.

Нараз почули вони якийсь переразливий, довгий крик, подібний до свисту льокомотиви.

— Чи ту ходять поїзди так далеко в гору? — спитала панї Бляйхроден.

— Здає ся! — відповів брат і слухав нащуривши уха.

Знов почули крик, що звучав як зойк потопаючого.

— Вертаймо домів! — говорив пан Шанц брат панї фон Бляйхроден, поблїдши зовсїм. — Ти не будеш в силї ще дальше пняти ся в гору. Завтра будемо росзуднїйші і возьмемо повозку.

Але молода жінка не хотїла на то згодити ся. І поволеньки вийшли на той горб, де збудований шпіталь. Була то правдива страстна дорога. На зеленах плотах чорті жовтодзюбі дрозди: на блющом оброслих мурах вигрівали ся на сонци ящірки, ховаючи ся перед прохожими в щілинах. Весна була вже в повнім розцьвітї, бо на тім кавалочку землї і не було зими. На краю дороги росли вже цьвіти, але вони не звертали на себе уваги наших нещасних прохожих.

Коли були вже в половинї дороги на гору, почули знов той страшний крик. Як би перечуваючи щось, глянула панї фон Бляйхроден на брата і у виразї его лиця найшла потверджене своїх здогадів. І нараз упала мовчки на землю серед дороги, покритої жовтим порохом. Лежала неподвижно.

Заки брат опамятав ся з переляку, над'їхав якийсь пан з повозом. Лиш вложено паню фон Бляйхроден до повозки, — понїс ся крик і плач — матери і дитяти. Шанц, що в тій сутолоцї загубив аж капелюх, глянув в гору до неба і подумав: Коби сей плач там почули, але то за високо! — — —

В шпітали приміщено пана фон Бляйхроден в кімнатї з виглядом на полудне. Стїни

лишить ся бодай малесенький ґарнізон турецкий, але й та надія счезла. Анґлійцї в тій сторонї острова, котру они заняли змусили турецку залогу до уступленя в той спосіб, що загрозили, що ужиють сили на случай опору.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Русько-українська лїтература.

Написав др. Іван Франко.

(Столїтє українсько-руської лїтератури. Заходи коло єго сьвяткованя в Галичинї і на Українї. Характеристика нової українсько-руської лїтератури. Чим вона відмінна від старо-руської і від старшої південно-руської лїтератури. Чим вона подібна до иньших новочасних лїтератур. Її видкїйші представителї на Українї і в Галичинї. Видкїйші сучасні писателї. Проби орґанїзациї осьвітної і лїтературної працї. В чим лежить головний интерес українсько-руської лїтератури.)

Бажаючи як найкраще відповісти симпатичній проґрамі „Slovansk-ого Prehled-а“*) і як найдокладнїйше поінформувати ширшу славянську громаду з теперішнїм станом, дотеперішнїм доробком і основними змаганями українсько-руського національного розвою, я, здасть ся, найлїпше зроблю, навязуючи до факту, що стоїть тепер на першім плянї заходів українсько-руської інтелїґенциї, а власне до сьвяткованя столїтнїх роковин нової українсько-руської лїтератури, що датує ся від виданя перших трьох пісень перелицьованої (травестованої) Енеїди, твору Полтавця Івана Петровича Котляревського. Зарівно на Українї, як і в Галичинї сей факт дає привід до гарних, хоч і скромних памяткових обходів. В Полтаві, містї, де жив і вмер Котляревський, положено сими днями угольний камінь під будову єго памятника, що має здвигнути ся складками з сеї України-Руси, російської і галицької. У Львові приготовують руські товариства за почином Наукового Товариства імени Шевченка поважну манїфестацию, що має бути сполучена зі з'їздом українсько-руських письменників для обговореня тїснїйшої орґанїзациї лїтературного і просьвітного руху.

І на лїтературнім полї сей ювилейний рік зазначив ся вже деякими важними появами. Розпочате сего року під фірмою Наук. Тов. ім Шевченка у Львові видавництво „Лїтературно-наукового Вістника“ від разу здобуло собі таке становище у публїки, що — перше виключно лїтературно-наукове і то поважне видавництво на українській Руси — здужало і фінансово станути на власних ногах, чим дотеперішні видавництва того рода не могли похвалити ся. Те саме наукове товариство вшанувало двома специяльними томами своїх наукових видань иньшу українсько-руську всенародню памятку, а власне 250-ті роковини вибуху повстаня Богдана Хмельницького. В кінцї осьвітнє товариство „Просьвіта“ у Львові вшанувало двома популярними книжками третю памятку, важну в розвою галицької Руси, а власне 50-ті роковини знесеня панщини. В російській Українї обявами сего ювилейного руху можна вважати виданий в тих днях нумер поважного місячника „Кіевская Старина“, посьвячений майже виключно осьвіченю лїтературної дїяльности батька нової української лїтератури — Івана Котляревського. Перше критичне видане всїх его творів і дальший ряд праць посьвячених студіям его житя і працї, заповіджені зарівно на Українї, як і в Галичинї. До користних обявів, що може тільки принадково приходять в сю саму хвилю, мусимо ще зачислити дозвіл російського мінїстерства внутрішнїх справ на заснозане в Петербурзї товариства імени Т. Г. Шевченка для запомоги незаможній українській молодїжі, що вчить ся в петербурських школах. Певна річ, столїтні роковини нової укр. руської лїтератури будуть у всїх галицьких містах, де є руська інтелїґенция, а також і по многих селах, де національна сьвідомість достаточно вже розвила ся, сьвяткувати ся врочистими вечерками, вічами, відчитами, концертами і театральними виставами, і можна думати, що таким робом сей ювилейний рік причинить ся до оживленя того національного і поступового руху, що є в значній части витвором власне нової української лїтератури, а масовий рух своєю чергою вплине користно також на дальший розвій лїтератури.

З огляду на сей момент думаю, не від річи буде подати коротеньку характеристику цїлого духового і культурного розвою південної Руси, а особливо его найновійшої доби за остатнїх сто лїт; показати, чим сей розвій може бути цїкавий також для иньших Словян. Се тим більше потрібно, що власне в сю пору в Росиї і в Галичинї веде ся дуже немила полеміка, котра чіпає самі основи сего розвою і чіпає їх способом дуже односторонним і далеким від наукової обективности. Мушу вияснити ті слова. Українсько-руська лїтература має доси, між всїми і чужими, найблизшими сусїдами, завзятих і могучих противників, котрі виходячи по части з державних, по части з вузко-національних, а по части з конфесийних поглядів, або з гори декретують, що нїякої українсько-руської лїтератури нема, а є тільки горетка фантастів-писателїв (се при добрій волї можна би сказати про всяку иньшу, особливо меньшу лїтературу), або хоч признають, що вона є, але бачуть в нїй якийсь часовий, патольоґічний стан, проти котрого треба реаґувати всякими способами і котрий мусить з часом минути ся, або в кінцї в найлїпшім разї не признають їй тривкої будуччини і пророкують, що з розширенем сьвідомости і просьвіти в широких масах українсько-руського народу істноване специяльної українсько-руської лїтератури буде непотрібне і українсько-руська духова течія зілле ся з загально-руською, доповнить велику і могучу гармонію загально-руської нациї. З сею остатньою думкою годї полемізувати, не бувши пророком; так само не можна полемізувати і з тими, що замикаючи очи на живі факти, указами та декретами диктують, що тих фактів зовсїм нема на сьвітї. Прийде час і вони будуть мусїли відкрити очи, а деякі признаки говорять за тим, що вже й нинї час той по троха починає свитати. Натомісць аж просять ся до дискусиї тези тих противників українсько-руської лїтератури, котрі бачуть в нїй якусь „інтриґу“ — одні польску, другі московску, якесь збочене з простої, природної дороги розвою, якесь спроневірене тисячолїтній розвоєвій традициї руського племени. На скілько вірні ті закиди? На скілько правда те, що нова українсько-руська лїтература є штучним витвором, насадженим з боку, неґациєю якоїсь єдности, що буцїм то істнувала ще перед 1798 роком, є, так сказати прокрустовим лїжком, на котрім велика, тисячилїтня общеруська цивілїзация має бути обкроєна аж по часи Котляревського? Думаю, що безпристрастний, науковий погляд на минувшину південної Руси дасть найлїпшу відповідь на сї питаня.

Як звісно, вже в самих початках полїтичного житя старої Руси, в часах, коли у розрізнених і широко розкиданих племен починають тільки будити ся перші проблиски єдности і солїдарности, ми бачимо два головні центри, два гнїзда тої солїдарности — північний Новгород і південний Київ. Від часу Олега Київ здобуває перевагу, робить ся „матірю руських міст“, але довго ще потім, до Володимира і Ярослава Мудрого Новгород обік него грає важну ролю в полїтичнім житю Руси. Чи і в духовім та лїтературнім? На певно сего не знаємо, хоча деякі пізнїйші сьвідоцтва велять догадувати ся сего. В усякім разї перші основи руського письменьства, твори, що мали рішучий вплив на его дальший розвій, повстали на півдни, в Київі або близь него. Тут написані були знамениті духовні промови Іларіона, тут повстали перші житеписи руських сьвятих, тут зложила ся, обєднаючи в собі ріжні племенні традициї і писані памятки, перша руська лїтопись, твір для того часу незвичайний по тверезости в осудї і по ширинї історико-полїтичного погляду. Можна би сперечати ся про те, чи ті твори треба причислити до попередників нинїшньої українсько-руської, чи великоруської лїтератури, можна стати й на тім, що вони, висновані на канві старо-церковної, отже не староруської мови, з однаковим правом належать і до одної і до другої лїтератури.

Але вже в XII. або XIII. віцї ми маємо памятник, що хоч заховав ся в північно-руськім і то досить пізнім списку, то таки нїяким робом не може бути причисленний до лїтератури велико-руського наріча, але мовою і внутрішнїм характером належить рішучо до південно українсько-руської лїтератури. Сей памятник, се рівночасно одинокий поетичний, на скрізь сьвітский і нецерковний твір, який дійшов до нас із старої Руси, се є знамените „Слово о полку Игоревѣ“. А що найцїкавійше! Сей памятник, мов віконце припадком прорубане в стїнї, сьвідчить нам про істноване далеко більшого числа таких же памятників, про істноване цїлої своєрідної лицарської поезиї, зложеної на тій мові, якою говорило те староруське лицарство. Ся поезия для нас затрачена, крім тих слїдів, які полишила в лїтописях і иньших староруських творах; що вона і після „Слова о полку Игоревѣ“ жила і розвивала ся, про се сьвідчить надихана нею, повна кольоритности і драматизму Волиньска лїтопись, котрій деякі критики признають крім історичної й лїтературну вартість, мало чим меньшу від вартости „Слова о полку Игоревѣ.“ І знов цїкаво: хоча Волиньска лїтопись заховала ся також в північній Руси, в північно-руській копії, то про те нїякому історикови староруської лїтератури не прийде до голови числити її до предків північної, великоруської лїтератури. Противно, в тім часї, в XIII — XIV віках ми бачимо виразно в староруській лїтературі дві течії, два типи, значно відмінні один від одного: південний і північний, що були попередниками з одного боку українсько-руського, з другого-ж великоруського письменства

(Дальше буде.)

*) Ся статя — писана ще перед ювилейним сьвяткованем у Львові — була поміщена в I. і II. книжцї „Slovansk-ого Prehled-а“. Ми поміщаємо єї за дозволом автора в руськім перекладї.

Справоздане „Рускої Каси“ за жовтень 1898 р.

Приходи.

	На початку місяця від 1/7 96	На початку місяця від 1/1 98	в протягу місяця прибуло	З кінцем місяця
1. Фонд резервовий: загальний	318·47	229·31	2·50	320·97
2. Фонд резервовий: товариства	27·92	8·64	—	27·92
3. Паїв вплачено	7808·43	2844·78	100·—	7908·43
4. Вложено на книжки щадничі	18463·65	7392·57	230·—	18693·65
5. звернено пожички на скрипта	4950·53	2550·49	614·95	5565·48
6. звернено пожички на векслї	3734·87	1309·28	83·95	3818·82
7. Побрано відсотків	1331·29	787·38	109·60	1440·89
8. Побрано коштів спору	—	7·58	—	7·58
9. Кредит банковий	—	1000·00	—	1000·—
10. Побрано коштів адмінїстрациї	279·45	167·31	14·82	294·27
	36914·61	16297·34	1155·82	39078·01
11. Готівка з місяця попереднього			115·79	
	37922·19		1271·61	

Розходи.

	На початку місяця від 1/7 96	На початку місяця від 1/1 98	в протягу місяця убуло	З кінцем місяця
1. Фонд резервовий: загальний	304·53	222·37	—	304·53
2. Фонд резервовий: товариства (200 зр. є в листах заставних, а прочі в щадници черновецкій)	27·84	8·64	—	27·84
3. Виплачено паїв	132·74	106·33	10·—	142·74
4. Виплачено вкладок щад.	9992·84	4428·72	515·40	10508·24
5. Дано позички на скрипта	18759·—	8249·—	460·—	19219·—
6. Дано позички на векслї	7310·37	2587·—	220·—	7530·37
7. Виплачено відсотків	404·54	195·78	·66	405·20
8. Виплачено коштів адмінїстрациї	213·26	105·32	12·21	225·47
9. Кошта основаня	161·56	—	—	161·56
10. Роздїл чистого зиску і кошта винайму льокалю	497·09	432·—	—	497·09
11. Податок від вклад. щад. за 98 рік	—	2·63	1·44	4·07
12. Сальдо	—	115·79	—	51·90
	37803·77	16453·58	1219·71	39078·01
13. Готівка на місяць слїдуючий			51·90	
	37922·19		1271·61	

були оббиті до висоти чоловіка подушками, а в горі мальовані на ясно-сино, з легкими зарисами краєвидів. На підлозї була груба верства соломи, а на нїй грубий, мягкий диван. Всї меблї оббиті також подушками і обложені матерією, щоб недужий не розбив ся на якім розї або кантї.

Де були двері, з середини не можна було заприміти; тим чином недужий не думав про вихід і не мав сьвідомости замкненя, найнебезпечнїйшою при умовій недузї. Вікна були засмотрені кратами, але ті були зроблені у формі лїлїй і листя, помальовані так вірно, що божевільний не догадував ся їх призначеня.

Божевілле поручника фон Бляйхроден прибрало форму докорів совісти. Він взяв собі до голови, що забив когось, але не годен пригадати собі де і коли. Єму здавало ся, що він у вязници, і що от, от небавом проголосять єму засуд.

Але приходили також не так тяжкі години. Тодї прибивав він великі листи паперу до стїни і записував їх силльоґізмами. В таких хвилях приходив до сьвідомости того, що казав розстріляти вільних стрілцїв, але не пригадував собі того, що він женатий, а коли жінка приходила до него, то він вважав єї за ученика, котрого мав вчити льоґіки. Він поставив премісу, що вільні стрілцї зрадники, а розказ ґенерального штабу був: розстріляти.

Раз була єго жінка на стілько неосторожна, що взяла в оборону вільних стрілцїв і казала, що не всї вони зрадники; тодї позривав він всї папери зі стїни і сказав, що він се докаже, хоть би се мало і двайцять лїт часу коштувати.

(Дальше буде).

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.: можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10'000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фігурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяцїв в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейских кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по

50 кр. за 1 примірник

„Руска Бесїда“

в Чернівцях.

Г. Файлес

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до Louis Wolff's Annonc. Exped. Leipzig.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві.

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2$% за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2$%.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Дипльом почестний черновецкої краєвої виставы в р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і францускиx взірцїв.

Лев Лопатиньский.

„ДО БРАЗИЛІЇ.“

Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4-ох актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр. Замовленя з провінциї у автора ул. Зибликевича ч. 18, Львів. У Львові набути можна в Старопигійский книгарнї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ГОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Сезаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 132. Чернівцї, пятниця дня 6. (18.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Складайте ся на будову „Народного Дому“ в Чернівцях.

ДЛЯЧОГО?

Під тим заголовком помістила редакция „С. Петербургскихъ Вѣдомостей“ фейлетон про звістні відносини української мови і письменьства в Росиї. Автор питає як можливим є на переходню XV. століття такий гнет і пощо его завелено?

Автор фейлетону розказує докладно історию відносин української мови в Росиї. Обмежене свобідного розвитку української літератури починає ся від 1847 р., коли в Києві відкрито українське: „Братство сьв. Кирила і Методия“. Тодї вже утруднено до неможливости друковане українських книжок. Опісля в 1863 р. заострено той заказ, а в р. 1876 вийшов новий указ, котрий заборонив друкувати не тілько малоруські книжки, — з виємком історичних документів і народної белетристики, — але навіть ноти з малоруским текстом. Заразом заборонено тодї і рускі вистави театральні та відчити. Та заборона остає з дрібними виємками до нинї в силї, а наслїдки єї такі:

Книжок духовного змісту — наводить згаданий фейлетон — не вільно в Росиї перекладати на малоруску мову. В той спосіб в християньскій державі, де сьвяте письмо розходить ся в 70 мовах і нарічиях, а в тім числї в нарічиях: могольскім, вотятицкім, зирияньскім, калмицкім лапоньскім, осетиньскім і т. д., в чотирох нарічиях татарскої мови, в жарґонї польско-жидівскім і нїмецко-жидівскім (гл. катальоґ біблїйного Токариства), славяньскому населеню, що числить коло двох десяток мілїонів голов, віднято право читати Біблїю на своїй рідній мові.

Не вільно також друкувати перекладів клясичних писателїв, велико-руских або взагалї иньших народів. Через те переклади драм Шекспіра (Кулїша), Одисеї та Іліяди (Руданьского і Байди Нїщиньского), Божої комедиї (Сивенького), творів Шілера (Грінченка), поезий Гайного (Лесї Українки), Пушкина, Жуковского і других мусїли шукати захисту за границею, в Галичинї.

Не вільно також друкувати книжок зі змістом *науково-популярним або утилїтарним*. Тому не дістали дозволу цензури: житеписи Богдана Хмельницкого (Козарова), Котляревского, Колюмба і Ґутенберґа (Грінченка), опис пустинї Сагари (того-ж), книжка про холеру, календар народний на рік 1898 (Коваленка), книжка про годівлю дрібної птицї (того ж) і богато иньших.

Призволяють друковати тілько оригінальну белетристику і поезию з сучасного житя люду (не з минувшини). Процедура цензурованя найменьшої малоруської рукописи тревае звичайно 3 до 4 місяцї, а часто і пів року (часом навіть довше). Заказують те, що вчера було дозволене і на відворот.

Жадної малоруської книжки не впускають до Росиї з заграницї. Сей заказ відносить ся рівно до праси (не виключаючи навіть найневиннїйших видавництв, як ґазетки для дїтий, як і до всїх книжок, хотяй би се були наукові видавництва Тов. ім. Шевченка, університетскі курса руских професорів зі Львова чи з Чернівцїв, ґімназияльні підручники або шкільні, а навіть прямо передрук книжки, що-йно виданої в Росиї за дозволом цензури.

Всї ті книжки — каже ся статя дальше — видані на велико-рускій мові, продавали би без жадних трудностий в росийских книгарнях: але они написані по малоруски і тому суть чимсь дуже небезпечним; конфіскують їх, а властителїв садовлять під ключ з такими або сякими, звичайними вправдї наслїдками.

Єсть се посередним піддержуванем темноти серед люду і забиване творчих сил народа. Гіркі чувства родять ся у богато інтелїґентних Малоросів (Українцїв), що не могуть і не хотять зречи ся свого природного я, супротив того утиску, який терпить їх *славяньска мова в славяньскій Росиї* тим більше, що вони недалеко бачать сю свободу, якою покористує ся та сама мова в нїмецкій Австриї.

То, що тут сказано, се не новина, то старе варварство, варварство чиновників, що не розуміючи *справи, виділи в руху* українськім небезпечний росийскій державі сепаратизм, що готов ще відорвати Україну від Росиї. Змінило ся в Росиї богато, змінили ся відносини Поляків, тут і *там повіяло свобіднїйшим* духом, а справа українська полишила ся все на однім і тім самім становищи, — а що так стало ся, то можемо також в многім подякувати нашим доморoдним запроданцям, що ласї на рублї і пасобія з Росиї денуциювали рух український...

Але то, що правдиве, що має природні основи, так легко не погибає. І серед росийскої суспільности найшли ся одиницї, що видять ту кривду, яка дїє ся малорускому: Недавно читали ми в „Новомъ Времени“, як дневникар Розанов доказував фальшивість і безпідставність напряму придушуючого всї не росийскі народи, а між тими і руську Україну, — тепер знов „С. Петербурскія Вѣдомости“ промовили рішучо в нашій обороні.

Лиш таких голосів більше, а розвіємо мраку і тьму над нашою справою, що то так на руку нашим запроданцям, — а тодї може і правительство росийске, побачить, що український рух не є зовсїм небезпечний для росийскої держави, — а тодї і змінять ся відносини.

Дав би Бог, щоб той час так в интересї нашім, як в интересї росийскої держави, як найскорше прийшов. Такий гнет, як доси, лиш роздразнює українські народні чувства, немов би нарочно викликував невдоволене, — а чи се для держави дуже користно, над тим би росийским сферам призадумати ся!!!

Положене на Угорщинї.

Про ситуацию в обох половинах монархії пише праска „Politik“: Докучлива забавка терпеливости, яку заводить обструкция тут і там, у Відни і Будапештї, обернула ся, здаєть ся, цїлком замітно, бо нинї пристоїть ґрафови Тунови, звернути ся до угорского президента мінїстрів з довірочним запитанем: Ексцеленцие, яку запоруку подаєте, що угода буде вчас полагоджена? І справдї, баронови Банфіому не було би так легко відповісти, бо его ситуация є тепер богато прикрійша, чим ґрафа Туна“.

Маневр з памятником Генціого, на місце якого за почином президента мінїстрів має бути поставлений памятник цїсаревої Елизавети, не приспорив інїциаторови популярности, як він сего надіяв ся. Пос. Кошут порушив сей темат в радї державній і намагає ся на тій підставі підбурити публичну опінїю против Банфіого.

Агасвер між европейскими кандидатами на мінїстрів, ґраф Апоний, можи ще нїколи так добре не вітрив воздуха надходячого ранку, як власне тепер і тому приняв провід опозицийних боевих кольон

Докори совісти.

Оповідане

Августа Стріндберґа.

(Дальше).

Між тим робив він великі проєкти для добра людскости. До чого прямуємо ми тут на земли? — питав він себе. Пощо король править державою, сьвященик говорить проповідь, поет пише поезиї, а маляр малює образи? Лиш на то, щоби роздобути азоту. Азот то найдорожша пожива, тому то і мясо таке дороге. Азот то інтелїґенция, бо богаті, що їдять богато мяса, інтелїґентнїйші від тих, що прокормлюють ся воданами вугля. Тепер в сьвітї тяжко о азот і тому то війни, стрейки робітників, часописи, секти і замахи державні. Треба отже шукати нового жерела азоту. Таке жерело він найшов і від тепер будуть всї люди рівні; свобода, рівність братерство здїйснять ся тепер на земли. А тим жерелом азоту є: воздух. Він має сїмдесятьдевять проценту азоту і треба лиш винайти средство, щоби уможливило легким втяганє азоту і переводженя его до тїла яко поживи. Так не потребував би він розвивати ся в траві, збіжю і яринї і доперва спожитий зьвірятами, входити до людского орґанїзму якомясо. Отсе і проблем будучности. По его розвязаню не буде вже потреба займати ся нї рільництвом, нї випасом худоби, тодї настане вже золотий час. По хвилях таких его фантазий попадав він знов в шал, пригадував собі смерть тих трех вільних стрільцїв і ставав знов безмежно нещасливим.

Того самого дня, коли панї фон Бляйхроден лучив ся по дорозї згаданий випадок, сидїв єї муж при вікнї своєї кімнати і глядїв на сьвіт, на той прекрасний краєвид, що лежав перед ним...

Він був нинї спокійний, бо вчера взяв зимну купіль і спав добре цїлу ніч.

Він знав, що се вже місяць лютий, але не знав, де він находить ся. Снїгу на дворі не було, — се було перше его спостережене, що его здивувало, бо він не був ще нїколи в полудневих краях. Під вікном були зелені корчі; ріжні роди лаврів покритих білим цьвітом, букшпан, явір обвитий блющом... На цьвітами покритій долинї косив якийсь мужчина траву, якась мала дївчинка згортала єї граблями.

Поручник фон Бляйхроден взяв знов календар до руки і читав: Лютий. Чи в лютім косить ся трава. Де-ж я властиво? — питав себе. Потім глядїв дальше, де зелена рівнина чим раз обнижала ся; малі села і церковцї лежали тут і там, поміж ними зелені верби і иньші дерева. І знов подумав він собі: в лютім! Там далеко, де кінчили ся луги, було озеро супокійне, ясносине, як воздух, а за озером синавий край. Над ним ішов ланцух гір, а над горами висїло щось як біла, прана вовна. Се були хмари.

Фон Бляйхроден не знав, де він находить ся, але то, що він бачив, було так гарне, що на земли то бути не могло. Може він вже вмер і находить ся на другім сьвітї. Що він не в Европі, того був майже певний. Так! Може він вмер? І він понурив ся в гадках, роздумуючи над своїм положенем.

Нараз глянув знов до гори і подивив ся на той краєвид, що був убраний в крати вікна, як в рамцї. Єму здавало ся, що ті викованї з зелїза лїлії і листє висить у воздусї. З початку настрашив ся, але потім знов успокоїв ся. Ще раз глянув на висячі над горами хмари. В серци чув він велику радість, а в голові якийсь холод; здавало ся єму, що довгий час скручені звої его мозку знов розкручують ся і порядкують ся. Так весело було єму на души, що хотїв сьпівати. Але в житю не сьпівав він нїколи, то-ж місто мельодийного голосу піснї видерли ся з его горла звуки, що привели паню фон Бляйхроден до обімлїня.

Сидячи так з годину і сьпіваючи, пригадав собі недужий на один образ, що его видїв десь в Берлїнї в позаміскій кругольни. Образ той зображав Швайцарию і тепер знав вже Бляйхроден, де він находить ся, що се Швайцария і що се Альпи,

Коли лїкар обходив шпіталь, найшов поручника фон Бляйхроден, як він сидїв при вікнї і сьпівав. Не міг відірвати ся від того прекрасного образу, що був перед ним. Він вже розумів ясно своє положенє.

— Пане, на що ставите тут крати, щоб обезображувати такий гарний краєвид? питав фон Бляйхроден лїкаря. — Чи позволите менї вийти трохи на сьвіт? Я думаю, що се для мене буде дуже добре; я приобіцюю вам, що з города не втїчу нїгде.

якими хоче потрясти і знищити позицию Банфіого. В тій цїли разом зі своїми підвластними забавляє ся він жостоко замкненими засїданями, на котрих рука в руку з Польонїєм визиває правительственну партию і видає на президента мінїстрів найтяжші обвиненя; опозицийний хор гуде при тім і заправляє простацкими обидами, які переняли з віденьскої, обструкцийної школи обчернюваня. Мов би держали там формальний суд над бароном Банфім, а просто невичерпаний материял до обжалованя подають недавні доповняючі вибори.

Свого часу розпочатий темат Рогончіого про три мілїони золотих, ужитих на перекупства, виводять у ріжних відмінах та чим раз в острійшім тонї. Обяснення судиї Дешефіого, котрого Банфі старав ся приспособити до сторонничости за правительственним кандидатом, доповняють ті закиди дуже успішно. Так само найновійше виступленє з правительственної партиї пос. Бляскoвича, котрий оправдав се викритими корупцийними історіями, визискують головно против барона Банфіого. Отже дійсно его приперли до стїни. Прецїнь опозиция навіть намірає подати адресу до корони, в котрій Монарх має поінформувати ся про надужитя угорского президента мінїстрів. Всяке вговорюванє і всякі резолюциї лїберальних рад міских против опозициї не мають жадних наслїдків; опозиция обстає при своїй тактицї, що після заяви пос. Польонїого не змінить ся, доки або не повалять барона Банфіого, або не розторощать опозицию. Се сказано дуже виразно.

Сю цїль хочуть передовсїм осягнути через те, що накидують президентови мінїстрів чисті, нові вибори, котрі опозицию значно скріпили би і дали би спроможність з „лїпшими елементами лїберальної партиї“ утворити більшість проти барона Банфіого. Певно, що се дуже сумнївне, що барон Банфі піде на те сильце, але се для нас в Долитавщинї зовсїм рівнодушне, бо фактично через будапештеньску обструкцию стає неможливим полагодженє угодових заколотів і нам мусить в першій і послїдній лїнії розходити ся о те дїло. Тому ґраф Тун, може вже в дуже короткім часї, буде мусїв звернути ся з питанем до свого угорского товариша: „Що-ж тепер? Чи ви Екселенциє воружені також на всї випадки?“

НОВИНКИ.

Чернівцї, 17-го падолиста 1898.

Іменованє. Експедитор почтовий Антон Мошора і практиканти почтові Йоган Лїнденбах, Йосиф Соневицкий, Анатоль Рожанковский і Едмунд Вінкетий Герцан іменовані асистентами почтовими.

Комісия іспитова для шкіл народних і видїлових. Мінїстерство просьвіти іменувало розпорядженем з дня 30-го вересня с. р. членами комісиї іспитової для шкіл народних і видїлових: д-ра Кароля Тумлїржа директором; заступником директора: радника Димитрія Ісопескула; членами: Йосифа Вотту, Льва Галицкого, Ілїю Луцу, Северина Білїнкевича, Омеляна Поповича, д-ра Раймунда Кайндля, Івана Бумбака, Сергія Шпойнаровского, Ґеорґія Жанковского, Василя Цопну і Николая Шкурганя. Для ґімнастики іменов. членом комісиї Франц Ґріллїч, а для музики Антон Кужеля. Для язика француского і анґлїйского іменований членом комісиї Антон Романовский, а для угорскої мови парох Іван Кубашек.

Філїя тов. „Руска школа“ в Кіцмани присилає нам таке запрошенє: Зарад філїї тов. „Руска школа“ відбуде свої загальні збори дня 26-го листопада н. ст. о 5-ій годинї по полудни в школї народній в Старій-Жучцї і запрошує сердечно Вашу Всечестність до участи. Дневний порядок: 1) Отворенє зборів; 2) Відчит п. надуч. Івана Синюка; 3) Відчит п. надуч. Дария Пігуляка; 4) Вільні внесеня. По зборах слїдує спільна вечера. Стара-Жучка в листопадї 1898 *Дарій Пігуляк* голова. *Іван Савіцкий* секретар. Запрошеня дотичні розішлють ся, але вразї як би не дійшло кому о рук, — служить се запрошенє всїм членам нашого товариства і взагалї всїм щирим приятелям ширеня просьвіти. Надїємось, що як централь не товариство, так філїї не пожалують труду і вишлють на єї збори своїх відпоручників.

Волохи а „Народний Дім“. Patria помістила в послїднім числї цїлу відозву видїлу „Народного Дому“ до рускої публики в справі складок на „Народний Дім“ і робить при тім Волохів уважними, щоби не давали нїчо на „Народний Дім“, бо ще готові Русини виставити собі „Народний Дім“ за волоскі гроші. Сими словами дала Patria доброго поличника тим всїм нашим руским пан-отцям, що то дають все складки на народні волоскі цїли, щоб приподобати ся протоєреям Волохам. А Patri-ю впевняємо, що доси Русини не дістали ще від Волохів нї зломаного крейцаря на народні рускі цїли, а і тепер не підуть поміж Волохів збирати на „Народний Дім“—бо лиш рускі перекиньчики дають гроші на чужі їм, волоскі народні цїли (як от прим. на Scoala româna) і если хто покористував ся коли чужими грішми, то лиш Волохи рускими, а не Русини волоскими.

Тов. будови русько-народного театру імени Івана Котляревского у Львові засновалось на основі рескрипту ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9-го марта 1898 ч. 6600. Комітет основателїв товариства уконституував ся, вибираючи на голову п. Ілька Яремкевича, а на скарбника і секретаря п. Василя Мороза. Місячна вкладка членьска виносить 20 гелерів, вписового нема. До сего часу вписалось 64 членів. Вписуватись в члени можна у голови комітету основателїв у Львові улиця Личаківска ч. 22. І. поверх, двері ч. 7. щоденно від години 4 до 6 вечером. Загальні збори Товариства відбудуть ся 4-го грудня с. р., котрі оповістять ся осібною відозвою. — Львів, 15-го падолиста 1898. Товариство будови русько-народного театру імени Івана Котляревского у Львові *Ілько Яремкевич* голова, *Василь Мороз* секр. ком. основ.

Великий Ґвавт счинив ся між Поляками. До тутешного буршеншафту „Alemannia“ приїхав в гостї на семетральну кнайпу буршеншафт зі Львова: „Leopolia“ і один з его членів виголосив на кнайпі промову, де вдарив сильно на польску суспільність. Найбільше однак гнїває зґерманїзованого паничика то, що в Галичинї вимагають працї для народу. Се мусило обурити Поляків і вони дали добру відправу „Leopolii“. Як зачуваємо, ладять ся також і деякі Русини заложити на другий рік буршеншафт. Если отже мають щось подібного зробити і дійти до таких поглядів, до яких дійшли вже польскі бурші, то ми просимо їх вже тепер, щоби згори виреклн ся імени Русинів.

Грозила війна в послїдних часах поміж Францією а Анґлією, але скінчило ся на тім, що Франция уступила. Анґлїя однак зброїть ся далї, а зброєна свої закриває викрутами, що їх наговорив льорд Сельсбері недавно в Мансіон-гавз. Льорд Сельсбері сказав між иньшим: Конечність зброєня була що найменше зовсїм безпосередна. Дивують ся, що тої міри осторожности не усунено нараз знову. Прецї не можемо всї міри осторожности нараз в однїй хвили застановити. Але не треба припускати, що ті міри длятого, що їх зараз не застановлено, суть ще тепер виразом тих чувств, які їх первістно піддали. Дальше заявив Сельсбері, що Анґлїя може бути вдоволена теперішним станом в Єгиптї, а відтак сказав, що події з послїдних трох місяцїв не позістали без впливу на брaтийске становище в Єгиптї, котре по побідї під Омдурманом не позістало то саме, що було перед побідою. Але він має повну надію, що не настануть обставини, котрі би викликали конечність зміни британскої позициї в Єгиптї, бо він переконаний, що не пішло би дальше так спокійно як доси. Коли же питають ся: На що ті приготовленя, скоро не розходить ся анї о Крету, анї о Єгипет або Сирию? — то він просить подивити ся на загальне положенє в сьвітї.

Відносини на Креті. Населенє Крети приготовляє торжественне принятє для грецкого князя Юрія, нового ґубернатора Крети. Маґістрат Кандиї ухвалив на ту цїль 400.000 франків. Так Греки як і Турки завязують комітети, в котрих засїдають також духовні обох вір. Християне Кандиї мають урядити велику маніфестацію, епископ відправить на тую інтенцию торжественне богослуженє. — Держави, котрі обняли протекторат над Кретою, наміряють додати новому ґубернаторови дорадника в особі бувшого члена швайцарскої ради звязкової Нуми Дроза, директора міжнародного уряду зелїзничого в швайцарскім Берні. Він має допомагати князеви в тяжкій задачи заведеня ладу на острові, а ще більше старатись о те, щоби князь не окружив ся самими Атенцями або не улягав виключно російскому впливови. — В понедїлок відбула ся нарада італїйского і анґлїйского конзуля з начальниками кретеньских повстанцїв в справі розоруженя. Повстанцї годять ся на виданє оружя, однак під услівєм, що при тім будуть представителї Анґлїї. Анґлїйский конзуль прирік сповнити се жаданє. — Невдовзї зачнуть і европейскі держави забирати з Крети свої війска. Сими днями верне до вітчини баталїон француских вояків; баталїон італїйского війска відпливає нинї. Кн. Юрій відїхав передвчера з Відня до Трієсту, з відки має поїхати прямо на Крету. Шакір-паша виїхав уже до Туреччини.

Що робить ся на Кубі? В Санта-Круз розпочали ся вже наради національних зборів на Кубі. Збори складають ся з 48 делеґатів вибраних віддїлами повстанцїв і мають зорґанїзувати на острові кубаньскій ряд під протектором Американьскої Унїї. Делеґатами майже виключно офіцири повстанцїв. Національні збори знесли гідність президента, в наслїдок чого уступив тимчасовий президент Масо. Адмінїстрация Куби буде віддана виконуючому комітетови, котрого начальником має бути начальник

Лїкар взяв пацієнта за руку, щоб потайно прослїдити битє живчика.

— Живчик бє спокійно, пане доктор, — сказав усьміхаючи ся недужий, — а сеї ночи спав я зовсїм добре. Нема чого бояти ся.

— То курация видно була успішна, тїшить то мене, — відповів лїкар. — Можете вже виходити.

— Знаєте, пане доктор, — говорив живо недужий, — знаєте, що менї здає ся як би я вже вмер і находив ся на якій иньшій планетї, так тут гарно. Нїколи менї і не снило ся, що земля може бути така гарна.

— Так! земля ще всюди гарна, де єї не знищила культура і де природа мала ще на стілько сили, щоб оперти ся роботї чоловіка. Думаєте, що ваша вітчина все була так бридка як тепер? Нї! там, де тепер пусті пісковини, де навіть коза не годна напасти ся, там колись росли величаві дубові, букові, шпількові лїси, а в їх тїни пасла ся дичина, годували ся жолудию дикі кабани.

— Чи ви прихильник Руссо? — Пане доктор? — спитав фон Бляйхроден.

— Руссо був Женевець, пане поручнику. Там над берегом озера, в тій притоцї, що єї видите понад вершки яворів, уродив ся він; там страждав він, спалено его „Еміля“ і „Суспільну умову“, ті евангелия природи, а там на лїво, де валлїйскі Альпи, де лежить мале Кляранє, там писав він свою книжку любови: „Нову Гельоїзу“. Бо то що ви тут в долинї то озеро женевске.

— Озеро женевске! — повторив фон Бляйхроден.

— В тій тихій долинї, — говорив лїкар далї, — де мешкають ті мирні люди, вилїчило ся богато ранених умів. Гляньте лиш на право, там де та вежа і ті тополї, там Ферней; там втїк Вольтер, як не міг жити в Парижи; там робив він коло поля і Найвисшому Єству поставив церкву. Трохи далї лежить Коппе, де зрадника народу, Наполеона, найгірша неприятелька, Мадам де Стаель мешкала, вона що важила ся вчити Французів, що нїмецкий нарід не є ворогом француского. Бо й правда, народи ненависти не знають. А тут на лїво, над се спокійне озеро втїк був Байрон, подібний до Титана, що вирвав ся з кайданів, в котрі вкувати хотїла его запофаність столїтя. Тут сидїв він і влекшував своїй ненависти тиранів, пишучи свого: „Чільоньского вязня.“ А там понизше гори Ґраммон, безпосередно перед оселею рибалок Ст. Ґанґольф, він раз обмаль що не втопив ся. Але він тодї ще мав житє перед собою!

Тут утїкали всї люди, що не могли стерпіти гнилого воздуху, що розійшов ся по цїлій Европі мов чума по завязаню сьвятого Союза, що мав здусити революцию т. з. всї ново набуті права людскости. Тут в долинї яких пять сот метрів понизше, компонував Мендельсон свої тужні піснї, а Ґунод писав свого Фавста. Чи не можете вгадати, де він набрав вражінь до написаня Вальпурґійскої ночи? Там серед темних пропастий сабвдских Альп. Тут писав Віктор Гіґо свої піснї, повні обуреня против грудневого зрадника! А ту! що за дивна приключка судьби, в тім малім спокійнім Вевей, де нїколи північний вітер ме задує, там випочивав ваш цїсар по страшних часах Садови. Тут осїв російский Горчаков, як ґрунт під его ногами зачав колибати ся; тут найшов спокій Джон Рессель по всїх своїх полїтичних сферах. І Тієр приїздив тут часто, щоб впорядкувати свої розбурхані полїтикою гадки; най тепер, коли має правити долею одного народа, пригадає собі ті невинні години, які він тут прожив перед лагідним але серіозним величем природи.

— А там в Женеві, пане поручнику. Там нема нї князїв, нї королїв, але там зродила ся гадка рівно величава як християньство; єї апостоли носять також червоний хрест яко знак, червоний хрест на білій хоругві. От і тепер, коли одні стріляли в других, то на червоний хрест всї уважали. Уважали навіть ті, що не клонять ся перед чорним хрестом, і я думаю, що в тім знаку лежить будучність.

Пацієнтови не подобала ся трохи та бесїда лїкаря, так повна чувства, щоб не сказати сентиментальна.

— Ви ідеалїст, пане доктор! — сказав він.

— Ви будете ним також, як пожиєте тут зо три місяцї, — відповів лїкар.

— Ви вірите в ту курацию? — питав пацієнт скептично,

— Я вірю, що необмежена сила природи є в силї вилїчити кожду культурну недугу; — відповів лїкар. — Чи чуєте ся в силах, щоб

повстанців Максімо Ґомез. Національні збори мають обдумати всі подробиці нової адміністрациї, а передовсім спосіб переведеня перших виборів, котрі мають відбути ся сейчас по відході Іспанців з острова. Ухвали зборів будуть підлягати апробатї американьских властий. Між представителями повстанців а американьскими властями панує цілковита згода. Кубаньска людність відносить ся симпатично до Американців.

Поїзд в огни. В зелїзничих маґазинах в Ребе у Франциї вибухнув пожар і знищив поїзд, що складав ся з 65 ваґонів, наповнених вуглем. Пожар був би прибрав більші розміри, але сторожі пожарній удалось его зльокалїзувати.

Барон-опришок. В Капальонґо під Палермом увязнено барона Юконо, котрий від довшого часу занимав ся розбійничим ремеслом і був пострахом для цілої околиці. Остатною его справою було обрабоване одного купця, що его напав Юконо на прилюдній дорозї і забрав у него в готівци 8.000 зр.

Справа Драйфуса. В справі Драйфуса виходять на яву нові річи. Показує ся, що Анрі був в порозуміню з Ештергазим і разом з ним доконав зради, за котру засуджено Драйфуса. Анрі, щоби ратувати себе самого, старав ся всїми силами виправдати Ештергазого. З тої здаеть ся причини касацийному трибуналови не видано цілого проекту зізнань полковника Анрі, лише тоту частину, в котрій Анрі признав ся до фальшівництва листу. „Анрі мав спільно з Ештергазим сфальшувати найважнїйший документ против Драйфуса — славне „бордеро". Кавеняк, котрий авторство „бордера" рішучо приписував Драйфусови, тепер заявляє, що нинї вже не може сего сказати, але хочби показало ся, що автором „бордера" є Естергази, він тій справі приписує підрядне значінє. — Найновійшою сензациєю дня є ухвала касацийного трибуналу, щоби Драйфуса повідомити, що трибунал займає ся его справою. Правительство має візвати Драйфуса, щоби трибуналови предложив средства оборони. Кавеняк і Дерулед просили президента міністрів, щоби не виконував рішеня трибуналу, а Дюпі не послухав і як найскорше вишле куриера до Ґуяни. Міністер кольоній одержав телеґраму, що Драйфус здоров. Нинї має бути застановлене слїдство против Пікарта.

Помер Олекса Догомиля, ц. к. служачий при почтї, в 56 р. житя. В. є. п.

Наука, штука і лїтература.

Александер Я. Кониський видав книжку: **Жизнь украинскаго поэта Тараса Григорьевича Шевченка.** Одесса, 1898. Сторін 730". Єсть се перша обширнїйша житепись Шевченка в російскій мові. Автор зібрав біблїографічні подробиці о писанях Шевченка і подав докладну житепись поета. Критичним розбором Шевченкових творів не займає ся, бо — як каже — значна частина творів поета не була доси друкована в Росиї, то-ж і годї їх розбирати.

почути радісну новину, — питав его далї лїкар і обсервував.

— Я зовсїм здоров, — пане доктор!

— Отже слухайте! Мир вже заключений!

— Що за щасте! Богу дякувати!

— Так! певно! Але нинї не довідаєте ся нїчо більше. Ходїть лиш! На одно лиш вас мушу приготовити. Ви не виздоровієте так легко, як вам здає ся. Можуть лучити ся припадки повороту недуги. Память, як видите, то найгірший ворог, — але ходїть за мною.

Лїкар взяв поручника під руки і завів до городу. Нї крата, нї мур не замикав его, лиш окружали его зелені плоти, що приводили знов проходжуючого ся там, звідки він вийшов; але за плотами, так щоб їх не було видно, були рови, котрі перейти було годї. Поручник був одушевлений, але мовчав. Єму здавало ся, що всї струни его душі на ново настроєні; він чув в душі спокій, якогода вно, давно вже в нього не було.

— Чи сумнїваєте ся ще, що я виздоровів? — спитав поручник лїкаря з сумним усьміхом на лици.

— Ви находите ся в дорозї до лїпшого, але я сказав вам вже перше, що зовсїм здорові ви не є.

(Дальше буде.)

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Русько-українська лїтература.

Написав др. Іван Франко.

(Дальше).

Сю ріжницю дуже ярко зазначує новійший великоруський історик, котрому нїхто не закине нахилу до якого небудь сепаратизму — М. Соловйов; характеризуючи старо-руські літописї північні (Новгородську і Суздальську) і південні (Київську і Волинську) він пише: „Новгородська лїтопись відзначаеть ся коротністю, сухістю оповіданя; такий виклад походить поперед усего з бідности змісту. Новгородська лїтопись, се лїтопись подій одного міста, одного округа; але при тім не можна поминути вилпву народнього характеру, бо в промовах новгородських людий подавих у лїтописї, бачимо також незвичайну коротність і силу; видно, що Новгородцї не любили богато балакати, не любили навіть договорювати до кінця, а про те розуміли один одного добре; можна сказати, що дїло було у них закінченем промови. Противно, оповідане південного лїтописця відзначаеть ся богацтвом деталїв, живістю, образовістю, можна сказати — артистичністю; особливо Волинська лїтопись відзначаеть ся незвичайно поетичним укладом; годї не завважити тут впливу південної природи; характеру південної людности. В кінці оповідане Суздальського лїтописця сухе, але без сили новгородської мови, і при тім балакуче, але без артистичности південної мови (М. Соловьевъ, Исторія Россіи, т. I. стр. 802.)

Отся ріжниця лїтературного стилю, оперта на ріжницях народньої вдачі, видна була ще тодї, коли Русь, хоч подїлена, жила ще своїм незалежним полїтичним житем. Та в половинї XIII. в. сего не стало: татарський погром розбив руську полїтичну незалежність, в XIV. віцї литовське завойоване відірвало південну Русь від якої будь спільности з північною і розвій обох частий пішов ріжними дорогами. Північна Русь після довгої і важкої працї князів: „собирателїв" скинула з себе татарське ярмо і поклала засновини нової держави, нїчим не подібної до того, що було в старій дотатарській Руси; південна разом з Литвою увійшла в склад польської Річипосполитої і в XVI — XVII в. виробила у себе початки осьвіти, духовного і релїґійного житя зовсїм не подібні до старо-руських і північно-руських. В XVI—XVII віках оба типи, північний і південний стоять уже так далеко один від одного, що майже перестають розуміти один одного. Ся ріжниця знаходить яркий вираз і в лїтературі. Північна Русь, майже зовсїм позбавлена осьвіти, без шкіл, обертаеть ся в тім крузї лїтературної традициї, який був вироблений ще в дотатарській Руси, не вносячи в неї нїякого нового змісту; південна Русь основує у себе правильні школи, виробляє нову лїтературну мову, нові лїтературні форми, далеко свобіднїйші і оріґінальнїйші від старо-руських і при кінцї XVII в. являеть ся розсадницею просьвіти в північній Руси. І коли староруські памятники такі як „Слово о полку Игоревѣ" і „Волинська лїтопись" ще хоч сяк так входять у рачки общеруської лїтератури, то памятники сеї середньої південно-руської лїтератури, такі писаня кн. Константина Острожського, Герасима Смотрицького, Івана Вишенського, братів Зизаніїв, Юрка Рогатинця, Кирила Ставровецького, Мелетия Смотрицького, Захарії Копистенського, Петра Могили, Ґалятовського, Барановича, Шумлянського, Величка, Грабянки і богато иньших стоять так далеко від лїтературного стилю і интересів Івана Грозного, митрополїта Макария, протопопа Аввакума і т. п., що найновійший історик російської лїтератури, А. Н. Пипін зовсїм навіть не згадує про них або згадує лиш на стілько на скілько вони входили в контакт з північною Русью. Отже можемо сказати без похиби, що вже в XVI — XVII віках були **дві руські лїтератури** на стілько далекі одна від одної мовою, лїтературним стилем, що трактоване їх під одним дахом являеть ся для обективного вченого неможливим.

І коли в половинї XVII. віку наслїдком повстаня Хмельницького почало ся знов полїтичне поєднане південної Руси з північною (воно було і є доси тілько часткове!), то лїтературного поєднаня воно не повело за собою. Правда, північна Русь абсорбувала довго південно-руські осьвітні і культурні сили, вона силкувала ся завести й лїтературну одноформність, палячи (з конфесийних причин) богато південноруських книг, але південноруська лїтература занадто близько була звязана з традициями, интересами і уподобанями південно-руського народа, щоб могла була счезнути з лиця землї. Хоч відсунена від друкарського станка вона в XVIII. віцї не тілько жива при помочи рукописної традициї, але власне задля того зближає ся до простого народа, робить ся власністю широких мас, перетоплює старе книжне добро відповідно до потреб тої маси і вносить також дещо нового, бодай по формі, коли не по змісту. З останків колишньої релїґійної драми повстають „вірші" або орациї, складані чисто народньою мовою, зі змістом різко сатиричним і гумористичним; обік церковного змісту ті вірші оброблюють також сучасні історичні факти і социяльні відносини і таким способом уже в половинї XVIII. віку виробляє ся той лїтературний стиль, та манера, котру бачимо в Енеїдї Котляревського, в віршах Гуляка-Артемовського, в деяких оповіданях Квітки (Конотопська відьма). Ті писателї не були новаторами; вони в своїх українських писанях навязали просто до того, що було вироблено попереднїм духовим і лїтературним розвоем південного, українсько-руського народа.

Переглядаючи всю історию південно-руської лїтератури до кінця XVIII в., бачимо, як в нїй помалу, на кільке се було можливе при ненастанних лихолїтях і при браку правильно зорґанїзованої просьвіти, крізь глубоку кару наслїдуваня, шабльону і церковної традициї прориває ся самостійна духова праця, живий погляд на потреби народа і на задачі лїтератури і сполучена з тим жива мова. З разу такі прояви частїйші і міцнїйші: їх бачимо в писанях митрополита Іларіона, в Печерськім Патерику, в Початковій лїтописї, в писанях Кирила Туровського, в Паломнику ігумена Даниїла, в поученню Володимира Мономаха і найяркійше в Слові о полку Игоря. Татарське погромлене спинив сей гарний розвій; Волинська лїтопись була немов лебединою піснею його. Настає темна доба упадку, поки при кінцї XVI в. під впливом реформациї і єзуїтської контр-реформациї, що забіжала на руських землях на ґрунт Римови стару понесену в Нїмеччинї, не повстала обширна лїтература полємічна, повна живого, всенароднього интересу, і сполучені з нею проби отвореня власної науки (катехізми, букварі, словники, граматики.) Та під впливом загальнього оживленя тепер повстають зовсїм нові, в старій Руси незвісні роди лїтератури, такі як мемуари і особисті спомини (Євлашевський в XVI в. і козацькі лїтописцї в XVII), як вірші, з разу релїґійного, далї сьвітського змісту (ґратуляциї, ґноми), драми і інтермедиї гумористичні і сатиричні (Ґаваттович 1618 р.), перекладують ся і переробляють ся романтичні повісти західноевропейські, збірки анекдотів, новель (Gesta Romanorum і т. и.). Правда переважна часть тої лїтератури імперсональна, або особа автора мало в нїй виступає на перед, з виемком хиба таких талановитих полеміків, як Іван Вишенський. Правда й те, що являючи ся новаторами супроти давньої староруської традициї, можливо такої, як її розуміли в Москві, ті південно-руські писателї були зацофаними в порівнаню до тогочасного стану західно-европейської осьвіти і лїтератури, просьвічали Русь, але не тим, що тодї вважало ся дїйсною просьвітою в західній Европі, тілько застарілою вже тодї схолястикою, пережитими відгуками лицарських повістий та релїґійної драми. На нещасте криваві козацькі війни, що заповняли собою другу половину XVII в. і страшенно опустошили правобережну Україну, знищили засновані там уперед центри духового і лїтературного житя і спинили весь его розвій. Що ще лишило ся, почало йти на службу в Московщину, розсьвічувало огнї просьвіти в Полоцку, Ростові і навіть у далекім сибірськім Тобольску, коли тимчасом старе жерело тої осьвіти — Київ — чим раз більше висихало. Врештою Московщина за почином Петра В. силувала ся навязати безпосердні зносини з заходом і швидко не потребувала посередництва Київа і в передовій части своєї інтелїґенциї лишила по заду Українців з їх схолястичною вченістю. Уже в XVIII в. Українцям, що перед 100 лїтами були вчителями Велико-русів, приходило ся доганяти їх, іти за їх слїдом.

Врештою не треба забувати, що та мова велико-руська лїтература, котрого нинї може величати ся не тілько великоруське, але й усе словянське племя, в своїх початках у XVIII. віцї була спільним витвором Велико- і Малорусів і що власне Українцї належали до тих, що йшли в перших рядах поступових письменників, ведучи лїтературу на нові, доси не топтані дороги. Досить сказати що в XVIII. віцї обік Великорусів Радіщева і Новікова бачимо Українців Капніста і Каразіна, далї обік Карамзина (яко повістеписателя) бачимо Українців Наріжного; і Погорільського, обік Жуковського яко переводчика Іліяди бачимо Українця Гнїдича яко переводчика Одисеї, обік ґенїяльного Пушкіна не менше ґенїяльного Українця Гоголя. Всї вони, працюючи над витворенем великої, новочасної російської лїтератури і осьвіти працювали в дусї старої традициї Українського народа, тої самої традициї, що веліла Хмельницькому прилучити ся до Московщини і Київским ученим працювати для неї. Серед нових обставин вона значила витворене великої новочасної держави, що могла-б заспокоїти культурні потреби всего руського народа і всеї Словянщини. Але обік тої традициї жила і нїколи не перервала ся в південній Руси й друга традиция — плеканя власної окремішности, виявлюваня своєрідного характеру країни і народа в письменьстві і штуцї. — Ся традиция в ту пору і довго ще потім не вважала ся суперечною з першою; не думаючи про полїтичний сепаратизм від Росиї, противно, чуючи себе її частиною бачучи в її силї також свою силу, а в її розвою також свій розвій вони рівночасно розуміли, що власне в интересї того розвою і тої сили лежить плекане української національної окремішности, заспокоюване духових потреб українського народа на его рідній мові і в привичних для него, віками вироблених формах. Виразом сеї другої традициї був Котляревський і його Енеїда. Тай ще яким характерним приміром!

(Дальше буде).

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда, Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязанє загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ нагорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і на начає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязанє. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанєм загадки пришлють пренумерату на 6 місяцїв в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: **Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.**

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейскихкас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2 по цїнї 30 кр. з примірник.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по

50 кр. за 1 примірник

„Руска Бесїда“

в Чернівцях.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: **Wojtan &. Co. Leipzig. L.**

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

засноваиого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філїй в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений пловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Дипльом почестний чернівецкої краєвої виставки в р. 1886 за роботи переплетничі і галянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗЇКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і французских взірців.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїса „Днїстра“ приймає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окреєтвєтях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Лев Лопатиньский.

„ДО БРАЗИЛЇЇ.“

Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4-ох актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр. Замовленя з провінциї у автора ул. Зибликевича ч. 18, Львів. У Львові набути можна в Старопигійский книгарнї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 133. Чернівцї, неділя дня 8. (20.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і неділю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Сумний день імянин...

Нинї в суботу припадають якраз імянини бл. п. Цїсаревої Елисавети. День той був ще торік на дворі віденьскім днем веселости і забави, бо се було урочисте сьвято нашої Дорогої і Незабутньої Монархинї. Сего року було би се сьвято випало ще сьвітлїйше, бо то чейже ювилейний рік Найяснїйшого Пана, — але злочинна рука чоловіка-зьвіря перетяла нитку житя Дорогої Покійницї, і нинїшне сьвято обходимо сумно і поважно.

День сей насуває на нас поважні гадки; ми пригадуємо собі з жалем особу Нашої Незабутої Монархинї, пригадуємо собі ті сьвітлї роки, коли вона сидїла ще при боку Мужа на австрийскім престолї, коли очи і серця всїх горожан Австриї звертали ся з любовю і довірєм до неї... А коли приходив сей урочистий день, день сьв. Елисавети, то певно, що кождий Австриєць, хоть не міг сам зложити своїх желань у степенїв найвисшого престолу, то хоть молив ся до Господа Бога, щоб як найдовше задержав нам при житю нашу Дорогу Цїсареву.

Провидїнє судило инакше...

Вона, мучениця на цїсарскім престолї, вже за житя так тяжко ранена втратою одинокого сина, шукаюча потїхи і розради на нїдрі природи, здалека від гамору сьвіта і двірского житя, — Вона, що не мішала ся нїколи до справ полїтичних, а памятала про бідних і угнетених і лагодила, де могла, нужду і обтирала сльози, — Вона, так для цїлого сьвіта симпатична і люблена всїми, — гине з рук анархіста, що в її особі винайшов собі предмет полїтичної мести.

І який траґізм судьби...

Анархіст з полїтичних мотивів мордує Ту, що з полїтикою не мала нїчого до дїла і оскілько можности відсувала ся від неї... Мордує Єї убійник через те, бо в Єї особі видить представительку гнобителїв бідних і придавлених, — а Вона як раз тим бідним і придавленим тілько робила добра.

Убійник Єї нинї вже покараний... До кінця житя відтятий він від сьвіта і від людий, але хотьби і як єго покарано, то дорогої тої страти нїхто вже нам не верне...

Страту ту ми чуємо дуже глубоку, відчуваємо єї яко страту свою а відчуваємо єї тим більше, що страта звалила ся тяжкою катастрофою на голову Нашого Найяснїйшого Пана, і то звалила ся в тім роцї, коли перед ним мали склонити голови всї народи Австриї і преданно висказати глубокі свої чувства по причинї того так великого ювилею...

Сьміло можна сказати, що єсли кого в житю постигло велике нещастє, нещастє таке, що ломить душу і роздирає серце, — то таким нещастєм була і отся катастрофа для Нашого Найяснїйшого Пана...

Він з великою силою волї і довірєм в Господнє Провидїнє зніс той великий удар тодї, коли серця всїх народів Австриї шептали тиху молитву до Бога о потїху для Єго зболїлої душі, а заспокоєнє по тій страті, — єсли взагалї заспокоєнє можливе, — найшов він в працї для своїх народів...

То-ж нинї в той день, коли при спогадї веселїйших хвиль і часів тим яркійше і страшнїйше мусить перед єго душею знов виступати послїдна катастрофа, то осолодою тих гірких хвиль най буде Єму сьвідомість того, що з болем Єго страдають всї народи Австриї, але рівночасно в той так памятний день клонять ся перед Всевишним і молять Єго, щоб потїшив Нашого Найяснїйшого Пана, додав Єму сили до побореня того болю і жалю, а удержуючи як найдовше при житю, ощадив єму прикрих хвиль і нещасть...

А поміж тими народами найгорячійше може молить ся нарід руский, сьвідомий тих добродїйств і ласк, які дім Габсбурский зливав на Русинів. Память Великої Покійницї не згине серед народу руского, спогад на єї траґічну смерть витисне все сльозу з ока Русина, — а рік річно повертаючий день Елисавети буде хвилею, коли нарід руский зашле молитву перед престіл Всевишнього.

Докори совісти.

Оповіданє

Августа Стріндберґа.

(Дальше).

Оба вони находили ся перед камінним, мурованим порталем, куда входили недужі в товаристві дозорцїв.

— Де йдуть ті люди? — питав недужий.

— Ходїть за мною а побачите, — сказав лїкар. — Я вам позваляю.

Фон Бляйхроден входив в портал, а лїкар кивнув на одного дозорцю.

— Підїть до панї фон Бляйхроден до готелю Фокон, — сказав — поздоровіть єї від мене і скажіть їй, що пан поручник вже в дорозї до виздоровленя, але про жінку ще не питав. Коли се стане ся, тодї можемо бути зовсїм певні здоровя.

Дозорець відійшов а лїкар пішов за недужим через малу браму.

Фон Бляйхроден увійшов в салю, якої ще в житю не видїв. Не була то анї церква, нї театер, анї школа, анї саля викладова, але всього мала в собі по троха. В глубинї находили ся три крашені вікна, крізь які величавим і гармонїйним акордом dur вливало ся сьвітло.

Понизше вікон була вироблена штучно з вапняка печера, а з неї вплпвав маленький потічок і вливав ся в басен; довкола басену росли білі цьвіти. Стїни довкола були убрані зелениною і прикрашені гарним лагідним гармонїйним мальовилом.

Поручник розглянув ся по сали і побачив всюди лавки, на яких спокійно сидїли здивовані пацієнти. І він сам сїв на лавцї. Нараз почув за собою плач. Оглянув ся і побачив сороклїтного може мужчиву, що прикривши лице руками, плакав. Мав він каблуковатий ніс, чорний вус і острокінчасту бороду, і з профілю подобав на то лице, яке фон Бляйхроден видїв на французских грошах. Се на певно був Француз. Отже стрітили ся вони тут знов, ворог попри ворога, оба щось оплакуючи. Що? То, що виповнили свій обовязок супротив батьківщини своєї?

Фон Бляйхроден ставав неспокійний і роздразнений. Чути було якусь легку музику; то на орґанах грав хтось хорал, хорал в dur, анї не лютерский, не католицкий, не кальвіньский, не православний, але хорал, що умів промовити до душі, і недужий немов чув з него слова. Нараз вийшов якийсь мужчина на проповідницю і почав говорити. Чи се був проповідник? Не був він одїтий по сьвященичому, анї книжки не мав жадної з собою, але проповідував. Легко і поєдинчо проповідував він, так як між приятелями говорить ся, викладав він віру Христову, говорив він про любов ближнього, як чоловік повинен бути терпеливий і як має прощати ворогам. Він поясняв, що

Eine Bauernfängerei.

В числї 278-ім „Буковини“ із року 1897 написали ми під висше наведеним заголовком, що „Буковиньскій Вѣдомости“ пустили ся на свого рода „Bauernfängerei“, що п. Крушиньский хоче забавити ся в своєрідного chevalier-a d' industrie чи як Нїмцї кажуть Pumpmeistr-a“.

Сими днями пояснив нам п. посол Николай Василько справу обговорену тодї в нашій статї, а з того поясненя виходить, що п. Крушиньский в відносній статї „Буковиньскихъ Вѣдомостей“ міг в добрій вірі так річ представити, як єї представив.

На тій підставі опрокидуємо ми повисше наведені закиди із ч. 278-го „Буковини“ (1897-го р.) яко неоправдані, а спеціально в льояльний спосіб відкликуєм, яко би ми уважали п. Осипа О. Крушиньского chevalier-ом d' industrie, Pumpmeistr-ом і т. п.

З розправи над обжалованем Баденього.

В середу вела ся далї розправа над обжалованем ґр. Баденього за торічні надолистові насильства і на засїданю прийшло знов до авантури.

Перший промовляв социяліст Бернер. Баденї — казав він — поклоняв ся безвзглядно засадї: „мене не обходить нїчо, окрім мене самого“. Слїди его дїяльности ще до тепер не щезли з сеї палати. Тодї лиш социяльні демократи не допустили до розірваня в кусні найелементарнїйших прав горожан держави анархістами з правиці. Длятого социяльні демократи приступом взяли президию. Они були би уступили ся з відтам, если би більшість була цофнула внесене Фалькенгайна, але се не стало ся, а натомість введено до палати віденьску пікельгавбу! Сею справою повинні властиво займати ся прокуратори держави. Коли-ж Баденї вийде тепер вільний з цїлої тої справи, то се буде рівнати ся банкротству полїтичної етики в Австриї! Австрия вишле своїх підпоручників на конференцию для поборюваня анархізму, відомо з якої сумної причини. Австрийску цїсареву замордовав молодий хлопака, підупавший морально в наслїдок нужди і злого вихованя, збурений правительственними мордами в Італїї а може італїйскими аґентами провокацийними. Кілько-ж то ударів штилету, кілько ударів кольби, кілько ударів баґнета вимірив Баденї свому народови, конституциї і всїм австрийским народам! Він о много гірший, нїж той з нужди підупавший хлопець. Він викликав ще більше нещасте, на своїй совісти має ще більше злочинів. Коли-ж австрийске правительство потягне до одвічальности свого найбільшого злочинця державного? Баденї проклятий галицким народом, проклятий публичною опінїєю. — Відтак бесїдник зійшов на „сдїлки“ Баденього з Чехами і сказав, що так само як Баденього, можна-б називати і ґр. Туна Славянином. Як Баденї так і Тун годять молодоческому клюбови певно не з любови до ческого народу, а лиш тому, що се полїтична конечність. Длятого Молодо-Чехи не мусїли упасти так низько, не потребували понижувати ся перед галицкими і ческими феодолами. Коли-б они були лишили ся вірними своїм демократичним засадам, ческій нарід і так був би певно дійшов до своїх прав, не потребуючи збирати окрухів. Доки не маємо демократичних уряджень, загального права виборчого і конституцийної свободи, доти такі злочинцї, як Баленї, будуть в Австриї сильні і могучі!

По промові социяльного демократа Целлера забрав слово лїберал Менґер. Він заявив, що если більшість відкине внесене о обжаловане Баденього, він при кождій буджетовій дискусиї, іменно при титулї „мінїстерство судівництва“ буде повторяти жадане, щоби мінїстер судівництва візвав прокуратора держави внести обжаловане против Баденього за державну зраду і надужите урядової власти. То що Баденї наклонив більшість приняти lex Falkenhayn есть очевидною насильною зміною конституциї, ergo державною зрадою, ухвалою палати була звичайним обманьством, а введене оружної сили до палати було надужитем урядової власти.

Підчас бесїди Менґера лївиця, бачучи, що при голосованю могла би мати більшість, казала дальшим своїм бесїдникам вичеркнути ся з лїсти записаних до голосу. Тимчасом по промові Менґера президент заявив, що дальшу дискусию над тою справою перериває і зарядив дискусию над наглями внесенями в справі запомог для населеня потерпілого від елементарних нещасть. На лавах лївиці счинив ся заколот і крик. Зажадано, щоби президент спитав палату: чи она годить ся на такий спосіб поступованя? При обчисленю голосів не було в сали членів католицкої партиї людової. Присутні в палатї два нїмецкі клерикали, Стояловцї, польскі людовцї і Італїйцї голосують з лївицею. Опозиция має рішучу більшість! Але що дїє ся? Заким оголошено результат голосованя, входить до салї Дїнавлї, за ним решта членів католицкого сторонництва людового — і секретар починає на ново числити голоси. Нїчо не поміг протест опозициї, що обчислене вже закінчено, а нове обчислене є простим обманьством. Віце-президент Ферянчиц заявляє, що его проект, аби перервати дискусию над обжалованем, принято 154 голосами против 152. Коли палата трохи утихомирила ся, лїберал Функе заявив, що в хвили, коли голосовало, властиве голосоване було вже закінчене. Жаден з тих послів, що не були в сали, коли президент зарядив голосоване, не мав права голосованя. По справедливости і закону послїдне голосоване є неважне і сторонництво бесїдника вносить против него протест! — Ферянчиц заявив, що се справа меншої ваги, він уважає голосоване за скінчене і приступає до дискусиї над дотичними внесеними. Нїякі протести та формальні внесеня в тій справі не помогли і палата таки мусїла підчинити ся зарядженю президиї. По полагодженю кількох наглих внесень відрочено засїдане на четвер.

* * *

В обороні Баденього станув на засїданю в четвер Молодо-Чех Папак. Баденї — на его гадку — розуміє ся був „чоловіком чести“ в найлепшім слова значіню. Він був не лиш Поляком тїлом і душею, але також мужем державним, котрий всю свою силу, всю свою працю посвячував для Австриї і був найвірнїйшим слугою цїсаря. Его провідною гадкою було: утворити мир між Нїмцями і Чехами. Обкидати сего чоловіка лайками, не є гідне парляментариста. Відтак п. Папак обговорював торічні надолистові події і очевидно старав ся виправдати насильства більшости. Він переконаний, що коли опозиция буде дальше так поступати, як доси, то увійдуть і будуть мусїли увійти в житє засади внесеня Фалькенгайна, если парлямент має дальше істнувати. Також і засади Баденього увійдуть колись в житє.

Другим бесїдником був Нїмець Реґер. Если нинї — мовив бесїдник — хто небудь має чого назвати Баденього „чоловіком чести“, то дїйсно все вже кінчить ся! Чи обструкция розпочала ся без причини? Средства обструкциї взято з реґуляміну палати, але при тім не нарушено закона. Тую скучну обструкцию ви хотїли нам видерти за помочию насильства і зломаня закона. Чи дїйстно уважаєте нас за таких дурнів, що ми би на се позволили? П. Пацак згадав нїж (спизорик посла Пферше), але не згадав о тім, що було перед тим: не згадав за славного паробка більшости Поточка, котрий душив за горло того посла, котрий добув ножа. О кулаках деяких гофратів вже й не згадую. Ми не надїяли ся, що ваші провідники будуть славити се дїло яко річ похвальну для Баденього. Ваші дїти і внуки з соромом замкнуть колись в тім місци книгу стеноґрафічних протоколів і скажуть: „В тім злочинї брав участь мій предок! тьфу! Головним злочином Баденього есть те, що він в нашім народї приглушив патриотизм. Нинї була би вже даремна річ оживляти сей патриотизм. Ви будете голосувати против нашого внесеня. Се наруга над нами, над Нїмцями. Ваше голосоване носить пятно шахрайства!“

Відтак п. Катрайн забравши слово старав ся оправдати становиско католицкого сторонництва людового, котре сим разом буде вже голосувати против внесеня.

По промові Катрайна ухвалено замкнути дискусию.

Ґенеральним бесїдником за внесенем був п. Праде (нїм. людовець). Обговоривши надолистові події сказав, що Нїмцї мусять відзискати в сїй державі право і підставу свого культурного розвою, або инакше держава згине. Австрия мусить упасти, если нею будуть управляти против Нїмців. У нас — мовив — живе чувство вірности і привязаня до цїсаря, бо ми бачимо в нїм нїмецкого князя, але не позволимо накидати собі ордонансів (розпоряджень). Нехай цїсар покличе до себе нїмецких послів і з ними нараджує ся над розпорядженями та законами. Між нїмецкий нарід і нїмецкого князя не повинен втискати ся нїхто чужий, анї навіть коло польске яко спільна кліка. Більшість, котру треба купувати і запахровувати від случаю до случаю, є панованем кліки. Сеся кліка доведе державу до упадку. Західна Австрия мусить лишити ся нїмецкою, бо в противнім случаю притягаюча сила могутного північного маґнеса нїмецкого станесь так великою, що нїяка сила не потрафить зірвати сеї звязи. Цїла земля подїлена нинї на чотиря великі сфери — Росія, Нїмеччина, Анґлїя і Америка. Ті чотири сили зі своїми кольоніями панують над сьвітом в усїх культурних сферах. Австрия мусить лишити ся в звязи з Нїмеччиною, коли взагалї має істнувати,

На тім скінчила ся властива дискусия, а по деяких фактичних спростованях наступило голосоване. Внесене відкинено 193 голосами против 174.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 19-го падолиста 1898.

Іменоване. Окінчений ґімназиаст Віктор Томович іменований практикантом рахунковим при правительстї.

Каденция судиїв присяглих в Чернівцях. В понедїлок 21. с. м. розпочинає ся IV. сегорічна каденция судиїв присяглих. На порядку дневнім: I. В понедїлок: Іван Хромовский редактор „Буковини“, обида чести з §. §. 488 і 491; предсїдатель радник Артимович. — II. Вівторок: Корнило Ієрі, злочин з §. 125; предсїдатель радник Прідіє, а по полудни Гринько Никорич, крадїж, предсїдатель радник Заверквель. — III. Середа: Мартин Штробель, убійство, предсїдатель віцепрез. Кунен. — IV. Четвер: Андрій Кірчуль, убійство, предсїдатель радник Морар-Андрієвич. — V. Пятниця: Лесь Труфин, морд, предсїдатель радник Артимович. — VI. Понедїлок: (21. с. м.) Кароль Рерінґ, крадїж, предсїдатель радник Морар-Андрієвич. — VII. Вівторок: Мінодора Возняк, убійство дитяти, предсїдатель радник Прідіє. — VIII. Середа: Прокім Дущак і тов. розбій, предсїдатель радник Заверквель.

Нові австрийскі банкноти — як доносять Narodni Listy — мають бути ясно-рожевої краски. Рисунок і виконане банкнотів віддани визначним артистам. Написи з означенем вартости будуть уміщені на долинї у вісьмох малих простокутниках, в усїх язиках монархії, отже і в рускім. Се вже давнїйшими часами бувало на австрийских банкнотах.

Коритовский зловлений. В середу арештовано в Будапештї звісного обманщика Коритовского, котрий недавно утїк із станиславівскої вязницї.

Тов. ім. Шевченка у Львові купило собі каманицю. Про се купно читаємо в послїднім випуску „Записок“ товариства: „Сего року (в лютім) оден Українець з Росиї (поки-що своего імена він не подав до публичної відомости і скромність его була причиною, що Товариства навіть не могло в своїм часї, оголосити сеї жертви) передав з свого майна Науковому Товариству ім. Шевченка капітал 40.000 зр., поручаючи Товариство закупити за єї гроші каменицю. Капітал сей, вложений тепер в доми при ул. Чернецкого ч. 26 і 28, куплені Товариством 31-го серпня с. р., має становити специяльний фонд під управою Товариства. Метою є его сформоване українсько-руского унїверситета, дорогою-ж до того має служити в першій лїнії роздаване запомог і стипендий людям, що вже заявили свої здібности до наукової роботи, для проготовленя до професур. Сі запомоги роздавати-ме Товариство за згодою і затвердженем леґатора, що зістаєть ся доживотним куратором сего фонда“.

Рускі независимі посли. В послїднім виказї парляментарнім виказано послів Танячкевича і Оку-

---

Христос зображував собі людскість яко один нарід, але зла природа чоловіка не дала сему здїйснити ся і роздїлила людскість на ворожі собі части; не треба однак тратити надії, що се колись здїйснить ся. Проповідь тревала може з чверть години, а потім проповідник змовив ще коротку молитву до Бога.

Фон Бляйхроден як би збудив ся зі сну. То він був в церкві! Вже може з пятнайцять лїт не ходив він до неї, а тепер нараз найшов ся він в нїй і будучи в домі для божевільних.

Він дивив ся в просторонь і задумав ся. Думав над своїми молодими лїтами, над часами дитячої ще невинности. Роздумуючи так глядїв так по церкві; церква була убрана вінками з ялицї, а тут і там стояли цїлі ялички. Вид яличок наводив щось на память. Так як фотоґрав полле плиту фотоґрафічну відповідною рідиною, а на плитї показує ся фотоґрафований образ, так і в его голові повставали якісь образи. Вид ялинки наводив на него спогади на різдвянні сьвята. Різдвянні Сьвята? Де він сьвяткував їх в послїдний раз? Ага! У Франкфуртї! Але передпослїдний раз? То був перший вечер, що він его провів в домі нареченої, бо якраз один день перед тим він з нею заручив ся. Тепер видить він в памяти дім старого пастора, свого тестя; видить низьку сальку з білим буфетом, фортипян, клїтку з чижиками, бальсаміни на вікнї... Дочка пастора приладжує ялинку і обвішує єї оріхами і яблоками. Дочка пастора! Нараз як би блискавиця прошибла через его голову. Дочка пастора, его наречена. Він прецї був заручений, він оженив ся, та-ж він має жену, — жену, що вяже его до того, житя, котре він ненавидить і котрим погорджує. Але де-ж его жінка? Він мусить видїти єї і з нею говорити, тепер, зараз... Він мусить до неї спішити, він ждати не може...

(Дальше буде.)

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4. **Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвянні сьвята і новий рік.**

Сталі найдешевші цїни.

невского, яко диких; супротив того однак заявили оба ті посли, що вони оба вважають ся окремою під назвою независимих послів.

Зима 1898/1899. На днях оголосив Рудольф Фальб свої проґнози на першу половину надходячого року. Після него зима буде така. Грудень: Перша половина суха, температура низша від нормальної; в другій половині місяця температура підносить ся і наступають великі сніжні опади. Січень: Богаті сніжні опади, температура зразу низька, відтак підносить ся. Лютий: Перша половина дуже холодна, потім наглий зворот; около 10-го можна ожидати сьвітляних явищ північної зорі. Марець: З початку дуже холодно, під конець тепло, сніг.

Здоровий сон! З недавної катастрофи під Чарною заслугує на увагу незвичайно смачний сон якогось улана, що перевозив коня з Городка в сторону Кракова. Сарака спав собі так здорово, що по катастрофі доперва рано збудив ся і дуже чудував ся що не чув найменшого ломоту та гуку.

Спір князя з німецким цїсарем. В Німеччині висунула ся на дневний порядок знов справа князя Лїппе-Детмольд. Для розуміня річи треба пригадати досить різку телеґраму, вислану свого часу цїсарем Вільгельмом до реґента княжества Лїппе-Детмальд в відповідь на его жалобу, що офіцири залоги в Детмольд не віддають військових почестий жінцї і дїтям реґента. Телеґрама звучала: „До реґента княжества Лїппе-Детмальд. Я наказав мому ґенералови, щоби віддав реґентови, що є реґента а нїчо більше. Поза тим випрошую собі тон, на який собі позваляєте в своїм листї.“ Однак ся телеґрама справи не полагодила. Обиджений нею реґент виготовив тепер просторий мемориял, що в нїм представив своє непорозуміне з цїсарем, і розіслав его до всїх королїв і князїв Союза нїмецких держав. В тім меморияли виводить князь, що не є підданим цїсаря, а независимим володарем так само, як приміром король баварский, віртемберский і т. д. зазначує дальше, що те саме, що нинї єму лучило ся, завтра може стати ся кождому иньшому князеви, і домагає ся, щоби відносини межи нїмецкими пануючими а ґенералами управильнено в дорозї державного законодавства.

Чума і блохи. В часописи Annales de l'Institut Pasteur появила ся розправа д-ра Сїмонда о способах і дорогах, якими ширить ся чума. Отже після погляду ученого дослїдника, найбільшими бодай союзниками чуми в нищеню людского роду є — щурі і блохи. Щурі люблять переносити ся з місця на місце, а стикаючи ся в ріжних цїлях з трупами людий померших на „морове повітре,“ переносять заразки на власнім тїлї з місця на місце. На людий переносять чуму із щурів їх власні блохи. Се галапасне сотворінє, на якім небудь зьвірати оно не жило-б, кров людску волить над всяку иньшу. А стверджено вже, що внутренности блох, взятих із зачумлених щурів, містять в собі мікроби чуми, виссані з кровю щура. Иньші щурі, здорові, коли їм застрикнути воду, в котрій розтерто такі блохи, заразили ся чумою. Річ проста, що і блоха, перебуваючи на зачумленім чоловіцї, переносить его страшну заразу. Хто знає чи сї розповсюджені галапасники не причиняють ся до розширеня дифтериї, шкарлятини і иньших заразливих недуг.

Капелюхи подорожіють. Клюб австрийских фабрикантів капелюхів ухвалив онодї у Відни підвисшити цїну новетяних капелюхів, бо подорожів сирий материял до їх вибору. Хороша вість, анї слова; капелюхи і без того були вже дорогі!

На „Народний Дім“ зволили ласкаво зложити. П. Осип Стрембковский з Яблониці 1 зр.; п. Николай Драґан 2 зр.; п. Іля Яровий з Жадови 50 кр.; п. Дмитро Мотрович з Мамаївців 50 кр.; п. Йосиф Брандль 50 кр.; п. Петро Павлюк з Шубраньця 1 зр., зібрані дрібними датками; складки на отвореню читальнї в Комарівцях-Сльотодзії п. Ткачук Михайло з Жадови 50 кр.; п. Григорий Тащук з Давидени-Зрубу 1 зр.; п. Прокіп Лаґадин з Панки-Забагни 50 кр.; п. Николай Савіцкий з Панки 1 зр.; п. Василь Олексюк з Комарівців-Слободзії 50 кр.; п. Онуф. Тащук з Давидени-Зрубу 50 кр.; п. Івонїка Стирча, начальник Панки 1 зр.; п. Тодор Ґорюк з Жадови 50 кр. з Панки-Забагної п. Василь Ходан 30 кр.; Івонина Ходан 20 кр.; Катарина Ходан 20 кр.; Настасїя Ходан 10 кр.; Іван Ходан 10 кр.; Маріа Ходан 10 кр.; Юрій Кадищук з Добринівців 2 зр.; Михайло Данчул 1 зр 50 кр. а то сам 50 кр. Елисавета Данчул 50 кр. панна Наталка Данчул 50 кр. Членьскі вкладки зложили: п. Володимир Григорович з Кліводина 2 зр.; п. Іван Бартошевский з Борівців 2 зр.; п. О. Веренка 2 зр.; п. Николай Синнул 5 зр.; п. Юрій Анюк з Гаврилївців 5 зр.; п. Дмитро Падура з Боянчику 3 зр.: п. Годованский Сидір з Луканця 5 зр.; О. Мелетій Галїп з Брідка 50 зр.; п. Емануїл Томоруґ в Чорнім-Потоцї 2 зр. За сї датки складає виділ Народного Дому сердечне спасибіг,

---

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Русько-українська лїтература.

Написав др. Іван Франко.

(Дальше).

В 1784 роцї почала друкувати ся у Відни травестована Енеїда екс-єзуїта Блюмауера. Сю Енеїду переробив на мову російську якийсь Осиповъ, чоловік невеликого таланту, але не малої пильности. Він розширив свій взірець, затер яркі краски Блюмауерової сатири, зробив річ водянисту і безцьвітну. Отсю Енеїду Осипова, перецїджену з нїмецького взірця, взяв собі за канву Котляревський і вигаптував на тій канві пишні взори українського гумору, яркі образи українського народнього житя, сотворив поему, що доси не втратила своєї живої сили і сьвіжости, коли его безпосередній взірець Осипов і посередній взірець Блюмауер — давно забуті. Се була характерна вказівка для дальшого розвою української лїтератури: мотив европейський, узятий via Петербург, але оброблений живою українською мовою і заповнений живим змістом українського житя і української вдачі.

Ось тут ми підійшли до характерної ріжницї між старим руським письменством і новим. Старе письменство в дотатарськім часї було переважно неоріґінальне і імперсональне. Воно, так сказати, дусило ся під тиском церковної поваги. Тілько церковне слово мало тодї значінє; найлїпшим писателем уважав ся той, хто знав найбільше текстів із письма святого і з отцїв церкви і міг арґументувати ними про всякі справи „не додаючи нїчого від свойого розуму“. Було богато примірів, що руський писатель, написавши щось власного, не сьмів пускати се в люди під своїм іменем, але виставляв у титулї імя якогось знаменитого отця церковного, звичайно Івана Златоустого. Полишаючи лїтопись і проби сьвітської поезиї, головна маса духової працї в тій добі йшла на перекладане, компільоване, ексцерптоване греко-византийських церковних писателїв. Навіть лїтопись руських подій не обходила ся без таких ексцерптів, а житя руських сьвятих являють ся мов би механїчними відбитками византийських житий пізного, шабльонового стилю і тілько де-де проблискують у них золоті зерна живої руської дїйсности серед сїрого піску пустої риторики.

В середній південно-руській лїтературі XVI — XVIII в. сей стан значно змінив ся. Виступає цїлий ряд писателїв з ярко зарисованою індівідуальністю, чути вже і в південно-руськім письменстві близькість Европи, хоч не тої оживленої гуманїзмом і розбуханої реформацією, а давнїйшої, схолястичної. Лїтература робить ся меньше шабльонова, близше підходить до народнїх мас і в деякій мірі робить ся їх духовою власністю. Але про те вона все таки йде о пару сот лїт позаду за европейським розвоєм, вона і для тогочасного Европейця по змісту і мові і по способі трактованя річи може мати интерес хиба як куріоз, як культурний пережиток, вона не дає правдивої по тогочасному просьвіти, не вносить нїчого свойого в скарбницю людського поступу, а тілько кормить ся, так сказати, з відпадків, що давно-давно попадали зі стола, де бенкетували культурнїйші народи. Супроти давнїйшої доби руського письменства вона представляє величезний крок на перед, але супроти тогочасного европейського письменства вона також наскрізь неоріґінальна і передавнена.

Від часу Котляревського тут настає прінціпіяльна зміна. Російська держава через сто лїт від Петра В., що правда, не зробила ся державою з новочасними европейськими порядками, але все таки витворила значний круг европеїзованої інтелїґенциї і отся то інтелїґенция робить ся продовжателькою великої реформи Петра В. Вона двигає осьвіту і лїтературу — доки можна, в рамах урядових, а часто й против волї і інтенций уряду. Російська лїтература XIX в., се великий мартірольоґій, в котрім обік великоруських яснїють також українські імена. В руках сеї інтелїґенциї лїтература робить ся двигателькою поступу, розсївачем нових европейських ідей; вона силкуєть ся ловити всї нові течії в Европі і заплоднювати ними рідне поле. Те було з великоруською лїтературою, те саме в певній мірі і з українською. Правда, вона з разу за приміром Котляревського брала европейський дух процїджений крізь великоруські цїдила, але швидко, головно по Наполеонових війнах, вона почала й сама входити в живу стичність з західною Европою. Вона робить ся і по формі і по мові і по змісту модерною европейською лїтературою, відкликаєть ся на ті основні питаня індівідуального і громадського житя, що ворушать душу сучасного цівілїзованого чоловіка, і з свого ґрунту, з рідного національного характеру силкуєть ся дати тим питаням оріґінальну форму, знайти на них таку чи іншу відповідь. В нїй знаходять вираз і західно-европейський сентименталїзм кінця XVIII в., і ентузіазм слованського відродженя, і революцийний демократизм та полїтичний радикалїзм епохи до 1848 р., і релїґійне вільнодумство та социяльно-реформаторські змаганя, романтизм і реалїзм і натуралїзм, і зворот до мас народнїх і зворот до студіованя рідної минувшини. Правда, все те поки що в скромних розмірах, відповідно до невеликого ще розвою національної сьвідомости в народнїх масах, все з перестанками і антрактами, але в загальних нарисах рух іде і сьвідомість змагає ся, росте просьвіта, ширшає заінтересоване до великих питань громадського і морального житя, а се є найсильнїйша запорука живости і тривкости сеї лїтератури.

Для ілюстрациї сих слів досить буде вказати на важнїйших представителїв і головні течії українсько-руської лїтератури за остатнї 100 лїт. Навязавши до народійно-сатиричної поезиї Йосифінського віку, Котляревский у своїх двох драматичних творах, „Наталцї Полтавцї“ і „Москалю Чарівнику“ навязав до тзв. сантиментальної течії, що панувала тодї в російській лїтературі за почином Радіщева і Карамзина, але стоячи твердо на українськім ґрунтї, він щасливо встеріг ся афектациї і тенденциности і в „Наталцї Полтавцї“ лишив твір, що й доси не втратив своєї живої сили, правди і сьвіжости. Вже 1803 р. повстає перша збірка українських козацьких дум, 1818 появляє ся перша друкована збірка кн. Цергелева, а за ним іде цїлий ряд збирачів народньої словесности, таких як Лукашевич, Максимович, Боданський, пізнїйше Костомаров, Кулїш і тд. Під впливом розбудженого таким робом интересу до глубших студий над народнїм житєм повстають українські повісти Григория Квітки-Основяненка, що справедливо можуть числити ся до найстарших появ в обсягу сїльскої повісти (Dorfgeschichte)*). Романтика, що за почином Бірґера, Ґете, Ґердера черпала з людских оповідань і вірувань (балляди) відгукнула ся і в українській лїтературі ще 1828 р. балядою Боровиковського „Маруся“, пізнїйше „Вовкулакою“ Александрова (писаний 1842 р.). Той відтінок романтичної школи, що не вдоволяючи ся фантастичністю і народнїм тоном, углубляє ся в давнину і в народне житє, шукаючи в них останків колишнього кращого, ідеального побуту, примірів героїзму і правдивої релїґійности (у Франциї Віктор Гюґо, в Нїмеччинї Тік, Новаліс, в Польщі Мицкевич, Мальчевский, Ґощинський, має і в українській лїтературі талановитих представителїв в Метлинськім, Гребінцї, а особливо в Тарасї Шевченку, котрого „Кобзар“ вийшов 1840, а „Гайдамаки“ 1841 р. Та Шевченкова ґеніяльна натура швидко переростає романтичний круг понять; він доходить до критичного погляду на минувше і стає на сїм, що ідеал громадских і моральних відносин не позаду нас, а перед нами. І він обертає ся до мальованя живої дїйсности („Наймичка“, „Відьма“) і запалює ся високими ідеалами словянського збратаня („Послание до Шафарика“) та еманципациї від релїґійної ексклюзивности („Іван Гус“). В Шевченку знайшла українська поезия поки-що свій найвисший, найсильнїйший вираз. Але се не був конець, а початок, імпульс до її дальшого розвою. Правда на разї по розгромі Кирило-Методиєвского братства настала павза (1847—1856), але не безплодна. Коли в Росиї повіяло свобіднїйшим вітром, українське духове житє запрезентувало себе від разу сильно на ріжних полях: Костомаров видає (правда, по російськи) ряд своїх многоцїнних моноґрафий, котрими реформує всю російську історіоґрафію і цїле розуміне історії. Кулїш видає ряд повістий з українського побуту і цїнні „Записки о южной Руси“. Виступає на сцену новий, високо оріґінальний новелїстичний талант, Марко Вовчок, котрого оповіданя переводить на російську мову знаменитий Тургенев. Обік Марка Вовчка, під котрого пером українська проза досягла нечуваної перед тим ніжности і мельодийности, виступають талановиті белетристи: Стороженко, Кухаренко, Ганна Барвінок, Щоголев, Кузьменко, Номис, а по них далеко більші сьвітні таланти Іван Левіцький-Нечуй і Анатоль Свидницький.

(Конець буде).

*) Завважу, що перші сїльські історії Жорж Занда появили ся 1838—40, Ауербахові „Schwarzwälder Dorfgeschichten 1843“ а Квітчині „Малоросийські оповіданя появились у-черве 1834 — 37 р.

ПОДЯКА.

Складаю сим в імени своїм і імени опечаленої матери своєї найсердечнїйшу подяку Хв. тов. „Союз“, ВП. Панам урядникам почтовим, ВП. Товаришам мого бл. п. батька Олекси Догомилї, як також всїм тим, що взяли участь в его похоронї потїшили, нас сим в нашім болю.

Михайло Догомиля.
правник.

Складайте ся
на будову
„Народного Дому“
в
Чернівцях.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лік

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ *пушок з музикою з пружиновим механїзмом,*
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старяти ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяцїв в сумі 1·25 зр. і на кошта пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейскими кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по

50 кр. за 1 примірник

„Руска Бесїда“

в Чернівцях.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolffs** Annonc. Exped. Leipzig.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: **Wojtan &. Co. Leipzig. L.**

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Дипльом почестний черновецкої краєвої виставп в р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і француских взірців.

Товариство взаїмних обезпе ень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2$% за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2$%.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Лев Лопатиньский.

„ДО БРАЗИЛІЇ.“

Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4-ох актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр. Замовленя з провінциї у автора ул. Зибликевича ч. 18, Львів. У Львові набути можна в Старопигійский книгарнї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 134. Чернівцї, середа дня 11. (23.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину" 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Складайте ся

на будову

„Народного Дому"

в

Чернівцях.

Буковиньске товариство культури краевої.

Нема на Буковинї важнїйшого товариства краевого понад товариство культури краевої. Бо чи-ж може бути для краю щось важнїйшого, як дбалість про культуру краеву? Товариство те має і півурядовий характер, єму дає правительство і сойм великі запомоги грошеві для піднесеня культури, оно тими грішми орудує, оно могло-б, як би там засїли щирі для краю люди, зробити дуже богато добра, а так само може нанести богато шкоди, коли фондами товариства орудують люди дбалі лиш о себе а не о край.

В понедїлок, дня 21-го листопада відбув ся загальний збір того товариства, і на тім зборі виявили ся великі хиби, самоволя, недбалість президиї товариства. Товариство то захопили в руки люди, що раді-б лиш панувати в нашім краю; досить сказати, що на чолї того товариства стоїть бар. Євгенїй Стирча і бар. Мустаца, щоби всї пізнали, кому то товариство служить. Они уважали себе безмежними ґаздами в товаристві, через 10 лїт не скликували навіть загальних зборів, зовсїм не дбали о то, аби товариство зростало, аби єму членів прибувало, аби в краю збудити більший интерес для товариства і для культури краевої; они були задоволені, що можуть грішми товариства орудувати, як самі хотїли.

Та сего року стало всїм тої безмежної господарки Стирчі і Мустаци за богато, і на загальний збір явило ся досить велике число членів, аби бодай пробувати завести лад в товаристві. Цїкаві були розправи на тім зборі.

Бар. Стирча отвираючи загальний збір висказав жаль товариства задля смерти цїсаревої, і заявлене преданности для цїсаря і предложив справоздане товариства, розіслане вже передом членам. Над тим справозданем почалась велика дебата.

Насамперед промовив др. Гільвіх. Він нарікає, що справоздане обіймає час аж 10-ти років, міжтим коли таке справоздане повинно що року видавати ся. Тай се справоздане не є справозданем товариства, анї навіть справозданем видїлу, лиш чисто особистим справозданем Захара, котрий умів товариство в своїй особі умістити. В справозданю бачить великі недостатки. В справі годівлї худоби находить ся богато слів, але працї і дїйсних успіхів мало. Що зробило товариство в справі соли для худоби, аби була дешевша? — Нїчого! Товариство має свою шкілку садовини, там є 38 сортів яблок і 38 сортів грушок грушок, а приглянувши ся тій шкілцї близше, бачимо ще товариство культури краевої просто заходить ся, аби в краю культуру садовини знищити і убити. Зрештою не те є важне в справозданю, що в нїм поміщено, але те чого не поміщено і се треба рішучо зганити. Нема там нї слова про дїяльність самого товариства; такої дїяльности зовсїм таки і не було, бо властиво і самого товариства через 10 лїт не було. Оден Захар і то вже товариство! Видїл товариства служив Захарови лиш за покривку. Той видїл сам нїчого не робив; по 4-ох роках, як єго вибрано, повинен був видїл скликати, загальний збір, аби наново відбули ся вибори, бо властиво уряди видїлових вигасли, але видїл того не зробив, а Стирча і Мустаца все підписували себе і далї — оден президентом, другий заступником президента. Кождий такий їх підпис, відколи їх мандати вигасли, є простим фальшованем, є насильством поповненим на товаристві. І ті люди мають ще винї чоло старати ся о поновний вибір на президента і заступника президента! Ми мусїли-б бути послїдні йолоши і дурнї, як би їх наново вибрали. Ставляє внесене, аби над таким справозданем перейти до порядку дневного.

Мустаца виправдує видїл тим, що в цїлім товаристві панувала байдужність, отже члени і товариство винні, що не було жадної дїяльности. Гільвіх говорить про фальшоване, але як ті підписи придбали для Гільвіха 400 зр. і більше, то тодї Гільвіх не говорив про фальшиві підписи. Гільвіх длятого виступає так остро против видїлу, бо єго не вибрано до рільничої ради до Відня, відти то походить незадоволене Гільвіха.

Фішер дякує Стирчі і Мустацї за їх веденє товариства, бо як би не вони, то і того не було-б.

Захар представляє себе найстаршим членом товариства і каже, що він завсїди сповняв свій обовязок. Справоздане товариства представляє, що зроблено, а зроблено немало. Хиба лиш в тім, що дуже малу участь беруть люди в товаристві, нїхто навіть не відповідає на запитаня товариства, товариства повітові так само не годні нїчого зробити задля байдужности членів. Що се за товариство, до котрого належить лиш 57 членів? Вкладок не платять. Се не перша кріза в товаристві, були часи, що оно стояло лиш на 4-ох членах; крізи в товаристві завсїгди бачимо по якімсь дїйснім успіху, тодї люди немов опамятують ся, виявляють живійший интерес для товариства, але небавом ревність тота остигає. Може тепер наступить тривкійше оживленє.

Николай Василько потверджує те, що висказав Гільвіх. Все те, що доси сказано на оборону видїлу, зовсїм не виправдує єго. Чому не скликувано так довго загальних зборів? Нинї телеґрафували махери на всї сторони сьвіта, аби позбирати заушників, котрі піддержали-б і на далї їх пановане в товаристві, так як нинї, могли прецїнь і попередними роками телеґрафи бути в роботї. Чому-ж не сповнив видїл того свого обовязку? Видїл поступає собі самовольно. До зелїзничої ради вибрано Віктора Стирчу — добре, се чоловік, що розуміє ся на тій справі, але чому на єго заступника вибрано Яноша? Чи ми такі вже бідні, що аж Янош, котрий на тім зовсїм не розуміє ся, мусить бути желїзничим ґенїєм? Але не лиш видїл винен, винно і правительство, що не виступило против такого видїлу, котрий безправно поступає. Якби яка читалня не скликала річного збору загального, то староство зараз против видїлу читалнї виступає, але против видїлу товариства культури краевої правительство благе. Ба не лиш, що не допильнувало правительство, аби видїл товариства сповнював приписи статуту, але оно ще і виплачувало субвенциї державні таким людям, що не мали до того права.

Радник правит. Фекете каже, що правительство часто устно і письменно натерало на видїл, аби скликував загальні збори і коли по 10-ти лїтах сегодня є загальний збір, то і се здаєть ся в великій мірі заслуга правительства.

Директор Баєр боронить шкілку садівничу против закидів Гільвіха. Садівництво у нас не упадає, але і се правда задля недостатку потрібного гроша для тої шкілки она не може розвивати ся так як треба.

Д-р. Стефанович каже що дебата не держить ся річи. Тут розходить ся о справоздане яко цїлість. Факт є, що 10 лїт не було загального збору — се така річ, що дає членам право підносити докори против видїлу. Правда і се, що Захар сказав, що на Буковинї нема ще змислу для стоваришень, для ассоциациї. Ба, такий змисл повинно товариство розбудити. Товариство повинно щось робити, то і змисл буде, а вже-ж бодай шанувати статути. І правительство винне, бо яким правом давало оно запомоги державні людям, що утратили право їх в імя товариства побирати? Як могло правительство позволити на те, аби товариство ґаздувало собі далї, коли оно утратило підставу свого істнованя? Має товариство розвивати ся, — то мусить стояти без змази супроти загалу і поступати законно.

Рад. правит. Фекете не буде відповідати за правительство, бо він тут є лиш яко референт краевої культури. Він не казав, що нинїшний загальний збір є виключна заслуга правительства, але що правительство причинило ся до того, що загальний збір скликано. Запомоги давало правительство товариству, бо доки товариство або само не розвязало ся, або єго не розвязано, доти оно є.

Роман (посесор Рончa) думає що зовсїм не було интересу для товариства, бо в нашім краю дїдичі не ґаздують самі, а всюди посесори, і то посесори такі, що були щасливі, що могли жити, о нїчо зрештою не дбали. При такім станї річий, що мали за цїль загальні збори товариства? Чи могли такі посесори дїдичам, що сидять в президиї товариства, робити закиди? Тепер трохи инакше, є між посесорами люди, що мають интерес для справи. Але на кождий спосіб не повинен тут зайда Гільвіх робити закидів против „Urkinder" краевих.

Абрагамович каже, що закиди против Захара не оправдані, бо як би не Захар, то і того не робило-б ся в товаристві, що робить ся.

Задурович констатує, що доси нїхто не опрокинув закидів зроблених президиї, противно, нинїшна дебата, а особливо заявленя референта культури краевої в правительстві ті закиди ще заострили. Длятого він ставляє внесене: приняти справоздане до відомости, але висказати жаль президиї товариства за те, що поступала против приписів статута.

На внесене дра Стефановича замкнено дебату.

Стирча признає, що формально не виконувано приписів статута, але були на то причини. Членів було свого часу 108, але не платили вкладок. Видїл старав ся збудити интерес для товариства, але загальна байдужність ударемнила заходи видїлу. Що-ж було робити? Або лишити все, або чекати на лїпші часи, і ми чекали.

При поіменнім голосованю принято відтак одноголосно внесене Задуровича, а тим самим дістав видїл і президия очивидне вотум недовіря цїлого загального збору.

Тепер мав відбути ся новий вибір видїлу, і тут счинила ся буча. Стирча не хотїв позволити говорити до тої точки дневного порядку, але нарештї мусїв.

В тій справі промовив Николай Василько дуже остро против теперішної пре-

зиднї. Де лиш є в краю які вибори, завсїгди бачимо там махерства одних і тих самих людий, що раді-б всюди бути на чолї. І тепер поступили собі тоті люди самовільно. Одних повикрислювали з членів, другим телеґрафували аби конечно ставили ся. Ті люди роблять неспокій. Президент товариства повинен бути чоловік обєктивний, не полїтик. Стирча не є обєктивний, він жиє лиш для себе і для своєї клїки. Він найбільше зненавиджена проте особа в цїлім краю. А Мустаца, хоть має деякі заслуги, але він рад би всїм бути, а се є причина, що він не годен всього поконати, і задля того терпить интерес краю.

Д-р. Стефанович вказав на негідні штучки, яких тепер ужили, аби мати більшість для себе. То насильство, котрого не будем терпіти. Збанкрутували Стирча і Мустаца на ниньшім полї, і тут недалекий вже час, а зметем вас цїлковито. В справи культури вносите національний шовінїзм, а се пімстить ся на вас.

Ник. Василько ще раз вказав на то, що тота президия дістала вотум недовіря і мали-б ми єї за те знов вибирати. Про загальний збір товариства не оголошено в жаднїй ґазетї, а говорить ся тут, що загал не має интересу для товариства. Клїка робить все тайно, боїть ся сьвітла, уживає навіть таких аґітаций, що нїбито радник прав. Фекете промовляє за поновним вибором Стирчі і Мустаци.

Мустаца каже, що єму на тім залежить бути вибраним, бо коли він робить, то хоче мати бодай те признанє за свою роботу.

Фекете заперечив рішучо поголоскам, що він мішає ся до вибору.

Дебата остра протягнула ся довго, нарештї відречено продовженє загального збору на пополуднє.

По таким яснім вотум недовіря прийшло по полудни до голосованя і стало ся чисте буковиньске чудо: президентом вибрано бар. Евґена Стирчу, а віцепрезидентом Николая бар. Мустацу. Загал членів мав совість на них голосувати, а ті оба панове мали чоло і лице ту гідність в свої руки переняти. Крім того увійшли до видїлу: радник двору Вісльоцкий, Теодор Фльондор, др. Стефанович, директор доменів Ульман, Александер Ґріґорча ветеринар краєвий Недвед, Моріц Сінґер, Стефан Мікулї, Янош, Йосиф Фішер, дир. Баер і Абрагамович.

Полїтичний огляд.

Сегодня, ві второк відбуде ся повне засїданє палати послів. Перед тим ще відбудуть ся засїданя клюбів партиї вірноконституцийної і вільного нїмецкого союза. Підчас повного засїданя буде відбувати ся нарада католицкої партиї людової. Вечером того-ж дня відбуде ся засїданє підкомітету комісиї зелїзничої, а рівночасно буде відбувати ся також перше засїданє підкомітету установленого комісиєю угодовою для предложень о податку консумцийнім. Як зачувати, буде той підкомітет радити насамперед над податком від цукру (референт пос. Ґутовский) а відтак прийде черга на податок від нафти. Наконець буде відбувати ся нарада над податком від пива і горівки.

Комісия угодова радила в суботу вечером під проводом пос. Біліньского, а в присутности президента мінїстрів ґр. Туна, мінїстра скарбу дра Кайцля і мінїстра торговлї Діпавлґого. Предметом наради був союз митово-торговельний. По довшій розправі принято 22 голосами против 17 арт. І. договору митово-торговельного з Угорщиною без зміни і приступлено до нарад над арт. II. Промавляло лиш двох бесїдників Лехер і Ґрос, а відтак наради відрочено. Слїдуюче засїданє має відбути ся нинї перед полуднем.

Берненьскі Lidowe Nowiny доносять: Оба правительства (австрийске і угорске) згодили ся на то, щоби завести знову провізорию угодову під тими самими услівями, що торік і то на час одного року. Віденьскі ґазети, що повтаряють ту чутку, додають, що провізория та була би ухвалена на основі §. 14., а на Угорщинї на основі права о самостійнім розпорядку.

Против сервілїстичної полїтики Молодо-Чехів зачинають відзивати ся дуже острі голоси серед ческої суспільности. Она відважнїйша часопись ческа пише: „Нас спродано за 100.000 зр.! (квота визначена на засноване ческої полїтехнїки в Бернї.) Єсли ческа делеґация тепер вже пустила ся на полїтичне шахрайство, повинна була бодай щось такого вишахрувати аби ми не потребували до дна нашої душі соромити ся тим, що спродано нас за 100.000 зр., що за одну крипку хлїба покинено ческу проґраму. Поминувши те, що школа ще не зізнавана, що ческий нарід має аж за много унїверситетскої і технїчної інтелїґенциї і сеся школа не була такою наглою і конечною потребою, коли остали ся иньші для нашого національзму шкідні ґерманїзацийні чинники, скажемо, що віденьске правительство умисне дало сесю пусту уступку, щоби ческі посли могли чим-небудь виказатись для охорони своєї репутациї. Таку методу полїтичного шахрайства мусимо засудити. Проґрама пійшла до гробу, єї покинено і спродано за кілька окрухів, котрі нїчого не значать, порівнавши їх зі стратами.

Здаєсь, що вже нема сумнїву, що Филипиньскі острови лишають ся при Сполучених Державах. Після вістий з Парижа Сполучені Держави не хотять нїяк пристати на мировий суд а готові лиш заплатити Іспанії якесь відшкодованє. Нинї має ся відбути рішенє в комісиї мировій. — Imparcial оголошує розмову з якоюсь високо поставленою личностию, котра мала сказати, що Іспанія не має вже надії, щоби удержати при собі Филипини. В наслїдок того, що одна велика держава, заінтересована в перевазї американьскої републики підпирає Сполучені Держави і в виду того, що цїла Европа єсть рівнодушною для іспаньскої справи, Іспанія буде мусїла стратити Филипиньскі острови, однак не прийме аж сьмішно низького відшкодованя, яке їй дає Америка. Що-до довгу кубаньского, то посїдателї титулу того довгу жадають заплати від тої держави, котра буде виконувати верховну власть над Кубою. Іспанія відступивши раз Кубу єсть вільною від того зобовязаня.

Адмірал Дюї повідомив уряд маринарский, що заключив з товариством для береженя кораблїв в Гонґ-Конґ умову в справі витягненя з під води затоплених кораблїв воєнних „Isla de Cuba“, „Isla de Luzon“ і „Don Juan d'Austria“. Ті кораблї мають служити для охорони интересів Сполучених Держав на Филипиньских островах і на всхідно-азийскім побережу.

З Мадриту доносять до Standard-у: Настрій в іспаньскій армії єсть того рода, що викликує обаву. Офіцири і вояки, що вернули з Порторіко, Куби і Филипинів висказують голосно своє невдоволенє ізза того, що їм не виплачують їх платнї, а так само нарікають на то, що цїлий провід в страченій війнї був без всїлякого пляну. Карлїсти відбувають що дня збори в ріжних сторонах краю і перевозять потайком зброю через границю. Аґітатори підбурюють людий. Не лиш консервативні але й независимі ґазети остерігають правительство, щоби оно не дало ся заскочити. З другої же сторони проявляє ґен. Вайлер охоту підпирати королеву-реґентку і мінїстерство.

До Pol. Cor. доносять з Льондону, що чотири держави на Креті поробила вже в Атинах формальні кроки в справі іменованя князя Юрия грецкого комісарем тих держав на Креті. З Атин знов доносять, що в тамошних кругах фінансових іменно же в кругах репрезентуючих заграницю, розважають плян, щоби кн. Юриеви предложити більшу позичку на цїли адмінїстрациї острова. Здаєсь однакож, що князь не прийме сего предложеня, а то длятого, бо потрібні на нове уряджене острова фонди хоче полїцити державам окупацийним. Ходить також чутка, що кн. Юрий заіменує президента кретийского комітету екзекутивного д-ра Сфанканакі своїм прибочним дорадником цивільним а до ради ґуберніяльної, яка має бути утворена, покличе трох могаметаньских нотаблїв.

Задирка межи цїсарем Вільгельмом II. а ґрафом Ернестом Лїппе-Бістерфельдом не полагодила ся, але противно набирає більшої актуальности. Свого часу написав був ґраф-реґент князївства Лїппе-Детмольд дуже чемний лист до Вільгельма II., в котрім жалував на ґенерала команданта VII. корпусу, стаціонованого в тім князївстві. Лист зачинає ся: Ваша цїсарска Милість зволить ласкаво вислухати мене в слїдуючій справі і удїлити менї своєї помочи і оборони. Відтак заносить жалобу, що ґенерал командант заборонив жовнїрам віддавати військові почести членам родини реґента, і зносить розказ пануючої голови без порозуміня з нею. Се підриває повагу его правительства, і утрудняє удержанє ладу і карности в краю. Вкінци відкликує ся до справедливости цїсаря. і просить о дотичний наказ командантови VII. корпусу. На те відповів цїсар Вільгельм короткою а різкою депешою: Ваш лист я одержав. Розпорядженя командируючого ґенерала видані в порозуміню зі мною, по попереднім запитаню. Реґентови належить ся, що реґентови — нїчо більше. Впрочім прошу раз на завсїгди занехати такий тон, в якім ви узнали за відповідне писати до мене.“

Отже тепер ґр. Лїппе розіслав довгий мемориял до князів нїмецкого звязку. В мемориялї застерігає ся з гори, що не хоче підносити опозициї против цїсаря, але не може призволити на те, щоби трактувати его, як підданого пруского короля. Реґент зазначує дальше, що мимо всяких старань позискати прихильність цїсаря від самого початку дізнав кілька разів докази неласки. Вкінци заступає ся за потребою, заховати нетикальність прав пануючого.

Що Вільгельм так неприхильно настроєний против ґр. Лїппе-Бістерфельд, лежить причина в тім, що він був щасливійшим конкурентом до реґенциї в князївстві Лїппе-Детмольд від шваґра цїсаря кн. Шавмбурґа. Мимо протекциї цїсаря, полюбовний суд визначних правників під проводом короля саского признав се право теперішному реґентови. Але загальна опінїя нїмецкої праси, хоть видить справедливість по стороні покривдженого ґрафа, відраджує єму викликувати спір з цїсарем, бо — сила іде перед правом!

НОВИНКИ.

Чернівцї, 22-го падолиста 1898.

Перенесеня і іменованя. Перенесені: радник судовий Іларіон Ончул з Сучави до Чернівцїв і секретар судовий Емиль Прокопович з Кіцманя до Сучави. Іменовані радниками суду краєвого: судия повітовий Адольф Соммер в Солетинї для Чернівцїв, секретарі повітові др. Ігнат Сальтер в Сучаві і Ґеорґій Понеску в Чернівцях для Сучави і заступники прокуратора І. Олїньский і Йосиф Зайдлер для Сучави; судиєю повітовим іменований ад'юнкт Александер Вайсман в Сторожинци для Селетина; секретарями судовими іменовані ад'юнкт Николай Полонник в Станівцях і Стефан Ґріґорович в Сторожинци для Чернівцїв і Йосиф Гарт в Кіцмани для Кіцманя; заступниками прокуратора іменовані: ад'юнкт др. Базіль Якубович в Сучаві для Сучави, Йосиф Макенер в Сереті і Григорий Ганкевич в Чернівцях для Чернівцїв.

Реальну школу черн. замкнено на якийсь час, по тій причинї, що поміж учениками зайшов випадок віспи.

З товариства „Січ“ у Відни. XXXII звичайні загальні збори товариства „Січ“ у Відни відбули ся дня 12 с. м. в Restaurant zum Magistrat I, Lichtenfeldsgasse Nr. 6. Они визначні давно вже не бувалою між віденьскими Русинами взагалї участию всїх членів і однодушностию. В зборах взяли участь кромі місцевих Русинів і відпоручників деяких товариств також почетні члени „Січи“: д-р Ярослав Окуневский, д-р Теофіль Окуневский і д-р Озаркевич з жінкою. Вибрано: головою Романа Сембратовича студ. прав, заступником голови Михайла Литвиновича ст. прав, касиєром Михайла Бабюка ст. прав, писарем Володимира Хомика ст. полїтехнїки, а бібліотекарем Ореста Рожанковского ст. прав, заступ. видїлових: Івана Саноцкого ст. прав і Юлїяна Бачиньского, ст. полїтехнїки. Крім того іменовано двох бувших членів, заслужених около товариства, почетними членами, а іменно д-ра Романа Яросевича і д-ра Івана Гриневецкого.

1-ші загальні збори „Краєвого союза кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся дня 8-го н. ст. грудня с. р. (в четвер) о 10 годинї рано в комнатах Товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ (Ринок ч. 10, II поверх) з слїдуючим порядком дневним: 1) Вибір предсїдателя зборів. — 2) Справозданє комітету основателїв. — 3) Вибір 12 членів Ради надзираючої і 6 заступників членів Ради (§ 36 стат.). — 4) Вибір 3 членів комісиї контрольної (§. 52 б.). — 5) Внесенє і інтерпеляциї членів. — Право участи в загальних зборах мають члени Товариства, котрі що найменше один удїл в цїлости уплатили (§. 50 стат). На загальних зборах беруть участь члени особисто, правні особи заступають їх законні представителї (§. 51 стат.). Загальні збори мають право рішати без огляду на число присутних членів (§. 55 стат.). Членів Дирекциї заіменує Рада надзираюча з поміж членів Товариства (§. 30 стат.). — О як найчисленнїйшу участь упрашає Комітет. — Львів дня 10 падолиста 1898. *Др. Я. Кулачковский. Др. К. Левіцкий. Др. С. Федак.*

Студентскі розрухи на унїверситетї. Дня 19-хо с. м. прийшло на віденьскім унїверситетї до авантурничих розрухів межи студентами нїмецкими і славяньскими, головно ческими і польскими. Нїмецкі студенти кричали до ческих або польских: Schmarotzer hinaus! і напаствували також студентів жидів. Посередною причиною розрухів була поголоска, що на суботнїшним зібраню нїмецкі студенти будуть демонструвати против славяньских, а між нїмецкими кружили знов противні вісти. В наслїдок того в суботу зібрали ся славяньскі і нїмецкі студенти о много численнїйше як звичайно... Збори відбули ся в авли. Лївий бік заняли славяньскі а правий нїмецкі студенти. Жидівскі студенти станули обік славяньских. З початку був в авли спокій, але коли около 11. години прибуло споре числе славяньских студентів, нїмецкі почали кричати: „Schmarotzer! Hinaus! а славяньскі відповідали: „Pfuj! Na zdar i Niech żyją! Тодї счинила ся страшна метушня. Нїмецкі студенти кинули ся з палицями в сторону Славян і жидів. Нагло один Чех чи Словінець почав говорити так голосно, що всї утихли. Бесїдник заявив, що славяньскі студенти не зібрали ся по то, щоби демонструвати против нїмецких студентів, але противно, думали, що нїмецкі студенти хотять провокувати славяньских студентів. Бесїду приняли Нїмцї оплесками, а Славяни почали опускати явлю. Нїмцї тодї ки-

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4. Сталі найдешевші цїни.

Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвята і новий рік.

нули ся на жидів з криком: Juden hinaus!, а жиди відповідали: Pfuj! Deutsche Cultur! Позаяк жиди були в значній меньшости, то під напором німецкого табору мусїли уступити з авлї. На то всьо явив ся ректор унїверситету Вісепер, котрий в довшій промові зганив бурливе, поступоване студентів, і заявив, що ужие острих средств против дальших студентских розрухів. Під впливом бесїди ректора студенти успокоїли ся і опустили авлю.

Покваниили ся! Czernowitzer Ztg. принесла нам в недїлю дня 20-го с. м. лист гончий за звістним обманьщиком Коритовским, наколи вже 15-го всї часописи знали, що Коритовского арештовано в Будапештї; покванно дїало ся!

Люккенї під обсервацнєю ученого. Славний італїйский антропольоґ Цезар Льомброзо оголосив на днях друком студию о убійнику австрийскої цїсаревої Елисавети. Рухливі, сірі, неначе заграчені очи Люккенього, сильно лукаті брови, густий заріст, низьке чоло — всьо то ознаки здеґенерованя, слїдного лише у епілептиків і злочинників від уродженя. Окрім фізичних признак, Льомброзо студіовав письма Люккенього з часу перед убійством австрийскої цїсаревої. Письмо дуже дрібне, зраджує характер мягкий, неенерґічний, спосібний до хвилевих поривів, але не до витревалости. Попереднє письмо Люккенього порівнує італїйский антропольоґ з письмом в листї убийника до неаполїтаньского дневника Don Marcio, в котрім застерігає ся, що „не є злочинником а Іа Льомброзо“. Письмо се складає ся вже з великих букв і вказує на те, що злочинник з трудом намагає ся змінити свій начерк.

Значінє читаня повістий. Хто хоче називати ся образованим чоловіком, мусить богато учити ся і богато читати. Учити ся і образувати ся можна не лиш в школї, але і по за школою, самому з книжок. Нїчо так легко не учить і не образує, як добрі повісти і оповіданя. Задлятого треба як найбільше повістий читати, але добрих, не яке небудь дранте; на таке шкода часу і труду. Повість є передовсїм доброю розривкою. Замість тратити час і гроші а може ще й здоровлє на якусь безхосенну забаву, лїпше прочитати якусь повість. З доброї повісти учимо ся пізнавати житє і людий. Кождому чоловікови треба, щоби він знав як найбільше людий не лиш із свого стану, але й з иньших, щоби знав їх натуру, їх характер, їх житє. Коли буде знати других, то научить ся і себе пізнавати; потребує лиш себе порівнати з другими, але осуджувати себе й других по справедливости. Але бо людий на сьвітї множество, а що чоловік, то иньша натура, иньша вдача, иньший характер. Як же всїх їх пізнати? Прецї й одного чоловіка трудно пізнати відразу; треба з ним довгий час, кілька й кільканайцять лїт жити разом, щоби его добре пізнати.

Повість ставить нам перед очи по кількох людий з ріжними натурами і характерами в ріжних хвилях житя; в повісти стрічаємось з людьми з ріжних станів і фахів, часом навіть з таких, до котрих в дійстнім житю не маємо нїякого приступу, і як не повість, то ми би їх не знали. Отже через повість пізнаємо не лиш поодиноких людий, але й всїлякі стани з їх звичаями і обичаями, з їх поведїнками. Читаючи повість, треба на то все зважати, і через повість старати ся пізнавати людий, сьвіт і житє. Читаючи повість, треба на то все зважати: тогди наберемо ся того знаня, якого би нам наше звичайне житє не могло дати. Повість учить нас, як жиють, або як повинні жити люди з людьми, як обходять ся одні з другими, як розмавляють, як гостять ся, приймають ся і т. д. Однакож не треба думати, що би й в житю було дїйсно все так, як в повісти. Длятого нерозумно робив би той, хто би повістями завертав собі голову і хотїв, щоби й в его житю конче все так мусїло бути як в повісти. — В добрих повістях стрічаємо нераз не лиш красні характери, котрі можуть нам за взорець служити, але й розумні та мудрі погляди на сьвіт і людий, котрі треба собі запамятати, бо они в житю можуть придати ся. Добрі повісти учать нас всїлякого знаня, познакомляють нас з минувшостию; теперішностию, учать нас любити свою родину, свій нарід, підносять нашого духа, додають охоти до житя, ублагороднюють нас і так виховують нас і образують всесторонно. — Але щоби читати повістий могло дїйстно читаючих ублагородняти, виховувати, учити і образувати, треба, щоби їх читали уважно, думали при тім і все собі розважали та запамятували. Длятого найлїпше есть читати повісти самому, а не давати собі читати, хиба що хтось сам не уміє читати. Не треба також думати, щоби то все, що розповідає ся в повісти, дїйстно колись так було. В повісти може бути часом і щось дїйстного, правдивого з житя, але по найбільшій части суть повісти видумані. Повість есть дїлом штуки, але чим она більше зближена до природної правди, до житя, чим вірнїйше представляє нам людий зі всїми їх добрими і злими прикметами, тим она лїпша і красша. Декотрі повісти представляють нам головно злих людий, розбійників, злодїїв, обманцїв і т. п (повісти кримінальстичні). І такі повісти учать нас розуму; они показують нам, якими критими дорогами ті люди ходять, як вступивши раз на злу дорогу упадають чим раз глубше, і приходять в положенє, з котрого вже нема иншого виходу як ганьба і соромний конець. Того рода повісти остерігають нас перед злою дорогою і злими людьми; они заострюють наш змисл спостеріганя, учать як і на що треба зважати, щоби не попасти в руку таких людий та заздалегідь остерігають нас від подібних їм в житю. — Повісти познакомляють нас з творами духа всїляких народів, з людьми, що ті повісти писали, з писателями і з штукою писаня; они учать нас способу писаня, стилю і лїтератури. Длятого при читаню повістий треба не лиш зважати на то, як они писані, але також о скілько то можна познакомляти ся з житєм писателїв, читати житєписи бодай славнїйших писателїв та запамятувати собі рік і місця, коли і де они родили ся, жили і повмирали, що й коли написали та які найважнїйші і найкрасші їх твори. — Наконець — а то також річ важна — учать нас повісти нашої власної рідної мови; они показують нам, яких слів і висловів повинен кождий з нас уживати, чи то в звичайній розмові з рівними собі, з висшими або низшими від себе, чи в письмі, коли хоче, щоби его уважали за чоловіка добре вихованого і образованого. — Лиш хто з таким розумінєм буде читати повісти, буде мати з них правдивий хосен.

(Нар. Часоп.)

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Русько-українська лїтература.

Написав др. Іван Франко.

(Конець).

В 70-тих роках праця над українською осьвітою і наукою стає на широку, европейську основу завдяки ґенерациї талановитих учених: Антоновича (історик і археольоґ), Драгоманов (етноґраф і лїтературний критик), Чубінський (етноґраф), Житецький (лїнґвіст), Лисенко (музик). Обік них працюють українські поети і беллетристи такі як Кониський, Руданський, М. Старицький, Лиманський (Мова) і перворядний епічний талант Панас Мирний. Та ось 1876 р. нова заборона, новий антракт! Аж в початку 90-тих років починає ся новий рух за почином нового поколїня, серед котрого визначають ся як талановиті белетристи Василь Чайченко, Леся Українка, Володимір Самійленко, А. Кримський, М. Школиченко, Т. Зіньківський, Гр. Коваленко, Людміла Старицька і т. и.

Анальоґічний, хоч о яких 30 лїт припізнений рух відбував ся в Галичинї, завсїгди в тїснім звязку з Україною. В 30-их роках під впливом словянського відродженя, польського українофільствуючого романтизму і перших проявів української лїтератури повстає у Львові „руська трійця“, а властиво кружок молодїжі пронятий думкою про сотворенє лїтератури і осьвітної працї для рідного народа і простою мовою того народа. Душею того кружка був Маркіян Шашкевич, а першим плодом его працї була видана 1838 р. в Будапештї „Русалка Днїстрова“. За нею пішли помалу дальші виданя на народнїй мові: Приповідки Ількевича (1841), Вінок з збіркою недрукованих писань Шашкевича та Головацкого (1846 — 47), вірші і повісти талановитого Миколи Устияновича і неменьше талановитого, хоч старомодного Антона Могильницького, Рудольфа Моха. В 1848 роцї розпочинають свою лїтературну карієру батьки пізнїйшого галицького москвофільства Богдан Дідицький, Іван Наумович і Іван Гушалевич, троха пізнїйше виступають Евген Згарський і Северин Шехович.

Аж в 60-тих роках під впливом української лїтератури відновлює ся в Галичинї й своя лїтература на народній мові. Твори Шевченка і особистий вплив Кулїша наповнюють нечуваним ентузиязмом широкий круг молодїжі; в тім числї бачимо талановитих писателїв та публїцистів: Ксенофонта Климковича, Федора Заревича, Володимира Шашкевича (сина Маркіянового), Наталя Вахнянина, Омеляна Партицкого. Незалежно від сего круга повстав і привернув ся до народньої мови найталановитїйший з них, Буковинець Юрий Федькович.

В другій половинї 60-тих років виходить на арену нова ґрупа талановитих писателїв, перенята народними ідеалами: Володимир Навроцкий, Олександер, Осип і Володимир Барвінські, Данило Танячкевич, Володимир Лучаківський. В 1867 роцї основує ся товариство „Просьвіта“, кілька лїт перед тим повстає народний театр, народня мова здобуває собі в особі Омеляна Огоновського горячого прихильника і пильного робітника на унїверситетській катедрі у Львові.

70-ті і 80-ті роки в галицько-руському духовому житю характеризують ся впливом Драгоманова. Жадна партия, нї один із виднїйших писателїв не минув его впливу. Можна сказати сьміло, що Драгоманов европеїзував галицьких Русинів, перемінив дотеперішнє сантиментальне українофільство на свідоме змаганє до вибореня не тілько національних, але й загально-людських прав руського народа. Під його впливом працював перший галицько-руський економіст Володимир Навроцький, его учениками були писателї і публїцисти, що почали писати в половинї 70-их років: М. Павлик, я, Остап Терлецький. Супроти его впливу мусїли займати таке чи иньше становище й старші писателї з народнього і москвофільського табору, а також молодші, що виросли під впливами польського позитивізму та соціяль-демократизму, як от Вячеслав Будзиновский, Юліян Бачинський і иньші. Тілько найновійше поколїнє не зазнало вже его безпосередного впливу, але воно, черпаючи свої імпульси безпосередно з західно-европейських течій імпресіонїзму та нео-романтизму прозваного per nefas декадентизмом, іде далї дорогою протертою у нас впливами М. Драгоманова. Се поколїнє має одну високо талановиту репрезентантку в особі Буковинки Ольги Кобилянської; до него можна зачислити молодих писателїв Василя Щурата, Дениса Лукіяновича, Богдана Лепкого, Сильвестра Яричевского і вельми талановитого та оригінального Василя Стефаника. Надто сучасний рух феміністичний має у нас горячу і невтомиму репрезентантку в особі Наталї Кобринської.

Успішному розвою українсько-руської лїтератури і осьвіти стоять на заваді поперед усего ті полїтичні відносини, серед яких живе сей народ, а далї его социяльне положенє. Українсько-руська нация подїлена між три держави, з котрих кожда має есенціонально відмінні постанови, що доторкають справ національних і осьвітних. В Росиї українсько-руська національність як щось окреме від загально руської, то-б то великоруської, не є признана урядово, і длятого українська мова не є допущена анї до уряду, анї до школи, навіть елементарної, анї до церковної проповіди. Толеруєть ся тілько український театр, а друкувати на укр. мові вільно тілько етноґрафічний та історичний материял і белетристику. Та й по за те українська лїтература терпить там від загально-російського цензурного тиску більше нїж великоруська, вже хоч би для того, що вона — провінціональна і не може користати з тих зглядних прероґатив і свобід, які має друковане слово в столицях. От тим то не диво, що українські писателї з Росиї переважну часть своїх праць друкують у Галичинї.

В Галичинї українсько-руське слово виборало собі вже досить широку свободу і досить загальне признанє. Але тут знов розвоеви лїтератури стоїть заваді малочисленність і бідність інтелїґенциї і страшно нужденне економічне положенє народнїх мас. На Угорщинї народня маса ще біднїйша і ще темнїйша, а інтелїґенция або змадяризована, або мовою фільська і не дбає про интереси того народа, а в питанях лїтератури і науки заплїснїла на такім ступнї, який був у Европі може в XV. або XVI. віцї.

Але власне з того полїтичного і социяльного положеня українсько-руського народа вияснюєть ся особливий интерес, який може мати лїтература сего народа для иньших словяньских народів і для тих держав, у котрих жиє той народ. З социяльного погляду українсько-руська лїтература є лїтература мужицька, una letteratura plebea, як писав колись Драгоманов. Значить, і сюжетами своїми вона мусить стояти близько народного масового житя, і викладом, нового, методою писаня мусить бути популярна, розуміє ся, в широкім значіню сего слова. Вже се одно дає ґарантію, що всякі реакцийні напрями, всякі вискоки в родї штуки для штуки, перезаги форми над змістом і т. и. не можуть мати в нїй тривкого поводженя, що вона більше нїж яка небудь иньша лїтература повинна дбати про простоту, ясність і прозорість композициї, загальну зрозумілість сюжету і вислову, глубоке зрозуміне народнього житя і его интересів. А з полїтичного роздїлу і ґеоґрафічного положеня українсько-руського народа на розграничі між племенами, великоруським, білоруським, польским і словацьким, а також Грузинами, Румунами і Мадярами, випливає те, що сей народ мусить бути натуральним посередником між сходом і заходом, між північю і полуднем; хоч сам позбавлений державної самостійности, мусить на своїм орґанїзмі відчувати і в своїй житевій проґрамі зводити до купи та перетравлювати ріжнородні державні системи, займати становище супроти ріжнородних полїтичних течій, подавати свій голос у ріжнородних інституциях. Лїтература сплюджена серед таких обставин коли не хоче бути безцьвітним наслїдуванем ріжнородних чужих взірців, а орґанїчним випливом духових потреб і культурних интересів народа, мусить мати ширший нїж провінциальний интерес, се ми й бачимо на дотеперішнїх лїпших представителях українсько-руської лїтератури, на творах Шевченка, Марка Вовчка, Мирного, Федьковича і Драгоманова. Розбуджений в остатнїх часах рух серед українсько-руської інтелїґенциї, а особливо серед народнїх мас у Галичинї і ті проби орґанїзациї просьвітного і лїтературного руху, про котрі скажу в дальшім листї, дають ґарантію, що й на будуще ся лїтература не зійде з стежки вказаної сими талановитими робітниками і займе не остатнє місце в ряді новочасних словиньских лїтератур.

Бібліоґрафія.

Буковиньский стїнний календар на р. 1899 вийшов вже з друку накладом „Рускої Бесїди“ і є до набутя в друкарни „Рускої Ради“ по цїнї 25 кр.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

РІДКИЙ СЛУЧАЙ!

Від великої славної швайцарскої фабрики пушок з музикою купив я дуже дешево 10·000 штук таких пушок і продаю, доки вистарчить запас, одну таку пушку з пружиновим механїзмом в полїрованій, ріжними фіґурами прикрашеній деревляній скринцї, з 28 тонами, граючою добре під ґарантиєю по цїнї 1·75 Не хоче ся вірити, але все таки то правда. Такий случай то рідко трафляє ся, отже прошу поспішити ся. В жадній хатї не повинно бракувати сеї прикраси.

Адреса:

H. Berliner, Wien II/3.

„Нагороди за розвязане загадки.

1. Нагороди з правдиво-золотих кишиневих годинників для мужчин,
2. „ „ „ „ „ для дам
3. „ „ правдиво-срібних кишиневих годинників для мужчин,
4. „ „ „ „ „ для дам
5. „ „ з панцирних срібних ланцушків до годинника,
6. „ „ зі срібних ланцушків до дамских годинників,
7. „ „ пушок з музикою з пружиновим механїзмом,
8. „ „ цигорниць з правдивої пінки і бурштину.

Наклад часописи „Spiritist“ подає, щоб розширити часопись, для своїх нових абонентів слїдуючу загадку і назначає повисші нагороди. Хто тих девять цифр в поодиноких полях квадрату так розставить, щоби в кождім рядку була сума цифри 15, получить нагороду і то за кожде розвязане. Ті абоненти, що не розвяжуть загадки дістануть гроші назад.

2	5	8
2	5	8
2	5	8

О нагороду старати ся можуть лиш ті, що рівночасно і розвязанем загадки пришлють пренумерату на 6 місяцїв в сумі 1·25 зр. і на кошти пересилки нагороди 25 кр. Адреса: Expedition pes „Spiritist“ Wien, II/3.

Вже вийшли накладом „Рускої Бесїди“

СТАТУТИ

для Райфайзейских кас

Дістати можна в друкарнї „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2, по цїнї 30 кр. з примірник.

Рухому

БУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по

50 кр. за 1 примірник

„Руска Бесїда“

в Чернівцях.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішлїть вашу адресу під **B300** до **Louis Wolff's** Annonc. Exped. Leipzig.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: **Wojtan & Co. Leipzig. L.**

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпе ень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїлене аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Дипльом почестний черновецкої краєвої виставы в р. 1886 за роботи переплетничі і ґалянтерийні.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

17-лїтна практика у Відни, Пештї і за границею.

КАРОЛЯ КОБЖИНЬСКОГО & ЙОСИФА РУДЗІКА

в Чернівцях улиця Паньска ч. 9.

Поручаємо ся до виконуваня робіт переплетничих, ґалянтерийних, картонажів, виробів із шкіри, альбомів, тек, паспартутів і иньших робіт луксусових, як також до виконуваня всїх робіт книгарняних після віденьских, нїмецких і францускиx взірцїв.

Лев Лопатиньский.

„ДО БРАЗИЛІЇ.“

Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4-ох актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр. Замовленя з провінциї у автора ул. Зибликевича ч. 18, Львів. У Львові набути можна в Старопигійский книгарнї.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ГОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 135. Чернівцї, пятниця дня 13. (25.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта-

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Братя Русини!

Сто лїт минає, як вийшла у сьвіт книжка, котрої завдане було дуже велике... Мала вона збудити у великім народї сьвідомість народної відрубности, винародовляючу ся інтелїґенцию того народу мала вона знов привести до того кореня, з котрого та інтелїґенция вийшла, мала стати та книжка почином відродин лїтератури того-ж народу.

Книжкою тою — „Енеїда“ Котляревского, що збудила русько-український нарід до нового житя.

100-лїтні роковини тої важної подїї припадають сего року, а нарід руский по всїх частях рускої землї сьвяткує сї епохальні роковини...

І Буковиньска Русь лагодить ся до сьвяткованя сего ювілею, вибравши на то день третого грудня.

Той день, котрим хочемо звеличати памятку тої так важної подїї в житю нашого народу, повинен зібрати в Чернівцях всю сьвідому буковиньску Русь, буковиньский руский народ у всїх его верствах, руську інтелїґенцию і руських хлїборобів.

Той день має стати доказом, що ми справдї вже відродили ся, що чуємо ся Русинами до крови і кости, що любимо нашу батьківщину, нашу рідну мову, що чуємо ся добрими синами нашої Неньки Руси-України.

Той день — маємо оправдану надїю — дасть доказ, що Русини всї чують ся за одно, що вони сильні і горді почутєм своєї народности. Сурдут і сердак не зробить ріжницї між Русинами, всї вони як одна велика родина являть ся в Чернівцях, щоб взяти участь в тім так великім народнім сьвятї...

То-ж Братя Русини! На день третого лат. грудня с. р. на Введенїє приїзджайте до Чернівцїв, щоб взяти участь в сїм народнім сьвятї і своєю присутностию дайте доказ своєї народної зрілости.

Від комітету для звеличаня 100-лїтних роковин відродженя русько-української лїтератури.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий. Денис Єремійчук. Попович Омелян. Пігуляк Єрофтей. Манастирский Омелян. Єх Лев. Др. Теодат Галїп. Юлїян Кобиляньский. Ганкевич Гр. Шпойнаровский Сергій. Черский Василь. Бриндзан Теофіль. Лев Турбацкий. Кобиляньский Олександер. Іван Созаньский. Йосиф Мицак. Гриць Токар.

ПРОҐРАМА

сьвяточного обходу 100-их роковин відродин русько-української лїтератури.

Дня 3-го грудня о г. 11-ій рано **Сьвяточний ранок** в сали Музичного Товариства. Проґрама его:

1) Хор;
2) Повитанє гостий;
3) Відчит д-ра Стоцкого;
4) Хор.

О годинї 3-ій пополудни **Сьвяточне представленє театральне**. Проґрама его:

1) Великі роковини, прольоґ перед виставою „Наталки Полтавки“, написаний Іваном Франком, віддеклямує п. Лев Лопатиньский;
2) Увертура до „Наталки Полтавки“ Лисенка;
3) Виставленє „Наталки Полтавки“ в сали міского театру при ласкавій співучасти панї *Лопатиньскої* членами дружини русько-народнього театру „Рускої Бесїди“ у Львові;
4) Образ з живих осіб.

Підчас сего представленя буде грати музика 41-го полку.

О год. пів до осьмої вечер в сали Музичного Товариства **Сьвяточний вечер**, а іменно концерт музики 41-го полку і спільна вечера з промовами представителїв буковиньскої рускої громади.

На Сьвяточний ранок вступ буде лиш за безплатними білєтами, по котрі просимо вже тепер зголошувати ся, щоби потім виминути непорозуміня. По білєти треба зголосити ся під низше поданою адресою і прислати заадресовану і офранковану коверту на висилку жаданого числа білєтів.

Цїни місць в театрі такі: Льожа 6 зр.; фотель 1.20 зр.; крісло 1 зр.; крісло на бальконї 50 кр.; партер 50 кр.; партер для студентів, селян і войскових 30 кр.; ґалерия 20 кр. По білєти просимо зголошувати ся і присилати гроші під низше поданою адресою, бо дуже можливо, що в день самого сьвята білєтів вже не можна буде дістати, щоб не було отже заводів, кривдовань і жалїв.

Вступ на сьвяточний вечер враз з вечерою (без напитків) 1 зр. 50 кр. Хто хоче в тім вечері взяти участь, той мусить наперед зголосити ся, бо, щоб вечеру відповідно приладити, треба знати число участників. Хто отже до пятницї т. є. 2-го грудня не зголосить своєї участи у сьвяточнім вечері і не пришле гроший, той у вечері участи взяти не може, бо се пошкодило би порядкови.

Всї зголошеня і гроші просимо посилати на адресу: **Михайло Івашко**, касиєр „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Полїтичні замітки.

З угодової комісиї.

В угодовій комісиї вели ся. передвчера дальше розправа над арт. II. правительственного предложеня. Против того артикулу промовляли вже попередного засїданя пп. Лехер і Ґрос. Як перший бесїдник вчера відповідав їм пос. Вахнянин; виступаючи против твердженя пос. Лехера, мов би Австрия вже европейским державам, з якими має трактати, подавала цїлковиту запоруку, що права, які они зискали на цїлий час істнованя тих трактатів, не підпадуть жадвоволенє і доповненє. Она була одним з тих стовпів, на котрих опирало ся его житє; упав би сей стовп, то впала би цїла будівля, а разом з нею і він. Коли отже по так короткім пожитю, він мусїв з нею розлучити ся, стратив рівновагу. Здавало ся єму, що щось єму бракує, що він не цїлий, а судьба причинила ся лиш до того, щоби его зруйнувати.

Коли побачив він тепер свою донечку, зворушило ся в нїм щось; фон Бляйхроден називав се „щось“ природною душею, бо він робив ріжницю поміж душею природною і поміж тою штучною, яку дає нам образованє. Він чув се, що він тепер привязаний до житя, що він не вмре, єсли замкне колись очи, лиш що его душа буде жити далї в дитинї, одним словом він розумів, що его душа дїйсно безсмертна, хоть би тїло навіть поборене силами природи погибло. І від тої хвилї полишив его песимізм. Хоть часом сердив ся він, коли чув, як деякі его краяни, в безмірі радости, приписували щасливий вихід війни, кільком індивідуам, що сидїли в своїх повозках і здалека лиш крізь шкла оглядали битви, — але то була лиш хвилева сердитість. Він побачив тепер, що песимізм є перешкодою в розвою, і став оптимістом з обовязку. Але він не важив ся повертати назад в свою вітчину, бо бояв ся знов знеохотити ся; зажадав отже відпустки, забрав свій невеликий маєток і поселив ся в Швайцариї.

(Конець буде).

Докори совісти.

Оповіданє

Августа Стріндберґа.

(Дальше).

Поручник фон Бляйхроден встав, вийшов скоро з церкви і натрафив на лїкаря, що ждав на него, щоби обсервувати вплив церкви на него. Недужий взяв лїкаря за руки, глянув єму бистро в очи і спитав:

— Де моя жінка? Ведїть мене до неї, але скоро. Де вона?

— Ваша жена і дочка — відповів лїкар спокійно — ожидають вас там в долинї на Рю де Бур.

— Моя дочка? То я маю дочку? — закликав пацієнт і почав плакати.

— Пане Бляйхроден! Ви дуже зворушуєте ся!

— Так! пане доктор! Таким вже тут стає чоловік!

— Ходїть отже і збирайте ся до виходу! — сказав лїкар і взяв недужого за рамя, — за пів години будете при своїй родинї і вертаєте знов до житя.

Оба вони счезли у великих сїнях.

* * *

Поручник фон Бляйхроден був то зовсїм модерний тип. Правнук француской революциї, внук сьвятого союза, син 1830 р., що розбив ся на скалах революциї і реакциї. Коли в двайцяти роках житя пробудив ся він до сьвідомого житя, коли спала єму полуда з очий, так що він пізнав, в якій сїти брехнї він находить ся, здавало ся єму, що він довго, довго спав а тепер по пробудженю найшов ся в домі божевільних, де крім него нема нї одного чоловіка при здоровім розумі. Він вже перестав вірити, надїю на ратунок стратив він, кинув ся отже на песимізм, щоби ним, так як опіюм задурити себе і вмовити в себе, що нема лїку на сей біль. Розчитав ся отже в Шопенгавері, а потім потонув в Гартманї.

Але суспільність кликала его до себе і жадала від него, щоб він заняв яке місце. Він кинув ся до науки і вибрав таку, що мала найменьшу стичність з теперішностю, т. зн. ґеольоґію, а радше ту єї часть, що займає ся ростинним і зьвірячим житєм минувшої доби, — палеотольоґією. Як насунуло ся єму питанє на голову: З якою користию для людскости?—то відповідав собі: Для себе самого! Щоб себе затуманити. Він не міг читати навіть дневників, бо фанатизм і загорілість, яка в них пробивала ся, подобала єму на божевільність. Тримав ся отже здалека від всього, що могло би єму пригадати теперішність і думав, що тим чином задержить ще здоровий розум.

Не могучи відсунути ся з під власти непоборимих прав о удержаню роду людского, оженив ся він, а в своїй жінцї найшов щастє,

ній зміні ані зменшеню, навіть в тім случаю, коли-б Угорщина відділила ся від Австриї що-до господарского союза. Бесідник доказує, що Австрия не має ані права, ані обовязку в тім напрямі давати поруки за Угорщину.

Відтак по бесіді пос. Менґера, котрий жадає поправок в арт. II., забирає голос референт, пос. Кафтан, і відпирає закид мов би Молодо-Чехи хотіли на безправній дорозі вимочи заспокоєне своїх жадань. Правною підставою є рівноправність всїх народів, і ся, а не жадна иньша підстава лучить нині правицю. Остаточно просить о приняте арт. II. з виключенем всяких змін і додатків.

При голосованю принято арт. II. в редакциї субкомітету, і приступлено до нарад над арт. III. що-до зобовязань, заключень і виповіджень при нових контрактах.

Посли лївиї Льорбер, Койвер і Лехер ставлять додатки і поправки, а послїдний запитує, чи на Угорщини є вигляди парляментарного полагодженя угоди, — а коли-б так не було, що наміряє зробити правительство ґр. Туна?

Міністер торговлї, бар. Діпавлї у відповіди на те заявив між иньшим, що обави о безконтрактовий стан суть безпредметові, коли лише комісия і палата до дня 1-го січня ухвалить митово-торговельний трактат, — а се не таке трудне. Ще нині Угорщина випередила Австрию богато в розправах над угодовими предложенями, бо там найважнїйші предложеня вже приняті в комісиях і приготовані під наради повної палати. Коли угорска опінїя набере пересьвідченя, що полагоджене угоди в Австриї вже не відлягає жадному сумнївови, тоді і так прискорять парляментарну роботу. Коли митово торговельний трактат полагодить ся ще в сїм роцї в радї державній, можна буде застеречи дальший час для переведеня цїлої угоди, взглядно установити провізорию, що мало би цїху і назву провізориї інтересу.

Цїлий ряд опозицийних бесідників забирав потім голос, а їх бесїди дадуть ся зібрати в одну заяву; ніле предложене не є до приняття, а з ним і арт. III. На кінци відповіли пос. Карник (Молодочех), мельник, котрий не видить в правительственнім предложеню тих шкід, якими полохає лївиця опінїю і референт посол Кафтан.

Відтак принято арт. III. після проекту субкомітету з малою стилїстичною зміною, і приступлено до арт. IV. „про евентуальну зміну або знесене законів і тариф митових в краях обох половин монархії.“

Пос. Шлеґель (вірноконст. вел. посїлість) ставить додаткове внесене що-до удержаня дотеперішних тариф на случай, коли-б до кінця 1902 року не згоджено ся на нову, дефінїтивну, митову тарифу. По его умотивованю сего внесеня перервано розправи, і слїдуюче засїдане назначено на середу.

Посол Дашиньский і ґраф Тун про Галичину.

Вівторок вела ся в радї державній дискусия над завішенем виємкового стану в Галичинї. Перший промовляв Дашиньский. Зазначив він, що тілько бута аристократиї могла в 30 вершах підперти перед палатою потребу віднятя трем мілїонам населеня его конституцийних прав. А головним виновником сего проступу є ґр. Тун. Він рядить тут у Відни закулїсовою полїтикою з тою великою, історично напитнованою кастою, котра свою вітчину довела до руїни, а тепер всемогучо рядить в краю і в державі. Від тих людий, від шляхтичів, ми зажадаємо рахунку. Бесїдник малює тут крайне, нужденне положене галицкого мужика, і підпирає свої виводи яркими числами і датами. Він предвиджує, що шляхта поспішить ся вказати на пейсатих жидівских лихварів і визискувачів, як на причину галицкої нужди. але готов доказати, що все, що роблять для шляхти, за їх волею і призволом. Першим гріхом є темнота. На 6065 громад 2·500 не має жадної школи. Не диво тому, що ще доси може удержувати ся між темним народом повірка, що архикнязь Рудольф жиє в горах, і чекає лише спосібности, щоби дати знак до визволеня люду. А в виду того один член польского кола не завагав ся сказати до депутациї народних учителїв: як на бідних учителїв, що просять о підвисшене платнї, ви надто прилично одягнені. Дистинґовані панове, що переняли знов на себе пропінацию, не можуть самі шинкувати горівку зі своїми дочками — до того власне добрий жид, нехарний корчмар, лихвар сїльский. Жид платить панам о 50% висший чинш найму, ніж ті панове краєви, а за те мають паньску охорону свого визиску і проступків. Шляхта не погордила 66 мілїонами, які отримала за право розпиваня і задуруваня люду. В послїдних лїтах они дістали ще більше. В роцї 1856 одержали 200 мілїонів за волю селян. На заложене їх „Кредитового товариства земского“ дали їм фонди, які зібрано з кар грошевих, що свого часу платили селяни. Галицкі магнати приймають від правительства опусти для своїх горалень, але для розвою промислу в краю не роблять зовсїм нїчого. — Відтак переходить бесїдник до виємкового стану, і подає такі причини, чому его завели. Спільною ідеєю демократичних партий є поборюване Кола польского. — Мимо шалених, виборчих надужить опозиция взяла верх в богато округах. Тодї станчиківске сторонництво видумало новий оклик: Против социяльно-демократичної трутини, трутину антисемітску! А до того прийшли ще і славяньскі наклики з часів Баденього. Підбурено селян в той спосіб, що они кинули ся бити жидів. Тодї прийшли вибори в Сяноцї і підла тактика побоїв буками, заараньжована Стояловским і Шаєром. Се провадило до дальшого замішаня. Селяни по просту не давали собі витолкувати, що се не дїє ся з цїсарского розказу, бо були пересьвідчені, що цїсар позволив бити жидів, а власти не будуть ставати тому на перешкодї. І так прийшов виємковий стан, і приїхав кат Зелїнґер. Але вістре тих заряджень звернуло ся против социяльної демократиї. І тут розпочинає ся злочин теперішного мінїстерства. Тут бесїдник наводить факти переслїдувань социял-демократів полициєю, судами, асентирунковими комісиями, урядами почтовими, старостами і прокураториєю.

По нїм промовив президент мінїстрів ґр. Тун і виступив в обороні урядників, тим більше, що они самі не можуть боронити ся. Дальше доказував ґр. Тун на основі закона о одвічальности мінїстрів, що обжаловане есть неоправдане. Закон виразно установляє случаї, в котрих треба завести стан виїмковий, а такі случаї були в Галичинї; було іменно 5 підпалів, 150 случаїв рабунку і множество иньших злочинів. Велика часть тих ексцесів була вимірена против жидів, котрі преці мають повне право рівноуправненя а що-до котрих держава має обовязок взяти їх в оборону. Ґр. Тун вказав відтак на шкідливу роботу одної части галицкої праси і сказав, що правительство зробило, що могло, щоби стан виємковий тревав як найкоротше. Доси знесено его вже в більшій части повітів. Правительство бажає, щоби як найскорше можна сказати, що в краю настав спокій. Намістникови ґр. Пінїньскому належить ся вдячність за заведене стредств ведучих до цїли. Наконець заявив президент мінїстрів, що на правительство нїхто не робив пресиї і стан виємковий був заведений з конечности.

Бесїду ґр. Туна повитала правиця грімкими оплесками, по чім дискусию перервано.

З депутациї квотової.

Австрийска депутация квотова переслала угорскій квотовій депутациї своє остаточне nuntium. Є се витяг з протоколу засїданя з дня 16-го с. м., де заявляють, що відкинене пропозиций австрийских угорскою, квотою депутациєю не було анї несподїваним, анї недожиданим. Тілько тон угорского nuntium здивував австрийску депутацию квотову, бо дотеперішний хід укладів не уповажняв до такого наглого, а навіть прикрого зірваня. Дальше представляє австрийске nuntium перебіг тих укладів від червня с. р., відповідає подрібно на критику австрийских пропозиций, подає ще раз підстави тих пропозиций на основі чисел, і вкінци визказує жаль, що довгі спільні переговори не довели до жадного висліду. Рівночасно nuntium з цїлою рішучостию відпирає заміт комунікату угорскої депутациї квотової, мов би з ріжних позиций рахунку австрийских пропозиций виявляло ся стремлене до визиску і користолюбности Австриї.

З угорского сойму.

В угорскім соймі свищуть і кричать, бють по пультах і тупають ногами незгірше, як в австрийскій палатї державної ради. На порядок дневний перед вчерашного засїданя прийшла справа памятника Генці-ого, і викликала грізні бучі, що тревали через цїлий день, аж до півночи. В тих авантурах брала участь також і ґалерия так, що остаточно полїция мусїла опорожнити єї, при чім арештовано кількох демонстрантів.

Засїдане зачало ся острою полемікою опозицийних послів на послїдну промову мінїстра краєвої оборони Феєрварого. Пос. Апоний виступає при тім против Банфі-ого, зваляючи на него вину, що він підорвав угорский патріотизм, і заколотив дотеперішні, гармонїйні відносини між армією а народом.

Тепер виступив, серед великого гамору на лївици, мінїстер краєвої оборони Феєрвари в обороні рескрипту мінїстра війни Кріґсгамера. Підчас его виводів підносять ся на лївици безнастанні крики і верески. Тому-ж і Феєрвари звернув ся до неї зі словами: — Отсе партия, що руйнує честь вітчини, партия бойкоту! Тим визвав мінїстер лївицю до скажених протестів і криків. Не дають єму дальше говорити, домагають ся прикликаня его до порядку, жадають відобраня голосу, кричать за перервою засїданя. І дїйсно президент перериває засїдане на 10 мінут.

Але коли отворено назад засїдане, крик і гамір ще зміг ся. Сам президент не може прийти до голосу. Богато послів записує ся на лїсту бесїдників, а нїхто не може прийти до слова серед загального непорядку в палатї. Замішане тревае доти, доки президент, серед пекольного крику і гамору, не перервав знов засїданя на цїлу годину.

О год. 4. президент отворив засїдане, і наставав, щоби по мисли реґуляміну мінїстер краєвої оборони Феєрвари докінчив свою промову. Але на лївици повстає знов страшна буча. Кричать: Мусить перепросити! До порядку! Жадаю голосу! А правиця на те: Мовчати! Ми слухаєм мінїстра і нїкого більше. При оглушаючім вереску і акомпаниментї ударів об пульти предсїдатель знов перериває засїдане на годину.

О год. 5. віцепрезидент Кардос отвирає засїдане, і дає голос мінїстрови Феєрварови. Лївиця глушить его окликами „проч з ним!“ правиця старає ся перекричати: „Слухайте мінїстра!“ По добрій хвили такого загального крику, президент знов перериває засїдане. Правиця при кождім завішеню засїданя уряджає мінїстрови Феєрварови горячі овациї, а єї оплески і оклики „Еліен!“ заглушують крики лївиці.

О год. 6. знов отворено засїдане не з лїпшим успіхом, як до тепер. Крики, свисти, тупане ногами і бите по пульпітах не устає, і президент мусїв ще пять разів замикати і отвирати засїдане. Послїдний раз отворено засїдане о годинї $^1/_2$12 в ночи. Заявляє, що задля спізненої пори замикає засїдане, і слїдуюче назначає на вівторок. Правиця опускає салю, лївиця зістає і демонструє. Ґалерия бє шалені брава, повіває хустками, нарештї зачинають сьпівати пісню Кошута. Полїция входить на ґалерию, і опорожняє єї. Кількох демонстрантів арештували.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 24-го падолиста 1898.

Отворене читальнї в Станівцях долїшних відбуде ся дня 4-го грудня.

Комітет основателїв „Краєвого Союза кредитового“ подає до відомости, що по день 20-го падолиста с. р. приступило в члени Союза 64 членів з 94 декларованими удїлами на квоту 2.375 зр., на що вилатили готівкою 2.161 зр. 50 кр. Хто має намір вступити ще в члени Союза, нехай з огляду на близький вже речинець перших загальних зборів надсилає чим скорше на адресу „Днїстра“ удїл і вписове.

І. Загальні збори „Краєвого Союза кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, відбудуть ся дня 8. лат. грудня т. є. в четвер о год. 10. рано в компатах Товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ (Ринок 10., II. поверх) з слїдуючим порядком дневним: 1. Вибір предсїдателя зборів, 2. Справозлане комітету основателїв, 3. Вибір 12 членів Ради надзираючої і 6 заступників членів Ради (§. 36 стат.), 4. Вибір 3 членів комісиї (§. 52 б), 5. Внесена і інтерпеляциї членів. — Право участи в загальних зборах мають члени Товариства, котрі що найменьше 1 удїл в цїлости вилатили (§. 50 стат.). На загальних зборах беруть участь члени особисто; правні особи заступають їх законні представителї (§. 51 стат.). Загальні збори мають право рішати без огляду на число присутних членів (§. 55 стат.). Членів Дирекциї заіменує Рада надзираюча з поміж членів Товариства (§. 30 стат.). О як найчисленнїйшу участь упрашає комітет. Львів 19. падолиста 1898. *Др. Я. Кулачковский, Др. К. Левицкий, Др. С. Федак.*

Катастрофи. В Ґроскельм на прускім Шлеску кинено ночию крізь вікно до помешканя одного купця динамітову бомбу, котра експльодуючи знищила цїлу домову обставу. Стеля комнати запала ся. Родина купця дивним способом уратувала ся. Замах виконав хтось імовірно з мести. — З Cardiff доносять, що на корабли „Sachsen“ в тамошній пристани лучила ся експльозия. Цїлий корабель, наладований вуглем, запалив ся. Кількох людий з залоги тяжко попекло ся. — Під Джерсі Сіті в Америцї в часї густої мраки наїхав зелїзничий поїзд на робітників, що були заняті при укладаню шин. Одинайцять осіб згинуло, а шість ранених.

Експльозия. В недїлю по полудни в реставрациї Бельві, що містить ся під льокалем бюра аґентиї Гаваса в Парижи, лучила ся експльозия. Цїлий будинок по части знищений, а по части ушкоджений. Вибух ранив кількох слуг, а викинувши двері реставрациї на дорогу, убив переходячу тамтуди женщину. Причиною пригоди має бути вибух ґазу або спіритусу.

Осїнне чудо в Тироли. В цїлім Тироли настало тепер серед так пізної осени справдешне чудо. З Інсбруку, столици Тиролю доносять, що там зубіча на північній сторонї міста, положені до сонця, покрили ся весняними цьвітами, зацвили т. зв. божі ключики і брендушки. У висотї більше як на 1.000 метрів понад уровенем моря цвитуть і зародили суницї; в долинї горішного Іну показали ся сьвітячі в ночи Іванові мушки. В долинї Галь зацвили альпейскі рожі (рододендрони). В Штубен, котре лежить вже на 1.400 метрів високо, город в гостинници „під почтою“ повен сьвіжих цьвітів. В Ст. Якоб під горою Арль, де вже кінчить ся управа дерев овочевих, зацвила ще яблінка, а в Бріксен зацвили навіть каштани.

Миш підпалила. В Темешварі на Угорщинї згинув траґічною смертию тамошний кравець Тома Павлїчек. Миш підпалила его і він удушив ся в димі. Оподї о 11-ій годинї вечером ляг він спати, хоч як здає ся, мусїв чути якийсь дим в хатї і заснув твердо. Може в годину по тім вибухнув в его комнатї огонь. Коли люди вбігли до середини, застали вже его неживого, а горіла шафа, в котрій він держав свою одїж і біле та звичайно ховав там фосфорові сїрнички. Доходженя полїцийні навели на здогад, що здаєсь миш стала гризти сїрнички, котрі запалили ся, а від них займила ся одїж а відтак і вся обстава, що стояла близько шафи.

Невинно 30 лїт в вязници держано якогось Джіованні Пірма в Flumin maggiore коло Казїярі, в Сардинїї. Був він обжалований о убийство. Коли по доконаню нападу его зловлено і сконфронтовано з

умираючою жертвою, зізнане випало в некористь Пірми. В наслїдок сего его засуджено на досмертну вязницю. Перед кількома днями зголосив ся до суду справдїшний убийник, котрого рушило сумлїне. Цїлу справу взновлено, а убийника і співвинних віддано в руки справедливости. Пірму яко цїлком невинного випущено на волю. Дома чекав на него 30-лїтний син, котрий в хвили зловленя батька був 14-дневним немовлятем. Пірма має тепер 54 лїт і надїє ся від правительства богатої нагороди.

Здоровий жолудок. Перед кількома днями понисував ся в операцийній сали проф. Вайнлехнера у віденьскім шпитали француский „артист“ Клїко. В присутности кільканайцятьох медиків проликнув насамперед тяжку шаблю, відтак впровадив собі до жолудка ще кілька иньших шабель, так глубоко, що лиш ручка кождої виставала з уст. Вкінци виймив свій годинник і також впустив его до жолудка, придержуючи конець ланцушка рукою. Кождий з участників приложивши голову до жолудка „артиста“, міг виразно почучи, як годинник правильно тикав. Клїко має до 30 лїт, є середного росту і сильно збудований. В своїх штуках вправляв ся вже від дитиньства.

Фантастичні проекти. Серед тисячі фантастичних проектів, що мають увінчати всесьвітну виставу париску в 1900 р., годить ся зазначити два найфантастичнїйші, котрі найбільше виставили на пробу терпеливість членів виставової комісиї. Ходить нї меньше нї більше, лише о — устроєне в Парижи моря, щоби прибувши на виставу гостї могли уживати морских купелий. Автор проекту, бувший ученик париской політехніки, думає, що при помочи сильних машин можна би спровадити рурами достаточну скількість морскої води з каналу Ля-Манш. Купіль коштувала би в звичайні днї 5 франків, а в недїлю 50 сантимів і в сей спосіб всї верстви населеня могли би користати в Парижи з морских купелий. Уряджене моря коштувало би дрібницю — 25 мілїонів фр. — Иньший проектодавець, для котрого також нема нїчого неможливого, хотїв би замінити лїсок Vincennes на дикий парк, в котрім замість кріликів і вивірок ходили би свобідно льви, тиґри, леопадри і иньші хищі зьвірята. Цїкава лиш річ, хто тодї відважив би ся пійти до того парку.

Наука, штука і лїтература.

Лїтературно-Науковий Вістник, книжка одинайцята за надолист 1898 р. — Зміст: *Великі роковини*, прольоґ Івана Франка. *Шевченко иро Котляревского.* Виривки з повісти Шевченка: „Близнюки“. *На полях.* варис Ольги Кобилянської. *Самотою на чужинї*, поезиї А. Кримського. *На селї*, повість М. Школиченка. *З татарских легенд Д. Маміна Сибиряка*: Баймаган. *Американьский претентент*, повість Марк-Твайна (глави XX — XXII). *Осїнне сонце*, поезия Л. Якобовского. *Українсько-руське лїтературне відродженє в історичнім розвою українсько-руського народу*, — відчит проф. Мих. Грушевского. *Перші виданя Енеїди.*—М. Грушевского (з портретом і. Котляревского і заголовком першого виданя Енеїди). *Котляревский і його Енеїда*, відчит проф. д-ра Смаль-Стопкого. *Ювилей відродженя українсько-руського письменьства. Ювилей 25-лїтної лїтературної дїяльности д-ра Івана Франка* (з портретом Івана Франка). *Із чужих лїтератур.* (Новини російської лїтератури: Л. Толстой; Чехов; Боборикін; Мамін Сибиряк й иньші „сибиряки“; Потапенко; Микулич; Горькій; ювилей Белїньского) — Мих. Грушевского. *Перша руська вистава штуки* — Івана Труша. Хроніка і бібліоґрафія. — До сеї книжки долучені запросини до передплати Лїтературно-Наукового Вістника. В сих запросинах пише редакция „Вістника“ від себе таке:

Не зважаючи на численні перешкоди, на апатию громади, на непевність, майже припадковість нашої лїтературної продукциї наслїдком того, що наші писателї, розкидані по широких просторах, працюють без спільного порозуміня і звичайно мусять добивати ся шматка хлїба зовсїм иньшою, не лїтературною працею, — не зважаючи врештї на сумні досьвіди, зроблені з „Зорею“, що могла держати ся тілько завдяка значним материяльним жертвам, Наукове товариство імени Шевченька приступило з кінцем 1897 р. до видаваня поважного лїтературно-наукового місячника, видаваного на взір заграничних „Revues“. Проґраму виданя в прирівнаню до „Зорі“ розширено дуже значно. Заведено переклади визначнїйших творів з чужих лїтератур, а надто обік критичних розборів усего виднїйшого в нашій лїтературі, також огляди і студиї про виднїйших чужих писателїв, про нові напрями в сучасній творчости, в сучасній думцї і в сучасних суспільних змаганях.

Успіх такого, збільшеного обемом і розширеного проґрамою виданя можливий тільво при щирім співдїланю всїх наших письменьских сил, при гуртовій участи як найширшої громади читачів. Редакцийний комітет докладав усяких заходів, щоби приєднати для „Лїт.-Наук. Вістника“ як найбільше письменьских сил чи то з ряду наших старших, заслужених уже, чи зпоміж молодших, навіть початкових, а талановитих письменників.

Перший рік видавництва „Лїтературно-наукового Вістника“ сьвідчить найлїпше про успіх тих заходів. В чотирьох великих томах (12 книжках, кожда по 180 — 200 сторін друку) подано читачам за дуже низьку цїну 8 зр. коло 140 аркушів друку, а в них звиш 50 більших і меньших оповідань, звиш 70 поезий, дві драми і одну комедию; в лїтературно-науковій части подано 11 детальних характеристик дїяльности ріжних наших і чужих писателїв, чотири статї загального критично-естетичного змісту, 16 критичних розборів ріжних новинок нашої лїтератури, 4 працї наукові (з історії і суспільного житя), кілька справоздань з наукових і культурних подій (конґресів та з'їздів), дві працї загальнїйшого змісту до історії нашого лїтературного і національного розвою, в кінцї кілька фелєтонових розвідок на ріжні сучасні теми, 10 кореспонденций з України і довгий ряд звісток про всякі лїтературні і наукові новини з нашого і чужого ґрунту. Взагалї помішено в першім роцї Лїт. наук. Вістника коло 170 більших або менших праць, а з них 40 перекладених, а решта зовсїм або більш-менш ориґінальних. В працї над Л. Н. Вістником взяло участь 41 наших писателїв і писательок, а надто тут подано перекладом твори 27 писателїв і писательок чужомовних. Що й якість тих праць не приносить сорому нашому письменьству, се доказує факт, що деякі з них дочекали ся вже перекладу на иньші мови, про иньші з похвалами заговорила критика, тай цїле виданє нераз підложено безстронними людьми як сьвідоцтво серіозної лїтературної працї серед нашого народа, як один із красших актів у ювілейнім роцї столїтя нашого національного відродженя.

Здвигнене жертволюбністю Наукового тов. ім. Шевченка, піддержуване безкористовностию працею наших і без того вбогих письменників виданє „Лїт. наук. Вістника“ не без труду мусїло здобувати собі становище серед нашої громади. Нещасні полїтичні обставини порозділяли нашу громаду на дрібні шматки державними кордонами національно-полїтичних поглядів та вірувань. А в додатку до сего наше виданє ще перед своїм народженем стрічало ся з недовірем, а перші его кроки зазначили ся ґазетярскою полемікою.

Та проте редакцийний комітет спокійно йшов своєю дорогою, дорогою щирої, совісної працї, обективної критики, пошанованя для всякого творчого прояву серед нашого народа і пошанованя для всякого щирого переконаня. Одушевлений одною думкою комітет нікому не накидав своєї думки, не стїснював авторів у своєріднім способі висловлюваня їх думок і ідей, пильнуючи при тім чистоти рідної мови і дбаючи про те, щоб „Лїт. наук. Вістник“ давав образ духових і лїтературних змагань сучасного цивілїзованого сьвіта і рівночасно не був невольником якоїсь одної течії, одної моди або школи, а головно-щоб нїколи не переставав бути орґаном українсько-руським, виразом своєрідної форми і своєрідного змісту українсько-руського духа і творчости. А над усе комітет дбав про те, щоб із „Лїт. наук. Вістника“ зробити огнище спільної духової працї для Галичан, Буковинцїв Українцїв, щоби бодай на тім полї, де не можуть роздїлити нас нїякі кордони, ми всї, по сей і по той бік Збруча, чули себе одною сїмею, обіймали себе одною любовю, займали ся одною працею.

З правдивим вдоволенем повинні ми піднести, що наша громада, особливо та її не дуже широка частина, що щиро прихиляєть ся до нашої національної ідеї, повитала його радо. „Лїт. наук. Вістник“ став першим лїтературно-науковим орґаном в нашій лїтературі, котрий в першім роцї свойого істнованя здобув собі на стілько передплатників, що зможе покрити кошти друку і скромні кошти редакциї. Підносимо се як великий здобуток, хоча в прирівнаню до того, як стоять такі видавництва у иньших народів, се значить ледво перший реальний крок. Наше виданє, на жаль, зовсїм не стоїть ще так сьвітло, щоби могло подумати про уплату бодай скромного гонорара для всїх, або хоч для самих незаможних писателїв, або щоби могло подумати про розширене свойого обему чи своєї проґрами.

Від нашої громади залежати буде дальший і успішнїйший розвій сего виданя. Запрошуючи всїх, кому дорогий зріст нашого слова, нашої місиї, нашої національної творчости, до передплати на „Лїтературно-науковий Вістник“ комітет висловлює надїю, що та передплата на 1899 рік буде численнїйша і точнїйша, нїж була на 1898 р., що наш журнал знайдеть ся в кождій в інтелїґентній родинї, яка може здобути ся на сей маленький видаток, а ще не вирікла ся свого народа.

Обяви щирого запалу, солїдарности і духового розбудженя, котрих ми були сьвідками в часї памятного ювилею нашого національного відродженя, дають нам запоруку, що лїтературні видавництва у нас не будуть уже зазнавати такої долї, як давнїйше.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

ІВАСЬ.

(З нїмецкого.)

Івась був бідний і недужий. Зверх дві недїлї не вставав з ліжка, все сумний, — бо на самотї. Матїр его була прачкою, мусїла гірко робити по людях на кавалок хлїба.

Хиба часом загляне до Івася сусїдка Горпина і принесе дитинї то борщу, то хлїба або води подасть.

Вікно в хатинї маленьке, виходило на рівнину вкриту старими липами. Там гралась громадка дїтий по шкільній науцї, а бідному Івасеви жалко ставало, а часом то і слеза покотить ся з его оченят. Та заздрости не знав він.

Якось серед хлопячої гри впала до Івасевої кімнати пилка через вікно і опинила ся на его ліжку. За нею показала ся у вікнї голова якогось школяра.

— Чи ту впала моя пилка? — спитав незнакомий школяр.

— Так — відказав Івась.

— Подай но менї її.

— Я не годен, я слабий.

— Що тобі є?

— Не знаю; всьо мене болить і сили не маю...

— Ти сам?

— Та сам, бо мамуня пішли на роботу — прати.

— То зачекай, зараз прийду до тебе.

Школяр скочив через вікно та за хвилину станув коло Івасевого ліжка.

Глянув на хорого, а чувство милосердя огорнуло его сильно і слези станули в очах. Але почервонів сейчас, — встидно стало ему, що він такий мягкосердний.

Слабе хлопя звертало бачну увагу на панича.— школяра та промовило:

— Ти дуже добрий!

— Як називаєш ся? — спитав по хвилинї школяр.

— Іван. А ти?

— Влодзьо. Той дім напротив належить до мого батька... мешкаємо в пятьох великих покоях.

Тут перервав нагло, бо видавало ся ему не на місци розказувати бідакови про богацтво.

— Маєш може які забавки? — спитав, хлопячи направи ти блуд.

— Не маю — відповів Івась.

Влодзьо вибіг; не минуло і пів години, як вернув. Він приніс хлопяти кльоцки до складаня і образки мальовані.

— Як? то ти даруєш менї тоє?—спитав здивований.

— Розуміє ся — відпер трохи згорда панич.

* * *

Настала буря в ночи. В хатї було зимно. Івась не міг спати, але мами не будив. Він знав, що мати его працювала гірко цїлий день.

Дивив ся у вікно і нагло наполоханий сїв на своїй постели!

Він видїв як дах напротивлежної хати займав ся.

— Мамо! — кликнув — Мамо! Але мати не пробудила ся.

— По що маю її будити? — погадав — Піду сам, мушу йти, бо Влодзьо загине.

Часу не гаїв, на борзї зібрав ся, а потім став лїзти через вікно на двір, на що й не мав сили.

Перелїз, побіг як міг під дім, що займав ся, та став з всьої сили кричати.

Вікно відчинило ся в горі; якийсь голос став ганьбити бідака, щоб не колотив нічної тишини. Але він не тратив відваги, лише кричав без впину:

— Горить, ваш дім горить!

Грозяче небезпеченьство спізнали мешканцї дому і стали ратувати.

Івась був радий чекати, поки не вийде Влодзьо, але не мав сили: в очах потемнїло, чув, що серце бити перестає, добув остатних сил і пішов до своєї хати. Але не дійшов. Впав на дорозї, скричавши злегка.

Прачка прочуняла зі сну, не знаючи чому; глипнула на ліжко дитини, — а оно пусте. Зі страхом закричала, побігла до вікна. Тут видїли її очи тілько страшний вид пожежі.

Вибігла на улицю і знайшла лежачого Івася. Добрі люди забувають на часок о огни, а помагають її перенести малого героя до хати.

Настав ранок. Сонце сьвітить ясно, кидаючи веселі проміні на опалені мури. В цїлім містї говорять лише про Івася, завдяки котрому не розширив ся огонь.

Лучі сонїчні вдирають ся до хатини та падуть на блїде лице Івася. Нещасна мати клячить при ліжку і гірко заводить. В дверьох стоять родичі Володимира і громадка дїтий. Всї несуть пучки сьвіжих цьвітів і подарунки.

Нагло встає прачка і каже повним болю голосом.

— Не жиє мій одинак! Не жиє!

Веселий усьміх счез з лиця гостий, сльози капуть, на ліжко падають цьвіти.

А Івась спить спокійно на віки...

Пер. Гр. Ток.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

в Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Ґлїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Ґлїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Ґлїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Ґлїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґураґумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґураґумори, Вами, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7 25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міші. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут и пїйше від черновецкого часу.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ
про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Сьвідоцтва відхідні
(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten є на складї в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,
ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Рухому

АЗБУКУ

для **шкіл народних,** нову, такої величини видала і продає по 50 кр. за 1 примірник „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Хочете заробити гроші? то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

„Руска Бесїда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“

даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ поп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 136. Чернівції, неділя дня 15. (27.) падолиста 1898 р. Ричник XIV.

БУКОВИНА

Виходить в Чернівцях
в
середу, пятницю і неділю.

Редакция, адміністрация
і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

Передплата на „Буковину"
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на по
передне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Складайте ся
на будову
„Народного Дому"
в
Чернівцях.

Wiener Ztg. з пятниції оповістила іменоване **Янку Лупула** маршалком Буковини, а заступником его д-ра **Ротта**.

Політичні замітки.

З ради державної.

В дальшій розправі над обжалованем ґр. Туна за заведене виємкового стану в Галичині замітна була промова п. Стапіньского з польского людового сторонництва.

Він звернув ся в палкій промові до всїх Славян, наклинуючи їх, щоби не мостили дороги абсолютизмови, памятаючи на пословицю: „нинї мені, завтра тобі". Безперечно, що галицкі розрухи мали масовий характер, але богато і прибільшили. А все лихо іде з пропінациї, з котрої пани стягають міліони. Горівка була причиною нещастя, тота горівка, що в Галичині рік-річно 20.000 людий веде на лаву обжалованих. До того і власти не виступили против розширюваних поголосок що-до дозволу цїсаря і папи римского, щоби бити жидів. Непорадне поведене властий мусїло в темнім народї виробити переконане в правдивість тих поголосок. А остаточною причиною є загальна нужда робучого люду в Галичині. Мужик зруйнований, ремісник придавлений фіскалізмом і фабричною конкуренциєю, торговля в жидівских руках. Банків для народу нема — він мусить іти в потребі до жида. Дїдич платить в зимі робітникови 8, 10, 12 до 15 кр. денно, а коли не хоче брати того, мусить гинути з нужди. Не против утиснених повинен звернути ся виїмковий стан, але против утискаючих. Але стало ся противно, і тому повинні міністри засїсти на лаві обжалованих.

Далї промовляли ще посли Бик, Віньковский, Окуневский і Мілевский. Закінчено дебату промовою Дашиньского що-до фактичних спростовань. Що-до д-ра Бика — сказав Дашиньский — то виявив він тілько свій і своїх жидівских товаришів нечуваний сервілїзм, що лежать у стіп Кола, хоть їх топчуть ногами. Але президент міністрів закинув менї, що я є аґітатором. В Америцї аґітатором є кождий кандидат на президента; у Франциї і Анґлїї аґітують міністри. Ґладсон дістав раз, підчас аґітацийної бесїди, гнилем яйцем в лице; обтер собі око і говорив дальше до люду. Бачилисьмо аґітаторів, що стали бурмістрами (веселість) і краєвими маршалками. Аґітатор — се явище сучасного народного руху, і я уважаю собі честию, що я є аґітатором. Відтак звертає ся бесїдник з тяжкими докорами против шляхти що удержує традицию liberum veto, традицию пїятики і традицию поєдинків. Заповідає, що в короткім часї виступить з пїлковито опрацьованою програмою, навіть можливо опортуністичною, що розібє коло польске на дві, або три части. Вкінци звертає ся против висказу пос. Мілевского, що в социялістах живе той сам дух, що в Бісмарку і Муравеві і просить ще раз палату, щоби голосувала за его внесенем.

При голосованю відкинено внесене Дашиньского 189 голосами против 96.

„Hier?" чи „Zde?"

Як звістно, зайшли при сегорічних зібранях контрольних в Чехах випадки, де покликані резервісти відповідали по чески „Zde!" а не по німецки „Hier!" Резервістів тих покарано, а клюб ческий зробив з того справу політичну. Радив він іменно передвчера над тим і ухвалив слїдуючу резолюцию: „Силуване ческих резервістів, щоби підчас контрольних зборів зголошували ся виключно в німецкій мові „не відповідає військовим приписам, а також не годить ся з трицять-лїтною, аж до послїдних часів практикою. Таке поступоване з'обиджає в найприкрійший спосіб національне чувство цїлого ческого народу, тим більше, що иньших австрийских народностий в той спосіб не понижуть. Щоби сему основно запобігти, клюб рішає: вручити правительству pro memoria представлене правної сторони тої справи. Що-до самої управи міністерства війни клюб витягне консеквенциї на иньшім місци." — В тій самій справі була у Кайцля депутация ческих студентів з Праги і почула від него відповідь, що „правительство не має найменьшого вплину на військову адміністрацию, длятого і не може вплинути на рішене в справі „zde". — Politik критикуючи сесю відповідь Кайцля пише: „Таке представлене справи мусить кождого счудувати. Хто приреченями наклонив Чехів голосувати (в спільних делеґациях) за трицятьма міліонами? Хто обіцював прихильно полагодити справу „zde"? Хто старав ся наклонити австрийске правительство до інтервеніонованя у ческих послів, щоби голосували за призволенем виданих вже 30 міліонів? Не хто иньший, як сам міністер війни. Єсли тепер не поведесь довести до порозуміня в тій справі, то она буде становити casus belli. Не треба дати дурити ся уступленем Кріґсгамера". — В кругах правиції говорять, що Молодо-Чехи грозять средствами пресиї, навіть відкиненем військового буджету в найблизших делеґациях, коли не увзглядинять їх жадань в тій справі. З Кріґсгамером не хотять навіть говорити, бо его не уважають вже за міністра війни.

Нові податки консумцийні.

З відновленем австро-угорскої угоди має наступити підвисшене консумцийних податків. Справа та не є зовсїм так легка до розвязаня, як би видавала ся. Морочить вона нашим міністрам фінансів голови і кождий з них має в тім напрямі иньший плян.

Після проекту д-ра Білїньского мало підвисшити ся податок від пива з 16·7 кр. на 25 кр. за кождий степень сакхаро-метричний; податок від горівки о 15 зр. від гектолїтра, від цукру о 6 зр. від одного цетнара метричного. Коли-б ті податки були вже увійшли, то принесли би державі доходу:

з пива	15	міліонів зр.
з горівки	12·9	„ „
з цукру	14·2	„ „

Опозиция против введеня тих податків була велика, тому теперішний міністер фінансів, др. Кайцль, „опустив" де-що з того. Его жадане є, щоби податок з пива підвисшено о 1·3 кр. за один степень сакхарометричний і гектолїтер, з горівки о 3 зр. від гектолїтра, а з цукру о 6 зр., так само як бажав его попередник міністер др. Білїньский.

В той спосіб принесе податок з пива о $2\frac{1}{2}$ міліона зр. більше чим тепер. Та надвижка, як і надвижка, що приходить з податку горівчаного, мали би покрити зменьшене доходів в наслїдок полекший, що мають бути признані меньшим і середним броварам. Стопу податкову 18 кр. стосувати буде ся тілько взглядом більших броварів, підчас коли бровари середні і меньші мають платити податок після стопи процентової 15, 10 і 5, відповідно до скількости пива продукованого, а то після степенованя 2.000

Докори совісти.

Оповідане
Авґуста Стріндберґа.

(Дальше).

Було се гарного теплого осїнного вечера у Вевей р. 1872. Дзвоник малого пансіону Ле Седр задзвонив на обід, а мешкаючі в пансіонї гостї збирали ся поволи в їдальній сали. Вони запізнали ся доперва тут і жили поміж собою сердечно, як то звичайно діє ся, коли стрітять ся люди на невтральнім для себе ґрунтї. Поручник фон Бляйхроден і его жена жили тут разом з тим Французом, що плакав тодї в шпитальній церкві, з Анґлїйцем, двома Росиянами, з Німцем, що жив тут разом з жінкою, а крім того була тут ще одна ішпаньска родина і дві Тирольки. Бесїда йшла між ними спокійна, весела і крутила ся коло ріжних тем.

— Нїколи я не думав, що земля може бути така гарна — говорив фон Бляйхроден і глядів на чудовий краєвид, що видний був крізь отворені двері веранди.

— Природа і на иньших місцях гарна, — відповідав на се Німець,—але я думаю, що то наші очи недужі.

— То правда, — сказав Анґлїєць, — але тут вона гарнїйша, як де иньде. Чи не чулисьте панове, що стало ся з тими варварами Алеманнами чи Мадярами, що в своїм походї дійшли аж до Женевского озера і побачили Дан Жаман? Вони думали, що тут вже небо і вертали звідси як найскорше.

— Я думаю, — говорив один Росиянин, — що той свобідний від всякої ложи воздух, котрим ми віддихаємо, чинить всьо так гарним, хоть я не можу заперечити, що і природа має свій вплив на нас. Але заждіть но панове, коби лиш раз вимерли спадкоємцї сьвятого союза, коли ми з всїх високих дерев постинаємо вершки, то і наші ростини будуть могли пишати ся на сонічнім сьвітлї.

— То правда, — сказав пан фон Бляйхроден, — але не конче то буде треба ті вершки стинати. Є і иньші средства, котрими можна зайти до цїли. Менї пригадує ся один лїтерат, що написав якусь слабеньку штуку. Цїла штука лежала на одній жіночій роли, єсли би та була добре відограна, то штука могла-б перейти. Йде отже той лїтерат до першої артистки театру і просить, щоб вона перебрала ролю. Артистка відповідає вигинаючо. Лїтерат забуває ся до тої степени, що пригадує артистцї на реґулямін театральний. — Так, — каже артистка, — реґулямін може мене до сего приневолити, але як я буду ту ролю грати, то моя річ. Так само дивіть і в Анґлїї. Тепер ходить ту лиш о буджетове питанє. Парлямент голосить против апанажі і ті вершки відходять з порожними руками. То є дорогою законних реформ. Чи не правда, пане Анґлїйче?

— Але так! так! Наша королева має право грати крокета і лявн-теннїс, та до полїтики не має чого мішати ся.

— Але війни! війни! Чи ті устануть коли? — докинув Ішпанець.

— Як би жінки мали право голосованя, то армії від давна вже знесено би, — сказав поручник Бляйхроден, чи не правда жінечко?

Вона кивнула притакуючо головою.

— Бо — говорив далї фон Бляйхроден,— котра мати післала би свого сина, котра жена післала би свого мужа, а сестра брата на поле битви? А як не буде нїкого, хто під'юджував би одного против другого, то і не буде расової ненависти.

Чоловік є добрий, але люди злі, — говорив в своїм часї Жан Жак Руссо і в тім має він рацию. Чого тут люди в тім закутку землї є спокійнїйші? Длячого виглядають тут більше вдоволені, як де иньде. Бо они правлять ся самі собою! Не мають тут вони тої виставности дворів, що людям туманять очи, і жиють щасливійше. Швайцария то мініятуровий образ будучої Европи...

— Ви такий оптиміст? — спитав Ішпанець.

— Так! — відповів фон Бляйхроден, — але перше був я великим песимістом.

— То ви вірите, що ті всї урядженя, що можливі в краю трех міліонів людий і трех мов, будуть могли здійснити ся в цїлій Европі.

Фон Бляйхроден нїчо не відповідав на то, аж одна Тиролька сказала:

5.000, 15.000 гектолїтрів. Що-й-но поза тою границею зачинає ся повна стопа податкова тоє 18 кр.

Та реформа податків, як заявив др. Кайцль, є конечна з огляду на підвисшене платнї урядників, слуг державних, сторожі скарбової, на поліпшене незавидної долї диюрнїстів, на покрите коштів 5 мілїонів зр., що повстали з переведеня нової цивільної процедури судової, на уставу пенсийну, що вимагає накладу одного мілїона зр., на пільги в податку ґрунтовім, що доходять до двох мілїонів зр. і на покрите коштів віденьскої комунїкациї трамваєвої, — що всьо разом потребує накладу яких 30 мілїонів зр. Правительство має на то однак лише суму $15^1/_2$ міл. зр., яку дає податок від цукру. Другі доходи з пива і горівки підуть на дотичні бонїфікациї, — стоїмо одже перед фактом, що наш буджет державний місто дотеперішної надвижки буде виказувати дефіцит. Єсли одже др. Кайцль домагає ся нинї лише податку на цукор, то воно діє ся тому, що против більших податків заявила би ся більша опозиция. Коли-ж раз буде ухвалений податок від цукру, а в буджетї мимо того буде дефіцит, то є неумолима конечність буджетова буде і причиною, що рада державна буде мусїла також ухвалити податок від пива і горівки в тій висотї, яку подавав др. Білїньский.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 26-го падолиста 1898.

До нашої інтелїґенциї! Позаяк на сьвяточний ранок дня 3-го грудня вступ буде лиш за безплатними білетами, то просимо нашу сїльску інтелїґенцию, щоб вона помогла читальням і взагалї селянам дістати ті білети, т. зн. треба обчислити, кілько селян наміряє приїхати, написати по тілько білетів і ті білети потім роздати між них.

Іменованя. Президент краєвий іменував окінченого реалїста Адольфа Доманьского практикантом рахунковим при буковиньскім правительстві краєвім. — Мінїстер торговлї іменував почтового практиканта Константина Ґромана у Відни почтовим асистентом для округа дирекциї почтової і телеґрафічної в Чернівцях.

Іменованя при почтї. Почтові манїпулянти, Адольф Кляйн, Рудольф Майнголь, Герман Марія Бартфельд і Абрагам Єґеридорф іменовані практикантами почтовими.

З дирекциї фінансової. Фінансові концепісти др. Самуїл Зайднер і др. Фридрих Альберт Барат іменовані фінансовими комісарами в Чернівцях.

Ювілейна книжка, написана проф. Ом. Поповичом, що то єї мала видати „Руска Бесїда“, вийшле за дозволом в. ц. к. мінїстерства просьвіти накладом прав. фонду релїґійного в 28.000 примірниках і буде роздарована всїм руским ученикам і ученицям народних і середних шкіл Буковини. Звертаємо на се увагу пп. управителїв шкіл народних, щоби порозумілись з начальниками громад, котрі мають відібрати ті книжочки на 1. грудня в пов. радї шкільній, аби книжочки наспіли на час. Через се відпадають замовленя, які надіслали хоч далеко не [illegible] учителї шкіл до „Рускої Бесїди“. Хто зібр[illegible] на сї книжочки гроші, повинен їх тепер ужити на закупно зошитів, пер. олївців і т. п. приборів шкільних для бідної молодїжі шкільної.

Особистих додатків повинні домагатись на підставі §. 17. розпорядженя краєвої ради шкільної з дня 21. липня с. р. д. з. кр. ч. 22. ті учителї й учительки шкіл народних, що по испитї кваліфікацийнім через довший час не могли дістати місця дефінїтивного або були підучителями. Так само повинні-б і підучителї та підучительки, що по испитї кваліфікацийнім довгий час не могли осягнути стабілїзациї. Подання о особисті додатки належить вносити впрост до краєвої ради шкільної.

Медалї памяткові з нагоди ювілею цїсарского дістануть з учительского стану тілько професори унїверситету і дефінїтивні учителї шкіл середних.

І. Загальні збори „Краєвого Союза кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, відбудуть ся дня 8. лат. грудня т. є. в четвер о год. 10. рано в комнатах Товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ (Ринок 10., II. поверх) з слїдуючим порядком дневним: 1. Вибір предсїдателя зборів. 2. Справоздане комітету основателїв. 3. Вибір 12 членів Ради надзираючої і 6 заступників членів Ради (§. 36 стат.), 4. Вибір 3 членів комісиї (§. 52 б), 5. Внесеня і інтерпеляциї членів. — Право участи в загальних зборах мають члени Товариства, котрі що найменьше 1 удїл в цїлости вилатили (§. 50 стат.). На загальних зборах беруть участь члени особисто; правні особи заступають їх законні представителї (§. 51 стат.). Загальні збори мають право рішати без огляду на число присутних членів (§. 55 стат.). Членів Дирекциї заіменує Рада надзираюча з поміж членів Товариства (§. 30 стат.). О як найчисленнїйшу участь упрашає комітет. Львів 19. падолиста 1898. *Др. Я. Кулачковский, Др. К. Левицкий, Др. С. Федак.*

Тов. „Січ“ у Відни устроює в суботу дня 26. с. м. в „Restaurant zum Magistrat I. Lichtenfeldsgasse Nr. 6. о 7-мій год. вечером вечерницї з нагоди 25-лїтного ювилею лїтературної дїяльности д-ра Івана Франка.

Віденьске тов. руских робітників „Родина“ ураджує в недїлю дня 27-го с. м в ресторанї „zum Kaiser von Oesterreich“ вечерницї в столїтну річницю відродженя руско-українського письменьства. Проґрама вечерниць: 1. Відчит тов. Д. Левицкою. 2. Ой пущу я кониченька тріо М. Лисенка. 3. Тополя-баляда Т. Шевченка. т-ка Волонна. 4. Там на горі, пісня народна, — терцет. 5. Ой і не гаразд М. Лисенка — хор. 6. Послание Т. Шевченка — т. С. Я. 7. Ой зійшли ся всї бурлаки — терцет. 8. Ще не вмерла Україна — сьпів заг. 9. Закінчене тов. М. Богайчука. Початок о год. 7-ій вечером.

З судової салї. В середу відбувала ся перед судом присяжних розправа против 15-тилїтного Мартина Штробля обжалованого о убійство. Обжалованого засудили судиї присяглих значною більшостию голосів на чотири роки тяжкої вязницї. — В четвер покінчено справу Олекси Трофима Маковеїва з Іспаса обжалованого о убійство рідної матери. Від якогось часу жив Маковеїв в незгодї з материю. Причина вічних непорозумінь і сварок лежала в тім, що мати Трофимова пропивала домашне майно. Значом стало синови того за богато і він забив матїр, а тїло її закопав в стодолї. Але грижа совісти не давала єму спокою. Він признав ся жінцї своїй, що убив матїр, а жінка розказала то свому батькови. В той спосіб вийшла справа на верх. Обжалований не признавав ся перед судиями до вини. Справа закінчила ся тим що судиї звільнили обжалованого від обжалованя о замордоване, а узнали его винним убійства за що засуджено Маковеїва на 8 лїт тяжкої вязницї.

Тиф ширить ся поміж ґарнїзоном військовим в Радівцях. Заряджено средства санїтарні.

Люккені розпочав відсиджувати дня 22-го с. м., бо в тім дни его оборонець Маріянд відкликав рекурс внесений до касацийного трибуналу. Із слїдчої вязницї перепровадили злочинця під сильною ескортою до карного ґмаху „Evêche“ звідки вже живий не вийде. Люккені підупав дуже на дусї і тїлї.

Значна крадїж. В Банилові сповнено крадїж в квотї 3000 зр. на шкоду тамтешного рільничого банку і Богуслава Богосевича. Львівска полїция викрила злочинцїв Хаїма Белькіна, Суру Соккер і Мотту Барґа, і відбала їх в руки властий в Чернівцях.

Широкозвістний дуньский критик Брандес приїхав до Львова, щоб взяти там участь у відслоненю памятника королеви Собескому. Поляки запросили его через то, що Брандес написав книжку про Польщу, де дуже симпатично говорить про Поляків. При ріжних пирах, які давано на честь Брандеса у Львові, довідав ся Брандес і про Русинів і заявив охоту пізнати їх. Отже Русини збирають ся тепер в недїлю привитати Брандеса в кімнатах „Рускої Бесїди“, де буде й відчит по нїмецки про сучасне становище народу русько-українського.

Міжнародну конференцию против анархістів отворив перед вчера італїйский мінїстер заграничних справ. Присутні були: президент мінїстрів, мінїстер справедливости і всї представителї европейских держав. Мінїстер заграничних справ подякував зібраним, іменем короля, за прибуте, а австрийский посол Пазеті зложив подяку за приняте і просив о зложене заяви преданности королеви. Відтак вніс вибір мінїстра Каневаро на президента конференциї. Се внесене принято і вибрано відтак віцепрезидентами посла Пазетіого і бельґійского посла, заіменовано секретарият і принято реґулямін. Мериторичні працї конференциї почали ся від управленя проґрами. Слїдуюче засїдане нинї в пятницю. — Припускають, що праця конференциї не протягне ся довше, як місяць і покінчить ся ще перед Різдвом. Поодиноким делеґатам держав оставлять повну свободу, ставити внесеня і порушати навіть такі питаня, які не находять ся між предложеним італїйским правительством. Майже певним уважають те, що конференция доведе до стислїйших зносин полїциї всїх держав що-до нагляду над анархістами, та що їх проступки узнають всї держави за звичайні злочини. Але є також надїя, що і в иньших точках прийде до порозуміня.

Конець мантїя. В Діссельдорфі відобрав собі житє гомеопат др. Фольбедінґ, що відбував у вязници кару за обманьство. Підчас довголїтної практики він не ординував сам, але поручав се своїм писарчукам, котрі давали пацієнтам три роди лїкарств. Коли перше лїкарство не помогло, посилали друге а як і то було до нїчого, давали трете, котре кошту,

---

— Вибачте, пане, — сказала вона; — ви сумнїваєте ся чи се можливе в Европі з єї шістьма чи сїмома мовами. Се видає ся вам за сьміле, зробити щось подібного з тілько народностями. А я вам дам на примір край, що має найменьше двайцять народностий і то Хінцїв, Японцїв, Негрів, Червоношкірих, а до того всї народности Европи. Чи-ж се не край будуччини? Нї! той край тепер істнує, то Сполучені Держави Америки.

— Браво! — сказав Анґлїєць! То правда!

— А приміром Французи! — говорила далї Тиролька. — Ті сумують тепер над Альзациєю і Льотаринґією і думають, що війна о ню тепер неминуча, бо вона погибне, єсли буде в нїмецких руках. Ви певно думаєте, — тут звернула ся вона до Француза, — що стоїмо тут перед питанєм, котре годї розвязати?

Француз кивнув головою.

— Добре! Але коли цїла Европа на взір Швайцариї стане союзом держав, то в такім случаю, Альзация і Льотаринґія не буде нї француска, нї нїмецка, але по просту Альзация і Льотаринґія.

Француз піднїс свою склянку і подякував кивненєм голови, але усьміхнув ся сумно і недовірчиво.

— Ви сьмієте ся, — говорила відважна дївчина, — а я думаю, що ми за довго сьміяли ся, сьміяли ся з розпуки, з недовіря. Але час вже стати серіозними. Тут при столї говоримо ми отверто, висказуємо наші гадки, що порушають наше серце і думку, але на зборах, в книжках, часописях ми боїмо ся, не хочемо виставити ся на сьміх і пливемо з водою. Але що то поможе? Доки не возьмемо ся енерґічно і сьміло до роботи, то нїчого не вдїємо.

А треба набрати до того відваги тут на тій земли, де жив колись Руссо. Він перший сказав людям що вони на фальшивій дорозї, а хоть колишня Женева спалила его книги, то тепер поставлено єму тут памятник. А так як він думав, думаємо і ми, думають цїлі наші народи, лиш не мають відваги того висказати.

Одушевлене опанувало гістьми, Росияни говорили поміж собою по російски, Анґлїєць лагодив ся внести тост, — як увійшла служанка і подала єму депешу. Голосна розмова перервала ся на хвилину, а Анґлїєць читав з видним зворушенєм телеґраму, зложив єї старанно і сховав до кишенї.

Обід кінчив ся, на дворі темнїло ся. Фон Бляйхроден сидїв тихо задуманий, придивляючи ся чудовому краєвидови. Заходяче сонце осьвічувало Мон Ґрамон і Дан д'Ош. Далеко видно було винницї і каштанові гайки Сабавдиї. Альпи метехкотїли у вогкім воздусї вечірнім і видавали ся зроблені з того самого делїкатного материялу, як то сьвітло і тїни; стояли вони як безтїлесні, велитеньскі єства, темні і страшні по заду, переражачі в своїх пропастях, а за то веселі і усьміхнені з переду, з того боку, що був звернений до сонця. Фон Бляйхроден думав про слова Тирольки і динив ся на Мон Ґраммон; нараз дивна гадка прийшла єму до голови. Мон Ґраммон видавав ся єму велитеньским серцем, зверненим острим кінцем до неба, жертвою для неба, за блогославеньство і щастє для людскости.

В тім на темнім, сталево-синім небі показала ся ясна смуга сьвітла і понад савойский край пішла велика ракета в гору; здавало ся, що вона доходить до висоти Дан д' Ош. В горі станула на хвилинку, як би хотїла придивити ся земли, заки трісне. То тревало кілька хвиль, а потім зачала вона спадати, але в тій хвили і експльодувала з великим гуком, що доперва по кількох хвилях дійшов до Вевей. Тепер розійшла ся ракета в велику, білу, хмару, що приняла вид прямокутника, як би яка велика фляґа в білім огни; за хвилю дав ся чути знов гук, і на білій флязї показав ся червоний хрест.

Всї гостї аж підскочили на своїх кріслах, і пішли на веранду.

— Що то такого? — спитав фон Бляйхроґен здивований. Нїхто ще не міг відповісти, бо і часу на то не стало, як понад Воарон пішла в гору цїла вязка огненних лучів, відбиваючи ся в спокійній водї Женевского озера.

(Конець буде.)

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4. **Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвя-**

вало 10 марок. В сей спосіб придбав собі др. Фольбедінґ велике майно і европейску славу. Що дня приходило до него 600 — 700 пацієнтів. По чотирнайцяти літах обманьство викрило ся, а д-ра Фольбедінґа засуджено на 6 тіт вязниці. По двох літах вязничої кари др. Фольбедінґ з грижі відобрав собі житє.

Справа Драйфуса. Трибунал касаційний як звістно прихилив ся до просьби жени Драйфуса і згодив ся на то, щоби вислати до Драйфуса повідомлене про вдорожене доповнюючого слідства в его справі. Крім того відпливаючий нині з Дункерки до Мартиніки корабель везе пачку актів для передачі Драйфусови, котрий має їх прочитати і на тій основі писати для касаційного трибуналу мемориял в своїй справі. — Пікарта доси не увільнено, але на доконечне жадане ґен. Цурлінуна відбуде ся против него розправа перед судом войсковим. — Ештергазі зачинає видавати свої мемуари, але в них нема нічо нового. Говорить він лиш про себе і каже, що робив всьо на розказ ґенерального штабу, а не з власної волі.

Чуда хірурґії. На послїднім засїданю лікарского Товариства у Відни представив штабовий лікар др. Габурт пацієнта, котрий мав грудну клїтку пострілену 4 шротами. Др. Габурт отворив грудну клїтку пацієнта, добув шроти, витяв цїлком пяте ребро, і вложив між серце а легкі йодоформову ґазу. Хорий виздоровів цїлковито.

Сон зрадником. Коли хтось в снї плаче, то нїчого не вадить, але коли хтось в снї говорить, то небезпечно, бо може зрадити ся, ось так, як зрадила ся у Венсен коло Парижа молоденька молодичка Марґарита Лямі, хороша 20-лїтна панна, що лише недавно віддала ся за молодого мужчину Шарля Дікреса. Молода пара була дуже полюбила ся і перші медові місяцї пережила щасливо, аж сон зробив конець їх щастю. Шарль пробудив ся в ночи і чув, як его молоденька жіночка сказала крізь сон: О Лукіяне, як же я тебе люблю! — На другий день Шарль спитав жінку, що значать ті слова, а она признала ся, що цїлий рік перед тим, заким они пібрали ся, любила ся з якимсь Лукіяном. Шарль сказав їй тогди, що подасть о розвід, а она так взяла собі то до серця, що вистрілом з револьверу відобрала собі житє.

Могучість Сполучених Держав. Під тим заголовком находимо дуже интересну статю в одній нїмецкій ґазетї, з котрої наводимо де-що цїкавійшого. Стоїть там таке: Австрийский мінїстер ґр. Ґолуховский сказав минувшого року, що питаня торговельної полїтики станутъ ся найважнїйшими загадками XX. столїтя, та що цїлій Европі грозить Америка, не війною, а придавленем житя промислового і гандльового старого сьвіта завдяки величезним доплывам американьских продуктів. — І якраз тепер після війни з Іспанією, Спол. Держави постарають ся заняти властиве місце в радї всесьвітних держав. Зовсїм слушно! бо все нас пересьвідчує, що господарки Американцїв не можна порівнувати з жадною, поодинчою державою, їм мож лиш противставити решту сьвіта. — Підчас коли гандльові рахунки европейских держав виказують недобори, Сполуч. Держави мають за послїдний рік $1^1/_2$ мілїярда марок з надвижки вивозу над привозом. Маєток Сполуч. Держав оцїнили в 1890 р. на 62 мілїярди долярів, а маєток цїлого сьвіта на 290 мілїярдів. Отже Американцї, котрі з своїм 70 мілїоновим населенем становлять ледви 20-ту часть населеня сьвіта, посїдають пяту часть всемірного маєтку. Сполучені держави перетинають зелїзничі дороги довготи 182 тисяч миль, а решта сьвіта має 253 тисяч миль. В р. 1892 перевезено в Спол. Державах зелїзними дорогами 845 мілїонів тон на просторі кождих 100 миль; відповідне число для решти сьвіта виносить лиш 5033! Загальний дохід в Спол. Державах з зел. доріг виносить мілїярд долярів, а дохід прочого сьвіта $2^1/_3$ мілїярда. Маринарка Спол. Держав числить 14 мілїонів сили парових коний або $^1/_3$ часть відповідної сили цїлого сьвіта. — Продукция збіжа виносить $^1/_4$ часть всесьвітної продукциї. В Сполуч. Державах видобули камінного вугля 198 мілїонів тон (в р. 1897), а на прочі краї припадає 400 мілїонів. Сїть телеґрафів на цїлім сьвітї в 1897 р. мала 4 мілїони, 908 тисяч довготи, з чого на Сполуч. Держави припадала половина. — Почта цїлого сьвіта одержує 17 мілїярдів листів, на Спол. Держави припадає 5 мілїярдів. Механїчна сила, якою розпоряджують Спол. Держави в цїли заступленя ручної працї виносить $^1/_4$ часть загальної механїчної сили якою розпоряджає людскість. — Такі є дані, статистичні котрі засмучують Европейця і мимоволї кажуть ему уважати Сполуч. Держави за одну з найбільших сьвітових сил на полю промислу і торговлї.

В Монте-Карльо вже розпочав ся сезон гри. В касинї уставлено вісїм столів до рулети, а два до Trente et quarante. Також самоубийства вже на дневнім порядку. Зїзджають ся утїкші касиери, канцеристи з грішми та иньші на позір дуже елеґантні пани, а по кількох днях, зігравшись, переходять добровільно на лоно Авраама. Так покінчило недавно молоде подружє з Мексику, Brenardyes. Прибуло до Монте-Карльо при кінци жовтня с. р., а з початком падолиста вже спочило в земли на непосьвяченім цвинтари. З полишених паперів показало ся, що чоловік був у своїм краю урядником при консулятї, а его жінка, сирота з дому Raina Parabiago, принесла чоловікови 300.000 фр. приданого. Повінчальна подорож завела їх до Монако і тут програли всьо, що мали. Цїкава також пригода стала ся сьпівачцї „гарній Огеро". Она виступала в кавярнях і була званою не так зі своєї краси, як радше з брилянтів, що здобула їх собі від американьских любовників. Що день відвідувала дім гри, де своїми тоалетами завертала голову найзавзятїйшим грачам. Бідачиска чорез ню програвали. Але интересовані вимогли в кінци на правительстві Монте-Карльо, що єї звідтам видалено під загрозою строгої кари.

Наука, штука і лїтература.

„Прикарпатска Русь въ XIX. вѣцѣ в біографіяхъ і портретахъ єи дѣятелей съ увзглядненьемъ замѣчательныхъ людей, котрыхъ 1772 р. заставъ при жизни".

Під тим заголовком вийшов перший випуск I. тому сего давно заповідженого видавництва і містить в собі житєписи і портрети слїдуючих діячів: Ангелович Антоній, Андрейко Димитрій, Андрейчим Андрій і Андрійчук Евсевій. Автор додав до першого випуску слїдуюче передне слово:

„Дякуючи помочи нечисленного, но патріотичного кружка любителей нашої лїтератури, менї повелось довести до кінця видане „Галицко-руской бібліоґрафії XIX-го віка" в 2-их томах, після проспекту, оголошеного мною в 1887 р. Видана мною бібліоґрафія (1-ий том, Львів, 1888, 4, стр. XIX+161, цїна 7 зр. 50 кр.; II-ій том, Львів, 1895, 4°, стр. 736, цїна 31 зр.) заключає в собі хронологічний спис руских і Русинами оголошених публїкаций, котрі появились в лїтах 1801 — 1886 не лиш в предїлах Австро-Венґриї, но були напечатані уроженцями прикарпатскої Руси по-за границями нашої монархії. Таким способом в виданій мною бібліоґрафії єсть представлений в хронольоґічним порядку розвій нашої словесности во всїх єї направленіях за перших 86 лїт нашого віка. Я задумав однако представити по возможности повну картину нашого національного і культурного движеня в текучім віцї, і прото рішив ся я приступити до виданя нового свого труда під зак.: Прикарпатска Русь в XIX-ім віцї в біографіях і портретах єї дїятелїв.

Сей новий труд буде обнимати в поазбучнім порядку около 2000 біографій, замічательнїйших народних дїятелїв на рускім Прикарпатю, і то не одних лиш писателїв о більше звістних іменах і ширшій популярности, або по своїй офіціозности славних у нас людий, но в загалї всїх на австрийскій Руси замічательнїйших тружеників, котрі в якім небудь направленію нашого культурного житя зложили свої лепти на жертвеннику народного прогреса і стали ся тим способом участниками і подвижниками того, в силу неумолимих історичних фактів, викликаного культурного движеня, котре нашому народово запоручає заняти достойне місце не лиш межи численою родиною славяньских племен, но также і межи иньшими культурними народами. Одним словом, в Прикарпатскій Руси" будуть поміщені біоґрафії: „владик членів капитул, професорів і закаменитших учителїв, резнїйших для народної справи достойників держави, писателей і журналїстів, славнїйших проповіднилів, людий полїтики, композиторів, живописцїв і иньших артистів, послів соймових і державної думи, людий стоявших і стоячих на чолї наших народних інституций, промисленників і рукодїльників, не висключаючи під тим взглядом і замічательнїйших людей з під курної стріхи. Буде то отже подрібна історія нашого кулятурного движеня в біографіях головнїйших дїятелей.

Но так, як початок XIX-го віка не творить в культурнім житю нашого народа нїякої епохи, а тїсно і безперервно звязаний з людьми і фактами другої половини XVIII-го ст., в котрім Червона Русь, діставшись при першім подїлї Польщі під австрийске владїне, стала мало-по-малу двигатись з того культурного упадку, в який наслїд неумолимих історичних обстоятельств в протягу кількох віків була упала, а зверх того, в кілька лїт пізнїйше, прилучено також до австрийскої монархії і Буковину, що рівно-ж не меньше єсть важним моментом в історії цивілїзациї нашого народа, прото, увзглядняючи ті два епохіальні событія, приняв я до свого виданя яко вихідну точку рік 1972. Почавши бо від сего року, стали мало-по-малу заводитись на русьвім Прикарпатью нові соціяльно-економічні реформи, котрі породили новий порядок, а в слїд за тим зародились нові ідеї, но все такі старі люди перейшли в нову епоху з старими еще поглядами і не могли від разу зжитись з новими відношенями. Стерли ся отже старі і пережиті погляди з новими ідеалами і витворив ся той фермент, котрий опісля став ся зародишем і розсадником нашого культурного житя. В виду того, уважав я для повноти історичної картини вказаним відгребати з запорошених архивів молодшому поколїню не звістні труди і заслуги тих перших наших піонерів, о котрих современники дуже мало нам переказали, і длятого в „Прикарпатскій Руси" будуть поміщені біоґрафії всїх замічательнїйших і під взглядом культурним для нашого народа заслужених людий, почавши від тружеників, котрих рік 1772 застав при житю, а скінчивши на дїятелях наших днів.

[illegible] Прикарпатю була уже пора, в котрій — [illegible]ский народ, стративши під напором чужої висшої культури своє дворянство і міщанство, зійшов був сам до ряду економічного інвентаря і під взглядом національних поволи заумерав: руске слово перестало було гомонїти в публичнім житю, навіть з церковної амбони по містах і місточках рускі душпастирі проповідали слово Боже і поучали своїх руских прихожан на чужім для Руси язицї, не появилась була нї одна руска книжочка, а единственною образованною, а властиво лиш грамотною верствою руского народа осталось було тілько руске сельске духовеньство, котре, не відзначавшись само науками, не було в силї руску національність піднести на висший уровень, а ограничене на доходи з церковних треб, мусїло для прокормленя своїй нераз численної родини заниматись хлїборобством і ремеслами, і під взглядом економічним не о много ріжнилось від своєї меньшої братнї... Здавалось уже, що на могилах руских дідів і отцїв, зацвите чужа для прикарпатської Руси культура, котра поглотить їх синів і внуків, — що Русь не віджиє більше своєю питоменною жизнею... Но не старіюча ся нїколи а вічно молода руска людова пісня кормила під убогими стріхами зболїлу руску душу, а руска церков була знов тою кріпостю, о котру розбивались смертоносні удари направлені против типичности руского народа на рускім Прикарпатю. Прото, коли в силу неумолимих історичних послїдств змінились не о много на лучше обстоятельства на рускім Прикарпатю, то руский нарід почав будитись з свого глубокого просоня і — як в одній з своїх імпровизаций говорить Остап Левіцкий:

„... глянь, о чудо! Трупи встали,
Здвигнулась, встала Русь цїла,
І відімкнула сонні очи
І пророкла: Аз есмь, жива!"

(Конець буде).

Телеґрами „Буковини".

З дня 12-го падолиста 1898.

Віденъ. Вчера зібрали ся обі палати ради державної на надзвичайні засїданя, а то палата послів о 11-ій год., а палата панів о 12-ій. На порядку дневнім стояла виключно справа заяви преданности для Найяснїйшого Пана з нагоди 50-лїтного ювилею Єго панованя.

Президент Фукс отвирає засїдане промовою, в котрій переглянув цїлий час панованя Найяснїйшого Пана. Він сказав, що Єго Величество був все подиву гідним приміром незміненого повинуваня ся обовязкам, безвзглядного пожертвованя ся державі і народам, геройскої витревалости у всїх випадках житя. Австрия завдячує цїсареви культурний розвиток публичного житя, сили военної, науки, штуки і лїтератури, торговлї і промислу. З подивом і любовю, з глубоким поважанем глядять народи Австриї на Цїсаря.

Палата з одушевленем кликнула тричи „Hoch" на честь Цїсаря і уповноміцнила президию зложити желаня палати на степенях престола.

В палатї панів промовляв през. князь Віндішґрец і підніс в промові, що всї круги населеня відчувають значінє того ювилейного дня. Потребою серця всїх горожан є зложити з тої нагоди Цїсареви заяву чувств непоколибимого привязаня, вірности, поважаня, любови і вдячности. Бесїдник підніс поступи, які Австрия поробила, і каже: Сьвітло і сильно стоїть наша армія, окрита лаврами вірного сповнюваня обовязків, могуче і поважне є внїшне становище держави нашої, котрої Цїсаря цїлий сьвіт, поважає яко сторожа мира.

Палата тричи кличе „Hoch" на честь Найяснїйшого Пана і дає президиї повномоче зложити желаня палати на степенях престола.

Віденъ. „Wiener Zeitung" оголошує найвисше рішенє дотично амнестиї для тих передлитавских горожан, що втїкли перед асентерунком, як і дотично тих, що належать до оборони краєвої і не ставили ся, хоть були покликані. — Крім того оголошує „Wiener Ztg." найвисше рішенє дотично такої-ж самої амнестиї для тих, що належать до войска і до маринарки, а покликані не ставили ся.

Віденъ. Мінїстерство рільництва іменувало секрет. адмін. при дирекциї дібр пр. рел. фонду д-ра Вольфа, радником адмінїстрацийним, а ад'юнкта адмін. д-ра Гомюку секретарем адмінїстрацийним.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і паризких. — Під ґарантією тревало посріблені

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4

Товариство взаїмних обезпе ень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї діяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїлене аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

„Руска Бесїда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“

дарунок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чуєка Горілчана,“

сумна історія, для пересторога і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ доп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві.

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по 50 кр. за 1 примірник „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) **ч. 8**

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 137. Чернівцї, середа дня 18. (30.) падолиста 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Складайте ся на будову „Народного Дому“ в Чернівцях.

В день роковин.

Сеї недїлї минув якраз рік від того памятного дня, коли під впливом забурень віденьскої улицї впав кабінет ґрафа Баденього. Хто интересував ся тодї справами полїтичними, той тямить ті днї, що виглядали вже на початок уличної революциї... Нещасно придумана проба ухваленя lex Falkenhayn і введеня полїциї в парлямент був товчком, що розбурив маси віденьскі і міг викликати дїйсну революцию.

В роковини того дня якось мимоволї нагадуємо собі ту хвилю і переходимо в памяти полїтичні випадки сего року. По мінїстерстві Баденього — мінїстерство Ґавча, по тім — мінїстерство Туна, за обох обструкция, а вкінци робота, але робота лиш про людске око, готова при мериторичних нарадах над справою угоди перемінити ся знов в найсильнїйшу опозицию і обструкцию.

З другого боку маємо більшість основану на принципах автономії країв, але більшість у своїм складї до 65% клерикальну, ретроґрадну. І се власне тїшити нас дуже не може. Бо хоч як можуть бути симпатичні нам стремлїня правиці що-до єї національних жадань, то ґрупа така як католицке народне сторонництво, що належить також до стовпів правиці, зовсїм нам не може бути симпатичне.

І розглядаючи ся в тих відносинах, сумуємо, бо не видимо тут завдатків спокійного розвою на будучність. Ми видимо дуже добре, що сама правиця дуже слаба і не в силї сама перевести повну рівноправність всїх народів, а далї видимо дуже добре і то, що в самій правици бракує нераз доброї волї. Переважаючі тут партиї Молодо-Чехи і Коло Польске; вони головні тут грачі, а про других вже їм байдуже. Здає ся, що не будемо зовсїм песимістами, єсли скажемо, що Чехи за цїну всїх прав для себе, забули би зовсїм добре про полудневих Словян, а Коло Польске і раде би навіть було, єсли би не потребувало згоджувати ся хоть би і на мінїмальні уступки для Русинів. Річ тут ясна; ідея рівноправности для тих більших партий остілько добра, оскілько для них користна, бо такий вже порядок в сьвітї...

І видячи якраз се, ми не бачимо вигляду на спокійний розвій в Австриї; єсли би правици удало ся перевести всї домаганя Чехів, то иньші народи будуть здаєсь мусїли відійти голодні, але то певно не успокоїть їх, а не успокоїть передовсїм галицких Русинів, що на кождім своїм кроцї мусять бороти ся о свої права так там в горі, в парляментї і центральних місцях, як також і в краю по повітах.

Длятого то і видячи, сумуємо. Австрия, держава сотворена природним розкладом народностий европейских, могла би стати державою так всїм симпатичною, як Швайцария; могла-б своїх горожан дуже легко вдоволити і місто відпихати від себе народи, притягати їх; а так як воно тепер йде, хоть то, загально взявши, виглядає на розвій до лїпшої будучности, впевнити нас що-до дальшого ходу не може...

Кождий з нас бажав би Австриї чоловіка, що зрозумів би єї природну задачу і мав би відвагу перебудувати будинок державний з ґрунту; повільним направлюванем і латанем вдїяти богато не можна, а то тим більше, єсли ми при тій роботі бачимо тирольских клерикалів і польских маґнатів...

Аналїтик.

Полїтичні замітки.

Внутрішна ситуация.

Виконуючий комітет правиці відбув в пятницю, тамтого тиждня довше засїдане, в котрім взяли участь також члени парляментарної комісиї християньско-славяньского союза. На засїданю обговорювано деякі жаданя сего клюбу. Виконуючий комітет висказав ся безусловно в користь тих жадань і рішив повідомити правительство про запавші ухвали. Що-до зміни жадань, як і дотичних ухвал виконуючого комітету нема на разї близщих відомостий.

В недїлю коло польске радило через цїлий день, хотяй при невеликім числї членів. Між иньшим порішено такі справи: Представити по раз другий мінїстрови скарбу справу надужить скарбових властий в Галичинї при вимірі особисто-доходового податку. В справі будови нових получень Праги з Триестом і будови каналів Дунай-Одра-Висла, що обчислені на кошти 300 мілїонів, рішено мимо сильної опозициї, піддирати сей трактат ческо нїмецкого компромісу в інтересї промислу тих обох народів. Рішено голосувати за трактатом з Японїєю і за проектованою реґуляциєю Дунаю в Австриї нисшій, коштом 20 мілїонів, з чого 60% має заплатити держава. В справі підвисшеня платнї прислуги державної згоджено ся піддержати реферат д-ра Пентака в буджетовій комісиї, який признає їм річну платню 400 — 700 зр. plus, активальний додаток, plus два 5-лїтні додатки, plus умундуроване.

Нїмецке людове сторонництво мало рішити ся розпочати в радї державній на ново найострійшу обструкцию. Сторонництво прийме ще дуже важний для нїмецких промисловців торговельний договір з Японом і предложене о реґуляциї платнї державної служби а відтак розпічне найзавзятїйшу обструкцию.

Говорять, що Wiener Ztg. оголосить в пятницю відзначеня з нагоди цїсарского ювилею. Між иньшими мають одержати високі ордери члени парляментарної президиї, президенти клюбів більшости і ті посли, котрі у себе дома займають деякі комунальні гідности. Великі декорациї мають одержати: Яворский, Фалькенгайн, Пальфі, Енґель, і Катрайн. Деякі нїмецкі посли з опозициї, котрим предложено ордери за їх льокальні заслуги, зрезиґнували з тої почести з огляду на внутрішні відносини парляментарні.

Справоздане буджетової комісиї о реґуляциї платнї державної служби вже друкує ся. Комісия поробила в предложеню деякі зміни, примі-

Докори совісти.

Оповідане

Августа Стріндберґа.

(Конець.)

— Ladies and getlemen! — зачав говорити Анґлїєць, а служачий приніс тимчасом піднос з чарками на шампаньске вино. Ladies and gentlemen — повторив ще раз Анґлїєць. То, що ви там видите, то знак, що перший межинародний мировий суд закінчив свої засїданя в Женеві. Се якраз що-й-но менї телеґрафовано. То значить, що встеріглисьмо ся великої війни між двома народами. Сотки Анґлїйцїв і Американів можуть дякувати нинїшному дневи, що вони ще при житю. Справа Алябами вже рішена і то не на користь Америки, але на пошановане права, не на некористь Анґлїї, але на добро будучности. А тепер скажіть менї панове, чи не можливе рішене тої справи в мирній дорозї. Я будучи Анґлїйцем повинен вважати ся побитим; але так не є... Я гордий нинї з того, що я Анґлїєць, бо Анґлїя була першою державою, що спір з другою державою не повірила крови і зелїзї, але віддала під розвагу поважних... Я желаю всїм народам таких нещасть, якого ми нинї дожили, бо лиш в такім родї залагоджуваня спорів лежить будучність.

* * *

Фон Бляйхродер полишив ся вже в Швайцариї. Він не міг вже відорвати ся від тої прекрасної природи, що завела єго в иньший, красший сьвіт, як той що він єго знав. Часом бували хвилї, що в нїм знов появляли ся докори совісти, але лїкар складав вину за то на нервовість, від котрої не може бути нинї свобідний культурний чоловік.

Він рішив ся справу совісти розібрати в малій розвідцї, яку думав видати друком. Передне слово до тої розвідки, що єго прочитав він своїм приятелям було дуже займаюче.

Своїм бистрим розумом дійшов він до самого центра справи і відкрив, що є два роди совісти: совість природна і штучна. Перша по єго думцї є нашим природним правним почутем. То була та совість, що єго так страшно обвинувачувала, коли він казав розстріляти вільних стрільцїв і котру він може успокоїти, що вважає себе за жертву своїх старших. Штучна совість лежить знов а) в силї привички, б) в публичній опінїї.

Сила привички так тяжіла на Бляйхроденї, що він дуже терпів на тім. Дуже часто — передовсїм на ранних проходах, здавало ся єму що він занедбав свою службу в ґеольоґічнім інститутї. В таких хвилях був він так неспокійний, як той школяр, що не пішов до школи. Потім силував ся він оправдати ся перед своєю совістию, що він зовсїм правно зголосив свій виступ зі служби і дістав єго. Але тут перед єго очима повертав образ урядової канцеляриї; він видїв товаришів бюрових, що стерегли себе взаїмно, щоб відкрити помилку другого і тим приспішити свій аванс: він бачив своїх старших ждучих на ордери, іменованя, відзначеня і єму все таки здавало ся, що він утїк.

Иньшим разом знов що иньшого приходило на гадку; та сильна, владаюча всїми, загально признана гадка, що витворювала штучну совість. Першу заповідь тої совісти: любити короля і вітчину, лиш з трудом міг він виповнити. Король кинув вітчину в нещастє війни, а то лиш тому, щоб свому своякови сотворити нову вітчину? то значить, з Прусака зробити єго Французом. Чи-ж любив отже король свою вітчину. А чи в Анґлїї не панувала Гановфанка, а в Росиї Нїмець, з дуньскою жінкою при боцї, чи в Нїмеччинї не було анґлїйскої архикняжни, а у Франциї іспаньскої цїсаревої, а у Швециї француского короля і нїмецкої королевої? Чи-ж то не є змінюванем своєї національности? Чи-ж се значить любов до вітчини? А таких внутрішних суперечок мав він з собою богато. Любив він так свій край, як нїтка запічок, але не любив краю як інституциї; він видїв лиш, що народу потреба яко підвалини, бо без народу і княжих домів нема, а се єго якраз сердило.

Коли так вже фон Бляйхроден пережив у Швайцариї з півтретя року, дістав одного дня завізване з Берлїна ставити ся до войска, бо

ром що-де сталих поборів, дочисляючи уживане мундурів або еквівалент за них. Комісия предложила також зміни в справі службових додатків і підвисшеня степеня платні по пяти лїтах служби. Окрім того комісия домагаєсь виразного примінення закона до вдовиць і сиріт по державних слугах.

Міжнародна конференция о розоруженю.

Російский міністер справ вишних має розіслати небавом запрошеня на міжнародну конференцию для розоруженя і запевненя загального супокою. Перед запросинами тими і перед уложенем проґрами конференциї відбували ся переговори поміж поодинокими правительствами, бо ходило ту о тоє, щоби наклонити всї держави до участи в згаданій конференциї. О скілько звістно, то проґрама конференциї містить в собі осібну, остерігаючу увагу, що на порядку дневнім справ політичних зовсїм не буде. Коли Франция схоче порушити справу альзацко-льотариньску, то най зверне ся до Німеччини: так само повинна зробити Данїя зі справою шлезвіцкою. Росия не має зовсїм охоти допустити на конференцию такі справи, щоби наробили ще більше непорозумінь, місто їх зменьшити. Росия стоїть на становищі для доконаних і узнає, що они є важні в відносинах міжнародних.

Ту можна легко добачити користи, які би віднесла передовсїм Росия з міжнародного супокою. Она потребує тепер спокою, щоби викінчити желїзницї на Сибірі, зорґанізувати військо піше над границею индийскою і хіньскою, дальше взміцнити фльоту на водах хіньских, щоби бути досить приготованою до можливої війни з Анґлією.

Справа Пікарта

грає нинї може важнїйшу ролю, як справа Драйфуса. На вчерашній радї міністрів подав Фрейсіне до відомости, що ґен. Цурлїнден приказав віддати Пікарта судови военному за фальшоване і недозволене показуване документів, дотикаючих оборони краєвої і безпечности держави. Се поступоване войскового ґубернатора Парижа викликало велике обурене в цїлій пресї, котра підпирає ревізию процесу Драйфуса. Ґазети того напряму не видять в поступованю ґен. Цурлїндена нїчого иньшого, як лиш месть за то, що Пікарт відкрив фальшоване і своєю акциєю довів до ревізиї процесу капітана Драйфуса. Говорять однакож, що справа Пікарта перед судом военним не піде так гладко, позаяк трибунал касацийний мабуть рішив ся зажадати актів в справі Піка та і задержати їх доти, доки не буде рішена справа ревізиї процесу Драйфуса. З другої сторони доносять знов, що коли би трибунал касацийний дїйсно зажадав актів, то суд военний видасть їх, але в той спосіб, що офіцир зі штабу ґенерального буде носити їх що дня рано до трибуналу касацийного, а вечером буде їх забирати назад, щоби власти войскові могли працювати в ночи над ними. Адвокат Ляборі хоче внести закид некомпетенциї суду военного, а то тим більше, що перед суд военний ставлять також і цивільного чоловіка адвоката Лебльоа.

знов кружили поголоски про війну. Сим разом ходило о Пруси, що мали виступити против Росиї, против тої Росиї, що перед трема роками морально попирали Пруси против Франциї.

Песовістно видавало ся пану фон Бляйхроден йти против своїх власних приятелїв, бо він добре знав, що один нарід другому не бажає зла, то-ж і запитав жінки, що має з тим зробити. Він знав з досьвіду, що совість женщини більше зближає ся до природної совісти, як совість мужчини. А жена роздумавши сю справу, відповіла єму:

Бути Нїмцем се значить більше, як бути Прусаком, бо на то вчинив ся нїмецкий союз; бути Европейцем се ще більше як бути Нїмцем, але бути чоловіком, то ще більше як бути Европейцем. Зміняти народности своєї ти не будеш, але найлїпше невтралїзуй ся. Стань Швайцарцем! Швайцария не є народностю.

Ся порада подобала ся бувшому поручникови, він почав робити в тім напрямі стараня, а що він вже два роки мешкав в Швайцариї, то і невтралїзация прийшла єму легко.

Від того часу жиє він щасливо, а з совістию своєю вже рідко коли ломить ся.

Пер. Л. Т.

Допись з кругів учительских.

Недавно здибав ся я в Чернівцях з моїм давним шкільним товаришом, що вже довший час на посадї у вижницкім повітї. Які давні приятелї нагадували ми собі давні шкільні часи, а далї начали ми бесїду і за теперішний час. Випитували ся ми один другого, як кождому поводить ся в наших домашних, а далї як і в шкільних відносинах. Розмову про домашні наші відносини не стану наводити, бо мало кому що на тім; так як кождий иньший учитель, так і ми потїшали ся одиноким ще спасенем що-до материяльних обставин з Новим Роком, в котрім то часї нетерпеливо ожидаєм підвисшеня мізерної нашої платнї.

Цїкавійшою була наша розмова дотично шкільних відносин і не мало повинна она здивувати кождого поступового учителя і иньші шкільні власти. Ото мій товариш, обговорюючи шкільні відносини, висказав велике бажане пересилитись в иньший шкільний повіт. „З якої причини рад би ти бути в другім повітї на посадї?“ — питаю мого товариша. А він менї на то: „Причина та одна, що у вижницкім повітї не придасть ся нїнащо наше присособлюване до учительского стану в семинариї учительскій. Хотївши задоволити нашого п. Т., треба би іти до якогось старого даскала, котрий трицять лїт тому назад учив сїльских дїтий так: Буки — аз — читай: ба, і. т. д.“ „Коли так“ кажу я, „то ціла біда з вашим п. Т.“ Я став далї випитувати ся мого товариша, чи на правду жадає п. Т. учити „Буки — аз — читай: ба“. „До читаня“ каже менї мій товариш, „наш п. Т. вже якось привик, не знаю, як було давнїйше, але що дотичить рахунків, граматики і т. д., то таки не знаю вже, до кого би піти, щоби навчити ся методи п. Т. З сими предметами і до старих даскалів нема чого іти, бо їх сего цїлком не вчили, а наш п. Т. жадає вчити всї ті предмети якоюсь застарілою механїчною методою тай вихвалює все лише свою якусь давну механїчну методу, котру він придбав собі в давній езуїтскій школї в Заставнї.“ І каже менї мій товариш далї: „Ти знаєш який був мій попередник... Як я вступив за ним, були поодинокі шкільні роки методою п. Т. вже заражені. Треба було все поправляти. Але кождий здорово мислячий чоловік знає, що за кимсь другим щось поправляти — поправляє ся дуже трудно і поволи і особливо коло шкільної науки. Але з часом можна і все поправити. З того погляду вийшов і я і став поправляти моїм попередником занедбану школу. Поправляю, поправляю, тяжко йде, а на решті приходить і п. Т. Не виглядав тогди п. Т. задоволений, але не казав нїчо, відай тому, що то ще на разї на новій посадї. Другий раз висказав вже п. Т. своє невдоволене і запитав ся мене, як я учу, що так поволи поступаю. Я вповідаю єму, яку я школу застав і як гадаю єї поправити. „Ви своєю методою не поправите науку“ відповів обурений п. Т. „і як довго будете тримати ся тої вашої методи, так довго, будете зле клясифіковані.“ В коротцї дістав я таки напімнене за той мій і так тяжкий труд і за ту методу, котрої навчили мене в семинариї учительскій. Ще і тепер тримаю собі то напімнене на памятку, але тому, бо з ним справдила ся на минї приповідка: „Того вола, котрий тягне, ще й бють“.

І каже менї п. Т. далї: „Ви тримайте ся такої методи, якої я вам яко щирий приятель нараджу: Хочете н. пр. навчити числена до 10, то не новою методею, якої тримаєте ся, але навчіть перший раз цифри до 10, потому дочисляйте з 1, відтак з 2 і т. д. Але аби то вміли дїти, то напишіть їм то на таблици, так н. пр. дочислене з 3:

3 + 1 = 4
3 + 2 = 5
3 + 3 = 6
і т. д.

Дїти най то перепишуть і най навчать ся добре на память, а ви на другий день випитайте дїтий.“

„Не лїпше стоїть наука і з другими шкільними предметами“ сказав менї далї мій товариш.

На початку здивував ся я і не вірив мому товаришови, щоби п. Т. міг так жадати, але се потвердили менї пізнїйше і другі мої товариші учителї.

Подаючи поведене п. Т. у вижницкім повітї, завважу, що добре би було, щоби висші шкільні власти за тим близше слїдили і сему лиху якось зарадили.

Оден із многих.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 29-го падолиста 1898.

Проґрама концерту на сьвяточнім ювілейнім вечері слїдуюча: 1. Комзак: Цїсарский валець 1848—1898. 2. Тітль: Славяньска увертура. 3. Воробкевич: Луна знад Прута, кадріль. 4. Вербіцкий: Симфонїя після руских мотивів. 5. Тимольский: Коломийка. 6. Дворжак: Славяньскі танцї. 7. Главач: Намови і примівки, валець. 8. Сметана: Фантазия з опери „Продана наречена“. 9. Костелецкий: Китиця мельодий, потпурі. 10. Гаверкох: Коло, сербский танець — Дірігент капельмайстер п. Костелецкий. Виконає музика войскова 41-го ц. к. полку піхоти Архикнязя Евгена.

Звертаємо увагу тих, що замовилиби білети аж в послїдних днях, щоби не ожидали присилки білетів в дорозї почтовій, бо білети можуть прийти за пізно. В такім случаю замовлені білети відберуть собі Вп. П. за приїздом до Чернівцїв.

Проба хору, що буде сьпівати на ювилею Котляревского, відбуде ся в пятницю (2. гр. с. р.) вечером о г. 8-ій, а послїдна проба в суботу рано о г. 9-ій рано в салї „Народного Дому“. Комітет просить замісцевих сьпіваків, котрим вислано ноти, щоби зволили як найчисленнїйше явити ся по можности вже в пятницю вечер, а на кождий спосіб в суботу рано.

З почти. Офіцияли почтові Антон Кляйн і Іван Оттенґрубен іменовані контрольорами.

З зелїзницї. Перенесені асистенти: Герман Віднер з Іцкан до Чудина, Володимир Зарудзкий з Чудина до управи руху в Чернівцях, Станислав Вінтер з Глїбоки до Лужан, Лев Нестюк з Гадікфальви до стациї Фолькеґартен, Макс Ледвинка з Лужан з Іцкан, Герш Кавфман з Фолькеґартен до тутешної управи руху, а дальше перенесені: аспірант Кароль Москалюк з Черепківцїв до Гадікфальви, і вольонтер Стефан Кравчук з Новоселиї до Гатни. Асистент Йоаким Штольценберґ перенесений з Галича до Кіцманя, асистент Вільгельм Фішер з Відня до Буковини, а асистент Гуґо Філїн з Мілешівцїв до Відня.

З фінансової дирекциї. Геліодор Кобилянський іменований практикантом концептовим при фінансовій дирекциї.

До испиту кваліфікацийного для учителїв шкіл народних зголосило ся в листопадї с. р. в Чернівцях 35 кандидатів і кандидаток задля повного а 10 задля доповняючого испиту. З тих один кандидат не явив ся, а 4 кандидатки і 1 кандидата репробовано. Испит зложили з рускою і нїмецкою мовою викладовою учителї: Андрюк з Іспаса, Банатюк з Суховерхова, Бендак з Валяви, Годованьский з Драчинцїв, Малиновский із Серету, Панчак з Раранча, Українець з Кіцманя, Зота із Бергомету і учительки Білїнкевич з Черновець. Суханос з Мамаївцїв, Венґлїньска із Жучки і Ґродецка з Глїбокої; з рускою мовою викладовою і з нїмецкого яко предмету уч. Клим з Рогізної; з волоскою і нїмецкою уч. Кирстян, Гафенко, Маба, Нагірняк, Попович, Велигорский та Іліюц і Скалат; з нїмецкою мовою: учительки Серетан, Кравс, Лерхенфелд, Зіблер і Вебенав (з відзначенем), та учителї Кіпер (з відз.) і Меспер; з нїмецкою викл. а з волоскою яко предмет учительки Тімко і Зараф та уч. Ветер; з нїмецкою викл. і руским та волоским предметом учителька Попескул; з нїмецкою і волоскою викл. а руским предметом уч. Кисанович; з нїмецкою викл. а руским предметом учительки Бавх (відзн.) і уч. Подвишиньский. Доповняючий испит зложили уч. Коча з Іпотешт з вол. яко пред., Солоджук з нїм. яко пред., учительки Заржицка з руского яко пред., а Кухарска Емілїя і Мария з польского яко пред., учителї Березовский і Ісопескул з релїґії, а спец. испит з нїм. мови викладової уч. Бевка. Репробовано одну учительку з рускої а одну з волоскої мови яко предмету. Загалом репробовано з руского 20 кандидатів 4 зовсїм, а 2 отримали замість викладової мови рускої тілько кваліфікацию учити рускої мови яко предмет.

Цїсар приїхав вже з Ґеделе, де доси пробував, до Відня.

Богослужене з нагоди цїсарского ювілею В православній катедрі відбуде ся в навечере ювилею торжественна вечірня, а в пятницю торжественна Служба Божа, яку відправить Впр. Митрополит Ардій. — В гр. кат. церкві відправить ся торжественне Богослужене в пятницю о г. 8-ій рано. — В божници буде відправа в четвер. О годинї 5-ій і в пятницю о годинї 10-й рано,

Ювилей в закладах карних. Міністер справедливости розпорядив, що в день ювилею цїсарского всї урядники і слуги закладів карних а також і вязнї мають бути на богослуженю урочистім. При тім має бути виголошена бесїда до вязнів поясняюча, що то за сьвято і яке оно має значінє. Наконець будуть прочитані імена тих, що їх цїсар помилував.

Видїл краєвий і дирекция бук. кр. щадницї уряджують дня 2-го грудня торжественне отворене притулку для неулїчимих, а нешкідливих божевільних. Притулок сей, як собі читачі пригадують, збудовано на основі окремого рішеня сойму; край дав на ту цїль 110.000 зр., буковиньска щадниця 100.000 зр., прав. рел. фонд 5.000 зр., а місто Чернівцї 2.500. Крім того зложили на ту цїль значні датки многі громади і товариства краєві.

В тутешній касї щадничій вломив ся хтось в ночи з пятницї на суботу до бюр касї, розбив

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.
Сталі найдешевші цїни.
Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарни всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвята і новий рік.

пару столів і взяв золотий ланцушок вартости 28 зр., до три зр. готівкою, купонів на 30 зр. і одну облігацию на 50 зр. Всьо то було власностию одного з урядників. Злодія доси не вислїджено.

Проф. др. Кайндль написав і видав на звеличане 2-го грудня книжку: „Geschichte der Bukowina zur Zeit der österreichischen Herrschaft“. Книжку ту зволив Найяснїйший Пан приняти до Родинної Бібліотеки. — Крім того приятно нам донести, що проф. Кайдль зробив сего року прогульку поміж галицких Бойків, і ладить тепер на основі своїх спостережень ілюстровану розвідку про угорских Русинів і Бойків.

Сторожинецка школа виплїтаня кошиків уряджує в сали ґімнастичній в Сучаві виставу своїх виробів. Вистава буде отворена від 1-го грудня до 8-го, лиш дня 2-го, в день цїсарского ювилею буде замкнена. Предмети виставлені можна буде купувати, але відбирати аж по замкненю вистави.

Намірене убійство. Дня 12-го с. м. стрілив Петро Цебуляк з ручниці до свого брата Івана, з котрим він вже довго процесує ся о спадщину. Іван Цибуляк тяжко ранений, що можна надїяти ся і смерти. Окрема комісия судова арештувала виновника, а раненого відвезено до шпіталю в Чернівцях.

Сегорічна осінь стає дїйсно феноменальною. В четвер вже першого грудня, а днї правдиво весняні. Послїдної недїлї було зверх 16° Ц. тепла. Дивує нас тілько то, чому европейский ворожбит Фальб не заповів того.

Катакомби у Львові. проф. Захариєвич предложив львівскій громадї оригінальний і практичний помисл. — Він хоче вибудувати під Личаківским кладовищем катакомби, в котрих в будучности гребано би померших мешканців Львова. Мійский уряд будівничий виготовляє плани в тій справі.

Брандес від'їхав в недїлю вечером зі Львова, але не до Пешту, як наміряв первістно. Одержав телеґраму о занедужаню матери, отже поспішив вирост домів, до Ковенгаґи. У Русинів Брандес не був, хоть свої відїдини заповів, бо видно не хотїв робити прикрости Полякам.

Дашиньский а поєдинок. Підчас онодїшного засїданя ради державної пос. Дашиньский ужив слів, котрими пос. ґр. Дїдушицкий чув ся лично обдиженим. В наслїдок сего післав він до Дашиньского послів: бар. Людвіґсторфа і ґр. Черніна, з домаганем пояснена або „гонорової сатисфакциї“. Дашиньский відмовив одного і другого і вирік сї слова. „Знаю ґр. Дїдушицкого яко доброго католика і хочу ощадити ему гріху, який сповнив би через поєдинок, а себе, яко социяльного демократа, охоронити від дурниці“.

Живі мумії. Американки послїдними лїтами чим раз громаднїйше відвідують край Фараонів. Ексцентричні ті дами попали на оригінальний помисл: дають ся фотоґрафувати яко мумії. Щоби получити таку фотоґрафію, треба зладити собі специяльне пудло, подібне до мумії і зачинити ся в нїм так, щоби тілько лице було видко. Ся дивачна мода ширить ся між богатими Американками епідемічно.

Новий спосіб пересиланя гроший. В Італії заведено недавно кореспонденцийні карти для грошевих пересилок. На карті наліплює ся почтові марки в скількости відповідаючій дотичній грошевій квотї, а почта виплачує адресатови вартість наліплених марок. Та новість дуже практична, особливо як хто хоче посилати дрібні гроші. Італїянцї хвалять собі єї.

Американьска видумка. В деяких американьских ґазетах заведено небувалу новість, іменно рубрику „толковане снів“. Жадні новостий Янкеси радо присилають списані свої оповіданя, а редакцийний специяліст викладає як Йосиф у Фараона їх значінє.

З заздрости. Перед цивільним судом у Відни відбувала ся онодї цікава розводова справа. Один дентист відбував студиї в Чікаґо і там полюбив дуже гарну панну, котра віддала ся за него. Незадовго прибула молода пара до Відня, родинного місця дентиста, де той в короткім часї придбав собі широку клієнтелю, бо визначав ся великими спосібностями в своїм знаню. Однак молода жінка забажала се поводженє знищити. Коли прийшла яка пацієнтка до єї чоловіка, жінка ставала заздрістною, вбігала до кабінету мужа і грозила єму навіть револьвером. Щоби через жінку не стратити клієнтелї, дентист подав о розвід, попираючи свою жалобу твердженем, що примхи жінки наражують его на упадок практики. Дальше наводив, що американьске вінчане перед мировим судиєю є неважне в Австриї. Той акт вінчаня складає ся з аркуша паперу, з написею в горі в анґлїйскій мові: „Що Бог злучив — чоловік не розлучить“. Трохи низше находять ся фотоґрафії подругів, а під ними заявлене, що представлені особи получили ся досмертним узлом. По довгих розслїдах суд признав себе некомпетентним в тій справі і відіслав акти до висшої інстанциї.

Осторожно з дїтьми. В Корнайбурзї жінка якогось Тишінґера вийшла з дому, щоби прислухати ся сензацийній судовій розправі, яка вела ся в тамошнім суді. Виходячи з дому, привязала двоє дїтий, 11-лїтну доничку і 6-лїтного сина, до стола, щоби дуже не збиткували, а двері від помешканя замкнула. Тимчасом в сусїднім домі вибух пожар і переніс ся на помешканє Тишінґера. Обоє дїти не могли утечи і спалили ся на вуголь. Нерозумну матїр арештовано.

Електрика замість мила. Американьский інжінер Микола Тесля зладив апарат, котрий має заступати в митю і в праню мило. До сего винайденя дійшов він случайно. Коли одного дня працював в своїй лябораториї, замітив, що мідяний кльош дуже забруджений. В хвили получеия кльоша з т. зв. електричним осцилятором повстав туман пороху, а відтак мідь заблестїла як би вичищена найлїпшою помадкою до чищеня металїв. Апарат Теслї є дуже простий і займає мало місця. Коли приложити до него руку, зарисовану на шкірі олївцем, то плама в одній хвили щезає. Голова електро-терапевтичного товариства в Буфальо др. Роберт Нюменс твердить, що крім взглядів практичних апарат Теслї може мати велику будучність в медицинї. Винахідник доказує, що також кожду тканьн можна буде очистити з бруду при помочи електричности. Особливо в шпиталях, де пере ся білє хорих на найрізнїйші недуги, часом навіть заразливі, можна буде ужити електричности до праня, бо она убиває заразливі орґанізми в тканинї.

Найбільший музичний інструмент буде находити ся на виставі в Парижи в 1900 роцї. Той інструмент називає ся „Автоелектрополїфон“. Винайшов і зладив его Італїянець Антоніо Зіборді; працював над ним 15 лїт. Інструмент виконує з найбільшою докладностию всякого рода концертову музику і містить в собі більше як 80.000 музичних апаратів, що коштували около 60.000 франків. Всї можливі примінені механіки і електрики зібрав винахідник в тім інструментї з казочною працьовитостию і терпеливостию. Два нафтові мотори і динамічна машина порушають сей інструмент; кождий з моторів рівнає ся силї трох коний, а машина осьвічує рівночасно салю і середину механїзму. Друга динамічна машина порушає механїзм всїх музичних інтрументів, як також цилїндрів і плит, а всїлякими творами фортепяновими і оркестральними. До перевозу того великаньского інструменту треба буде двох зелїзничих ваґонів; по повороті з вистави перейде на власність італїйскої королевої, котрій винахідник присьвячує своє дїло.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якором, так удосконалено, що всї родичі без огляду, чи мають вже скринку з камінцями чи нї, повинні чим скорше казати собі прислати новий богато ілюстрований цїнник тих скринок, щоби пізнати так незвичайно важні нові зміни, як нову забаву товариску з „якором“. Треба лиш написати картку кореспонденцийну до Ф. Ад. Ріхтер і С-ки у Відни I. Operngasse 16, а зараз пришлють даром і франко гарний кольорований цїнник. При закупнї у власнім интересї не треба принимати жадної скринки з камінцями до будови без фабричної марки „якора“.

З культурного житя.

I.

Заводячи сей фейлетон, що має на метї обговорювати всякі прояви культурного житя европейского в науцї, штуцї зображаючій і лїтературі, хочемо на сей перший раз поговорити про наше питоме культурне житє.

Мізерне воно то правда, але мусимо признати, що в послїдних двайцятьох роках воно дуже поправило ся. Положенє наше в Австриї було дїйсно невідрадне; поступовійша лїтература европейска була нам недоступна, бо приходила до нас передовсїм в нїмецкім одягу, а принесли єї австрийскі нїмецкі школи; що тут всьо живійше і актуальнїйше викидало ся, то річ собою зрозуміла; холодний вже для наших часів клясицизм не огрівав груди і не вязав нас зовсїм до западноевропейського житя. А ся культура нїмецка, що приходила до нас дуже перецїджена крізь сито урядового погляду, не могла животворно впливати на нас.

Діяло ся то в Галичинї колись, дїє ся і нинї у нас на Буковинї. Хто лиш обсервує молодїж теперішного галицку а молодїж буковиньску той ту ріжницю спостереже: в Галичинї має молодїж вже більше елементів европейских, бо черпає їх не лиш з перецїдженої, та і не перецїдженої культури нїмецкої, але бере їх також від Поляків, які потрафили втягнути богато елементів француских і витворити свій власний европеїзм, се-б то рух стоячий на тій самій рівенї культурній, що і рухи европейскі. Крім того має молодїж, чи і цїла суспільність галицка більше нагоди засягнути де-що з російского.

Так воно однак все не було; були часи, коли польска тромтадратично-патріотична лїтература і цїле стремлїнє суспільне не давало рускій суспільности нїчого, крім антипатиї до тої лїтератури. Доперва „позитивізм“ варшавский, котрого відгуки найшли ся і в Галичинї приніс тут щось трохи живійшого, а з часом доперва той рух, хоть не все у формі позитивізму, впливав на руску суспільність і молодїж; з засїяного зерна зрастали овочі — і ми самі зачали творити своє питоме, а зближене до Европи житє.

Впливи російскі, що мали також цивілїзацийний на нас вплив, не були все такими. Ті впливи перенесли ся до нас аж за посередництвом Драґоманова, а стремлїнє москвофільске тут живого нїчого не принесло. Росия офіцияльна і „славянофільска“ помагала тут грошево і книжками, але ті книжки — я мав нагоду їх переглядати — то така мертвеччина, що на нїкого вплинути не могли, а если впливали, то лиш в напрямі клерикальнім і обскурантнім.

Від сусїдів не могли ми отже так скоро, що путнього взяти, доперва в пізнїйших часах ми добили ся до живої течійки і она у нас стала розвивати ся.

Та і невідрадні у нас були в тім напрямі відносини. Наука висша у нас розвивати ся не могла, бо то того треба університетів і академій, а сих у нас дасть Біг, а если і найшов ся у нас який чоловік, що таланом своїм вмів вибити ся трохи висше, то мусїв іти на службу чужим людям, як того маємо численні приміри. Ще найлїпше розвивала ся у нас славяньска і руска фільольоґія, бо до того маємо свої катедри, а в послїдних часах і історія.

Штуки зображуючі — малярство і різбарство у нас розвивати ся не могли, бо ті прояви культурного житя вимагають значних средств грошевих, вимагають збуту творів мистцїв кисти і долота, а того у нас годї. Ми опинили ся тут, — як то виказала і послїдна вистава штуки у Львові, — лиш майже виключно на штуцї церковній, як то і констатує один з найспосібнїйших наших артистів Іван Труш в послїдній книжцї Наук. Лїт. Вістника. Але і та штука не може нї крихітки рівнати ся з церковним малярством иньших народів, з Рафаелями і Мурілями, бо до того також не було средств. Що наші сельскі церкви, хоть би і „муровані“, то не італїянскі катедри...

Музика наша, хоть як ми в тім взглядї талановитий народ, розвинула ся остілько, оскілько розвинути ся могла. Пісня сьвітска і церковна, — тими можемо величати ся і навіть перед чужими людьми, — але не розвинула ся у нас— не числячи, нечисленних проб, — опера, котра містить в собі цїлий обсяг музики так вокальної, як і орхестральної, і у сьвітї дійшла до таких ґеніяльних композиций, як ваґнерівскі опери. Тут знов не винен брак талану, але то, що наші талани не могли розвинути ся не маючи до розпорядимости нї одного театру сталого, нї одної опери.

Позістало би ще поле нашої лїтератури зі всїми єї частями. Материял тут не дорогий: перо і чорнило, если лиш є що в голові, станок друкарский можна ще оплатити, байоньских сум то не коштує, — отже і наша лїтература розвивала ся. Не входячи у вартість лїтератури випрудукованої за кордоном, бо там зовсїм иньші обставини, — ми хочемо призадумати ся над нашою лїтературною продукциєю в Галичинї. Вона дала твори навіть европейскої вартости, — але то доперва за яких послїдних двайцять лїт. Шкода лиш, що навіть найбільші на тім поли таланти все встерегли ся манери, котра хоть була европейскою, але все таки манерою. Але і тут їх винити годї: вони бороли ся против заскорузлости, стояли самі в бою, то і не могли так скоро розвинути ся ширше, бо на то треба також більше душевного супокою і лїпшого окруженя, як наші відносини.

Послїдні роки принесли нам писателїв, що виломили ся хоть трохи зпід поступового шабльону, а працюють над сотворенем лїтературних творів, що стали більше свобіднїйшими від школи. В тих нових лїтератах видно ріжні впливи, але є тут сьвіжість, житє бє ключем живої води, то-ж і розвій того напряму забезпечений.

Так виглядає наше культурне житє. Але містить ся воно головно в містах, тут концентрує ся воно. Провінция довгі часи брала в нїм дуже малу участь. Доперва тепер заінтересоване лїтературою, питанями культурними стає сильнїйше.

Але тут знов що-до загалу публики — Галичина стоїть лїпше, просто через то, що інтелїґенция там заміжнїйша. У нас на Буковинї, — хоть Буковина давала і дає в лїтературі непослїдні таланти, — руска інтелїґентна публика меньше численна і меньше заміжна, — мусить то і проявляти ся і в слабшім заінтересованю тими питанями хоть се становить силу нациї.

Галицкій публицї давали культурну поживу ріжні видавництва, а нашій публицї були вони недоступні нераз прямо лиш через те, що не мож було якось відложити трохи крейцарів на культурну поживу, — то-ж з тої причини ідучи старою традициєю „Буковини“, отворяємо в „Буковинї“ нову рубрику: „З культурного житя“. Будемо старати ся обговорювати тут всї справи, що займають цивілїзований сьвіт, отже питаня научні, артистичні, лїтературні, не тратячи також з ока важної еволюциї людскости, — социяльних рухів, бо то прояви загального розвою людскости, чинники, котрих результатом буде будучність людскости. У всїх тих питанях не будемо тримаги ся нїякої школи і одної конфесиї, — будемо старати ся бути як найбільше обективними і обговорювати всї справи лиш з того погляду, чи вони проявом користним і природним в розвою людскости, чи лиш хвилева аномалїя, що мусить счезнути з дальшим розвоєм.

Лев Турбацкий.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і парисних. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Товариство взаїмних обезпе ень

„ДНЇСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних**.

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ приймає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїлене аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

„Руска Бесїда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодїжи, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„Проскурка“

дарунок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопцї Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ зоп. 2 кр. за кожду поодиноку книжочку

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиранє: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений пловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по

50 кр. за 1 примірник

„Руска Бесїда“

в Чернівцях.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ГОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

Здрукарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 138. Чернівцї, пятниця дня 20. падолиста (2. грудня) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину" 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

1848 — 1898.

Дуже велике і рідке сьвято обходять народи австро-угорскої монархії, се бо пятьдесяті роковини вступленя на престіл Нашого Найяснїйшого Пана Цїсаря Франц-Йосифа I. Дуже рідкий то празник, бо вже 400 лїт тому, як обходив его монарх з пресьвітлого роду Габсбурґів, іменно цїсар Фридрих III., що царствував 53 роки. Тому то й велике, превелике се сьвято радости і утїхи, що его Господь дарував Цїсареви і Єго народам.

Жаль тільки, що, шануючи великий смуток нашого дорогого Батька-Цїсаря, не можемо обходити се сьвято так сьвітло і величаво, як сего душа наша бажає. Подякуймо проте в щиро-сердечній молитві Всемогучому за особлившу ласку, якої удостоїв нашого Монарха і Єго народи, та просїм Вседержителя о дальшу сьвяту Єго покров-опіку Цїсарю й Єго краям.

А помолившись всїм серцем, всею душею і всею мислею, скріпім нашу любов, привязанність і вірність до осьвяченої особи нашого Батька-Цїсаря, до Єго високого Дому, помянувши Єго праведне житє, довголїтний невтомимий труд, щасливі хвилї і тяжкий смуток, гіркі досьвіди і вітцївску доброту... Корона вложена перед 50 лїтами на голову нашого Найяснїйшого Пана сияє нинї найкрасшими жемчугами душі і серця найшляхотнїйшого Монарха. Однак вона є також колючим терновим вінцем, що то его недослїдима воля Божа вложила на Єго голову; бо нїхто з монархів не ступав такою тернистою дорогою, не зазнав тілько прикрих і грізних хвиль, але нїхто й не показав тілько християньскої покори, витревалости, розваги і відваги, як Цїсар Франц Йосиф I., що не зважаючи на власний біль і жаль, з посьвяченем і самопожертвованем доси невідомим жиє тілько для добра і щастя Своїх народів, сеї єдиної Своєї цїли. Наш цїсар то сторож волї і миру, покровитель науки і штуки, опікун віри і церкви, батько бідних і бездольних, взорець лагідности, сердечности і доброти, що честно, вірно, право, щиро довжність Свою не забуває і в найгіршім Своїм нещастю з кріпкою вірою бодрість духа не теряє.

Тому то й горожани сего цїсарства віддані всїм серцем і всею душею вірно і щиро свому володїтелеви, тому то й готові вони кождого часу віддати за Цїсаря кров і добро; тому й не пропускають народи Австриї нїякої нагоди, коли тілько можуть виявити сьвітови свою вірність і привязанність до свого Монарха, тому то й день пятьдесятилїтного славного правлїня Цїсаря Франц Йосифа I. є днем радости, днем празника для всїх і вся.

Сей нинїшний празник покаже знов сьвітови, як сильно сполучені народи Австриї з своїм пануючим домом; сей день докаже, що дім Габсбурґів а Австрия то—одна щирою любовю і нерозривною вірностию сильно сполучена родина-сїмя!

По всїм усюдам нашої великої і широкої вітчини благають в сей празничний день мілїони народу у Вседержителя сьвіта здоровя і щастя для улюбленого Батька-Цїсаря свого, мілїони уст порушує одна і та сама горяча любов і щира вдяка, і голоснїйше чим коли несе ся, гомонить, взростає, лунає піснямольба: „Боже, буди покровитель Цїсарю, Єго краям!"

В тім великім акордї найгорячійше може молить ся до Бога нарід руский, засилаючи до Всевишнього горячі просьби з глубини свого серця, бо він памятний тих всїх ласк, які Дім Габсбурский зливав на нарід руский...

В тім сумнім ювилею одно лиш чувство в груди рускій і одна мольба до Бога: Щоб Всевишнїй потїшив Нашого Наймилостивійшого Пана і додав єму сили до дальшого правлїня Своїми народами!!!

* * *

Цїсар Франц-Йосиф I.

Найяснїйший наш Ювилят, що обходить нинї такий памятний ювилей, родив ся 6 (18) серпня 1830-го року яко найстарший син Архикнязя Франца Кароля і Архикнягинї Софії.

Виховане его і образоване йшло звичайною в родинї Габсбурґів дорогою. Образував ся він так, щоби міг колись правити великою державою, а крім студий наукових вправляв ся ще і у військовій службі.

Житє однак не полишило Єму уживати золотого часу молодости. Молодий ще 17-лїтний Архикнязь бере вже участь у війнї против Італії і то виїзджає на поле бою, де при боцї славного Радецкого бере участь у битві під Санта Лючія.

Ся так вчасна дїяльність молодого Архикнязя може і була передсказом, що житє покличе его внедовзї на поли мирної дїяльности, що Він обійме управу долї народів Австриї в свої руки.

Настав памятний рік 1848... У Відни вибухла революция, нарід домагав ся прав і конституциї, мінїстер Меттернїх, що тряс цїлою Австриєю, утїк з Відня... Настала в розвою Австриї хвиля перелому... Старий лад ломив ся, надходили нові часи.

Цїсар Фердинанд видїв, що ті часи вимагають молодої, енерґічної сили і рішив ся передати управу Австриї в руки молодого Архикнязя.

Дня 2-го грудня — нинї тому 50 лїт — зібрали ся в Олумунци в т. зв. троновій сали епископскої палати члени цїсарскої родини, мі-

нїстри Єлячич, князь Віндішґрец, ґраф Ґріне і радник леґацийний Гібнер. В їх присутности зложив цїсар Фердинанд заяву, що передає австрийский престіл молодому Архикнязеви.

Молодий Цїсар укляк перед своїм вуйком і мовчки поцїлував его руку...

Великий тягар взяв Цїсар на свою молоду голову. Відносини Австриї були тодї дуже запутані, але молодий Цїсар знав свої обовязки і порозумів значінє тої хвилї в розвою Австриї. Видїв він, що давнї відносини вже пережили ся, що настає час нового житя і в маніфестї до своїх народів сказав він: „Пізнаючи з власного пересьвідченя потребу і високу вартість свобідних, відповідних часови уряджень, ступаємо з довірєм на ту дорогу, що доведе нас до щасливого перебудованя і відновленя цїлої монархії... На підставах правдивої свободи, на підставах рівноуправненя всїх народів держави і рівности всїх горожан держави перед законом, а також через то, що представителї народів будуть брати участь в законодатній працї, на ново воскресне наша вітчина, дійде до давної слави, — але на ново відроджена“. Маніфест кінчив ся словами: „Народи Австриї! Ми обіймаємо престіл Наших Батьків в дуже серіозній хвили. Великі обовязки, велика одвічальність, яку Провидїнє вложило на Нас. Але і Бог буде нас хоронити!“

Як видно отже першою гадкою Цїсаря було взяти ся до миротворної працї, але инакше судило ся. Сардиньский король Кароль Альберт зірвав заключене завішенє оружия і виповів Австриї війну. Та фельдмаршалок Радецкий побив Італїянцїв під Новарою, а наслїдник Кароля Альберт син его Віктор Емануїл заключив з Австриєю мир, на підставі котрого льомбардско-венецияньске королївство лишило ся при Австриї.

Але крім війни з внїшним ворогом мав ще молодий Цїсар і иньший клопіт. На Уграх вибухла революция ще в р. 1848. і перетягла ся аж до 1849 року. Цїсар сам брав участь в війнї против угорских повстанцїв (під Прешбурґом, Коморном), але потім повернув до Відня і тут дня 17-го серпня 1848 получив відомість що повстанє усмирене.

Тепер можна було приступити до працї над внутрішними відносинами. Цїсар розвязав радачий в Кромерижи сойм і видав сам конституцию дня 4-го марта, що вправдї не прийшла до виконаня, але стала вихідною точкою до дальшої працї в тім напрямі. Хотїв при тім Цїсар пізнати ті краї, котрими мав управляти і об'їхав майже всї свої коронні краї. Також до Галичини і Буковини загостив тогди Цїсар Франц Йосиф, а дня 21. жовтня 1851 р. положив у Львові власноручно угольний камінь під будову „Руского Народного Дому“, на що подарував місце, а пізнїйше ще й велику суму гроший. При тій нагодї сказав Цїсар: „Тут Я межи Моїми вірними Русинами“. Відзначивши так Русинів за їх вірність, з якою підчас загальної ворохобнї стали були вірно по сторонї свого Монарха, утворив руский батайльон, для котрого сама Архикнягиня Софія, мати Цїсаря Франц Иосифа, переслала хоругов з вишитим на нїй гаслом: „Вірність веде до побіди“.

Ще більша радість запанувала по всїх краях держави, коли в 1853. р. в серпни довідали ся народи Австриї, що їх молодий Монарх заручив ся з принцесою Елисаветою, дочкою баварского воєводи Максиміліана Йосифа. Вінчанє відбуло ся в цьвітни 1854. року. В тім памятнім роцї, коли народи Австриї лагодили ся відпразднувати гідно той день, заявив Цїсар також, щоби то сьвято не обходити нї забавами нї торжествами, а щоби гріш на то призначений звернути на добродїйні цїли. Року 1856-го звідала Цїсарска Пара італїяньскі і угорскі краї, а сердечне їх приняте сьвідчило о тім, що і в сих колись зворушених краях запанувала любов і переданність для пануючого Дому.

День 9. (21.) серпня 1858. року був день несказаної радости й утїхи для Цїсарскої Родини і цїлої австрийскої держави, того бо дня народив ся Цїсарским Родичам син, Архикнязь Рудольф.

В рік після уродин Архикнязя Рудольфа вибухла нова війна з Італїєю. Австрия старала ся удержати мир, але коли було годї, мусїло прийти до війни. Цїсар видав тодї до своїх народів маніфест, в якім піднїс, що війни мимо всїх старань годї було вимину́ти, — і війна розпочала ся. Закінчила ся вона цюрихским миром для Австриї нещасливо, бо мусїла Австрия відступити Франциї Льомбардию.

По сїй війнї знов взяв ся Цїсар до внутрішної працї. Патентом з дня 26-го лютого 1861. р. оголосив він конституцию і скликав раду державну. Президию мінїстерства обняв Антон Шмерлїнґ. Але зарядженя Шмерлїнґа не подобали ся Угорщинї і Шмерлїнґ мусїв подати ся до димісиї 16 серпня 1865. р. а его місце обняв ґраф Белькреді, що засистував конституцию аж до часу, доки не скінчать ся переговори з Угорщиною.

Між тим прийшло знов до війни з Прусаками і Італїєю в р. 1866. Причина тої війни звістна, а ще більше звістний сумний еї конець. Побіда коло Кустоци і на морю коло Лїсси нїчо не помогла Австриї, бо північну армію побили Прусаки під Садовою. Австрия мусїла виступити з нїмецкого союза і зречи ся Венециї...

Слїдно тут пригадати, що у тих всїх війнах брали велику участь рускі полки і проливали кров, даючи тим найлїпший доказ свого привязаня до Родини Габсбурґів...

По сїй війнї настали вже лїпші часи для Австриї. Переговори з Угорщиною скінчили ся, а вже в р. 1867. радила рада державна і ухвалила основні закони конституциї... Від того часу розпочинає ся нормальний розвій держави, бо р. 1867. дав нам Австрию в тій дуалїстичній формі, в якій вона до нинї істнує.

Не входячи в подрібний розбір розвою Австриї від 1867. р. — бо то вимагало би цїлої студиї, — ми лиш зазначимо, що від того часу вже не мала Австрия більше війни. Лиш в р. 1878., коли Австрия заняла на поручене берлїньского конґресу Боснїю і Герцеґовину, мусїли ще австрийскі війска присмирювати боснїйске повстанє.

З дальших памятних дат з житя Цїсаря маємо занотувати много радісного, але і вкінци і де що дуже болючого.

Дня 2-го грудня 1873 р. припали 25-лїтні роковини панованя Найяснїйшого Пана... Сьвято то обходили всї народи Австриї величаво, молячи Бога, щоб діждали ся і 50-лїтних роковин. І Бог вислухав їх молитву...

В роцї 1879. дало нагоду всїм народам Австриї до подібного сьвята срібне весїлє Найяснїйшої Пари...

А 28-го цьвітня 1881. р. — знов сьвітлий день в житю нашого Монарха, — то день вінчаня Архикнязя Рудольфа з бельґійскою Принцесою Стефанїєю.

А 22. серпня 1883. року знов заграли весело гармати; сего бо дня народилась Цїсаревичови донька Принцеса Єлисавета.

Прекрасну памятку на вічні віки оставив наш найяснїйший Цїсар з нагоди 40-лїтного ювілею Свого благотворного правлїня, се-то р. 1888. Тодї то заявив милостивий Монарх, щоби не справлювано з тої нагоди нїяких парад, а всї призначені на то гроші аби обернути на осушенє слїз, на добро бідних. І справдї богато мілїонів зложено тодї на доброчинні цїли, з котрих на завсїгди мати муть старцї, калїки, хорі і бідні велику поміч. І в нашім краю зложено крім ріжних фундаций велику суму з краєвого гроша, з котрих проценти вживати муть на бідних школярів сїльских шкіл народних.

Ледво прогомонїло се велике сьвято, що дало новий доказ любови і вірности австрийских народів до їх Батька-Цїсаря, коли то в Єго і нашу радість ударив страшний грім із ясного неба — нагла смерть Архикнязя Рудольфа, що положила 18. (30.) сїчня 1889. року передчасний конець молодому житю, котре ледво в повній многообіцюючій красї розвилось було на радість і втїху цїлої обширної вітчини, що стілько великих надїй лучила з сьвітлою, особою свого будучого Цїсаря-Володаря.

Всї ті мрії-надії розплились, як солодкий короткий сон, лишаючи по собі тілько одну горесну згадку про щастє, яке снило ся, про все те, що мріло, душу гріло, а минуло, мов не було, оставляючи по собі яко єдиний слїд: великий, ох, превеликий жаль-біль на довго, на все!

Найдорожшою і наймильшою незабутною згадкою-памяткою по бл. п. Цїсаревичови остане Русинам его гостина в липни 1887. року в Галичинї і Буковинї, під час котрої він на всякім місци і при кождій нагодї Русинів відзначив. Вікопомні остануть его слова признаня достоїньства, прав і заслуг руского народа.

А та тяжка страта ще і до нинї болить Цїсаря і цїлу Австрию і болїла нїжну душу Цїсаревої аж до еї передвчасної смерти.

Легеньким проблиском серед сего болю було хиба вінчанє наймолодшої дочки Нашого Монарха, Архикнягинї Мариї Валериї з Архикнязем Францом Сальватором, що відбуло ся 31-го л. липня 1890. р. в Ішлю.

Та по сїй послїдній веселій хвили, коли надходив такий сьвітлий день як нинїшний ювилейний, судьба не пощадила Нашого Монарха і вразили его серце найбільшим певно допустом в житю...

Про той удар страшний так для серця Наймилостивійшого Монарха ми вже писати не в силї, бо слези заливають нам очи, коли спогадаємо собі на него нинї, в той день, що мав бути так для нас веселим і радісним. Ми лиш засилаємо молитви наші перед престіл Всевишнього, що Він потїшив нашого болїючого Монарха...

* * *

Що цїсар наш здїлав для цїлої Австриї, — як він дбав про свої краї і народи, про се чейже не треба писати, бо воно занадто всїм знане...

Що зробив Цїсар для Русинів, — то легко побачити, єсли лиш прирівнаємо стан нашого народу з перед 50-ти лїт з тим, що тепер у нас.

Не від річи однак буде спогадали про то, що дїяло ся з нашим краєм, нашою стислїйшою вітчиною Буковиною, привести до памяти ті всї добродїйства, яких ми Русини буковиньскі зазнали від Найяснїйшого Пана.

За панованя нашого Монарха віддїлено Буковину від Галичини, надано їй окремий сойм і окреме правительство. В р. 1850. заложено для справедливійшого виміру і стяганя податків уряди податкові, а 1855. р. повітові уряди, а 1866. р. роздїлено їх на староства і суди повітові із зверхними урядами, краєвим правительством і судом. Із релїґійного фонду ужито доходи на побільшенє числа парохій, піднесено р. 1863. православного владику черновецкого на архієпископа і митрополита, чим надано православній церкві більше значінє. Число шкіл народних, що виносило 1848. р. ледво 50, зросло на 340, що несуть сьвітло майже у всї села буковиньскі. Крім того прибули ще і нові школи середні та фахові, ба навіть унїверситет. Крім духового поступу піднеслись промисл і торговля, двигаєсь і рільництво; словом придумано сотки ріжних способів до піднесеня культури на Буковинї, що й поступає скорим кроком наперед.

Але крім того, що зроблено для цїлого краю, є богато иньшого, що пішло на користь поодиноких народів. Приміром як многих добродїйств зазнали ми буковиньскі Русини! Доста згадати що перед пятьдесятьми роками не було на Буковинї нї одної рускої школи, ба що і в тих кількох школах, які тодї були, не учено і слова руского, що в тих школах майже не було руских дїтий. Аж за ласкавого правлїня Цїсаря Франц-Йосифа заложено і рускі школи, запроваджено і в иньших школах науку нашої рідної мови, стали і рускі дїти ходити до шкіл і виходити з них сьвітлими людьми на добро рідного народу. Сегодня маємо не тілько до 150 народних шкіл руских, а в них яких 300 кляс і стілько учителїв, але і у висших школах, ба навіть на унїверситетї разом кілька сот учеників-Русинів. З ласки найяснїйшого нашого цїсаря маємо вже і свою ґімназию руску, а бідних школярів руских спомагають не тілько численні стіпендиї самого Монарха, але і руска бурса, для котрої милостивий Цїсар позволив значну річну запомогу з православного релїґійного фонду. Ласкавий Батько наш подарував ще і значну суму, за котру мають перебудува-

ти „Народний Дім“ в Чернівцях, на радість і добро руского народу, котрого будучим поколїням він пригадувати ме незабутного Цїсаря Франц-Иосифа I.

То всьо, що здїлав Цїсар наш для Русинів на Буковинї можна висказати сими словами: Цїсар Франц-Йосиф I. збудив, осьвітив і спас руский нарід на Буковинї. Тому то й доки жити буде яка щира руска душа на Буковинї, не загасне в нїй безгранична вдячність для Монарха і Єго сьвітлого Дому.

От тому то в сей день 2. грудня с. р., в хвилї рідкого і великого сьвята пятьдесятилїтного ювілею нашого Монарха не буде в Австриї щирійшої молитви понад нашу, щоби Господь небесний дарував Цїсареви здоровлю, спокою і щастю прожити і царювати ще многі а многі лїта!

Загальні збори черновецкої філїї тов. „Руска Школа“.

Дня 26-го с. м. відбули ся в народній школї в Старій Жучцї загальні збори черновецкої філїї тов. „Руска школа“. Порядок дневний тих зборів, — на котрих явило ся дуже много учительства, між иньшими звістна писателька і учителька народна п. Ярошиньска, — був слїдуючий:

1) Привитане участників зборів головою тов. п. Д. Пігуляком.

2) Відчит послїдного протоколу з дня 26-го серпня с. р. секретарем п. Іваном Савіцким;

3) Відчит п. Івана Синюка о задачі народної школи.

4) Відчит п. Д. Пігуляка о патріотизмі, его значіню і плеканю его в школї і поза школою.

5) Вільні внесеня.

Заки перейшло ся до поодиноких точок дневною порядку, промовив голова товариства і в довшій бесїдї згадав про смерть благопокійної Цїсаревої Елисавети, якої то згадки присутні стоячи, з слезами в очах вислухали. Потім повитав пан Пігулак панів делеґатів кіцманьскої філїї Рускої Школи, надучителя Мафтея Григоровича і надучителя Івасюка.

Голова просить о прочитане послїдного видїлового протоколу з дня 26-го серпня с. р. а секретар Ів. Савіцкий відчитує той же. Позаяк нїхто против протоколу нїчого не замітив, так збори приняли протокол до відомости.

Приходячи до третої точки проґраму, удїляє голова слово панови Іванови Синюкови, котрий читає свій довший і дуже добре вироблений реферат.

Предсїдатель удїляє слово Савіцкому, котрий дякує референтови, за его так красно оброблений і і поучаючий реферат. При тім повстала дебата в котрій взяли участь ПП. Ярошиньский, Николай Іваніцкий Іван Савіцкий і Прокопович. Омелян Іваніцкий ставить внесене, щоби засїдане на 5 мінут перервати, котре принято. По навзї ставить Іван Савіцкий внесене, щоби збори ухвалили: Аби видїл філїї удав ся до центрального видїлу, а то висших шкільних властий з просьбою видати *новий катехизм і біблїйну історию в такій правописи, яку мають шкільні книжки, і написані тою мовою, якою нарід руский на Буковинї говорить.*

Дальше перейдено до відчиту референта Пігуляка. Заступник голови, Николай Іваніцкий перебирає предсїдательство і удїляє слово референтови пан. Пігулякови, котрий в дуже красно оброблений розвідцї говорив про значіне і плекане патріотизму в школї і поза школою. Відчит зробив таке вражіне на присутні, що всї на внесене Николая Іваніцкого, подякували голові тим, що повстали з місць.

Прокопович бажає, щоби сей реферат був видрукований в будучім педаґоґічнім листку, котрий з Новим роком має на Буковинї виходити.

Синюк ставить питане, в який спосіб товариство буде обходити ювилей 50-лїтнього панованя нашого Наймилостивійшого монарха Франца Йосифа I. Позаяк то питане для товариства дуже важне, то замітив Савіцкий, щоби голова в тій справі порозумів ся з центральним видїлом і о тім повідомив філїю, на що всї пристали.

Дальше ставчть Савіцкий внесене, щоби збори на засїданю призначили де би філїя відбула свої другі загальні збори.

На внесене прокоповича, призначено два місця, а то Нова і Стара Жучна. Кирилович просить о слово і заохочує всїх Вп. Пань і Панів Товаришів, щоби яко члени основателї вступали до „Народного Дому“. При тім повстала дебата, в котрій взяли участь, голова товариства, Ярошиньский, Прокопович, Савіцкий і Кирилович. На сїм просили, щоби їх в части „Народного Дому“ вписати: Пан Кирилович, надучитель із Шубранца з'обовязує ся суму 50 зл. в місячних ратах по 3 зр. виплатати. Панна Кароліна Суханос підучителька з Нових-Мамаївців 50 зр. в ратах по 1 зр. місячно і пан Денис Руснак учитель з Раранча 50 зр. по 1 зр. місячно. Николай Іваніцкий ставить внесене, щоби збори ухвалили, аби видїл черновецкої філїї удав ся до центрального видїлу, щоби заняв ся справою зміни обовязкової служби учительскої з 40 років на 30 років, позаяк Вис. сойм буковиньский о сїй справі вже роздумував, а до тепер ще нїчого не рішив. Се внесене приняли збори одноголосно. Омелян Іваніцкий хоче се внесене ще тим доповнити, аби ті провізоричні два роки були дораховані, до пенсиї на що збори також пристали. Прокопович мотивує своє внесене, щоби павшалї, то є гроші на опал і ослугу безпосередно із податкового уряду побирали ся, позаяк гроші правильно з кождої громади на Буковинї до податкових урядів вливати будуть. На се ставить Савіцкий внесене, щоби збори вибрали з помежи себе 5 членів і вислали їх до дотичних властий з відповідним представленем справи на що збори пристали. До сеї делеґациї вибрано слїдуючих панів: Ярошиньского, Пігуляка, Прокоповича, Омеляна Іваніцкого і Кириловича. Представитель кіцманьскої філїї п. Івасюк просить о слово і желає філїї черновецкого повіту всякого добра і найлїпших успіхів.

Вкінци дякує голова товариства пан Пігуляк всїм присутним, а найбільше Вп. Панам, Мафтею Григоровичеви і Івасюкови за їх участь і взиває присутних, щоби за здоровле нашого Найяснїйшого Пана три рази кликнули многая лїта.

Відсьпіванем першої строфи народного имну закінчили ся загальні збори.

Потім наступила спільна вечера до котрої достарчав харчу пан Грищук, купець із Садаґури. Члени при веселім сьпіві забавляли ся довго.

Іван Савіцкий,
секретар.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 1-го грудня 1898.

Цїсар виїхав нинї з Відня до Вальзе.

З тов. „Січ“. В суботу дня 26, с. м. устроїло академічне товариство „Січ“ вечерницї по поводу 25-лїтного ювилею лїтературної дїяльности Др. Івана Франка. Вечер розпочав голова товариства Роман Сембратович промовою, в котрій звеличав заслуги ювилята около руско-українськоі суспільности. Відтак слїдували декламациї „Каменяр“ і „Вічний революціонер“, переплїтані продукциями хору січового. Особливо визначалась декламация Володимира Старосольского „Каменярі“. Забирали слово також др. Мирон Кордуба і відпоручники тов. руско-українських робітників „Родина“. У вечерницях взяло також участь богато Росиян. Наспіло кілька телеґрам з Галичини від старих Січовиків. На закінчене подякував голова іменем товариства російским гостям, що поспішили разом з Січовиками звеличити українського труженника, в тім слїдна їх прихильність до народних змагань Українців. Дякуючи за щирий привіт іменем своїх товаришів потвердив один з Росиян слова голови січового — що є також між російским народом прихильні нашим змаганям елементи — се-б то російскі поступовцї. У Відни дня 27. падолиста 1898. *Волод Хомик* студ. політехніки.

Дирекция буковиньскої щадницї оповіщує, що видїл щадницї постановив з нагоди ювилею Найяснїйшого Пана видавати поодиноким сторонам річи заставлені перед 15-тим вереснем с. р., в цїнї до 2 зр., безплатно. Видаване безплатне заставів зачинає ся в понедїлок 5-го грудня, а кінчить ся 16-го грудня включно від години першої до четвертої пополудни.

Із Шубранця доносять нам, що збудовано там по довгих роках церкву муровану за 17.000 зр. Церква красно збудована, іконостас красно мальований, образи чудові, але на образах є написи по румуньски. Здає ся, що пан артиста Шіллер думав, що то „wallachische Kirche“ отже і по румуньски написав. А може хто иньший є в тім винен?! Добре би було, щоби такий артиста і то знав, що на Буковинї суть рускі і православні церкви, що і написи на образах рускі мусять бути. Пан маляр тратить лиш тим довіре, роблячи в руских громадах румуньскі написи. Але громада повинна удати ся до тих, що церкву будували і просити, щоби написи на образї були лиш рускі, — бо церкву за громадскі гроші будовано, а не за дармо.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якором, так удосконалено, що всї родичі без огляду, чи мають вже скринку з камінцями чи нї, повинні чим скорше казати собі прислати новий богато ілюстрований цїнник тих скринок, щоби пізнати *так незвичайно важні нові зміни, як нову забаву* товариску з „якором“. Треба лиш написати картку кореспонденцийну до Ф. Ад. Ріхтера і С-ки у Відни I. Operngasse 16, а зараз пришлють даром і франко гарний кольорований цїнник. При закупнї у власнім интересї не треба принимати жадної скринки з камінцями до будови без фабричної марки „якора“.

Наука, штука і лїтература.

„Прикарпатска Русь въ XIX. вѣцѣ в біографіяхъ і портретахъ еи дѣятелей съ увзглядненьемъ замѣчательныхъ *людей, котрыхъ 1772 р. заставъ при жизни“.***

(Конець).

Мимо незавидних і невідрадних полїтично-національних відносин, серед котрих частина руского племени, поселившого ся по обом сторонам Карпат жила і живе еще нинї, усиливши і усиляючи собою майже безперестанно — хоть нинї вже не так численно як за давнїйших часів — інтелїґенцию чужих, на висшім степени культури надходячих ся сусїдних народів, то все таки *бідне* то руске племя видало з посеред себе не тілько в XIX-ім віцї, но і в минувших віках цїлий ряд людий, котрі по-за предїлами своєї тіснїйшої відчини вславились своїми дїлами. Так на пр. Йов Желїзо, котрий почиває нетлїнно в почаевскій лаврї, був уроженцем галицкої Руси, Павел Тобольский-Ковоскевич, почиваючий нетлїнно в кієвскій лаврі, був родом із Самбора, а святитель Петр, котрий сидїв на митрополичім престолї в Москві, родив ся над рікою Ратою в золочівскім повітї. В XIX-ім же віцї видала прикарпатска Русь значне число людий науки, котрим за тїсно було на родинї і хлїба ради розійшлись по широкому світу. Уроженець угорскої Руси Димитрій Герег був воспитателем архикнязїв за Франца I., а другий угророс Михаіл Балудяньский був знов воспитателем імператора Росиї Николая I., опісля же ректором с.-петербургского унїверситету. На тім унїверситетї був также професором бувший професор львівского унїверситету Петр Лодій. Угророс Рунич був сенатором і членом государственного совіта в С.-Петербурзї, а Василий Кукольник, питомець львівскої духовної семинариї, директором лїцея в Одессї. Рівно-ж прикарпатска Русь була колибелию Івана Орлая, звістного штатского совітника, Юрия Гуци-Венелина, писателя, Якова Головацкого, предсїдателя археографічної комісиї в Вильнї, і много других, котрі здобули собі по-за *предїлами своєї тїсної відчини почетне імя в історий.* Слїдує также примітити, що василиянин о. Лев Лаврисевич був ректором ягайлоньского унїверситету в Кракові і першим предсїдателем „Towarzystw-a nauk“, а другий знов єромонах Валериян Славиковский, родом із Дубрівки під Сяноком, що оставив записки о галицкій Руси, заблукав ся на далекий Восток, на остров Сахалин, де при сильних був духовником.

І нинї поважне число уроженцїв прикарпатскої Руси занимає по-за предїлами своєї відчини катедри на унїверситетах і технїчних академіях, як: д-ри Мих. Борисїкевич в Ґрацу, Іван Пулюй і Іван Горбачевский в Празї, Филип Дячан в Варшаві, Мих. Черепашинский в Москві, Петро Фирчак в Одессї, Мих. Зобків в Загребі, Кир. Студинский в Кракові. В другій половинї 1860-их і в початках 1870-их років доставила прикарпатска Русь значний континґент духовеньства *для холмскої Руси,* а зверх того значне число педаґоґічних сил, котрі розсїялись по цїлій Росиї.

Нинї має прикарпатска Русь уже своїх писателїв, публїцистів, артистів-живописцїв, технїків, промишленників, учителїв, значне число урядників всїх майже дикастерий і навіть доставила европейским сценам первостепених артистів-півцїв, межи ними голосної слави, як: Алекс. Мишуга, Евгеній Гушалевич, Стефан Волошко, котрі виступають в операх на европейских сценах, а Сальомея Крушельницка навіть на сценах за Океаном.

Почавши від 1772 р., потрудив ся на рускім Прикарпатю цїлий леґіон людий над розвоєм руского народа майже зі всїх культурних напрямах. Пізнати отже друг друга, осьвідомити широкі круги і заразом почтити заслуги численних тих дїятелїв, котрі в переважній части о голодї і холодї виховувались і образувались, а опісля серед несприяючих для себе причин не раз о куснику сухого хлїба потрудились для культурного розвою свого народу, а рівнож поставити тим труженикам при помочи сьвідомих і національним достоинством дорожачих земляків тревалий памятник в видї вірного описаня їх житя і дїятельности для передачи їх дїл грядучим поколїням — се цїли мого скромного лїтературного труду, до виданя котрого під заг: „Прикарпатска Русь“ приступаю, і котрий віддаю під опіку цїлого народа в тій надїї, що „Прикарпатска Русь“ станесь настольною книжкою і буде находитись в кождім домі тим більше, що майже нема у нас інтелїґентної рускої родини, о членах котрої не було би згадки в згаданім творі.

„Прикарпатска Русь“ буде появлятись, почавши від падолиста 1898 р., правильно кождого 2-го місяця випусками по 7 листів печати з портретами замізамітнїйших дїятів. Кождих 10 випусків буде становити том, а всїх томів буде шість.

Пренумерата, котру прошу присилати виключно на руки уповажненого мною Антонія Хойнацкого, управителя книгарі Ставропигійского Інституту у Львові, Руска улиця Нр. 3, виносить на 10 випусків 10 корон; на 5 випусків 6 корон. Випуски поодинокі не будуть продаватись.

У Львові, дня 12-го падолиста 1898.

Іван Ем. Левіцкий.

*) Гляди „Буковину„ ч. 136.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

в Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

в Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґурагумори, Вами, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міші. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут и нїйше від черновецкого часу.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Сими днями вийде

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Цїна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від внисів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских пеструґів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом **і найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плянц і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком,** який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдаві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблення меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Віденъ. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СЬВІТНИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА 1899 РІК

з черговими друками „Рускої Ради“ продає

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр.,

а з пересилкою почтовою 18 кр.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 139. Чернівцї, субота дня 21. падолиста (3. грудня) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

КОТЛЯРЕВСЬКИЙ І ЄГО „ЕНЕЇДА“.

Відчит проф. Д-ра Стефана Смаль-Стоцкого на науковій академії у Львові дня 1-го падолиста 1898.

Сто лїт тому назад появила ся книжка, і та книжка по 100 роках заставила нас з усїх сторін Руси-України зібрати ся нинї тут, аби відсьвяткувати, як уміємо найвеличавійше, сю велику памятку в житю руского народу. Мусить же се бути важка книжка! І справдї!

Енеїда Котляревського се епохальне явище в розвитку Руси-України, вона лягла кріпкою підвалиною для нашої новітної лїтератури, вона стала могутним завдатком нового культурного духового житя Руси. Енеїдою починає ся нова доба в історії рускої лїтератури, письменьство наше пішло иньшою новою течією, житє духове Руси по повіни, якою залили Русь-Україну ріжні подїї історичні і культурні, найшло ся в новім руслї.

Не хочу тут розбирати тих ріжних історичних і культурних подїй, цїлого ряду тих сьвітових думок, з котрими Енеїда стоїть в більшій або меньшій звязи причиновій, а бажаючи віддати нинї заслужену честь самому єї авторови і вплести і від буковиньскої Руси скромненьку квіточку в вінець слави Котляревского, витаю духом при самій таки Енеїдї; вона менї сама про себе вимовнїйше говорить, вимовнїйше і лїпше сьвідчить, нїж всякі иньші сьвідоцтва і докази, взяті зпоза неї.

За довгий час 17-го і 18-го віку, як тягнув з півночи дуже холодний вітер на Русь-Україну, а мороз зцїпив все і густа мрака оповила Русь, житє духове Руси меркло, марнїло, нидїло, нївечило ся. Чужа погань насїла скрізь на нашу країну, придавлюючи і убиваючи питомі моральні і інтеллектуальні пориви так, як той бурян своїм ростом заглушує добру ростину. Настав моральний і культурний занепад на Руси.

Саме в пору являє ся рідному народови на ратунок від занепаду *Еней*, свій чоловік, хоч і не по нашому зветь ся. Оттак за довгий час темряви насїла на Русь чужина, що свій чоловік мусить прибирати чуже імя, аби єго свої за свого приняли.

Перша робота ратунку рідної країни починає ся тим, що згортає ся з верхи всю мерзість, всю погань, всю гниль, які за довгий час пітьми духової нагромадили ся на рускій країнї, починає ся моральним уздоровленем, як се зробив одинокий тодї живий паріст ослабленого руского духа Іван Котляревский в своїй Енеїдї.

І скаляне лице нашої країни немов умило ся. Зі споду виринає тодї, неначе та русалонька прегарна і непорочна, дївчина *Наталка*. І диво стало всїм: під скорупою всякого зверхного-калу збереглась так незаражено і непорочно добра душа народу. Нарештї сам *Чарник* Котляревский, розкривши обезображене обличе України, найшовши і показавши непорочне серце люду, бере ся своїх чужиною здеморалїзованих земляків научати, щоб від тепер вже більше нїколи не забували, „якого вони роду, почитали матїр свою, не презирали рідних своїх, не обижали нїкого“, бо се початок всякого поступу.

Отсе є епохальне значінє Енеїди і других творів Івана Котляревского; длятого то з Енеїдою Котляревского найшлось духове житє Руси-України в иньшім, новім руслї.

А тепер приглянмо ся близше самій Енеїдї.

Сюжет Енеїди взятий, правда, з чужої ниви, та се марниця. Річ в тім, що він оброблений з таким великим талантом, що сила єї не увяла до сегодня. Живучість і сьвіжість сего монументального твору лежить в тім, що Котляревський, хоть на чужім сюжетї, замінивши чужі типи, звичаї і обичаї українськими, умів нам дати правдиво національну поему. Енеїда Котляревского і своїми провідними думками і своїм артистичним виконанем займає між творами нашої лїтератури одно з найперших місць.

Провідною думкою Котляревского при написаню Енеїди було безперечно, виставати на сьміх хиби всїх верств суспільности на Українї, особливо-ж висших слоїв — бо правду сказавши, мужиками-крепаками, що не мали тодї значіня в публичному житю, він найменьше

1798—1898.

ІВАН КОТЛЯРЕВСЬКИЙ,

* $\frac{29.}{VIII.}$ 1769, † $\frac{29.}{X.}$ 1838.

займає ся. Тим чином рад був Котляревский тоті хиби викорінити а суспільність, особливо морально, обновити.

До того вибрав він собі як найвідповіднїйший спосіб — перелицювати Енеїду на ураїньский лад, бо так міг він все висказати широко, рішучо а притім так, щоб не лиш не стягнути на себе лютих супостатів України, але ще і промовити переконуючим теплим, щирим, веселим українським словом до їх розуму і серця. Вибір той зробив Котляревський зовсїм сьвідомо, — кажу се з натиском, бо годї припустити, щоб такий талант, як Котляревский, писав свій найбільший твір несьвідомо цїли. Вибір сей пав на Енеїду може і задля того, що Котляревский, запізнавши ся з сюжетом Енеїди, а чуючи в собі творчу силу, рад був показати, що з таким сюжетом перенятим з всесьвітної лїтератури годен зробити ґенїй українського народу. Судячи по знаних нам мотивах, які спонукали Котляревского написати Наталку Полтавку і Москаля Чарівника, можна сьміло припускати подібний мотив і до написаня Енеїди.

І певно, нїчо не надавало ся лїпше до переведеня провідної думки Котляревского, як саме перелицьоване Енеїди.

В руках поганьских богів, над котрими старшинував Зевес, спочивала, як се представлено в Верґілїєвій Енеїдї, доля всїх людий. Оден або другий чоловік міг бути невдоволений тим, що і як боги робили, міг називати їх правлїнє несправедливим, і ходити своїм розумом, але такі сьмільчаки ставали траґічними героями, бо боги поставили таки на своїм. Вони дїлили ся на висших і низших, одні підходили близше до Зевза, другі держались оподаль, а що вони були посвоячені з людьми, і коли одні помагали тим а другі иньшим не після якихсь справедливих заслуг, але після своєї уподоби, то межи ними були вічні інтриґи, сварнї і колетнеча, так що аж сам Зевес мусїв в річ мішати ся. А що і він сам не знав всего добре, а спускав ся на те, що єму донесли, то і він робив справу, як попало. Вглянувши глубше в ту систему, можна найти велику подібність межи поганськими богами а керманичами деспотичної держави. Так як Зевес поступає собі не оден самодержець; низші боги відповідають цїлком докладно ріжним високим чиновникам, а все кропить ся на звичайних людях.

В такому змислї представлені боги в Котляревского Енеїдї, чим автор звернув річ до дїйсности і в такій формі виткнув такі хиби, яких в иньшій формі годї було безкарно виткнути. Тут випередив Котляревський величні образи Шевченка в Снї, Кавказї і т. д. і Гоголевого Ревізора.

Та не лиш самі висші і низші керманичі житя суспільного були предметом єго сатири; він сягнув також в нарід, що складав ся з мужиків-крепаків та з шляхти, котра хиба самим лише маєтком від них відріжняла ся.

Аби се доказати, приглянмо ся близше, як Котляревский переводить свою провідну думку в головнїйших типах своєї Енеїди.

Зевес се вірний образ лихого самодержця, котрому і не в готові єго обовязки. Він уживає роскошів, особливо-ж не без міри. Зевса окружають не лїпші боги, котрі про око нїби то і слухають і боять ся єго, а поза плечима з него сьміють ся, межи собою інтриґують, сварять ся, а зовсїм не дбають о то, щоб справедливо управляти. Всї вони пянюги, перекупні, люблять женихати ся. Нептуна називає Еней дряпічкою-деруном, всїм їм обіцює Еней подарунки.

Пречудно характеризує богів сам таки самодержець Зевес на отсїм місци Енеїди (початок VI части):

Зевес моргнув як крідь усами,
Олимп мов листик затрусивсь;
мигнула блискавка з громами
Олимпський потрух взворушивсь.
боги, богинї і півбоги
простоволосі, босоногі,
біжать в Олимпську карвасар.
Юпітер гнївом розпалений
влетїв до них мов навіжений
і крикнув, як на гончих псар:

Чи довго будете казитись
і стид Олимпові робить,
що день проміж себе сваритись
і смертних з смертними тровить?
Поступки ваші всї не божі,
ви на сутяжників похожі
і раді мордувать людий.
Я вас із неба посипаю
і до того вас укараю,
що пасти будете свиний.

А вам Олимпські зубоскалки,
моргухи, дзиґи, фіґлярки,
березової дам припарки,
що довго буде вам в тямки.
Ох ви на смертних дуже ласі,
як Грек на Нїженьскі ковбаси!
Все лихо на землї од вас.
Чрез ваші зводні женихання
не маю я ушанования.
Я намочу вас в шевський квас.

Або оддам вас на роботу,
запру в смирительних домах,
там виженуть із вас охоту
содомить на землї в людях.

Або я лучшу кару знаю.
Ось як богів я укараю!
Пошлю вас в Запорожську Січ.
Там ваших каверз не вважають,
жінок там на тютюн міняють,
в день пяні сплять, а крадуть в ніч.

Не ви народ мій сотворили,
не хист создать вам червяка.
На що-ж людий ви роздрочили?
Вам нужда до чужих яка?
Божусь моєю бородою
і Гебиною пеленою,
що тих богів лишу чинів,
які тепер і т. д.

Хоть тут Зевес так дуже розходив ся, то звичайно він лиш ненароком споглядає на землю, а побачивши нелад, сердить ся; особисті роскоші єму важнїйші нїж загальне добро, тому то він перше допиває кубка, а аж потім відповідає на просьби богів.

Кілько то таких більших і меньших, висших і низших керманичів державних було тодї не лиш в Росиї, але і в цїлій Европі, котрим повірена була управа народами і їх частями, а вони дбали лише про себе?! І Котляревский змалювавши такий образ бога-керманича представив всесьвітний тип правителя свого часу.

Відповідно тому заховують ся і низші боги, як ми бачили, перекупні в загальних справах (як Нептун); а Еоль то образ чистого бюрократа-канцеляриста, що нїби то і вимовляє ся, що не може зробити, що се, мовляв, годї, але за заплату все таки обіцяє постарати ся, без огляду на те, чи просьба оправдана, чи нї.

Найгірше-ж там водить ся в державі, де жінки своїми примхами впливають на справи державні. Котляревский в таких разах не великий приятель жінок. Він виражає се не на однім місци:

Коли жінки де замішались
і їм ворочати дадуть,
коли з росказами втаскались
та пхикання ще додадуть,
прощайсь на вік тогдї з порядком,
пішло все в чорту неоглядком,
жінки поставлять на своє.

А вплив їх малює такими словами:

Коли чого просити має,
то добрий одгадає час
і к чоловіку пригнїздить ся,
прищулить ся, приголубить ся,
цїлує, гладить, лескотить,
і всї сустави розпрубує,
і мізком так заверeдує,
що сей для жінки все творить.

Длятого то виводить Котляревский на сцену богинї, котрим і на гадку не впаде якась загальна справа, а котрі цїлком поводують ся своїми примхами. Так Юнона, баба дуже недобра, старає ся намовами і інтриґами погубити Енея задля марницї, Венера знов держить сторону Енея і хоть старшиньством меньша, надробляє своєю красою, аби лиш єї коханець не пропав. Задля таких жіночих примх терпіли дуже публичні справи. Можемо поминути вже всї иньші божища, бо і з сего бачимо докладно, о що властиво Котляревскому ходило.

Супроти таких богів-керманичів державних (кріль!) і богівчиновників люди мов мяч в їх руках. Зпоміж людий визначнїйший тип Еней. Се справдешнїй козак. Парубок молодий, підприємчивий, що не лякає ся леда чого, хитрий. Як Еоль став єго переслїдувати, він не кланяє ся Еолеви, а удає ся просто до старшого Нептуна і виграє справу. Характеристичне те, що Еней підкупством приєднує Нептуна на свій бік. Побачивши пожар своїх кораблїв, він зразу тратить голову, але відтак вилаявши всїх богів і обіцявши подарунки виграє знов справу. Він гуляка, якого сьвіт не бачив, любить до женщин залицяти ся — по козацки, без гадки, шоб з ними одружити ся. Але він оден межи троянько-українського громадою, що все таки бажав щось зробити, а решта єго товаришів се люди без найменьшої ідеї. Еней се представитель сяк-так тямущого на свій час Українця.

Та не лиш хиби богів керманичів тай хиби народу взагалї висьміває Котляревский в своїй Енеїдї, він виявляє всї темні сторони тодїшної суспільности на верхи, аби тим чином промостити дорогу до поступу. І так описує він докладно порожне житє шляхти. Всї забави у панів на Українї складали ся після Енеїди з їди, а найбільше з питя; висших ідей нї слїду. Котляревский малює гостину Енея у Дидони, у Ацеста або у Латина яскравими красками — всюди головна річ піятика, без неї не обійшлось нїде. Длятого то в Енеїдї подибуємо єї так дуже часто, і се не пересада, не карикатура житя — се дїйсна правда. Пили так, що ледви находили яке місце до сну, а звичайно де хто стояв, там і впав. З перепою наступала і смерть. При тім не обходило ся також і без бійки, от як на поминках по заможнім панови Анхизї. Через піятики минало ся богато добра в народї, вони взагалї представляють сумну хибу Руси. До забав належала ще музика і танцї і всякі гри. Кромі таких оказий, як гостина, поминки і др. описує Котляревский ще і досьвітки і вечерницї, де межи иньшими виступає і гра в карти, та де не обходило ся також без неморальности.

Женщини беруть участь лише в досьвітках та вечерницях; до звичайних забав вони приступу не мають. З сего висновок такий, що тодї становиско женщини (хоть би і у панів) було дуже підрядне.

Так представив Котляревский сумний стан Руси-України в тім зглядї; та ще лїпше і зовсїм вже загально малює він той стан в образї пекла. Се правдивий образ, змальований яскравими красками, який виставив Котляревский перед очи своїх сучасників на те, аби побачили свої хиби і стали людьми; він перший кличе немов словами Тарасового „Посланія“: Схаменїть ся, будьте люди!

Із представленя пекла видно докладно, які наскрізь гуманні ідеї ворушили душу Котляревского, а як виставляє на загальну наругу людий негідних, дерунів, шахраїв, пявок людських. От пр. яка терпка іронїя лежить в словах:

У нас хоть трохи хто тямущий,
уміє жить по справдї сущій,
то той хоть з батька то здере!

А вже-ж найзавзятїйше виступає Котляревский против війни. На однім місци зачисляє він війну до миряньских лих, що нас без милости морять; єї наслїдки фізичні і моральні представляє він так:

Війна в кровавих ризах тут:
за нею рани, смерть, увіча,
безбожность і безчоловіча
хвіст мантиї єї несуть.

В війнї гинуть по неволї для примхи князьків душі людські. А на иньшім місци Котляревський знов відзиваєсь так:

Не зьвір я, людську кров пролити
і не харциз, людий щоб бити,
для мене гидкий всякий бій!

Мимоходом лиш скажу, що тут добачаю слїди масоньскої науки, з котрою Котляревский добре був обзнакомлений.

Задля гуманних ідей, якими пронята на скрізь Енеїда, остане ся поема у нас на завсїди величним твором.

А коли ще зважимо, що Котляревский помимо чужого сюжету вистачив єї таким богатим етноґрафічним кольоритом, що удержує душу безнастанно на Українї, знав як не мож лїпше одягнути свою Енеїду в звичаї і обичаї українського народу, умів єї з етноґрафічного боку зробити так наскрізь українською, що в нїй бачимо всюди сей нарід з усїма єго верствами, з добрими і лихими сторонами, то мусимо єї уважати поемою національною в повнім того слова значіню. Тим вона нам дорога, тим вона для нас завсїди остане приманчива. Нема в Енеїдї і одного такого місця, де ми хоть на хвильку могли-б призабути, що все, люди, обставини, цїле житє там українське. Скрізь порозкидувані ріжні натяки, щоб тим немов завсїди утримати читача в певности, що не з Олимпом, але таки з самодержавієм, не з Енеєм і Троянцями, але з Українцями він має до дїла. Еней убраний як український парубок, що іде на танцї, або як чумак, що вибирає ся в далеку дорогу. Бачимо українську панню, як вона їде в гостину, єї ридван, кінних провідників, козаків, єї маштальїра. Ми запізнаємо ся з ношею Українцїв, з мешканем, з гостинами, забавами, сватанем, з лїками народними, особливо на похміле. Чуємо їх піснї, як пливуть морем. Одним словом в нашій лїтературі нема такого твору, де, як в Енеїдї, були-б так плястично змальовані всї обставини і саме житє нашого народу того часу.

(Конець буде.)

З ради державної.

На початку засїданя палати послів у вівторок п. Торжіца вніс інтерпеляцию в справі „zde“. — Відтак п. Пферше зажадав вибору комісиї для удїленя нагани п. Герольдови в такій справі: Коли п. Пферше обговорював праскі розрухи і бурмістрови Подлїпному закинув, що він був — ініциятором тих розрухів, п. Герольд крикнув: „се лож!“ Тепер Герольд згодив ся на вибір комісиї Президент завізвав всї ґрупи палати, щоби вибрали членів до тої комісиї.

Відтак ґр. Тун відповів на інтерпеляцию кола польского і ческого клюбу в справі видалюваня Поляків і Чехів з Нїмеччини. На дотичне представленє мінїстра заграничних справ ґр. Ґолуховского до нїмецкого правительства, оно відповіло з цїлою льояльностию, що се лише хиба припадок, але в жаднім разї яка-небудь ворожа тенденция против австрийских підданих. Впрочім, коли би такі видалюваня мали ще повторитись, австрийске правительство рішено виступити против того з цїлою рішучостию, евентуально зачне так само видаляти з Австриї нїмецких підданих.

З порядку дневного забрав голос пос. Козловский, яко референт справи торговельного трактату з Японїєю. Вказував на те, що австрийско-японьский торговельний договір заключений ще в р. 1869, коли Японїя була ще на порозї воріт до культури. Тепер треба инакше числити ся з тою державою, бо за тих 30 лїт она розвинула ся надзвичайно. Новий трактат буде першим кроком приспореня, може хоть в будучности, австрийскому промислови нового ринку збуту. Референт виводив, як скоро і інтензивно зростають ріжні галузи промислу в Японїї і входять в житє нові, поступові закони і суспільно-правні урядженя. По промові референта пос. Козловского палата приняла трактат з Японїєю.

По перерві засїданя заявив віцепрезидент Ферянчіц, що речинець слїдуючого засїданя хоче назначити на вівторок дня 6. грудня. Се викликало величезну бурю на лївици. Посли домагали ся, щоби слїдуюче засїданє відбуло ся в середу, аби по мисли приписів реґуляміну комісия для нагани могла здати справу в протягу 24 годин. Віцепрезидент старав ся усправедливити своє поступованє подібними прецендєнсами з часів президентури Хлюмецкого. Лївиця заперечила, що таких прецендєнсів не було, але то є явним зломанем реґуляміну. Посли лївицї стали записувати ся до голосу і промовляти за удержанем реґулямінових приписів. З правицї боронив пп. Дик і Енґель становища віцепрезидента. Нарештї пос. Прохаска поставив внесенє, аби слїдуюче засїданє назначити на середу і на дневнім порядку поставити проект о реґуляциї платнї державної прислуги. Віцепрезидент спитав палату що-до того внесеня, а в поіменнім голосованю, якого зажадала лївиця, внесенє пос. Прохаски перепало 114 голосами против 139.

По відкиненю сего внесеня заявив пос. Кайзер, що тепер, по мисли реґуляміну, комісия для нагани має завтра здати справу з висліду своїх нарад. На те відповів віцепрезидент, що в виду відкиненя внесеня Прохаски, обстає при тім, що зарядив, і оголошує, що слїдуюче засїданє відбуде ся у вівторок дня 6. грудня.

Ситуация полїтична.

Ситуация полїтична нашої держави погіршила ся ще в послїдних днях, а причиною до того стали: відповідь ґр. Туна і справа п. Пфершого і Герольда. В першій справі заговорила не лиш праса в Нїмеччинї, але також і в Австриї. На грозьбу ґр. Туна, що Австрия також може на репресалїї нїмецкі відповісти репресалїями в Австриї, відповідає Berliner National Ztg. здаєсь в порозуміню з міродатними кругами Нїмеччини, що наплив Славян до надграничних провінций нїмецких славяньщить ті провінциї. „Ми не хочемо ославяньщеня Прус і длятого не можемо стерпіти напливу Славян. Коли-б Австрия хотїла, покликуючи ся на „засаду взаїмности“, ужити подібних средств против Нїмцїв, котрі серед цїлком иньших обставин шукають зарібку в Австриї, то могло би се допровадити до ужитя ще острїйших средств против тих Австрийцїв, котрі до сеї пори без найменьшої перешкоди шукали і знаходили заробок в Нїмеччинї. Нам ходить о те, що ми не можемо допустити і не допустимо до славяньщеня нїмецких провінций зайдами з Чехиї і Галичини. В подібний спосіб поясняють справу иньші нїмецкі дневники. А австрийскі нїмецкі орґани також невдоволені з відповіди Туна. Своє невдоволенє висказали цїлком ви-

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4. Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвянні сьвя-

разно Neue fr. Presse і Ostdeutsche Rundschau. Перший дневник пише, що відповідь Туна може довести до зірваня союза з Німеччиною. В той спосіб не говорить ся навіть о державі, з котрою живе ся в нормальних зносинах. А що-ж уже думати, коли в такім тонї говорить ся о союзній державі! Се, що Тун грозить Німеччинї репресаліями, доказує, як страшно єму залежить на приязни ческо-польскої більшости. Дальше N. fr. Presse запевняє, що грозьбами Туна Пруси не дадуть ся повздержати в виконуваню своїх прав і в обороні своїх інтересів. Пруске правительство з зелїзною консиквенцією веде дальше полїтику Бісмарка і виганяє такі небезпечні елементи. Тої роботи Тун певно не спинить своїми грозьбами. — Grazer Tagblatt пише, що відповідь Туна значить тілько, що новий полїтичний курс в Австриї. Видко, щось важного стало ся за кулїсами і змінило полїтичну констеляцію. Бути може, що се стало ся в наслїдок порозуміня якоїсь австрийскої махінациї на петербурскім дворі. Відповідь Туна може захитати австрійско-німецким союзом.

Друга справа, що передовсїм подїлала на нерви обструкціоністів, та справа комісиї для удїленя нагани, котра має здати своє справоздане до 24 годин. Тимчасом президент мимо того не скликав засїданя на другий день, але відложив аж на 6-го. В тій справі пишуть півурядові часописи. На случай, як би президия хотїла придержувати ся точно реґуляміну, винайдено би в той спосіб нове средство обструкциї. Посли могли би кождого дня домагати ся вибору комісиї для удїлень нагани. Така обструкция могла би бути навіть при дуже малій меншости пікантнїйша і смачнїйша, як поіменні голосованя. Кождий посол мав би змогу установляти дневний порядок слїдуючого засїданя. Постанова реґуляміну, визначаюча комісиї 24-годинний речинець до удїленя нагани, може мати лиш таке значінє, що комісия має до 24 годин упорати ся з виготовленем справозданя. Опозицийні дневники нїмецкі пишуть, що відрочене засїданя палати аж до вторка є нарушенем реґуляміну, бо він виразно постановляє, що комісия для удїляня нагани має здати справу зі своєї дїяльности до 24 годин. „Добрих овочів — пише Neue fr. Presse — не може принести таке відновлене Абрагамовичівских насильств. Се покаже ся вже на найблисшім засїданю, коли на стіл палати прийдуть предложеня о угодї і буджетова провізория. Такої сильної меншости неможна провокувати безкарно.“ Опозицийні дневники підозрівають, що президия нарочно так собі поступила, щоби тим способом спровокувати обструкцию і прислужити ся правительству, котре лиш глядає за причинами позволяючими єму наново ввести в житє §. 14-ий.

Поступоване президиї може дїйстно довести до того, що опозиция стратить свою холодну кров, хоч не хотїла би зробити правительству згаданої прислуги, пустить ся на обструкцийну дорогу. Не лиш посли з темпераментом Вольфа і Шенерера, але і смирні представителї альпейских хлопів готові під напором своїх виборцїв ударити в острійший тон. Клерикальна Reichspost говорить о близькім розламі в католицко людовій партиї. На кількох вічах виборцїв в альпейских краях посли мусїли приречи виборцям, що на случай, як би не принято їх поправок в угодових предложенях, они будуть голосувати против угоди, хоч-би з тої причини мало прийти до розлому в клюбі.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 2-го грудня 1898.

Нинїшний ювилейний день випав в Чернівцях дуже сьвітло. Ще вчера вечер було цїле місто убране хоругвами і ілюміноване. Нинї відбули ся богослуженя всїх обрядів, на котрих явили ся представителї властий і корпорациї. По годинї 12-ій складали представителї властий товариств, институций желаня на руки п. президента краевого, між иньшими були і від руских товерисств др. Стоцкий, Пігулак, Попович, Івашко і Ол. Кобиляньский.

Відзначеня. З нагоди ювилею роздав Найяснїйший Пан слїдуючим відзначеня: др. Волян іменований шляхтичем; маршалок краевий Янку Лупул дістав комтурский хрест Франц-Йосифа; ордер зелїзної корони III-ої кляси получили: радн. прав. Фекете. проф. др. Альойзий Гандль, др. Ротті і прокур. фін. Венвва-Зубрицкий; рицарский хрест ордеру Франц-Йосифа получив пастор Фронїюс. гр. кат. декан і крил. Костецкий, надрадник рах. Ляйфер, през. торг. пал. Лянґенган, надінжинер Неґруш і нотар Зайонц. Проф. Кляйнвехтер дістав титул радника двору, архітект Ґреґор титул радника будівельного. Титул цїсарских радників дістали Тітінґер Ріхтер Шнїрх. Крім того роздано богато хрестів заслуги. *В послїдній хвили довідуємо сь з Czernowitzer Ztg.: що сей телеґрафований спис відзначень не є повний. Повний спис подамо в слїдуючім числї.*

Амнестия. Цїсар дарував кару засудженим за обиду маєстату а що-до тих, що за се находять ся в слїдстві, казав застановити слїдство. Крім того дарував 548 засудженим особам кару.

З кругів нотаріяльних. Мінїстер справедливости переніс нотара п. Евгена Стрийского з Селетина до Вашківцїв над Черемошем.

Філїя тов. „Руска Школа“ в Кіцмани відбуде головні збори дня 11. лат. грудня о 9. годинї перед полуднем в школї народній в Веренчанцї. Дневний порядок: 1. Справоздане з дїяльности видїлу за рік минувший. 2. Справоздане касове. 3. Вільні внесеня. 4. Вибір нового видїлу. Кіцмань 22. лат. падолиста 1898. І. Стратичук, голова. Мат. Григорович, секретар.

„Перше черновецке товариство кухнї людової“ подає до відомости, що з нагоди 50-лїтного ювилею пановання Найяснїйшого Пана отверяє і подає до публичного ужитку з днем 2. грудня льокаль в умисне на то вибудованім домі.

Трясенє землї і сильна буря лютилась дня 27. т. м. в Австриї долїшній, в Стириї, Сольногородї і других альпейских краях. В деяких околицях Стириї тревало трясенє землї пару секунд; заразом дав ся чути сильний гуркіт в земли. В Триестї бісилась буря дуже сильно, так що взбиті фалї морскі в гору, залали прибережні околицї і улицї міста Триесту. Пивницї і склади товарів залянї. Особливо в складах кави і цукру є значна шкода. Рух на желїзницях і трамваях подекуди перерваний.

Піяньство в армії. Після урядових дат занедужало в 1896 в російскій армії на затроєнє алькоголем 148 офіцирів і 161 рядових, що рівняє ся 3·6 і 0·1 на тисячу. В 1897 р. лїчено з тої недуги в військових шпиталях 132 офіцирів і 121 рядових. Смертельність серед тих жертв піяньства виносила 0·1 на тисяч. — В армії французкій в тім часї процент затроєня алькоголем виносив 0·1 на тисяч. Ужасні цифри виказує Анґлїя. На анґлїйскій земли процент піяків в армії виносив 6·4, в ґарнїзонах держав над Середземним морем 13, Північної Америки 20; Антилїв 40, а Ґуяня 85 (!) на тисяч. Виходить з того, що російска армія під тим зглядом ще найпорядніїша, хотяй думають о нїй цїлком противно.

Дивачний лїкар. На днях помер в Парижи др. Ґрубі в преклоннім віцї 80 лїт. Був то дуже спосібний лїкар, але рівночасно й дивак, о якім в Парижи оповідали собі всїлякі історії. До его пацієнтів належали найславнїйші мужі державні, члени найвисшої аристократциї, музики і писателї. Др. Ґрубі походив з Угорщини, учив ся у Відни, а відтак практикував в Будапештї, Льондонї і Парижи, де здобув собі славу знаменитого лїкаря. В часї нїмецко-французкої війни, підчас облоги Парижа, устроїв він службу амбулянсову і видумав полеве, складане ліжко для ранених, за що в 1889. роцї одержав признане на виставі. Єго мешкане в Парижи було устроєне як у правдивого чудака. В комнатах лежали на земли книжки і письма аж під стелю, та й взагалї цїлий дім, який він замешкував, від долини аж під дах, був одною великою бібліотекою. Ті, що до него приходили, не знали, що з собою робити, коли він їх просив сїдати, бо не могли найти нї одного вільного крісла, а до того ще й малпи та канарки били ся о місце. Др. Ґрубі лїчив неврастенїю, а о способі его лїченя оповідають найдивнїйші річи. Так на пр. приходить до него раз один мелянхолїк, що терпів на страх перед самоубійством. — На котрім поверсї мешкаєте? — питає др Ґрубі. — „В партері“. — Як положена ваша комната? — „На північний всхід“. — „Яку краску мають тапети у вашім мешканю?“ — „Червону, буру і синю“. — „Добре, отже вишукайте собі помешкане положене на полудневий захід, на пятім поверсї і обийте его тапетами зеленої краски, але кожду комнату иньшим родом зеленї. — Недужий відійшов зливований, але робив всьо, що лїкар велїв, саме тому, що то видалось єму дивачним. Глядав три місяцї мешканя на пятім поверсї з вікнами на полудневий захід, а відтак ще три місяцї глядав відповідних тапетів, так що забув на свою слабість і був по шістьох місяцях здоров. — Або такий случай. Одна дама з великого сьвіта збавила цїлком свої нерви забавами на балях і театрах. Др. Ґрубі дав їй таку раду: „Ходїть кождого дня до шпиталя Тенон і питайте за доглядачкою хорих А. Она заведе вас до побіленої комнати і ви будете там все сидїти одну годину з нею. Але не вільно вам промовити нї одного слова. Відтак будете вертати домів тими і тими улицями“. — І дама вскорі виздоровіла та сьвято вірила, що помогла їй вибілена комната і доглядачка; бо коли-б їй лїкар був дав звичайні ради: ходити на проходи і не зворушувати ся, она би була не так точно придержувала ся. А так лїкар завдав їй ту дивну покуту і міг на певно числити, що недужа буде єї точно придержувати ся.

Звідки пішла гра в шахи? Гра в шахи пішла з Індиї; єї переймили Перзи за перского шаха (короля) Нушірвана (около 530 р.), а звідси та гра дістала ся відтак до Европи. Єсть то найкрасша і найбистроумнїйша гра, яку лиш могли люди вигадати. Розповідають, що ту гру видумав якийсь браміш Насір син Дагера, щоби поучити тодїшного молодого короля індийского Беюба або Баграна та показати єму наглядно, що король без підданих іменно же без хлопів не значить нїчого, і він мусить гинути (мат) коли его піддані не боронять. Були люди, котрі то само казали королеви, але він їх не слухав, але ще й казав поубивати, а з підданими дуже зле обходив ся. Наслїдки того були такі, що люди стали бунтувати ся, а удїльні князї користали з того і хотїли утворити свою окрему державу. Отже Нассірови синови Дагера — Араби називають его Сісса — стало жаль своєї вітчини, а ще більше побоював ся він дальших наслїдків і постановив собі поучити короля; але судьба его попередників научила его розуму і він видумав таку гру, котра мала королеви дати науку. Він подїлив чотирогранну дощинку (шахівницю) на 64 піль (8 рядків, а в кождім по 8 квадратиків, один чорний, другий білий) і зробив 32 фіґур, з котрих найважнїйша король (або „шах“); коло него стає друга фіґура „мінїстер“ (ми називаємо нинї ту фіґуру „королевою“); коло мінїстра стає слонь, коло слоня кінь, а коло коня вежа. Так з одного боку короля; з другого боку стають: слонь, кінь і вежа, отже 8 фіґур в однім рядку. В другім рядку перед тамтим стає 8 вояків (ми називаємо їх нинї „піонами“ або „козаками“; замість слонїв кажемо „бігуни“). Так уставляє ся на шахівници по два рядки фіґур напроти себе (одні фіґури чорні а другі білі) і зачинає ся гра (битва), в котрій показує ся, як піддані боронять короля і що він без них не значить нїчого; коли они его не можуть заслонити, то він стає „мат“ (мертвий). Та гра дуже сподобала ся королеви і він постановив собі нагородити по королївски того, хто єї видумав. Отже закликали винаходця, а Беграм відозвав ся до него: Сину Дагера, я виджу, що ти чоловік, в котрім пробуває дух правди; кажи, що тобі дати, хоч би оно було так глубоке або так високе, як сам схочеш, хоч би половину моєї держави, а дам тобі. Сісса (Нассір) поклонив ся королеви аж до землї і відповів: Пане! Коли твоя ласка, то дай менї то, о що тебе попрошу. Ото бачиш, я подїлив дощинку від гри на 64 піль. Скажи-ж своїм слугам, що суть надзирателями шпихлїрів, нехай на перше поле (квадратик), положать 1 зерно пшеницї, на друге два, на трете чотири і так дальше на кожде слїдуюче ще раз тілько, кілько єсть на попереднім, а то буде моєю нагородою. На то відповів єму король: Ти не жадав як мудрий, але як дурний; чи гадаєш, що я не міг би дати тобі щось більшого, та жадаєш таку дурницю? Але Сісса обставав при своїм і король казав єму виплатити ту нагороду, закликав свого старшого надзирателя над шпихлїрями і казав єму так зробити, як Сісса хотїв. Але й зараз показало ся, що Сісса дав королеви знову науку. Старший надзиратель взяв ся рахувати зерна пшеницї, які мав виплатити Сісї, і аж за голову взяв ся. Вертає незадовго до короля і каже єму, що став рахувати зерна, але не дорахував ще й до половини числа 64, а вже показала ся така величезна сума, що він вже не може дальше рахувати. То лиш може сказати, що як би Сіссї дати все збіже, яке лиш родить ся в краю, то ще й половини не виплачено би єму з того, що він жадає. Аж тепер королеви стало ясно; він здогадав ся, що син Дагера хотїв єму сею просьбою сказати, казав его закликати, обняв его і поцїлував та сказав: Аж тепер виджу, що в тобі правда божа; від тепер буду правити народом так, як ти скажеш, а ти будеш їсти при моїм столї. І від сеї пори мудрий Сісса жив разом з королем, був єму приятелем і братом аж до кінця житя. — Оттак розповідають собі Араби та Інди про початок шахів. Новійші обчисленя показали, що як би хтось хотїв виплатити Сіссї то, чого він зажадав, то треба би всю суху землю, яка лиш єсть, навіть там, де стоять міста і села, обсївати через 72 лїт, і аж тогди можна би зібрати тілько зерен пшеницї, кілько зажадав Сіса.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якором, так удосконалено, що всї родичі без огляду, чи мають вже скринку з камінцями чи нї, повинні чим скорше казати собі прислати новий богато ілюстрований цїнник тих скринок, щоби пізнати так незвичайно важні нові зміни, як нову забаву товариску з „якором“. Треба лиш написати картку кореспонденцийну до Ф. Ад. Ріхтера і С-ки у Відни I. Operngasse 16, а зараз пришлють даром і франко гарний кольорований цїнник. При закупнї у власнім интересї не треба принимати жадної скринки з камінцями до будови без фабричної марки „якора“.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 2-го грудня 1898.

Відень. *Ґенеральний вікарий Репта дістав титул епископа радовецкого.*

Відень. Сьвято ювилею цїсарского відбуло ся дуже величаво. Брали в нїм участь крім властий і институций також купцї і промисловцї, замикаючи склепи і промислові заведеня. То само телеґрафують з Будапешту.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла і найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских з париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

Сими днями вийде

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Ціна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских истругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плани і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблення меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина! Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТІННИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

з червоним друком, продає

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр.,

а з пересилкою почтовою 18 кр.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпе ень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2$% за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2$%.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений пловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по 50 кр. за I примірник „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) **ч. 8**

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

Ч. 140. Чернівці, середа дня 23. падолиста (7. грудня) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях
в
середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адміністрация
і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Ще не вмерла!!!

Сими словами кінчить ся прольоґ дра Ів. Франка, а коли на соботнїшнім сьвятї по сих словах засьпівала цїла зібрана в театрі публїка сю пісню, то всї ми мали одно почутє, одну думку в груди. Чули ми то, що Україна ще живе і не вмерла...

І дїйсно се сьвято, що минуло, котре згромадило тут в Чернівцях тілько інтелїґенциї і мужицтва, стало доказом, що ідея українсько-руска не лиш що не вмерла, але ширяє, міцнїє і обгортає чим раз дальші круги населеня.

Буковина, — руський край, що пізно прийшов до народної сьвідомости, — довго мусїла бороти, ся щоби уґрунтувати і викликати то, що само собою природне, але за то ідея раз взбуджена не загибла. Вона воскресла і чим раз дальше йде в народ, обіймає чим раз ширші круги. Недобитки тих, що не сьміли спустити ся на власну працю, а надїяли ся помочи чужої, — що хотїли прийти до готового, а своє тимчасом нехтували, — вони вже нечисленні і ся слаба запора вже не в силї оперти ся хвилям моря народної ідеї.

Ідея самосьвідомости руско-українського народу і єго розвитку поборола всї ворожі сили і стає перед ними могуча і сильна.

Але се ще конець нашій працї! Ідея воскресла, — але єї треба ще тим більше зміцняти і скріпляти. Ми мусимо працювати далї і много а много, щоб дорівнати иньшим культурним народам, щоб приближити ся хоч до народної правди і волї, — а тодї коли ми в порівнаню з другими будемо сильні і кріпкі, тодї — если не ми, то наші потомки, — з повною гордостию засьпівають: „Ще не вмерла!“ памятаючи на тих, що до зміцненя сеї ідеї приложили рук і не жалували сил.

Отже далї до працї!

Ювилей відродин українсько-рускої лїтератури в Чернівцях.

Може й не видїла ще навіть буковиньска Русь такого народного сьвята як що-й-но минувший ювилей! Такого з'їзду інтелїґенциї, так численно зібраного мужицтва, такого огню, запалу, одушевленя буковиньска Русь ще не видїла. То був день, котрим буковиньскі Русини дали доказ, що вони тут живуть, розвивають ся, що національна ідея згуртовала їх в одну сім'ю і що дальший розвиток буковиньскої Руси вже запевнений...

Рано о 11-ій годинї розпочало ся народне сьвято урочистим ранком в салї музичного товариства, що битком була набита інтелїґенциєю, молодїжию і мужиками. На льожах було много жіноцтва, а крім того був там пан президент краєвий бар. Бурґіньон, бар. Мустаца, Впр. владика радовецкий Репта, і ґенерал-майори Мат і Реберґер, радник правительственний Помпе, директор правосл. рел. фонду Ульман, представителї иньших властий цивільних і войскових.

Естрада була гарно убрана цьвітами, між котрими пишав ся гарний портрет Котляревского, кисти нашого руского артиста п. Івана Труша.

Проґрама розпочала ся відсьпіванєм пісни „Бом красна Буковина“ композициї Млаки-Воробкевича. Хор зложений з місцевих і замісцевих Русинів під діріґентурою д-ра Стоцкого відсьпівав сю пісню справдї з прецизиєю.

Потім повитав проф. Пігуляк зібраних гостий, а передовсїм представителїв властий і институций, згадав про ювилей цїсаря і вніс з тої нагоди тричи „Най жиє!“, котрий то оклик зібрані з одушевленєм повторили, а хор відсьпівав „Имн народний“.

Дальше поясняв др. Стоцкий в довгій промові значінє і вагу Котляревского і Енеїди для нас Русинів-Українцїв. Відчит сей оброблений дуже совістно і старанно, кидаючий ясне сьвітло на Енеїду і розсьвічуючий єї вагу для нас в найдрібнїйших подробицях подамо в цїлости в „Буковинї“.

По відчитї, котрий приняла публика одушевленими оплесками, відсьпівав хор наш національний имн: „Ще не вмерла Україна!“ і на тім ранок закінчив ся.

* * *

Представленє в театрі випало можна сказати знаменито. Білети розкуплено вже перед тим так, що в касї театральній білетів не продавано і дуже много гостий мусїло відійти без карт, бо театр наш черновецкий за малий, щоб помістити тих всїх, що бажали взяти участь в тім представленю і тим самим віддати честь Котляревскому і причинити ся до звеличаня ювилею відродин нашої лїтератури... В театрі бачили ми паню Президентову краєву з дочками, Впр. Владику радовецкого Репту, конзуля російского п. Панчулїдзева з женою родину ґенерала Мата, бурмістра барона Кохановского і иньших представителїв власти...

Перед представленєм грала музика войскова 41-го полку твори музичні написані на тлї народних наших пісень і танцїв, котрими публика просто одушевляла ся.

Піднесла ся занавіс... Наш в далї клуби диму, огонь, пожежа, — се горить Троя-Україна, а єї сини під проводом Енея відходять вже в чужину шукати иньшої матери, бо нема в них сили полишити ся на згарищах і нову хату збудувати.

Старий козарлюга, представитель колишньої „слави української“ не годен сего стерпіти. Він накликує до повороту, але годї. Підлість і нікчемність обсїла Україну, козак з болю кладе ся в могилу.

Довгим сном спить козак-невмирака. Здорово, по козацки сотню лїт проспав він, і вертає знов з могили відмолоднївший. І що за диво! Де були колись згарища, руїна, там нинї цьвітучі села, наша мова і пісня лунає всюди, хрести на старих могилах уквітчані руками українських дївчат. Україна ще живе! Се-ж зібрали ся Енеєві потомки сьвяткувати народне сьвято. В кождого оку искри огня блищать, старий козак-невмирака видить в тих искрах заловідь лїпшої будучности і кидає огненну проґраму працї для того нового поколїня.

Довго нас недоля жерла,
Доси ще нарута жре, —
А ми крикнїм: Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмре.

Отсе і гадки заключені в „Великих Роковинах“, в сїм з великою силою написанім прольоґу Івана Франка, що виголошений з глубоким відчутєм і артизмом п. *Лопатиньским* промовив до кождого серця і душі... Ми видїли, що під впливом того прольоґу, деяким участникам сльози канули з очий... Послїдні слова: „Ще не вмерла“ відбили ся грімким відгомоном в грудях участників і в театрі залунав имн: „Ще не вмерла Україна!“ Се цїлий театр сьпівав стоячи сю пісню, даючи тим вираз тому, що криє ся в рускій груди, які ідеали єї одушевляють...

Між прольоґом а самою виставою „*Наталки Полтавки*“ відгравала музика Лисенкову увертуру, а далї піднесла ся куртина і чудова наша пісня: „Віють вітри, віють буйні!“ понесла ся мельодийними тонами по салї. Се панї *Лопатиньска* сьпівала Наталку. Талан єї сьпівацкий як видно ще більше виробив ся, а голос так чистий, звучний і мельодийний, що перворядні оперові сьпівачки могли би їй позаздростити. Відограно взагалї Наталку дуже добре, так що враженє було велике не лиш на свою, але і чужу публику. Дружина руского театру: п. Ґембіцкий, Ольшаньский, Осиповичева, Рубчак і Юрчак старали ся удержати на тій висотї, на яку в своїм роли станула панї *Лопатиньска* і се їм вповнї удало ся. Петро (п. Юрчак) був трошки слабший, але він, оскілько знаємо, грав сю ролю по раз перший, то-ж як на

КОТЛЯРЕВСЬКИЙ І ЄГО „ЕНЕЇДА“.

Відчит проф. **Д-ра Стефана Смаль-Стоцкого** на науковій академії у Львові дня 1-го падолиста 1898.

(Конець.)

Енеїда переповнена також історичними споминами українськими, а слова Котляревского переповнені тут такою щирою теплотою, яку можна подибати лиш у найбільших патріотів. Се не „інстинктове“ українофільство, отже несьвідоме задачі і цїли народолюбство, се щирий патріотизм. Тим то стаєсь Енеїда ще більше рускою, вона доказує, що думки про відрубність і самостійність руского народу не перевелись і тодї в памяти добрих синів України. Серед загального сьміху віддихаємо на тих місцях згадкою про лїпші часи; се дуже поважні місця, бо там сьміх перемішаний з слезами. І так Троянцї пливучи морем

— кургикали пісеньок
козацьких, гарних запорожських.
Про Сагайдачного сьпівали,
либонь сьпівали і про Січ.
Як в пікінери набирали,
як мандрував козак всю ніч.
Полтавську славили Шведчину,
і неня як свою дитину
з двора провадила в поход.
Як під Бендерю воювали;
без галушок як помирали
колись, як був голодний год.

На иньшім місци Котляревский подаючи нам устрій військовий козацкий, очевидячки любує ся ним і кінчить свій опис многозначними словами:

Так вічной памяти бувало
у нас, в Гетманщинї колись
так просто військо шикувало,
не знавши: стой, не шевелїсь!
Так славний полки козацькі
Лубенський, Гадяцький, Полтавський
в шапках було як мак цьвітуть.
Як грянуть, сотнями ударять,
перед себе списи наставлять,
то мов мітлою все метуть.

А описуючи похід війска уміє він своїми чудовими порівнанями викликати перед нашу уяву колишнї славні часи козацькі:

Мезентій наперед Таренський
пред страшним воїнством гряде —
було полковник так Лубенський
колись к Полтаві полк веде
під земляні Полтавські вали.

Цекул Пренестський Коваленко
в Латию з військом также пхавсь —
так Сагайдачний з Дорошенком
козацьким військом величавсь.

За сими плентавсь розбишака
Нептунів син сподар Мезап,
до бою був самий собака,
боєць, ярун і задирака,
стрілець, кулачник і рубака,
і дужий був з його хлопак.
В виски було кому як впнеть ся,
той насухо не оддереть ся —
такий Ляхам був Желїсняк!

А як богато говорять нам отсї слова:

Так кончили жизнь козарлюги,
зробивши *славнї услуги*
на вічность памяти своей — ?!

З того часу, говорячи словами Котляревського:

ми всї, як бач, народ хрещений,
волочим ся без талану.

Та не лиш в тих споминах проявляє ся горячий патріотизм Котляревского. Він бачив добре, в чім лихо, і проте кличе:

Де общеє добро в упадку,
забудь отця, забудь і матку,
лети повинность іспрaвлять,

бо він знав добре, що

Любов к отчизнї де героїть,
там сила вража не устоїть,
там грудь силнїйша від гармат.

Прочитавши Енеїду уважно, бачимо, що вона переповнена гуманними ідеями, любовю до всього рідного; в нїй подивляємо велику силу фантазиї і незрівнаний гумор автора; в нїй бурхає дїйсне, окружаюче автора житє, живе житє, змальоване незвичайно плястично. Таке представленє сего житя на основі всесьвітного сюжету без патріотично-національних деклямаций робить Енеїду твором справдї лїтературним, твором всесьвітної лїтератури, а що то житє було повне згнилизни, то мусїла вийти сатира на се житє, котра вправдї серед даних обставин поневолї ховала ся поза імена богів та героїв Верґілїєвих, але осягнула свою цїль, бо заставила всїх із загальних хиб часу сьміяти ся. Насьмішка єго добродушна, він не картає як публицист або проповідник-моралїст, лиш пред-

перший раз роля его випала дуже сьвітло. До належитого відограня „Наталки“ причинила ся також не в малій мірі капеля войскова під батутою п. Костелецкого.

Образ з живих осіб попередила декламация Шевченкового: „На вічну память Котляревскому послом Пігуляком. При словах „Будеш батьку панувати...“ піднесла ся занавіс і очам публіки представив ся чудовий образ, котрого вражіне побільшали ще сьвітляні ефекти. Се Муза з зірницею на чолї вінчала золотим вінцем Котляревского, держучого в руцї „Енеїду“. Довкола них зібрала ся Русь, всї єї стани: інтелїґенция і мужицтво. В образї брали участь і дїти, а крім того вражали і костиюми селян знад Прута і гуцульскі з гір. Вражіне образу величаве, так що кілька разів треба було его відслонювати публицї. Укладав образ проф. Павловский, за що і належить ся єму щира подяка. На тім закінчило ся пополудневе представленє.

* *

Вечером коло 8-ої г. зачала численно громадити ся публика в сали Музичного товариства. На естрадї виднів образ Котляревского, здалї за цьвітами було місце для знов музики. Сала була вкрита довгими столами. Ся послїда часть сьвята зачала ся від промови д-ра Стоцкого, що згадав про се, що лиш в Австриї можемо наші народні сьвята так зовсїм свобідно обходити і вніс на честь Цїсаря кричи оклик: „Най жиє!“ Далї повитав др. Стоцкий гостий з Галичина, що приїхали з Коломиї, Снятина і Станїславова, Сербів і Чехів, дра Роттa і о. каноніка Шміда, а потім переплїтали ся промови з продукциями музикальними капелї войскової. Замітні були промови інс. Поповича, о. Єремійчука, п. Івашка, яко представителя молодежи, Серба Поповича, Чеха Павлїржа, г. Грищука, п. Власюка, яко представителя міщаньства, селян Копачука з Вовчинцїв і Князкого з Карапчева н. Ч., проф. Коцюби яко предсгавителя Галичан і проф. Кобилянського. П. Мартович зі Снятина в своїй промові згадав за рівночасний ювилей д-ра Івана Франка і піднїс заслуги ювилята. В імени жіноцтва промовляла п. Наталка Петровска з Вашківцїв н. Ч.

Далї прочитав др. Стоцкий наспівші на ювилей привітні телеґрами. Ось і вони:

Львів. Братнїй привіт при сьвяткованю так великого національного сьвята. *Наукове товариство ім. Шевченка.*

Станїславів. Честь тямучим буковиньским братям сьвяткуючим память відродженя руского слова. Наколи серед так нещасних обставин Русь-Мати зі сну вікового пробудилась, то вона вже не вмре, не загине. *Крилошанин др. Гробельский.*

Львів. Львівска *„Академічна Громада“* засилаючи буковиньским Українцям з великим сьвятом сердечний привіт, кличе: „Ще не вмерла Україна!“

Львів. Авторови „Наталки“ честь віддають *ученицї жіночої учительскої семинариї.*

Львів. Слава і честь черновецким Русинам сьвяткуючим столїтні роковини відродженя українсько-руской лїтерарури. *Товариство будови руско-народного театра ім. Івана Котляревского.*

Станїславів. На сьвятї памяти батька нашої лїтератури ми духом з вами. *Станїславівскі українсько-рускі ґімназисти.*

З Надвірної телеґрафує молодий українсько-руский письменник: Привіт громадї сьвяткуючій народне сьвято, *Черемшина.*

Львів. Сьвяткуючим память Котляревского сердечний привіт. *Товариство „Руський Сокіл“.*

До малих своїх братчиків і сестер телеґрафує дитина зі **Львова**: Братчикам і сестричкам на зеленій Буковинї в день народного сьвята бажає всього найкращого — *Николцьо Коцовский.*

* * *

Весела забава вже йшла до кінця. Др. Стоцкий згадав в промові ще і подякував паньству Лопатиньским і дружинї театральній за участь в сьвятї, бо в дуже великій мірі успіх сьвята зависїв від них, а передовсїм панї Лопатиньска надала просто своїм сьпівом той чаруючий характер виставі „Наталки“.

Далї промовив п. Манастирский і запросив до складки на будову „Народного Дому“; промова мала успіх, — бо зібрано звиж 100 зр.

Поволи зачало вже коло столів рідїти і о годинї 1-ій по півночи скінчила ся та трета і послїдна часть сего нашого сьвята.

Новий владика.

Сензацийну новину принесли в суботу телеґрами, а іменно то, що ґенеральний вікарий Репта, став титулярним епископом радовецким.

В Радівцях було також колись епископство, але коли Австрия прилучила до себе Буковину, то сотворила одну лиш митрополїю черновецку, а тепер повертає знов до старої традициї і іменує знов хоть титулярного епископа радовецкого.

Се іменоване лиш радувати нас може, бо се додає лиш блеску нашій прадїдівскій православній церкві на Буковинї; церков православна стає сильнїйша і міцнїйша і покриває ся супротив иньших віроісповідань більшою повагою і величавостю.

Але крім сеї радости, що випливає з чисто релїґійного почутя, ще й що иньшого приходить нам на гадку. Сей крок правительства заставляє нас призадумати ся над можливими дальшими наслїдками.

Від довшого часу, коли дотеперішна консистория зачала нехтувати права руского народу, а декотрі єї румунїзаторскі члени стали уживати релїґії до цїлий національних, то Русини домагали ся роздїлу консисториї. І ми видимо, що се наше жаданє оправдане історично, се не нове жаданє, але жаданє привернення давного стану, — чи отже правительство повинно тому опирати ся?

Єсли отже правительство тим іменованем хоче поставити перший крок на дорозї до лїпшого, то ми Русини можемо тїшити ся лиш тим і мати надію, що будемо мати церкву свобідну від впливів румунїзаторских, — а се певно скріпить лиш і зміцнить нашу сьвяту праславну церков.

По цїсарскім ювилею.

Ювилей свого 50-лїтного пановання обходив наш цїсар в тишинї, в тїснім крузї родиннім у своєї дочки архикнягинї Марії Валерії у Вальзе. Хотяй Цїсаря у Відни не було, розкрила *наша* столиця свій блеск, щоби гідно повеличати Найяснїйшого Ювилята. Подібно як у Відни, обходили цїсарский ювилей столицї поодиноких країв австрийского цїсарства. І Буковина не осталась по заду. Вже в четвер рано перебрались Чернівцї сьвяточно, а вечером засияло цїле місто від ілюмінациї. В пятницю рано відправлялись богослуженя по всїх церквах, а катедра православна, де відправив Службу Божу сам митрополїт, була битком наповнена. Місто Чернівцї вмурувало в будинку ратушевім памятну таблицю, подібно як на память сороклїтного ювилею Цїсара і в столїтну річницю прилученя Буковини до Австриї. Всї ті три таблицї стоять рядом вмуровані тілько можна запримітити між ними деяку ріжницю. І так коли дві перші таблицї не писані руским язиком, тілько якоюсь незрозумілою мішаниною язиків славяньско-церковно-росийско-руским, то на третій таблици не бачимо вже того „дивоглядія“, але чисте українсько-руске письмо, а до того еще в его властивій, питомій формі, в формі фонетичній.

З нагоди ювілею цїсарского дістало дуже богато осіб значнїйших відзнаки. На Буковинї відзначив цїсар:

Титулом барона: Антона Кохановского, бурмістра черновецкого;

Шляхотство одержав посол др. Василь Волян;

Великий хрест ордеру Франца Йосифа Впреосьв. митрополїт Аркадій Чуперкович;

Командорский хрест Франца Йосифа дістав краєвий маршалок Іван Лупул;

Ордер зелїзної корони третої кляси дістали: радник правительства Фекете, проф. унїверзитету др. Альойзий Гандль, посол балон Микола Мустаца, президент адвокатскої палати др. Йосиф Ротт і фін. прокуратор др. Евген Зубрицкий;

Лицарский хрест ордеру Франца Йосифа дістав староста черновецкий Мор. Барлеон, пастор протестантский Йосиф Фронїюс, греко-католицкий парох черновецкий о. Кел. Костецкий, Лев Ґоян прокуратор в Сучаві, президент торговельно-промислової палати Фридрих Лянґенган, радник фінансової дирекциї Леопольд Ляйфер, секретар дир. фінанс. Антін Лефлер, посол Ґустав Марін. старший інжінер правит. Микола Неґруш, римо-католицкий парох в Радівцях Едвард Нїстенберґер, директор почт Йосиф Пош, фінансовий інспектор в Сучаві Іван Отт, директор черновецкої школи промислової Кароль Ромсдорфер, нотар др. Зайонц, радник судовий Филип Ціргофер;

Титул радника надворного дістав проф. унїверзитету др. Фридрих Кляйнвехтер;

Титул радника правительства дістав директор висшої ґімназиї в Чернівцях Генрик Клавзер і редактор „Czernowitzer Zeitung“ Антін Захар;

Титул радника будівництва дістав архітект Йосиф Ґреґор;

Титул радника цїсарского дістав інспектор желїзниць державних Фридрих Екгард, лїкар в Дорнї др. Арт. Лебль, купець Іги. Шнїрх і посол Давид Тітінґер;

Золотий хрест заслуги з короною дістали: о. Йеротей Федорович, о. Юрий Бальмош, канц. дер. Леопольд Ґенсталер, канц. дир. кр. правит. Іван Гаврисевич, почтовий секретар Нахман Лїхтендорф, урядник черновецкої каси ощадн. Яков Маєр, проф. ґімн. др. Антін Поляшек, професор школи реальної Антін Романовский і о. Нестор Воробкевич з Кучурова;

Золотий хрест заслуги дістали лїкар мійский др

ставляє все з сьмішного боку і то так, що висьміяний і не чує, що сам з себе сьміє ся. Тим заразом стає нам ясно, чому Котляревский перелицював Енеїду.

Енеїда се перший реальний твір нашої лїтератури, реальний не лише своїм предметом, але реальний своєю формою і мовою. Многозначні отсї слова Котляревского:

> І я прощаюсь з *небесами*,
> Пора спуститись до землї.

Спустившись раз „з неба“, треба було заговорити земною мовою, зрозумілою людям живою мовою, і се зробив Котляревский сьвідомо, а *сьвідомість цїли* бє в очи з кождого вірша. Він висьміває стару схолястичну школу, де вчили на „Піярській граматцї, тройчаткою приганяли, субітки далали“; покінчивши з латиною і схолястикою звертає ся так само против домородного „письменського, скубентського, философського“ язичія, а пише такою мовою народною, що єї ще і сегодня подивляти мусимо.

З того розбору Енеїди виносим переконанє, що Енеїда є дїйсною перлою нашої лїтератури і остане нею, поки рід руский живе. Коли ми розглянемо ся в нашій лїтературі, то мало найдемо ми таких творів, про котрі могли-б ми подібне сказати. Бо до того, щоб бути монументальним твором як Енеїда, не вимагає ся богато задрукованого паперу, але глубини гадок, гадок, що ворушать цїлу суспільність, цїлу людскість, ідей, що мов зорі просьвічують вже не поодинокому народови, а людскости в єї боротьбі о поступ, о зближенє до ідеалу людскости, котра покликана до поступу; порушенє всего, що так сказати-б, становить саму людскість. Всїм тим вимогам відповідає Енеїда в повній мірі, а суд наш про ню ствердив сам нарід, що і доси, коли вже 100 лїт минуло від часу, як вона появила ся, читає і перечитує єї на ново, бо вона завсїгди остає ся найтипічнїйшим зображенєм свого часу, на яке не здобули ся тодї навіть иньші значнїйші лїтератури.

Нїчо, зовсїм нїчо не вадить і не уймає єї великого значіня доказ, що Котляревский при єї писаню ішов за Осиповим, бо як раз нїчо так, як докладне порівнанє обох Енеїд, не виявляє нам лїпше величезного таланту Котляревского, супроти котрого стоїть Осипов як простий писака. Се покаже нам хоч би отсей приклад.

У Осипова пр. є місце:

> Одинъ изъ той толпы бродящей
> Троянцевъ бѣдныхъ горемыкъ
> знатокъ во всемъ былъ настоящій,
> на сквозь все видѣлъ напрямыкъ.
> Изъ всѣхъ ихъ былъ вовсемъ умнѣе,
> догадливѣе, смышленѣе,
> при томъ дѣлецъ и книгочей;
> проворъ мужикъ и не боздѣльникъ,
> смѣкало, знахарь и волшебникъ,
> колдунъ и сильной ворожей.
>
> Самой былъ наученъ Минервой
> *пронырствамъ и пролазамъ всѣмъ,*
> и въ томъ мудрецъ былъ самой первой,
> въ проворствѣ ни кому ни въ чемъ
> не уступалъ никакъ не мало і т. д.

Се місце у Котляревского читаємо так:

> Один з Троянської громади
> насупивши ся все мовчав,
> і дослухавши ся поради
> *цїпком все землю колупав.*
> Се був пройдисьвіт і непевний
> і всїм *відьмам* був родич кревний,
> упир і знахур ворожить.
> Умів і трясцю одшептати
> і кров християнську замовляти
> і добре знав греблї гатить.
>
> Бував і в Шльонському з волами,
> нераз ходив за сілю в Крим,
> таранї торгував возами,
> всї чумаки братались з ним.
> Він так здавав ся і нїкчемний,
> та був розумний як письменний,
> слова так сипав як горох.
> Уже в чім, бач, порахухати,
> що розказать — йому вже дати;
> нї в чім не був страхополох.

От і плястика, от малюнок, що і слїпий, его намацає. Ми Неотесу таки просто бачимо як він цїпком землю колупає, як він трасцю відшептує, ми з ним воли женем на Шлеск, і в Крим за сілю їдем, і тараню продаєм — ми не віримо на слово, але таки переконались самі, що се пройдисьвіт великий. Такого образу у Осипова нїде нї одного не найти.

Зібравши все до купи, бачимо, що в Енеїдї і у всїх творах Котляревского пробивають ся отсї три головні провідні думки: 1. Він пропаґує гуманність і пятнує проте всякі неморальні вчинки, а стає в обороні упослїджених і покривджених; 2. він стає в обороні національних прав українського народу, за его відрубність і самостійність в мові, звичаях, обичаях і т. п. Богато місць Енеїди дає зовсїм

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4. **Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвянні сьвята і новий рік.**

Сталі найдешевші цїни.

Яків Флїнкер, старша учителька в Сучаві Антонїна Юркевич, купець Марко Кампельмахер в Чернівцях, учитель черновецкої школи вправ Фльор. Кирелюк, старша учит. в Чернівцях Іванна Шрайбер, слюсар чернов. Франц Шустер, почтмайстер в Гадікфальві Влад. Вельопольский;

Срібний хрест заслуги дістали між иньшими: Василь Данищук з Мамаївцїв старих, Михайло Юхневич швець в Чернівцях, Григорий Кадищук старший учитель в Добринівцах і старший учитель в Лукавци над Сер. Константин Шербановский.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 2-го грудня 1898.

Краєве правительство перенесло комісаря полїциї Івана Бумбака з Чернівцїв до Сучави, а практикант концептового правительства краєвого Миколу Фльондру з Сучави до Черновець.

З скарбової дирекциї. Ходить чутка що радник двору Колязи, що має за собою з верх 40 лїт ревної служби, хоче піти на пенсию. Єго наслїдником мав-би зістати, як деякі кажуть, старший радник дирекциї фінансової в Триестї п. Шустер після иньших говірок старший радник Кокштайн.

Наука в гр. орієнт. школї реальній в Чернівцях відбуває ся на ново від нинїшного дня почавши. Перерва в згаданій школї тревала від 19-го падолиста по день 6-го грудня. Причиною перерви було то, що дитина слуги шкільного заслабла була на віспу.

Загальні збори „Райфазеньскої каси“ в Жадові відбудуть ся в четвер сего тижня,

Отворене читальнї в Станівцях Великих відбуде ся сеї недїлї.

Півчверта члена общежитія „Карпатъ“ — се тому „общежитіе“ а не „общество“, бо его всї члени живуть спільно в льокали товариства, — протестують в нїмецких часописях, що вони не сьвятвують ювилею Котляревского, бо вони мають давнїйшу „Енеїду“ написану „на литературномъ языкѣ“, се-б то „Енеїду“ Осипова. Заяву сю підписав голова „общежитія“ Тобилевич. Не бажаємо входити в розмову з п. Тобилевичем, бо его заява нас досягнути не могла, а крім того не маємо до него жалю по тій причинї, що не вчинив він то зі злоби, але просто з того, що на тім розуміє ся як курка на перцю. Най отже купить собі „Енеїду“ Осипова і студиює єї собі, коли вона до вподоби єму, ми єму лектури сего твору не позадростимо, але притім перестерігаємо пана Тобилевича перед говоренем про „Täuschen des Publicums“, бо готов ще з тої нагоди фонд убогих черновецких побільшити ся о пятку.

В справі памятника Іванови Котляревскому в Полтаві повідомив полтавский ґенерал-ґубернатор полтавску мійску управу, що поміщене на памятнику написи „Рідний край першому народному поетови іванови Кртляревському“ в язиці малоруским — мінїстер внутрішних справ узнав „неудобним“, хотяй не противить ся, щоби та сама напись була уміщена в „русском“ язицї. Натомість мінїстер позволяє умістити на памятнику дві прочі запроєктовані мійскою радою написи в язицї україньско-рускім тілько, щоби они були виписані правописию урядово установленою для україньско-руского язика. Ті дві написи, які мінїстер дозволив умістити на памятнику по малоруски то: 1) „Де згода в семействі, де мир і тишина, щасливі там люди, блаженна сторона“ (з „Наталки Полтавки“) — 2) „На вічну память Котляревскому: Слава сонцем засяла, не вмре Кобзар, бо на віки его привитала“ (з Шевченка). — Що мінїстер, дозволяючи дві україньскі написи, не дозволив третої головної, бо сьвідчить, що російске правительство все ще не хоче цїло зірвати з огидною традициєю указу з 1876 го року, що наніс сором для Росиї серед всїх культурних народів сьвіта.

Проф. Ценґер о погодї в послїдних днях падолиста і перших днях грудня. Проф. Ценґер в Празї, котрий вже від многих лїт записує спостереженя метеорольоґічні, каже, що погода під конець сего місяця і з початком грудня буде така сама, як була в тім самім часї в 1888 року. Тогди було від 24-го до 30-го падолиста (головно в Чехії) незвичайно сухо і тепло, були великі бурі на водї і на суши, богато огнїв в наслїдок спадаючих зьвізд. (Тут мусимо додати, що сего року мали рісно спадати зьвізди, позаяк наша земля переходила в своїй дорозї доокола сонця через таке місце, де в просторі сьвітовім посуває ся розпавша ся на дрібні куснї комета Белї; тї куснї іменно коли дістануть ся в круг нашої землї творять ті *спадаючі зьвізди*, котрі показують ся особливо в падолистї, а котрі називають леонїдами). Проф. Ценґер пригадує отже, що дня 28-го падолиста 1888 р. було н. пр. звиж два степенї тепла. На Азовскім мори була від 24-го до 27-го страшенна буря, в котрій згинуло 600 людий. На королївскім замку Сіная в Румунії згоріли стайнї, а причини огню не можна було вислїдити. — Дня 29 падолиста було мрачно і небо було захмарене, а на ріцї Кабі була буря від 25-го до 27-го. — Дня 30-го падолиста: дощі в Ірляндиї, Істриї, Триестї, Ніцци і полудневім Тироли. — Дня 1-го грудня 1888: небо трохи ясне; в Нїмеччинї і полудневій Франциї великі дощі; море на дальматиньскім побережу сильно розбурхане; напір воздуха взагалї піднїс ся: небо по найбільшій части було захмарене і була мрака. — Дня 2-го грудня: в Празї 4 і пів степеня тепла, небо хмарне, дощ; велика туча з градом і злива; трясене моря, коло лїпарийских островів вибух гори Булькано. — Дня 3-го грудня; в Празї 6 і пів степеня тепла, хмарно; на Угорщинї і в Галичинї великі дощі і снїги; в долинї Драви сильне филясте землетрясене з сильним шумом від всходу на захід, котре збудило людий о 1-ій годинї 40 мін. рано; великі огнї, лїси горіли коло Люґош, коло Фоґарест вигоріло 500 морґів лїса. Як в 1888 р. так зазначила ся 26-та періода сонїчна і в 1898 р. сильними землетрясенями в Сицилії, в Швайцариї і в Чехах сильним усуванем ся землї, отже такі самі з'явища покаже і 27-ма сонїчна періода, котра тепер зачинає ся.

Ґете а сербска поезия народна. На той темат *мав тими днями* в віденьскім товаристві Ґетого (Goethe Verein) доцент славяньскої фільольоґії др. М. Мурко відчит. Він висказав, як Ґете в початку сего столїтю (по виходї у Відни в 1814. і 1815 р. двох томів народних сербских пісень Вука Стефановича Караджича) зарівно з Яковом Ґріммом заінтересував ся сербскою народною поезиєю, тим причинив ся до її розслави, а посередно і зробив великий вплив на сербську лїтературу, бо розслава Ґетим сербської народної пісні помогла посередно також народній мові сербскій в її борбі против „церковно-славяньско-російско сербского язичія“ (Kauderwälsch). — Щасливі Серби! У нас „церковно славяньско-російско-руске язичіє“ товче ся ще й по нинї по „твердих“ черепах буковиньских, галицких та угорских „рутенів“ — сепатористів, що віддїлють ся від свого пня народного..

Женщина-опришок. В Росиї в сенакскім повітї на Кавказї волочить ся від кількох лїт батага опришків, котрими кермує женщина, Варвара Данелїя, маючи около 40 лїт. Она убирає ся як мущина, їздить жваво на коня і знаменито вміє орудовати так шаблюкою і кинджалом як і карабіном, револьвером або пістолетом. За піймане тої небезпечної женщини визначено високу нагороду.

Женщина у Франциї може нинї бути лїкаркою, професоркою, артисткою — тепер же мабуть порішить ся там вже користно і справа: чи женщина може бути адвокаткою. *Сеся справа займає у Франциї* уми вже від року, коли то панну Шовен (Chauvin) не допущено до оборони в судї, хоч мала до того всї услівя вимагані від мужчини адвоката. Тепер є надїя, що парлямент ухвалить внесений в тім дїлї деякими послами проєкт закона. Женщина-адвокатка — не новина в сьвітї. В Сполучених державах північної Америки є адвокатки вже від трипятьлїт (в 1880 роцї було на 64.062 адвокатів 75 адвокаток, а в 1890 роцї на 89.422 адвокатів було їх 208), дальше є адвокатки в Індиях, в Новій Зеляндиї, в Мексику, Чілї, Японї, Швециї, Норвеґії, Фінляндиї і Швайцариї. Однак в Швайцариї вимагають від кандидатки на адвокатку: *а*) доброї слави, *б*) кавциї 3000 франків, *в*) посьвідченя здібности від трибуналу и *г*) коли замужна дозволу від мужа.

В Канадї панують дуже погані моральні відносини. Як звісно, замужні женщини в Америцї асекурують ся дуже часто на житє. Чоловіки тих обеспечених жінок уважають звичайною і цїлком бездоганною річию мордувати свої жінки в найогиднїйший спосіб, аби одержати обезпечену суму. Щоби тому запобічи, товариство обезпечень в Канадї постановило не приймати обезпечень на житє замужних женщин.

Проба любви. Дві анґлїйскі робітницї залюбили ся в однім і тім самім хлопци. Одного разу розпочали суперечку, котра з них тїшить ся взаїмностию. Вкінци постановили устроїти пробу і ухвалили, що кожда візве до себе хлопця листом на ту саму годину. Очивидно, що до обох не буде міг прийти в тій самій годинї і вибере ту, котру любить. Коли так над тим радили, стрітили любого, що біг кудись звиняючись, що не може з ними лишитись, бо забув десь парасоль і боїть ся, аби єму не пропав. Дївчата понаписували листи і ждали. Минула призначена година, а хлопець не прийшов до першої дївчини. Видно що єї суперниця була щасливійша. І справдї так було. Хлопець пішов о означеній годинї до другої дївчини; а причина була ось яка: Перша дївчина написала такий лист: „Любий Вілїями! Прийди нинї до мене о 5 ій годинї по полудни. Як не прийдеш, умру.“ — а дївчина друга написала: „Любий Вілїяме! Прийди нинї до мене о 5-ій годинї по полудни. Ти лишив у нас свій парасоль...“

Складки на „Народний Дім“ зволили ласкаво зложити: З пушки п. Манастирского 81 кр.; п. Михайло Потурнак з Погорилївки 30 кр.; п. Николай Чорнописский 50 кр.; п. Тодор Кулїбаба 50 кр.; Складка на сьвяточнім вечері в честь Котляревского 105.69 зр.; Ставчаньска читальня 10 зр. п. Симеон Барановский н. з Кімполюнґа 5 зр.; На *бурсу* зложили: Леґат бл. п. др. Володимира Залозецкого 200 зр.; Членьскі вкладки зложили: п. Петро Войновский 1 зр. п. Клим Антін 5 зр; о. Крил. стан. Гробельский 50 зр.; п. Ом. Кукелка 4 зр. п. Юрій Кирилович 2 зр; п. О. Веренка 1 зр; п. Іполїт Влад 2 зр; Николай Василько яко наддаток за білет до льожі 4 зр.; За сї датки складає видїл Народного Дому сердечну подяку.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якором, так удосконалено, що всї родичі без огляду, чи мають вже скринку з камінцями чи нї, повинні чим скорше казати собі прислати новий богато ілюстрований цїнник тих скринок, щоби пізнати так незвичайно важні нові зміни, як нову забаву товариску з „якором“. Треба лиш написати картку кореспонденцийну до Ф. Ад. Ріхтера і С-ки у Відни I. Operngasse 16, а зараз пришлють даром і франко гарний кольорований цїнник. При закупнї у власнім интересї не треба принимати жадної скринки з камінцями до будови без фабричної марки „якора“.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 6-го грудня 1898.

Буджет державний на р. 1899.

Відень. Мінїстер фінансів предложив буджет на р. 1899. Загальні видатки державні — 760.286, 793 зр., загальні доходи 760,754.834 зр. Надвижка 468.041 о 119.113 зр. висша як попередного року. Загальні потреби о 37,413.962 зр. висші як 1898 р. При прелїмінованю на 1899 задержано спільність цлових доходів, а також тимчасово і дотеперішний роздїл квоти. На Австрию припадає 126,162.876 зр., а по від тягненю доходів цлових 50,210.430 зр., лишає ся Австриї до покритя 75,952.446 зр., отже о 1,160.707 зр. більше як попередного року. Підвисшене доходів на р. 1899 виносить 40,212.432 зр., в чім мінїстерство фінансів стоїть з сумою 30,964.946 зр., а іменно в податках безпосередних 4,173.800 зр., в посередних 12.305.010 зр. Сподїваний дохід з особисто-доходових податків є: 62,706.900 зр. З того задержить каса державна 51,863.300 зр., 6,840.300 зр. піде на опуст в податку ґрунтовім і домово-клясовім, а 3,000.000 зр. перейде до фондів краєвих. На покрите підвисшеня пенсий урядників з р. 1897 ужито надвижок касових в сумі 10.200,000. В буджетї інвестицийнім стоїть сума видатків 31.093,094 зр., сума доходів 1.433,910 зр. Полишає ся до покритя сума 29.659,184 зр., котру покриє ся 3%-ою рентою інвестицийною. Але уповажнює ся мінїстра фінансів, — если би то було користнїйше, випустити місто 3%-ої ренти 4%-ові облїґациї коронові, що заведені у нас законом з р. 1892.

певну підставу думати, що в нїй представлені особливо злиднї України, які вона тодї в кождім зглядї терпіла від російскої адмінїстрациї, як і взагалї відносини України до Москви, хоть з другого боку Котляревский виявляє широ свій державний патріотизм і свою льояльність. 3. Він повстає против фальшивого смаку в лїтературі і вимагає, щоб у творах лїтературних виявлялась народність.

Таким чином зробив Котляревский перелом в нашій лїтературі, звернув з дороги славенщини, зробив лїтературу національною і реальною, він став на чолї новітньої нашої лїтератури.

Твори єго мали величезний вплив на цїлу Русь-Україну; приняли їх з ентузиязмом, читають їх і тепер з таким самим запалом. А Шевченко, котрого всї уважаємо речником душі народної, цїнив твори Котляревского, а особливо Енеїду так дуже високо, що висказав з душі українського народу в своїй пісни на вічну память Котляревскому такі памятні слова:

Будеш батьку панувати,
поки живуть люди,
поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!

І певно, що Русь-Україна не забуде нїколи того, що промостив єї дорогу до нового культурного житя і величати ме Котляревского завсїди з таким запалом, як сегодня в день столїтного ювілею Енеїди.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла знайславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Сими днями вийде

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Ціна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Літопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских ястругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плани і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотреві якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підробленя меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина! Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215 Pearl-street.

СЕЗОНОВИЙ ПРЕСЛИЙ ЛЕТАЛЬНИЙ ЛЕТАЛЬНИЙ 1899

Друкарня товариства „Рускої Ради“ по 15 кр., з пересилкою почтовою 18 кр.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпе ень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по 50 кр. за I примірник „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Для переїзджаючих і тутешних П. Т. гостий

поручає

Е. Андрухович

ул. Руска, (готель Paris) ч. 8

в кождій порі найлїпші вудженини.

Можна тут все дістати теплі і зимні перекуски, пиво з бровару парового, акцийного і пиво оломунецке, розолїси, лїкери, коняк, — всьо по приступних цїнах.

Поручаючи ся, П. Т. Публицї остаю з поважанем

Е. Андрухович.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 141. Чернівцї, пятниця дня 27. падолиста (9. грудня) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Полїтичні замітки.

Противанархістична конференция.

О нарадах противанархістичної конференциї в Римі доносять з Льондона, що нема надії, щоби конференция приняла проект взаїмного видаваня собі анархістів всїми европейскими державами. Найенерґічнїйше оперла ся тому Анґлїя і проект сей фактично вже закинено. Конференция, одержує безнастанно з всїх сторін сьвіта повно рукописних і друкованих студий о анархізмі і анархістах. Ті мемориялы містять в собі по-найбільше виклад анархістичних доктрин або їх оборону, по-части також вказівки і проекти, як зробити анархістів нешкідними, і т. п. В деяких з них містять ся погрози для членів конференциї. Делеґати рішили перестудиювати всї ті письма в комісиях і евентуально зробити з них ужиток в справозданях з конференций. Наради відбувають ся довірочно, так що ґазети з великим лиш трудом одержують інформациї. — Передвчера відбув ся в Квіриналї у короля ґалевий обід для членів конференциї.

Справа кретеньска.

Королеви Юриеви і князеви Юриеви з Грециї вручили посли чотирох держав, завідуючих Кретою, письмо „pro memoria“ з нагоди іменованя князя верховним комісарем на Кретї. Оно звучить: Держави, які ми маємо честь заступати, поручили нам зажадати, щоби Ваша королївска Милість удїлили повномочія Єго королївскій Високости князеви Юрию приняти мандат верховного комісаря на Кретї під такими услівими. 1) Верховному комісареви передає ся часовий мандат на три роки для заведеня мира на острові і устроєня правильної адміністрациї. 2) Верховний комісар признасть високу зверхність султана і почнить заходи для охорони турецкої хоругви, яка по мисли даного державами приреченя султанови буде повівати на одній з твердинь острова. 3) Єго першим старанем буде в порозуміню з народним зібранем, в котрім будуть заступлені всї кретеньскі елементи, завести автономічну систему правлїня, яка була би пригідна, запоручити в рівній мірі безпечність особи і маєтку, як і свобідне визнаванє всякого віроісповіданя. 4) Верховний комісар має зараз таки приступити до орґанїзациї жандармериї, або місцевої сторожи, що буде в силї забезпечити порядок. Щоби улегчити орґанїзацию нової адміністрациї і подбати за особисті тягари Єго королївскої Високости, кожда з чотирох держав, з застереженем призволу палат тих держав з поміж тих, що мають парляментарне правительство, дасть позичку в сумі одного мілїона франків, яку опісля сплатить ся з доходів прилбаних на підставі розписаних податків.

День прибутя кн. Юрия на Крету визначено на 18. грудня. Може також бути, що се наступить троха скорше. Принятє буде величаве. Князя перевезе з Мільо до Суди француский адміральский корабель разом з иньшими міжнародними кораблями военними. Князь приступить безпроволочно до реорґанїзациї заряду острова. В тій цїли покличе до себе кількох европейских адміністраторів. Говорять, що управу фінансами обійме якийсь Анґличанин а начальну команду над краєвою жандармериєю, зорґанїзованою по більшій части з Італїйців, італїйский офіцир. Одно з визначних становиск обійме Росиянин. Прибувши на остров, князь має сейчас оголосити загальну амнестию для всїх християн і магомедан, котрих послїдними часами засудив міжнародний трибунал. Сей трибунал перестає тими днями функціонувати. — З нинїшним днем знесить ся бльокада острова, а лишить ся тілько заборона довозу стрільб і оружия. Онодї відбула ся в Кандиї велика маніфестация повстанців в честь адміралів і міжнародних війск. Президент Сфакіаніс дякував адміралам за висвободжене Крети. В імени адміралів промовив російский адмірал Крилов.

З культурного житя.

ІІ.

Брандес у Львові. — Єго промова про „аристократию“ і відчит про вартість читаня книжок. — Вартість читаня клясиків. — Хто то є Брандес і вплив єго на розвиток скандинавских лїтератур.

При кінци минувшого місяця мали львівскі Поляки у себе великого гостя, — Юрия Брандеса, широкозвістного критика лїтературного. Запросили єго до себе Поляки на відслоненє памятника Собеского, а крім того хотїли подякувати єму за книжку, яку він написав про Поляків. Та книжка не конечно говорить саме добре про Поляків, але мимо того приймали вони дуже величаво Брандеса, в тій певно надії, що він може ще й що користнїйшого про них напише. А здало би ся Полякам найти яко сьпівака, що осьпівав би їх народні прикмети, бо сьвіг по ріжних шкандалїчних розправах в радї державній, набрав про галицких Поляків дуже лихого понятя. Не ходить ту о цїлий нарід польский, розуміє ся, але о верховодячі сфери галицкі, що далї увійдуть вже в пословицю у иньших культурних народів яко синонїм олїґархів, давлячих так свій як і чужий нарід.

І Русинам заповів був Брандес свою гостину, але потім відмовив; з якої причини не знати. Одні кажуть, що не хотїв він наразити ся Полякам, до котрих приїхав в гостї, другі знов складають вину на „Галичанина,“ що відозвав ся до Брандеса досить нечемними словами „Ври, да знай мѣру!“ Що отже причиною відмовленя відвідин не знати, але і сам Брандес був би може лїпше вийшов на тім, як би був познакомив ся з Русинами, бо може і про самих Поляків набрав би був вірнїйшого погляду і він „аристократ“ познакомив би ся був з цїкавим народом на скрізь мужицким, що не стремить до того, щоби витворити лиш частину інтелїґенциї, цьвіт народу, але хоче цїлий нарід піднести і зближити до культурного житя.

Сими словами ми натякаємо на промову, яку мав Брандес на банкетї „Кола лїтерацкого“ у Львові. Відповідаючи на численні промови Поляків, сказав він, що много письменників зачисляє єго до приклонників одиничної і аристократичної фільозофії Фрідріха Нїчого. Так однак не є. Брандес нїколи не був приклонником Нїчого, але все був аристократом духа, бо не хотїв би він віддати сьвятих дібр цивілїзациї у власть товпи. І в полїтицї не є він приклонником демократичних стремлїнь, а бажав би собі правлїня найлїпших в народї, се-б то правдиво аристократичної управи.

Сим помастив він дуже аристократичні нерви Поляків, хоть розуміє ся він розумів своїми словами зовсїм иньшу „аристократичну“ управу, як та, котру уладила шляхта польска.

Той погляд Брандеса на кождий случай цїкавий і до него з естетичних причин може прихилити ся богато людий, але він мимо то є фальшивий, а фальшивий тим, що Брандес не приложив єго в своїм розуміню до теперішних відносин. Єсли би він се зробив, то якраз пізнав би, що теперішні відносини зовсїм не є відповідні до витвореня такої аристократиї духа і характеру. До найвисших місць може якраз дійти тепер лиш той що маючи який такий талан, або і без него має старий шляхотский рід за собою і повну кишеню. А попри тих, котрих від разу поставила судьба на щасливій дорозї до найвисших щеблїв, є много талантів, що вийшли з сїрої товпи і марнїють, нидїють, бо не мають попертя суспільности, а при тім свобідний, независимий дух. Чи може отже бажати собі Брандес, він, що вийшов також з купецкої родини, пановання такої аристократиї?

Нї! рішучо нї!

Якраз ті погорджені Брандесом стремлїня демократичні йдуть до того, чого хоче Брандес. Демократия бажає рівности і єсли на перешкодї полїтичній рівности горожан стоять суспільні відносини, то старає ся змінити і ті суспільні відносини. Бажаючи широкого народного образованя, не хоче демократия аристократиї, але хоче цїлий загал зро-

ЧИМ ЄСТЬ ДЛЯ НАС КОТЛЯРЕВСКИЙ?

Відчит проф. **Д-ра Стефана Смаль-Стоцкого** на ювілейнім поранку в Чернівцях, дня 3-го грудня 1898.

Нинїшне наше ювілейне сьвято, столїтні роковини появленя „Енеіди“ Івана Котляревского, заставляють нас насамперед глянути в часи 100 лїт тому назад, обізріти духом тодїшний стан рускої країни, аби тим лїпше порозуміти, чим „Енеіда“ Котляревского нам така дорога, що ми почуваєм ся до сьвятого народного обовязку, обходити памятку єї появленя як умієм найвеличавійше, — чим єсть для нас Котляревский взагалї.

І що-ж ми там бачимо? — Бачимо на нашій країнї велику масу людий, сотворених вправдї на образ і подобіє Боже, але своєю душею і своїм умом далеких від того образу і подобія. Чуємо, що тота велика маса людий говорить рускою мовою, але несьвідома того, що вона становить оден руский нарід. Бачимо, як обробляє в потї чола на паньщинї лани, як на єї плечах вє ся басаманами нагай приставів, як навіть з того кавалка землицї, що єї нїбито для себе обробляє, женуть єї, бо вона не може і кусника землицї назвати своїм. Маса тота темна, непросьвічена, безправна. Хоть має вона своїх учителїв науки Христової, то і самі ті учителї без найменьшої висшої науки, — їм, буденними злиднями прибитим, не до того. Шарпає ся вона десь не десь заводити школи, аби хоть трохи проникнути науку, але поза азбуку і псалтирю не виходить. В тяжкім лихолїтю, яке постигло Русь-Україну по утратї своєї самостійности, коротаючи цїлими віками своє житє в чужім ярмі, утратила вона помалу майже всї висші верстви суспільности: заможних панів, купцїв, промисловцїв, що покликані і мають можність займати ся культурною роботою, бо ті для власної вигоди пристали до чужих народів, а рідне руске слово і руский рід пішли у них в поневірки.

Такий образ руского народу представляє ся нам на Буковинї, на Угорщинї, в Галичинї, за кордоном на Волинї, в Київщинї і на Подїлю. Здавало ся, що рід руский засуджений на неминучу загладу.

Трохи инакше було за Днїпром, в Гетьманщинї, т. зн. в тій части України, що 250 лїт тому взад, за гетьмана Хмельницкого сполучила ся з Московщиною. Бо хоть і там нївечила Московщина давну волю, хоть і там запровадила ся паньщина-кріпацтво, все таки потомки давної старшини козацкої і козаків тодї ще не відцурали ся були свого народу, говорили як і нарід по руски, заховували давні звичаї і обичаї народні, і як уміли, так промишляли про рідний край. Із такої то невідчуженої шляхти походить Іван Котляревский, що тому 100 лїт обдарував руский нарід першою щиро народною книжкою, своєю „Енеідою“, що перший заговорив до руского народу і в книжцї рідним єго словом.

Хоть у нас на Руси і перед Котляревским через 800 лїт писали ся, ба навіть друкували ся книжки, то нїхто доси з Русинів не посьмів уживати в книжках своєї рідної рускої мови, а укладали ся ті книжки або мовою церковною, або мовою вправдї трохи більше зрущеною, але все таки не щиро народною, бо основу тої мови становила церковнословенщина.

Инакше тодї і бути не могло.

Доки наука була лише ремеслом і приналежностю ізбранних в народї, причалежностю тих, що мали з неї жити і користь для себе тягнути, доки вона служила перед усїм церкві, доти і мова в книжках на Руси мусїла бути церковна або дуже зближена до церковної. Аж коли окрім духовних і дяків і иньші люди з народу, миряни, почули потребу науки і осьвіти, коли наука і осьвіта перестала бути самою лиш церковною, а стала ся сьвітскою, миряньскою, тодї і мова в книжках для народу мусїла стати ся сьвітскою, миряньскою, щиро народною, бо церковна мова масї народу не була зрозумілою.

Перший Котляревский вчинив сей сьмілий крок, увів наше рідне, живе, народне слово в книжку і тим зробив книжне письменьство приступним народови, приналежностю цїлого народу. Писати в живій рідній мові, якою звичайно говорить ся, се — здавало-б ся — така проста, така сама собою зрозуміла річ. А прецїнь че-

бити культурним і спосібним хоронити сьвяті скарби цивілізациї. Що се можливо, на то доказів богато. А тоді, коли нарід буде сьвітлий і благородний, тоді певно будуть могли управляти лиш ті, що присьвічують прикметами розуму і характеру; се буде своєрідна аристократия, не аристократия родова або грошева, але аристократия духа, аристократия ґеніїв, найвисше серед загалу стоячих одиниць... І такі лиш стремлїня можуть загал одушевляти, бо вони можуть повести людскість до поступу і розвою. Аристократия в розуміню польских панків запиваючих ся на банкетах і вважаючих вигоду і сибаритизм за вершок щастя, а свій рід і становище за вершок всього культурного, не для нас. У нас аристократиєю можуть бути лиш духи сильні і широкі поглядом, богаті досьвідом, заслужені працею для своїх співгорожан, духи, що можуть і мають право станути в проводї широких мас і повести їх до лїпшої будучности.

Але такі провідники — хоть і найлїпші з помежи горожан, — не потребують бундючної назви аристократиї; вони так само горожани як другі, а если мають часом більші права як другі, то у них і більші обовязки. Такі лиш ідеали можуть нас одушевляти, а всї иньші були би раком на нашім орґанїзмі народнім.

* * *

Крім згаданої промови мав ще Брандес у Львові і відчит і то на тему зовсїм не сензацийну, — а можна би сказати, більше школярску, — а іменно про читане книжок. Цікаво отже, що міг сказати такий ум на таку оклепану тему.

Читане книжок — мовив Брандес — не все є пожиточне; воно часом є зовсїм без цїли, а часто навіть шкідне. Не можна заперечити, що тепер читає ся богато, але пожиток з того малий, бо не богато людий уміє так читати, як треба. У виборі книжок до читаня не рішає сам чоловік, але случайність, мода і суґґестия критики. Богато в тім шкодить преса; читане дневників робить чоловіка охочим читати легонько і такі річи, що ізза такого читаня полишають ся всякої вартости.

З того отже походить, що нинї люди мало купують книжки, а щоби хтось заняв ся довше одною книжкою, то случай дуже рідкий. Звичайно книжки заховують на довший час лиш тоді, коли вони гарно переплетені і можуть нїйти на стіл до сальону. Така легонька лектура доводить до того, що пр. в Нїмеччинї майже книжок не купують, а лиш пожичають в пожичальних публичних. Навіть цїсарева нїмецка черпає свою духову корму в тих заведенях.

З другого однак боку не треба перецїнювати вартости лектури. Найлїпший опис подорожи не значить того, що сама подорож; найлїпша розвідка естетична не зазнакомить нас так з таємницею штуки, як огладане найзнаменитших творів штуки і основне їх пізнане.

Книжка має звичайно на метї, заступити щось живого, дїйсного, если хоче ся отже мати з того користь, то треба уміти відчути і вдумати ся в даний предмет.

Між тим то, що ми читаємо, доказує, що ми не розуміємо завданя лектури. Читає ся звичайно дневники, але вони мають для нас лиш вартість інформацийну. В краях протестантских думають, що найбільше пожиточне є читане письма сьв., — хоть та лектура може якраз показати ся часом дуже шкідною. Так само не можна і припоручати читаня клясиків, хоть то дуже в модї, розхвалювати їх красоту, не відчуваючи єї. Впрочім тяжко поручити також і читане книжок, що мають дати загальне образоване: і так приміром каже Брандес, що листоване цїлих томів всесьвітних історий, а також історий всесьвітної лїтератури може лиш чоловіка збаламутити. Лїпше прочитати пару книжок про один предмет, як Бог знає кілько про сто ріжних справ.

Читатель повинен витягнути всї заключені в книжцї правди, але автор не пособляє тому, моралїзуючи у своїй книжцї. То якраз найшкіднїйше.

Если ми чуємо, що лектура нас заняла, звернула нашу увагу і порушила наші нерви, то вже є успіх читаня. В нашім мізку стає така книжка огнищем, котрого проміня розсьвітять нам неодну загадку. На самім собі доказував Брандес, як пр. розслїджуючи одну особу історичну, виходимо лїпше до пізнаня даного часу, чим тоді, коли вперед стараємо ся прослїдити даний час, а потім беремо ся до пізнана даної личности.

Читати треба — каже Брандес — з певним критизмом, присвоючи собі з книжок творива моральні і естетичні. Тоді і лиш тоді читане книжок причинить ся до розширеня нашого сьвітогляду, до пізнаня природи і культури, до відріжненя того, що добре, від того, що зле.

Отсе і гадки Брандесового відчиту. Не нові вони, чули ми і читали їх много разів. Але є тут одно місце, над котрим варта розтумати, а се іменно над лектурою т. зв. клясиків.

(Конець буде.)

З ради державної.

Засїдане палати послів з дня 6. с. м. відкрив президент Фухс прочитанем власноручного письма цїсаря, де дякує монарха радї державній за зложене заяв підданьства і ґратуляциї по поводу пятьдесятилїтного єго ювилею.

Перед приступленем до порядку дневного, виголосив мінїстер скарбу др. Кайцль експозе, і предложив загальний білянс буджетовий на рік 1899.

Сегорічний буджет — говорив мінїстер скарбу — є висший від попередного о $36^1/_2$ мілїонів, але треба увзглядпити, що в тій надвижцї містить ся 13 мілїонів на підвисшене платнї урядникам цїсарским. Одже властивий зріст виносить 23 мілїони. Та цифра відповідає зростови загальних доходів в державі. Покрите видатків 1899 р. завдячуємо надвижкам з двох попередних лїт. В 1900 роцї знайдемо покрите лише в тім случаю, коли палата ухвалить податок від цукру, бо касові резерви будуть цїлком вже вичерпані. Коли палата не ухвалить того податку, не можна буде задержати буджетової рівноваги. При тім мусимо мати на оцї не лише покрите збільшених вже видатків в державній господарцї, але і знесене многих оплат державних, що правда, не дуже великих, але за те з многих причин несимпатичних і по більшій части прикрих, що до тепер ще знаходять ся в державнім прелїмінари. До сих оплат належать дорогові мита і дневникарский стемпель, оплати від дрібної продажи горячих напитків — самі фінансово невидатні оплати, але вже нинї не можна від разу зречи ся їх в державнім прелїмінари.

Фінансове положене країв — говорив мінїстер дальше, — також дуже сумне. Їх буджети виказують замість зростаючих власних доходів що раз більші дефіцити. При тім ще й росте задовжене країв. Краям передано дуже важні галузи публичної адмінїстрациї. Шкільництво, санїтарні і гуманїтарні справи, справи краєвої господарки, а в найновійших часах також визначні працї в области комунїкаций. Все те годилось би ще більше розширити, коли-б вистарчили на се фінансові средства. Нещасте в тім, що соймам краєвим, котрим визначено такий широкий обсяг дїланя, не передано рівночасно фінансових средств, котрі держава перебрала на себе. При таких широких розмірах дїланя країв не повинно ся їх лишати при давних їх доходах.

Що-до результату першого обчисленя доходового податку, — то число оподаткованих і членів їх домашного господарства виносить всього разом 1,861.854 голов, то значить 7.29% людности. Остаточна квота доходу обложеного податком виносить 1.156 мілїонів зр. На кождого доходового податника припадає пересїчний дохід 1.626 зр., і пересїчний податок 31 зр. 25 кр. Сума податку в висотї 22·2 мілїонів виносить 1·92% загального доходу підлягаючого доходовому податкови.

Переходячи до полїтичної сторони справи, мінїстер звернув увагу, що палата має до полагодженя дві буджетові провізориї на рік 1898., державний прелїмінар на сей рік і на 1889. Се значить, що парлямент від довшого часу занедбував найважнїйше своє право, то є право ухвалюваня державних доходів, хоч право буджетованя треба уважати за центр кождого парляменту. Австрийский парлямент і парляментаризм вже від податку свого істнованя, з причини національних ріжниць, не мав сильної підстави. Нинї до національних спорів прилучують ся через розбуджене клясової сьвідомости ще і клясові антаґонїзми.

Може бути, що реакцийне правительство тїшило би ся з того упадку, але ми не тїшимо ся, бо парлямент становить не лиш обмежене, але також сильну підпору кождого правительства. Тревала керма державою без парляменту, без парляментарної контролї адмінїстрациї і без співдїланя репрезентациї народу в законодавстві, не дасть ся подумати.

По промові Кайцля п. Ґрос поставив внесене, щоби отворити дискусию над відповідию ґр. Туна в справі вигонюваня з Прус.

— Поіменним голосованем внесене Ґроса відкинено 166 голосами против 124.

По крикливій дискусиї над поступком віцепрез. Ферявчіча на попереднім засїданю в справі Пферше-Герольд палата приступила до справи реґуляциї Дунаю і згідно з внесенем референта буджетової комісиї ухвалила дотичний закон з 21 параґрафів, призначуючи на реґуляцию Дунаю 20 мілїонів зр.

Із поставлених внесень і интерпеляций були важнїйші: внесене п. Пацака о зміну прасового закона; проект мінїстра торговлї Діпавлього о обезпечене служби почт і телеґрафів від нещасливих при-

---

рез цїлих 800 лїт духового житя Руси аж до Котляревского нїхто на се рішучо не зважив ся. Правда, нераз відчували сьвітлїйші рускі патріоти передних віків ту потребу, ба навіть пробували звернути з давної вузкої, але утертої дороги на новий широкий шлях, але се їм не вдало ся. Коли-ж руский нарід, утративши свою давню силу і своє значінє, попав в пониженє і в поневірки, так що руске слово остало лиш в устах простого народу, а руска мова тим самим стала мовою простою, тоді тим меньше міг хто небудь на се зважити ся, бо самі письменні Русини стали якось нїби соромити ся рідної мови і в письмо навіть не пробували єї заводити, хиба що виводили на сцену мужиків з їх бійками, піятиками, простими жартами, аби тим більше над мужиками-крепаками посьміяти ся. Аж Котляревский робить великий перелом. Він заводить рідне народне слово в книжку зовсїм не на те, щоб з простого народу посьміяти ся. Він заводить в письменні твори рідну руску мову загально і виключно. Та не конець на тім: він висьміває той „письменський“, „скубентський“, і „философський“ „канцелярский“ язик, яким доси в книжках писало ся. А се робить він длятого, аби відкрити рускому народови новий сьвіт думок. В тім спочиває величезна заслуга Котляревского для руского народу, для єго мови, для єго культури, для єго духового розвитку. Бо чудо-диво стало ся: Що сила збройна не змогла, чого не в силї була зробити віра, се довершила жива народна руска мова заведена в книжку Іваном Котляревским. Вона із маси людий зробила народ, вона помимо граничних стовпів зєдинила руский народ, вона привернула до народу інтелїґенцию і заставила єї віддати свої духові сили народови на услуги, вона витягає той нарід з пониженя, провадить єго до сили, поволи і до значіня. Одним словом: з Енеїдою Котляревского, з заведенем в книжку живої щиро-народної рускої мови, починає ся в рускім народї нове житє.

Нарід лише тоді можна назвати живим, здоровим і сильним, коли в нїм глубоко і твердо вкорінені моральні засади, т. зн. коли єго звичаї і обичаї, єго вчинки, ба навіть єго гадки завсїгди є добрі, чесні, моральні, коли він в своїм житю осягнув як найвисший щебель правди. Через сотки лїт працювало над умоpальненем руского народу, над єго культурним поступом попри церков, котра защіплювала єму засади науки Христової, ще також і письменьство котре було і завсїди повинно бути виразом що найлїпших думок і змаганя в народї. Письменьство наше попередних віків сповняло те своє високе завданє так, що толкувало народови засади віри християньскої, научало єго в проповідях і словах морального житя, подавало єму в житіях сьвятих взірцї аскетів до наслїдованя, представляло єму в лїтописях важні подїї і чини заслужених для краю людий, рідко коли осьпівувало також любов і богатирске пожертвованє для краю, виставляло єму перед очи в чужинецких повістях і біблїйних оповіданях надлюдскі учинки, нарештї величало і било поклони перед сильними мира сего. Вплив того письменьства на нарід був невеликий, бо воно і мовою і своїм змістом понайбільше було єму далеке, чуже, якесь надземске, не промавляло єму до серця, не будило єго волї, бо ставляло єму перед очи такі фантастичні ідеали, яких звичайним людям годї осягнути. Аж коли нарід і кожда людина узріли в книжцї людий живих, самих таки себе, мов в зеркалї з своїми добрими і лихими прикметами, коли побачили малих, звичайних, зовсїм подібних собі людий в боротьбі за правду, або чорну їх душу, тоді то і виявив ся великий вплив письменьства на суспільність, на єї моральний і духовний розвиток в напрямі до досконалости. А на ту дорогу спровадив руске письменьство нїхто иньший як знов таки Іван Котляревский. В своєї „Енеїдї“ і в других своїх творах „Наталцї-Полтавцї“ і „Москалю-Чарівнику“ він перший на Руси-Українї змалював нових людий, дїйсне, живе житє і то так вірно і виразисто, що в тих письмах-малюнках Котляревского побачила і пізнала себе вся Україна.

І се друга величезна заслуга Котляревского, що він зробив і той важний перелом в рускім письменьстві. Своїми творами він перший заспокоїв вповнї поетичні потреби руского народу.

Отсими двома важними змінами, які зробив Котляревский в письменьстві рускім: заведенем в книжки народної мови намісць церковно-словенщини і зверненем до дїйсности, до живого житя станув Котляревский на самім чолї нової доби в розвитку руского народу і вже тим самим поставив собі вікопомний памятник на Руси-Українї.

Але-ж бо окрім того і самі єго твори такі, що по нинїшний день не втратили сьвіжости, бо в них з великим талантом і вірностию зображене житє руского народу і висказано із глубини душі народу те, що в нїй накипіло і наболїло, що в нїй живого і лїпшого ворушилось.

год і інтерпеляция пос. Танячкевича в справі надужить галицких властий.

Поіменним голосованем ухвалено, щоби слідуюче засїдане палати відбуло ся сеї пятниці.

Криза на Угорщині.

Положене угорского міністерства Банфіого є дуже прикре. Опозиция і обструкция в угорскім парляменті довели до того, що до нині нема там ухваленого буджету на р. 1899. ані провізориї буджетової, а позаяк угорска конституция не знає щось такого в роді §. 14., то Банфі опинив би ся по новім році без буджету і если би хотів бути дальше міністром то мусїв би зломити конституцию. Справу погіршило ще то, що, хорватский міністер Йосипович подав ся до димісиї, бо не хоче брати участи в ломаню конституциї. Як зачувати криза готова прибрати далеко більші розміри і загрозити Угорщинї поважним заколотом. Розійшла ся іменно сензацийна вість, що й президент угорскої палати послів Сілядій задумує зложити свій мандат. Ба, не конець на тім; перший віцепрезидент палати Лянґ заявив, що скоро Сілядій зложить мандат, то і він то само зробить; та й другий віцепрезидент Кардош мав то само сказати. Вчера в справі кризи відбуло ся тайне засїдане, на котрім Банфі сказав, що він скористає з першої нагоди і подасть ся до димісиї; але доки більшість стоїть по его сторонї, то він ще дасть собі раду з опозициєю. — Кажуть, що дни кабінету Банфіого суть почислені; говорять вже навіть о его наслїдниках; першим кандидатом має бути Тіша, а другим міністер рільництва Дараній.

В послїдній хвили повідомляють нас телеґрафічно, що Сілядий і Лянґ дійсно подали ся до димісиї. Положене Банфіого має бути захитане. — Але він не тратить ще надії. На конференциї партиї лїберальної заявив він, що коли би до 1. січня не дало ся нїчого зробити, правительство не думає відрочувати парляменту, але противно буде разом з ним дїлити одвічальність. Тіса знов поставив проект закона, уповажняючого правительство, щоби оно на случай, наколи би предложене індемнїзацийне не узискало до 31. грудня 1898 р. правної сили, ужило всїх средств, предвиджених в предложеню індемнїзацийнім. Дальше уповажнює той закон правительство, на случай, коли би до кінця грудня с. р. не прийшло до угоди з Австриєю, до удержаня дотеперішних відносин при забезпеченю повної взаїмности. Внесене Тіши підписало звиж 200 послів.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 4-го грудня 1898.

„Союз народів.“ Кілько то нещасть рік-річно навіщує жителїв кождого краю Австриї. Огнї, повени, гради, посуха, миши і т. д., се страшні допусти, яких досьвідчає населене безвинну, терпить звідти безустанно нужду, а всяка добродійна дїяльність чи то властий, чи поодиноких людий являєсь тут майже нїякою, бо великі розміри нещасть перевисшають їх слабі сили. Тут треба співдїланя цїлого загалу. Для того віденьскі парляментарні посли задумують утворити товариство зі всїх народів Австриї, котре мало би на цїли нести поміч тим, що потерпіли при елементарних нещастях. Членами товариства можуть бути всї: убогі і богаті, всякі корпорациї і правні особи, громади, товариства і т. д. З вкладок мають повстати фонди: один запомоговий, що его роздасть ся що року в цїлости, а другий резервовий, котрого відсотки йшли би на запомоговий фонд. Обчислено, що як би всї властителї домів в Австриї дали річно лише по 10 кр. до каси товариства, то що року можна би роздати запомоги 318.130 зр., а як би кожда з 58.000 громад в Австриї дала по 5 кр., то за двайцять лїт виріс би капітал до 5,800.000 зр., котрого проценти річно давали би до запомогового фонду понад 170.000 зр. В той спосіб могло би товариство роздавати запомоги річно пів міліона. Як видко, товариство має дуже красні пляни і пожелати-б лише ему як найуспішнїйшого розвою.

Голова „общества Картатъ.“ про котрого писали ми в попереднім числї, не називає ся, як мильно було подано „Тобилевич,“ але „Тиблевич.“

В послїднім числї вкрали ся з технїчних причин численні помилки в справоздане з ювилею: і так належить читати на першій сторонї: 1-а шпальта, 24-а стрічка з гори місто: „Але се ще конець нашій працї!“ — Але се ще не конець нашій працї; 2-га шпальта, 16-стрічка з гори „Бом красна Буковина“ — Чом красна Буковина: 3-та шпальта, 1-а стрічка з гори місто „Наш“ — Там. На другій сторонї, 1-а шпальта, 26-а стрічка з гори місто „кричи“ — тричи.“

Товариство: „Родина“ у Відни уряджує *дня 11-го грудня с. р.* обхід 25-лїтного ювилею лїтературної дїяльности *д-ра Ів. Франка.* Проґрама: *1. Житє і дїяльність д-ра Ів. Франка,* відчит т. М. Богайчука. *2. Каменярі* — Ів. Франка, декл. т. Л. Василик. *3. Вічний революціонер* — Ів. Фр. вигол. т. Гр. Доманик *4. Провідні ідеї в творах Івана Франка,* популярний відчит т. С. Яр... *5. Україна мовить,* — Ів. Фр. декл. т. Ів. Мельник. Межи згаданими точками сьпівати ме терцет аматорів народні пісні. Відень, 6. студня 1898. *Від видїлу „Родини.“*

М. Богайчук
голова.

Ремесло з поезиї, вибрав собі в Льондонї стихотворець Onions. Є він дуже спосібний і дуже гладко укладає вірші, але всї его поеми звернені виключно против алькоголїзму. Скоро Onions видрукує таку поему, стає з цїлим накладом на рогах улиць і розпродує его публицї. Призбиравши яку там суму гроший, іде до найблизшої реставрациї і упиває ся до безтями. Недавно ставав той поет вже десятий раз перед судом за піяньство.

Американьский винахідник. Недавно доносили ми, що американьский учений Микола Тесля (родом Хорват) винайшов спосіб чищеня брудного біля при помочи електричности. Той самий учений оголосив на днях в одній американьскій часописи свій новий помисл переношеня електричности довільного напруженя на довільне віддалене без дротових проводів. Тесля заповів, що наміряє достарчити в той спосіб потрібної електричности на виставі в Парижи в р. 1900. Електричність будуть витворювати машини уставлені при водоспадї Ніяґари. Дальше сподїває ся Тесля розвязати загадку кермованя бальонами в воздусї. Не меньше примінене мав би винахід Теслї в війнї. Винахідник придумав вже навіть торпедову лодку, котру буде можна попід воду без жадної залоги пустити на фльоту неприятеля і кермувати нею з далека. Також обдумав Тесля спосіо, як з означеного місця на сотки миль без гармат і иньших прирядів, без обслуги людий, можна буде засипати градом куль зближаючу ся неприятельску фльоту або армію. Апарат Теслї полягає на тих самих основах, що й телеґраф без дроту. Опираєсь він головно на тім, що електрична струя в нїм кружить і викликує в віддаленім анальоґічнім апаратї рівнож електричну струю. Тесля може в своїм апаратї витворити довільну скількість електричности — як каже міліярди вольт і перенести єї на довільне віддалене, і то власне є найважнїйше в его винаходї. Дотеперішний телеґрафічний апарат без дроту був в тім недогідний, що як з него зателеґрафовано, то електрична струя приходила до всїх відбирачів уставлених в означенім віддаленю, а не до одного з них, як се було треба. Тесля противно заявляє, що кождий з его висилаючих апаратів до свого відбирача заховує ся так, як дві цїлком однаково настроєні струни. Звісно, що коли одна струна в наслїдок дрожаня видасть тон, то й друга тим самим тоном відповідає, хотяй би була між тисячами инакше настроєних струн. Електричний трамвай в наслїдок сих реформ на поли електричности буде також инакше виглядати. Дроти у воздусї, як також проводи електричности на долї і акумулятори в серединї воза відпадуть яко непотрібні, лише з головної стациї треба буде вправляти автоматично всї вози в рух, здержувати їх, кермувати і т. д. а задачею обслуги ва возї буде контролювати біг воза і уважати на безпечність та вигоду публики.

Асекурация для народу. Оригінальльний але дуже дотепний спосіб обезпечуваня широких мас населеня придумало угорске товариство обезпечень в Будапештї. Є то обезпечене посредством домових кас ощадности. Дирекция товариства поручила в помешканю кождого обезпеченого члена умістити зелїзну пушку із штучним замочком, від котрого ключі находять ся у інкасента товариства. Пушка є власностию товариства обезпечень. Кождий обезпечений є обовязаний що день кинути до пушки 5 до 6 кр., наколи хоче зискати полїсу на 500 зр. Як хто хоче, то може ту дрібну квоту відповідно до обезпеченої суми побільшити. Що місяць, в означенім дни, зголошує ся інкасент товариства отвирає пушку в присутности обезпеченого і забирає найдену там квоту, очевидно в тій висоті, яку виносить місячна премія. Звичайно остає ще якась дрібна решта, котру інкасент назад замикає. В разї, як би через довший, означений статутами час інкасент не находив в пушцї заощадженого гроша на премію, то забирає пушку з собою і обезпечений тратить право до асекурацийної винагороди. Того рода обезпечене має ту добру сторону, що улекшуючи убогому населеню плаченя премій, заохочує его до ощадности. Пушка в хатї нагадує ему безнастанно его обовязок.

Житє тодїшне Руси-України було повне згнилизни. Довгий час пітьми духової спровадив на Руси культурний і моральний занепад. Окрім того чужа погань насїла скрізь на руску країну, і як той бурян своїм ростом заглушує добру рослину, так придавлювала і убивала чужина все те, що ще доброго ворушило ся в нутрі руского народу, деморалїзувала его.

Відчував се все глубоко своїм горячим серцем Іван Котляревский і чуючи в собі творчу силу, зважив ся на важке дїло уздоровленя народного орґанїзму.

Найлїпший лїк на хиби суспільности була і є добродушна, весела насьмішка, представлене тих хиб з сьмішного боку так, щоб висьміяний сам сьміяв ся і притім зразу і не *счув ся, що* сам з себе сьміє ся; відтак сьміх крізь сльози, котрий викликує опамятане. Тим лїком послужив ся Котляревский в своїй „Енеїдї;“ він заставив людий самих з себе сьміяти ся, своїх негідних вчинків встидати ся, бажаючи таким чином хиби суспільности викорінити, а єї саму морально уздорови тиї обновити. Аби се зробити так, щоб нїкого не дїткнути, вибирає він ч у ж у основу, а на тій чужій основі тче пречудно образ сумний України. Ми бачимо в тім образї Енея з его українською громадою, як він по знищеню своєї вітчини — щось нїби Хмельницкий з своїм козацтвом по нещасній битві під Берестечком — іде в сьвіт шукати собі і своїй громадї другу вітчину, будувати нову державу. Еней блукає по сьвітї довго, терпить, що правда, всяке лихолїте: бурю, пожар кораблїв, переслїдованя можних ворогів, але-ж бо і его правдиво козацка вдача стоїть ему часто на перепонї до осягненя призначіня народу. Бо як лиш трошки ему денебудь лїпше гостить ся, то він вже і забуває на своє велике завдане, придбати для себе і для свого народу осібне царство. Він гуляка житє его і его громади — загалом взявши, порожне, без нїякої висшої ідеї, сходить їм на забавах, гостинах, досьвітках, вечерницях, весїлях, поминках, особливо на піятиках весело, безжурно... Аж як припече біда, тодї він з Українцями проворностю і завзятем доказують чуда.

Нарештї добиває ся він до обіцяної землї — щось нїби до Московщини.

Ми бачимо в тім образї самих лихих керманичів долї людскої т. зн. керманичів державних із всякими їх урядниками, як вони уживають розкошів без міри, пють без памяти, як ними коверзують жінки, як вони роблять людям справу, не по справедливість, а так як попало, звичайно-ж так, що того право, хто більше заплатив, як вони просто содомлять на землї в людях, а про свої обовязки, щоб управляти людьми по правдї і по справедливости, зовсїм не дбають, та як від того страшно терплять люди.

Ми бачимо в загалї велику неморальність особливо між висшими верствами суспільности, зіпсуте обичаїв всїх верств, богато всяких гріхів людских. Се малює Котляревский яскравими красками особливо в образї пекла і ставляє перед очи людий всї їх хиби на те, аби їх побачили і стали людьми; він перший кличе немов словами Тарасового посланія: „Схаменїть ся, будьте люди, бо лихо вам буде!“

Пятнуючи неморальні вчинки людий негідних, караючи н. пр. панів за те,

що людям льготи не давали
і ставили їх за скотів,

а также і тих судїв, підсудків і писарів,

які по правдї не судили,
та тілько грошичи дунили
і одбирали хабарі,

а купчиків за те,

що на аршинець на підбарний
поганий продавали крам,

жінок же за те,

через міру мудрували
і верховодили над всїм,

що наряжались на показ,

що щоки терли манїєю,
а блейвасом і ніс і лоб,
щоб краскою, хоть не своєю,
причарувать к собі кого-б;

заповняючи дальше пекло всїми дерунами, брехунами, зводниками шахраями, богатими та скупими, пявками людскими і т. д., і заставляючи тим чином людий соромити ся за такі вчинки, він заразом виступає речником *людяности, справедливости, любви* між *людьми, а законности в державі,* зве всїх до поправи, до поступу.

(Дальше буде.)

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

в Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

в Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3,43 по полудни;

з Новоселиці, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселиці:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґураґумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґураґумори, Вами, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавиці

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавиці

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижниці, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижниці:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано; мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міш.. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут и пїйше від черновецкого часу.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Сими днями вийде

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Цїна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) номинальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНОЖ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавяру, сардинок, морских иструґів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і соленних риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а поручена з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом **і найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 цляни і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підробленя меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина!

Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТАТИСТИЧНИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

видане друком „Рускої Ради“

Друкарня товариства „Рускої Ради“

продає

по 15 кр.,

а з пересилкою почтовою 18 кр.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 143. Чернівцї, середа дня 2. (14.) грудня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попередне застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Подяка Монарха.

Єго Величество Цїсар зволив видати слїдуюче Найв. відручне письмо:

Любий ґрафе Туне!

Ласка Всевишнього дозволила Менї дожидати пятьдесятого повороту дня, в котрім Я вступив на престол Моїх предків. З горі до Бога піднятим серцем приймаю сей рідкий дар неба і споглядаючи з повагом на довгий і богатий в подїї круг часу, дякую Провидїню за то, що дозволило зрости державі в силу і повагу, за всї поступи Моїх народів в добробитї і культурі, чим нагороджена печалність Мого пановання.

Коли же сей день згадки мусїв проминути без голосної радости і торжественної виставности, то все-таки не позістав він без тихої радости і чувства чистого вдоволеня. Я одержав знову безчисленні докази найщирійшого привязаня і скріпила ся на ново звязь, яка сполучає Мене і Мій Дім з Моїми народами. Безчисленними, повними поваги і трогаючими манїфестациями, що вийшли із власного рішеня люблячої душі народної, відсьвятковано той день у всїх краях, а попереду всїм в Моїй улюбленій столици і резиденциї Відни.

Однакож за найкрасшу почесть уважаю так величаво проявлену дїлами любов ближнього: яко найбільше трогаюче і Мому серцю наймилїйше зеличане почитав Я то, що в вїжнім увзглядненю Мого бажаня і далеко понад Моє сподїване відсьвяткували той день безчисленні ряди публичних тїл, приватних стоваришень і поодиноких осіб великодушними дїлами добродїйности, котрі навіть в найдальших часах принесуть безпомічним і знужданим обильне благословеніє.

Всїм, що таким способом дїлом і словом в любови і вірности дїлали спільно, складаю з глубоко тронутого серця Мою цїсарску подяку.

Молю Бога Всемогучого, щоби благословив Мої вірні народи і винагородив їх за всю ту відрадну любов, з якою Мене в сих днях торжественної згадки окружили і прошу Небесного о ласку, щоби дозволив Менї побачити вечер Мого житя осїнений незакаламученим щастєм всїх Моїх народів.

Уповажняю Вас подати отсю Мою подяку до публичної відомости.

Відень 8. грудня 1898.

Франц Йосиф в. р.

Ювилей Котляревского в Київі.

Київ, 25-го листопада (7-го лат. грудня с. р.)

Сегодня в клюбі „Літер. Артист. Товариства“ відбули Кияне сьвято столїтного ювилею відродженя української лїтератури. Велика саля клюбу товариства ще заранї почала заповнятись публикою, і к початку сьвята значна частина публики вже не могла дістати сидячих місць та мусїла стояти в проходах і вздовж стїни.

Сьвято почало ся читанням телеґрам з привітанням, надісланих з ріжних міст Росиї і з за кордону, од поодиноких людий і товариств. Кожду телеґраму громада витала щирими оплесками, телеґрама ся, що надіслана була Франком, Грушевським та Маковеєм, викликала їх цїлу, довго не стихаючу бурю. Після перечитання телеґрам, на кону вийшов *В. Науменко* і прочитав свій вступ до сьвята, в котрім, після коротенького огляду розвою укр. лїтератури з часів князїв, вказав на те велике значіня, яке має для нашої лїтератури Котляревский, яко автор першого друкованого українського твору. Красномовність і глибина думок референта зробили сильне враженє на слухачів і викликали гучні оплески.

Після Науменка прочитала свою вступову промову до сьвята Л. Черн. Старицька, де подала характеристику Котляревского яко людини і поета. Після сього начались співи і декламациї;

Перша сьпівала Олександровська „Віють вітри“ і „Ой не світи місяченьку,“ потім Старицький деклямував: „На память Котляревскому,“ „Поет“ і „Потайні ученики“, Гулак просьпівав — „Сонце низенько,“ Багров деклямував — „Слово“ Олени Пчілки та „Кобзар“ Старицького і нарештї, перша половина вечера закінчилась кантатою М. Лисенка на 100-лїтний ювилей Котляревского, скомпонованою ним до слів Шевченка — „На вічну память Котляревскому.“

Після невеликого перериву почала ся друга частина вечера, котра складала ся вже лише зі сьпівів та деклямациї, як то: Польовий — „На вічну пам. Котл.“ Шевченка і „Пекло“ з Енеїди, Зотова просьпівала „Чого вода каламутна“ і „Ой одна я, одна, як билиночка в полї,...“. Старицький деклямував поезию Лесї Українки і деякі місця з Котляревского. Гриневич просьпівав — „Гомін, гомін по діброві“ і „Та немає в сьвітї гірш нікому,“ Багров деклямував з ріжних авторів; закінчив ся сьвяточний вечір деклямациєю Олени Пчілки власного твору „Івану Котляревскому од українських жінок,“ пронятого глибоким і правдивим чуттєм. Подякувавши всїм приймавшим участь в сьвятї, Кияни о глухій півночи покинули салю клюбу, несучи до дому віру в велику будучність української лїтератури.

В. Комаренко.

Рада державна.

На засїданю палати послів в пятницю почала ся знову давна история. Посли Ґрос і Гофман заповіли обструкцию, котра ще таки того самого засїданя, під єго конець повторила ся по всїй формі. Хід засїданя був такий:

На порядку дневнім стояло друге читанє проекту закона о реґуляциї платнї служби державної. Референт пос. Пентак вказував на то, що в службі державній знаходять ся люди, котрі побирають 70 зр. річно. Найвисша платня доходить до 600 зр. але таких, що єї побирають, є дуже мало. — Пос. Прохаска (христ.-социял.) жалував ся на то, що єго закиди, зроблені при першім читаню комісия не увзглядняла. — Бжезновский: „От лїпше не говоріть!“ — Прохаска:“ Пане Бжезновский, позвольте лиш менї прийти до Праги!“ — Дик: „Та, бо говорите вже три години.“ — Серед такої розмови кінчить Прохаска свою бесїду, а зачинає промавляти Тірк (з партиї Шенерера) і каже, що держава має на все гроші лиш не для служби державної. Наконець жадає, щоби держава подумала о системі економічної реформи.

Опісля промавляв пос. Пюммер (з партиї нїмецко-людової) і сказав, що обставина, що єго партия бере участь в нарадї, не є ще доказом, що межи партиєю а правительством настав мир; мира не буде, доки справа язикова не буде управильнена законом; а доки не настане угода з Нїмцями, не може бути й бесїди

ЧИМ ЄСТЬ ДЛЯ НАС КОТЛЯРЕВСКИЙ?

Відчит проф. **Д-ра Стефана Смаль-Стоцкого** на ювілейнім поранку в Чернівцях, дня 3-го грудня 1898.

(Конець.)

Отсе ті високо взнеслі моральні і людяні засади і провідні думки, які перший Котляревский защепив в серце висших, письменних і учених могутнїйших слоїв рускої суспільности, аби їх провернути до народу. Бо для них писав Котляревский свої твори для панів, духовних, козаків і міщан. Лиш ті кляси суспільности були тодї народом, а мужики-крепаки не мали в публичному житю значіня. Отже до тих кляс суспільности, що мали свободу дїланя і могли щось зробити, а знов з другого боку найбільше улягли деморалїзациї, відзиваєть ся Котляревский і накликає їх до культурної працї між руским народом.

Сто лїт тому назад, в далекій, далекій яких 1000 кільометрів від нас Полтаві відозвав ся одинокий тодї голос Котляревского щирим руским словом, а те слово було таке могутнє і сильне, що від голосу чародїя Котляревского залунало по всїй Руси-Українї.

Найперше відбив ся грімкий єго відгомін у Харкові, що над ним зараз потім спочила Божа животворна благодать — засияло сьвітло науки; там засновано 1805. унїверситет, розсадник для пишних квіток людского духа. І понїс ся голос Гулака-Артимовского і других, а найпаче Квітки-Основяненка великими горами-хвилями по всїй Українї.

І у нас став ворушити ся скрізь новий дух, стало прозябати нове житє, скрізь стало нїби свитати: і у Перемишли і у Львові видно муравлину працю, ба і у матери, заплаканої матери руских городів, прояснює ся лице, і Київ підносить з заснованєм унїверситету свою тяжким горем і лихолїтєм прибиту голову. Отсе немов так сталось, як сказано у Тараса Шевченка:

Оттак буває в темну яму
сьвятеє сонечко загляне,
і в темній ямі як на те
зелена травка поросте.

Чим раз грімкійше відкликувалась Русь на голос своїх чародїїв зза Днїпра. І стрепенулись спячі, забили живійше живчики у всїх і підняла ся скрізь по головнїйших осередках Руси-України умильна молитва до Всевишного, щоб по довгій темній ночи дав дочекати сьвітлого ясного дня. І день той наближав ся. Звіщало єго чим раз більше соловіїв, що лящали по ріжних закутках Руси-України.

Аж ось зачервонїлось небо від всходу, померкли зірницї, поховались геть в блакітну даль, стихли соловейки, се бо мов сонечко ясне велично і пишно підняли ся на рускій країнї три сьпіваки-кобзарі, Тарас, Маркіян і Юрій і благовістили єї вічний день, сьвітло, правду і любов. І встала Русь-Україна, ожило все і несесь гучна пісня хвали і слави Всевишному, що дав узріти ясне соненько правди і любови. І нинї несеть ся і во віки понесеть ся із щирого серця кождого Русина сердечна хвала тим, що дали прозріти очам незрячим, що руский нарід зпровадили на ту тверду дорогу, по котрій зможе він наближити ся до божественного свого образу, що показали єму путь, по котрій він має змагати до ідеалів людских.

Ось чому обходимо ми сей сьвітлий народний празник, ось

Чом красна Буковина
звенить од звучних нут! —

Не диво, — річ ясна: Наш буковиньский кобзар Данило Млака пояснює се так:

То з тихої могили
дух руский ся збудив
і мов ті моря хвилї
по краю ся розлив!

Так, дух руский пробудив ся на Буковинї, пробудив ся на цїлій Руси-Українї, а пробудив єго до нового житя, видер руский нарід від неминучої заглади велит духа і лицар слова Іван Котляревский; оживили єго великі сьвітичі правди і волї Тарас Шевченко, Маркіян Шашкевич і Юрій Федькович. Вони, а за ними і другі заставили єго до культурної працї, що змагає до найвисших цїлий людскости і що веде до найбільшого скарбу людскости — до свободи, до

о угоді з Угорщиною. — По бесіді Поммера перерване розправу над законом о управильненю платні для служби державної, а пос. Вахнянин поставив внесене, щоби перше читане провізориї угодової поміщено на порядку дневнім безпосередно по залагодженю предметів обнатих порядком дневним вчерашного засіданя. Над сим внесенем завела ся довша дискусия реґуляміна.

Перґельт і Кайзер запротестували против такого поступованя, доказуючи, що після реґуляміну першим предметом порядку дневного повинна бути справа поставленя в стан обжалованя міністра справедливости Рубера.

Коли президент піддав се внесене під голосоване і більшість вставши заявила ся за ним, зробив ся в палаті страшенний крик і стукіт; опозиция викрикувала та била в пульпіти і так розпочала ся обструкция.

Серед страшенного крику, стукоту і заколоту закрив президент засідане назначаючи слідуюче на нині, вівторок.

Криза на Угорщині.

Розказують собі, що коли минувшого року в парляменті австрийскім обструкция била пульпітами, кричала і свистала, — то барон Банфі затирав руки з радости, що таке притрафило ся Баденьому. Але немезис історична мстить ся; тепер ґраф Бадені може „ликувати“, читаючи справозданя з угорского парляменту, бо Банфі має з тим самим до діла — з парляментарною обструкциєю найтяжшого калібру, а положене его тим сумнійше, що Угорщина не має славного §. 14, то-ж і парлямент замкнути або відрочити на довший час без ухваленя провізориї буджетової і угодової — годі. А если відрочено парлямент, то лиш на короткий час, щоб вибрати нову президию.

Послідне суботнішне засідане угорского сойму, — на котрім Банфі подав декрет цісарский відрочуючий парлямент було дуже бурливе і було знамене для політичної ситуациї. Коли лиш президент міністрів Банфі показав ся в палаті, опозиция обсипала его поганою лайкою, так що віцепрезидент Лянґ мусів перервати засідане на 10 мінут. За час навзи прийшла вість, що і другий віцепрезидент Кардош, недужий і проживаючий тепер в Абазиї, подав ся до димисиї, парлямент отже без президиї. По отвореню засіданя входить знов Банфі на салю, але опозиция витає его знов послідною лайкою. Банфі стає, щоб забрати слово, — опозиция кричить, посли ліберальні біжать до Банфіого і окружують его, щоб охоронити від чинних напастий зі сторони обструкциї. В сали такий крик, що ті слова не можна розуміти. Банфі говорить, а потім передає куверту віцепрезидентови палати. Сему може доперва за чверть години удало ся зробити яку таку тишину і він відчитує рескрипт цісарский відрочуючий раду державну до 17-го с. м. При справджуваню протоколу прийшло знов до галабурд.

Того самого дня поїхав Банфі до Відня здати цісареви справу з ситуациї. Много послів виступає з ліберальної партиї. Димисия міністра Посиповича принята, его наслідником має бути Чег.

Як видно дальшим наміром угорского правительства є довести до вибору нової президиї, а потім оперти ся на звістнім вже законі Тіси, на котрім підписало ся 242 ліберальних послів. Але обструкция також не дармує. Кажуть, що посли обструкцийні готові підчас передаваня внесеня Тіси, вирвати его і подерти, а тимчасом хотять ся вони оправдати перед краєм. В тій цїли відбули ся конференциї поодиноких партий, по котрих партия кошутівска, ненависимих і народна видали спільно маніфест до народу, де заявляють, що вони спинять против конституциї направлений атентат правительства.

Чи вдасть ся Банфіому переломити обструкцию, о тім всї сумнївають ся.

З культурного житя.

II.

(Конець.)

(Брандес у Львові. — Єго промова про „аристократию“ і відчит про вартість читаня книжок. — Вартість читаня клясиків. — Хто то є Брандес і вплив его на розвиток скандинавских літератур.)

Тут якраз зробив Брандес дуже доборе помічене, бо тут дійсно на тім поли поступає передовсїм школа дуже невмістно, а дотичить то так клясиків римских і грецких, як також приміром німецких. При нинїшнім станї науки клясичної фільольоґії і способу еї навчаня в ґімназиї не можна навіть думати про се, щоб котрий ученик відчув красоту і вартість даних творів. Є тут справді виїмки, Софокль, в деяких поезиях Горац і Гомер ділають на уми молодечі, але і то лиш на найінтеліґентнїйшу їх частину: на перепоні стоїть тут звичайно сама мова, бо знаю, що коли ми в ґімназиї з повним естетичним вдоволенем читали переклад „Одисеї“ Ніщиньского, або знаменитий польский зіславянщений переклад Семеньского, то до „Одисеї“ в оригіналї мало хто одушевляв ся. Коли однак ходило о відповідь учителеви, то по указу всї одушевляли ся і доказували красоту читаних творів. Як же се ділає на уми молодечі, легко догадати ся. Вони вчуть ся кидати чужими фразами на вітер, не відчуваючи а часто і не розуміючи того, що говорять.

То само можна сказати і про читане німецких клясиків; є там справді річи електризуючі молодїж, от, хоть би приміром „Die Räuber“ Шіллера, „Faust“ Ґетого, „Götz von Berlichingen“ того-ж, „Wilhelm Tell“ Шіллера, але дає ся там також до читаня річи, котрих красоти ученик не розуміє і не видить, а мимо того по приказу говорить щось зовсїм иньшого. То діє ся приміром з Ґетого „Iphigenie auf Tauris;“ ум молодечий не є ще в тім віцї спосібний розуміти вартости тої драми, вона нудить его, але одушевлене мусить на приказ найти ся. А така лектура певно, що користь не приносить, вчить лиш „iurare in verba magistri“ і приучує кидати фразами. Се власне досить бистроумно доглянув Брандес і порушив сю справу в згаданім відчитї.

Коли так розговорилисьмо ся про побут Брандеса у Львові, — то певно буде цікаво пізнати читачам і особу сего чоловіка, що в европейскій критицї літературній займає так визначне становище.

Брандес викладає на університетї в Копенгазї, але професором він є; то вічний доцент, а доцент правдивий, бо він своїм краянам-скандинавцям (Данцям, Норвеґам і Шведам) був посередником до пізнаня Европи.

Сам походить з родини купецкої, студиював в Копенгазї, тут став доктором фільозофії і від того часу (від р. 1871 викладає на тім самім університетї.

Перша его заслуга було, то, що він приніс своїм краянам погляди на сьвіт, що о цїле небо ріжнили ся від пересїчних клерикально-пасторских поглядів Скандинавців. Він став речником ліберальної фільозофії Стуарта Мілля, — він ті вільнодумні гадки засїяв у Скандинавців, а з них зросла нова літера скандинавска. Погляди его з часом також змінили ся; він став приклонником фільозофії Нічого — се факт неоспоримий, хоть сам Брандес тому перечить, — і знов посїяв нові гадки; з них також найшов ся плід, приміром Стріндберґ.

Вага наукова Брандеса лежить в двох его творах: „Головні стремлїня в літературі XIX-ого столїтя“ і у великій студиї про Шекспіра. Але крім того написав він богато статий критичних, сильветок літературних і т. д.

Єго твори і писаня читала цїла Европа, і се сьвідчить о їх вартости, хоть є деякі критики, що не признають їм того значіня. До того розширена его письма причинив ся передовсїм легкий, займаючий, живий, а вичерпуючий спосіб писаня, погляд всюди свобідний і ліберальний і тому слава его так широко розійшла ся.

А значінє его передовсїм велике для самих Скандинавців, він був посередником і кольпортером нових стремлїнь, він був ширителем наук всїх великих умів европейских від Геґля зачавши, аж до Нічого. Для запаснїлих в романтизмі Скандинавців був Брандес всїм. Він не лиш запізнав їх з новійшою літературою европейскою, але при тім виливав також на їх погляди політичні, ширячи лібералізм, а також на естетику, бо пропаґував — реалізм.

А як той вплив его був великий, то пізнати зі слїдуючого оповіданя его слухачки Юлїї Норреґард. Вона пише: „Як живо пригадаю собі ті відчитизнаменитого ученого, що відбували ся вечерами два рази на тиждень. Брами входової не отвирали перед 7-ою годиною, але щоби дістати місце в викладовій сали, — ми довго вже перед тим ждали перед брамою. Всї молоді, одушевлені, мріючі про всяку можливицю в нашім житю, стояли ми там, товпили ся на тих сходах, що вели до прибіцяного входу. Довкола нас широкий тихий сквер, покритий своєю зимовою одежию, за нами катедра торжественно мовчазна, над нами місяць з тисячами в тим зимнім блеску, який лиш можливий в зимових ночах півночи. Біда портиєрови, если би він не отворив брами рівно з ударом семої години. Тоді ми пукали і трясли брамою, доки не почули его ходу; — а потім шусть по сходах, скоро в ґардеробу і в кінци кождий радий, що здобув собі яке таке місце у викладовій салї. В кілька хвиль потім рясні оплески, а за хвилю тихо, хоть мак сїй, — на катедрі стояв Ґеорґ Брандес!“

Так розказує колишня слухачка Брандеса, і се повторяє ся рік в рік в Копенгазї.

Для оздоровленя наших літературних відносин причинив ся також вплив Брандеса. Кождий майже з молодшої ґенерациї займав ся Брандесом, читав его з огнем — і він отворив ему новий сьвіт думок. Вплив той і видний вже по трохи на нових літературних творах.

Лев Турбацкий.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 12-го грудня 1898.

Іменоване. Официял почтовий Олександер Тот з Черновець зістав іменований старшим официялом почтовим.

Ювилей Котляревского обходили дня 8-го с. м. Русини в Перемишли сьвяточним вечером, на котрий зложив ся відчит проф. В. Масляка, прольоґ д-ра В. Щурата, сьпіви, вистава „Наталки-Полтавки“ і образ живих осіб. Вечер випав сьвітло.

У волоскій бурсї є с. р. з 20 руских хлопців і між ними й син „руского патріота“ Архипа з Кліводина. Стид і ганьба родичам сих яничарів!

Румунїзация в уч. семинариї, про котру ми вже писали не устала, а продукувалась сеї недїлї своїми успіхами. Ото ученицї православні, отже й Русинки, сьпівали в церкві св. Параскеви всю службу виключно по волоски, а всї православні питомцї, отже й Русини, помагали їм в тім. Взиваємо „Руску Школу“, щоби внесла зажалене на сю румунїзацию до міністерства, коли краєва рада шкільна не хоче зарадити лихови.

З ювилею Котляревского, який ми обходили 3. н. ст. грудня с. р., було 852 зр. 22 кр. доходу, видатки виносили 668 зр. 80 кр., остало проте чистого доходу 163 зр. 42 кр., котрі передано „Народного Дому“ з обовязком справити на памятку портрет Котляревского.

До відомости ц. к. дирекциї почт. „Руска Рада“, хоть висилає ся в нашій адміністрациї, зовсїм правильно, не доходить до уряду почтового в Глинициї. Просимо отже ц. к. дирекцию почт вглянути в сю справу і розслїдити, яка їй причина.

Підвисшене конґруи православного духовеньства має наступити, — як нас впевняють — від дня 1-го січня 1899. Підвисшене то має вдоволити всї желаня сьвященьства.

Нова стация зелїзнича — Мамаївцї Нові. З Мамаївців Нових пишуть нам, що громада дістала повідомлене з дирекциї станиславівскої про будуче отворене перестанку зелїзничого Мамаївцї Нові на шляху зелїзничім Станиславів — Чернівцї коло будки ч. 205. Інформують нас в тій справі близше, що о отворене сего пристанку — яке має наступити 15-го січня 1899 — старала ся громада під проводом о. Евг. Андрійчука, а у Відни поперли ту справу посли буковиньскі.

Утеча обманця. З Черновець утїк шинкар, Вольф Пакер, вимантивши від кількох осіб 40.000 зр. Тими днями наспіза від него телеґрама, в котрій доносить, що заїхав щасливо до Ню-Йорку.

Яка буде погода. Мимо того, що вже маємо половину грудня, на дворі все ще тепло, а зими як би у нас вже таки не мало бути. Але здаєсь, що нема обави, незадовго вже завитає і до нас зима; із західних гірских країв доносять іменно, що там вже стали падати снїги і взяли морози, а теплота обнизила ся так значно, що змінний і хмарний воздух і в наших сторонах потреває вже лиш коротко і настануть снїги та морози.

I. Litviniuc прислав нам нїби спростоване, що православна школа не румунїзує руских дїтий, що п. Палїевич є ще при тій школї, та що є ще й другі учителї кваліфіковані з руского, що вчать рускої мови. в кінци що він приняв свою доньку, бо нїхто иньший не зголосив ся. — Тїшить нас, що п. Палїевич є ще при школї, бо навчить руских дїтий хоч читати й писати по руски, але знаємо на певно, що він іде на пенсию, а як прочі учителї, що ще кваліфіковані з руского, дбають о сю науку для сеї школи.. знаємо не від сегодня, Знаємо також, що в правительстві, котре іменує учителів, зголосив ся учитель кваліфікований з 3 мов, але консистория заходить ся на припоручене Litviniuc-а, аби іменовано учителем одного теольоґа-румуна. А чим є православна школа для руских дїтий, на се найлїпший доказ надіслане

волї. І пали вже одні невільничі пута із нашого народу, пала паньщина і кріпацтво, опадають вже і ті тяжкі пута, що сковували дух народу. Богато робітників працює вже також над тим, щоб і з духової неволї руский нарід чим скорше визволив ся. Ріжниця між тим, що було тому 100 лїт, а тим, що є тепер — велика. Память тих робітників повинна бути і єсть нам всїм дорога, тому то сегодня і ми на Буковинї, як і всї тямущі Русини по всїх країнах, віддаємо належну честь незабутному Котляревскому, що показав і промостив Руси-Українї дорогу до того нового культурного житя.

Слава з тїлом не ложить ся
у могилу нїчия! —

цїлком справедливо кличе так Котляревский в своїй Одї до князя Куракина. І ми пізнавши величезні в своїх наслїдках заслуги Котляревского для руского народу, кличемо також его-ж таки словами:

Слава не умре Твоя!

Примітка. В першім фейлетонї сеї розвідки (Буковина, ч. 141.) просимо справити слїдуючі похибки: 2-а сторона, 2-а шпальта, 4 стрічка з гори: місто „поволи“ — поваги; 3-а шпальта, 14-а стрічка місто „нових“ — живих; 3-а сторона, 2-а шпальта, 19 стрічка місто: „справедлевисть“ — справедливости.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.
Сталі найдешевші цїни.
Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвята і новий рік.

нам спростоване руске, котре підписав Litviniuc по волоски, хоч і він кваліфікований з рускої мови, але видно погорджує нею так, що не хоче собі пригадати хоч-би кирилиці, якою ще не так давно писав і по волоски. І такому фанатикови повірена школа, до котрої ходить найбільше дітий руских. А „Руска Школа“ жде мабуть, аж небавом отворять таку саму фабрику румунїзаторску для дівчат.

Станїславівскі українсько-рускі товариства обходять 19. грудня с. р. столїтні роковини відродженя нашої лїтератури. Програма. О годинї 12. в полудне відбуде ся *всерародне віче* (в сали тов. ім. Монюшка) з вступним словом д-ра Михайла Коцюби і двома рефератами змісту економічного Николи Бачиньского і д-ра Евгена Левіцкого. — О 7. годинї вечером (в тій самій сали) *сьвяточний вечер* зі слїдуючою програмою: 1. Про відроджене укр.-рускої лїтератури — річ проф. унїверситету, д-ра Олександра Колесси. 2. На вічну память Котляревскому, вірш Шевченка — декламация. 3. Наталка Полтавка, оперета народна Котляревского, відограє дружина аматорів в супроводї оркестри військової. 4. Де Русь живе В. Матюка — відсьпіває хор мішаний „Станїславівского Бояна.“ 5. Живий образ. *III комерс,* з концертом музики військової.

Отворене читалнї в Станівцях горішних відбуло ся минувшої недїлї в домі г. Ґеорґія Сорочана. На отворене приїхав з Чернівців др. Стоцкий і пояснив в довшій промові значінє читалнї. До виділу вибрані: гол. Михайло Гальчук, заступником Михайло Сютик, писарем Дмитро Гальчук, касиєром Ґеорґій Сорочан, а бібліотекарем Юрій Ісар. Вкладку постановлено 50 кр. — Замітне, що заложенем сеї читалнї займав ся надучитель п. Бучковский, котрий, хоть Волох, не є шовінїстом і живучи на рускій земли, працює для руского народу. Належить ся єму за се щира подяка.

О заселеню кулї земскої подає цікаві дати француска Sciens pour tous. Всїх людий є 1,200,000.000; мужчин і женщин порівно. Язиків є 3064 а вір 1000. Що року умирає 35,214.000 (отже 98.848 денно, 4.020 на годину а 67 на мінуту.) Пересїчний середний вік 38 лїт; близько 25% умирає перед 17-им роком житя: із 100 осіб обох полів доживає 1 особа 100 лїт, а 6—7 доживає 60 лїт. Родить ся в роцї 36,792.000 (отже 100.800 денно, 4.200 на годину а 70 на мінуту.) Порівнавши число уродин з числом смертий, показуєсь повільний, а безнастанний зріст населеня. Женаті довше жиють від нежонатих, робучі від безчинних. Середний вік в суспільности культурній є висший чим у народів на низькім степени цивілїзациї. Відношенє і мужчин жонатих і дїтних до нежонатих і бездїтних є як 73 : 1.000. Люди роджені на весну є сильнїйші і здоровші чим роджені в иньшій порі року. З мужчин четверта часть є спосібна до служби військової.

Петербурґска академія наук виготовлювала недавно проект відсьвяткованя сотних роковин уродин найбільшого російского поета Александра Пушкина в червни 1899. року. Запроектовано, щоби ювилей поета відсьвяткувати в академії публичним актом з кантатою і принятєм депутаций, представленями в театрах з програмою обіймаючою твори Пушкина, живими образами, відчитами, концертами, на котрих, виведено би композициї з текстом поета, народними забавами, устроваными товариствами тверезости, забавами для дїтий і шкільним сьвятом. Кромі того проектує ся, щоби будучий рік шкільний назвати в лїтописи шкільництва роком Пушкиновим, отже сьвідоцтва учеників з того року були би украшені портретом Пушкина, вибито би медалї, жетони і т. д. Вкінци мав би збирати ся „гріш Пушкина“ т. є. капітал на фундацию шкільну імени поета. По потрібнім обговореню тої програми члени академії вибрали спеціяльний комітет для обходу Пушкинового ювилею.

Серби вже мають свій унїверситет! Сербска скупштина ухвалила правительственний проєкт, щоби „високу школу“ в Білгородї перемінити на новий унїверситет (імени короля Александра І-го). Основанє медичного факультету не стрітить особливих трудностий, бо більша часть потрібних інститутів вже істнувала при „високій школї.“ Сотворенем унїверситету на висотї наукових вимогів займав ся вже від лїт учений і писатель др. Владан Джорджевич, теперішний мінїстер. Сербский унїверситет буде мати і з огляду полїтичного та національного далекосягле значінє — стане новою притягаючою силою для Сербів в балканьских краях Туреччини.

На біциклю до хресту. В Римі заїхав онодї перед костел сьв. Петра оригінальний похід. Перед сходами станули дванайцять циклїстів і привезли на триколовім ровері дитину до хресту. В вигідно прикріпленій колисцї, лежала дївчинка. Духовні не мало здивували ся тим оригінальним прибутєм кумів, але обряд хресту відбув ся після всяких правил.

Памятники Бісмарка вийшли вже недавно в двох томах під заг. „Gedanken und Erinnerungen“ і — як можна було надїятись — містять в собі дуже богато цікавого. Який в цїлім сьвітї попит за сею книжкою, найлучше сьвідчит факт, що вже перед виходом єї з друку було замовлень на звиж 300.000 примірників. Коли взяти на увагу, що доси з між видавництв памятників найбільший розкуп мала книжка американьского президента ґенерала Ґранта, а розійшло ся єї 100.000 примірників, то можна вже осудити, яке величезне заінтересованє викликала в сьвітї книжка Бісмарка.

Фальшиві гроші. В торговли кружать підроблювані банкноти, а іменно десятки. Фабрикують ся они, здає ся, в Хорвациї. Пізнати їх можна по злих написах в текстї німецкім, як „Wahrung“ або „Wahnung“ місто „Währung“, а в угорскім текстї „Tiz Forinnt“ місто „Tiz Forint“. Від недавна курсувало також много фальшивих срібних ґульденів, але лиш у Відни. Фальшівників викрито. Були ними якийсь комнатний маляр і візник без занятя. Они пустили в обіг кілька сот ґульденів, вироблюваних головно з цини і відлятих в цементових формах.

Поєдинок батька з донькою. Перед судом в Деблїнї в Ірляндиї відбуваєсь на днях вельми цікава розправа. Панна Лїлї Ґреґор дочка книгаря в Деблїнї, залюбила ся пристрастно в молодім вояку. Отець не дуже був вдоволений з тих любовних відносин, і часто приходило між ним а дочкою до суперечок. Дійшло до того, що одного разу отець в гнїву хватив за револьвер і хотїв непослушну доньку укарати на місци. Але дочка була на се приготована, бо в єї руцї блиснув також револьвер. Розпочав ся правильний поєдинок. По хвили дали ся чути два вистріли. На щастє отець і дочка одержали лише легкі рани. Справа опинилась в судї.

Операция серця. Під Варшавою кількох волоцюгів збиткували ся страшно над одним своїм товаришом. Случайно переходила тамтуди 23-лїтна женщина Анна Дорандова і сказала кілька слів в обороні безпомічного. Тодї один з волоцюгів ударив єї ножем в груди і пробив єї серце. Прохожі поспішили сейчас на поміч, а злочинники розбігли ся. Тяжко ранену відставлено до шпиталя, де лїкарі Городиньский і Малешевский заосмотрили рану і доконали особлившої операциї: они зашили ранене серце. Подібно по операциї має ся Дорандова лучше і прийшла до притомности.

До

вп. членів філїї „Рускої Школи“

в Кіцмани.

Вже кілька разів пошанували мене хвальні збори вп. членів філїї „Рускої Школи“ в Кіцмани телеґрафічним поздоровленем, на котрі я не міг відповісти так само, помимо найлїпшої волї, бо получав усетеле ґрами на другий день по зборах. На жаль не міг я від тогід явити ся лично на зборах Хвальної філїї. Прошу проте вп. членів філїї приймити сею дорогою мою сердешну подяку за ласкаву память із завіренем моєї щирої прихильности. Чернівцї, 12. грудня 1898.

Омелян Попович.

Наука, штука і лїтература.

Ілюстрований бук. прав. Календар на рік 1899. вже вийшов. „Руска Бесїда“ просить всїх п. т. патріотів і читальнї, що зволять заняти ся розпродуванем, аби зволили як найскорше написати, кілько примірників їм би вислати.

„Ruthenisches Sprachbuch“ Ом. Поповича запровадило ц. к. мінїстерство просьвіти розпорядженем з дня 17-го вересня с. р. ч. 24.346 в чери. реальній школї, а розпорядженем з дня 5-го листопада с. р. ч. 27-952 в обох ґімназиях і уч. семинариях в Чернівцях.

Мала карта Буковини, вірне зменшенє стінної карти шкільної в красках з текстом руским вийшла накладом книгарнї Г. Пардінього в Чернівцях по цїнї **10** кр. Ся карта призначена в першій лїнїї для учеників і вийшла також в мові волоскій а й у німецкій. Так отже випередила Буковина Галичину, де доси нема шкільних карт руских.

„На Великі Роковини і в память Івана Котляревского“. Під таким заголовком видав В. І. Масляк збірку-однодневку, де поданий портрет Котляревского, згадка житеписна, ноти і текст кантати в память Котляревского написаної Масляком, а скомпонованої Кишаневичем. Дальше находимо поезиї, що дотичать сего великого сьвата Котляревского, виписки з творів Котляревского і основну збірку оцїнок творів Котляревского під заг. „Ів. Котляревский в сьвітлї російскої і рускої критики“. — Книжка видана дуже гарно, синою краскою на гарнім велїновім папері, окладинка в ґустї народної орнаментики. Поручаємо єї нашій публицї; коштує з пересилкою лиш 50 кр. Замовляти треба під адресою ВП. *В. І. Масляк* в Перемишли, І. ґімназия.

Памятайте на

„НАРОДНИЙ ДІМ“

в Чернівцях.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци падолистї с. р. 6.703 важних поліс на суму 3,456.769 зр. обезпеченої вартости з премією 30.861 зр. 17 кр. Від 1. сїчня до кінця отже до кінця падолиста с. р. видано 60.786 важних поліс на суму 31,712.896 зр. з премією 273,744 зр. 31 кр.

Попередного року за той сам час видано 48.298 важних поліс на суму 25,875.991 зр. з премією 221.153 зр. 32 кр.

Шкід було в падолистї 34 случаїв. Разом всїх від початку року по конець падолиста 1898 було 687 шкід, з котрих 682 уже виплачено; 1 шкода приключила ся в остатних днях падолиста і находить ся в лїквідациї, а 4 відшкодованя (в сумі загальній 631 зр. 14 кр.) на разї вздержано до укінченя доходжень судових).

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї, виносить brutto 182.760 зр. 51 кр., з чого відтрутивши часть реасекуровану остає на власний рахунок 100.580 зр. 56 кр.

Фонд резервовий з днем 30. падолиста с. р. виносить 94.442 зр. 25 кр.

Львів, дня 9. грудня 1898.

„Днїстер“ Товариство взаїмних обезпечень.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою за місяць падолист 1898.

I. Стан довжний:

			Корон сот.
1. Удїли членів			53944·36
2. Фонд резервовий			3433·30
3. Специяльна резерва			— —
4. Вкладки: а) стан на початку падолиста	кор. 383358	сот. 02	
б] вложено в падол.	„ 21462	„ 85	
разом	„ 404820	„ 87	
в] винято в падол.	„ 10664	„ 61	
позістає з кінцем	„ 394176	„ 26	394176·26
5. Сальдо процентів [побраних]			23415·05
6. Зиск з року попередного			
7. Не піднята дивіденда за р. 1897			651.26
8. Кошта спору			151·42
9. На рахунку біжучім			384·12
10. На льокациї Тов. взаїмних обезпечень „Днїстер“ у краєвого Союса кредит.			7590·40
		Сума	484064.64

II. Стан чинний:

1. Пожички удїлені:			
а) стан на початку місяця	кор. 425263	сот. 99	
б) удїлено в падол.	„ 33520	„ —	
разом	„ 458783	„ 99	
в) сплачено в падол.	„ 15666	„ 25	
Стан з кінцем 1898	„ 443117	„ 74	443117·74
2. Готівка в касї з днем 30. падол.			13897·54
4. Льокациї:			
3. Цїнні папери фонду резервового			3197·00
4. „ „ инші			400·00
5. В щадници почтовій [оборот чековий]			7882·78
6. В инших товариствах і банках			12100.82
7. Инші льокациї			
8. Сальдо коштів адмінїстрациї			3468.76
9. Кошти спору			
		Сума	484064·64

Членів прибуло 47, убуло 5, отже разом з кінцем падолиста 1898 членів було 1379 з декларованими удїлами в сумі 68.950 корон.

Стопа процентова від вкладок $4^1/_2$%; процент від пожичок удїлюваних з додатком на кошти адмінїстрациї: $6^1/_2$%.

Львів, дня 30-го падолиста 1898.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 12-го грудня 1898.

Будапешт. Дневники подають близші подробицї про авдиенцию Банфіого у Цїсаря. Кажуть, що цїсар приняв Банфіого дуже ласкаво і мав сказати до него: „Видержіть лиш ви, а я вже піддержу вас“. Мав також згадати цїсар, що Баденїого пожертвував він обструкциї, але то не принесло користи. (Чи то однак все правда, то иньша річ. Може се дуже легко бути видумкою лїберальної праси. — *Ред*).

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла знайславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і парисских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ
про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Шкільні повідомленя і Schulnachrichten

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,
ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений пловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами всїх трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних**.

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окреєтвєтях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по 50 кр. за 1 примірник „Руска Бесїда“ в Черивцях.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиранє: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Сими днями вийде

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: Цїна 40 кр.

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенєм **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство „**Руска Бесїда**“, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні
(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витиваними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плани і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгариїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблення меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жаданє даром і франко.

Новина!

Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Oreing. 16. Гідень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТАТИСТИЧНИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

з червоним друком, продає

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр.,

а з пересилкою почтовою 18 кр.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских пстругів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанєм **С. ЕБНЕР.**

Видає товариство „**Руска Рада**“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 144. Чернівції, пятниця дня 4. 6.) грудня 1898 р. Рочник XIV.

БУКОВИНА

Виходить в Чернівцях
в
середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Подяка.

Сьвітло, як ще нїколи, відпразнували буковиньскі Русини народне сьвято, се-б то сотні роковини „Енеїди“ Котляревского, а тим то й відродженя руско-україньскої лїтератури, показавши усему сьвітови, що й на нашій зеленій Буковинї ще не вмерла Україна і не вмре.

Підписаний видїл почуває ся проте до вельми милого обовязку, висказати на сїм місци щиро-сердечну подяку передусїм тій великій громадї рускій, що на простий наш зазив, помимо короткого часу, не жалуючи труду і видатків, зібралась в столици краю, заповнила просторі салї битком і дала тим усему сьвітови незбитий доказ, як широкі вже верстви руского народу жиють сьвідомим житєм національним. Дякувать за те всїм вам, любі братя і сестри разом і кождому з осібна.

Дякуємо далї всїм вп. представителям в. властий, і зичливих нам сусїдів, що звеличали своєю присутностию наше народне сьвято.

Сердешне спасибі і всїм тим вп. особам, що своїми цїнними силами помогли нам обійти великий празник так величаво, а іменно вп. паньству Лопатиньским за зовсїм безкористний великий труд, вп. п. проф. Павловскому за артистичне уложене живого образу і всїм паням і панам, що увійшли в его склад, і вп. сьпівакам, що вивязались так хорошо із вложеної на них задачі.

Дяка також за наддатки, які зволили зложити при сїй нагодї вп. пп. нотар Стрийский 15 зр., о. Олександер Манастирский 5 зр. і посол Николай Василько 4 зр.

Від сьвяточного видїлу руских товариств в Чернівцях 1. грудня 1898.

Др. Степан Смаль-Стоцкий, Пігуляк Євтей, Єремійчук Денис, Попович Омелян, Манастирский Омелян, Єх Лев, Др. Галїп Теодат, Кобиляньский Юлїян, Ганкевич Гриць, Шпойнаровский Сергїй, Черский Василь, Клим Антін, Бриндзан Теофіль, Тур кий Лев, Кобиляньский Олександер, Созан ій Іван, Мицак Йосиф, Токар иць Іван.

Полїтичні замітки.

З угодової комісиї.

В угодовій комісиї зачено вчера дискусию над арт. XII. о продажи соли і податковій реститутуциї. П. Козловский промовляв *за зниженем цїн соли, що було би дуже важним соціяльно політичним дїлом.* Задля дуже довгої границї Галичини висока цїна соли просто пре надграничне населене до контрабанди. Окрім того порівнане тутешних цїн соли з цїнами в Конґресівцї служить до політичної аґітациї. — В справі податкової реститутциї промовляв п. Рутовский і вказував, що обчислене, становляче від самого початку дуже важний чинник в білянсї угоди, зроблене в некористь Австриї. Отже домагав ся компензати на иньшім поли, іменно, щоби підвисшене угорскої квоти уділової стало ся інтеґральною частию складовою цїлої угоди. — Остаточно арт. XII. принято, відкинувши всї внесеня вимагаючі до зміни поодиноких его постанов.

Отворене нїмецкого парляменту.

У вівторок розпочала ся в нїмецкім парляментї дискусия над буджетом; той день розправи важний тим, що промовляло двох мінїстрів, а з їх бесїд можна собі виробити поняте про внутрішне і внїшне положене нїмецкої держави.

Перший мінїстер Посадовский зазначив, що законодавство суспільне не може анї на хвилю попасти в застій, але мусить стало розви- [illegible] ронила би робітників перед тероризмом аґітаторів і згадує, що в звістній справі князя Ліппе рада союзна, яко одинока інстанция ще доси свого оречення не видала.

Видно отже, що правительство нїмецке хоче зашахувати социял-демократів і то двояким способом; піти на дорогу суспільного законодавства і з'єднати собі тим симпатиї робітників, а друге увести такий закон, що робив би творене стрейків трудийшим, бо если не буде можна за стрейком аґітувати, то і з'орґанїзувати стрейк *не* буде так легко.

Секретар стану Бюльов в довшій промові обговорював загальну ситуацию політичну. Мовив він, що в справі всхідній прийшла тепер фаза мирна; сама справа ще не розвязана і противеньства тепер ще більше скомплїковані, але з того боку не можна бояти ся нарушеня миру. Дальше обговорював він подорож цїсаря нїмецкого до Палестини і виказував, що Нїмцї протестанти не позволять полишити себе права посїданя сьвятинї в сьв. земли. Дехто старав ся викликати у сул а недовіре до Нїмеччини, але султан занадто тверезо дивить ся на річи. Для правительств иньших держав подорож цїсаря була доказом, що Нїмцї не хотять однак стояти сильно на сторожи власних прав і окружити нїмецких підданих опікою.

Посьвячене протестантского костела при участи цїсаря було актом релїґійного почутя без заманїфестованя ворожих чувств против якого небудь иньшого віроісповіданя, чого доказує також дароване посїлости т. зв. Dormition de Sainte Vierge на річ католиків, горожан Нїмеччини.

Пероходячи до видалювань старав ся Бюльов виказати, що вони не стануть причиною закаламученя добрих відносин з другою державою. Що-до декотрих специяльних випадків, то над тим пересправляє нїмецка і австро-угорска дипльоматия.

Нема також страху, щоб тридержавний союз заколибав ся. Тридержавний союз спочиває на неподвижимій підставі, бо є випливом спільности интересів трех великих орґанїзмів державних, що були вже від початку твореня ся европейских союзів все в якихсь зносинах з собою, а вкінци найшли щасливу форму, аби при повній автономії і безоглядній самостійности стояти сильно разом і на вні.

Кождий участник тридержавного союза має рівний интерес в дальшім его істнованю, а коли тридержавний союз не стремить до цїлий заборчих, а лиш до удержаня status quo, а також теперішного істнуючого ладу, прото виходить лиш на добро всїм народам і справі миру.

Про відносини до Анґлїї каже Бюльов, що Нїмеччина і Анґлїя можуть в многих правах йти разом, стережучи рівночасно відносин з иньшими державами.

У війнї іспаньско-американьскій Нїмеччина задержала неутральність супротив обох сторон.

Бесїду свою кінчить Бюльов тим, що нарід нїмецкий стоячи на сторожі своїх прав і интересів буде тямити, що будучність і сила Нїмеччини зависить від вістря нїмецкого меча, але народу нїмецкого нїколи не забракне там, де ходить о загальне добро, де ходить о удержане міжнародного миру.

Угорска ситуация.

Криза кабінетова і парляментарна на Угорщинї закінчила ся поки-що тим, що парлямент в суботу

Мужицка драма.

Оповідане з україньского побуту

Л. О. Штаммера.

I.

Оловяннї хмари покрили небо зі всїх сторін. Ишов дрібний ненастанний дощик. Улицї села Т. покрили ся сїрим рідким болотом; нїгде не видно було нї душі. Сумно смотріли голі верби, а на їх галузях сидїли мокрі сороки і кричали, наводячи ще більший сум. Сильний вітер жалібно свистав, проходячи крізь голі галузи дерев, а филї ставу сердито били о беріг, немов би хотїли перервати стару греблю з хворосту і соломи. Мрака густїла чим раз більше, вечірні сумерки налягли на землю, а далї і темнота покрила єї. Наступив осїнний вечір. В малих віконцях хат мелькнули слабі сьвітла, але і скоро счезали; люди забирали ся спати дехто на піч, дехто в теплу стодолу.

Лиш в хатї Каленика, що стояла над самим ставом, видно було сьвітло і якийсь незвичайний рух, було чути голосну бесїду і сьпів. Хата була битком набита дївками і молодицями, що стояли або сидїли і сьпівали піснї або глядїли на сьпіваючих. Тут справляли дївич-вечер. Молода, гарно одїта, з цьвітами на голові сидїла за столом на покутю, а з обох сторін сидїли дружки. На столї, покритім вишиваною скатертю домашної роботи, лежав весїльний коровай з золоченим хрестом і стояла фляшка горівки. Дружки сьпівали піснї без віддиху. Мати молодої, Параска, з сияючим лицем у вишитій сорочцї і новій запасцї ходила по хатї, гостячи гостий горівкою. Радувала ся Параска не без причини; вона видавала замуж свою одиноку дочку Гапку за одного з найлїпших парубків в селї. Гапка була здорова дївка, лїт девятьнайцяти, з розкішним каштановим волосєм, заплетеним в дві коси, з повним, подовговатим, трошки рябим, але симпатичним лицем, і великими сїрими очима. Вся шия єї була обвішана ріжноцьвітним намистом, що падало на високу випуклу грудь. В руцї держала вона мережану хустину, котрою обтирала піт з лиця, бо в хатї було душно, хоть і двері були отворені і вікна зняті. Гапка не відставала від дружок, а тягнула разом з ними:

Догадай ся дївко,
По що мати в комору пішла,
Чи по білий серпанок,
Чи по рутяний вінок..

— Вважайте но! пустїть! — дав ся чути голос в сїнях...

— Пустїть но! пустїть! — підхватили стоячі баби і тиснули ся одна до другої.

Здоровий рослий парубок, цїлий мокрий, протиснув ся в хату. Піснь урвала ся. В хатї робили також місце парубкови, що пійшов до молодої і подав єї пару жовтих чобіт. Молода приняла подарунок, шепнувши тихенько „спасибі“ і мовчки передала парубкови заранї приладжену вишиту сорочку. Взявши подарок парубок вийшов з хати і счез в густій мрацї; се молодий, що стояв на дощи може яких двайцять кроків від хати Каленика, обміняв ся по старому звичаю через дружбу подарками з молодою.

В хатї між тим заметушило ся; се приладжувано місце для дорогих гостий, що не дали довго на себе ждати.

За хвилю пять молодих парубків увійшло в хату; всї вони були в нових свитках, зелених поясах і нових, круглих, баранкових шапках; всї були веселі з радістними, сьміючими ся лицями. Бояри сїли за столом, кождий коло своєї дружки, молодого посадили коло молодої і пішла гостина, піснї, сьміх...

А Параска порала ся так як вперед по хатї і радувала ся, глядячи на молоду пару. І було чого радувати ся. Герасим Павлюк був дуже гарний парубок, коло 23 лїт, якого цїле богатство містило ся в сильних мязнях. Він був з дальшого села і працював кілька лїт на тім сахарнім заводї.*) Красшого від Герасима трудно було між парубками і найти; та не лиш самою красотою підбивав собі серця Герасим; всї любили его за его доброту і за то, що він майже нічим не журив ся, хоть мимо того жаден иньший парубок не міг похвалити ся нї

---

*) сахарний завод = цукроварня.

відрочено аж до дня 17-го с. м. Коли в суботу о 11-ій год. зібрали ся посли на засїдане, опозиция зібрана в палатї почала викрикувати: „Шукають президента“. Наконець з'явив ся віцепрезидент Лянґ, а за ним і президент мінїстрів Банфі. Опозиция повитала его словами: „Проч з ним“. Віцепрезидент Лянґ дзвонив і дзвонив, а наконець кинув дзвінком об стіл та крикнув: Прошу о спокій бодай на короткий час, доки я проводжу. Коли наконець настав трохи спокій, віцепрезидент подав до відомости, що посли виступивші з лїберальної партиї, поскладали також свої мандати до комісий. Опозиция приняла сю заяву грімкими оплесками. Ледви відчитано спис петиций, як предсїдатель перервав засїдане на 10 мінут. По перерві, коли відкрито знову засїдане, віцепрезидент заявив, що позаяк партиї не можуть згодити ся на вибір президента, а він не в силї вести провід через довший час, то зараз по засїданю подасть ся формально до димісиї. В тій хвили хотїв промовити президент мінїстрів Банфі, але опозиция не допустила до того. Наконець все-таки заявив Банфі, що був змушений предложити монарсї відрочене парляменту і відчитав рескрипт королївский відрочуючий парлямент до 17-го с. м.

З Франциї.

Новий амбасадор републики французкої в Льондинї, Павло Камптон, розпочав на днях свое урядоване. Задача нового амбасадора в Льондонї буде прикра і ховзка, серед натягненої ситуациї полїтичної між обома державами, бо і бесїда Монсона в Парижи не причинила ся до полїпшеня відносин. Давний амбасадор Курцель повернув до Парижа, та опустивши службу дипльоматичну, мае намір заняти ся інституциею фінансовою желїзниці північної, що е еї начальником.

В Парижі кажуть, що тими днями виступило яких 100 люда під проводом посла Millevoye, станули перед вязницею Cherche-Midi, відтак перед судом військовим, та стали манїфестувати проти Пікарта. Кричали без впину „Най жие військовість.“ В кінци пішли перед палату військового ґубернатора Цурлїндена і задемонстрували на его честь. Заворушень по тій причинї не було зовсїм.

Квестор палати посольскої Guilliment каже в одній провінціональній ґазетї, що довідав ся від якогось там члена суду военного, що офіцири, котрі належали до суду, хотїли одноголосно увільнити Драйфуса. Але мінїстер війни ґенерал Mercier сказав судиям-офіцирам, що він мае документ, котрий доказуе наглядно, що Драйфус завинив. На тій то підставі засудили судиї Драйфуса, хотяй згаданого документа не бачили, а спустили ся виключно на слова мінїстра війни. Та річ була [illegible] сьвідоцтво Guillementa тілько потверджае то, о чім знали Парижани, ба навіть цїла Франция.

Допись з кіаньского повіту.

У нас селян вжемного таких, що пізнали добре, як та відвічна тета наших мужиків шкодить нашому народови, а найьше тому, що тепер такі часи, що треба, аби ми самотреби наші пізнали і розуміли обстати за ними.

Але недоста того до наші обставини такі сумні, що ми цїлком зависи від ласки добрих людий, та таки ще лучае ся часто що хоть блисне нам надія, що добрі люди обстан за нами, то таки ми самі, темні, та оканянні, позаемо, щоби добра справа не пішла в користь нар нашого. А темнота наша і лїпшу долю за пропаса, бо она стае ся для нас острим оружием, котр побивають нас противники.

Тому то з многи нас дуже болить, що не борзо сповнить ся надія наш щоби хоть дїти наші вже раз до того дійшли, щоби не були чужинцами на рідній земли.

То нема надії, безвідвічна темнота нас звязала.

А дїточки наші що їх чекае? Землї сьвятої вже не стае, аби по усникови поміж них дїлити. Що і вийде з того, як вже решту тої, нам і так мало позісталої землї і дрібцї подїлимо? Хиба що станемо всї жебраками

Тогди противник нашим буде нагода показати ся великими дободїями нашими і кинути нам кусень хлїба.

То-ж, знаючи на ім стоїмо, жертвуймо по змозї поки ще час, щоби дїти наші, що мають талан до науки не пропали марн. Аби научили ся чого доброго, і могли заняти місе у тих многих заведенях в краю.

Бо лиш в той спосіб можна усунути лихо, щоби по селах меньшемножили ся бідолахи!

У нашім кіцманецім повітї справдї мало е так зовимих старцїв, але дуже вже мало таких, щоби були в силї виховати дїтину у школї без помочі, котру подають всїлякі стипендиї.

Як звістно, наш староста спросив наш повіт до Кіцманя, і предложив, щоби ухвалили яке добре дїло і на то слали гроші, на фундацию в память 50 лїтного правеня нашого цїсаря і то у память вічну з рода в рід.

Вибрали комітет з поміж всїх станів а то: з панів, попів, урядників, професорів, мужиків, і жидів. Разом 25 людий. На конець всїх потреб, над котрими радили, лишили ся головними ті питаня: Чи робити фундацию на запомогу бідних школярів, щоби могли дістати ся до шкіл середних, — чи на запомогу на бідних взагалї? — А туть чую,

На бідних школярів не дам, бо нам учених свинарів не треба!

Господи як заболить мене серце, аж сльози покотили ся. А тим більше, що три славні сьвященики наші забули на то, що і вони учителї дїтий наших і також голосували против школи, і стало на тім, що 12 голосів впало на школу, а 13 на запомогу для бідних.

І так скінчили ся наміри благородних людий на нїчім.

Мужик з повіту кіцманьского.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 15-го грудня 1898.

Стан виемковий знесено з днем вчерашним вже і в прочих повітах західно-галицких. Тим привернено в цїлій половинї Галичини, що була під станом виїмковим, права конституцийно-горожаньскі.

Д. Л. Мордовець скликав основателїв завязаного в Петербурзї „Товариства Тараса Шевченка“ для запомоги потребуючим родимцам з України, що учать ся в висших школах петербурских, на вчера на перші загальні збори для уконституованя товариства т. е. для вибору управи.

Цїсар в кумах. Саме в день цїсарского ювілею, 2-го грудня, привела в одній малій місцевости в Чехах жінка ткача, Мария Ріхтер, аж трое дїтий на сьвіт. Трійнятка були самі хлопцї. Позаяк в тій родинї було вже й так аж четверо дїтий, з котрих найстаршому пять лїт, то ся подія, збільшаюча громадку дїтий до семеро, перепудила родичів, настала обава, що нужда ще збільшить ся, бо жінка не зможе разом з чоловіком займати ся ткацтвом. Знакомі порадили їм, щоби они віднесли ся телеґрафічно до цїсаря, котрий тогдї перебував в Вальзе, і попросили его в куми до ювілейних трійнят. На превелику радість родичів наспіла до кількох годин телеґрафічна відповідь, що цїсар сповнить їх просьбу. Дня 4-го с. м. відбули ся хрестини, на котрі цїсар визначив свого заступника за кума. Перший хлопець, що прийшов на сьвіт, дістав імя Франц Йосиф, другий імя Рудольф, а третий імя Альбрехт. Трійнята суть здорові і сильно розвинені, та й стан здоровля матери е зовсїм добрий.

Сецесіонїсти-артисти руского театру, що торік виступили з дружини театральної „Рускої Бесїди у Львові“ і в короткім часї виїхали до Росиї, виступали в жовтни і падолистї с. р. в Полтаві. Управу веде п. Кость Підвисоцкий. Полтавцї відвідували сей театр громадно.

Комітет українсько рускої видавничої спілки подае до відомости, що на нарадї 8-го н. ст. с. м. принято мериторично статут товариства, а для формального принятя і вибору членів надзираючої ради і контрольної комісиї скликані будуть пп. участники підчас латиньских Різдвяних сьвят (час і місце будуть оголошені осібно;) право голосу на сїм зборі будуть мати ті, що найпізнїйше в день збору зложать вписового 1 зр. і якусь частину удїлу. *З днем 10. с. м. зголошено до спілки 128 удїлів.* Взи-

---

таким кожухом, анї такими чобітьми, анї так гарно вишитою сорочкою, як Герасим; і нїхто з парубків не носив так гарно шапки на бакир як Герасим. Крім того любив він жарти і був сьміхованець на цїле село, так що вкінци підбив собі серця всїх дївчат.

Не дивниця отже, що Гапка для Герасима погордила всїми хозяйскими синами, що любили ся в нїй; сам старий Каленик також любив Герасима і вибрав его з поміж иньших парубків, хоть і всї дивували ся, що він віддае дочку за незвістного парубка з чужого села, бо Гапка вважала ся одною з найбогатших дївчат в селї. Надїл Каленика був ще цїлий і не подїлений, як у многих других селян; він вважав ся ще зажиточним хозяїном і цїлий его маеток мав перейти на зятя. Розуміе ся отже, що ему потреба було зятя-робітника, а не его маетку. Тому то, коли Герасим зі старостами пішов сватати Гапку, то Каленик радісно поблагословив молоду пару, принявши від Герасима торжественний обіт перед образом, що він буде шанувати Гапку і буде ему, Каленику добрим сином.

Тепер, сидячи за столом, молодїж правдиво радувала ся; а прочі гостї були також безконечно веселі. Глядячи на ту щасливу парочку, можна їм було віщувати довге, щасливе житє; обое були молоді, здорові, принадні, обое любили себе взаїмно, — що-ж отже могло замутити їх будуче щастє?

II.

А Каленик забрав ся до стодоли і лежачи між снопами жита тягнув поволеньки з фляшини, що ему стара еї ще звечера наднесла. Лишати ся в хатї серед молодежи якось ему не лицювало; та й що би він там між ними робив?

Вже кілька разів сон був готовий замкнути его змучені повіки, але Каленик не дав ся побороти. Він був щасливий і вдоволений; на дворі мрачить дощ і вітер гуде, а він лежить собі тут в теплій стодолї поміж пахучими снопами збіжа, накритий теплим кожухом. Але при тім і якесь душевне вдоволене опанувало его, вдоволене чоловіка, що попровадив дїло так, як бажав. Лучшого зятя як Герасим і желати собі було трудно. Каленик вже наперед уявляв собі, як то робота аж горіти буде в руках того кремезного силача; а він сам Каленик вибере собі лекшу роботу, піде в гуменні, бо він добрий господар уміе порядкувати на гумнї. Зараз по весїлю він здасть на зятя все господарство, а сам піде в Рогачі, де его вже кликали в гуменні. Там буде він получати 30 рублїв на рік і 6 кірцїв ріжного зерна „ординариї“. Можна буде отже якось розжити ся, худобу прикупити, податки заплатити... Чи не мав отже Каленик причини бути щасливим і вдоволеним?

Жив до сеї пори Каленик по людски, т. зн. латав і вязав кінцї, як міг. Надїл давав ему хлїб, а всї иньші потреби, се-б то і податків 24 рублї і щось копійок покривали ся случайними доходами. Параска годувала поросята, кури і гуси на продаж, а як не було що робити дома, то йшли на роботу до двора. Тепер по думцї Каленика житє то повинно пійти лїпше. І Каленик потонув в гадках... На дворі гудїв вітер, а він згадував свою молодість. „Иньші часи були“, — подумав собі. Его женила, лїт тому трийцять назад, сама панї, та так, що і він сам добре не знав, на кім его женять. Він памятав лише, що душа его пішла в пяти, коли его закликали в „покої“. Пів живий, пів мертвий ждав він в „бухветї“, виходу самої панї, а буфетчик Іван подав ему за той час стакан з якимсь червонявим кипятком, яким Іван попарив собі губи і язик, а цїла дворня сьміяла ся... А добрий був чоловік! — подумав знов Каленик і перехристив ся за душу небіщика буфетчика Івана. Пригадав собі, як дуже то він був рад, коли довідав ся, що его женять на Парасцї, двірскій дївцї. І спогади его йшли вже якось темно, не ясно... Поселив ся він з Параскою на своїм батьківскім ґрунтї і потягнув ся довгий шнур лїт їх спільного житя, без особенних якихсь випадків, з виїмкою лиш двох дуже важних: в десять лїт по весїлю народила ся їм дочка Ганка, а через чотири роки прийшла воля. Порадував ся тодї Каленик, але дуже скоро его житє, як і житє всїх добрих людий пішло Бог знае по якому; з новими податками трудно було прийти до ладу. Правда, бувало заробить Каленик яку копійчину, то йде побіч шинку, стріне ся з яким знакомим, та глянь копійчина вже розійшла ся, а нераз навіть і задовжив ся у Юкеля-шинкаря. А наступае речинець плаченя податків, нї гроша на господарстві нема, хоть послїдню худобу продавай. Просте житє Каленика обернуло ся в головоломну штуку. Треба було навчити ся щадити копійчину, — задача для Каленика нелегка. З початку треба було нераз аж на спід скринї ховати тих пару копійок, щоб зібрати пару рублїв і занести в громадску касу. Наконець він і привик, хоть і тепер ще треба було нераз борикати ся з покусою...

Але тепер дїла пійдуть знаменито. Герасим буде порядкувати дома, а Каленик буде брати „жаловане“. Можна буде хату перебудувати, або і нову поставити... Каленикови стало дуже весело... Але сон морив его... Він шепнув: „тепер...“ Не докінчив своеї мисли і кріпко заснув.

(Дальше буде.)

ваємо веїх інтересованих розвоем нашої лїтератури, щоби далї зголошували ся і заохочували иньших, що-б спілка могла від разу розвинути ширшу дїяльність. Зголошеня і гроші (вписове 1 зр., удїл 25 зр.) посилати на адресу Адмінїстрациї „Лїтературно-наукового Вістника“ у Львові, ул. Чарнецкого ч. 26.

О продукциї золота і срібла на сьвітї подають Annales des mines такі дані після послїдних виказів урядових: Загальна вартість добуваного на кули земній що року золота представляє вартість 658 міліонів франків, а срібла 934 міл. фр. Один кільоґрам золота вартує 3188 фр. а срібла 209 фр. Золота дають найбільше Сполучені держави півн. Америки, бо на 165 міл., відтак йде Австралїя 121 міл., Росия 117 міл., а найменьше кональні Америки полудневої, бо лише 5 — 7 міл. Срібла також дають найбільше Сполучені держави — на 390 міл., а найменьше Хіни, бо лиш 9 міліонів.

Рай для женщин. В полудневій Африцї є місто Йоганенсберґ, в котрім веде ся велика торговля золотом. Позаяк золото найдорожший метал, тому і крутять ся в Йоганенсберґу люди зі веїх кінців сьвіта: високі Гіндуси, в чорних шапках і з розумними очима Перзи, смаляві женщини з племени Амашонґів і говірливі Готентоти. Також і біла раса є тут ріжнородна. Пізнати тут Нїмця, жида, Хінчика і иньших. Найцїкавійше то, що майже зовсїм нема тут людий старих і цїлковита недостача женщин. На двайцять мужчин випадає одна женщина. Тому й не диво, що женщина тут для мужчини, то богиня. Найбільша часть мужчин має вік від 25 до 45 лїт. Але-ж бо і женщини в Йоганенсберґу вміють своє положене знаменито використати. Потребує лише одно слівце писнути, а всякі єї бажаня сповнять ся. Наші женщини можуть їм того позавидувати.

Театральні ваґони — се найсьвіжійша новість, яку невдовзї мають впровадити в житє — очевидно Американцї, насамперед на лїніях зелїзничих, що лучать Ню-Йорк зі всходом і заходом сполучених держав. Постановлено урядити в тих ваґонах театр, що буде відповідати всяким сценїчним вимогам. Саля помістить в собі не більше як 60 осіб. Орхестру будуть заступати: пянїно, пістон і флет. Представленя будуть розпочинатись о 10. годинї рано і тревати з короткими перервами до півночи. На пів години перед кождим представленем служба буде роздавати в ваґонових передїлах проґрами і продавати білети тим, що їх ще не купили разом з білетами їзди. В недїлї перед полуднем перемінить ся сцена на церкву, де протестантскі попи будуть відправляти. Підчас відправи будуть ґрати також на орґанах уставлених на місце театральної орхестри. По американьски!

Союз дрібних держав. Шведский учений Вілїям Стад подав цїкавий проект союза дрібних европейских держав, котрі разом мали би значну силу. Виготовив він слїдуючу таблицю: Бельґія має війска 50 тисяч, Данія 11 тис., Голяндия 29 тис., Портуґалїя 26 тис., Швеция 39 тис., Швайцария —; разом отже 175 тисяч. Сили балканьских держав виносять: Болгария має війска 45 тисяч, Сербія 23 тис., Чорногора —, Греция 25 тис., Румунія 58 тисяч, разом всї 151 тисяч. Всї дрібні держави мають людности 41 міліонів, а посїдають війска 320 тисяч, з виїмком Швайцариї і Чорногори, де кождий горожанин є обовязаний правити оружием. Скоро ті малї держави получать ся в один союз, то будуть творити силу, з котрою треба буде числити ся. Цїлию союза дрібних держав є впливати на удержане вічного мира.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

ІВ. КОТЛЯРЕВСКИЙ

в сьвітлї росийскої і рускої критики.

„Енеїда“ се перший збірник памятників україньскої народности.

І. І. Срезневский.

І. П. Котляревский родоначальник украïньскої лїтератури був поетом бистроумним, ориґінальним і гумористом великим. Він виявив украïньску мову самостійною, він перший поважив ся виразити сею мовою свої думки і зразки свого чутя. Замітна річ, що стало ся се в перших лїтах XIX. віку, коли люди жили ще по більшій части скостенїлими думками віку попереднього...

1839. Отечественныя записки. Ч. 3.

В „Наталцї Полтавцї“ така сила авторского таланту, що ся опера не зійде із малорускої сцени поти, поки остане лиш один звук рідної мови...

Ibidem.

Комізм в „Енеїдї“ Котляревского недостижимий. Повно в нїй легкої сатири, що блищить всею силою гумору і бистротою спостережень...

С. Камінський.
(Сѣверная Пчела, 1839, Ч. 146.)

Імя Котляревского по причинї его „Енеїди“ так звістне і популярне в цїлїй Українї, як імя Климовского або імя фільозофа-поета Сковороди...

1830. Сынъ Отечества, т. IX.

„Енеїду“ принято в Малоросиї з повною радостию. Читали еї всї верстви народу: Письменні, мужики і богаті пани...

В. Пассек.
1841. Москвитянинъ Ч. 2. 3.

Два уривки з опери „Москаль Чарівникъ“ дорогоцїнні як замогильний голос творця украïньскої лїтератури.

Євецкий. (1841. Ластовка.)

„Енеїда“ представляє вірну картину малоруского житя. Автор знав добре Україну, жив в нїй і з нею, і користував ся всїм, що бачив. Характеристика его богів і богинь в тонї украïньскім, а лучить ся з тим гумором недостижимим, з яким автор представляє сьмішні сторони свого народа. В его пеклї всї грішники навскрізь Українцї і засуджені на такі муки, що їх лиш украïньска голова видумати може...

М. Костомарів. (1844. Молодикъ.)

„Наталка Полтавка“ не є лиш оперним лїбреттом. Се драма, що все стояти ме в поровень з найкрасшими великорускими драмами... „Наталку Полтавку“ подають собі з рук до рук в безчисленних переписах, а є чимало таких Українців, що не лиш всї піснї, але і все лїбретто знають на ізуст.

Сементовский.
1846. Сѣверная Пчела, Ч. 82.

Цїла Україна з почестию споминає Котляревского. Єго імя заховане буде на завсїгди в намяти народній, як пісня народна, котра не умирає нїколи.

Яков Головацкий.

Дехто бачить в „Наталцї Полтавцї“ застарілий сентименталїзм минувшого віку. На нашу думку воно инакше і як-раз противно. В нїй повно житя, простоти і драматизму, в нїй все толкове і ясне, хоч свобідне від всяких завязок і розвязок.

А. А. Котляревский. 1857.

Автор знаменитої пародиї, бо своєю „Енеїдою“ розсьмішив весь украïньский народ, умів з'аналїзувати в драматичних своїх творах на простонароднім житю его траґічні і комічні черти. Декотрим з виведених на сцену осіб з'умів він надати богато артистичного індивідуалїзму.

П. Кулїш. (Основа 1861.)

Каразин, Квітка Основяненко і Котляревский се перші справжні духові сподвижники на украïньскій Руси.

Данилевский. (Основа 1862).

„Енеїда“ Котляревского не була написана в тій цїли, щоби перед панами висьміяти простий нарід. Она була відгомоном тої опозициї, що виступала против старого клясицизму, а випливом індивідуальної гумористичної вдачі. Знов в драматичних своїх творах Котляревский удачно підхоплює черти народного житя, а если він подекуди згідно з напрямом свого часу сентиментальний, все таки не можна сказати, щоби він житє простонародне брав за предмет глуму і насьмішки.

Пипін.
(1865 Обзоръ исторіи славяньскихъ литературъ Пыпина и Спасовича.)

В „Енеїдї“ Котляревского мова „puritatis legitimae.“ Так чистою мовою украïньско-рускою не писав може і сам Квітка.

Г. П. Данилевский.
(1866. Украинская Старина.)

Націоналїзм в поемі Котляревского виявив ся як в зеркалї.

С. Камінський.
(1866. Полтавскія Губ. Вѣдомости.)

Не відношу анї не веду Котляревского на степень ґенїя такого, яким був Тарас Шевченко, я однак увірений, що Котляревский заслужив собі вінець вічної, чистої памяти в малорускій лїтературі.

Той сам тамже.

В лїтературнім взглядї належить Котляревский до тих людий, котрі появлять ся из сто, а часом на кілька сот лїт раз. Як зоря утрення розсуває тьму, заповідає сьвіт і оборот в природї, так і такі люди усороняють старі, ошибочні погляди, заповідають новий вік і становлять епоху в лїтературі. В тім взглядї занимає у нас Котляревский трояке становище; 1) він робить лїтературу доступною для цїлого народа, 2) увільняє єї від борби між клясицизмом і романтизмом, 3) виступає як писатель на часї.

Онишкевич. (1877 Руска Бібліотека Т. I.)

Котляревский зробив сьмілу пробу получити зміст поеми на рідній мові з сучасними формами великорускої лїтератури, щоби тим ладом подати їй спромогу дальшого розвитку.

І. І. Петров.
Очерки украиньской лѣтературы 1884.

На наш погляд Котляревский являеть ся нам націоналїстом, демократом-сатириком, осьміваючим схоластичну науку і пановане чужої мови в школах і в науцї; він стоїть за гуманність, він устами Латина розказує, що треба бути зьвірем, щоб на війнї ляти людску кров, або вбивати людий:

„Для мене гидкий всякий бій“.

Хиба скажети, тут не обзивають ся европейскі ідеї того часу, ідеї котрі ще і тепер трохи не через сто лїт, все таки нові.

Олександер Кониський. (Сьвіт 1890 ч. 2).

Велике дїло, „Енеїду“, розпочав Котляревский простодушно, без особливого задуму, і розпочав так радикально, мов социяльний реформатор. Постягував з Олїмпу богів і богинь з полубогами, а з високих постаментів поспускав на долївку широкославних героїв, що можновладцї брали собі за взір, і все те олїмпійске та боготворене по великих містах паньство повернув у мужицьку простоту. Письменні люди приняли „перелицьовану Енеїду“ величнього римлянина з уподобою, бо бачили в нїй своє поспільство, побачили хоть і з вивороту, та все-ж таки не слїпуючи так, слїпували захилившись за чужомовні книжки...

П. Л. Кулїш.
(Хуторна поезия, Львів 1882)

Котляревский переніс зміст „Енеїди“ в малоруский простолюдинний сьвіт і сьвіт сей представив він дуже вірно і талановито... Єсли би Котляревский взяв був в руки і другу яку поему: „Єрусалим“ Тасса, або Жільблява і надавши сему таку артистичну форму як в „Енеїдї“ перебрав се в малоруску плоть і одежу, був би вийшов з гого такий-же сам результат.

Н. Костомарів. (1883. Кіевская Старина)

Що до язика в „Енеїдї“ — Котляревский занимає таке-ж місце в лїтературі украïньско-руськїй як в росийскій: Ломоносов і Карамзин.

Сентиментальна Наталка поступає так як поступили би тисячі дївчат в Малоросиї.

Міньский. (Часопись „Новь“ 1884.)

(Конець буде).

Справоздане „Руської Каси“ за падолист 1898 р.

Приходи.

	На початку місяця від 1/7 96 зр.	кр.	від 1/7 98 зр.	кр.	в протягу місяця прибуло зр.	кр.	З кінцем місяця зр.	кр.
1. Фонд резервовий: загальний	320	97	231	81	9	50	330	47
2. Фонд резервовий: товариства	27	92	8	64	—	—	27	92
3. Паїв вплачено	7908	43	2944	78	1277	—	9185	43
4. Вложено на книжки щадничі	18693	65	7622	57	1204	87	19898	52
5. звернено пожички: на скрипта	5565	48	3165	46	933	21	6498	69
6. звернено пожички: на векслї	3818	82	1399	23	352	37	4171	19
7. Побрано відсотків	1440	89	896	98	160	12	1601	01
8. Побрано коштів спору	—	—	7	58	—	—	7	58
9. Кредит банковий	—	—	1000	—	—	—	1000	—
10. Побрано коштів адмінїстрациї	294	27	1822	13	21	04	315	31
	38070	43	17453	16	3958	11	43036	12
11. Готівка з місяця попереднього	39078·01				51	90		
					4010	01		

Розходи.

	На початку місяця від 1/7 96 зр.	кр.	від 1/7 98 зр.	кр.	в протягу місяця убуло зр.	кр.	З кінцем місяця зр.	кр.
1. Фонд резервовий: загальний	304	53	222	37	14	50	319	03
2. Фонд резервовий: товариства (200 зр. є в листах заставних, а прочі в щадници черновецкій)	27	84	8	64	—	—	27	84
3. Виплачено паїв	142	74	116	33	17	50	160	24
4. Виплачено вкладок щад.	10508	24	4944	12	941	75	11449	99
5. Дано позички: на скрипта	19219	—	8709	—	1037	—	20256	—
6. Дано позички: на векслї	7530	37	2807	—	270	—	7800	37
7. Виплачено відсотків	405	20	196	44	—	25	405	45
8. Виплачено коштів адмінїстрациї	225	47	117	53	7	86	233	33
9. Кошта основана	161	56	—	—	—	—	161	58
10. Роздїл чистого зиску і кошта вшнайму льокало	497	09	432	—	—	—	497	09
11. Податок від вклад. щад. за 98 рік	—	—	4	07	—	—	4	07
12. Сальдо	—	—	51	90	1721	15	1721	15
	39022	04	17609	40	2288	86	43036	12
13. Готівка на місяць слїдуючий	39078·01				4010	01		

В місяцю падолисті прибуло 10 нових членів зі сумою деклярованою 200 зр., вплаченою 1277 зр., виступило двох членів зі сумою 17·50 зр.

Стопа процентова від вкладок щадничих $5^1/_2$ зр., процент від позичок удїлюваних 7 зр.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять;

до Качики, Ґурагумори, Вами, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано; мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міші. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Цїна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витиваними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плани і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підробленя меньшої вартости, котрих рішучо не треба приймати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина!

Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

Друкарня товариства „Рускої Ради“

з черговим друком, продає

СТІННИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

по 15 кр.,

а з пересилкою почтовою 18 кр.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских петругів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 146. Чернівцї, середа дня 9. (21.) грудня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях
в
середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация
і експедиция:
улица Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застереженє.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Від Філії тов. „Руска школа“ в Кіцмани.

На призив видїлу товариства кіцманьскої філії „Рускої школи“ явило ся дня 11. лат. грудня с. р. з верх 60 членів того-ж товариства, з чого видко, що учительство пізнало вже великий хосен товариских зборів, а особливо тогди, коли на чолї того товариства стоять люди, що душею і тїлом посьвятились просьвітї народній і помимо всяких клевет і перепон з сторони противників так руского шкільництва як і учительства, неустрашимо і з пожертвованем старають ся допровадити народне шкільництво до самосьвідомости і призначеної мети.

Учителї наші пізнали ту правдиву дорогу, котрою они нашому бідному і упослїдженому народови помочи можуть і помимо непогоди на висше згаданих зборах так численно явили ся.

Пів до девятої години з рана зібрали ся уже майже всї в школї, звідки пішли до церкви, а по вислуханю служби Божої повернули назад до школи, де голова товариства отворяючи збори, привитав сердешними словами всїх зібраних членів, спімнувши про велике значінє сего товариства так для руского шкільництва як і взагалї для всего учительства. При тій нагодї виразив голова зворушаючими словами страшний біль і горе, що постигло австрийских горожан через несподївану утрату нашої всїм так дорогої і любимої цїсаревої Елисавети. Слова виголошені вислухали присутні стоячи, чим і виразили свій глубокий жаль по утратї нїколи незабутної своїї цїсаревої. Дальше виразив голова товариства сочутє по утратї ревного учителя і правдивого товариша Жалковского, котре співчутє присутні через повстанє з місць помершому виразили, а подякувавши ще делеґатови черновецкої філії „Рускої школи“ пану Ілії Прокопевичеви, надучителеви із Мамаївців за присутність на сегоднїшних зборах, удїлив голова голосу секретарови товариства до прочитаня справозданя з дїяльности товариства за рік минувший.

По прочитаню справозданя, над котрим отворив голова дебату, забрав слово пан Омельский, подякував видїлови за труд, який тойже в користь товариства поніс і поставив внесенє, висказати видїлови загальну подяку, що було зборами одноголосно принято.

По сїм наступило справозданє касове, котре було зборами одобрено, а заразом на внесенє п. Марянчука удїлено видїлови одноголосно абсолюториум.

По 10 мінутній перерві приступлено до вибору нового видїлу і на внесенє п. Зугаєвича вибрано одноголосно до видїлу панів: І. Стратичука п. к. інспектора, Ев. Жуковского директора школи рільн. в Кіцмани, Дм. Павнеля надучителя з Валяви В. Івасюка надучителя з Лашківки і М. Григоровича надучителя з Суховерхова, по чім приступлено до послїдної точки дневного порядку т. є до вільних внесень:

Перший зголосив ся до слова пан Бажаньский і прочитав дуже старанно вироблений темат „*Наш нарід а школа*,“ за що удостоїв ся від зібраних загальної подяки.

Дальше слїдувало справозданє п. Малика, котрий на підставі ухвали загальних зборів в Суховерхові з дня 19. вересня 1897 зібрав при учительскій конференциї в Кіцмани дня 24. вересня с. р. на стипендию для одного ученика школи рільничої в Кіцмани суму 65 зр. 60 кр., з чого 50 зр. зложив видїл на висше призначену цїль на руки пана старости Своракoвского, а осталих 5 зр. 60 кр. на стипендию ім. О. Поповича, при чім порушено сю справу, основнїйше. Голова пояснив, що ся стипендия не могла з днем 2. грудня сего року в житє по тій причинї вступити, позаяк коренний фонд не осягнув еще зборами ухваленої суми і на внесенє пана Недїльского, аби добровільними складками до кінця сего місяця недостаючу суму зложити, одноголосно принято і в той спосіб зложено суму 140 зр., чим довершено фонд степендийний на 1000 зр., при чім збори уповномочили видїл під відповідними услівями сей капітал дати на будову „Народного Дому,“ котрого заряд був би обовязаний що року від висше сказаного капіталу припадаючі відсотки припорученому ученикови яко стипендию виплачувати.

Дальше була порушена справа павшалїй на дрова і слугу шкільного, як і отримуваня чистоти в школї і вкінци ухвалено сю справу видїлови передати, котрий би в порозуміню з другими філїями як і з видїлом центральним дотичні кроки зробив, щоби на будуче згадані павшалї виплачував уряд податковий зарядам шкільним, позаяк від 1. січня 1899 року всї додатки громадскі в урядах податкових збирати ся будуть.

Делеґат черновецкої філії, забираючи слово підніс в своїй промові поступ сего товариства взагалї, а орґанїзацию учительства кіцманецкого повіту в особенности, котре порівнав бесїдник з западними провінциями і закінчив свою бесїду тим щирим бажанем, щоби все руске учительство пішло таким самим шляхом і так соединеними силами могло працювати для добра єму повіреної молодежи як і всього руского народу. Слова бесїдника привитано грімкими оплесками.

Коли уже не забирав нїхто слова, подякував голова сердешними словами зібраним і закрив збори трикратним окликом в честь покровителя шкільництва нашого наймилостивійшого монарха Франц Йосифа I. „Многая лїта,“ що зібрані грімко повторили і відсьпівали гимн австрийский.

Дальше подякував п. Омельский голові вп. п. Стратичукови за провід зборами і закінчив словами „многая лїта,“ котре зібрані грімко відсьпівали.

Дальше забрав голос п. Жуковский, директор школи рільничої з Кіцманя зачавши свою промову сими словами:

Є чоловік, котрому удало ся в одно руслого ловну струю народної просьвіти зібрати, бо коли еще перед кількома роками учителї ступали одиняком, без означеної мети, зливають ся тепер їх гадки в одну струю, котра чим раз більшає, а руслови, котре єї раз надано, не в силї уже противники другий напрям подати; тим чоловіком що з'умів все учительство руске в висше згадане русло впровадити, був і є наш вп. п. інспектор Омелян Попович. Всї присутні привитали висказане імя грімким „слава єму“ і ухвалили одноголосно вислати п. Ом. Поповичови поздоровляючу телеґраму. —

По сїм слїдував обід. При тій нагодї обговорено еще богато справ в користь народної просьвіти, а позаяк центром росадника народної просьвіти може бути лише „Народний Дім“ в Чернівцях, то при тій нагодї *зложили присутні зверх 26 зр.* на будову тогоже, при чім належить щира подяка всїм на ту цїль жертвувавшим, а особливо вп. п. Ем. Томорюку надучителю із Чорного Потока, що зволив дати на ту цїль 5 зр.

І так були би всї еще довший час забавляли ся, але надійшла 3 година — парова машина засвистала. Всї присутні розпрощались сердешно і розїхались кождий в свій закуток, набравши охоти до дальшої працї в тій надїї, що лиш в сполучених силах лежить міць.

Веренчанка дня 11. грудня 1898 р.

М. Григорович
секретар.

Монольоґ мужика.

I.

Всї кричать: біда! біда! — Звістна річ! Бо де-ж і коли-ж обійшло ся без біди? Всїм не достає хлїба і одежі, всї допрошують ся більшої платнї; всї а всї — від служачого аж до найбільшого пана урядника! Кождий хоче більше мати, більше вживати. Тільки один мужик мовчить; чи справдї мовчить? Вже з нужди негоден говорити — постогнує з біди,

Мужицка драма.

Оповіданє з українського побуту

Л. О. Штаммера.

(Дальше).

— Що тобі? — вступила ся Параска. — Бог з тобою.

— Так! Так! — перебив сердито Каленик, — вже баби стали тарахкотїти... Тьфу! — плюнув і вийшов з хати.

Гапцї полились сльози.., Параска стала єї потїшати.

— А коли там вечерю дасьте? — голосно заговорив Каленик, входячи назад в хату.

— Та вже готова. Накривай, Гапка, стіл.

За хвилину стояла на столї миска, а пара піднимала ся з неї густими клубами в гору.

— А що, старий, — спитала Параска, — лишимо худобу на зиму, чи може продамо?

— Що?

— Та ми ту з Гапкою роздумували, як би було лїпше, але міркуй, що паші не стане.

— Поживемо тай побачимо, — відказав Каленик, тай перехрестив ся три рази. — Дасть біг, буде всьо, гадаю, що і всю худобу зможемо перезимувати. Але як... то лїпше єї і від разу продати до нечистої матери тай спокій голові.

— Пощо тобі нечистого в ночи згадувати — відказала Параска і перехрестила ся.

— Роздерти ся я не годен; і в дворі служити і ту пантрувати.

— Або Герасим що. не вміє може походити коло обістя?

— Герасим. Еге-ж, він вміє... — Він заворкотїв ще щось незрозумілого і за час цїлої вечері не проговорив нї слова.

— Не инакше, а щось таки мусїло лучити ся, — думала Параска, дуючи на горячу галушку.

— Ти старий думаєш, що молодому чоловікови навіть в недїлю забавити ся не можна? — додала вона голосно.

Каленик мовчав.

— Ти забув вже, як колись то і ти сам...

— Говори! — відрізав Каленик і встав.

Роздягнув ся і шепчучи молитву поліз на піч. Раз два зївнув, перехрестив рот, і розляг ся на печи. Чи заснув чи нї, — того не знали нї Параска, нї Гапка.

Параска порала ся ще трохи коло горшків і також лягла спати.

Гапка присїла до куделї, сказавши, що ще не може спати.

— На чоловіка жде, — подумала засипляючи Параска.

В хатї було тихенько, чути лиш було сопіт Каленика і жужжанє веретена. Гапка машинально пряла, але душа єї була далеко.

— Може бути, що батько правду говорять, — і на сю гадку стиснуло ся у неї серце.

Від часу до часу глянула у вікно, але там темно, годї що доглядїти. Так просидїла вона коло години. Руки єї бистро пряли. Хотїло ся їй дуже засьпівати, щоби придушити душевний біль, але було годї. — Батько сплять! — подумала собі. Нараз задрожала; веретено випало єї з руки і покотилось по земли. Гапка єго не підоймала, а прислухувала ся, притаївши віддих. З далї доходили до єї уха урвані звуки пяного голосу, що силував ся виводити дивні звуки веселого мотиву. Голос постепенно зближав ся і вкінци ясно полила ся пісня:

„Прийшов до Байди
Цар турецький:
— „Що-ж ти робиш, Байда,
Байда молодецький?“

Гапка пішла на пальцях, отворила тихо двері і вибігла на улицю. З нічної мраки замітно виходила людска фіґура, що приялижала ся, колибаючи ся.

— Гераську! — закликала Гапка.

Той, видно не дочув і тягнув:

„— Годї-ж тобі Байда,
Байда, байдувати,
Сватай мою дочку,
Та йди царювати.“

— То ти Герасим? — закликала знов Гапка.

але не каже собі ні пенсиї назначувати, ні сталих, ні то надзвичайних давати додатків... А вже-ж мужик найбіднїйший, а вже-ж бідує чорно! Що то за рация ся хлопска біда, про котру і друкують на папери і говорять і кричать і радять — а помочи ніякої?!

Пан радця великий або президент — бідний, бо не годен вижити з пять або шість тисяч золотих! Чому? Дурна голова мужицка сего не вгадає! А може і негодні з тисячів вижити? Звичайно пани не мужики! Правда: та-ж і наш пан ґраф, кажуть, мав страх маєтки: єму приходило на рік сто тисяч золотих; — стільки бігме не порахую — таку суму! А які додатки! І двір свій і дрова свої і пасовиско і тьма худібки і всьої всячини, хиба нашого молока не ставало; а негоден був з сего вижити бідачиско! От задовжував ся, продавав зпершу що гірші фільварки! а відтак забрали жидки проче дідицтво з палацом. Пан ґраф поїхав до Львова на службу в банок, чи в другу теплу опікунку і теперечки стає єму жити зі служби! То раз писарня! вартнїйша за всї доходи з такого ґрафства-дідицтва! Де-ж би се вгадала хлопска голова?...

Воно дивно, — але так буває, — чи то люди за багато їдять — чи то сї дурнички-забавки їх з'їдають? Бог сьвятий знає! А може як переїдять ся, і перебавлять ся, то і менчий гріш стає на житя? Се цікаво знати, — так не пишуть, ні говорять про се — а мужикови не вгадати! Може всїм панам так не стає, — як нашому ґрафови, — може їх би навчила розуму така писарня — чи тепла опікунка у Львові або в Кракові?

Та най би вже давали всїм — скільки захочуть, — коли мають гроші; коби воно не причинилось до мужицкої шкіри, що і так розлазить ся гейби стара кожушина, змита слотою сїм рази по сїм діб! Подумайте любенькі, як мужик має жити з нічого, а платити — та платити?! От се біда, велика біда!

Подумайте собі ось таке: коли пан має шість сот золотих доходу на рік, — то він вже найбіднїйший в сьвіті чоловік...

Коли мужик має всього на всього одну хатинку-буду, котра валить ся і не вартує двайцять золотих, то він не є ще цїло бідний, — бо мусить платити і нумеровий податок — і всї додатки і всї шальварки і дачки і драчки, бо він горожанин-дїдич, важний чоловік; єго можна секвеструвати, коли не заплатить податку, се значить: він богатший від найбіднїйшого урядника, чи слуги-зарібника! Того не розбере моя тїсна голова! Може так нас дуже шанують?

А вже-ж маєш хлопе гонір (честь); всї вже драбіють на сьвітї, а ти стаєш паном, бо не жебраєш, бо дарма! Для тебе не має з відки взяти. Ти: дай! і дай! і дай!

II.

Гонір! Або-ж се не лїпше від гроша? хоть би і від хлїба? Або-ж нинї не вганяють ся всї за гонорами, гей би згінники за свиньми, коли цїна підскочить? Вже-ж воно щось варто, а може і який зиск буває — як би те сказати — ось як згінникам зі свиний?...

Але-ж і гонір повертаєть ся до мужиків! Мабуть сьвіт буде або мужицкий — або хиба кінець сьвіта! Бувало: кого бють? хлопа! За що? мабуть — вкрав! Митро вкрав мішок, Іван ремінець, Гриць полїно або грабчака з лїса, Федько пяний побив ся з сусїдом, а Гаврило запитий покалїчив ся зі Стефаном на смерть. Всї гарешта і малі і великі були напхані хлопами! Правда, тодї не багато ще стояло гарештів, та ще які?! Тїсні, кепські, погані як для хлопа! Нинї иньчі часи, нинї то раз гарешт! Сто сїл перейдеш, а такого паньского двора не найдеш, як теперішні чуда-гарешти. І се диво: всї надскають ся, бідькають ся, всюда нема гроша, не стає, а на сї цяцьки є! А які прикраси там, які камянні жінки і слїпі і видючі, та дивогляди там понастановлювано! Чоловік вік передумає, а не здогадаєсь на що воно!

Мене так кортїло вгадати і не годен!

Раз стою і заглядаю на сей палац-гарешт, а виходять гарештанти на роботу. Один з них переходячи коло мене, зарвав словом: „А що бадю заглядаєш?“ — „Та дивлю ся — і міркую, чому перше не було таких гарештів“ — „Дурний!“ — гримнув на мене — перше сидїли тільки хлопи — а хлопови кожда пора добра — на те він останний!“ — „А нинї“ — питаю ся — „Нинї? о, нинї є тут багато, всїлякого народа, — є і пани...“ — „Пани?“ скрикнув я... — „Не верещи! Еге, пани — але не за пятку — а за тисячі!“ і пішов.

Еге, думаю — та вже-ж вони не привикли-б до хлопского гарешту; хоть взяли чуже добро, то не крали по просту, по мужицки, а так те є в рукавичках... от тому то будують палати вже.

І справдї! Давно все одно чув: хлоп злодїй, — хлоп сидить за крадїж — а пан за полїтичне; — а нинї: хлоп сидить за полїтичне — а вони се-б то за тее! Чи не перевернув ся сьвіт до гори ногами? Мабуть недалеко до кінця сьвіта, бо такого дива не бувало зпоконвіку.

Але такой воно гонір для мужика! Варто би і заплатити, коби було чим!

Одно тілько кепсько, що голод страшний; а то і на людий і на худобу. Десь на всьо є право, полїция, шандарі, а на голод не має! Кажуть, що люди мудрі, — а мужик хоть і не вчений — а скаже: нема мудрости, доки голод свобідно ходить — і краде і розбиває — і убиває чоловіка! Які він злочини дїє, а на нього не має нї суду нї кари! Ей коби так сей голод в ланцюшки — та до вязницї! Вже однако до якої: чи до мужицкої чи до паньскої, чи за крадїж, чи за полїтичне, коби тільки замкнути! От бачте нї! не годен! чому? Бо ще нема такої мудрости!

Марко Мурава.

(Дальше буде.)

З учительских кругів.

Від давна вже упоминає ся буковиньске учительство зниженя лїт єго служби. І зовсїм справедливе се бажанє, бо треба і з тим числити сьо в нинїшних часах люди взагалї не жиють довго треба отже вже хоть би відповідно тому знижити число лїт уч. служби. Але і голос буковиньских учителїв не був голосом вопіющого в пустинї. Як нам відомо, ухвалив сойм свого часу на внесенє посла д-ра Стоцкого резолюцию, щоб знижити число років уч. служби з 40 на 35 лїт і — на тім стало; хиба новий видїл краєвий поробить кроки до переведеня в житє тої резолюциї. Але чи не видає ся кождому з нас, й се число лїт, яке ухвалив сойм також за велике? 35 лїт учителювати, гей, та се аж страшно подумати!

Під такими услівями, яких вимагає стан учительский, трудно, щоби й третина дожила того віку, а й тим, що дожиють, не буде їм милий той кусчик хлїба, якого дослужать ся. От учителї шкіл середних обовязані тілько 30 лїт служити і мають зовсїм лекшу службу, так що коли відслужать ся, то ще й при здоровлю. Воно правда, що учителї середних шкіл посїдають більшу науку, але за то мають більшу платню і як вже сказано, лекшу службу, провадять лїпше й вигіднїйше житє і взагалї мають якесь значінє і повагу. А чи дїяльність учителя народного меньше вартна від тої учителя шкіл середних? Не варта-ж учителї народні як вже не тої платнї і всяких иньших привілеґій, які мають учителї шкіл середних, бодай рівного числа лїт служби з ними? Певно, що варта. Але, щоби се наше горяче і справедливе бажанє здїйснило ся, треба, щоби всї товариства учительскі центральні й філїяльні засипали сойм петициями, в котрих би просили о зниженє числа лїт учительскої служби на 30, до чого вчислило-б ся також і ті 2 роки перед іспитом кваліфікацийним.

Я тої гадки, що сойм рішить сю нашу справу користно для нас, бо кождий з пп. послів буде почу-

---

— Чого-ж кричиш? Не видиш, що то я?

Як ножем, врізали ті слова Гапку. Але лиш на хвилю; любов перемогла.

— Тихше, Гераську, батько спять, — сказала вона ласкаво.

— Чого? Спять? Хто спить? — говорив Герасим пяним голосом.

— Батько спять, — повторила Гапка, піддержуючи одною рукою Герасима, а другою затикаючи єму рот.

Герасим перестав сьпівати, але плїв якісь беззвязні слова. Гапка посадила єго за стіл, дала єму вечеряти.

Нї докір, нї слово жалю не вирвало ся їй з уст, тільки великі єї сїрі очи виражали великий біль.

V.

Досьвіта ще встав Каленик з печи. Параска, що ще скорше встала, вложила єму до торби їди. Каленик взяв мовчки торбу на плечі і пішов. Він навіть не глянув на стодолу, звідки доходили глухі відгуки ударів цїпа; то Герасим ще зраня взяв ся молотити.

До обіду молотив Герасим без перерви, не переводячи духу. По обідї знов взяв ся до роботи, але не минуло і години, як робота єму навкучила ся. Він кинув цїп і вийшов на гумно. Тут ходив безцїльно і брав то се, то те в руку. Раз чи два глянув так нїби случайно, покрадки на громадский шинок, що і виднїв через дорогу, і знов зачав шукати чогось на гумнї. Зайти би на хвильку, — майнуло єму в голові. Але він зайшов знов до стодоли, взяв за цїп і став молотити.

— Випити, не випити, а так піти, посидїти, побалакати з ким яке слово, — так, як би шептав єму хто над головою.

Герасим кивнув головою так, як би на се згодив ся і молотив далї. День був якийсь сїрий, було морозно, часами порошив снїжок. Силував ся, силував Герасим, але вкінци таки не видержав, плюнув, кинув цїп і увійшов в хату. Гапки не було дома. Параска що-йно вийшла з хати. Герасим хотїв був єї закликати, але потім лиш махнув рукою.

— На що менї гроший, та я не йду пити, я лиш так посидїти трохи... — і не оглядаючись, пішов за ворота.

По дорозї Герасим все говорив собі, що пити не буде; досить і того, що вчера випив. Піде, посидить „так“ трохи, подивить ся на людий, поговорить, та кінець. Але пити, — хорони єго Боже; адже старого тестя обманювати не годить ся; він єму і хозяйство передав і довірє до него має, треба отже тямити на се. Давнїйше, як Герасим робив на заводї то і трафило ся єму запити ся на два, три днї; але той час минув вже безповоротно. Тепер він господар; пропивати своє добро не годить ся і гріх...

В громадскім шинку не було нїкого, хиба ті, що там днюють і ночують. Герасим сїв. „Посиджу і піду“ — думав собі. Закурив люльку і став оглядати окруженє.

Два пяні мужики сидїли, обнявшись на другій лавцї і цїлували ся, бормочучи щось беззвязного. Один був злегка отуманений, а другий вже зовсїм пяний. Худі їх, ідіотичні лиця зробили сумне вражінє на Герасимови.

Оба ті пяницї зачали торгувати ся з шинкарем Юкелем о осьмину горівки і плели дурні нїсенїтницї.

Герасим слухав, слухав, а далї вже й рад був забирати ся з шинку, коли увійшов новий гість. То був Максим Верба, заводский бурлака. Дивний то був чоловік, той Верба. Не було у нього нї батька, нї матери, нї родини нїякої. Від молодих ще лїт, як показав ся в заводскій казармі, так пробував ще й до нинї. Тому то вже звали єго „заводским Максимом.“ Сам він був низького росту з рябим безцьвітним лицем. Вічно носив ту саму свитку, що складала ся з латок, зшитих грубими нитками; сорочку носив він звичайно доси, доки вона єму не розлетїла ся на плечах, а коли бувало купить нову, то зараз занесе в шинок, проміняє на стару і пропє. З чого він жив, — то і сказати трудно; коли дістав лиш місячну плату, то йшов зараз в шинок і поїв кождого, хто лиш не гордив єго угощенєм, так що при кінци єму вже нїчого не оставало ся, а було ще пару копійок, то він купував цукорки, воскові сїрнички, горіхи. Хлопцї любили пожартувати собі над ним бо-ж і дивний був собі. Але-ж бо і сьмішний був; лїт мав вже до сорок, а борода і не засївала ся; голос у нього був тоненький, визгливий, так що чуючи єго голос, скажеш, що то баба, а не мужик. Вберуть бувало хлопцї єго бабою, видають замуж; справляють весїлє і гуляють. — Нинї видно Максим дістав плату, коли опинив ся тут в шинку.

Чого ти насупив ся як сова, — звернув ся він до Герасима.

— А в тебе яке до мене дїло? — згірдливо відозвав ся Герасим.

— Та виджу, що ти такий сумний.

— На твоїм весїлю вже розвеселю ся. Возьмеш мене в дружби?

— Лїпших від тебе найду, — відгриз ся Максим.

Він відвернув ся від Герасима і взяв ся до дїла. До нього пристали в товаришї всї прочі пянюги і розпочала ся пiятика. Герасим був вже лихий і рад би був звідси утїки, але якась сила немов приковувала єго до лавки, сидїти і глядїти на ту піяцку гулянку.

— Випий но з нами, — сказав до него Верба, підносячи єму чарку.

— Забирай ся, не потреба менї твоєї горівки.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.
Сталі найдешевші цїни.
Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвята і новий рік.

вати ся на тілько патріотичним, щоби Буковина мала в сїм взглядї першеньство від Галичини й на далї, як до тепер.

Ів. О. учитель.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 19-го грудня 1898.

З акад. товариства „Сїч“ у Відни дістались письмо таке письмо: „В суботу дня 10. с. м. устроїло академічне товариство „Сїч“ у Відни вечерницї по поводу столїтного ювилею відродженя українсько-рускої лїтератури. Се було одиноке сьвято, на котре зійшли ся всї віденьскі Українцї - Русини без ріжницї поглядів полїтичних, та з'уміли одушевити ся одною гадкою. З братнїх славяньских народів були найсильнїйше заступлені Росияни і Словінцї (з польским товариством „Ognisko“ зірвала „Сїч“ всякі зносини).

Вечерницї розпочав голова „Сїчи“. Він перейшов історию нашого письменьства аж до Котляревского, представив заслуги сего письменника, а відтак історию новійшого нашого письменьства за послїдних сто лїт. Відтак слїдували декламациї Франкового „Прольоґу“ та Шевченкової поеми „До Котляревского“ і сьпіви. Під конець забирали слово й гостї як Др. Кулачковский, двох Словінцїв і т. д. Всї винесли з вечерниць вельми гарне вражінє. У Відни дня 17. грудня 1898. *В. Хомик*, ст. полїтехніки.

Міщаньска читальня і братство сьв. Тадея в Чернівцях роздало в недїлю на сьв. Миколая дня 18. с. м. бідним школярам 8 бунд і 9 пар черевиків. За той дар складають родичі і учителї обдарованих дїтий, Вп. Добродїям сердечну подяку.

Датки і жертви на „Народний Дім.“ На „Народний Дім“ зволили дальше ласкаво зложити, о. ск. Харипович з Руского Банилова 5 зр., дрібні датки зібрані на руки п. Ом. Манастирского 2 зр., з пушки в Народнім Домі 4 зр. 45 кр., п. Евгеній Стрийский книжочку Народної торговлї на 10 зр. о. Віктор Езерский 2 зр, 50 кр., з пушки у п. Іґн. Власюка 5 зр. 46½ кр. Складка на зборах філїї „Рускої Школи“ в Кіцмани 26 зр., (між ними даток п. Емануїла Томоруґа з Чорного Потока 5 зр. 50 кр., Членьскі вкладки зложили п. Юрій Аннюк 5 зр., п. Денис Малофій 3 зр., о. Левіньский 2 зр. За сї щедрі датки складає видїл „Народного Дому“ сердечне спасибіг.

Др. Волян б. посол до сойму і посол до ради державної занедужав від кількох днїв серіознїйше.

— Не треба? — спитав у відповідь Верба, глядячи прямо в очи Герасимови.

Щось страшного було в тім неподвижнім поглядї, без всякого виразу; немов два гвоздї, що скрізь перебивали Герасима.

Верба стояв дальше з чаркою в руцї; лице его не оживило ся від горівки, воно мало і далї той самий майже мертвецкий вираз.

— Не треба? — спитав він не моргнувши навіть оком, — а сам не маєш за що випити.

— Єсли би я хотїв, то би менї і на борг дали.

— Як не хоче, то най і не пє, — відповів один з пяниць, я за его здоровє випю.

Відмова випити чарку горівки була невисказаною обидою для Верби. Жарти, насьмішки товаришів він переносив рівнодушно, але такої обиди перенести не міг.

— Що-ж? Ти вже так великим паном став? — спитав він Герасима. Сей знов зачав вже мякше виговорювати ся, подякував, і сказав, що не може пити.

— Неправда! — відрізав Максим, — ти вже паном став! — І глядїв далї на Максима не моргнувши навіть оком. Чарка дрожала в его руках.

Герасим не видержав, взяв чарку з его рук і піднїс до уст.

„Не пий, не пий!“ немов шептало ему над ухом. Він ще хвилю вагав ся, а Максим і далї впялив в него свій оловянний погляд. Ще хвилька ваганя — і Герасим перехилив чарку до уст.

Та чарка стала рішаючою на будучність.

(Дальше буде.)

Рада надзираюча краевого Союза кредитового у Львові уконституовала ся на засїданю з дня 16. с. м. в той спосіб, що предсїдателем вибрала п. Григорія Кузьму совітника ц. к. висшого суду краевого, заступником предсїдателя Дра Дамяна Савчака члена Видїлу краевого і директора „Днїстра“, секретарем Дра Ярослава Кулачковского директора „Днїстра“, а заступником секретаря п. Володимира Левицкого ц. к. нотара з Винник. Відтак іменувала Рада надзираюча дирекцию „Союза“ і іменовані зістали: начальним директором Др. Кость Левицкий, адвокат краевий у Львові, заступником директора Др. Льонґін Озаркевич адвокат краевий в Городку а членами дирекциї: о. Іван Чапельский крилошанин у Львові, Григорій Врецьона учитель школи вправ у Львові і Кость Паньковский директор Інститута педаґоґічного і урядник Наукового Товариства імени Шевченка.

Дальше ухвалила Рада стопу процентову для вкладок щадничих на $4\frac{1}{2}\%$ а для удїлюваного кредиту товариством задатковим $5\frac{1}{2}\%$, для приватних лиць на 7%. Союз має однак порозуміти ся з товариством взаїмного кредиту „Днїстер“ і з „Народною Торговлею“ що до знижки стопи процентової від вкладок щадничих з $4\frac{1}{2}\%$ на 4%, — а тогди знижить ся процент від кредиту удїлюваного.

Наконець дала Рада дирекциї директиву, щоби з новим роком розпочала дїяльність і ввела товариство в житє. Небавом оголосить дирекция години урядові і льокаль, де дирекция урядувати буде“-

Сотні роковини відродженя українсько-рускої лїтератури обходив вчера інститут дївочий в Перемишли, а рускі товариства в Бучачи обходять їх дня 27-го (17-го] грудня с. р.

Сторожинецка школа кошикарска устроїла в Серетї, в сали уряду громадского тридневну виставу своїх виробів, а то від 18. — 21. грудня. Річи вироблені в тій школї представляють ся дуже гарно. Видно що управитель сеї школи п. П. Іваницкий знає по майстерски провадити школу, додаючи собі не мало труду, щоби впровадити ту галузь промислу на Буковинї в мірі досконалости. Всїлякі річи сальонові, люксусові як і господарскі манять на виставі очі зрітелїв. Є ту поставники і кошики з вподобанем уставленими цьвітами, всїлякі кошики ручні, на папір, на дрова, до подорожи, ріжні столики, стільчики і крісла, етажерки на книжки, карнїші до фіранок і багато иньших пожиточних річий. Гостї що вертають з вистави, несуть памятку, бо всї річи продають ся. Продавані річи видають ся дорогими але й варта бо добрі і тревалї. — *Іл. Лакуста учитель.*

Буковиньский сойм скликаний на 28-го грудня с. р.

Засїдане комісиї санїтарної відбуло ся в суботу під проводом барона Кохановского. Ухвалено предложити радї мійскій, щоби закупила два апарати дісенфекцийні, один за 60 зр. а другий за 50 зр. Дальше рішено припоручити радї мійскій, щоби та утворила дві посадї лїкарів мійских. Задачию тих лїкарів має бути удержуванє надзору над школами і школярами зі взглядів гиґієнїчних і санїтарних.

Подяка. В день 50-лїтної памятки панованя нашого Цїсаря обдарила тутешня „Читальня Рускої Бесїди“ 10 убогих хлопцїв сердаками, а 7 дївчат горботками. Подаючи сей патріотичний і наслїдуваня гідний учинок до прилюдної відомости, складає підписаний заряд шкільний так від себе як і від обдарованих дїтий сим щирим приятилам народної просьвіти найсердешнїйшу подяку. — Заряд шкільний в Бергометї н. С., дня 11-го грудня 1898. *Стефан Панасси* надучитель.

Хитрий спосіб вимушеня. В Більбао (столичнім містї іспаньскої провінциї Біская) прийшла до старого, дуже поважного сьвященика пара молодять на батьківску пораду, бо хотять побрати ся. Священик радо послужив їм радою, навіть завдав їм кілька питань з катихізму. На відхіднім молодий прийшов до крісла при дверех, на котре поставив був капелюх, паличку і маленьку скрипку, а молода прилишивши ся почала млїти і захитала ся. Священик підхопив еї в обійми, подержав хвильку і она прийшла до себе. Молодята подякували священикови і відійшли. На другий день молодий приходить до сьвященика і показує ему фотоґрафію, як він держить в обіймах его суджену, і загрозив, що если священик не дасть ему стілько а стілько гроший, він зробить ужиток з тої фотоґрафії і вийде скандал. Священик, переляканий дав жадану суму гроший, а опісля розважявши річ, доніс до поліциї. Однак молодята пропали як камінь у воду — певно поїхали кудась дальше повторити тоту саму хитру штуку при помочи скриночки для моментного фотоґрафованя.

Русини а правительство. Славяньско-християньско-народний клюб, до котрого як звістно належать Словінцї, Русини і Хорвати, грозив також виступленем з більшости. Розходить ся іменно о незалагоджені доси справи словіньскі та о іменоване уніятского митрополита у Львові — ходить іменно чутка, що митрополитом має бути іменований станїславівский епіскоп Куїловский польонофіл, попираючий рутеньских кацапів, а Русини хотїли би мати митрополитом перемиского епіскопа Чеховича — і о справу язикову в Галичинї. Тепер-же доносить „Slovenski Narod,“ що межи сим клюбом а правительством прийшло за посередництвом пос. Яворского до порозуміня. Клюб той одержав не лиш обіцянки, але й ґарантиї, що его жаданя будуть постепенно сповнені.

Знов одно неприняте відзнаки ювілейної. „Głos narodu“ оголосив таке надіслане ему письмо: „Власти, котра представила мене до відзначеня, складаю публичну і сердечну подяку, але призначеної відзнаки приняти не можу. 1) Всї стани понижають народного учителя, нехайже бодай ц. к. правительство має его в своїй опінї. — 2. Під володінем Єго Вел. Франца-Йосифа I. від року 1848. до 1898. пережили ми в Австриї часи паперові, мідяні і срібні, а тепер настали золоті. — 3) Наслїдком призваня товаришів в 1895 роцї і відзначеня мене ними одвітною адресою та дорученем менї золотого перстеня на памятку, я срібного хреста (відзнаки ювілейної) приняти не можу, бо сей для учителїв не є одвітний, позаяк они належать до інтелїґентної верстви, хоч они низько винагороджувані. — 4] Учитель, що кінчить 40 лїт служби в званю, рівнає ся ґенералови, що виграв 40 битв. Той тілько се розумів, хто є справедливим учителем, кілько неприятностий він знести і кілько противностий побороти мусить. — Бичина в Галичинї дня 8. грудня 1898. Іван Білецкий, управитель школи.

Зелїзничі катастрофи. Лужани: В ночи на недїлю вискочив зі шин особовий поїзд, їдучий з Черновець до Львова при чім розбились три ваґони. Зелїзничі робітники ратуючі ся через вікна потовкли ся. — Тої самої ночи вискочила зі шин льокомотива особового поїзду в Станїславові. — З Симферополя доносять, що між стациями Мелїтопольом а Михайлівкою стрінули ся два особові поїзди. Одна особа понесла смерть, а девять потерпіло ушкодженя тїлесні. — В Парижи вискочив зі шин поїзд Orient Express, причім не було нїякої нещасної пригоди.

Унїверситет в Берлинї числить сего зимового курсу 10.992 слухачів, а то: 6.151 іматрикульованих студентів, а 4.841 неімматрикульованих, між тими 234 женщин. З іматрикульованих було: на видїлї богословскім 412, на правничім 2.107, на лїкарскім 1.311, а на фільозофічнім 2.321. (З чужих частий сьвіта іматрикулювало ся: 147 з Америки, 31 з Азиї і 6 з Африки).

В Брукселі вніс мінїстер судівництва в палатї такий проєкт закона: Хто при дїтях низше 16 лїт ужиє поганих соблазняючих слів, буде караний вязницею від 1 до 3 місяцїв або гривною від 100 до тисяч франків.

Цивілїзация в Японї. В 1902 роцї устроює Японя першу виставу всесьвітну. Правительство почнило вже широкі підготованя до сеї вистави.

НАДІСЛАНЕ.

ЕЛЕОНОРА МІЛЛЄР
і
НИКОЛАЙ ҐРАБЧУК
заручені.

Чернівцї, в грудни 1898 р.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 19-го грудня 1898.

Положенє на Угорщинї.

Будапешт. Положенє поправляє ся. На засїданю сойму в понедїлок апелював посол Аппонї до лїберальної партиї, щоби не вносила lex Tisza і щоби тим способом не заострювала ситуациї. На то відповів посол Стефан Тіса, що если опозиция дасть ґарантию на ухваленє буджетової провізориї в грудни, то більшість з охотою згодить ся на се мирне розвязанє справи.

Складайте ся
на будову
„Народного Дому“
в Чернівцях.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.
ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Ціна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Літопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) номинальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цісарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містача в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 пляни і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підробленя меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина! Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТІННИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

продає друкарня з типографією

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр.,

а з пересилкою почтовою 18 кр.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских иструґів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

в Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґурагумори, Вамя, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї;

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано; мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міші.. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут пійше від черновецкого часу.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 147. Чернівцї, пятниця дня 11. (23.) грудня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях
в
середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация
і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застереженє.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Письмо з Київа.

Київ дня 5. (17. н. ст.) грудня 1788 р.

В російській державі здавна звикли вважати студентську молодїж за опозицийний елемент. Так досї і було, бо коли і істнували межи студентами люди з реакцийними поглядами, то вони звичайно не приймали нїякої участи нї в студентськім, нї в громадськім життю і нїколи нїчим не виявляли факту свого істнованя. Отже сегоднї несподївано виявилось, що серед київських студентів реакция уже звила собі кубло. Сталось се так: — 3-го грудня на загальній збірцї київські студенти ухвалили післати студентам варшавського унїверситету привіт, в котрім витали їх з близьким відслоненем памятника Міцкевича і висловлювали їм своє співчутє з приводу грубої образи, яку зробив російський уряд польскій нациї, поставивши монумент ґр. Муравєву у Вільнї. При складаню сего привіту якось було і почулось кілька голосів незадоволення, але таких несьмілих і ріденьких, що на їх не звернули нїякої уваги, гадаючи що вони належать поодиноким і не зовсїм осьвідомленним в справі лицям, але швидко виявилось, що се так; — сї поодинокі людцї нїм другий день виросли вже в цїлий гурт Росиян, котрий енерґічно аґитував на користь нових зборів 5-го грудня, щоб наново обговорити справу з привітом до Поляків.

5-го грудня по відчиненю зборів предсїдателем перед здивованим студентством з'явилась купка кацапів, котрі з піною на устах і з очима налитими кровю силкувались довести зборам, що Муравєв єсть не менш славний герой як Міцкевич, що він заслугує на таку-ж пошану як і сей остатнїй і, що вони, врештї — як „порядні“ люди і патріоти ображені такою непошаною до памяти Муравєва і вимагають, щоб зараз-же лист написаний до Варшави був навернений назад. Один з ораторів доводив навіть, що Муравєв не менш Міцкевича служив ідеям вільности і братерства. Громада терпеливо слухала промови 4-х чи 5-х заступників послїдувателїв нового, ще не признаного друга людскости — Муравєва; коли-ж почали виступати з промовами прихильними „привіту“ і прихильники Муравєва хотїли свистом та лайкою не дати їм говорити, у громади терпець увірвав ся, і не дивлячись нї сторожіня предсїдателя дїло могло би скінчитись дуже скандально, як би Мурав-істи не догадались і при перших криках — „вон падлюки“ і „бий їх“ не покинули аудіторию.

В. Комаренко.

Полїтичні замітки.

Відрочене ради державної.

Президент мінїстрів ґр. Тун повідомив президента палати послів, що з порученя цїсарского відрочено раду державну. В той спосіб уможливило собі правительство рядити ся § 14. конституциї. На підставі того-же буде оголошена піврічна провізория угодова і піврічна провізория буджетова.

Вправдї ухвалила рада державна на послїднім (з середи) засїданю, щоби підвисшити плату державній службі, але коли змінено термін входу в житє тої справи, то і виконанє єї *взагалї є проблематичним*. Побільшенє платнї службі державній мало увійти в житє властиво тодї, коли ухвалить ся нова угода з Угорщиною, на підставі чого буде правительство мати запевнений значнїйший дохід з податків консумцийних. Тимчасом посол Гоффман-Веленгоф з нїмецкої лївицї, поставив внесенє, щоби та устава обовязувала вже від 1. січня 1899. р. Правица голосувала против того внесеня з малими винятками, підчас коли лївиця попираючи одноголосно внесенє, переперла его. Тимчасом правительство не маючи на разї фондів до покритя підвисшеня платнї службі державній, постарає ся без сумнїву о привернене ухваленого терміну, ставлячи противне внесенє в радї панів. Тим то і ся ухвала ради девжавної стратить свою правосильність.

Півурядова мадярска ґазета Pester Lloyd застановляє ся нинї над ситуациєю в парляментї австрийскім, над ситуациєю, яка буча була з *весною*, а яка є нинї, як також дає образ дїяльности осїнної сесиї парляменту. Називаючи єї яловою, каже:

Парлямент австрийский займав ся в протягу осїнної сесиї тілько ухваленем кількох устав меньшого значіня. Ухвалив підвисшенє платнї службі державній, що є доповненем поліпшеня платнї урядничої, а наконець ухвалив закон для зелїзниць льокальних, що має значінє передовсїм для дотичних околиць держави. Не є то річи без значіня, але годї сказати, не мов би то всьо було в порядку, коли так велике тїло, яким є рада державна може виказати ся таким тілько результатом *своєї працї*.

Рада державна, каже далї Pester Lloyd, залагоджуючи висше згадані справи, зробила так, що наперед заняла ся долею поодиноких верств і околиць, а справи загальні відложила на бік. Поступила собі зовсїм відворотно, чим повинна була. Парлямент не залагодив так пекучої справи якою є ухвала буджету на рік 1899; та угоди з Угорщиною. Коротко говорячи, наслїдок обрад парляменту австрийского є такий, яким був на веснї.

Наконець заохочує Pester Lloyd правительство, щоби старало ся вже раз залагодити спір ческо-нїмецкий, бо теперішні відносини поліпшили ся значно і нинї є будь що будь більша надія допровадити до *порозуміня* і згоди, ческий і нїмецкий елемент. Згадана ґазета заохочує правительство, щоби підняло ся покінчити розпочате дїло, бо по перше, правительство має тепер перевагу над опозициєю, а по друге тому, що обовязком его є уживати всяких способів, щоби лише вилїчити слабість держави. В той спосіб зробить собі само правительство добре, бо працюючи над погодженем ріжниць, доказує, що дбає о добро держави. А добро то дуже би потерпіло, коли-б по безхосенній весняній і осїнній сесиї, мала наступити безплодна сесия зимова в радї державній“.

Є то отже акорд до чутя, що повтаряє ся так часто в послїдних часах, до порозуміня ческо-нїмецкого.

Рух у віденьскій антисемітскій партиї.

В антісемітскім сторонництві у Відни настала здаєть ся якась кріза, що могла би розбити сторонництво. Вчера відбула ся конференція провідників сторонництва і мужів довіря; запрошено навіть начальників антісемітских громад. З разу говорено, що предметом наради має бути участь сторонництва в парляментарній обструкциї; відтак розійшла ся поголоска о уступленю Люеґера з бурмістрівства та о відступленю антісемітів від *опозициї і обструкциї*. На самій конференциї Люеґер, здаючи справу з своєї авдієнциї у намістника в справі послїдних авантур в міскій радї, спитав: чи може напевно числити на признанє і підпору? Відтак жалував ся на кількох фрондерів в сторонництві і на прасу антісемітску, головно на Верґанього (Deutsches Volksblatt). В кінци загрозив уступленем, коли сторонництво і праса не будуть его безвзглядно підпирати. У Відни говорять, що сесю крізу викликали не лише справи міского заряду, але також загально-полїтичні комбінациї. Кріза має стояти в звязи з становиском сторонництва в парляментї.

Мужицка драма.

Оповіданє з українського побуту

Л. О. Штаммера.

(Дальше).

Вже пізним вечером вернув ся Герасим до дому. Був зовсїм пяний і ледви держав ся на ногах. Гапка що-й-но прийшла з роботи і відпочивала оперши ся ліктем о стіл, а мати варила вечерю. Обі жінки не сподївали ся нїчого, розговорювали про щось там, надїючись, що Герасим ще в стодолї. Коли двері в сїнях стукнули, у Гапки чогось задрожало серце. Голосу у неї не стало, вона ждала, що то буде. Аж тут отвирають ся двері і входить Герасим! Але як виглядає! Цїлий заболочений, з розкудьовдженим волосєм, з очима, що безмисльно глядали перед себе, то блимали якимсь фосфоричним блеском.

Лишивши отворені двері став він не знявши навіть шапки серед хати, поступав то в зад, то в перед і плїв щось під носом.

Параска аж крикнула і мало що не пустила горшка, що держала в руках. Скоро поскочила до дверий і зачинила їх.

Розпочала ся пересправа з Герасимом, так як з кождим пяним. Герасим плїв Бог знає що і ходив заточуючись, з кута в кут, Параска кричала.

Далї сїв Герасим коло Гапки, зачав єї обіймати і цїлувати. Гапка не боронилась, лиш плакала.

Але горівка зробила своє. Герасим зачав покивувати головою, — засипляти; то-ж Параска з Гапкою положили его на лаві підложили під голову мішок і небавом захропів Максим на всю хату.

Гапка сидїла і плакала. Параска ходила по хатї. Що на то скаже старий, як довідає ся, — думала собі. Не инакше, що з Герасимом приключила ся яка причина. Може хто наворожив, або що. А то дивіть, нї з того, нї з сего покинув роботу і напив ся. Нїколи таке з Герасимом в буднєнь не лучало ся. А як бувало і загуляє в недїлю, то так пяний нїколи до дому не вертає. Що Герасим і вчера вечером був пяний, вона того не знала, так само як і єї муж, бо вона вже добре спала, коли Гапка его усмиряла. Вона була пересьвідчена, що з Герасимом конче приключила ся яка причина. Бо й як же!? Цїле село знало Герасима яко славного парубка і примірного робітника і дурниць він нїяких не робив. А єсли часом загуляв ся, то за то і обвинувачувати его годї; та-ж то молодість. „То причина якась приключилась!“ — подумала і в гадках поклала собі побачити ся зі знахоркою, може знає яку відмову. Думала також порадити ся з мельником Потапом. А попри се думала, що „старий“ скаже, як про се довідає ся, не догадувала ся однак, що „старий“ вже надїяв ся такої несподїванки.

Зварила вечерю і поставила миску на стіл, але анї вона сама, нї Гапка до їди не брали ся. — І то вже в два місяцї після вінчаня. — думала Гапка, сидячи все на тім самім місци; — а що буде далї? — В єї уяві малював ся довгий ряд лїт, які вона мусить пережити з мужем пяницею. Тяжко їй було на серцю, а тих чорних дум від себе відогнати не могла; одна картина, чорнїйша другої налягали на єї мозок. Гарасим хропів так, аж вікна трясли ся; тускло сьвітив каганець, в коминї свистїв вихор жалібно страшно. Гапка вилїзла вкінци на піч і заснула.

Параска зібрала зі стола, походила трохи коло печи і погасивши огонь лягла також спати. Але довго не могла заснути і перевертаючи ся з боку на бік проклинала ту причину. Вкінци і вона заснула.

Днї потекли своєю чергою. Житє в хатї Каленика пішло неладно. Герасим з початку рідко, а потім все частїйше і частїйше почав пропадати з дому; часом приходить аж на другий день під вечер, викрикує, сьпіває тай засне тяжким сном. Але до бійки тодї не брав ся. Напротив, коли бувало напє ся так, що і нїчого не видить, то робить ся дуже ласкавий, і готов би і душу дати. Тим „добрі“ люди

Монольоґ мужика.

III.

(Дальше).

Чоловік хоть би неписьменний — таки простий мужик, от від плуга хлїбороб мученик — сей чоловік мужик такой щось міркує в голові; а коли ще яку думку намотає на вус, то і непозбудесь єї цїлїський бік; а буває таке, що і дїтям і внукам передасть сесю думку дїдизну! Наших батьків мучила думка про волю. Ей то-то суетили ся і пропали без волї... А нас? Ми вже і не вгадаємо волї, так поневолені! Но і ми несогірше мучимось свободою, ба! вже і стали полїтичними мучениками. Як би недай Боже ще більше такої свободи, то за тисячу лїт станут до нас молитись всї народи сьвіта, як би ось до сьвятих мучеників християньских умираючих без свободи, а правнуки і не розберуть такої свободи жадною наукою, жадними струментами!

Та най Господь відверне, — не при нас кажучи — нечисту силу і тяжку свободу і скверну гадку! Відпусти Боже гріха! Як би Божа сила і молитви сьвятих не відвернули таке лихо, то пропало би християньство! Бо де-ж молити ся до мучеників-мужиків! На певно тодї вже народив би ся великий антихрист; може і тому так щось погано чутно?!

Вже свободу лишу на волю Божу і розумних людий; але голод, голод, то так по кишках перебирає, немов сей глухий орґанїста на поломаних ворґанах: так пилить-пилить серце — немов там в середину всадилась кіньска пявка і ссе і ссе безнастанку саме серденько.

Вонь і думка про голод так само причіпаєсь мужика. Подумаю: най там! Бог батько! А тут дитина запищить: „Хлїба! хлїба!“ Зітхну до неба, а оглянусь по земли: не має хлїба — чому? Звичайно, — бо не має, — скажуть мудрі; бо не дбалий хлоп, нероба,— кажуть ситі, — а ситий голодного не знає!... Га! міркую собі: Невже-ж люди вимишляють канони, стрільби, машини; вже і до неба забирають ся їхати — а чому-ж би на голод не вимислили поради! І знов завертаєть ся в мене друга гадка: а чи то голодні вигадують сї витребеньки? Вже-ж нї! Голодний думав би про хлїб; — не даром сказано: голодній кумі хлїб на умі. Мужик голоден — най промишляє, як вигнати голод, — або в мужика не така голова як у вченого?

От втїшив ся вже вигадкою — та не йде! Морочу мозок — не втну! Читав старий реєнтий аж крізь двоє вокулярів, — так вичитав очи, — якусь дохторську книжку, що на кінци сьвіта десь в Африцї, ростуть малі орішки. З'їш два зернятка ось як би наші лїскові, а і сила прибуде і голод пропаде на добу. Що то за добро думаю! не то для самих мужиків, але для панів і задля худібки коли впаде при роботї? або задля війска? ге? Падуть з утоми, забракло їди, а то має кождий жмінку орішків при собі, хрупне два, і здоровий і ситий! Але чи то може бути правда? Старий реєнт Босаг закляв ся на свої очи, що так надруковано як в псалтирі; та нинї всюди лїзе брехня, чи не залїзла в сю книжку? А до того на кінци сьвіта в Африцї, хто его знайде, а знайшовши, чи буде стравувати так добре, як тамошним дикунам. Нї! не розберу! не повіру! На те треба вченої голови.

А такой не годен позбути ся думки! Воно, бачите, як залїзе що в мужицку голову, то гейби фіра сїна в голову дурноватого; тільки фіру сїна з голови дурного випхав якийсь розумний дохтїр, а менї хоть загинути, годї позбутись думки про голод.

Нараз як не вдару ся по чолї, аж лопіт пішов; тодї гукну сам на себе: Дурний Микито! І мозок виторочиш — а дарма! А то-ж забув туманє на Дмитраша? Та-ж не має річи, щоб не розібрав старий Дмитраш!

Але ви не знаєте Дмитраша! То раз людина! Куда ним доля не шибала, що він не видав, якої науки він не знає! Він вам самим научительом був пятьдесять років! Еге, пятьдесять років, то не жарти! а яким научительом! Тепер і на лїк такого не найдеш! А скільки вислужив у війску — а скільки доложив працї та науки до вчительства! Так що-ж? З книжок на одно око осліп а на друге мало що видить, бо-ж і лїт девядесятка за ним; а лїта се практика, то жива книжка! Але-ж голова він собі, голова! Подиви ся на чоло широчезне, високе, зоране соткою борізд, а вже вгадаєш, що там думок та мудрости, сама книжка не знає сего, що Дмитраш!

IV.

Вже йду до нашого Дмитраша. Сидить собі старець перед хатиною в холодочку груші та читає вокулярами письмо. Кажу: помагайбіг батьку! — Дай Боже здоровля — відказав старенький; витайте сусїдо з добром в мою хату.“ — „З яким добром, — відговорюю, — от з бідою батьку йду до вас, бо хлоска біда залїзла менї в голову і негоден позбути ся, бо негоден вгадати я біди тієї.“ — „Та якої біди?“ — „Якої-ж батьку? все одної: голод! недостатки! Бувало заходили також недороди до нас і дорожня, але то раз на пядесять лїт приходила нужда, тай знов десь дївала ся, а тепер нема нї попусту, нї смерти, нужда все більше тисне хлопа!“

„А що-ж вам Микито поможе, коли довідаєтесь звідки бересь біда?“ — Що поможе? Ог буду раз знати з відки вітер віє, — а може і вгадаю, як стати за вітром.“ — „Та воно нїби так, сусїдо милий, але воно і не легко виправдати початок біди, а ще тяжше розібрати на розум! — „Ей будьте ласкаві — кажу, — що не розтолкували-б ви, чого-б не розібрали?

Якось одубрухав ся Дмитраш, тай говорить: „Ви памятаєте, як у перше люди побачили колїю?“ „Та чому не памятаю! Хрестили ся людиска, та шептали: пек-му-пек, несамовитий сатана!“ „І мали рацию — втрунув Дмитраш. — Та чому? питаю; та-ж колїя собі колїя як би віз або сїчкарня, або що друге: звичайно люди дурні складають на нечисту силу“. „Говоріть! — офукнув ся старий — і в книжках так пишуть а воно неправда!“ „Та чому неправда? — зариваю. — Ось тому — послухайте. Коли має, хорони Боже, на весь мир християньский показати ся хороба велика чи помір, коли має війна прийти на люди, то з книжок не вгадаєш, і вчені не знають і не випророкують сього, а народ такой вгадає! Бачите на рік або і більше на перед, заки лихо загостить, складають собі люди всїлякі повісти, байки, бачать слїпцї духів нещастя; всьо воно ширить ся по селах і містах, толкують про нещастя дїди-лїрники, аж і прийде се, чого бояв ся народ!“ — „А дивіть! справдї воно так буває! от і другий забили менї клин в голову: то мав би бути хлопский розум дужчий від вченого?“ „Такой дужчий,— каже Дмитраш,— бо не так му суетити мозок безнастанно, а наука не для кождого здорова, коли за богато єї оббухаєсь. І роботою і наукою можна збавити чоловіка! Роботою замучиш тїло, наукою душу, а міри доброї не легко вгадати!“ — „А то дивно, — говорю — а такой подібно!“ „Подібно — докинув старий, — бо вчених більше божеволїє чим мужиків неписьменних; та здоровий хлопский розум нераз більше придатний від науки вимученої книжки!“ „Чудно воноби! Та хибаж справдї чорт приїхав колїями до нас? „Чорт не чорт — а так біда, що робить мужикови чортівску прислугу — розумієте тепер?“ — „Та куди — нї разу не міркую?“ „То міркуйте собі, — тягне Дмитраш, — скільки нив плодовитих, скільки огородів пішло під колїю і не вернуло до хлопів; грошики за землю минули ся, а землї немає, зменчіло, а народу прибуло... міркуєте собі, скільки люди зарабляли фірманками при господарстві і заробітками тими годували і худібку і родину, а тепер?

„Еге“ — скрикнув — туда стежка в горох! тому то робітники в Америцї псували колїю, тому вона чортом мужикови, вже знаю!“ „Що знаєте — воркнув старий.“ „Знаю що американьскі робітники мали розум.“ „Дурний — додав Дмитраш.“ „Як-же? „а якби хто своє збіже палив на поли, нехотячи збирати, то що? „Звістно, божевільний тай годї.“ „Так і робітники — у них фабрика і колїя те, що наше збіже на нивах, — вони їх годують, не стане їх мамок желїзних, от і голодова смерть!“ „Але щож вдїяти?“ Старий відкашляв, сплюнув, скривив ся, тай відрізав: „Нїчого!“ Та як нїчого заговорю: таж була паньщина не від початку сьвіта, не від Бога, а з лукавства людий, а нема, то сплачуємо, тиженько сплачуємо за те, що була. А пропінация? Яке воно право? Від кого? а сплачуєсь, бо була, а нема; а весь наш заробок, то хлїб і житя, забрала колїя; чомуж би не мала его нам сплатити? Таж заробок сесь був наш власний з поконвічно, він є і нинї, тільки від нас перейшов там до колїї. Як би мій куций бик забіг до вас, чи вже він ваш?“ „Говори Максиме, най твоє не гине — гримнув Дматраш, — що з такої бесїди? Що з торічного снїгу! Воно нїби так каже звичайний розум, і закони божі, і писано воно: чуже віддай, а такой нема рациї, коли такого права нема! Вся рация йде з права. Колїї потрібні задля того, бо всюди є по других краях, і в нас мусять тому бути, і буде їх що рік більше, тільки у других краях заступили заробіток фірманки зарібками фабричними, воно нїкому кривда, а богатить ся і народ і фабрика і колїя; у нас забрали наше, а не дали нїчо, і не має на се права, бо заробок свобідний кождому!“

Марко Мурава.

(Конець буде.)

Товариство торговлї безрогами.

З великою цїкавостию слїдили ми доси розвій новооснованого в Станиславові товариства „Підгірскої Спілки,“ що мала забрати в свої руки торговлю безрогами і тим самим виперти несовістних купців, що старають ся обнижати цїну безрог і скілько можна обманювати мужика. Люди, що станули на чолї товариства мали в собі богато енерґії і з великим спритом взяли ся до збираня капіталів, так що нинї товариство вже зачинає розвивати свою дїяльність.

Позаяк то не є рівнодушно також нашим буковиньским Русинам, то подаємо тут оголошенє товариства, як можна увійти у фінансові зносини в товаристві і місто продавати безроги поодиноким купцям, відсилати їх до „Підгірскої Спілки.“ „Годовцї безрог мають тепер отворену дорогу до доброї продажи. „Підгірска Спілка“ приймає всякі посилки і платить відворотною почтою належитість, а то після тарифи, як того тиждня, коли посилка прийшла, платить на торзї. При висилцї мають посилаючі увзглядняти слїдуюче: 1) Посилати можна 30—50 і більше штук. 2) Перед висилкою треба штуки зважити, а коли ті штуки належать до більше властителїв, треба докладно записати, кілько кождого з них штука важила 3) Штуки мають важити від 60 клґ. до 120 клґ. і мають бути більше мясні нїж з солониною. 4) Дуже важна річ, щоби не вислати якої штуки з решетиною, бо під жадним услівем не прийме ся. 5) Ладувати можна до першого-лїпшого ваґона на найблизшій собі стациї зелїзничій. 6) В ваґонї треба підстелити і розсипати по ваґонї 30—50 клґ. гороху або кукурудзи, відповідно до числа безрог і віддаленя. 7) Рівночасно, як заладовує ся, треба зателеґрафувати до заряду Спілки до Станиславова, що з відти а звідти висилає ся тілько а тілько штук. 8) Наперед кілька днів, перед висилкою, треба порозуміти ся із зарядом листовно, по якій цїнї буде принято, на чию адресу мають бути гроші відослані і пр. 9) Посилку посилати треба до Галича під адресою. Стация Підгірскої Спілки в Галичи, бо там Спілка має свою стайню уряджену після вимогів полїцийно-санїтарних і з відтам дальше в сьвіт ладує. 10] Висилати треба так, щоби посилка прийшла до Галича найпізнїйше в четвер. Підгірска Спілка висилає з Галича правильно що тиждня в пятницю рано, а если би на той день припало сьвято, то днем вперед то є в четвер, і посилка з провінциї мусїла би в сїм разї прийти в середу. Підгірска Спілка розвиває ся дуже красно. Вже тепер має кілька соток зароблених і є надїя, що члени єї дістануть від вложених удїлів що-найменьше 10% дївіденди.“

і покористували ся. Але разом з тим з дому стали счезати ріжні річи: кавалки полотна, свитка, чоботи, сокира; господарство розходило ся. Сам Герасим страшно збіднїв. І гроша мідяного коло него не найти, бо що лиш заробить, то несе на покрите того безконечного довгу, що все ріс і ріс. Ходила Параска до Знахорки, з Потапом радила ся, поїла Герасима ріжним зїльом, а вкінци і перестала, видячи, що против „причини“ нї знахорка, нї Потап нїчого не вдїють.

Навідав ся Каленик до дому, і видячи, що передчутє его не обмануло, — продав сейчас на торзї худобу, заплатив податки, а що лишило ся, сховав в ковану скриню на сам спід. Але мимо того старав ся вплинути на Герасима словами і все, коли був дома, старав ся навести его на иньшу дорогу. Вкінци видячи, що годї тут що вдїяти, махнув рукою і сказав: „на то воля Божа“.

Не весело було на души у Каленика. Мрії про лїпше житє розійшли ся мов та мрака, тяжкий настав для него час. Але і Герасимови не жилось легко. Він сам не міг зрозуміти; що стало ся з ним. Коли був тверезий, роздумував над собою, але тяжко єму було придумати причини, що тягне его в шинок. Много разів він говорив собі, що треба покаяти ся, що треба відганяти від себе кожду гадку про шинок, горівку та заводских приятелїв. Він брав ся до роботи і робив з такою сердитостию, що за день-два зробив більше, як иньший за цїлий тиждень. Тумний, мовчаливий, з насупленими бровами, він на хвилю не оставляв свого занятя; він старав ся не думати про нїчо стороннього і як яка така гадка прийшла му на голову, то з тим більшою сердитостию бив цїпом снопи, чи там сїк сокирою дрова. Не можна було сего не помітити, і Параска в своїй душевній простотї думала, що то „зїле“ помогло і вже лагодила ся радити его людям, як знов з Герасимом дїяла ся нова зміна. Упірний, над сили труд знемагав его; він кидав цїп чи сокиру і клав ся просто на землю чи на снопи. З розпукою оглядав ся довкруги, доки сон або забутє не замикали єму очий. Віддихнувши і успокоївши ся, він не був вже в силї взяти ся за роботу з попередньою енерґією. Мрачно глядїв він тодї на окружаючих; слези і воздохи Гапки, примівки Параски, воркіт Каленика роздражнювали і злили его. Тоска і сум переповняли его серце. Він упірно мовчав, коли до нього тодї говорили, а думав і думав, доки махнувши рукою не пійшов в шинок.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Чернівцї, 22-го грудня 1898.

Іменоване. Максимілїян Карль окінчений слухач прав, іменований концептовим практикантом при ц. к. фінансовій дирекциї в Чернівцях.

З кругів судових. Перенесений др. Корнило Ґеорґіян ад'юнкт судовий з Серету до Сольки. Іменовані Віктор Іванович ал'юнктом в Сторожинци, а Сиржістич в Кіцмани.

З правосл. консисториї. Професор висшої школи реальної, Калїстрат Кока зістав призначений до реферованя справ шкільних при гр. ор. консисториї.

На засїданю ради шкільної краєвої з дня 14-го с. м. ухвалено активувати низшу ґімназию цїсаря Франц Йосифа I. в Серетї. — Дальше відкинула рада шкільна краєва рекурс села Нових Бросківцїв, против ухвали вибудувати нову школу на місци, котре згадана громада не хотїла відступити. — Принято до відомости головне справоздане шкіл народних на Буковинї за рік шкільний 1897/98. — Ухвалено, що ті помічники учителїв, котрих іменовано ізза якоїсь постійної потреби, хотяй би дотична посада не була систимізованою, мають право уважати себе за провізоричних підучителїв, для других помічників учительских обовязують дотеперішні закони. Перший додаток службовий признано надучителеви Миколї Савіцкому з Панки. Перенесено одного учителя за кару, а одного зі взглядів службових. — Медаль почетний за 40 лїтну невтомиму працю признано учителеви Миколї Єреміевичови. — Провізоричного учителя в Панцї-Забавнї, Прокопа Ляґадина іменовано дійстним учителем в тій школї. — Пенсіонованого надучителя Теодора Василевича активовано назад і іменовано его дефінітивним надучителем у Вамі. — Наконець залагоджено більше внесень дирекций шкільних в справі видаленя деяких учеників.

Сходини товариські, що відбули ся послїдної недїлї випали дуже добре. Яких 50 осіб заняло місця в сали „Народного Дому". Вп. Гостї певно не пожалували що прийшли. Почули не одно важне поясненє проф. Др. Смаль-Стоцкого до Тарасових „Гайдамаків". Також відчитав проф. Стоцкий пару уступів з „Гайдамаків" з правдиво декляматорским таланом. — Забавну часть проґрами взяв на себе п. Манастирский, забавляючи товариство гуморичтичними монольоґами. Найлїпшою нагородою для пана Манастирского за его монольоґ є то, що всї присутні не могли вздержатись від сьміху, за що й на конець відплатили ся грімкими оплесками. Від часу до часу сьпівав хор молодежи поодинокі піснї. Взагалї по лици кождого мож було пізнати, що тїшив ся, що не опустив нагоди добре забавити ся. При тій нагодї кланяємо ся тим панночкам, що не прийшли, та надїємо ся, що на слїдуючу недїлю, то є на 25-го с. м. загостять певно до „Народного Дому".

Сьвяткованє ювилею Котляревского в Петербурзї. Дня 29-го жовтня (10 листопада н. с.) петербурзкі Українцї сьвяткували столїтте відродженя української лїтератури. Сьвято відбулось обідом в салї зелїзнодорожного клюбу, де зібралось з пів сотнї Українцїв і їх гостий — де-кого з російських і польских письменників, прихильних до українського слова. Серед салї, на високій підставі, стояв великий портрет творця „Енеїди", убраний вишиваними рушниками. Як звичайно, сьвято відкрив д. Мордовець коротенькою промовою про значінє Котляревского, закінчивши її теплим привітанням до присутних Росиян і Поляків. За ним д. Ж. дрібнїйше зупинив ся на змістї „Енеїди", показавши, яким правдивим народним духом, людскістю і любовю до рідного краю тхне сей твір, гумористичний по формі, але зовсїм поважний по свойому значінню, як відбиток національного побуту. Далї д. Ц. подав огляд працї наслїдників Котляревського, з яких велике тріо — Шевченко, Кулїш і Костомарів — довели до вищого розцьвіту рідну лїтературу і разом з тим, зріст національної самосьвідомости. На решті д. Б., перечисливши головних письменників України і Галичини найновійшого періоду, показав, яким важким тягаром лежать на українській лїтературі сучасні цензурні умови в Росиї, хоча й не зможуть вони знищити сумого жерела творчих сил — українського народу. Відомий письменник фільозоф, д. Л., в гарній промові дав нове осьвітленнє лїтературному обличю Котляревського, показавши ознаки правдоподібного впливу на нього фільозофії Сковороди. Були ще деякі иньші промови, а також прочитаню з двайцять одібраних листів і телеґрам з привітами з України, Галичини, Буковини і Угорщини, між якими відрізнялись листи від Наукового тов. ім. Шевченки, товариства „Просьвіта", редакциї „Київської Старини", чернигівських Українцїв і д. О. Кониського. Після обіду товариство ще довго гомонїло про українські національні і лїтературні питання, а тут же з'орґанізований охочий хор просьпівав кілька українських народних пісень.

Сьвята різдвяні в судах тревати муть на підставі законних розпоряджень від 25. (13.) грудня .) січня 1898 р.

Сегорічні забави в мясницї не будуть мати так великого шуму і руху як звичайно. Причиною того буде то, що віденьске корпс-командо заборонило офіцирам брати участь на публичних балях і забавах з причини смерти нашої цїсаревої Єлисавети.

Скажений пес покусав двоє дїтий секретара румуньского конзуляту, п. Ґалїна. Рани нещасних дїтий випалено і сейчас поїхали дїти під опікою своїй матери до Букарешту, до закладу лїчничого специялїсти д-ра Бабеша.

Галицка консолїдация доходить вже до того, що як кацапи зроблять яке лайдацтво, то сконсолїдовані боять ся навіть згадати, що то кацапи зробили. Так приміром в Самборі, — твердини консолїдациї — на ювилейнім виставленю „Наталки Полтавки" кацапи не встали з місць, коли народовцї сьпівали: Ще не вмерла Україна! Консолїдацийний дописуватель описує ту подїю такими словами: „Ледви прогомонїли остатні слова віщуючі побіду живого слова, зірвалась буря оплесків, а серед того залунав грімко в однїй половинї салї імн „Ще не вмерла Україна". Громада встала; встала — але не цїла. Ви цїкаві, хто не встав! Не гадайте що Поляки — нї, хтось другий. Варто було бачити їх комічне положенє, коли закло-котані оглядали ся... Чоловіка аж рука свербить, коли се читає, а консолїдацийний дописуватель видить лиш комічне положенє тих, що не встали. Питаємо, чи у того дописувателя є взагалї яке небудь понятє о народній чести.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З циклю „Листки"

Марка Черемшини.

I.

Щоб не тії гори...

Щоб не тії гори, не тії верхи, то і кривди меньше було-б гуцульскій сїромі. А то заступлять собою сьвіт божий, що сидиш гей у неволї.

Усадовились собі велитнями довкола тай нї на ступінь не поступають ся гордовиті. — Найкращим повітрям вони віддихають, нахощами цьвітів упивають ся, в дорогі шати вбирають ся, не живуть а раюють.

Смертоносні громи, градовиті, чорні хмари, непрозримі мраки, все вони до долу відсилають. — Благодатньому сонцю по правдї сьвітить не зволяють. Від раннього раня до самого вечера гріти-б йому їх товстенькі хребти, а долїшну прогалину хіба мимоходом в полудень.

Кривда долїшній сїромі.

Вона гарує-працює більш спромоги своїх слабих сил тай признаки не слїдно. Тьмою-мраками оповита коротає у неволї свій короткий вік, і сонцю не спроможно розігнати ті мраки, розкувати кайдани, нагріти студену країну.

А вони вилежують ся собі — ті безжурні гори, вигрівають свої пикаті, набрескілі лиця, висипляють ся до схочу, а проснавшись, числять зорі гей золоті сороківцї...

. . . . . .

Ех! щоб не тії гори не тії верхи, не мозолили-б ріки віками їх підмиваючи, не мутили-б ся їхнїми трупами, а чистенькі, веселі у море плили-б і сонячні проміння мали-б у себе на купелях від раня до вечера! . . . . . .

II.

Верба.

На широкій млаковинї виросла верба.

Єї нїхто не плекав, не доглядав, — сама вона виросла. —

І старенька вже вона собі. Самою опоною тільки держить ся, бо в серединї дуплава, зовсїм дуплава. Де вона-ж таки не подаєть ся. Що року виростають з єї кучерявої голови нові віти.

Збиточний вітер знущаєть ся над нею; без впину хилить єї гиля до самого долу. Невдячна пташина вигріваєть ся о єї дуплах і обкидує єї за тее грязею. Забагливі людцї деруть з неї кору собі на іграшку, немилосердно деруть... Хто хоче знущаєть ся над нею.

Другі дерева споглядають з глумом на неї з плодовитих горбів. — А єї проте байдуже. Вона з нїким не перечить ся, нїкому не супротивить ся, — нишком заплаче тай тільки. Побачить чию-небудь кривду-горе, то ще дужче плаче. Така вже у неї чудна вдача!

Вона знає, що плачем не добуде собі лучшої долї, — як не добула єї безталанна Україна, — та все таки залюбки плаче...

Дивна собі тая верба! Неправда-ж, дивна?...

III.

Сумно одинокому.

Сумно одинокому сонцю у безкраїх облаках. — Що тільки навернеть ся ід котрій зіронцї, так сейчас вона тахне, гасне, счезає з перед його горячого лиця. Що тільки надлетить в полумях горячки ід тьменній ночі і в обіймах приголубить єї хоче, утїкає вона яркою блискавкою, не глянувши йому навіть в лице. І з досади плаче палке, гордовите сонце ранною росою...

Ні з ким йому погуторити, нї з ким в парі погуляти...

Сумно йому одинокому...

Наука, штука і лїтература.

Лїтературно - науковий Вістник. Книжка XII. за грудень 1898 р. Зміст: *Хоча-б була постаті дожала!* Етюд з сїльского житя Олександра Кониського. — *З поезий засудженого на смерть* (VI — XVII) Олександра Козловского. — *Для брата,* оповідане Богдана Лепкого. — *На печи,* українська патріотична дума В. Сивенького. — *Землякам,* поезия Бориса Грінченка. — *Перші проби.* Дві цегли, нарис Конст. Сроковського. — *На селї.* Повість М. Школиченка (докінчене). — *Ліспет,* новеля Реднярда Кіплїнґа. — *З новель Людвика Якобовского:* 1. І. Сотона засьміяв ся. 2. Парфума. — *Американьский претендент,* повість Марк-Твайна (докінчене.) — *Столїтє обновленої українсько-руської лїтератури,* вітчит проф. д-ра Олекс. Колесси на Науковій Академії дня 1. падолиста 1898 р. — *Із чужих лїтератур.* Генрик Ібзен, его тип і твори, статя Юрія Кміта (з портретом Ібзена). — *З російської України,* Спектатора. — *Хроніка і бібліоґрафія.*

Історія України-Руси. Написав М. Грушевский. Том I. До початку XI. віка. У Львові, 1898. Сторін 496, великої 8-ки, цїна 2 зр. (4 франки). (Появила ся яко том збірника історично-фільозофічної секциї Наукового Товариства імени Шевченка).

Том сей починає ся від часів передісторичних оглядом земель, занятих тепер українсько-рускою людностию в Европі, і їх передславяньскої кольонїзациї. Автор виходить справедливо з того погляду, що в часи передісторичні інтересує нас не тілько наш нарід, але і наша теперішна територия і єї давнїйша кольонїзация, котра не могла остати без впливу на культуру нашого народу. Пишучи історию тих давних часів, автор користуєсь також здобутками археольоґії, антропольоґії та порівнуючого язикознавства. Про напрям своєї працї пише автор: „Головний зміст історії кождого народа становить его культурний розвій і тїсно сполучений з ним — економічний, що становить ґрунт всякої культурної еволюциї і незвичайно на неї впливає. Зверхня, полїтична история має більш формальний характер і набирає більшого значіня там, де прибирає суспільний, социяльний характер, але свого впливу на економічну і культурну еволюцию не тратить, можна сказати, нїколи. Тим то полїтична история не стратила прав на увагу і після того, як остатними часами в історичній науцї головна вага перенесена на социяльне, економічне і культурне житє народа."

Що-до методи своєї працї пише автор у вступнім слові: „Я з початку мав замір дати книжку більш популярну, приступну для як найширших кругів нашої суспільности. Приглянувшись близше, я перемінив намір: в сучаснім станї нашої науки менї здав ся далеко потрібнїйшим строго науковий курс, що міг би вводити в науку і знайомити з сучасним станом питань нашої історії; се і мав я на оцї. Але при тім менї хотїло ся зробити свою працю, не ухиляючи єї науковости, скілько можна приступною і для ширшої публики: длятого все специяльнїйше виносив я в нотки, а їх подав у кінци, зіставивши під текстом тілько чисто інструктивні поясненя; рівно-ж на конець виніс я специяльне обговоренє двох справ: нашої найдавнїйшої лїтописи і норманьскої теориї початку Руси".

На кінци вступного слова читаємо: „Менї мило, що вихід сеї книги припадає на столїтє нашого національного відродженя; нехай она буде ему привітом. Невеселий вправдї образ переважно дає нам наша история, сумнїйший може часом нїж иньші; але суспільність, що має віру в себе, мусить мати і відвагу глянути на неприкрашену правду свого минулого, щоби зачерпнути в нїй не зневіру, а силу. Увісте істину, а істина свободить ви! Сю девізу дїячів нашого національного відродженя можемо повторити і по пятьдесятьох лїтах, додавши тілько „волю і працю", як неминучих спутників знаня в походї до забезпеченя лїпшої будучности свому народови".

Памятайте на
„НАРОДНИЙ ДІМ"
в Чернівцях.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Ціна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Літопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом **і найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плани і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблення меньшої вартости, котрих рішучо не треба приймати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина! Штука терпеливости і забава товариска з якорем. — Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТЇНТИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

з ілюстрациями

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр.

а з пересилкою почтовою 18 кр.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 шіоля часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

в Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

в Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано; особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальви приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальви відходить:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґурагумори, Вами, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7·25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вам , Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·15 рано; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міші. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Сєкерского.

Ч. 148. Чернівції, неділя дня 13. (25.) грудня 1898 р. Ричник XIV.

БУКОВИНА

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і неділю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

Передплата на „Буковину" 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Ситуация на Угорщині.

На засіданю сойму угорского з дня 22. с. м. вела ся дискусия над вибором президента. Пос. Барта обговорював причини ізза яких уступив Сіляґій. По его гадці не хотїв Сіляґій своєю особою покривати дїяльність партиї лїберальної, дїяльности, *що не годить ся* з законами конституцийної держави. Далї критикував бесїдник Кольомана Тісу: за кождим разом, коли Барта висказав слово „Тіса," давав ся чути на лївици гамір, ба навіть слово: Проч з ним! Відтак промовляло ще богато послів, стаючи то в обороні lex Tisza, то знова ганили батька того *закона* послїдними словами. Отже щоби положити конець безхосенним лайкам, предложив президент сойму по лїтам, посол Мадараш, щоби замкнути *засїдане, а заразом*, щоби сойм ухвалив ізза сьвят не відбувати засїдань сойму в суботу, недїлю і в понедїлок. Серед криків домагала ся опозиция, щоби також *в пятницю і вівторок* не було засїдань, жадаючи до того поіменного голосованя; крім того домагала ся опозиция, щоби сейчас замкнено засїдане. На підставі обовязуючих приписів реґуляміну замкнув тимчасовий президент Мадараш засїдане, відкладаючи при тім голосоване над внесенем лївиції на суботу, се-б то на вчера. Також відложено заповіджену інтерпеляцию пос. Піхлера в справі Румунів і д-ра Люеґера.

Бувший президент палати послів Сіляґій оголосив отвертий лист до своїх виборцїв, де наводить причини що спонукали его до виступленя з партиї лїберальної. В листї стоїть, що безпосередною причиною виступленя его з партиї *лїберальної* є lex Tisza. Она то була причиною заїлої борби, що вчинила ся, а яку можна було передвидїти. Сіляґій поборює суворо, що lex Tisza узнано *яко справу одного* сторонництва. Пiсля него стало оно товчком [illegible] завзятої борби і нїхто не може наразї сказати, чи і на якім місци можна буде опинитись. Особливо не було на місци в теперішній порі висувати на порядок дневний так небезпечний проект. Сіляґій не може згодити ся на то, щоб партия лїберальна приймала на будуче відвічальність за всї розпорядженя правительства, що переступають границю приписаного круга дїланя. Відвічальність правительства має бути не подїльною для него, посли мають свої права і обовязки удержувати в ненарушимости. То, що стало ся, мож було передвидїти, поступоване правительства і судівництва в справах виборчих викликало огірчене опозициї, що виступило тепер в парляменті в формі обструкциї і знищило его повагу і дїяльність. Не мало причинили ся до того трудности заключеня угоди з Австриєю. Коли би більшість схотїла де-що *пожертвувати*, то могла би ще вистелити ся дорога до порозуміня з опозициєю, що стоїть на ґрунтї законних устав. Наконець критикує Сіляґій *теперішну полїтику* партиї, що зовсїм не веде до розвязаня прикрої ситуациї. Коли Банфі не надає ся до того, то най хто иньший направить майже безвихідне положене.

Ґр. Микола Естергази, провідник сторонництва людового, що перепав при послїдних виборах до сойму, написав отвертий лист до президиї клюбу людового палати деп., де остро критикує обструкцию. Ґр. Естергази остерігає, що дальша обструкция може наразити на безвихідне *положене становище* Австро-Угорщини і може ввести елементи радикальні і социяльні до полїтичної проґрами. По думці ґр. Естергазого повинно людове сторонництво старати ся всїма силами, щоби заключено австрийско-угорску угоду. Сторвництво людове повинно було приноровити відповідну тактику і доложити змагань, щоби уможливити переведене тої справи. На жаль то не сповнило ся. Але тепер вже мабуть за пізно направити то занедбане. Далї каже ґр. Естергази: Сторонництво людове, тому, що поступає згідно з партиями, що ведуть обструкцию, спадає тим самим з висоти засад консервативних, підчас коли радикалїзм в ній бере верх.

Лїберальні круги перечать рішучо поголосцї, що ходить поміж сферами опозицийними, себ то би опозиция мала запевнене, що кандидатура деп. Перчеля на президента палати деп. буде цофнена, а президентом стане иньший член парляменту, що має довіре в *опозициї*, але *під услівем*, що опозиция прихилить ся до того, щоби залагоджено провізорию буджетову до дня 1. січня слїдуючого року.

Монольоґ мужика.

V.

(Конець.)

Надоньку — заголошу — то вже і ради нема на нашу хлопску біду — на нашу нужду?" „Говоріть сусїдо! рада є, — та бачте рада радою — а біда бідою. До ради тра ще робити після ради. Сороку легко злапати за хвіст — *якби наставила*"... „Та яка-ж" батьку рада? кождий кличе: дай! і дай! а нїхто — не крикне: — на! нїхто не дає!"

„Воно бо сусїдо *не легка рада*, бо ради є всїлякі, а Бог там знає, котра лїпша, — а час покаже, котра потребнійша, — а заки що, то можна і загинути. Бачте, через пораду другів, пси заяця з'їли... Жалуєтесь на: *дай! і дай! От скажу вам: не дай! і не дай! де, й но мож: не дай!* Забрали вам колїї ваші доходи — зарібки, — се не крадїж! а такой проті закона *Божого, бо любов вчить дїлитись з добра* спільного і з власного з наглим братом, так робили сьвяті християни; — нинї з сьвятости попустить — а *не попустить з спійманого* добра! клин клином вибивають! Робіть ви так само!"

„Та як — що-ж вдїє голота?" „Що вдїє? не давайте на собі заробляти, коли не маєте заробку від них!" „Та-ж нїчого не маємо, на що їм нашої вже нужди!" „Нужда гоʼve богацтво, без неї круто ему! Нужда богатша за саме богацтво, бо велика еї сила і богато вдїяти може!" „І що-ж вдїємо мужики голодні?" „Як то що? Не їдьте колїями — а ходіть пішки; — не пийте нї горівки нї пива нї меду нї вина нї жадної річи, котра не виробляє ся мужиками з хлопского добра, не купуйте нї кави нї цукру нї гербати нї булки нї хлїба нї крамщини жадної — а обходіть ся в кождій потребі своїм тільки своїм — а вже злапаєте біду за чуприну; знайдете заробітки один в другого, а всї задля себе не задля других — тодї побачите з відки йде біда до вас, і як дальше братись до неї!"

„От, вигадали батечку — а що-ж бідний хлоп випе, та всякий нарід щось пе — а хлописько — брагу! та-ж і хлїбця сухого або зимну бараболю непроковтнеш без гіркої, таке мабуть здавна, як відмінити?" „На що відміняти — сердив ся старий — а дивіть не пю та упю". А може через те знемагаєте на очі — додав несьміло". — „Говори! брага недавна, а перед брагою хиба — були слїпі люди, — або-ж похмільне дає котячі очи — га? може і ви колись загулялись — пригадайте собі!" — Правда призваю ся — зачемеричив ся було часом, — гарно видїв: сьвіт як банька — люди як мухи! Най лихо бере брагу, але як обійтись без крамщини. вона і усьміхнув ся [illegible] — і що-ж з ради, коли не міркуєте! Пийте і вино, коли буде з мужицкої ниви і з мужицкого виноградника, так не дасьте гроша в чужі руки! анї — пийте воду — вона дешева! Таке і одежа наша: хоть доросша, то у нас таньше за те, що наша, що довше ходить, що не перейде гріш бідї в руки. Біда? то і *люльки не кури* і табаки не нюхай; най там ся вже жінка пожурить, щоби не ваша калитка! Лишім сі вжитки, що мають ваші заробітки, от і *палиця на біду*!" „Се хиба хлопський штрайк, а воно-ж можна таке не буде клопоту?"

„За що? Такий хлопский штрайк — тягнув старовина — навчить премудрих та богатих любови Божої до людий — а ви станете мужиками, людьми!"

Мужицка драма.

Оповідане з україньского побуту

Л. О. Штаммера.

(Дальше).

Не ріжнородні занятя селянина, але як до них навикне і привяже ся, то вони виповняють его жите; Герасим не чув потягу до тих занять і перше, а тепер вони ему зовсїм остогидли. Не раз приходило ему в голову, що він на дурно вибив ся зі своеї попередної бороги; не слїд ему було женити ся і переміняти завод на господарство. Чи то ему, з его буйною головою і з молодецким огнем було треба впрягати ся в мужицкий хомут і помирити ся з одностайною сїрою долею. Правда, другі парубки не меньше его бурлачать в парубоцкий час, але, коли раз оженять ся, то стають порядними господарями... Але за то другі, навіть коли роблять на заводї, то не відривають ся від своїх родин, не відвикають від господарства. Герасим видно за довго жив в бурлацкій атмосфері завода. Коли Каленик здав ему цїле господарство, то ему з початку подобала ся роля самостійного господаря, але потім видавало ся ему страшним то житя так з дня на день, рахувати ся з кождою копійчиною, бояти ся податків. Він не міг зрозуміти, длячого Каленик і другі мужики як боронять свого ґрунту і свого господарства, коли оно не дає більше нічо, кромі хлїба. Нераз приходило ему на гадку, що єсли би він робив на заводї, як ту на господарстві, то і заробив би більше; і жив би по людски і випити було би за що.

— Не хочу я господарити дома, — заявив раз Герасим — піду я на службу. Служив я і перше і добре менї йшло, буду служити і тепер.

— Най і так! — згодив ся Каленик. — Все лучше, — думав він собі — як Герасим хоть службою займе ся. Господарство від того скорше виграє, як програє. А до того тепер зима; з господарством баби якось упорають ся і самі, а на весну може Бог дасть, і переміпить ся та „причина". Так роздумував Каленик ідучи разом з Герасимом на завод просити місця. На поденну роботу Каленик не хотїв шукати зятя, бо в тім случаю Герасима нїчо не вязало; він міг день робити, а три днї пити. Спасибі адміністраторови, удало ся Герасимови дістати ся в „дежурні". Роботи тут майже нїякої, але той обовязок вимагає точности, а головно привязує і держить чоловіка з пів доби на привязи. Каленику лиш того і треба було.

VII.

Була сильна заверуха. Заметїль, як розіграла ся ще зраня, так і доси не меньшала. Сніг крутив ся, веселий вітер завалював дороги, творив засипи. Вітер жалібно вив і немов сердячи ся, кидав цїлі плати снїгу в ріжні сторони.

Того самого вечера, *покінчивши* свої службові обовязки, ішов Каленик до дому „на кутю" Дорога була ему добре звістна, так що хоть лїпило ему снїгом очи, то він надїяв ся дійти до дому. Йшов поволи, бродячи по пояс в снїгу, Вітер дув ему просто в лице залїпляючи очи мокрими платами. Він, що хвилї обертав ся, що-б перевести дух, бо від вітру і віддихати годї було. Дорога примучила его так, що він ледви рухав ногами. — Чи не збив ся я з дороги? — мелькнуло ему в голові, коли по тригодинній дорозї, село ще не показувало ся Він став, поглядїв уважно на всї сторони, але розібрати що небудь було тяжко; лиш і видно що мелькотить і кружить густий снїг. Потягнув Каленик на силу носом два рази воздух, з боку димом пахло і він пішов в тім напрямі, ледви волочачи ноги. Показало ся, що він збив ся трохи з дороги і збочив на яких дві верстві. Наконець показалось сьвітло. Каленик йшов, не оглядаючи ся. В его уяві рисувалась вже тепло напалена хата, кутя і т. д. Він сейчас скине з себе все і *влїзе на* піч. Ужив вже остатків *сил*, щоб дійти як найскорше до своеї хати. На десять може кроків від своеї хати він пристанув, бо замітив, що щось чорніє ся в снїгу. Підіймає Каленик, глядить, — свита. „Здаеть ся, *як би моя*", — сказав до собе, дивуючись і увійшов в хату.

Параска порала ся по хатї і сердито ворчала щось собі під носом. Гапка плакала.

— Де Герасим? — спитав Каленик.

„Спасибіг! Спасибіг батьку! вклонив ся і побіг урадований до дому; вже знаю звідки взяла ся біда, і куда забиратись до неї.

Бачте, яка то ленська голова наш Дмитраш, — всьо — всьо вам розбере, — а говорить — то вже мов читає з самого письма! А що може не вгадав? Ге! Ге! мені камень жорновий здіймив з серця; коби то всї мужики про те знали, — може-б і біді на дух скрутили роги — ось, як би наш злїсний завзятущому цапови.

А вам може не до вподоби ся рада? Шукайте лїпшої! Шукайте собі другого Дмитраша!

Марко Мурава.

Письмо з Київа.

Про аферу на київскім університетї одержуємо дальше письмо: „Куна кацапів студентів, що були витручені студентами зі зборів 17-го грудня за свою велику прихильність до Муравева, побачивши себе зовсїм здискредитованими в очах товаришів і не бачучи себе в силах перемогти противників власними силами, наважили, очевидячки звернути на їх увагу уряду. В тій цїли вони 19. грудня в силї 100 душ зібравшись перед дверми інспекциї університету, почали сьпівати в якомусь дикому естазї російский гимн „Боже Царя храни!“ На се їм студентство, що стало збігатись, придивляло ся невиданому диву, а відтак стало відповідати свистом. Тодї кацапи, щоби примусити окружаючих відноситись до гимну з повагою, закричали — „Шапки долой!“ А коли один не скинув свого картуза, — од гурту сьпіваків віддїливсь якийсь завзятець і збив йому сам картуз з голови. Сей остатний, як потім виявилось — Поляк, незабаривсь відповісти напастнику і вдарив його в лице, бійка на сїм і счинилась. Сей гармідер і спів з одного і свист з другого боку, протяглись ще якийсь час. По троху втихли завдяки пізній обідній порі. На завтра (то є 20. с. м. — прим. Ред.) сподївають ся великої загальної збірки, на котрій мають бути обговорені університетські події сїх остатнїх днїв.

Після манїфестациї Росиян зібрав ся на другий день 20. (8.) грудня великий студентский сход, що мав би дати безпристрастний осуд товаришам, що перешкодили і висьміяли москвофілів; але о спокійній дискусиї годї було й думати. Промови були пересяклі ненавистию до товаришів-реакціонерів, а се приривнідчас промови. То дало почути, що громада студентів в числї до 200 душ схопили ся з місць і стискаючи кулаки як один чоловік загукали: „Вон падлюки шпигуни“. Муравевцї, зрозумівши свою небезпечність забрали ся з авдіториї. Після сего постановила громада однодушно не визнавати Муравевців своїми товаришами-колеґами і на завсїгди уважати їх за падлюк. Відтак вийшли товариші з авдіториї і рушили разом коритарами сьпіваючи „революцийні“ пісні, між иньшими „Ще не вмерла Україна“. Голосні сьпіви змусили ректора університету вийти на коритар. Ректор став вмавляти в студентів, щоби залишили манїфестацию. На то відповіли єму докором, що він Муравевцям не казав занехати сьпівати „гимн“, а їм заказує. Ректор став оправдувати ся, говорячи, що єго не було тодї в університетї як Муравевцї сьпівали. Відтак стали студенти кликати інспектора яко прихильника вчорашньої манїфестациї, але той десь зник. З другою годиною в полудне розійшлась громада домів.

На другий день оголосила інспекция закінчене професорских викладів і зачинене університету по поводу різдвяних сьвят, бажаючи при тім не допустити студентів до дальших розрухів.

Київ дня 20. (8.) грудня 1898.

В. Комаренко.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 24-го грудня 1898.

Іменованя при судівництві. Ад'юнктами судовими іменовані авскультанти: Ремус Сбера до Серету, Йоахим Чюнтуляк для Серету, др. Константин Ончюл для Дорни і Константин Телїман для Станівцїв.

В „Рускій Касї“ наступить від першого сїчня 1899 року зміна годин урядових. Именно місто дотеперішних годин урядових 8—12 рано, 2—6 пополудни, буде Каса отворена від години 8 рано до 3 пополудни. О тім повідомляємо інтересованих і просимо до сего застосоватись.

Помножене посад в податкових урядах. В наслїдок заведеня нових податків особистих збільшив ся круг дїланя в податкових урядах, а в слїд за тим мінїстерство скарбу помножило етат податкових ад'юнктів XI. кляси ранґи о 109 посад, а число ад'юнктів для практикантів о 85. Ся обставина, як також переведена реґуляция плат державних урядників, отвирає для молодих людий без академічних студий дуже користні вигляди. До принятя до тої галузи служби вимагає ся укінчений 17-тий рік житя, сьвідоцтво з добрим поступом IV. кляси середних шкіл, а також фізичне уздібнене до бюрової ...

Bukowinaer Nachrichten пишуть, що наш сойм відбуде лиш одно засїдане. Вість та видає ся нам неправдоподібна.

Зі скарбової дирекциї. Адюнкт податковий Павло Лїбенвайн іменований официялом, старший стражник сторожі скарбової Еміль Зіґель ад'юнктом податковим при дирекциї скарбовій в Чернівцях.

Загальні збори тов. „Bukowinaer Mittelschule“ відбули ся в суботу.

Зі сфер нотарияльних. Кандидат нотарияльний др. Павло Бераш в Сторожинцях іменований нотарем в Селетинї.

Жена ґр. Тун сильно занедужала. Послїдні телеґрами говорять про можливість катастрофи.

З україньско-рускої ниви. У Львові почнеть небавом друкувати IV. том Шевченкового „Кобзаря“. Сей том обіймати ме Шевченкові листи, котрих О. Кониський зібрав уже більш 170. Є надїя добути ще кілька доси неоголошених листів нашого поета. — Борзеньске повітове земство в Росиї ухвалило подати петицию, щоби в народних школах на Українї була заведена — яко шкільна — мова україньска. — В Петербурзї — урядових сферах розбирають статут приватного товариства для видання дешевих книжок україньскою мовою для україньского народу. — В Київі подано на затверджене урядом статут Товариства імени Михайла Максимовича „любителей малорусского слова“. Незабавом російска Академія Наук має оголосити до загальної відомости „правила о присужденіи преміи Н. И. Костомарова“ за найкрасший україньский словар.

Страшний злочин. Зі Станиславова пишуть: В ночи з недїлї на понедїлок в спізненій порі вертав професор тамошної ґімназиї Левицкий з женою з касина до дому. Нараз доніс ся до їх уший зойк і приглушене прошене о поміч. Голос той завів їх до кирницї. В кирници був якийсь чоловік і кликав з розпукою о ратунок. Проф. Левицкий в сейчас побудив жовнїрів, мешкаючих в сусїднім домі і жертвував високу нагороду за добуте чоловіка з кирницї, однако жовнїри не мали на то відваги. Проф. Левицкий післав зараз по сторожу огневу. Прийшло двох стражників, але на диво й ті не мали відваги спустити ся до кирницї і ратувати погибаючого чоловіка. Тодї проф. Левицкий спустив ведро потапаючому і кликав до него, аби вчепив ся єго. однако нещастний, обезсилений, мусїв стратити сьвідомість і вже не чув візваня. Вкінци прибула полїция і добула топільника, але вже без житя. Всякі заходи, аби привести єго до житя, показала ся безуспішними. Міский лїкар сконстатував смерть. Заряджене зараз слїдство викрило, що утоплений був у комінярского майстра Гаммера помічником, має коло 30 лїт і називав ся Ламиковский. Дальше викрито, що Ламиковский був згаданої ночи в товаристві

— А біс єго знає! — відозвала ся Параска. — Як пішов вчера, так і до сеї пори єго не виділи. Вже і з завода два рази по него приходили.

Каленик глянув на дочку і вздохнув тяжко.

— А то чия свита? — спитав він, обтрясаючи найдену свиту зі снїгу.

— Свита? — спитала Гапка і кинулась до Каленика.

Взяла свиту з єго рук і оглянула єї зі всїх боків.

— Та то твоя свита! Де-ж ти єї найшов?

— На своїм місци, — вздохнув Каленик, — в снїгу!

— Біжи скорше, Гапка, може там найдеш...

— Нїчого я там не найду, гроші — не свита, Каленик глянув на дочку, потім знов на матїр. Він вже догадував ся що Герасим заподїяв вже щось нового і бояв ся навіть далї питати.

— Що з ним робити? — ворчала Параска — кара Божа, тай тілько.

— Та скажи, стара, — не видержав вкінци Каленик — що тут у вас робить ся.

— Що робить ся? Нїчого не робить ся. Прийшов до дому, нас не було в хатї, він зібрав всьо.

— Що?

— Та всьо зібрав і поніс.

— Та то ще нїчо, але і зі скринї вибрав всьо...

Каленик нїчого не сказав, лиш опустив голову і пішов до скринї. Нелад був тут страшний. Кілько річий тут не доставало, він не міг знати; він і не шукав одежини, а гроший. Цїле лице судорожно трясло ся, руки дрожали. Пошарив в звістнім собі місци і — найшов. Всї гроші, які він тут поставив, були в цїлости. Не було лиш двох рублевих банкнотів, які поставила тут Гапка. Трудно сказати, щоби то було, если би Каленик не найшов був своїх гроший. Але хоть і гроші найшли ся, то се єго не тїшило. Він перехрестив ся, сїв і став здїймати чоботи і розвертати свої безконечні онучі,

— От тобі і празник! — ворчав він. — Люди веселять ся, а ми...

Воркотїв, воркотїв, вкінци успокоїв ся. Успокоїли ся і баби, коли побачили, що гроші є.

Кілька хвиль роздумував Каленик, чи полежати перше, а потім взяти ся за кутю, чи перше сїсти до вечері а потім вже і забрати ся на піч. А взяв би ся був з охотою до кутї, бо хоть був змучений, то таки й голоден; ну й випити хотїло ся. Хоть як тепло в хатї, а все то не то, що випити; горівка зовсїм инакше гріє.

— Та давай вже, будемо вечеряти, — сказав він на конець.

Параска вірна старим звичаям, втащила в хату великий околіт соломи, поставила на покутю. Каленик сховав ся під тим околотом, так, що єго не було видно.

— Жінко, бачиш мене? — спитав зпід околота.

— Нї, но виджу! — відозвала ся Параска та й ще плечима здвигнула, немов то дивуючись, звідки то йде той голос.

— Дай Боже, щоб дождали будучого року, щоб були живі і здорові, і щоб ти мене також не бачила — врочисто сказав Каленик і вилїз зпід околота.

Потім засїли до стола; та не вспів Каленик і взяли ся за кутю, як в хату увійшов післанець з завода.

— А що нема Герасима? — спитав він повитавши ся з хозяїном.

— Ви єго ще не найшли?

— Нї! не найшли. Тепер сьвято і на дежурство нїхто не піде. Казав адмінїстратор, що як Герасим не піде нинї на дежурство, то і місце стратить і кари десять рублїв заплатить.

У Каленика лижка станула в половинї дороги. Десять рублїв то не жарти. Хвильку подумав, потім встав.

— Давай но вбирати ся! Сам піду на варту.

— Та, хоть повечеряй перше, — говорила Параска.

— Не хочу, нехай єму всячина!

— Я піду, тату — вирвалась Гапка.

— Нї! жінок там не приймають, — сказав післанець,

— Та як ти старий, нїчого не ївши...

— Положи там що небудь в торбу, вже там з'їм — сумно відповів Каленик і знов став намотувати онучі.

Він дуже помилив ся, думаючи, що служба поправить Герасима. Попавши в завод, він опинив ся з знакомім єму окруженю, серед занять, до котрих привик. Як би він попав був тут ще до того часу, як з ним приключила ся причина, він може бути і лишив би ся був порядним чоловіком; хоть і погуляв би з приятелями на забаві, то більшу часть зарібку приніс би був до дому. Блїдий, худий, обшарпаний, він мало тепер пригадував колишнього першого парубка в селї — Гераська. Характер єго також змінив ся; він мовчки сповняв свої обовязки і сторонив від своїх попередних товаришів. Часто, сидячи де небудь в кутї, він глядїв вкруг, своїми почервонїлими, мутними очима, а сухі, єго синяві, попукані губи немов шептали: „Лиш капельку би, лиш понюхати...“

Г. Бяновічі, Чернівці ул. Головна ч. 4. **Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвята і новий рік.**

якихсь трех молодих людий і одної дївчини, що они всї весело забавляли ся і що він був сильно пяний. З того зродило ся підозріне, що тут має ся дїло зі злочином, тим більше, що криниця, в котрій Ламиковский утопив ся, лежить між двома домами і в значнім віддаленю від улиці. Спершу не можна було вислїдити товаришів забави Ламиковского і аж вчера удало ся полїциї віднайти їх. Суть ними товариші коминярскі Габасевич, Гавалюк і Руберт. Они всї заняті у коминярского майстра Твардовского. Габасевич, як показує ся, мав злість до небіщика. Не був ще визволений, а Ламиковский мав з ним згірдно поводити ся. Згаданої ночи бачила їх всїх чотирох одна гарфіністка, як виходили около 12-ої години з одного шинку. В годину пізнїйше, отже більше меньше в часї, коли допущено ся злочину, видїла одна дївчина, що вертала ул. Собіского, як два мужчини тягнули пяного Ламиковского в напрямі реальности Вайнґартена, то є там, де допущено ся злочину. Всї три увязнені коминарі старають ся виказати, що були того вечера в театрі і перед 11-ою годиною спали вже дома. Однако ті зізнаня показують ся ложними супротив того, що — як рішучо каже гарфіністка — знає дуже добре Габасевича, а друга дївчина пізнає в Габасевичу одного з тих, що около 1-ої години в ночи тягнули Ламиковского улицею. — Против стражників, що відмовили помочи жиючому ще Ламиковскому і лишили его в криници, зарядив бурмістр слїдство. — В містї викликав той поганий злочин загальне обурене.

Нинї в суботу отворене нової читальнї в Мігові.

Ґраф Лев Н. Толстой, сьвітославний писатель російский, написав новий роман із сучасного російского житя п. заг. „Воскресеніе". Є то по романах „Війна і мир" та „Анна Каренина" найобширнїйший твір Л. Н. Толстого. Друкуватись він буде в 1899 роцї в петербурґскій „Нїві."

Черновецкий маґістрат славний собі! Недавно тому розписав маґістрат черновецкий розправу офертову на доставу друксортів і залагоджуваня всяких робіт друкарских для маґістрату. До розправи станули три друкарнї: Чопп, друкарня Czernowitzer Buchdruckerei Gesellschaft і друкарня „Рускої Ради". Найкористнїйша оферта була „Рускої Ради", але роботу дістав таки Чопп. Длячого-ж так стало ся, то пояснюють Buk. Nachrichten тим, що дотичний референт показав оферти Чоппови, а Чопп вніс додаткову оферту, таку, як „Руска Рада" з тою ріжницею, що дав опусту 15% місто 8% Рускої Ради. І маґістрат приняв оферту Чоппа мимо того, що в условях сеї розправи офертової додаткові оферти були виключені. Таке поступоване маґістратского референта виглядає по просту на кпини з цїлого друкарства, бо видно, що розписує ся конкурс вже з тим пляном з гори, щоб роботу дати Чоппови. Повинен отже в ту справу вглянути бар. Кохановский, а если нї то варта еї піднести в інтерпеляциї в радї міскій.

В справі прецесу Драйфуса телеґрафують сензацийну вість, що міністер війни Фрайсіне згодив ся на видане трибуналови касацийному тайних актів процесу Драйфуса під услівем, що адвокат Драйфуса Морнар дасть відповідну запоруку що-до стислої дискреции в тій справі. Морнар заявив готовість дати запоруку і наслїдок того дістане трибунал касацийний тайні акти.

Средство против чуми. Science Française помістило статю п. Tabanies de Grandsaignes, в котрій доказує, що тютюновий дим ділає убійчо на зарази чуми. Тисяч лїт нищила чума Европу, аж коли р. 156. францускийамбасадор, Іван Нікот, спровадив тютюн з Бразилії, так пересяк его димом воздух, що всї бакцилї чуми погинули. Виравдї в Індиях, де чума чинить найбільші спустошеня, палять також тютюн, але він має меньше нікотини, то і чумі не може зашкодити. — Нема то вже над наш тютюн, він не лишень нищить чуму, але й кишеню і здорове.

Біда циклїстам! В Франциї завязало ся недавно товариство „вельофобів", що поставило собі за цїль не уступати ся з дороги циклїстам. „Най они собі дзвонять, свищуть, трублять — говорять члени того товариства, а ми їм не уступимо ся, а если на кого з нас найдуть, то кулак і палиця їх певно не мине".

В справі каменицї наукового товариства імени Шевченка подає „Літ.-наук. Вістник" такі близші дані: На засїданю видїлу Товариства дня 4 го н. ст. мая с. р. вибрано комітет для справи купна каменицї, а на засїданю дня 5-го липня видїл вибрав відпоручників, котрі мали занятись купном каменицї; евентуально камениць ч. 26 і 28 при улици Чарнецкого. Вкінци на засїданю дня 30-го серпня видїл, вислухавши справоздане комітету, ухвалив закупити згадані каменицї (Вайди) при улици Чарнецкого за 120.000 зр.; з того готївкою дати 41.096 зр., а на 1-го марта 1899 року 10.000 зр. На тім же засїданю вибрано комісию, котра мала застановитись над перенесенем друкарнї і бібліотеки Товариства до того дому. — Істория купна того дому така: Сего року (в лютім) один Українець в Росиї (поки-що свого імени він не дав до публичної відомости і скромність его була причиною, що Товариство навіть не могло в своїм часї оголосити сеї жертви) передав з свого майна Науковому Товариству ім. Шевченка капітал 40.000 зр., поручаючи Товариству купити за сї гроші каменицю. Капітал сей вложений тепер в доми при ул. Чарнецкого ч. 26 і 38, куплені Товариством 31-го серпня с. р., має становити специяльний фонд під управою Товариства. Метою его є сформоване україньско-руского унїверситета, дорогою-ж до того має служити в першій лінїї запомог і стипендий людям, що вже заявили свої здібности до наукової роботи, для приготовленя до професур. Сї запомоги роздавати-ме Товариство за згодою і затвердженем леґатора, що зістаєть ся доживотним куратором сего фонда.

Відважні жиди. Перед тижднем напала коло Мокотова під Варшавою шайка опришків на жидів їдучих на торг „балаґулою." Жиди, збиті в купу як оселедцї, дрімали по дорозї, і не снилось їм, як нараз вздержано конї і розлягли ся крики: „Давай гроші, бо виріжемо всїх." І дійсно один опришок встромив ніж на потемки в збиту масу і зранив Шулима Вертмана. Жидівки зачали зі страху кричати і млїти, а тимчасом жидки задумали боронитись. Удаючи, що витягають з „балаґули" товари, щоб їх віддати опришкам, повитягали дручки і нуж опришків окладати. Неприготовані на таку відповідь, розбіглись на всї сторони, а „балаґула" поїхала спокійно в дальшу дорогу.

Замах на зелїзничий поїзд. В Опаві на Шлеску викликав велику сензацию намірений замах на зелїзничий поїзд, котрим повертав новий президент краю ґр. Тун-Гогенштайн з візити у кардинала Коппа в Вроцлаві. Коли поїзд наближав ся до стациї, спостеріг зворотничий, що шини закидані кількома дубовими порогами і старим зелїзом так високо, що поїз мусїв би вискочити з шин. На щасте перешкоду усунено завчасу і до катастрофи не прийшло. Лише як зворотничий усував ту перешкоду, хтось ударив его каменем в голову. Полїция глядить за виновниками.

Знищене убійчого оружия Люкенього. В Женеві відбуде ся вскорі в присутности урядників австроугорского посольства торжественне знищене пильника, котрим Люкенї убив бл. п. Цїсареву, та знарядів ужитих лїкарем в готели Бо-Ріваж для сконстатованя смерти. Дїє ся то звичайно зі всїми убійчими оружиями, ужитими против пануючих, а то з подвійної причини. Головно тому, що хочби їх і добре укрито, все таки може лучити ся, що колись виставлено би їх на публичний вид для вдоволеня загальної цїкавости. Також є повіре з XV-го століття, що істноване знарядів, які послужили до убійства монархів, може бути грізним для їх наслїдників. Аж до часу замаху на іспаньску королеву Ізабелю в 1852 р., всї такі оружия нищено в той спосіб, що деревляні части палено а металеві розбивано. Однако штилет ужитий Моріном на іспаньску монархиню був такий твердий, що опер ся всїм пробам знищеня і аж в хемічній дорозї при помочи гризучих квасів удало ся его знищити. Від того часу нищать в той спосіб всї подібні оружия, ужиті против коронованих голов. Послїдний раз знищено пістолет, з котрого стріляно перед роком до грецкого короля.

Его пекла якась особенна жажда; спокою не мав так само як перше. Що его піддержувало в тій страшній борбі, — чи жаль було ему свого добра і родини, чи стидно було ему перед чужими людьми, — він і сам не міг би сказати. Одно лиш відчував цїлим своїм єством; ему було дуже тяжко на души, невисказано тяжко. До того ще товариші сьміяли ся з него, кепкували і самі вели на покусу. Боров ся і кріпив ся Герасим, але і вкінци не видержав і зачав знов піячити піячити без міри.

Тому то і стало ся, що старий помилив ся в своїх рахунках. Сумно ішов він на завод і невеселі мисли були у него в голові.

VIII.

Наступила весна. Сніг бистро таяв. Ріки, потоки, стави широко розляли ся. Тільки і чути було про ріжні нещастя з води! забрала вона много маєтку і цїлі доми. Майже нїгде не устояли греблї під напором води, якою по береги розляли ся всї стави. Одну з перших забрала т—ску греблю. Не даром Потап мав славу знахаря. Як предсказав, так і стало ся; не успів ще лїд зовсїм розтопити ся, як старої греблї вже не було. Нїхто і не думав вперед тому запобічи. Забрало греблю одної темної ночи, так що і слїду не остало ся; витекла зі ставу і вода, і лиш один великий пласт леду лишив ся, як недоїджена в мясници паляничка, і сьвідчив, що тут був колись великий став обильний у всякого рода рибу. Під ледом, на тім місци, де перше був став, показала ся трясовиця, по котрій нї їздити, нї ходити не мож було. Завдяки сему пів села мусїло обходити ся без горівки, бо корчма і шинок були по другім боцї ставу. Дивив ся Герасим частенько на шинок, але дібрати ся там було ему годї. В лютім перестав завод йти, тай роботи там не було жадної; то-ж Герасим сидїв дома і міг до схочу любувати ся видом шинку, але піти там було годї. Та поневольна повздержливість подїлала на Герасима лїпше від всїх зашептувань і всякого дїла знахарок так, що коли піст кінчив ся і прийшов час розговіти ся, то він не чув вже особенного пориву до пития.

Стали люди в поли орати; виїхав Герасим також в поле але чужою худобою. Каленик не довіряв ще Герасимови і сказав ему просто в очи.

— Тобі, Герасиме, поле віддам: ґаздуй; лиш хлїбом ми подїлимо ся, то знай, бо нам також хлїба треба.

Герасим радо згодив ся, бо хотїв бути хозяїном свого добра. Він навіть не хотїв жити зі старими разом в хатї. Каленик також на се згодив ся і хоть будова хати була получена з великими видатками, то все таки спровадив він материялу, і по веснянних роботах взяв ся з Герасимом ставити хату. І вийшла нова хата на славу — але диво, не було вже тут того строгого порядку, що сьвідчить о зажиточности і заможности господаря; противно, видно було всюди слїди недбальства. Здавалось, що злиднї вже обсїли Калениково обійстє; виглядають з кождого кута. Але не один Герасим, як думав Каленик, був тому причиною.

Перше бувало Параска порядкує дома а Гапка ходить на поденну роботу; тепер инакше; Гапка була вже перед злогами тай мусїла ся поміняти ролями з материю.

Само господарство роздїлило ся на два, а робочої сили, нї материяльного добра до хозайства не прибуло. Кожда баба працює в своїй хатї при своїм дрібнім господарстві, а про заробітки нї одній, нї другій, анї думати. Господарство стало приходити в упадок; не доставало вже і сего і того, хоть перше всього у них було до волї. Невеликий запас топлива для обох хозайств показав ся недостаточним, а до нової соломи було ще далеко. То там, то тут став пліт зменьшати ся, счезли ріжні кавалки дерева потрібні в господарстві, а з плетеної кошницї, що стояла серед подвіря, лиш мало що ще лишило ся.

А як трафило ся, що коли Каленик прийшов до дому, то все був сумний мовчаливий, і глядячи на господарство, кивав головою і почісував ся в затилок. Ходить бувало по обійстю, а ту як ножем в серце коле. „Як біда нападе на чоловіка, то вже еї і не позбудеш ся!" І він безропотно покоряв ся своїй судьбі: на то Божа воля. Єму то всьо була дурниця; дїд з бабою, чи-ж потребують богато? Обоє вони і третої части не потребують з того, що можуть заробити; та серце болїло его за дїтий; ему хотїлось, щоб їм було добре, щоби жили в заможности, не знали біди. Хто-ж то міг передвидїти? — роздумував він. Парубок був славний, роботящий, письменний; який би з него вийшов хозяїн, як би не та „причина". По лицю старика пробігла тїнь; видно було, що будь-що-будь а Герасим був таки ще дорогий серцю Каленика.

(Дальше буде.)

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнітури.

Г. Бяновічі, Чернівці ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Ціна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанєм **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню, Утїй і задля досконалого виконаня.

Вони є загалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 пляни і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підробленя меншої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина!

Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

Друкарня товариства „Рускої Ради“

з чарівничим друкарнями, продає

СВІТЛЯ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

по 15 кр., з почтовою 18 кр.

а з пересилкою почтовою

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

засноваского в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець в Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по 50 кр. за 1 примірник „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє**; по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Ч. 149. Чернівцї, середа дня 16. (28.) грудня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях
в
середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адміністрация
і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

ВІДОЗВА.

В справі збираня складок на перебудову Руского Народного Дому в Чернівцях ми одержали від видїлу сего товариства таке письмо:

„Розпорядженем високого ц. к. краєвого правительства з дня 20-го жовтня 1898-го р. удїлено товариству Руский Народний Дім на вибудоване другого поверху на домі товариства позвіл збирати доброчинні датки в коронним краю Буковинї на час від 1-го листопада 1898 р. до 1-го мая 1899 р.

Щоби вихіснувати як слїд сей позвіл, видїл товариства рішив на засїданю дня 14-го грудня с. р. удати ся до прихильників сеї будови в поодиноких місцевостях, щоби вони порозумівши ся межи собою визначили з-поміж себе збирача і безпроволочно про се повідомили товариство на те, аби визначеному збирачеви вислати засьвідчене і інструкцию як поступати по мисли висше наведеного правительственного розпорядженя.“

Навязуючи до сего письма ми взиваємо наших патріотів в кождім селї Буковини взяти справу будови Народного Дому під свою патріотичну опіку!

Краяне! Час не спить. Два місяцї майже вже минули, від коли ми маємо позвіл збирати прилюдно гроші на Народний Дім і доси датки на сю цїль прибувають, правда, неперестанно, але не в таких розмірах, як того вимагає роспочате дїло. А се дїло, се наша всенародна справа! Будьте сьвідомі того, Краяне, що при сїй будові має показати ся, чого ми, Русини, годні. Тут має показати ся наша однодушність, наша витревалість, наша сила. Чей-же нам не прийде ся з соромом признати ся, що ми не в силї були з тристатисячного народу зібрати двацять тисяч риньских...

Тому кличемо Вас, сьвідомі Краяне, до дїла і просимо Вас в кождій рускій місцевости в кождій громадї, в кождім селї **зійти ся і завязати, хоть би з трох-чотирох людий комітет**, котрий би собі поставив за гасло приспорити на будову Руского Народного Дому як найбільше гроший в дотичній місцевости.

Дальше, зволить кождий комітет безпроволочно, *і то ще перед кінцем сего місяця грудня повідомити листовно видїл „Народного Дому“, хто з патріотів-селян кождого села схоче взяти на себе задачу бути збирачем,* — на се, щоби видїл товариства вислав комітетови належно виставлене засьвідчене і інструкцию для зібраня датків.

Ми надїємо ся, що наш голос не прогомонить бесслїдно, ми надїємо ся, що *в кождій рускій місцевости до тижня найде ся чоловік, котрий возьме на себе задачу бути збирачем в дотичній місцевости і що крім него найде ся бодай двох-трох других патріотів, котрі будуть готові підняти его в его заходах около збираня датків.*

З громади по нитцї — бідному сорочка; з Русинів по грошеви — і руский народ на Буковинї вимурує для сучасників і потомків народну твердиню!

Отже: до дїла!

Перед сесиєю соймовою.

Нинї, в середу, має відбути ся перше засїдане буковиньского сойму краєвого і тим засїданем не розпочинає ся лиш нова сесия, але також і нова каденция соймова... Нововибрані „батьки краю“ входять до салї в краєвій палатї, щоб знов через певний період часу радити над долею краю і дбати про его розвій і добробит. Многі з тих нововибраних послів вже сидїли на посольских лавках, вже мають за собою полїтичну минувшість; їх знаємо вже і догадуємо ся, чого від них сподївати ся можна, але є також між ними люди нові, котрі ще для нас таємницею, котрих слів і дїл ми ще ожидаємо, щоб оцїнити їх вартість для краю і для самого сойму.

І переходячи очима назвища всїх послів, ми більше меньше їх укладаємо в поодинокі ґрупи, глядимо, хто против кого пійде і міримо сили тих поодиноких ґруп... А ґруп тих богато... Хтось сказав, що Буковина то мала Австрия, і так під взглядом національним є. Кілько то тут народів стикає ся з собою: Русини, Волохи, Нїмцї, Поляки не числячи дрібнїйших ґруп національних.

В нинїшних часах, в часах розвою національної сьвідомости поодиноких народів пожите згідне 3 народностий на однїй териториї майже неможливе, а стає тим більше неможливійшим тодї, коли одна народність вже з природи річи є сильнїйша від другої, або коли відносини полїтичні винесуть одну партию понад другу. І у нас се бувало! Мирне пожите Русинів з Волохами ставало попросту для того не можливе, що Волохи хоть меньшість в краю, оперши ся о своє численнїйше боярство, о церкву, а також підпирані часом правительством хотїли тут на Буковинї, стати панами, зробити з Буковини „царину романьску“ а руский елемемт здушити.

Русини чистим інстинктом самооборони а також і почутєм справедливости ведені, мусїли ся взяти до оборони і хоть більшість в краю, не поставили перед собою брутальних стремлїнь до верховодства над другими народностями, а стали йти до того, щоб на Буковинї жадна національність не переважала другу.

Той погляд удержаня рівноваги між всїми народностями, мешкаючими на Буковинї, був нам ниткою Аріядни при нашім поступованю серед замотаних буковиньских відносин; того погляду ми все тримали ся, вважали его за одиноко можливий і тим самим чином стерегли ми своїх интересів, але і не стреміли до кривдженя других народностий.

І коли ми з тої точки глянемо на нововибраний сойм, то можемо сказати, що то один етап в розвою тої ідеї. Коли в попереднім соймі мали ще перевагу Волохи, то в соймі теперішнім вони вже не є більшостию; щоб нею бути, мусїли-б також шукати алїянсів, а тим самим не можуть вже стояти на шовінїстично-національнім становищи. І з того погляду сей нововибраний сойм є поступом супротив давнїйшого.

Положене Русинів в новім соймі майже не змінило ся; яко Русини вийшли: др. Смаль-Стоцкий, Єр. Пігуляк, Николай Василько і Євген Зубрицкий. Перші два то ті посли, що і перше були виключними представителями народу руского. Що-до посла Василька, то нинї про нього ще не можемо нїчо сказати. Він вийшов справдї яко „староруский“ в посли, але погляди его зовсїм відмінні від его попередників; він не романофіл, не буде йти в прислугу Волохів і що-до поглядів суспільно-полїтичних поступовійший від своїх попередників, котрі не лиш, що були в тих справах ретроґради, але таки по просту на тім не розуміли ся. Чи однак робота сего посла в соймі буде на користь народу руского, на се даних не маємо і будучність лиш покаже, чи здогади будуть правдиві чи нї. Другим таким сфінксом є фінансовий прокуратор Євген Зубрицкий. Вийшов він в посли яко Русин, але в руских кругах не буває, не одержує з ними найменьших зносин, так що его дїяльність і поведене в соймі є також на разї загадкою.

Отже як видно положене Русинів є тяжке, бо їх є лиш двох, трох, в найлїпшим разї чотирох, і они помимо вказаних ріжниць в поглядах мають заступати і боронити нарід руский, наколи от прим. Волохи, головні противники Русинів розпоряджають значним числом голосів.

Попри удержане рівноваги поміж поодинокими народностями в самім соймі, важне також удержане рівноваги у вузшій репрезентациї, у видїлї краєвім. Справдї вибори до видїлу краєвого відбувають ся куриями, але і тут національна ріжниця грає першу ролю. Видїл краєвий крім маршалка вибирає ся після народностий. Волохи дістають мандат з великої посїлости, Нїмцї з-куриї міст, Вірмени з цїлої палати, а Русинам припадає сельска курия. Але тут власне і сук! Тут якраз положене Русинів дуже тяжке, бо з куриї сельскої вийшли послами: 6 Волохів, дїдичі без національної краски Марін і делля Скаля, Василько, Зубрицкий і наші два посли. Якже-ж вони тут можуть що здїлати? В найкористнїйшім случаю голоси випали би по рівнї, а тоди рішає жереб, а єсли нї, то треба брати ся до компромісу. Як отже випаде та справа, годї передвидїти.

На одно лиш звернемо увагу. При наших нерозвинених відносинах полїтичних є ще чинники, що реґулюють хід житя публичного... І ті власне чинники повинні би призадумати ся над тим, що зробити Русинам на тім полю кривду, значить, Русинів лиш далї дразнити і нехтувати, а Русини нинї не є вже несьвідомою, нерозвиненою полїтично масою, але народом, що розуміє своє положене і знає, що єму належить ся. А чи робити кривду тому народови є користно для тих чинників, то питане, вимагаюче серіознїйшої розваги також і при сїй нагодї виборів членів видїлу краєвого.

Галицкі відносини.

(Дописъ зі Львова.)

(Сегорічні ювилеї: панщизняний і „Енеїди.“ — Величавість послїднього і еї причини. — Поведене москвофілів супротив ювилею „Енеїди.“ — Брошура Мончаловского і погляд его на українофільство. — Москвофіли — regierungsfähig. — Іменоване нового митрополита. — Руске ультрамонтаньство. — Всї народовцї в опозициї.)

Коли ми оглянемо наше сегорічне житє в Галичинї, то бачимо передовсїм два визначні і характеристичні факти: весняні ювилеї т. зв. панщизняні, і теперішні зимові, лїтературні. Весняні ювилеї були випливом полїтики т. зв. консолїдацийної, їх сьвяткували разом народовцї з москвофілами; найважнїйше панщизняне сьвято у Львові закінчило ся, як відомо дуже прикрою пригодою, т. е. побитем молодїжи за її національні ідеали. Супротив того факту старші народовцї не поступили собі так, як би від дїйсних народовців можна і треба було сподївати ся; полїтика, може й без потреби і пересьвідченя, спонукала їх пійти против молодїжи. Факт був безперечно сумний і кидав недобре сьвітло на опозицийних народовців: що найменше у них, як у старшої громади, не видко

було подібного такту, а знати було більшу уступчивість перед москвофілами, ніж перед своєю рідною молодїжию, перед своїми фактичними наслїдниками. Тепер, коли вже та весняна полїтична горячка минула ся, богато народодовців є тої самої думки, яку я отсе і висказав.

Прийшов другий ювилей, се столїтє Енеїди Котляревского. Не один, але цїлий ряд концертів майже у всїх більших містах галицкої Руси, з тисячами публики, з невиданим одушевленем у публики, сьвідчив найкрасше про великий зріст сьвідомости у галицких народовців і зовсїм затьмив панцизняні ювилеї на весні. Але заразом ті ювилеї на честь Котляревского видвигнути на верх два питаня, перше: що се за обав, що мимо полїтичної консолїдациї народовцї показали таку силу? і друге: як поступали собі москвофіли з уваги на ті ювилеї?

На перше питанє є одна відповідь і то цїлком певна, що до зросту національної сьвідомости у народовців москвофіли певно не причинили ся. Полїтична консолїдация також нї, бо в національних справах і народовцї і москвофіли лишали собі вільні руки, — а коли взагалї консолїдация мала на ті справи який вплив, то лише злий, бо затирала національні ідеали; москвофіли о се старали ся, а народовцї „Дїло“) нераз без потреби промовчували зовсїм нетактовне і навіть безличне поведенє своїх спільників. Виходить, що коли у народовців проявило ся під конець сего року з елементарною силою національне почутє, то се їх власна заслуга, заслуга їх збільшеної наукової, лїтературної і економічної роботи. На мою думку, хто би хотїв приписати тут хоч одробину заслуги т. зв. полїтичній консолїдациї, повинен добре застановити ся, чи не [illegible] він тим способом самих народовців і чи не зменьшує безпідставно їх справдїшних заслуг.

На друге питанє відповідь не меньше певна: москвофіли, перебувши щасливо панцизняні ювилеї, потім уже зовсїм безцеремонно віднеслись до ювилею Котляревского. Ще перед тим зовсїм безлично накинуло ся на „Просьвіту;“ старали ся потім ту справу троха злагодити очевидними видумками, але проте глибоко вразили народовців. Цїкавий був і є сей обав, що народовцї позволяють москвофілами дуже часто безкарно насьміхати ся зі всего, що для нас сьвяте, доки ті насьміхають ся in abstracto, сказати-б: загально; коли-ж назвуть уже конкретно народовске товариство, та ще таке, де сам Романчук є головою, а сотрудники „Дїла“ видїловими, то там уже і сим народовцям не стає терпцю і они ображують ся. Ну, але се можна оправдати, взявши на карб слабої людскої натури. — Накинувшись на „Просьвіту,“ „Галичанинъ“ опісля з нагоди статий О. Маковея в „СПб. Вѣдомостяхъ“ заговорив взагалї про рацию нашого житя і договорив ся до — Геркулесових стовпів. Із працї О. Мончаловского, надрукованої і осібною книжкою у відповідь О. Маковеєви, виходить, що они противні українофільству лише тому, що оно ослаблює відпорну силу руского народу супротив польонїзациї і латиньскої пропаґанди. Розважте ви лише, що се говорить ся в пору, коли всї народовцї дбають про те, щоби нї змосковщити ся, нї спольщити ся, і не лише самі борять ся против польонїзациї і латиньскої пропаґанди, але навіть злучили ся з москвофілами на полїтичнім поли для успішнїйшої борби із згаданим лихом. Очевидна річ, що сей москвофільский доказ потреби борби з українофільством — звичайна бляґа і більше нїчого. Але при тій нагодї змішав О. Мончаловский наші ідеали з болотом і се був такий привіт від него і его товаришів на ювилей Котляревского. Мало того, общество ім. Качковского видало книжочку нїби-то про фонетичну правопись, а радше знов на те, щоб висьміяти ідіотичним способом то все, чим ми дорожимо. На довершенє сеї москвофільскої „ювилейної“ лїтератури „Галичанинъ“ в передодень сьвята у Львові наговорив знову цїлу масу дешевих фраз, повних нерозуму, нежичливости і нетактовности так з уваги на своїх спільників народовців, що сьвяткували дороге їм сьвято, як і з уваги на саме значінє сьвята, котре поважні р о с и й с к і інституциї, як петербурска Академія, привитали щиро. І при тім сьвятї ми побачили характеристичний факт, що ворожо віднесли ся до ювилею Котляревского — Поляки і москвофіли. Зійшли ся приятелї... Цїле українофільство, як звичайно кажуть москвофіли, то польска інтриґа, а тут і показало ся, що Полякам і не в голові витати дитину своєї інтриґи, они до неї так само байдужі, як і москвофіли. Очевидна річ, москвофіли промовчують такий факт, і будуть дальше балакати, що українофільство ослабляє відпорну силу народу против польонїзациї і латиньскої пропаґанди...

Се були би подїї з нашого домашного житя. А тепер сягнемо до висшої полїтики.

Всїм відомо, що коли Потоцкий був намістником Галичини, то він протеґував москвофілів. Маючи величезні маєтки в Росиї, він для власного интересу показував себе льояльним перед росийскими властями тим, що підпирав у Галичинї їх приятелїв; а в Австриї представляв москвофілів консервативним елементом, поважаним і нешкідливим для Австриї, а користним навіть для Поляків. Ту саму полїтику вів і Залеский. Прийшов Казимір Баденї і він зовсїм не для вподоби Русинам, тілько з висшого наказу в интересї держави вимів москвофілів з сойму і ради державної. Санґушки нема що рахувати, він „панував“ коротко і нерадо, — і прийшов Пінїньский. І що ми бачимо? Бачимо „зміну системи“, але таку, що готова костю в горлї стати народовцям. Починає ся на ново полїтика Потоцкого... Полїтична консолїдация Русинів очистила небезпечних перше москвофілів з усїх можливих закидів і тепер они знову regierungsfähig. Маю на язицї тих москвофілів-рутенців, що хлїб їдять і Бога хвалять і байдуже їм, чи народови чого потрібно, чи нї. Такий посол Гладишовский з Тернополя то передвістник нової кацапскої ери на старий лад. За ним пійдуть гладко ріжні члени Ставроніґії, „Народного Дому“ і т. п., не ті, що поставлені на чатах по редакциях, — їм і так незле дїє ся, — але ті „невинні“ гофрати Ковальскі і иньші подібні.

Не треба бути великим полїтиком, аби такої зміни системи не добачити. Видко се з того, що поміж цїлою громадою Русинів, відзначених з нагоди цїсарского ювилею, є лише кілька народовців, а решта — самі москвофіли. Ми се дуже добре знаємо, хто подає предложеня до відзначень, і можемо лише мати деякі сумніви що до того, що між народовцями найшло ся так мало заслужених людий... Далї полїтика Поляків довела до того, що помиляв би ся сей, хто би вірив у якесь порозуміне їх з клюбом Барвіньского. Може дуже легко і дуже скоро настати такий конець, що Поляки з н ї к и м уже з н а р о д о в ц ї в не будуть могли робити нїяких старих і нових ер і побачать перед собою велику боєву лїнїю з правим і лївим сильним крилом і з резервою, яку вічно буде скріпляти осьвічений нарід. І настане в краю борба, якої Поляки ще не бачили.

Поминаючи здогади з причини відзначень, найбільше характеристичною є вже майже рішена справа іменованя львівского митрополита. Епископ Чехович, кажуть у самих найвисших рішаючих сферах, не може бути митрополитом, бо він вдовець, а митрополитом повинен бути лише нежонатий, — отже з того клопоту найшов ся вихід не иньший, тілько такий, що митрополитом має стати — епископ Куїловский! Той самий Куїловский, що про свою епархію не дбав, що не слухав кардинала, „відзначав ся“ бистроумностию — комаря і явно протеґував москвофілів. Самі найкрасші кваліфікациї на найвисшого князя унїятскої церкви! Іменованю Куїловского митрополитом був і є противний цїлий клюб Барвіньского, і певна річ, що не повитають его радо і иньші народовцї. „Дїло“ вправдї поки-що не входить в саму справу іменованя митрополита, тілько зовсїм без потреби і рациї своїм звичаєм коле посла Барвіньского, але коли в потребі заговорить серіозно про справу самого іменованя, то можна бути певним, що без прихильности для Куїловского. За те вже тепер видко в тій справі „розумну резерву“ москвофілів, — се-ж гряде їх чоловік! Якже не тїшити ся! Що він пороху не винайшов, — тим красше для них, тим меньша контроля, — тим більша сила! І от помаленьки настає нова кацапска ера, коли москвофіли станутъ знов правительственні, як колись, і буде на Руси „мир і благоволеніе“. Віджие стара „сьвятоюрщина“.

Іменованє Куїловского — се справа Єзуїтів. Він для них якраз найлїпший кандидат і з найлїпшими прикметами. Єзуїти разом з реформованими Василиянами прискореним темпом добивають ся власти над білим духовеньством; з одного боку Василияньскі виданя, з другого перемиский „Прапор“, хоч опозицийний, чудесно клерикалїзують духовеньство, і ми, сьвітскі Русини, ось-ось і побачимо против себе чорну силу ультрамонтаньства, безвиглядного консерватизму і ретроґрадства, чорну силу, злучену разом. Зійдуть ся опозицийні клерикали і єзуїтскі вихованцї разом і сотворять згідно такий „Католицкий союз“, що аж самому Римови буде завидно.

Але пождїм, побачимо! Поки-що мусить нас займати факт, що москвофіл має стати митрополитом і разом з Єзуїтами „ратувати Русь“. Москвофіли не будуть Куїловскому противні і в депутациях підуть перші, а мабуть і одинокі з Русинів, до него — і під его покровом почнуть свою господарку. І вийде чудо, якого Русь не видала, що противники латиньскої пропаґанди під крилами і при помочи сеї пропаґанди будуть жити і тїшити ся своїм житєм. І тодї народовцї, що нїби-то підпирали латиньску пропаґанду, нараз опинять ся на ворожім становищи до своїх бувших спільників, мабуть доволї здивовані, що „такий дїлу вінець, а спілцї конець“.

Моя думка така, що галицкі народовцї повинні заздалегідь приготовити ся на такий конець, аби як найменше дивували ся і потерпали...

Полїтичні замітки.

Розпорядженя язикові для Шлезка.

В послїдних часах росписали ся дневники широко п р о р о з п о р я д ж е н я я з и к о в і для Шлезка, на підставі котрих мова ческа і польска на Шлезку рівноуправнена з нїмецкою. Про сї розпорядженя доносять з Опави, що згадані розпорядженя вислано в першім рядї до полїтичних, а відтак до судових властий. Narodni Listy доносять з Відня, що правительство строго припоручило всїм краєвим властям в Чехії, Мораві і на Шлезку, щоби як найстрожше берегли язикового рівноуправненя і як найстараннїйше хоронили національні меншости від всяких переслїдувань. В тім розпорядженю правительство звертає увагу властий, що повинні язикові розпорядженя шанувати цїлком так само як закон. Тимчасом Wiener Allg. Ztg. пише, що вість ческих дневників о язиковім „розпорядженю“ мінїстра судівництва для Шлезка є фальшива; мінїстер не видав „розпорядженя“, а тілько рішенє в якімсь конкретнім случаю. Сесе рішенє представляє ся яко поясненє істнуючих уже приписів, а о якімсь новім розпорядженю нема бесїди. — Таке суперечне поясненє справи можна двояко собі толкувати. Коли Wiener Allg. Ztg. має рацию і тут не розходить ся о якесь важнїйше засадниче разпорядженє, то справу пояснимо собі так, що ческі і польскі дневники умисно прибільшують справу, щоби перед виборцями нахвалитись новими далекосяглими „здобутками“ полїтики Молодочехів і польского кола. Коли-ж дїйстно вийшли розпорядженя такого змісту як представляють ческі дневники, то заперечене Wiener Allg. Ztg. треба розуміти так, що правительство заздалегідь представляє справу дуже невинно, аби не дразнити нїмецкої опозициї.

Ситуация на Угорщинї.

На послїднім засїданю палати вдарив деп. Горанскі (з партиї народної) на Кольомана Тісу, закидаючи єму, що він є справником заведеня особистого правлїня, він то є відвічальний за цїлий ряд надужить, що поповнено від часу панованя его системи. Кольоман Тіса затрояв публичну опінїю. Цїлий край виглядає як той труп, над котрим може який будь пройдисьвіт знущатись. Lex Tisza є замахом більшости на конституцию. Відтак розказував деп. Горанскі про конференциї і заміри, що вели ся між ним, ґр. Апониїм та бароном Банфім, коли ходило о заключенє завішеня збруї на час вистави угорскої з нагоди тисячлїтного мадярского ювілею. Тодї приобіцяв барон Банфі партиї народовій „золоті гори“. Між всїлякими обіцянками прирік бар. Банфі, що установить трибунал, що мав би рішати виборчі спори. Але бар. Банфіому навіть не в голові виповнити ту, як і иньші обіцянки. В загалї видимо, сказав деп. Горанскі, що бар. Банфі не любить правдою грішити.

Підчас тих виказів вчинила ся на лївици, поміж опозициєю велика радість і крики. Кричать: Банфі то ошукацець, голодранець, побрехач, він ще нїколи правди не сказав! Доперва як президент Мадараш упімнув присутних, утихли крики. Горанскі говор в далї. Ударяв на Банфіого, розказуючи подрібно в який спосіб ухвалив сойм торік угодове провізоріюм; ухвалено его тілько завдяки обіцянкам Банфіого партиям опозицийним, обіцянкам, що їх Банфі, як звичайно, не дотримав. — На лївици знов крики: Проч з ним! — Бесїдник заявив далї, що він є прихильником угоди, але хоче, щоби перестерігано границь і то точно, що находять ся в 12. артикулї з 1867 року. Також є він за тим, щоби ухвалено самостійний цловий округ, що не противить ся постановам з 1867 р. Серед голосних похвал на лївици, сказав на конець деп. Горанскі, що доложить всїх сил і готов донести можливих жертв, щоби підперти теперішну опозицию. З того становиска не відступить він доти, поки кабінет Банфіого не впаде. Опозиция боре ся з Банфім за край, підчас коли „лїберали“ хотять посьвятити край для Банфіого. Але є надїя, каже деп. Горанскі, що той кабінет впаде, а разом з ним Банфі і нечестна продайність. Тримаючись тих хвилевих принципів, буде бесїдник голосувати за вибором президиї. — На лївици невмовкаючі оплески і овацийні желаня для Горанского. — На тім перервано засїданє.

З кінцем засїданя вніс деп. Піхлер наглу інтерпеляйию в справі фалшованя провин, в чім мали провинити ся також і висші урядники.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4. Сталі найдешевші цїни.

Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого рода як найлїпше виконані на весїля, різдвянні сьвята і новий рік.

Мінїстер скарбу Люкачш предложив серед великої колотечі і криків справоздане депутациї квотової, як також спосіб устави що до проводженя угодового провізоріюм.

Деп. Піхлєр заявив, щоби ті предложеня відіслати до відповідних секций. Деп. Кенталєр візвав мінїстра скарбу, щоби цофнув ті заяви, бо палата ще не уложила ся як слїд. На то притакнув деп. Чаярі, але з другої сторони сказав, що правительство хоче виповнити свій обовязок і тому предкладає наглячі устави.

Вкінци розібрав той спір президент по лїтам деп. Мадараш, заряджуючи переказати предложеня дотичним секциям. З тим замкнув засїдане, заповідаючи слїдуюче на вівторок.

Депутовані розійшли ся серед окликів eljen на честь старенького президента Мадараша.

Опозицийні дневники угорскі доносять, що між опозициєю, а правительством, на чолї котрого стоїть Банфі, не можливе нїяке порозуміне. Опозиция не думає уступити. Надїють ся, що бувший президент палати Шілядї сполучить всї опозицийні сторонництва. Поки-що утворить ся провізоричний кабінет під проводом мінїстра гонведів Феєрварого, або мінїстра рільництва Даранього. До кабінету увійшов би також представитель національного сторонництва. Такому кабінетови можна би вірити, що буде шанувати закони і дасть ґарантию безсторонних виборів. Против Банфіого опозиция завзяла ся так тому, бо мимо приреченя не вніс такої реформи виборчої, яка унеможливила би виборчу коррупцию і пресию. Нове правительство розвязало би по новім роцї парлямент і рівночасно розписало би нові вибори. — Многі посли вицофують свої підписи з під lex Tisza. Се готово Банфіого повалити.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 26-го грудня 1898.

Буковиньский сойм. Порядок дневний засїданя соймового дня 28 с. м. е: 1) Відчитане внесень видїлу краєвого дотично буджетової провізориї, 2) памяткової фундациї ім. Цїс. Елисавети, 3) зміни §. 9. закона краєвого з дня 2-го мая 1898. В. з. к. ч. 12. II. Вибір скрутаторів, комісиї верифікацийної, петицийної і иньших. III. Верифікация виборів.

Висьвячене новоіменованого владики Ренти, має відбути ся, — як зачуваємо, — в сїчни. На се торжество приїде також екзархіяльний епископ Дальматиї і Істриї др. Нікодим Міляє з Зари.

Іменованя. Ад'юнкт податковий Вінкентий Лїбенвайн іменований офицялом, а надстражник скарбовий Еміль Сіґель ад'юнктом податковим. — Окінчений техиїк Ізраель Канюк іменований елевом евіденцийним в Чернівцях.

Жена ґр. Туна, про котрої недугу ми доносили, номерла в суботу.

Фундацию памяткову ім. цїс. Елисавети, що находить ся на порядку дневнім першого засїданя сойму, буде становити 5 запомог по 200 корон для сиріт приналежних до Буковини у вінї 3—14 лїт.

Нова пенсия учителїв вже асиґнована в урядах податкових, так що на 1. сїчня 1899 буков. учительство дістане вже нову платню. Наколи-б пов. ради шкільні не змогли виставити до нового року декрети, то помимо того зможуть учителї вифасувати гроші, звідавшись в податковім урядї, на яку суму мають виставляти квіт.

Відповідь Монарха на ювілейні адреси соймів галицкого і буковиньского надрукована також і в рускій мові, котру Цїсар і президент мінїстрів ґр. Тун підписали власноручно рускими буквами, але наколи ґр. Тун, як доносив оногди „Руслан", учив ся тепер підписатись по руски, то Цїсареви, видно, від давна відоме руске письмо, поневаж почерк і правопись давнї, ба й по волоски підписав ся Монарх не латиницею а кирилицею, уживаною колись Волохами.

Для шкільної молодїжи в Мареничах дарував тамошний парох о. Василь Даскалюк з нагоди цїсарского ювілею 25 зр. на фонд, з котрого відсотки вживатись будуть на прибори шкільні для бідної дїтвори. Гроші зложені в щадниці „Рускої Каси" і є надія, що й иньші громадяни підуть за хорошим приміром свого душпастиря. Жаль тільки, що громада не може допроситись для себе осібної школи. Наші посли повинні би сей сумний факт піднести в соймі.

При школї господарскій в Кіцмани іменував видїл краєвий другим учителем п. Василя Хариновича, що був доси учителем при школї народній в Банилові руськім.

Філїя тов. „Руска Школа" в Серетї відбуде свої загальні збори дня 1. лат. сїчня 1899 о 2. годинї по полудни в народній школї хлопячій в Серетї, на котрі запрошує ся всїх членів і другів ширеня просьвіти. Порядок дневний після статутів, крім того відчит п. Ілї Лакусти на тему: „З'єдиненими силами"... і декламация Шевченкового стиха: „До Основяненка". — Серет, дня 25. грудня 1898. *Злепко* голова, *Ілля Лакуста* секретар.

Отворене читальні „Рускої Бесїди" в Мігові відбуло ся в суботу дня 12. (24.) грудня. Яко відпоручник тов. „Рускої Бесїди" приїхав (як звичайно) проф. др. Смаль-Стоцкий. В довшій бесїдї пояснив він зібраним, як велике значінє має просьвіта народу та яким способом можуть мужики поліпшити свій стан економічний. Бесїда одушевила присутних дуже, так, що сейчас вписало ся 104 людий в члени читальнї. Поміж зібраними були також гостї з сусїдних сел як з Берґомету та Лукавця.

Товариські сходини з послїдної недїлї випали ще лїпше чим перші. Кружок нашої черновецкої інтелїґенциї явив ся майже в комплетї, так що велика саля „Народного Доту" видала ся за тїсною. То є наглядний доказ, як би ся нам здала саля велика, що і буде, як вибудуємо новий „Народний Дім". Тому складаймо при кождій нагодї жертви на нього. — Що Вп. Публика явила ся так чисельно, належить передівсїм дяка проф. дрови Смаль-Стоцкому за єго гарні бесїди лїтературно-наукового змісту. До забави Вп. Гостий причинив ся немало і п. Манастирский, Осоcливо єго монольоґ „Трамвай" міг би розсьмішити хотьби найбільше зболїле серце. — На конець скажу ще одно, а то, що паничі, що до тепер підпирали досить сильні стіни, рішили одноголосно бавити на слїдуючих сходинах панночки. *Г. І. Т.*

Славний піп-румунїзатор в черновецкім передмістю Манастириску Полескул, про котрого аґітациї румунїзаторскі ми вже нераз писали, учить дїтий руских підчас релїґії читати, говорити, молитись ба навіть сьпівати по волоски, і то також сьвітскі пісні. Привчивши їх трохи калїчити по волоски, підюджує відтак родичів, щоби домагались, аби їх дїти записати до Волохів і на волоску мову. Оттак господарує вже кілька років отсей аґітатор в школї помимо приписів шкільних, котрі забороняють учителям і після закону їм зовсїм рівним катихитам надуживати школи до національних аґітаций. А волоскі ґазети кричать ще на циганьский лзд: Ловіть рутенїзаторів!

Пенсия прав. сьвященників на Буковинї виносити ме від нового року після санкціонованого вже нового закону для нарохів 900 зр. і 4 додатки десятилїтні по 100 зр., а для сотрудників 650 зр. річно. Є надія, що небавом і незавидна доля вдовиць та сирот по сьвященниках поліпшить ся. Час би вже змилуватись і над дяками; бо їх плата гірша наймитів.

Алькоголь а електричність. В одній фабриці в Маґдебурзї діткнули ся два робітники дротів, що проводили електричність і попадали на місци трупами. Се здивувало заряд фабрики не мало, бо напружене електричности в однім дротї рівнало ся ледви 130, а в другім дротї 230 вольтам, підчас коли річ всїм знана, що електрична струя доперва тодї для людского житя небезпечна, коли перевисшає напружене 500 вольт. При досліді за причиною сего случаю звoлено одному робітникови діткнути ся ще раз дрота і робітникови нїчо не стало ся. Показало ся вкінци, що оба погибші робітники були великими піяками, а знатоки орекли, що алькоголем знищене тїло улягає електричним ударам дуже легко. В наслїдок сего досьвіду видалено з фабрики всїх робітників, що уживали налогово алькоголю.

Анґлїйска королева о військовій фльотї. Анґлїйскі дневники подають гарний вияказ старенької, анґлїйской королевої Вікториї, який оголосила одва з надворних дам за еї призволом. Вікова Королева, на вид анґлїйской фльоти, відозвала ся тими словами: У нас були війни, але лише на те, щоби удержати мир. В тій цїли успраеедливлена війна, але в жадній иньшій. Тільки під знаком мира може нарід розвинути ся... Також нема причини, чому-б нарід, що живе в мирі мав вироднїти і нїкчемнїти. Праця мужів в їх мирних заводах, в копальнях і каміньоломах, на мори і в гутах зелїза, при будовах зелїзниць і закладаню підмореких каблїв, при відкриваню і закладаню нових кольоній є така сама тяжка, як служба жовнїра і вимагає більшої сили та витревалости. Я не бажала-б, щоби анґлїйский нарoд управляв ся меньше в военній штуці. Я не бажала-б, щоби він стратив дещо з того духа, що єго піднїс так високо. Але коли-б се лежало в моїй силї, то я розпорядила би, щоби всї кораблї, коли стрічають ся з собою на морю, витали себе словами: Приятелї, мир се наш пароль!

Пізнаване дорогих каменїв. Французкий учений Генрик Крот винайшов новий спосіб відріжняти правдиві дорогі каменї від підроблених. Спосіб дуже простий. Бере ся звичайну склянну шибу, закрашує ся єї кобальтовим квасом на синьо або на жовто за помочию мішанини зелїза з маґнатовим квасом і оглядаєсь через таку шибу якийсь дорогий камінь. Звичайно штучний, підроблений задержує ту саму краску, а природний зміняє на иньшу. Приміром смараґд змінює зелену краску на фіолетово-рожеву, а підроблений зі скла задержує зелену. Противно, правдивий сафір не тратить своєї темно-синьої краски, а штучний видаєсь блїдо-червоним. В той спосіб зібрав проф. Крот прикмети всїх дорогоцїнних каменїв, як они представляють ся під склом.

Перекопане панамскої вузини. В сенатсполучених Держав відбула ся розправа над предложенєм правительства що-до будови каналу морского через Нікараґуу, котра має для Европи велику ваґу. Треба бо пригадати собі, що два роки тому заключило було правительство американьске з Анґлїєю, Нікараґуою і Костарікою умову, силою котрої будучий канал мав мати характер межинародний. Причиною до заключеня сеї умови було се, що пять републик середущої Америки передтим звязали ся в союз, щоб боронитись від переваги сполучених держав. Від того часу відносини змінили ся дуже, бо хитрі Янкеси зуміли інтриґами розбити той союз і саме дві недїлї тому перестав він істнувати. До того перебігли Янкеси закупили 80% землї нікараґуаньскої і тепер мають рішаючий голос в тій републицї. В дїйсности відносини Нікараґуи до сполучених Держав є ідентичні, як Бухари до Росиї. Тимто хитрі Янкеси не хотять вже й чути о умові з Анґлїєю що-до міжнародного характеру каналу. Ухвалено, що канал має позістати власностию сполучених Держав і під їх виключним зарядом. Нікараґуа і Костаріка одержать тілько акций, що би їх дохід рівнав ся доходови землї, котру займе канал, а прочі акциї останутъ власностию сполучених Держав. Розуміє ся, що Анґлїя тим способом одержить мимо заключеної умови, велику дулю. Вправдї сенатор Гоар пригадав в часї згаданої розправи, яка то солодка була Анґлїя для сполучених Держав в часї війни з Іспанїєю і предкладав, щоб сполучені Держави для захованя декорум по та али ся дорогою дипльоматичною розвязати умову що-до межинародного характеру каналу. Однакож сенатор Морґан, великий спекулянт, приятель і поплечник МекКінлея спротивив ся внесеню Гоара мотивуючи, що коли сполучені Держави почнуть ждати на позволене Анґлїї, то будова каналу не розпічне ся і за пять лїт. „Річ з каналом — говорив хитрий Янкес — представляє ся так. Або хочемо єго мати виключно для себе і то є наше остаточне рішене, або ще не рішилисьмо ся. В першім случаю не потрібно нїяких дипльоматичних пересправ з Анґлїєю, лиш берім ся до роботи, а если би нам хто хотїв перепиняти, тодї почнемо переспрaвляти." — І на тім стануло. Очевидно Анґлїя не схоче задирати ся з Америкою, бо могла-б стратити Канаду, а характеру межинародного для каналу не виборола би. Однак се гарна ілюстрация, як Янкеси задивляють ся на вартість умов дипльоматичних, котрі в житю все одно, що контракти. Після погляду Янкесів, коли умова не вигідна, тодї зриває ся єї безцеремонно, а противникови показує ся кулак. Вправдї і в Европі дїє ся подібно, але тут уміють брутальність прикрити красними фразами, отже видно якийсь встид, коли Янкеси і сего на знають. — Будь-що-будь, фактом доконаним стало се, що канал стане виключно власностию сполучених Держав, а се буде мати страшні наслїдки для европейскої торговлї з Азиєю і для значіня західної Европи в Азиї в загалї.

Памятник Міцкевича в Варшаві відслонено в суботу. Цїле торжество відбуло ся після проґрами затвердженої центральним правительством — відбуло ся без шуму, без крику, без нїяких демонстраций: не було навіть звичайних при таких нагодах промов. Вступ до памятника був за білетами. Улицї обсадив кордон війска. Публика уставилась мовчки довкола заслоненого ще памятника. По посвященю, котрого доконав епископ-суфраґан Рушкевич і по відспіваню кантати упала занавіса — та й тілько всеї паради. Поляки дуже оґірчені на центральне правительство, котре з нагоди відслоненя памятника не допустило до манїфестациї польскої. Кажуть, що навіть ґенеральний ґубернатор Імеретиньский хотїв позволити на ширшу і ріжнороднїйшу проґраму торжества, але в Петербурзї счеркнули все до чиста. При тій нагодї польскі дневники доносять, що в царскім окруженю наново запанував дух ворожий Полякам, так що кн. Імеретиньский, котрий з Поляками обходив ся в рукавичках, буде мусїв уступити, а его наслїдником буде ворог всего, що польске, руссифікатор кн. Оболеньский. Під напором центрального правительства теперішний ґубернатор мусїв цофнути неодну вже уступку зроблену Полякам.

НАДІСЛАНЕ.

Прилюдна подяка.

Низше підписаний видїл товариства „Руский Народний Дім в Чернівцях" має честь виразити Високоповажаній Панї Софії Залозецкій прилюдну подяку за безпроволочну виплату запису в квоті 200 зр., зробленого бл. п. Д-ром Володимиром Залозецким „Рускому Народному Домови" для его бурси.

Чернівцї, дня 22-го грудня 1898 р.

За видїл товариства „Руский Народний Дім в Чернівцях".

Др. Т. Галїп секретар. *Володимир Ясеницкий* голова.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: **Ціна 40 кр.**

I. Часть календарска: 1) Літопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских осетрів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 **години рано.**

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 плани і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблення меньшої вартости, котрих рішучо не треба приймати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина! Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТІННИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

з червоним друком, продає

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр., а з пересилкою почтовою 18 кр.

Нова книжка

В друкарнї Товариства „Руска Рада“ в Черівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Українї“.

Сторін 159. — Цїна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Хочете заробити гроші?

то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan & Co. Leipzig. L.

Г. Файлєс

оператор нагнїток

Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Вже прийшов

РУСКИЙ ЧАЙ КАРАВАНОВИЙ,

ВЕСНЯНОГО ЗБОРУ

від найбільшого московского торговельного дому чайного,

ВАСИЛЯ ПЕРЛОВА і СИНІВ,

заснованого в 1787 р. в Москві,

Посїдаючого понад 200 власних філій в Росиї і державах европейских. Чай сей пакований в Москві під надзором правительства, заосмотрений цловом опаскою (banderole) і печаткою.

Цїна як найдешевша. — Руским крамарам отвітний рабат, поручає

ІГНАТІЙ ВЛАСЮК

руский купець : Чернівцях, улиця Паньско число 35.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї дїяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6\frac{1}{2}\%$ за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4\frac{1}{2}\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Рухому

АЗБУКУ

для

шкіл народних,

нову,

такої

величини

видала і продає по 50 кр. за 1 примірник „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиранє: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Севаньский.**

Ч. 150. Чернівцї, пятниця дня 18. (30.) грудня 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях, в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Буковиньский сойм краєвий.

Отворене першої сесиї IX. каденциї виборчої буковиньского сойму відбуло ся вчера в середу. По торжественнім богослуженю в православній церкві і рим. кат. парохіяльнім костелї зібрали ся вже перед 11-ою годиною нововибрані посли в сьвяточних одягах в сали соймовій. О 11-ій годинї явив ся пан президент краєвий бар. Бурґіньон в ґальовім уніформі в товаристві радників правительственних пп. Помпого, Бальмоша і Сиржістого.

Засїдане розпочалось зараз по одинайцятій годинї тим, що пан президент краєвий бар. Бурґіньон повідомив зібраних про Найвисше рішене, котрим Янку Лупул іменований маршалком краєвим, а єго заступником др. Рот, по чім маршалок краєвий зложив приречене.

По зложеню приреченя отворив маршалок краєвий засїдане сойму промовою, в котрій згадав про траґічну смерть Єї Величества Цїсаревої і Королевої Елисавети і закінчив потрійним окликом: „Hoch!“, „Многая лїта“ і „Să trăească“ на честь Найяснїйшого Пана, котрий то оклик зібрані з одушевленем повторили.

Далї витає п. президент краєвий зібраних послів, а маршалок краєвий приймає на свої руки приречене від д-ра Рота, який і заняв зараз своє місце в президиї.

Потім комісар краєвий Ґоян читає формулу приреченя посольского по нїмецки, волоски і руски і всї посли складають приречене, по руски прирікали Василько, Зубрицкий і наші два посли. Мустаца сего року по раз перший зложив приречене по волоски.

Перший просить о слово бар. Бурґіньон і відчитує письмо цїсарске до сойму по нїмецки, радник правительственний Бальмош по волоски, а радник Сиржістий по руски.

Письмо то звучить:

До сойму Мого Воєводства Буковини!

З нагоди пятьдесятого навороту роковин Мого вступленя на Престіл ухвалив сойм Мого дорогого Воєводства Буковини зложити менї через депутацию заяву преданности і в адресї виразити торжественно свої желаня, що при сїм значнім дни споминів вийшли з чувства вірности і привязаня до Мене і до Мого Дому, з любови до вузшої вітчини і печаливости о добро цїлої монархії.

В наслїдок глубокої жалоби, якою покрила Мене і Мій Дім смерть Моєї, тепер в Бозї упокоївшої ся, подруги, Єї Величества Цїсаревої і Королевої Елисавети, — мусїло відпасти позвлене депутациї на Моїм Дворі.

Радо приймаю однак заяву преданности сойму до відомости і висказую єму за єго льояльну манїфестацию Мою Цїсарску подяку. Я знаю, що висказане в нїй династичне привязане відповідає чувствам населеня заступленого соймом і виражає собою незломне придержуване ся сеї сталої і сильної звязи монархічної, удержуваної Божим Провидїнем через многі сотки лїт історичного розвою.

В змінчивій судьбі Мого пятьдесятилїтного панованя находив я певну підпору у випробуваній все і готовій на пожертвоване преданности Моїх вірних народів. Вона стає запорукою, — без огляду на то, що криє в собі будучність — незменьшеня сили і поваги держави.

Духова і материяльна культура піднесла ся підперта правами одиниці, запорученими основними законами державним і рівноуправленем всїх народів.

А се може лиш вийти на користь старанної печаливости о добро поодиноких частий, конечної для сталого розвою цїлости, — коли при поліпшеню публичних інституций, дасть ся представительствам країв, яко в першій лїнії покликаним до береженя интересів добробиту відповідну сферу для здїйсненя їх конституцийних прав.

Сподїваю ся і желаю собі, що понад всї противеньства поглядів і стремлїнь, серіозна охота до річевого піднесеня духового і материяльного добробиту, дозніє в спільне дїлане всїх сил при рівночаснім шанованю права і справедливости.

Всїм роботам сойму, в тім дусї подуманим, не забракне Моєї батьківскої опіки.

З тим передаю соймови Мій цїсарский привіт.

Дано у Відни, дня 22. грудня 1898.

Франц Йосиф в. р.

По перечитаню сего цїсарского письма промовив маршалок краєвий тими словами: В тім письмі цїсарскім, яке ми що-й-но чули, видимо ми новий доказ зичливости і ласки Єго Величества, много любленого Цїсаря і Воєводи, для нашого краю і приймаємо єго яко знак Найвисшої Цїсарскої зичливости і признаня“.

Потім взнїс на честь Цїсаря оклик: „Hoch!“, „Многая лїта!“ і „Să trăească!“, котрий то посли з одушевленем повторили.

На тім засїдане скінчило ся.

Нинї в четвер знов засїдане о год. 5-ій вечером. На порядку дневнім перше читане предложень видїлу краєвого, вибір комісий і верифікация виборів.

* * *

Що до предложень видїлу краєвого то тих є три. Перше дотичить буджетової провізориї аж до липня 1898, т. зн. стяганя 42 процентового додатку краєвого. Друге предложене подає справоздане, що зробив видїл краєвий з причини смерти Цїсаревої Елисавети, жадає покритя коштів подорожи на похорон Цїсаревої по 200 зр. для Лупула і Мустаци і ставить внесене на засноване 5 запоміг по 200 корон для приналежних до Буковини сиріт у віцї 3 — 14 лїт. Запомоги ті мали би вставляти ся що року в буджет. Трете внесене дотичить зміни §. 9. ухваленого торік закону що-до побираня краєвих додатків на пиво, вино і спіритусові напитки.

Послухайте!

Сусїди наші і віроісповідні братя Волохи — народець собі не зовсїм численний (яких 8 мілїонів всего на всего і не дуже давний. От ледво яких 500 лїт тому, як про них починає вістити история, і то з початку дуже скупо і темненько — якісь там Басараби, Богдани, Драґоші, Могили... все gentes minores, ледви чи не minimae. Оно правда... aller Anfang ist schwer...

Врештї були межи сими воєводами і князями люди, котрі, хоть і не мали европейскої слави, все таки були характерами сьвітлими і взірцевими, як небо від землї далекими від шовінїзму і візантийства теперішних буковиньских романїзаторів. Яко примір вимінимо тут славного київского митрополита Петра Могилу (1647), котрий пожертвував свої величезні маєтки і — що о много важнїйше — свої рідкі здібности справі православної церкви на Руси.

Ось вам сьвітлий взорець із власної історії, панове романїзатори!

Ми сказали, що история волоского народу ледви обнимає 500 лїт; але лїтература сего народу єще далеко молодша, бо числить тільки яких 300 лїт... Але коли правдива нїмецка пословиця „Armut ist keine

Мужицка драма.

Оповідане з українського побуту

Л. О. Штаммера.

(Дальше).

Тяжко було Гапцї привикнути до нового житя, тяжко було залагодити ся і з господарством і з дитиною; але якось йшло. Мало того; вона в своїх дрібних клопотах чула себе щасливою, бо Герасим вже від весни шанував ся і жив по людски. А всьо йшло своєю чергою. Хлїб зібрали з поля і звезли до дому. Аж одного разу Герасим місто піти орати озимину завернув в шинок і застряг там.

Злий вертав він до дому пізним вечером. Гапка і не підозрівала, звідки єї Гераськo тягне ся; думала — з роботи.

— Що-ж ти, чоловіче, стоїш? — крикнула вона єму з вікна, видячи, що Герасим стоїть на подвірю. — Сонце вже низенько...

— Вилами підопри! — буркнув Герасим не рухаючи ся з місця.

Та коротка відповідь сказала Гапцї все. Як шалена кинулась вона з хати і побігла до Герасима.

— Гераську! голубчику! — закричала з розпуки. — Ти знов?

Вона не договорила, плеснула руками і заридала. Чи се зворушило Герасима, чи ще більше озлобило, не знати. Він постояв, поглянув безмисльно довкола себе, плюнув і пішов заточуючи ся в стодолу. На крики Гапки вибігла з другої хати Параска, і, не розібравши добре, в чім дїло, також принялась голосити. Довго обі бабі плакали проклинаючи і шинкаря, і горівку і всьо на сьвітї...

А Герасим від тої пори знов зачав пити...

XI.

Наступила зима. Поля покрились грубою верствою снїгу і заснули, щоби на весну пробудити ся до нового житя. Але нивка Каленикова перший раз неорана, покрила ся снїгом. Аж шапкою об землю кинув Каленик і мало не заридав, так жаль єму було тої нивки, по довгих лїтах трафило ся перший раз, що єї не діткнув ся плуг.

Не було-б се лучило ся, єсли би доля не закепкувала собі з Каленика. На нїчо не оглядав би ся був Каленик і службу покинув би, а зорав би нивку, — але вийшло таке, що він майже через цїлу осїнь не міг навіть навідати ся до дому. Він надїяв ся на Герасима, і не допускав того, що той так розледачить ся, що й поля не виоре.

— Що ти собі думаєш? — закричав Каленик, стримавши перший раз терпеливість.

— Та нїчого не думаю, — рівнодушно відповів Герасим, — не хочу господарити і конець.

— То було перше сказати, я найшов би був ін[illegible] спосіб.

— Також! буду орати чужою худобою!

— Своя була, та єї перевів! — сказав Каленик. — Пропив... от що.

— Дуже менї потреба вашої худоби, — глумливо відповів Герасим; — я своє заробляю — на заводї, де лиш схочу.

Каленик остовпів зовсїм. Він не привик до сварки та тому то лиш і руки розложив.

— Бій ся Бога! — зачав він покірним голосом. — Я віддав тобі в руки всю землю. Другий щасливим звав би себе і в цїлім селї не найдеш цїлого господарства, всї подїлені; я віддав тобі цїле, так як тодї, коли вийшла воля, а ти...

— Не видав я вашої землї — холодно перебив Герасим.

— Так що з нею робити? Я єї вже не можу обрабляти, постарів ся. На то і зятя взяв, щоби земля...

— Не треба менї вашої землї, — настоював Герасим, — з неї одні лиш клопоти. Робиш, робиш, а добудеш з неї хлїба і соломи трохи. А порахувати, що треба заплатити за поле, так за ті гроші і всьо купиш, і половина гроший ще остане ся. На чорта-ж менї поле, чи я такий дурень, щоб єго даром обрабляти.

— Тобі поле дає...

— Нїчого воно менї не дає, — перебив Герасим, я за десять рублїв куплю всьо, що дає ваше поле, а платити за него треба двайцять чотири.

Schande,“ то певно наші сусіди не повинні своєї історичної убогости встидати ся — хоть, нїгде правди дїти, нема нею чого і хвалитись, то значить, що не треба самому собі без потреби виставляти testimonium paupertatis.

А тут як-раз наші сусіди прогрішили ся сими днями.

В ч. 199 сегорічної „Патриї“ поміщено дословний перевід відозви нашого „Народного Дому“ із 128. числа „Буковини“ т. р. з дуже неполїтичними примітками. Найгірше нас вразило, що панове із „Патриї“ взивали тодї Волохів з великим цинїзмом, не причиняти ся в жаден спосіб датками до сеї справи Русинів і стеречи над тим, щоби „не вибудовано Нар. Дім руский за гроші волоскі.“

Ну, панове ромунїзатори, так не аґітує нїхто із цивілїзованих народів XIX. столїтя проти добродїйних інституций чужих, — навіть найбільші шовіністи нї, — бо се значить для власної культурности страшенне testimonium paupertatis... Так то оно буває, що не тільки старість, але і молодість (очевидно історична) буває не в радість.

Ми бук. Русини матеріяльно далеко біднїйші від Волохів, та если би сесї коли-небудь звернули ся до нас за датками на їхні добродїйні цїли, то ми їм певно не відмовим в посильній помочи. Доказ для сего, що говоримо, дали вже ті наші сьвященники, що зложили не одного лева на „Школа Романа.“

Зрештою сей, будь-що будь, трохи варварскій поступок „Патриї,“ міг би нас оставити холодно-кровними, коли-б в еї дотичних словах не добачав нїхто скритого, а нам так дуже знакомого змислу. Взиваючи своїх мужів довіря (слїдує розуміти попів-ромунїзаторів і подібну їм „братию“) „стеречи, щоби не вибудовано за румуньскі гроші“ і пр., дає „Патрия“ гасло румунїзаторским піонїрам по наших селах, спиняти збиране даток межи сїльским народом руским, котрий сї людцї уважають справдїшним „попор нострy славізат,“*)

Чи заглянули ми вам добре в душу, панове із улицї Енценберґа?

Однако ще в далеко гидшім сьвітлї показує ся нам ч. 215 „Патриї“ з дня 13. (25.) грудня с. р., помістивши статю безіменного автора, котрий після нашої гадки сьміло міг би під подібними дописями підписуватись: „Infamis.“ Ми маєм на оцї статю під заголовком: „Casa nationala rusească — Dionisie Irimiciuc.“ Позаяк тут сконцентровано стільки перфідиї і візантийского крутарства, що ся статя може послужити образком всїх дотеперішних інтриґ нашої румунїзаторскої кліки, то ми наведем еї тут цїлу в дословнім перекладї, поясняючи уступ за уступом: нехай сказане в нїй послужить голосним „memento!“ для руского народу. Ось она:

„Під заголовком „Руский Народний Дім“ приносить „Патрия“ в своїм ч. 199. з дня 4/16. листопада б. р. репродукцию відозви товариства „Народний Дім“ до бук. народу руского, під котрою підписаний заступник голови названого товариства Денис Єремійчук.“

„У названій відозві находить ся слїдуюче місце: В тім „Народнім Домі“ буде передовсїм поміщена бурса для шкільної молодїжи, котра має нас визволити із-під тяжкої опіки сьвященників, учителїв, урядників чужих.“

*) народом нашим (се-б-то волоским) ославяньщеним (се-б-то зрущеним.)

Мусимо тут згори посьвідчити, що перевід волоский сего місця ріжнить ся о стілько від оригіналу, що в сім на послїдку стоїть сказано: „чужих сьвященників, учителїв, урядників,“ наколи коли переводчик, мабудь слїдуючи правилам волоскої мови, поклав вираз „чужих“ аж в кінци, після слова „урядників.“ Однако се переставленє нї мало не змінює змислу реченя, бо приналежність слова „чужих“ і до слова „сьвященників“ можна і у волоскім перекладї відчути відразу.

(Дальше буде.)

Хлїборобскі товариства у Франциї.

Франция — то край, що представляє ся звичайно очам чужинця фальшиво. Головну ролю в житю Франциї грає Париж і тому то всї звертаємо очи головно на ту столицю і поквапно читаємо тамошні вісти. Поза полїтикуючим і забавляючим ся Парижом, є ще цїла Франция, край промислу і рільництва. Та часть власне становить ядро і силу француского народу, а на них якраз найменьше ся звертає очи. От хоть би і мужики француські, — про них Agence Havas не розтелеґрафовує сензацийних вістий в сьвіт, а вони тимчасом і приміром могли би стати для мужиків иньших країв.

Маю тут на думцї економічну орґанїзацию француского селяньства. Мужики француські сотворили попри дрібнїйші товариства одну велику орґанїзацию, що складає ся з 1656 товариств і числить звиж 300 тисяч членів. До тої орґанїзациї належать і селяни і дрібна шляхта, словом всї ті, котрим ходить, щоби селянин мав зі свого ґрунту як найбільший дохід. А в тій цїли ті всї товариства творять девять областних союзів, що правлять цїлим дїловодством товариства.

Цїлию тих союзів є:

1) Зробити житє дешевшим, т. зн. набувати то всьо, що селянинови потрібне, по дешевших цїнах.

2) Продавати свою працю за достаточну цїну, т. зн. вишукувати для своїх продуктів доброго ринку збуту.

3) Дїставати пожички по як найнизших цїнах.

Орґанїзация та розпочалась коло 1884. р. а товчком до сотвореня тої орґанїзациї був штучний навіз.

Була то якраз пора, коли богато говорило ся про штучні навози і дрібні рільники покладали на них великі надїї. Але завели ся, бо фабриканти зачали продавати лихий нї до чого нездалий товар, а то спонукало селян, що вони зачали спроваджувати через товариство. Се показало ся практичним, бо і штучні навози стали таньші і товариство роблячи досьвіди з навозом ручило за їх доброту.

Коли така орґанїзация селян показала ся доброю, то селяни чим раз більше горнули ся і небавом орґанїзация стала спроваджувати машини важні для дрібного господарства, котрих цїна за висока, щоб поодинокий селянин міг їх купити.

Далї взяв ся союз товариств до ще важнїйшої річи. Звістно як купцї скпльоатують селянина, купуючи від него збіже або на пни, або по дешевій цїнї підчас і по жнивах. Тодї взяли ся селяни француські орґанїзувати продаж на кооперативних засадах засновуючи спільні маґазини, де можна складати всякі продукти, почавши від пшеницї а скінчивши на шовкових коконах, і брати на зложені продукти задатки.

Дальше було також задачею тих товариств роздобути для селян дешевого кредиту, гроший на низький процент. І в тій справі пішли Французи за приміром Нїмцїв і зачали закладати товариства фінансові селяньскі з необмеженою порукою. Заслужили ся при тім передовсїм два мужі Мілїсан і Люї Дюран. Товариства ті, — рід наших райфайзеньских кас, вспіли дати мужикам дешевий кредит, а тим самим і піднести его фінансово.

Декотрі товариства дійшли навіть так далеко, що помагають недужим своїм членам і опікують ся дїтьми.

З цїлого того руху економічного серед мужиків француских можна навчити ся сего, що інституциї економічні тодї сильні і тодї можуть много дїлати, коли вони не стоять особняком, але всї разом сполучені в одну орґанїзацию. Сего треба-б тримати ся і при нашім руху економічнім; не полишати інституциї того рода для себе самих, але вязати з иньшими товариствами в одну цїлість.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 28-го грудня 1898.

Загальні збори драматичного товариства в Чернівцях відбудуть ся в недїлю 1. н. ст. січня 1899 р. о 8 годинї вечером в салї „Народного Дому“ в Чернівцях з таким дневним порядком. 1) Справозданє видїлу. 2) Зміна статуту товариства. 3) Вибір видїлу. 4) Вільні внесеня. Видїл запрошає на сї збори всїх любителїв рускої піснї, музики і драматичної штуки.

Товарискі сходини, що відбудуть ся сеї недїлї, будуть получені з важним дїлом, бо зі зміною драм. товариства на „Буковиньский Боян,“ що має плекати руску пісню, музику, штуку драматичну, і товариске житє. Надїємо ся, що Русинки й Русини збирують ся як найчисленнїйше і вступлять в члени товариства, складаючи вступну таксу одної корони. Є надїя, що зреорґанїзоване тов. розвине живу дїяльність.

Сойм галицкий отворив маршалок краєвий промовою, згадуючи за смерть бл. п. цїсаревої Елисавети, великої княжної Марії Антонїни, та про смерть унїятского кардинала Сембратовича. Опісля відчитав намістник відручне письмо цїсаря з подякою за адресу від сойму. Письмо відчитав намістник насамперед по польски а відтак по руски. Цїсар в письмі, котрасиґнованім ґр. Туном, приймає до відомости ухвалу з тамтої сесиї сойму о висланє депутациї з адресою в день ювілея і дякує за тую льояльну заяву та висказує своє пересьвідченє о льояльности населеня Галичини; о его вірности до династиї та непохитного треваня при звязи монархії. Потім промовив намістник ґр. Пінїньский. Говорив більше чим годину, послугуючись записками. Бесїда его була немов проґрамою дїяльности. Відтак наступило перечитуванє справоздань дїяльности видїлу краєвого. Передавано їх відповідним комісиям. Під конець наступили внесеня і інтерпеляциї пос. Окуневского, ґр. Дї.

— Що-ж то і лишити так, не зоравши?

— А про мене, як собі хочете.

— Опамятай ся: Та я чей для тебе... далї і дїти вже підуть. Не жити аж їм вік у наймах. Тепер у тебе родина невелика; можеш піти на завод чи де — і всьо буде сите. А як дїти пійдуть, то не то вже буде.

— Будуть ситі і дїти, доки малї; а потім на роботу.

„Нїчого, значить, не подїлаєш! — думав Каленик; — пробував я і так, і так.

Каленик не обчисляв вартости роботи. Він знав тілько, що поле треба обробити і длятого не звертаючи найменьшої уваги на арґументи Герасима, рішив в гадках, що він зовсїм ледачий; чи у другого повернув би ся язик сказати, що обробляти поле не варта. Вздихав Каленик і зовзїм не передчував, що над ним зависла нова біда; его віддалили зі служби. Він хоть і честний і добрий господар, та постарів ся. Єго нагородили і відпустили. Поволїк Каленик до дому, роздумуючи, чим він так Бога прогнївав. Та-ж служив Богу цїле житє, а тепер на старість...

Аж тепер осївши дома, він замітив, як господарив Герасим. Запущенє в господарстві було страшне. Герасим робив звичайно пару днїв, а потім як запє, то і пускає всьо за той один. Нїчого на господарстві не було; всьо заніс в шинок і пропив. Сам Герасим остав ся в подертій свитї, а тут йшли морози...

Був ясний день. Зимне сонце котилось по яснім небі; на дворі був такий тріскучий мороз, що аж искри сипали ся. Робить щось там Каленик на своїм гумнї та проклинає мороз. Глядить, аж ту на его подвіре, вїзджає дві фірі. На однїй сидить шинкар і не витаючись, підїздить до стирти вимолоченої соломи.

— Що ти тут хочеш робити? — питає Каленик.

— Нїчого — відповів шинкар; — от свою солому заберу.

— Свою солому? — спитав Каленик.

— А чию-ж? — спокійно відповідав шинкар, укладаючи снопи на віз.

— Стій! — спинив его в роботї Каленик. — Скажи но собачий сину, хто тут господар, я, чи ти?

— Чого ти вчепив ся мене? Герасим продав менї солому, та я еї і забираю.

— Продав? Тобі Герасим продав солому? Коли?

— Ще лїтом. Вот і его власне поквітованє — сказав шинкар, показуючи Каленику засмарований кусник паперу, записаний олївцем.

Каленик почервонїв. Єму так і хотїло ся погладити шинкаря вилами по голові, але він опанував свою злість, роздумавши, що тим дїла не направить. Хвильку мовчав, переходячи сильну внутрішну борбу. Шинкар кінчив своє дїло.

— Чим же вона тепер буде топити? — вирвалось єму з уст.

— А менї що до того? — відповів шинкар, думаючи, що то питанє поставлене до него.

— Стій! — сказав єму знов Каленик. — Ти у мене на гумнї своїми нечистими руками не розпоряджай ся. Що Герасим тобі продав, я тобі сам віддам.

І сказавши то, він віддїлив половину стога, сам накинув снопи на віз і випровадив непрошеного гостя за ворота.

„Що-ж она, будуть мерзнути?“ — сказав сам до себе, глянувши на хату дочки. Пошкробав ся за ухом і вийшов на улицю.

— А тут староста*) приходив, — сказала Параска мужеви, коли він вернув ся в хату.

— Вого?

— За податками. Пятнайцять рублїв казав до недїлї заплатити, а нї, то будуть грабити, що лиш в хатї найдуть.

Призадумав ся Каленик. Поле необроблене а платити за него треба. Можна, правда, і з весною виорати, если буде рання весна, то майже всьо одно. Але сам Каленик вже орати не в силї, а Герасим говорить, що єму землї не потреба. Подумав, подумав, і прийшов Каленик до заключеня, що для него поле — кара Божа і лїпше би его зовсїм не мати. Чи єму богато треба — та-ж вони обоє — дїд з бабою. В сторожі піде тай вижити може. „Так продати поле? — думав він і серце у него задрожало при тій мисли, яке він тільки лїт так старанно обробляв, над котрим він, дїди і прадїди проливали стілько поту. То було над сили Каленика. А однако тут годї що зробити, по волї — чи по неволї, а приходить розстати ся з полем. Нужда перла его з всїх боків так, що треба було рішити ся на

*) На Українї староста — наш двірник.

душицкого і иньших послів. На тім замкнув маршалок краєвий ґр. Стан. Баденї засїданє, назначуючи слїдуюче на нинї о 10-ій год. рано.

Др. Воляи вже має ся лїпше, але піддавав ся аж подвійній операциї. Перший раз оперував его др. Ґассенгавер з Відня, але по тій операциї стало хорому гірше, отже прикликаний др. Филипович зробив другу операцию і доперва потім д-рови Воляни полїпшило ся. „Буковиньскі Вѣдомости“ подаючи вісти про сю недугу д-ра Воляна, здає ся нарочно писали неправду, що др. Филипович поставив фальшиву диягнозу і бояв ся брати до операциї, тимчасом то всьо неправда. „Буковинскі Вѣдомости хотїли, здає, ся нарочно шкодити лїкарскій славі д-ра Филиповича, але не отямили ся, що др. Филипович своїми успіхами лїкарскими, спосібностями і успіхами в лїченю виробив собі широку репутацию, котрій нарочно „Бук. Вѣдомостями“ подавані фальшиві вісти нїчо не пошкодять.

Рускі адреси на листах справляють трудности многим урядникам почтовим на Буковинї і з того виходять ріжні клопоти. От два днї тому не хотїв уряд почтовий в Селетинї приняти по руски адресованого листу грошевого, але відсилаючий лист, нотар тамошний п. Стрийский, зателеґрафував сейчас про се д-рови Стоцкому. Сей пійшов сейчас до директора почти п. Поша і сей розпорядив на борзї телеґравічно, щоб лист принято. Ми справдї є з повним признанем для поступованя п. директора почт в сих справах, він дав докази вже нераз що береже прав руского народу, — але фактом є, що богато почтарів в руских сторонах Буковини не уміє по руски і бере собі ту справу зовсїм байдуже. Справдї інтелїґентний чоловік порадить собі в тій справі, хоть се і з коштами получене, але чей же уряд почтовий не є на те, щоби партиї задля них поносили кошти телеґрамів до Чернівцїв і тратили час на то, заки п. почтар навчений з Чернівцїв, зволить ласкаво приняти лист. Але коли се дїє ся інтелїґентам, то що тут говорити о селяньстві, котре не має спромоги встояти так за свої права як інтелїґенция. Длятого то і була-б у нас покірна просьба до п. Поша: най розкаже він всїм почтарям руских сторін Буковини навчити ся руского письма, бо до того вони і законом обовязані. — Вже по написаню і зложеню сеї нотатки дістали ми про сю справу ще близші інформациї. Згадалий лист п. Стрийского був адресований до Днїстра, розуміє ся, по руски. Панна, що провадить в Силетинї почту, заявила, що не є обовязана уміти по руски і що в разї недописаня місця призначеня по нїмецки, листу не приймає. Тодї зателеґрафував п. Стрийский про се до д-ра Стоцкого і до дирекциї почтової а почтарка приймаючи телеґраму знов заявила, що для почти є Amtssprache deutsch а друки приходять лиш нїмецкі і волоскі, **а нїколи рускі**, то-ж по руски вона не обовязана знати і по руски адресовані листи приймати. В Селетинї взагалї дїють ся нечувані річи. Ґазети адресовані до п. Стрийского йдуть до Путилова, а п. Стрийский дістає листи до Путилова призначені, або які иньші, а на то все можна почути в урядї почтовим від почтарки таку відповідь „Was bin ich schuldig, ich kann nicht ruthenisch.“

Розводи у Франциї. Париский дневник Petite Republique подає статистику розводів у Франциї, котрих число дійшло в сїм роцї до 759, підчас коли в Анґлїї зголошено їх лише 74. Показує ся дальше також, що з департаментів католицких приходить звичайно дуже мало подань о розводи; походять они переважно з департаментів социялїстичних і радикальних.

На „Народний Дім“ зволили дальше ласкаво зложити. П. бурмістр Антін Кохановский 10 зр., п. Іван Глядій з Кадовбівцїв 1 зр., п. Василь Тимочко 50 кр. Складка дрібними датками на отвореню каси райфайзеньскої в Жадові 3 зр. Складка на отвореню читальнї в Міговій 6 зр. 10 кр., п. Петро Ґудзик з Шубранця 50 кр. З пушки в „Народнім Домі“ 4 зр, 42 кр., Івон Малофій з Южинця 50 кр., о. Стефан Маланчук з Плоскої 5 зр. 6 кр., зібрані від своїх парохіян на будову „Народного Дому“ а іменно Лев Реуцкий 50 кр., Стефан Бойчук 10 кр., Марко Стефура 10 кр., Юрій Заяц 15 кр., Микита Бойчук 10 кр., Гнат Бойчук 10 кр., Гриць Берла 10 кр., Стефан Гурдїш 10 кр., Василь Вишован 10 кр., Софроній Гурдїш 5 кр., Іля Дроняк 10 кр., Николай Гурдїш 10 кр., Матрона Гурдїш 5 кр., Іван Гробніцкий 10 кр., Іля Ченіль 10 кр., Николай Воронович 10 кр., Гаврило Файчук 10 кр., Стефан Чіопюк 5 кр., Маноліїй Петроушан 10 кр.. Василь Дроняк 10 кр., Захарій Габур 5 кр., Сава Фундюр 10 кр., Гриць Гнатюк 20 кр., Яків Джуряк 10 кр., Василь Куляш 10 кр., Танасій Найда 10 кр., Григорій Берла 10 кр., Никифір Мошуля 10 кр., Петро Кобилица 10 кр., Тома Підлецкий 10 кр., Іван Гнатюк 10 кр., Гафія Дроняк 10 кр., Федора Горбан 5 кр., Іеорґій Фундюр 5 кр., Дмитро Рубаний 5 кр., Ілаш Бойчук 10 кр., Федір Путря 10 кр., Гриць Дроняк 10 кр., Василь Гнатюк 10 кр., Марія Поленчук 10 кр., Петро Рубаний 5 кр., Дмитро Дутчак 20 кр., Софія Данилюк 6 кр., Танасій Файчук 50 кр., Теодосія Бойчук 5 кр., п. Василь Чаховский з Чункова, 3 зр., зібрані на руки п'ї Ванди Чаховскої на хрестинах у п. Касияна Альботи а то: п. Касиян Альбота уч. в Луках 1 зр., п-ї Холоднюк з Прилипча 50 кр., п-ї Чаховска з Чункова 50 кр., меньшими датками п-ї Томорук з Кулївцїв, п-ї Циґанюк з Бабин і о. Николай Филієвич парох з Лук до купи 1 зр. На бурсу: п. Петро Шербанович 2 зр. 62 кр., зібрані дрібними датками на хрестинах у п. Симена Кирстюка: За сї датки складає видїл „Народного Дому“ сердечну подяку.

За грошем. В Варшавї прийшов до одного хірурґа якийсь молодий чоловік і просив, щоби той зробив на нїм операцию. Видячи на погляд зовсїм здорового молодця, хірурґ запитав, що ему хибує. Молодець відповів: — Мене нїчо не болить, лише, прошу пана доктора, я хотїв би бути живото-бесїдником, бо столярка дає лихе удержанє, а менї казали, що по витягненю „кількох кишок можна говорити животом так як той, що я его бачив в цирку і за що брав дневно сто рублїв. Я готов троха потерпіти, але пізнїйше дороблю ся майна.“ — Лїкар засьміяв ся і вияснив річ аматорови животомовства, почім той повернув опять до столярки.

Знущанє над дїтьми. В Анґлїї і Бельґії вийшло послїдними часами кілька творів, що обговорюють справу знущаня над дїтьми. До якого упадку любов родичів до своїх дїтий дійшла в Анґлїї, довідуємо ся з бесїди посла Labouchere-а, що еї мав в анґлїйскім парляментї. До Льондону приїзджала що дня якась miss Peirce, що за гроші наймала ся карати дїти. Кара складала ся з двох частий: Вперед била та miss дитину по лици, що аж їй сьвічки в очах ставали, а потім била прутом по тїлї. Найменьша кара виносила дванайцять раз в лице, а шіснайцять патиків. Процедура того нелюдского катованя зачинала ся розібранем дитини до нага і затканем уст. Потім вязала руки і ноги і зачинала бити. По кождій такій карі відчитувала відповідні уступи з св. письма, котре все мала зі собою. Такого Ірода другого на землї здаєсь нема, хотяй та miss на оправданє свого ремесла показувала листи з подяками від родичів дїтий, що кара еї була успішна. — В Бельґії є вже по більших містах товариства для охорони катованих дїтий. Горе родичам, о котрих товариство дізнало ся, що знущають ся над своїми дїтьми. Виделеґовані комісарі слїдять справу на місци і доносять до суду, а коли то була дитина чужа, то забирають еї з собою і віддають під опіку товариства „Ghrimberghe“. Много дїтий дістаєсь в дорозї адоптациї визначнїйшим родинам, а иньші висилає ся в дальші міста, щоби опікуни дитини не дізнали ся о місци еї побуту. Дїє ся се для того, бо були случаї, що опікуни підбурювали дїтий против своїх добродїїв. Товариства опіки над дїтьми дбають передовсїм о те, щоби в дитинї розвинути кріпкий характер і виховати еї на доброго горожанина.

Для спадщини. Сими днями відбуло ся в Амстердамі, в Голяндиї, цїкаве вінчанє. Молодий, властитель гостинницї, аж майже до часу вінчаня, носив 23 роки жіночу одежу і цїлий той час уважали его загально женщиною. Причина того дивного поступованя була така: Мав він дуже богату тїтку, котра перед двайцять трема лїтами записала цїлий свій маєток его родичам, але під услівєм, що провидїнє дасть їм дочку. Тимчасом на сьвіт прийшов син — отже не було иньшої ради, лише зробити з него дочку. Тому перебрано его в жіночу одїж і цїлих двайцять і три роки син уходив в очах страшної тїтки за дївчину. Сего року тїтка померла, а рівночасно з тим фальшивим дївчина занедужала. В часї недуги доглядала еї одна з еї товаришок. Коли-ж недуга скінчила ся, дївчина-хлопець відкрила тайну свого родженя і предложила руку і серце своїй подрузї.

Столїтні старцї в Росиї. Переведений минувшого року загальний спис населеня в росийскім царстві виказав, що в Росиї доходить дуже значне число людий до пізної старости. Именно в кождій ґубернії — як пише „Київлянїн“ — найшло ся около 400 осіб, числячих звиж 100 лїт, суть навіть старцї, котрі прожили півтора сотки лїт. Тепер до всїх тих осіб розсилають ся квестионарі, обіймаючі ряд питань що-до услівій їх житя, способу відживлюваня, рода занятя і т. ин. річий, котрі могли вплинути на таку незвичайну довговічність.

Фантазия чи правда? До найцїкавійших загадок, які чоловік силкує ся відгадати, належить спосіб будучого людского житя на земли. Бо й дїйсно, на вид так многих і великих культурних здобутків та епохальних винайдень неодин чоловік рад би уявити собі далеку будучність. Знаний анґлїйский писатель Lathrop помістив у одній часописи ворожби американьского мудрця Едізона. За сто лїт, каже Едізон, не буде на земли жадних міст, але самі села і оселї, розсїяні серед чудових краєвидів, на сьвіжім воздусї. Тут, в найвідповіднїйших санїтарних услівях, будуть працювати всї після своєї волї і потреби. Всякі штуки і лїтературу будуть мати дома; потиснуть лише ґузик, а — фоноґраф сам відчитує їм найновійший твір славного писателя. Всяких вістий ґазетярских достарчить нашим потомкам телефон. При помочи театрофонії і тетроскопії можна буде дома слухати і придивляти ся театральним представленям. Зручно розставлені підводи будуть перевозити від оселї до оселї вистави красних штук, образів і статуй. В електричних поїздах будуть їздити воздухом наоколо землї, а в протягу 8 годин і 8 мінут можна буде відвідати кревних, що перенесли ся з землї на планету Марс. Розуміє ся, що при таких обставинах щезне мілїтаризм і алькоголїзм, котрий стане так огидним, що его будуть давати лише злочинцям за кару. Зьвірята будуть жити свобідно і щасливо на земли, бо чоловік вже не буде уживати їх до працї, а їх мясом буде бридити ся. Таке то щастє буде на земли за сто лїт, але нас тодї не буде. Знамениту фантазию має американьский винахідник.

Найдений скарб. З Кієва доносять: У великій церкві Лаври сьв. Антонїя на хорах другого поверха знайдено під засклепленим помостом скарб. Під зелїзною дошкою відкрито чотири старинні сосуди металеві і стару бочівку, наповнену золотими і срібними монетами. Монети в більшій части з польских часів Жигмонта III., а одна велика золота монета з часів царя Петра Великого з 1702 р. При тім найдено документи, котрі свідчать, що скарб сей переховано в роцї 1731 за архимандрита Романа Копиї. Скарб сей після документу складає ся з 1.100 червоних золотих і з 10.000 талярів сріблом. Тепер перейняла его управа церковна.

послїдне средство, освободити ся від того стричка, що висїв над ним у видї плаченя податків і драчок. І перше поле не покривало всїх драчок, не рахуючи і своєї роботи, а тепер, коли воно необроблене, то і нїчо не принесе. Жаль, великий жаль, розстати ся з рідною нивкою, а треба скинути стричок з шиї. Вздохнув тяжко Каленик, взяв шапку і поволи пішов в громадский шинок. Народу, по звичаю, тут було много; і сталі піяки і добрі господарі наповняли шинок; воздух був тут пересяклий горівчаним запахом, димом бакуна і вонью кожухів; йшла пісня, пяний розговор і сьміх. Піяки кричали, добрі господарі сидїли поважно на лавках, що тягнули ся вздовж стїн, і глубоко мовчали, колупаючи цїпками землю.

— От, що вам скажу — звернув ся Каленик до сидячих — купіть мою землю.

— Землю? — здивувавсь дехто.

— Що тобі Каленик, впало на голову?— відозвали ся другі.

— Та вже така причина вийшла, що і сказати не можу, — розбитим голосом проговорив Каленик — та годї инакше. Треба продати. Не хотїв би я, та мушу.

Мужики лиш головами покивали і далї виводили цїпками ріжнородні фіґури на полу.

Що-ж люди добрі, — продовжав Каленик — поможіть в бідї... — Голос у него урвав ся і він не договорив...

— Купіть ви, Антоне, у вас ще два сини не віддїлені!?

— Нї, ви, Макар, купіть; вам вигіднїйше.

— Рублїв з триста треба дати.

— Триста як триста, але двіста дати треба.

— Звідки у чоловіка тілько гроший возьме ся?...

— Еге, хто знає, чи у Юкеля тілько найде ся.

Так рівнодушно і поволи, як дїло йшло о прошлорічнім снїгу, розговорювали господарі! Слухав, слухав Каленик, а у самого своє на умі. Знає, що его обсїла біда, а людий то нїчо не обходить. Він знає, що з таких розмов нїчого не вийде, а ему таки конечно збути свою нивку.

— Га! Що робити! Прийшла біда, тай продавати треба! Що-ж люди добрі, купите мій ґрунт?

(Конець буде).

Памятайте на

„НАРОДНИЙ ДІМ“

в Чернівцях.

ПЕРЕСЬВІТЛЮВАНЄ лучами РЕНТҐЕНА

в цїли сконстатованя

ВНУТРІШНИХ і ХІРУРҐІЧНИХ НЕДУГ

Др. ҐОЛЬДФЕЛЬД.

Чернівцї, улиця Головна ч. 20.

Рух поїздів зелїзничих

від 1-го мая 1898 після часу середно-европейского.

До Чернівцїв приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв:

посп. 11·44 рано, особ. 7·05 вечер; посп. 7·59 вечер; особ. 2·30 в ночи; особ. 6·10 рано;

з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальфи Глїбокої:

особ. 9·23 вечер; особ. 1·15 в ночи; посп. 7·55 рано особ. 9·02 рано; посп. 3.43 по полудни;

з Новоселицї, Бояна, Садаґури:

мішан. 11·13 рано; мішан. 9·30 вечером.

З Чернівцїв відходять:

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня:

особ. 9.48 в ночи; особ. 1.44 в ночи; посп. 8·15 рано, особ. 9·17 рано; посп. 3·51 по полудни.

до Глїбоки, Гадікфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів:

посп. 12·02 в полудне; особ. 4·10 по полудни; посп. 8·10 вечер; особ. 2.45 в ночи; особ. 6·35 рано.

до Садаґури, Бояна, Новоселицї:

мішан. 6·45 рано; мішан. 4·37 по полудни.

До Глїбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева:

мішан. 7·45 рано; мішан. 2·40 по полудни (лиш з Карапчева); мішан. 7·55 вечер (на шляху Межиброди-Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю).

З Глїбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8·30 рано (на шляху Бергомет, Межиброди- Карапчев лиш від 1-го липня до 15-го вересня в понедїлок і пятницю); і мішан. 5.35 по полудни (лиш до Бергомету).

До Гадікфальфи приходять:

з Радівцїв:

мішан. 6·10 рано; мішан. 8·45 рано; мішан. 1·20 по полудни; мішан. 6·58 вечер.

з Бродини:

мішан. 1·20 в полудне; мішан. 6·58 вечер.

З Гадікфальфи відходять:

до Радівцїв:

міш. 6·30 рано; міш. 9·12 рано; міш. 2·18 по полудни; міш. 7·20 вечер.

до Бродини:

міш. 6·30 рано; мішан. 2·18 по полудни.

До Гатни приходять:

з Кімполунґу, Вами, Ґурагумори, Качики:

мішан. 1·10 полудне; мішан. 6·20 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Ґурагумори, Вама, Кімполунґу:

мішан. 6·00 рано; мішан. 2·15 по полудни.

До Іцкан приходить:

з Сучави:

мішан. 5·25 рано; мішан. 9·45 рано; мішан. 1·15 в полудни; мішан. 5·45 по полудни; мішан. 9·40 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави

мішан. 4·10 рано; мішан. 6·30 рано; мішан. 10·10 рано; мішан. 2·30 по полудни; мішан. 7 25 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-молдавицї

мішан. 9·05 рано; мішан 1·10 полудне; мішан. 2·40 по полудни; мішан. 3·55 по полудни; мішан. 8·10 вечер; мішан. 9·15 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-молдавицї

мішан. 4·00 рано; мішан. 7·00 рано; мішан. 9·50 рано; мішан. 10·50 рано; мішан. 2·00 по полудни; мішан. 3·10 по полудни.

Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 7·00 рано; мішан. 2·10 по полудни

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.

мішан. 9·1[illegible]о; мішан. 6·20 вечер.

До Неполоківцїв приходять:

з Вижницї, Вашківцїв:

мішан. 7.50 рано; мішан. 5·55 по полудни.

З Неполоківцїв відходять: до Вашківцїв, Вижницї:

мішан. 9·35 рано; мішан. 7·40 вечер.

До Лужан приходять:

із Залїщик, Кіцманя:

Мішан. 8·11 рано; мішан. 4·00 по полудни.

З Лужан відходять:

до Кіцманя, Залїщик:

мішан. 6·42 рано; мішан. 7·00 вечер.

До Карльсберґу приходять:

З Путни:

міш. 9·20 рано: мішан. 4·10 по полудни; мішан. 7·00 вечер.

З Карльсберґу відходять:

до Путни:

мішан. 7·45 рано; мішан. 11·00 рано; міші.. 5·25 по полудни.

Примітка.

Час середно-европейский іде о 46 мінут и нїйше від черновецкого часу.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: Цїна 40 кр.

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство „**Руска Бесїда**“, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских истругів, оселедцїв і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 шляни і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблення меньшої вартости, котрих рішучо не треба приймати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина! Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Ближший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТІННИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

Друкарня товариства „Рускої Ради“

з червоним друком, продає по 15 кр., а з пересилкою почтовою 18 кр.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 151. Чернівцї, недїля дня 20. грудня (1. сїчня) 1898 р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адмінїстрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належатість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

До руских колядників.

Надходять сьвята, котрих дай Боже дочекати усїм нашим поважаним читачам і всему рускому народови! Настане Різдво і по наших тихих селах розляжуть ся веселі різдвяні сьпіви... молоді і старі підуть колядувати.

Звичайно такі коляди приносять, як на наші небогаті відносини, значний збір. Тим збором дїлять ся або таки самі колядники межи собою, або обертають его на братство, на церкву і т. д.

Та тепер важну поклали собі цїль буковиньскі Русини, будову великого Народного Дому, в котрім мають виховувати ся наші сїльскі дїти з цїлого краю. І чиж не варта заколядувати сего року на Народний Дім?

От, як зачуваємо, спитав ся сими днями якийсь цїкавий школяр свого учителя, чи не можна би піти в коляду на Народний Дім. Той учитель сказав на те, що нї... А се тимчасом неправда. Се вільно, і не лишень вільно, се навіть в теперішну пору буде народним обовязком нашої рускої коляди, не забути на Народний Дім і передати єму як не ввесь дохід, то бодай половину.

Звертаємо увагу нашого патріотичного учительства на то, щоби при нагоді спімнути нашій колядуючій молодїжи про бурсу Народного Дому, котра не для кого иньшого призначена, як для наших підростаючих сїльских дїтий. Хто тут дасть, сам собі дасть. Зібрані з коляди гроші найлучше буде передати тому чоловікови в селї. котрий дістане повномочиє на збиранє складок. А як такого в селї не буде, то переслати просто Народному Домови.

Дальше звертаємо увагу тих наших громадских начальників, котрі вже пізнали праву дорогу, щоби тим паробкам і старшим людям, що схотять піти в коляду, оповіли, що й „Народний Дім“ варт того, аби єму удїлити половину з коляди, бо „Народний Дім“ має велику християньску цїль перед собою, бо се є братство Русинів, котре стане в пригодї кождому з нас.

Також тих наших честних пан-отцїв, що не відцурали ся рускої справи, і тих патріотів-дяків, що тримають з руским народом, просимо підтримати межи народом сю гадку.

А нарештї взиваємо нашу сїльску молодїж: підїть, рускі дїти та заколядуйте на то, аби розширити нашу руску бурсу, де вже сегодня до сорок ваших братчиків примістили ся і де вони вчать ся, аби колись принесли поміч, розраду, сьвітло і правду всему нашому дорогому рускому народови!

Буковиньский сойм краєвий.

Справоздане з засїданя соймового з дня 17. (29.) грудня сего року.

Засїданем проводив маршалок краєвий пос. Лупул. З рамени правительства явив ся сам президент краю барон Бурґіньон. Засїдане почало ся прочитанем і зверифікованем протоколів з попередного, то є з першого засїданя сойму.

Відтак відчитав референт видїду краєвого барон Мустаца три предложеня видїлу краєвого, а то: 1) в справі ухваленя провізорки буджетової (42%-ові додатки краєві) на пів року, то є до кінця червня 1899 року. 2) предложене що до заснованя фонду памяткового ім. цїсаревої Елисавети, і 3) предложене: щоби змінити §. 9. закона краєвого з дня 2. мая 1898 р. Перше з тих предложень ухвалив сойм передати комісиї фінансовій до залагодженя, а два послїдні комісиї адмінїстрацийній.

Відтак приступлено до вибору поодиноких комісий. І так до комісиї верифікацийної (5 членів) війшли посли: Весоловский, др. Смаль-Стоцкий, Тітінґер, барон Мустаца і Ончул.

До комісиї петицийної (5 членів) вибрані пос. Де-Льож, ґраф деля Скаля, Пігуляк др. Цуркан і Ґріґорча.

До комісиї фінансової (9 членів) вибрані посли: Пігуляк, Лянґенган, Боґусевич, др. Зубрицкий, Марін, др. Фльондор, бар. Мустаца, барон Василько і Ончул.

До комісиї адмінїстрацийної увійшли посли: др. Смаль-Стоцкий, Абрагамович, др. Рот, Тітінґер, Помпе, др. Скедль, др. Стефанович, Николай Василько, Калїнеску, барон Мустаца, др. Вольчиньский, др. І. Фльондор, др. Попович, барон Василько і Тудор Фльондор.

Відтак наступило верифіковане послїдних виборів і затверджене нововибраних послів. Без жадної дискусиї затвердив сойм вибір слїдуючих послів: Янку Лупула, барона Кохановского, д-ра Йосифа Рота, Лянґенгана, Давида Тітінґера, д-ра Стефана Смаль-Стоцкого, Єрофея Пігуляка, Теодора Фльондора, Модеста Ґріґорчу, д-ра Поповича, Іляріона Ончула д-ра Цуркана, Калїнескула, Абрагамовича, Боґусевича, Янку Фльондра, бар. Мустацу, д-ра Стефановича, Весьоловского, барона Василька, Вольчиньского, Де-Льож, П. ного, Кіпера, Николая Василька і ґр. делля Скалю.

При верифікованю вибору пос. Маріна забрали слово посли румуньскі Попович і Янку Фльондор. Оба посли говорили зразу по волоски, але видячи, що їх мало хто з послів розуміє стали говорити по нїмецки. Ударяли сильно на круги правительственні, се-б то они мішали ся сильно в вибір згаданого посла. На се відповів їм президент краю бар. Бурґіньон, що правительство буковиньке не інтересувало ся зовсїм тим, хто вийде на посла чи Волох чи Русин чи Нїмець, а противно уважало за відповідне беречи прав поодиноких горожан-виборцїв. П. президент не заперечив, що мало бути ту і там на провінциї більше або меньше поперте кандидата кругами правительственними, але без того годї. Таке лучає ся і буде трафлятись серед найлїберальнїйших народів. Впрочім, вгляне сам у всякі неточности, які де небудь поповнено і постарає ся, щоби занехана справедливість була привернена. Послїдні слова президента приняли всї посли з великим одушевленем.

Відтак прочитував п. президент скарги які надійшли до него ізза послїдних виборів. По при поодинокі скарги подавав президент спростованя дотичних, в скаргах інтересованих осіб, так що всї до тепер оскаржені, найчастїйше люди з кругів правительственних, вповні оправдали ся. Таке читанє п. президента тревало до пів до 10. год. вечером. Задля пізної пори поставив пос. др. Стефанович внесене, щоби засїдане замкнено, що і принято.

Справоздане з засїданя зоймового з дни 17. (29.) грудня сего року.

Дальше засїдане сойму краєвого з пятницї 18. (30.) с. м. тревало дуже довго, бо від 4. години 15 мін. по полудни аж поза 12. г. по півночи. На засїданю був також президент краєвий бар. Бурґіньон а на місци маршалківскім сидїв сам маршалок краєвий Лупул.

Предметом засїданя були дальші верифікациї не затверджених еще послів. Без роботи верифіковано посла Чунтуляка, підчас коли при верифікациї посла

Мужицка драма.

Оповіданє з українського побуту

Л. О. Штаммера.

(Конець).

Люди мовчали і дальше; дехто лиш головою кивнув: „ласий, мовляв, кусок, та як укусиш?“ Землю кождий купив би, але як. Та і у кого найде ся тілько гроший, щоб заплатити за надїл, котрого цїни впрочім нїхто не знав. Знали лиш, що тут ходить о сотки, о котрих і подумати боїть ся мужицкий розум. Сам Каленик розумів то і зовсїм не надїяв ся найти правдивого купця межи господарями; він хотїв по просту збути ся свого ґрунту, щоби увільнити ся від податків; а кілько єму заплатять, про се він журив ся.

— Знаєте що — сказав він; вернїть менї за півтора року податки і конець. Я більше і сам не хочу. Ґрунт мій знаєте, від села рукою подати.

Голос у нього урвав ся.

— Ґрунт гарний!

— Еге, хто его не знає.

— Біда з тою землею! — сказав кивнувши головою, Антін, добрий господар і дуже поважно виглядаючий мужик. — Ще до сплати далеко; а вона вже подїлена на кусні.

— Еге! єї дальш зовсїм не стане, а ми все ще будемо плат — зажартував Макар. Подїлять, подїлять, аж вже і дїлити нїчого не буде.

— Вже і тепер нема що робити; у кого один, два сини, то ще нїчо, хлїб є, але як більше, то і хлїба не стає. Мучить чоловік, мучить ту нещастну землю; зібрав ярину, на озимину оре, — віддиху нема...

— Ге! А що ти станеш робити з обома морґами? — перебив хтось там, — Бог зна, як треба крутити, бо хлїба таки не стає.

— Можна і прикрутити, як свого не стає.

— Та можна, можна. Але як тримати поле і платити податки і ще хлїба докуповувати, то вже нїяк не годить ся.

— Ну! що-ж? — говорив далї Каленик. — Купить хто мій надїл? Дайте менї 30 рублїв і Бог з ним.

— Добре! — сказав Макар. — Я для свого Вартоломея куплю, а гроші, як хочете, то і зараз дам.

Каленик згодив ся. Ударили отже оба по руках і приступили до могоричу.*)

X.

Дув переймаючий вітер і стукав у вікно дрібним дощиком, а каплї замерзали, заки ще долетїли до землї. Дорога покрила ся грубою ледяною корою. Часами місто замерзлих капель дощу падали великі платки снїгу. Вихор шумів і вив, немов збирав ся зірвати яку почорнїлу від старости стріху.

Гапка сидїла коло вікна, завинувшись в подерту свитку і забавляла дитину, ударяючи палцями по шибі. Герасима вже кілька днїв не було видно дома, видно знов розпіячив ся. Параска годувала Гапку і просила, щоби зайти в їх хату загріти ся, але Гапка не йшла, не могучи видержати погляду батька. Тяжко було пізнати передню Гапку в тій худій мізерній молодицї; одні очи сьвітили ся. Сидїла вона коло вікна і виливала жаль піснею, вибиваючи такт палцями...

Нараз двері отворили ся і в хату увійшов Герасим, весь промокший, дрожачий від холоду зубами; палцї виглядали з подертих чобіт, на нїм була подерта дїрава свитка. Поглядїла на него Гапка довгим, сумним поглядом, але без найменьшого докору за своє обездолене житє. Не видержав Герасим того погляду, затряс ся і потупив очи у землю. Нїколи Герасим не звертав уваги на то, чи говорить, що Гапка, чи нї, як глядить хвильку, він стояв неподвижно, немов оцїпенїлий. Що з ним дїяло ся в ту хвилю, — сказати тяжко; але певно через ту хвильку він витерпів більше, як то, що можна сказати словами.

— Чому-ж ти менї нїчо не говориш? — вирвалось на конець єму з уст.

Гапка мовчала і не зводила з него очий.

*) Цїла та сцена виглядає досить неправдоподібно. Пригадуємо однак, що річ дїє ся в 70-их роках і яко рідкий випадок можлива. *(Зам. перекладчика).*

Зубрицкого (з Заставни) забрав голос посол Н. Василько. Ударяв він на правительство, се-б то оно попирало при виборі посла Зубрицкого. Бесїда єго тревала яких дві годинї. По бесїдї пос. Николая Василька забрав слово президент бар. Бурґінґон, оправдуючи поодинокі закиди, які робив пос. Василько, краєвому правительству. Відтак говорили по черзї: заступник маршалка краєвого др. Рот, пос. Пігуляк, др. Стефанович і пос. Смаль-Стоцкий. Всї промавляли в користь посла Зубрицкого.

Відтак прийшло до поіменного голосованя, при чім 17 послів заявило ся за верифікованєм пос. Зубрицкого а 5 против того.

Засїдане тревало до пів до першої в ночи, почім маршалок краєвий Лупул замкнув засїдане, заповідаючи слїдуюче на понедїлок о 5 годинї по полудни, з таким порядком дневним: 1) справозданя комісий о предложенях видїлу краєвого, і 2) вибір нового видїлу краєвого.

З краєвих соймів.

Всї сойми отворено однаковим цїсарским рескриптом, всюди вставлено короткий уступ о автономії.

В ческім соймі Нїмцї цїлком не явили ся. Маршалок Лобковіц висказав жаль, що сесия така коротка, але за причину подав фатальні відносини полїтичні, через котрі полїтичне житє завмерло майже в цїлій монархії. Коли відчитано цїсарске письмо, п. Бакса (радикал) крикнув: „Але-ж оно без найменьшого змісту!“ — Бурмістр Праги п. Подлїпни поставив внесенє: безпроволочно завізвати правительство, щоби всї друки і акти видавані намістництвом носили напись: „Намістництво в ческім королївстві“. Відтак домагав ся скорої інтервенциї у правительства, щоби знайти відповідне місце до перехованя корони сьв. Вячеслава і иньших коронацийних відзнак, та щоби їх рік-річно в певних з гори визначених днях виставляти на публичний вид. — П. Герольд звернув увагу на се, що краєві доходи не в силї покрити видатків на автономічну адмінїстрацию, отже запитує: чи правительство возьме під розвагу справу побільшеня краєвих доходів?

Narodni Listy обговорюючи цїсарске письмо до сойму, пишуть, що оно викликало загальне розчарованє і що в такім настрою ческі посли нїколи ще не виходили з соймової салї.

Підчас першого засїданя моравского сойму відбули ся на улицях демонстрациї робітників за виборчою реформою до сойму. Сїм демонстрантів арештовано. Члени ческого клюбу соймового рішили не складати сего року візити намістникови з причини єго полїтичного становища.

В шлескім соймі п. Кс. Свежи зложив заяву того змісту: Коли славяньскі посли беруть участь в нарадах сойму з задержанєм свого становища, то се дїє ся в тій патріотичній мисли, щоб не побільшувати трудностий виниваючих з хвилевої полїтичної ситуациї. — П. Міхейда інтерпелював в справі введеня польскої і ческої мови до школи і урядів. — П. Кароль Тірк (нїмецкий радикал) інтерпелював в справі звістних тайних розпоряджень мінїстра справ внутрішних і мінїстра справедливости в справі язиковій на Шлеску. — П. Едвард Тірк заявив, що як довго відносини невияснені, Нїмцї не можуть легким серцем допустити на дневний порядок предметів нарад.

В триестиньскім соймі при вході словіньских послів на салю ґалерия приняла їх демонстративно грімкими оплесками. Італїйскі посли вийшли з салї. Коли манїфестациї не переставали, ґалерию випорожнено. Відтак засїданє замкнено, бо не було комплету потрібного до важности ухвал.

Сойм країньский приняв нагле внесенє, взиваюче правительство уможливити введенє в житє словіньского унїверситету в Люблянї достарчуванєм фондів на виобразованє професорских сил. — Сойм приняв також нагле внесенє, щоби вислати до цїсаря депутацию з предложенєм горячої просьби словіньского народу о утворенє унїверситету в Люблянї.

В долїшно-австрийскім соймі видїл краєвий повідомив палату, що lex Kolisko не одержала цїсарскої санкциї. Мимо того сойм ухвалив се внесенє другий раз. Ходить тут о се, щоби викладовою мовою у всїх народних і видїлових школах Долїшної Австриї була виключно нїмецка мова. — Між відчитаними внесенями есть також внесок о знесенє язикових розпоряджень.

Сойм горїшно-австрийский ухвалив взяти під нараду внесеня опозициї. Змістом сих внесень є протест против угоди з Угорщиною на підставі §. 14-го, протест против язикових розпоряджень, жаданє цофненя угодових предложень і жаданє роздїлу Чехиї на три части. Окреме внесенє домагає ся заведеня нїмецкої мови яко виключно урядової у всїх автономічних урядах Горїшної Австриї.

Галицкі відносини.

(Збори руских послів).

В доповненє нашої дописи зі Львова, що обговорювала вельми цїкаві переміни у відносинах галицких Русинів до правительства, подаємо комунїкат про збори руских послів у Львові, який то комунїкат находимо в „Руслані.“

„Вчера, 27. грудня, о 4. годинї з полудня зібрали ся в буджетовій сали соймовій рускі посли краєвого сойму і державної ради на довірочні збори. На жаль не всї посли чули на собі обовязок, взяти участь в сих зборах, так, що присутні мусїли обмежитись на обговірку біжучих справ, не приступивши задля браку комплету до нїякої ухвали. Зборами проводив др. *Савчак*. З послів явили ся: *Барвіньский, Вахнянин, др. Гладишовский, Каратницкий, Небиловець і др. Окуневский.*

Зібрані обговорили всесторонно теперішну полїтичну ситуацию в радї державній, як і евентуальну ситуацию в краєвім соймі. Посли державної ради зложили при тім докладне справозданє з своєї дїяльности в віденьскім парляментї. Іменно пояснили они відносини „Славяньского християньско-народного Союза“ до правицї парляментарної і центрального правительства; розповіли, на яких услівях „Союз“ стоїть нинї при парляментарній більшости і піддержує кабінет ґр. Туна і розказали дальше, що зробило доси центральне правительство в користь руского народа, а до чого зобовязалось і які взагалї суть *вигляди на будуче* — з тої програми, за котрої осущенє приняло ся теперішне правительство?

По основнім обговореню полїтичної ситуациї у віденьскім парляментї приступлено до обговірки справ краєвих і *сеї полїтичної ситуациї, яка, сидячи по деяких даних, закроює ся на галицкім овидї.* З річий поодиноких послів вийшло, що полїтичне *положенє руского народа* в краю значно *погіршило ся.* Іменно множать ся признаки, що підвластні орґани до прав руского народа відносять ся дуже неприхильно. По тій причинї зібрані посли рішили предложити клюбови руских послів соймових внесенє до ухвали, щоби при розправі над буджетовою провізориєю пос. Барвіньский забрав слово і виявив евентуальне становиско, яке при дальшім триваню теперішної системи заступники руского народа мусїли би заняти як до більшости соймової так і до краєвого правительства.

По дискусиї над полїтичною ситуациєю розібрано питаня, які позитивні внесеня мав би руский клюб поставити в грядучій соймовій сесиї? На тім покінчено наради. Нинї, по засїданю соймовім, збере ся клюб руский для ухваленя тих предложень, які виплили з вчерашних зборів посольских.

Послухайте!

(Дальше).

Тільки автор згаданої статї не хотїв сего відчувати і опираючи ся на сю свою добровільну ошибку, виводить далї:

„Хто є п. Денис Єремійчук? Денис Єремійчук, уродженний в Мамаївцях і вийшовший із народу (сїльского), бувший сотрудник в Шипиньцях, завідатель пар. в Дубівцях і знов сотрудник в Гатнї, є нинї катехит при тутешній ґімназиї для гр. в молодїжи рускої народности.“

„І так сьвященник відзиваєсь до публики о датки, щоби міг оснуватись дім, де би виховувалась молодїж в той спосіб, щоби боролась в свій час против сьвященників, котрих він називає „тяжкою опікою,“ „против сьвященників, учителїв і т. д.“

Але-ж змилуйте ся, пане автор! Вільно вам перекидатись глупим і нерозуміти власної мови: але з якої рациї нападаєте ви на чоловіка, котрий чей же не завинив сеї вашої глупости? Чому ви не запитали себе уперед, нїж взялись за перо: з якої причини і в якій цїли виступає сьвященник Д. Єремійчук против сьвященьства? Не вже-ж ви дїйсно думали, що він те учинив, аби дати вам нагоду, похвалити ся перед сьвітом своїми денунциаторскими здібностями?

„Ся мисль п. Д. Єремійчука заслугує повної уваги Всечесної Консисториї. Товариство „Нар. Дім“ є гнїздом українцїв-унїятів. До сего товариства належить „Стоцкий і Пігуляк, котрі сего лїта нападали на гр. в. церков і єї духовеньство.“

Що румунїзатори називають наші товариства гнїздами унїятів — се так само давний як глупий дотеп, народивший ся мабуть із вузонької голови небіщика владики і отця румунїзациї М. Андриєвича, котрий би вже час раз перестати повтаряти тому, хто не має притенсий на природу премудрої птицї, званої папугою. Що до товариства „Н. Дім“ належать посли-професори др. Смаль-Стоцкий і Єр. Пігуляк — і то яко цьвіт єго членів, — дїяльности котрим се товариство дуже богато завдячує, — то правда; рівно як правда, що на відбувшім ся у Чернівцях сего року вічу виступали сї мужі проти румунїзаторства в бук. православній церкві і межи православним духовеньством. Але що з сего слїдує? Хиба те, що патріотичність і енерґічність Пігуляка і Стоцкого солию в очах волоских шовінїстів, в тїснім черепі котрих також нїяк змістити не може, як сьміє п р а-

— Та говори-ж! Скажи що небудь! — не своїм голосом закричав Герасим.

— Що-ж тобі і сказати? — сумно, тихо проговорила Гапка.

Герасима вкололо се... Він поступив наперед.

— Ну бий! бий мене! — кричав він, згорбивши ся, як той чоловік, що хилить ся перед могучою незвістною єму силою.

Гапка не рушила ся; немов скаменїла.

— Бий-же! бий! — просив роздираючим серце голосом, немов знаючи, що удари заглушать єго страданє.

Гапка далї сидїла неподвижно.

— Ну, чуприну вирви, бери! — говорив він далї і нагнув голову.

Гапка протягнула руку. Палцї єї посовгли ся по розтріпаній, давно вже нечесаній голові Герасима. Вона гладила єго голову.

Як жалом уколений, так скочив від того гласканя Герасим. Цїлий почервонїв, очи налились кервою. Хвильку глядїв на супокійно-сумне лице, на дитину свою, що синими від морозу руками обіймала шию матері, а повів очима на право і лїво, як би шукав чого.

— Іди! — закричав, приступаючи до Гапки і беручи єї за руку, — іди до батьків, там тепло: видиш, як дитина посинїла, дрожить . . .

Дитиня усьміхнуло ся і витягнуло руки до Герасима. Він відскочив зі страхом.

— Іди! — крикнув він, ще раз показуючи рукою на двері!

Гапка покірно підняла ся, обвинула дитину, ще раз глянула на Герасима і мовчки вийшла.

Цїлий день вона просидїла у матери. Каленика не було дома. Ганцї було тяжко на души, як би передчувала що недоброго. Серце єї так і нило. Кілька разів збирала ся йти до дому, але Параска не пускала єї, боячись, щоб Герасим не побив єї.

Вже пізним вечером, коли Каленик прийшов до дому, Параска розказала єму, що Герасим вернув ся пяний, кричав і вигнав Гапку з хати. Каленик подумав хвильку, а потім покивав головою і пійшов до хати зятя. Хвильку прислухував ся під дверми, кашляв, потім отворив двері і — — відскочив зі страхом: серед хати, на власнім поясї висїв Герасим, ледви замітно колибаючи ся у воздусї.

Минуло два роки. Гапка не довго була вдовицею, вийшла знов замуж і то за парубка — Луку Сїрмяка. Глупий був як пень, але роботящий і не пив. Старий все таки не міг назгадувати ся Герасима. „Славний парубок був — каже — що і рідко найти, але як би не причина...“

Сам старий Каленик став сторожем при цукрових бураках. Бере чотири рублї на місяць і живе зі своєю старою, мріючи про то, як би то відкупити свій ґрунт від Макара...

Переклав Лев Т.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.
Сталі найдешевші цїни.
Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїляного рода як найлїпше виконані на весїля, різдвяні сьвята і новий рік.

вославний сьвященник Д. Єремійчук належати з рускими патріотами до одного товариства — без, а навіть [horribile dictu!] против волї румунїзаторів.

„Слухаймо далї ми знаємо що стоваришене гр. в. духовеньства збило промови апостата Пігулака і унїята Стоцкого точку за точкою брошурою З. Воронки, а Всч. Консисторія поробила там-де-треба відповідні кроки.“

У нашого народу, пане автор, є, знаєте, така пословиця: „туркул те бате, туркул те жудекъ.“*) Не погадали ви припадково на сї слова, коли писали-сьте про збите промов наших патріотів брошурою румунїзатора Воронки, котрої зміст навіть „румунофіл“ Козаркевич назвав свого часу „підлим,“ чи щось подібне? А що до кроків консисторских, то ми не маємо жадної причини вам не вірити — та же апостат Калїновский — Калїнеску вернув ся із купілів з вилїченими ногами: так мабуть робить здоровенні византїйскі кроки. Так щож? Нехай здоров робить: вам буде радість, а ми — ну, і ми потїшимось — розірвемось.

Але ось не гарно, що в слїдуючім уступі ви знов вертаєтесь до клевети і кричите ще раз, і то сильнїйше: „Polizei! Polizei!“ (— а в дусї певно додаєте: „бо румунїзация гине!“)

„Нинї (o tempora, o mores! —) виступає навіть сьвященник, котрий находить ся в общинї з попередно названними і в свойство голови того самого товариства називає сьвящеників „тяжкою опікою для народу.“ Він завзиває отже нарід, відмовити сьвященникам повинного послуху.“

Се то, що ми називаєм нїкчемним, добродїю. Ваші предки — не ті із Дациї, а ті немногочисленні із Італїї — сказали-б були: argumentatio secundum infamiam.

„Учинок сей заслугує бути строго укараним.“

Hört! Hört!... Чий, пане Анонїм, учинок? Ваш?

— В самім дїлї.

„Робимо на него уважною Всч. Консисторию.“

Се ваше „куку“ ми ще раз почуємо, а позаяк з вами кукати не маєм охоти, то скажемо дотичну нашу гадку пізнїйше.

„Припустім, що нарід вже зістав визволеним із під впливу сьвященьства, що є его учителем і провідником.“

„Під чий вплив або опіку має нарід пійти тодї, панотче Д. Єремійчук?“

Ergo.

„Панотець Єремійчук зробив би дуже добре (для румунїзаторів — прим. перевод.), коли-б зложив одежу сьвященничу, бо і яко катехит не є він більш нїчим як сьвященником, і не був би тягарем для народу“ (scilicet товаристів-румунїзаторів — пр. перев.).

На се ми вам, добродїю, оповімо байку, котру нам трафлялось чути що у віку діточім.

(Конець буде.)

*) „Турок бє ти і турок вимірює тобі справедливість.“

НОВИНКИ.

Чернівцї, 30-го грудня 1898.

Вибори до ради мійскої з передмістя Рош і Монастериска відбули ся вчера. Предсїдателем комісиї виборчої був радник мійский п. Бек. Повних голосів віддано 316; одже абсолютна більшість 159. З того дістав п. Іван Людвар 182 голосів, Атанас Прідіс 144, Себастиян Голїцкий 134, Христіян Гак 143, а Данис Сїмянович 99. Абсолютну більшість дістав тілько п. Людвар, а між прочими кандидатами прийшло до стислїйшого вибору, в чім вибрано п. Гака і Голїцкого.

Конкурси. Розписаний конкурс на місця підучителів взглядно підучительок при триклясовій школї в Нових Мамаївцях і при чотироклясових в Раранчу і Старій Жучцї з рускою мовою викладовою; на місце учителя при чотироклясовій школї в Старій Жучцї з рускою мовою викладовою і ровчинець до 30-го сїчня 1899. — У вижницкім повітї розписані конкурси на місця учителів при одноклясових школах в Довгополи і Конятинї з рускою мовою викладовою і нїмецкою яко предмотом науки.

Вечерницї в память Ю. Федьковича в Кіцмани. Дня 12. н. м. сїчня с. р. устроює „Хор міщаньский“ зі Снятина *вечерницї* в Кіцмани в память Юрия Федьковича з такою проґрамою: 1. Відчит: „Житє і літературна дїяльність Ю. Федьковича“. 2. Ів. Воробкевич: „Пробудилась Русь“ — муж. хор. 3. Ю. Федькович: „Довбут“ — декл. 4. Шевченко-Воробкевич: „Огнї горять“ — муж. хор. 5. D. Jenko: „Nek Dusman vidi“ — муж. хор. 6. Т. Шевченко: „До Основаненка“ — декл. 7. „Широкий луг“ — муж. хор. 8. Лисенко: „Ой пущу я кониченька“ — муж. хор. Чистий дохід призначує ся на добродїйні цїли.

На „Руску Бурсу“ жертвували: п. Н. Сидишин 3 ґілетки бараболї і одну ґілетку муки; п. Доротей Горичка 3 ґілетки бараболї і одну муки; п. Семен Копачук 2 ґілетки бараболї і 2 ґілетки муки; п. Мирон Кузик 2 ґілетки бараболї; та п. Гаврило Копачук 2 ґілетки бараболї. Разом три кірцї бараболї і один корець муки. При тїй нагодї складає заряд бурси тим жертводавцям щиро-руске спасибіг.

Залюблений гусак. Стара байка, що гусак є добрим сторожем, а як треба, також бійким оборонцем своєї вибраної. Але щоби між великим числом відважних гусаків були й такі, аби слово „оборона“ понимали глубше, то се рідко лучає ся. В однім селї в Нїмеччинї залюбив ся один гусак і то на смерть. Се не було би нїчого надзвичайного, бо прецінь гусак має також серце. Алеж наш гусак віддав своє серце гусцї, що належить до посторонної і доволї далекої громади; она мешкає в долїшнім, а він в горішнім селї. Їх дїлить дорога, що виносить близько 300 метрів. Однак так далека дорога не стоїть їм на перешкодї, бо обоє мають трохи практики: они виходять одно напротив другого. Кождого ранка, як лише відчинять ся двері курника, они удають ся в подорож: він до неї, а она до него. Они стрічають ся на оболони над потоком, що тече саме на половинї їх дороги. Поздоровившись голосним ґеґанем, они пробувають разом цїлий день. При заходї сонця чемний гусак відпроваджує свою суджену аж до єї дому, глядить там пильно, щоби зладила собі добре місце, а відтак цїлу годину ще сторожить при дверях курника. Тодї доперва ступає гордо домів. Але як всюди, так і тут нема правила без виїмки. Часом она поводить ся неприлично. Она відпроваджує свого гусака до его дому, ночує при его великодушнім боцї, а ранком они разом ідуть до потока. Так они жиють день в день вже повних пять лїт.

Руска судова розправа у Відни. Чуду не правда? Очивидно не належить думати, що судия і всї прочі функціонарі були Русини й по руски говорили та що може судия проголосив по руски вирок. Нї, так не було. Але лучило ся, що обжалований, его оборонець, приватна сторона інтересована і сьвідки були Русини, а що ті послїдні не знали инакше тілько по руски, так і доказове поступоване при помочи порекладчика вело ся по руски. — Сими днями розбирав повітовий суд „Leopoldstadt“ один інтересний случай о переступлене §§. 461 і 506 з. к., а тло розправи основане на ось якій приключцї. — Гарний і шпаркий легинь з Галичини Ф. Ц., колишний санїтетский вояк при шпитали у Відни, навязав любовні зносини і удержував їх три роки в часї свого вояцтва з дївчиною-землячкою Ганусею Пр., що, як то часто лучає ся, затягнулась зі своїм „паньством“ (vulgo жидами) аж з Бродів до Відня і осїла на еврейскім островци (Leopoldstadt-і) няньчити малі жиденята. Хватский хлопака, цїкавий до всякої забави, припав вже постаршій Гануси вельми до вподоби і она не вагувала ся відличити его щедро своїми жіночими ласками, „повірити“, як каже свому любчикови на слово, хоч би і на „Wurstel“-Пратері, що він єї не покине. Щедро платила она і всї „забави“, також за пратерові гулянки в гостинницї „Zum Ochsen“, за розкішні поїздки на карусельних кониках і пр. Очивидно в кількох лїтах зробило се поважну суму. Але і злобний бузько не спускав також свого зіркого ока з дуріючої по пратері і по его левадах пари... Заклекотів десь в багнах Ereudenau-у, а нянька Гануся потїшила свого любимця гарним синочком і стала вже мамкою. В рік подібних веселих зносин привела ему до пари і донечку. Між тим Ромео відслужив в таких радощах свої три роки і попращавши любку Юлїю щиро ба трогаючо, пересилив ся аж між Wasser-поляки на Шлеск. Гануся в розпуцї помирила ся вже була з тою розлукою. Але коли дізнала ся сего року, що той єї „жених“ і товариш веселих ігор з Wurstel-Пратера оженив ся на Шлеску, з иньшою, закипіла гнївом, местию на свою суперницю. Всї фундациї, забави пропали і чорновусий любас також. Местниця подала страшний донос, до обвинуватила зрадника о обман, уведене і знеславу при несповненій обітници подружа. Головна розправа того случаю, що вернув як раз з краевого суду з причини невластивости, виказала безліч інтересних пригод і обставин, що кидають ярке сьвітло на те, як тут „живут“ ті захожі наші дївчата-служницї серед чужого елементу, не знаючи більше нїмеччини, як „Wasser“ і може „Mensch“ або „Soldat“. Тиняють ся они між жидівнею з Галичини по Леопольдштатї та няньчать або покритками мамчать підростаючі жиденята. Вислїд розправи був такий, що мимо присяги любовницї та зізнань єї сьвідків суд увільнив „віроломного“, а властивий легкодушного вояцкого серцехвата, відсилаючи Ганусю з єї приватними домаганями на дорогу цивільну. — Оборонцем обжалованого ставав Др. Олександер Кулачковский, ред. Вістника зак. дер., що побіч завізваного руского перекладчика і руских сторін, ставляючи много питань до сьвідків по руски, причинив ся до руского характеру розправи. Очивидно plaidoyer оборонця не було руске.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

До земляків моїх.

Менї ви кажете: „Прокинь ся, схименись!
Настав великий час, — і рідному народу,
Як наші прадїди робили се колись,
Повинні добувать ми славу і свободу“,
О, се правдива річ! Святії сї слова:
Я добре бачу сам, що кривда скрізь панує,
Що нас зневажили, — і никне голова,
І серденько болить, за рідний край сумує.
Я добре знаю, як московські брати,
Самодержавнього уряду вірні дїти,
І самобутність нам здавили, як кати,
І мову рідную раденькі-б задавати.
Я розумію й те, куди нас гне уряд,
Як нас осьвічують російські науки,
Якими з москалїв вертають ся назад
Великих козаків бездольнії унуки.
Ви правду кажете: тепер великий час,
Не можна гняти єдиної години,
Та (вибачайте лиш), спитать я хочу вас:
— Хто ви, що кличете боротись за Вкраїну? —
І чую — круг мене гуде неначе звін:
„Се ми, нещасної України патріоти;
І, коли певне ти для неї рідний син,
Іди до спільної і чесної роботи“.
Спасибі вам, брати! В годину сю лиху
Мене ви кличете до вашої громади;
Я щиро дякую, та... думоньку важку
У серцї маю я, бажаю я поради;
Для краю рідного повинен я робить;
Хто не завидує на Понтія Пилата,
З душею чистою хто хоче вік прожить, —
Той брату руку дасть, не стане проти брата.
А все не таки менї цїкаво дуже знать,
До якої мене ви кличете роботи,
Бо иноді такі бувають патріоти,
Що люблять з чарками гарненько засьпівать:
„Жива Вкраїна ще“, або „пора вже встати“
І сльози із очий уміють проливати.
Але загляньте ви як слїд у їх житє,
Що ви побачите? — Один сини два має
Такі, що кожен вже далеко не дитя,
А мову рідную не більш від Нїмця знає
Й національного не має почуття.
Дочка у другого як квіточки цвіте,
Та для України нїколи дбать не буде,
Бо батько з матірью, як полїтичні люди,
Не турбувались навчить єї на те.
Ми бачим і таких, що цїлий вік кричать:
„Ми! ми робітники!“ і рідний край шанують,
А близше придивись, — себе й людий дурять
І для України і нальця пожалкують,
Не тільки що душі... Оттак, мої брати!
Не мало вже таких траплять ся між нами,
Між Українцями. Ти — Боже їх прости
Се утиск уряду їх поробив вовками,
Що пруть ся в ліс чужий; а прийде волї час,
Вони прокинуть ся, почують голос крови,
Своєї, рідної, вкраїньскої, — і враз
Прийдуть до народу, до батьківської мови.
А серцем вірую, що ті часи прийдуть,
Щоб швидче то збулось, берімось всї робити,
Бо вже тепер пора дїлами закріпити
О той сьвятий союз, що вірностию звуть.
Я не скажу: „Брати, беріть сьвяті ножі!“
Стїну московськую не сила лобом брати,
А тільки й той вогонь, що сяє у души,
Не треба від жаху землею закидати.
Коли громадою ми будем щиро жить,
Робить для народу, не згине наше дїло:
Пожежа заблищить така, що придушить
Єї не зможе вже нїяка в сьвітї сила.
Коли не язиком, а дїлом будем дбать
Про наші рідную письменність і науку,
І будемо братів голодних ратувать, —
То, певне, Той Христос, що стерпів смертну муку
За всїх знедолених, ним схоче поміч дать...

Лютий *1898 року.*

М. Далекий.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 31-го грудня 1898.

Відень. Wiener Ztg. оголошує цїсарске відручне письмо, на підставі котрого і на р. 1899 полишає ся той самий стосунок квот. Дальше оголошує Wiener Ztg. цїсарске розпорядженє на підставі §. 14. дотично продовженя союза митового і торговельного і відносин Австриї до банку австро-угорского; дальше розпорядженя дотично центрального замкненя рахунків на р. 1898, дотично буджетової провізориї на 3 місяцї і дотично запомог для бідуючого населеня в с. 1,600.000 зр.

Відень. Радник суду краевого в Ґрацу др. Ґрос іменований професором права карного на унїверситетї в Чернівцях.

Відень. Fremdenblatt поясняє, длячого продовжено провізию квотову і митової спільности аж на цїлий рік. Є справдї надія, що ту справу полагодить ся до пів року парляментарно, але продовжено єї аж на рік в тій цїли, щоби в конечнім випадку не потреба було знов уживати помочи корони.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьских, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

На сьвята!

Вино столове на літри . . . . . 48—60 кр.
„ геґеляй в фляшках по . . . 70—80 „
„ Самороднер в фляшках по —.80, 1.—, 1.50 кр.

Вже прийшов

6-ЛІТНИЙ МІД ДО ПИТЯ, ФЛЯШКА 80 кр.

Овочи полудневі, коріне, мід прісний, мука дрожджи і пр., сьвяточні товари.

Поручає
по найдешевших цінах
Ігнатій Власюк,
улиця Паньска, ч. 35.

Гарне, добре і дешеве!

Ул. ратушева 15. Ул. ратушева 15.

Перед тим

Маркус Фурер

Маґазин одіжи для дам і панів
в Ченівцях, ул. Ратушева, ч. 15.
під золотою грушкою.

Порученя з поза міста виконує ся сейчас.

В кождім сезоні
найновійші плащі
жіночі, для дівчат і дітий
(зі сукна, плюшу, Кримских бар. і ватовані)
жакети, мантильки, рбтунди, порохівники з шовку і могару
з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги
для
панів, хлопців і дітий,
загортки, шлафроки, футра міскі і до подорожи,
Менчикови, Гавельоки
і всї річи входячі в той фах з перших найславнїйших фабрик.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР“
у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї діяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“
стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2\%$ за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вкладки** до опроцентованя по $4^1/_2\%$.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Вільгельм Водічка,

дроґуерия в Чернівцях поручає на зближаючі ся сьвята богатий вибір

Парфумериї
і тоалєтних касет

гербати, руму, коняку, лїкерів, шоколяди, Курасао, коріне і т. д.

Хочете заробити гроші?
то посилайте скоро свою адресу до фірми: Wojtan &. Co. Leipzig. L.

Г. Файлєс

оператор нагнїток
Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиранє: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР
на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: Цїна 40 кр.

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) номинальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні
(Abgangs-Zeugnisse)
продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Як загально звістно,
Ріхтера скринки з камінцями до будови
суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є одинокою забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїтий і задля досконалого виконаня.

Вони є взагалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з якорем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витинаними взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя, 2 пляни і т. и. за цїну 177 корон є безперечно **найгарнїйшим подарунком**, який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якорем можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і висше, а на доказ, що є правдиві, мають фабричну марку „якор“. Всї скринки з камінцями до будови без якора є підроблєня меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жаданє даром і франко.

Новина!
Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,
перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.
Контора і склад: 1. Operng. 16. Відень. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СЄТІТЕТИ РУСКИЙ ТАЛЄНДАР НА РІК 1899
з черговими друками
Друкарня товариства „Рускої Ради“
по 15 кр.,
а з пересилкою почтовою 18 кр.

Всї роди живих і сьвіжих риб
можна що дня дістати в моїй
РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ
ул. Темильова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, кавару, сардинок, морских ветругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на весїля, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої стациї почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**
Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 154. Чернівцї, середа дня 30. грудня 1898 (11. січня 1899) р. Рочник XIV.

Виходить в Чернівцях в середу, пятницю і недїлю.

Редакция, адміністрация і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рекламациї вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ 10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застережене.

Поодиноке число коштує 8 кр.

Від видавництва.

З сим числом кінчимо ми чотирнайцятий рік нашого видавництва, а входимо в річник пятнайцятий.

Представляти себе нашим читателям не потребуємо, бо вже маємо досить довгу минувшість за собою. *Ідеалами провідними нашої часописи була все самостійність руско-українського народу, єго піддвинене материяльне і національне,* а при наших краєвих обставинах бороли ся ми все сьміло і чесно за права руского народу, за права політичні низших верств суспільних а передовсїм за права нашої головної верстви: руского мужицтва. Заступали ми все ідеї демократичні, домагали ся такого права виборчого, при котрім не було би упривілейованих, і оскілько можливо старали ся піднести наш нарід економічно через самопоміч, як також старали ся так вплинути на господарку краєву і публичну, щоб вона вийшла на користь нашого мужицтва.

Се ті провідні ідеї, в імя яких ми бороли ся, — вони полишать ся і на далї нашою проґрамою і до здїйсненя єї будемо стреміти всїми силами. А думаємо, що і публика руска, яка з признанєм відносила ся до нашої працї, і на далї буде йти разом з нами, під одним прапором, до одної мети. Обовязком загалу буде по спромозї підпирати, передплачуючи „Буковину“ і приєднуючи їй як найбільше передплатників.

„БУКОВИНА“

в иходити ме в р. 1899. також три рази на тиждень: в середу, пятницю і недїлю в тім самім форматї.

Передплата річна 10 зр.

Обовязком всїх буковиньских Русинів, передплачувати „Буковину“, приєднувати їй як найбільше передплатників і домагати ся єї у всїх публичних льокалях.

Бесїда п. Єротея Пігуляка

виголошена в соймі при нагодї розправи над верифікацією посла Зубрицкого дня 29. грудня.

Високий сойме!

Розпочинаю моїх кілька слів, які приневолений я сказати до власне тепер на порядку дневнім стоячої справи, по руски, а далї буду їх кінчити в нїмецкій мові. А то не для того немов би я може не владїв належито моєю матерною мовою, мовою моїх виборцїв, мого народу, котрого интереси тут заступати маю честь і обовязок, або може тому, щоб побоював ся, що рускої мови не зрозуміє належито висока палата, а єдино длятого послужуюсь дальше нїмецкою мовою, бо руска мова, хоть краєва, не здобула собі ще на сїм місци цїлковито рівного становища з нїмецкою, а особливо-ж стеноґрафічне бюро не впорядковане так, щоби і руске слово виголошене, могло бути так само записане стеноґрафами, як се дїє ся з нїмецкими бесїдами. Отже буду продовжати і кінчити моє слово по нїмецки, єдино в наслїдок згаданих технїчних трудностий.

(Дальше по нїмецки.)

Висока палато!

Я не мав наміру забирати слово до сего предмету, що стоїть на порядку дневнім, і опізнював би я вже й так пізну пору моєю бесїдою, а вже ясне представлене річи з одного і другого боку вистарчило би, щоби рішити ся за або против признаня сего вибору; але подобало ся високо поважаному представителеви вижницкого повіту спровуковати мене до бесїди, позаяк він відозвав ся до моїх обовязків супротив руского народу і завізвав мене в сїй справі лиш по своїм пересьвідченю голосувати. Що дотичить мого почутя обовязку і того що я винен мому народови на тім місци і поза ним, про се не потребую поученя від нїкого. Моя осьмилїтна дїяльність в тій палатї і по за нею, є загально звістна, і так приятель, як і ворог признати менї мусить, що я все старав ся сповняти моє полїтичне завдане по найлїпшому мому розуміню і по добрій совісти, чого не занехаю вчинити також в сїй хвили. Щоб мене хто до сего приневолював, се мушу рішучо відперти, хто би то вже не був, бо маю як кождий посол повну свободу рішити ся в тій справі як хочу, а також маю на тілько розуму і пізнаня, що не потребую їх собі від нїкого пожичати. А если би ходило менї о яке поясненє, то я вже не занехав би постарати ся о них у одної або другої сторони.

Впрочім се не вибір перший, що тут оспорює ся, так само остро і сильно оспорювали високо поважані посли Попович і Янку Фльондор вибори в черновецкім і сучавскім повітї. І ті панове говорили по своєму найлучшому пересьвідченю, а мимо того не вистарчало се пану Николаєви Василькови, щоби дати ся про нелеґальність тих виборів пересьвідчити. Він противні виводи признав за доказані і голосував за признанєм згаданих виборів. Так, навіть більше послів волоскої народности голосувало за вибором послів Маріна і Чунтулка, помимо того, що вибір їх був оспорюваний їх родимцями.

Я, мої панове, маю ясний погляд на акцию виборчу в Заставнї і буду з найспокійнїйшою совістю голосувати за признанєм того вибору.

Єсли би я мав які сумнїви що-до леґальности виборів в Заставнї, то ті сумнїви мусїли би счезати вже з огляду на вибори в Кіцмани. І ті вибори по пересьвідченю пана Николая Василька мали бути так само як в Заставнї некоректні. Но, тут не потребую пояснень від нїкого, тут можу я сам все пояснити, бо я все власними очима видїв.

Орґан партийний пана Николая Василька писав про кіцманецкі вибори тенденцийні, негідні статї, які пан Василько приняв за добру монету, бо в противнім случаю не робив би був натяків на мій вибір.

„Буковинскі Вѣдомости“ писали приміром, що я в ночи на день виборів був сховання в Кіцмани, що жандармерия терроризувала виборцїв; „Bukowinaer Post“ писала навіть, що мене чотирох жандармів вело до льокалю виборчого, щоби мене перед чинною обидою охоронити і більше таких тенденцийних неправд.

Між тим я в ночи на 22-го вересня спав спокійно в ліжку в Чернівцях і не мав навіть наміру їхати до Кіцманя, бо всї виборцї знають мене добре, позаяк там вже пораз третий маю честь бути вибраним. Коли я однак довідав ся, що партия пана Николая Василька ладить ся на мене в Кіцмани чинно напасти, виїхав я в день виборів о 7-ій годинї рано фіякром ч. 63 до Кіцманя і приїхав там на 8 і $^3/_4$. Справоздавцї згаданої часописи видїли своїми фальшивими очима, що я сам один приїхав до Кіцманя, а писали противне. Що жандармерия не терроризувала виборцїв, доказом то, що 24 голосів впало на противного кандидата без жадних злих наслїдків для виборцїв. По виборі провадили мене до льокалю виборчого дїйсно 4 особи, — як Buk. Post пише „жандарми“ — але знаєте, панове, хто були ті жандарми? То були чотири всечестні пан-отцї, що по виборі зложили менї желаня в моїй кімнатї. Чорна душа справоздавця і інформатора пана Николая Василька видїла то всьо, видїла також, що староста позволяв в день вибору кождому ходити по подвірю, а єму і иньшим особам навіть в льокали виборчім, — і аґітувати за противним менї кандидатом; він видїв, як староста Свораковский перед виборами говорив, відповів і дав поясненя на неправно поставлені питаня в справі виборів, а чейже писали „Буковинскі Вѣдомости“ зовсїм щось противного. Лиш одно правда, писали „Буковинскі Вѣдомости“, — а іменно правою була вість про намірене чинне зневажене мене. В день виборів сконстатовано покликаними до того орґанами, що згоджено 6 молодих хлопцїв зневажити мене чинно, що їм однак не вдало ся. Вони лежали сховані в городї напротив льокалю виборчого. Замітне однак і характеристичне, що часописи „Буковинскі Вѣдомости“, „Buk. Post“ і „Patria“ скорше були про се поінформовані як жандармерия.

Високоповажаний пан представитель вижницкого повіту придставив з нагоди виборів в Заставнї, а також з нагоди виборів в Кіцмани, яко щось одинокого в своїм родї старосту в злім значіню того слова. Він видно фальшиво про нього поінформований. Я жалую, що він пав жертвою фальшивих дорадників так дотично особи пана Свораковского, як також дотично оспорюваних виборів в Заставнї. Я маю однак про пана Свораковского зовсїм инакший на особистім досьвідї опертий погляд і не маю також причини моїм мужам довіря і тим протоколярним поясненям, які ми що-й-но чули, вірити меньше, як мужам довіря пана Василька.

Я признаю, що кіцманьский староста в певнім значіню, є щось одинокого в своїм родї, але в значіню супротиволожнім тому, що думав пан Василько; бо так свобідних і необмежуваних виборів, які під сим старостою відбули ся в Кіцмани, — а я не сумнїваю ся, що такі самі були і в Заставнї — може не було ще на Буковинї.

Я голосував за признанєм виборів в сучавскім і черновецкім повітї, пан Василько також, і я не виджу причини, чому би я не міг піднести руки за лагіднїйшим і невиннїйшим вибором в Заставнї. Я не лиш зі спокійною совістю зроблю се, але було би менї навіть совістно если би я зробив инакше.

ПРОМОВА

пос. д-ра Стоцкого при верифікациї вибору з заставнецкого повіту.

Високий Сойме! Вчера і сегодня чули ми в сїй Високій Палатї ріжні річи про надужитя при виборах на Буковинї. Скарги підношено тут в ріжнім напрямі, між иньшими особливо также і на се, що наш закон виборчий є найгірший зі всїх, що єго доконечно треба змінити і т. п. Дивне диво! Аж тепер доглянули се ті самі панове, котрі перше про се нїчого навіть чути не хотїли! Бо покликую ся на стеноґрафічні протоколи і на тих панів, що интересують ся розправами сойму з передних лїт, вони можуть бути сьвідками на се, що нїхто иньший лиш саме ми жадали вже давнїйше зміни закону виборчого, але против того виступали якраз ті панове, котрі сегодня так дуже нїбито вступають ся за зміною сего закону *(Др. Вольчиньский перебиває:* Не блямуйте ся.) Чи п. посол Вольчиньский так борзо забув, що перед двома роками тут дїяло ся?

Та загалом можна сказати, що ми послїдними виборами до сойму можемо бути задоволені о стілько, о скілько бачилисьмо, що полїтичне вишколене зробило поступи у наших селян, і що наші селяни при сих виборах виявили далеко більше полїтичної зрілости нїж попередними роками. Прошу лиш зважити при тім се, що в кождім повітї бачимо досить значні меньшости в виборчій боротьбі, чого давнїйше на Буковинї не було видати; ми бачимо меньшости 8, 20, 26, 32 а навіть 42 голосів, а се доказ більшої зрілости полїтичної наших селян. Я переконаний, що при слїдуючих виборах ся полїтична зрілість ще збільшить ся і ще прийде до правдивої боротьби полїтичної, як се і повинно бути при виборах. Сего нема що бояти ся, сего прецїнь можна лише бажати, бо таким способом зможе лиш той увійти в сойм, кого вишле туди нарід з повним переконанєм, що він там буде справи народу заступати. Коли се тепер ще не всюди стало ся, то тому вина лежить в полїтичній недозрілости народу, чого однак в тім специальнім разї, котрий нас тепер займає, годї сказати, бо заставнецкий повіт виявив якраз велику полїтичну зрілість *(Сьміх).* Не сьмійте ся, мої панове, бо се факт. Коли один кандидат дістав 43 голоси, а другий 42, коли мусїло прийти в сїм повітї аж до тїснїйшого вибору, то се доказ на те, що виборцї були полїтично такі дозрілі люди, як ми сего доси на Буковинї не видали.

Що дотичить саме сего вибору, то мушу насамперед дещо з того, що сказав посол Василько, спростувати, бо я про сей вибір маю відомости від очевидцїв, а навіть від самого противника д-ра Зубрицкого.

Се правда, що Кобиляньский скликав виборцїв, і що на тім зборі виборцїв був также староста Сво-

раковский (голоси: *Що він там мав робити?*) Як він туди попав, се власне хочу я оповісти. Оповідав і потвердив се менї один чоловік, котрому я що найменьше настілько мушу вірити, наскілько вірю словам посла Василька, що майже всї виборцї, зібрані тодї в громадскій канцеляриї в Заставнї, просили і всїма силами старали ся задержати там старосту Свораковского, котрий явив ся в громадскій канцеляриї, аби роздати карти леґітимацийні і роздавши, хотїв вийти (*Сьміх і заперечене*). Се факт, мої панове! Я дуже жалую, що се стало ся, але факт лишає ся фактом і вірю тому, бо менї божили ся на се очевидцї, що виборцї старосту Свораковского просто силоміцю задержали в салї (*сьміх*). Я мушу в се вірити, бо оповідав менї се старий, сивий вже чоловік, а так само і богато иньших людий, що там були, потвердили менї сей факт. Ще раз кажу, що я дуже жалую, що так стало ся, що нашї виборцї задержали старосту Свораковского на зборі виборцїв, але правда остане правдою і я хотїв се тут сконстатувати.

Отже староста Свораковский був на тім зборі і тут появляє ся также др. Зубрицкий (голоси: *Зубржицкий!*) — се наша річ, як він називає ся; а так називає ся він по руски! Тепер іде далї факт, що парох Драчиньский, що належить — се треба виразно сказати — до партиї посла Василька, і о. Манастирский заявили після слів посла Василька перед збором, що вони д-ра Зубрицкого особисто знають, що вони его як найлїпше поручають виборцям і за те ручать, що він буде добрим послом, що буде добре заступати їх справи, бо він Русин і т. д. Посол Василько висказує свій великий жаль, що один член его партиї, а ще до того сьвященник міг щось таке казати, бо він, як каже пос. Василько, а я мушу ему вірити, бачив д-ра Зубрицкого там в перший раз в своїм житю. Панове! Я висказую свій великий жаль і задля сего факту. Коли найде ся хтось, що на зборі виборцїв раз таке говорить, а відтак перечить те саме, що там сказав, то се справдї річ пожалованя гідна, але факт остає все таки фактом, що парох Драчиньский промовляв так до народу.

Тепер пригляньмо ся самому виборови. Перед нами лежить протокол про сей вибір, а з того протоколу виходить, що вибір відбув ся в найбільшім порядку; нема там анї одного слова, яке вказувало-б на якісь надужитя при виборі. На сей факт мушу положити особливший натиск, бо до комісиї виборчої належали не самі неписьменні і не сьвідущі законів мужики, нї! Там сидїв начальник суду, а заразом сам противник Зубрицкого, відтак протоерей Бежан і нотар Мацїлїньский (Василько перебиває: *Ну, сей поступив собі гарно! Сьміх!*) Се не належить до річи. Я лиш констатую факт, і то факт, що люди інтелїґентні і сьвідущі законів сидїли в тій комісиї. Я думаю, що обовязок тих панів був, наколи побачили при виборі які неправильности і незаконности, зараз таки в протоколї се приґвоздити. Але протокол підписали вони без найменьшого додатку, а що найважнїйше при тім, що протокол підписав і противний кандидат д-ра Зубрицкого без найменьшого слова скарги, і потвердив своїм підписом, що протокол списаний вірно. На се я кладу особливший натиск, мої панове: сам противний кандидат підписав протокол без заміти! Коли справдї були які надужитя, а їх не записано в протокол, то я дуже жалую сего, але при осудї, чи вибір важний чи нї, сей факт для нас має і мусить мати найбільшу вагу, що анї одної, анї найменьшої замітки нема в протоколї такої, котра вказувала-б на такі надужитя. Для нас, що ми не були особисто при тім виборі, що иньших важних сьвідків годї нам мати, є протокол найбільшим сьвідком. Чому-ж там не записано, що пр. староста Свораковский показував на зуби, аби тим чином нагадати виборцям імя кандидата Зубрицкого? Каже п. Василько, що імя Зубрицкого виборцї перекручували. Але-ж в лїстї анї разу не записано се імя инакше, перекручене! Чи-ж не міг уважати на се лїпше противник Зубрицкого, що сидїв в комісиї, і зараз таки сконстатувати сей факт в протоколї? Длятого мушу бути переконаний, що протокол списаний по правдї, а се тим більше, що той протокол підписаний власноручно самим противником д-ра Зубрицкого, п. Кобиляньским.

Ми чули также, як і що зізнав парох Драчиньский в протоколї про сам вибір, а се зізнане всему вінець. Вправдї робить се дуже прикре вражінє, коли чоловік інтелїґентний нїби то, як се каже про о. Драчиньского пос. Василько, инакше робить, а инакше говорить, але се его річ; для мене може бути лише це одно важне, що списано в актах, і я мушу тому вірити, що парох Драчиньский зізнав в протоколї і своїм підписом потвердив, а в тім разї ще тим більше, бо він є членом партиї пос. Василька (пос. Василько перебиває: *Я Вам его дарую!* сьміх.) Зрештою з мого становиска не маю причини протоерееви Бежанови, що раз підписав протокол, а другий раз тою самою рукою підписав также і протест, вірити більше нїж о. Драчиньскому то хоч о. Драчиньский, і приналежить до Вашої партиї, то він все таки Русин! Або Бежанови вірити більше мїж о. Манастирскому! У мене висказп і підписи руских сьвященників заслугують що найменьше на таку саму віру, як слово Волоха Бежана.

Зрештою кождий з Вас, мої панове знає, що при виборах найважнїйша річ є вибори виборцїв (правибори,) і коли правибори переведено так, що нема причини до скарг, то тодї вже річ тяжша пофальшувати волю виборцїв при самім виборі посла. Отже ми бачимо, що в протестї нема жадних скарг против правиборів, нїхто не скаржить ся на надужитя при сих виборах, аж против вибору посла внесено протест. Ся річ значить для мене дуже богато, бо коли при правиборах не можна доказати жадних надужить, то є найбільша правдоподібність, що вибрані так і нїчим не звязані виборцї при виборі посла віддали свої голоси лише після щирого знаня і чистого сумлїня, а велика боротьба виборча в Заставнї дає на се доказ.

Наконець позволю собі ще одну річ предложити пос. Васильковп під розвагу. Чому він якраз поборює вибір Зубрицкого?! Ледви явив ся тут в соймі ще один Русин, чи маєм ми Русини знов розпочати представляти для публики сумне видовиско, яке було тут перед тим? Чи маєм ми знов на велику втїху ворогам себе поборювати? Чи сего доконечно потрібно? Чи вже таки не можемо ми без того жити? Чи не повинні ми якраз старати ся о то, щоб між Русинами нарештї настало яке зближене? І мали-б ми якраз тепер, коли ще оден Русин появив ся тут в Високім Соймі, доложити своїх рук, аби его викинути звідси, замість щоб дбати о то, аби з ним порозуміти ся?! Я не можу такої думки похвалити, що для нашого голосованя в сїй справі мало-б бути се одно рішаючим, що той Русин належить до иньшого відтїнку. (Пос. Василько: *До якого відтїнку належить він?*) Дуже богато навчив ся я в сім зглядї з прикладу, який дали нам саме тепер Волохи. Сегодня голосували вони за тим, аби признати важними вибори і в тих повітах, де був протест против вибору, а голосували вони так, помимо того, хоть самі виказували хиби при виборі. Чому-ж вони так собі поступили? Бо тут розходило ся о волоских послів! І так н. пр. при виборі з сучавского повіту вони анї слова не промовили, лиш поборювали вибір в черновецкім повітї, і при тій нагодї спімнули также кількома словами про тамтой вибір, хоч вони добре знають, кілько н. пр. про той вибір написала ся сама їх „Patria." Берім собі приклад з тих панів, се приклад добрий! У нас є пословиця: „Старий воробець на полову не йде." Так і я — старий вже воробець, і не хочу іти на полову. Зрештою і я придержую ся засади: Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem. (Що робиш, роби-ж розумно і диви ся, який тому буде конець.) Длятого з чистим сумлїнем із глубоким переконанем помимо того, що перше, нїм сю справу тут так докладно обговорено, і у мене були деякі сумнїви, буду тепер голосувати за тим, аби вибір д-ра Зубрицкого признати важним, бо тепер для мене ся справа цїлком ясна.

Австро-Угорщина
в р. 1898.

Був то рік ювилейний... Здавало ся, що буде він роком радости, — але так не стало ся...

Рік 1897 закінчив ся сумно під вражінєм сцен з падолиста і розрухів в Празї. Мінїстерство Баденього впало, новий рік розпочинав ся блїдим і полїтично не ясним мінїстерством Ґавча — і розпорядженями цїсарским на основі § 14, що мали заступити роботу парляменту.

В сїчни зібрали ся сойми, але і тут згоди не було, а передовсїм напружені були відносини в соймі ческім, що перенесли ся потім на улицю і викликали звістні забуреня зі студентами нїмецкими, що ще погіршило ситуацию полїтичну. Ґавч пробував довести до якогось порозуміня з Нїмцями, але було годї.

То-ж для 5-го марта видає Ґавч змінені розпорядженя язикові для Чех, — а другого дня подає ся до димісиї. Був то одинокий в часах конституцийних президент мінїстрів, що навіть нї разу не станув перед парляментом.

Наслїдником его був ґр. Тун. Справа заповідала ся лїпше, в ґабінетї найшли ся Кайцль, Чех, і Нїмець Бернрайтер, мало то бути мінїстерство кооперациї, мінїстерство працї. Але до працї воно не довело. Обструкция насильна скінчила ся, але йшла далї обструкция реґуляміновa. Президентом палати був вибраний Функе, з партиї Дінавлього.

Міжтим ситуация для угорского правительства була дуже користна. Обхід законів конституцийних з р. 1848 і дозволене королевске на поставлене памятників для ріжних заслужених Мадярів, — то всьо розположило парлямент угорский користно для Банфіого, а сей грозив вже Австриї навіть самостійним митом і то досить воєвничим з Австриєю, єсли би в Австриї не переведено угоди в дорозї парляментарній.

Але та дорога не находила ся. По делеґациях, що радили в маю, радила рада державна ще в червни, аж вкінци ґр. Тун видїв, що нема що з нею робити і відрочив єї і замкнув. За то витяг знов дня 25-го червня §. 14. і на его підставі продовжив провізорию буджетову аж до кінця р. 1898.

Міжтим справа угоди ставала ся дражливійшою. Оба президенти мінїстрів стали зїздити ся на численні конференциї і авдиєнциї у цїсаря; що ухвалили тодї, подробиць того не знати: досить що появив ся комунїкат, заповідаючий, що оба правительства є „auf alle Fälle gerüstet".

Але мимо того мусїв ґр. Тун пояснити свої відносини до парляменту і парляментарної більшости і скликав раду державну на день 27-го вересня.

Рада державна зійшла ся під траґічним вражінєм смерти цїсаревої. Всї надїяли ся, що хоть тепер успокоять ся відносини в Австриї. І дїйсно, Нїмцї занехали обструкциї механїчної, нїмецка більшість випала з комбінаций на партию правительственну, представитель нїмецкого католицко-людового сторонництва Дінавлї увійшов в склад кабінету. Правиця сконсолїдувала ся і робота в парляментї пішла остілько, що договір мито-торговельний перейшов в комісиї, а далї ухвалено закон о нових зелїзницях льокальних і закон о поліпшеню платнї слуг державних. А треба при тім згадати, що 20-го вересня получив санкцию цїсарску перед двома роками ухвалений закон о поліпшеню пенсий урядників.

Але за той час відносини Угорщини змінили ся. Опозиция угорска доти мовчала, доки думала, що неміч австрийского парляменту допоможе її до переведеня окремішности митової. Коли одна опозиция угорска побачила, що австрийский парлямент працює, взяла ся і вона до роботи. Зачала ся борба против Банфіого нїби то через те, що він не хоче пояснити, що то значить: „auf alle Fälle gerüstet". Лїберальний реґулямін поміг обструкцийній роботї опозициї. Цїлї тижнї веля ся дискусия о порядок дневний, що довела до того, що нї буджету, нї провізориї буджетової не ухвалено. Старий Тіса своїм проектом закону попсував ситуацию, партию лїберальну зачали опускати деякі посли, президент палати Сілядий і оба віцепрезиденти подали ся до димісиї.

Прийшло до вибору нової президиї, найстарший віком посол Мадарас обняв провід і палата приступила до вибору президиї, що вже тягне ся від 17-го грудня.

А тимчасом прийшов р. 1899, а з ним і брак буджету, брак позволеня парляменту на побір до войска. Край лишив ся без закону. Що з того вийде, чи Банфі упаде, чи перебуде ту ситуацию, будучність покаже...

Єдино же єсть на потребу.

„З погляду ситого годованця, відтинача купонів, здаєть ся, нема нїчого більше лишнього як ідеал. А на дїлї без него нема житя. Не для осібника — се признаємо з гори. Дрібні вигоди поодинокої істоти не терплять від браку ідеалу. Він не має нїякого замітного впливу на сон і травлене. Але для кождої суспільности є він необхідно потрібний. Вона не відчуває сеї потреби з разу безпосередно; у юрби нема виразного голоду за ідеалом. Та хоть орґанізм народний і не відчуває змислово, чого йому не стає, то про те він відпокутує брак ідеалу таємним нидїнєм, що висушує ему шпік у костях і з часом неохибно вбиває его.

„В фізіольоґічних лябораториях піддають зьвіриків досьвідам, в котрих вислїджують роль поодиноких материй при відживлюваню. Годують там пса або крілика, стравами, в котрих цїлковитий брак зелїза або хлору або потасу (натрія) або сїрки. Бідний зьвір наїдає ся до схочу, страва смакує ему досконало, здаєть ся — всього ему доволї, страва не відріжнює ся смаком, запахом, виглядом нї в чім від нормальної. А про те в ній чогось не достає. І зьвір худїє, шерсть у него випадає, кости крушіють і він в кінци здихає. Такий зьвір — се наглядний образ народа, котрому на вид добре дїє ся, котрий плекає науки, пише книжки, управляє красні штуки, та про те він при всїм своїм достатку веде житє без ідеалу.

„Філїстри, що пересьвідчені про ограниченість „підданьского розуму" і вважають єї чимсь пожаданим, проповідують від давна: „Народ потребує релїґії." Ся доґма повинна на дїлї виглядати так: „Народ потребує ідеалу."

„Позавидїти народам, що бачуть перед собою ясно намічену мету, до котрої йдуть як паломники, до котрої простягають руки, нехай вона собі буде яка хоче далека або й зовсїм недосяжна. У таких народів кожда новонароджена дитина знаходить скарб у колисцї. Вона приходить на сьвіт з рентою від ідеалу. Так було з Італїянцями в часї відродженя; кожда дитина, що в Італїї побачила сьвіт в часї тої пишної, зоряної пори від 1815 до 1866 р., знала докладно, чого хоче і до чого має змагати. Від хвилї, коли була спосібна ясно думати, вона мовила собі: „Я на те є сьвітї, щоби бороти ся за відроджене Італїї. Стану бунтівником, буду носити острокінечний капелюх і штілет карбонария, а в слушний час стану до бою супроти чужих і своїх гнобителїв, здїйсню високі мрії Данта, а коли сего не вчиню, то вчинять се мої сини, мої внуки; а коли се мусить бути, то пролию свою кров. А коли маю гнити в тюрмі як Сільвіо Пеллїко, або коли кат потягне мене на шибеницю як Мореллї, то буду знати що я не дармо жив." Таке пересьвідчене надало цїлому поколїню Італїянців того часу чудесну певність себе і силу дїяльности. Не було сумнївів, охлялости, стогнаня. Італїянцї знали, що гнїв, що завзяте, але жести похнюпленої голови і заломаних рук були їм непривичні.

Г. Бяновічі, Чернівці ул. Головна ч. 4.
Великий склад дорогоцїнностий, біжутериї, товарів зі срібла і годинників. Подарки всїлякого роди як найлїпше виконані на весїля, різдвянні сьвята і новий рік.
Сталі найдешевші цїни.

„Подібне діялось в Іспанії. Через сім століт носили Християне Іспанції в души ідеал — увільнити свій півостров від музульманьских наїздників. Півмісяць, що яснів над столицями чотирьох андалюзийских королівств, указував напрям їх мріям і бажаням. І ота оживляюча думка про сьвятий обовязок, що має бути сповнений в боротьбі на житє і смерть, виховала мужів Кастілії і Араґону на зелізний народ, котрого „непобідима піхота,“ як мовить Боссюе з подивом, вчинила золото-червоний стяг страшним у обох півкулях сьвіта.

„А Німеччина чи-ж зазнала коли такого сьвітлого духового житя, такого могучого підйому чутя, такої молодечої втішности, як в часї від Вартбурского празника до заключеня трактату Версальского? Тоді кождий пересічний Німець був „сьпіваком і героєм,“ був широкий розмах думок, була велич в надіях і змаганях; мізерия дрібних німецких державок відчувала ся тоді не траґічно, але силою контрасту хиба гумористично.

„Недавно просив мене один молодий Поляк, щоби я вписав єму де-що в альбом. Я написав єму: „Історичне нещастє польского народа, се его біольоґічне щастє. Коли нещастє не вбило его, то з него мусить конечно вирости найсильнїйший і найхарактернїйший народ в Европі. Героїзм зробив ся у Поляків новим родом занятя.“

„Отсе великий наслїдок певного ідеалу. Він удержує народ живим і дає єму силу. У живих істот функция творить орґан, — се порша засада фізіольоґії. Слова поета: „Es wächst der Mensch mit seinen höheren Zwecken“ можна обернути й загальнїйше; „Народ росте разом з тим, як зростають его ідеали.“ Бажанє чогось висшого, надія, почуте свого покликаня до якогось великого діла — ось що провадить в будущину і запевнює народови будущину.“

Макс Нордау, автор отсих думок, певно не знає нашого народа. Як би знав, то певно вказав би на него як на живий доказ своєї тези, що народ без ясної наміченої мети житя мусить марніти.

Один Болгарин любив посмішкуючись, дразнити словами: „Чи се достоту правда, що вас Русинів на сьвітї аж двайцять міліонів? Адже-ж наших Болгар усего кілька міліонів, а от увесь сьвіт про них говорить. А вас двайцять — двайцять, кажете? — міліонів і нїхто про вас не знає“.

Так, двайцять міліонів, але тїл без души, без цїли бутя, без ідеалу народного.

І той брак ідеалу головною нашою хибою народною.

Брак віри в висші ідеали родить також брак віри в людий. Знайдїть ви у нас трох людий, котрі би в повні довіряли собі взаїмно, котрі б по за очи не закидали собі взаїмно якоїсь підлоти. „Де два Русини, там три партиї“ — ся гірка насмішка сталась уже давно типовою. Але слово „партиї“ треба у нас розуміти не так, як воно розуміє ся скрізь по сьвітї. Не полїтичні, суспільні чи які другі думки зводять або розлучують у нас людий, а особисті рахунки. Відси дивоглядне і незрозуміле для посторонних людий скаканє з партиї до партиї, за табору до табору, відси дволичність у розмові: з радикалом наш брат — „радікал,“ з народовцем--„народовець.“ І не диво, власких думок звичайно у него нема, а ті, яких він нахапав ся з ґазет, з книжок, чи з розмов, не вяжить ся у него нї з чим своїм, не вироблені его власною працею, правдива тандита, котрій цїна — зломаний гріш.

І з таким капіталом думок і ідеалів ми маємо відвагу показати ся на сьвітову торговицю цивілїзаційної працї?!

А мужики? Вони вже давно сконстатували, що інтелїґенция звичайно щирійше обертає ся до них тілько в переддень виборів, та й то навіть при тій нагоді не вміє проголосити слова, котре-б до глубини потрясло душею народа, не вміє висказати животворної цїли. От і не диво, що народ зрозумів нарештї, що его інтелїґентним проводирям ходить тілько о мандати — і лишив їх холодним для їх змагань.

Дальше стали мужики тут і там цинїчно кептувати собі з інтелїґенциї. Відірвані зовсїм від рідного ґрунту, в Бразилиї, по сьвідоцтву о. Михалевичи, вони винародовляють ся в млї ока, липнуть до чужих ідеалів. Бо не мають свого.

Отся декаденция буде стрімголов поступати дальше, коли інтелїґенция не зрозуміє в кінци, що єї ідеали не в силї одушевити народ. Вихована однобічно, залежна та несамостійна тїлом і душею отся горстка попів, учителів та урядників живе собі в сьвітї книжкових абстракций і фінций і не здужала доси видвигнути перед народом ширшого ідеалу, як розвій русько-українскої лїтератури. По за тим — жмінка дрібниць і нїчого позітивного о ширшім закрою.

Та поміж цїлями житя народного такий ідеал, який витворила собі наша інтелїґенция, міг би ледво заповнити один закуток, але душу народню заповнити, всї сили его оживити і порушити він не може. Не зважаючи на 77 руских проґрам, ідеал лишив ся невисказаний, загадка житя народного нерозвязана. Мов іскра в попелї дрімає сей ідеал сповитий у народний груди, хований від віків, рідний і кровний народови і спосібний запоручити єму будущину.

І коли хтось розбудить его, тоді настане слушний час, іскра запалахкотить могучим полумям. Тоді тільки почнемо жити як народ.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 10-го сїчня 1898.

Тов. „Руска Рада“ яко видавець „Буковини“ заявляє свій великий жаль з тої причини, що через недогляд редакциї дістав ся до ч. 152-го „Буковини“ фейлетон нашого віденьского співробітника п. Сильвестра Яричевского під заг. „Хрестини,“ котрого зміст і тенденция не відповідають серіозним поглядам на науку і єї представителїв. За тов. „*Руску Раду:*“ *Др. Стоцкий*, голова.

П. президент краєвий барон Бурґінїон виїхав 5-го с. м. до Відня, а має повернути сего тижня. Кажуть, що подорож его стоїть в звязи з перенесенями ріжних старостів на Буковинї.

Іменованя. Концепіст фінансовий Ксавер Найман в Чернівцях іменований інспектором податковим. — Практиканти Гірш Ґольдштайн, др. Герш Перльштайн, др. Арнольд Леман, Ришард Порас і практикант конц. фін. дир. Корнило Попович іменовані авскультантами.

З зелїзниць державних. Іменовані Маркус Грабшайд інжинером, Йосиф Галечко надінжинером, Адольф Шмукер ад'юнктом, Еміль Бодняровнч, Гуґо Кумець, Іван Пічуль Йосиф Капнельмахер і Кароль Москалюк асистентами. Підвисшено пенсию Іванови Дзоманови і Антону Цянґе. Перенесений Амброзий Мартінка з управи трівальнї до Іцкан. До висшого степеня пенсийного поступили: ад'юнкти Альфред Шпендлїнґ, Адольф Лїпп, Ів. Еплерляйн, Леопольд Кольчарж, Пилип Розенґартен, Осьвальд Зінґер; асистенти: Йосиф Реґіц, Ізраель Штернгель, Йосиф Гуссак, Николай Деден, Юрий Кіль, Максиміліян Ледвінка, Герман Відмер, Кароль Ґольдфарт, Василь Сухонос, Альбін Гаммер, Станислав Шелїньский і Йосиф Ґройсель. Аспірантами на урядників іменовані волонтери Михайло Вербенець і Стефан Кравчук.

З нотарияту. Нотар п. Евген Стрийский обіймив дня 5. с. м. уряд нотара у Вашківцях н. Ч.

Проч з часописним штемплем! Австрийска партия социял-демократична ладить велику аґітацию за знесием часописного штемпля. З тої нагоди відбуло ся також в Чернівцях в недїлю, дня 8-го с. м. віче, де обговорено сю справу і принято резолюцию против штемпля.

Рада державна скликана на 17. с. м. Віденьскі ґазети подаючи сю вість, доносять, що на порядку дневнім нарад першого засїданя станутъ на всякий случай внесеня в справі обжалованя мінїстрів і принятє до відомости розпоряджень цїсарских, виданих на основі § 14.

Погода в сегорічній зимі. Як звістно, предсказаня погоди капітана ґенерального штабу, Йосифа Лелховского оказали ся нераз зовсїм влучними. На его гадку, як подають віденьскі часописи, перша половина сїчня с. р. буде погідна, а в другій будуть наувати вітри і снїги з морозом. Лютий має бути зимний і снїжний, марець в першій половинї снїжний, а в другій погідний і теплий.

Край, де не платять податків. В Угорщинї як звістно, не ухвалено на сей рік нї буджетової провізориї, то-ж правительство не маючи під рукою австрийского § 14 не може стягати податків. Та мимо того лїберальна партия, щоб задокументувати свій патріотизм, платить податки, а в декотрих місцевостях заплачено навіть с. р. більше, як в тім самім часї минувшого року. Ото, як би то так у нас!!!

Як утїк Золя? Один наочний сьвідок відповідає нам на се питанє ось як. Коли Золя вийшов з судової салї, де запав на него звісний приговор, Лярі віовів его до дому одного приятеля під Парижем. Тут почали приятелї намовляти Золю, щоби виїхав на якийсь час за границю, поки не закінчить ся справа Драйфуса, бо инакше буде мусїв відсиджувати кару. А се мало би некористні наслїдки для цїлої справи, бо нинї числять ся лише з доказаними фактами і з увязненя Золї будуть висновувати некористні заключеня. Золя послухав ради і того самого дня вечером виїхав з північного двірця в Парижи до Льондону. Золя не знає анґлїйскої мови, тому приятель Клемансо написав єму на куснику паперу назву стациї Charing Gross, звідки пізнїйше мав удати ся на постійний побут до Birmingham, при зелїзничій лїнії. Приїхавши до Charing Gross, Золя віддав папір полїцаєви і закликав фіякра, аби той відвіз его до місця поданого на папери. В Birmingham Золя замешкав в місцевім готели. Доперва в тиждень пізнїйше довідали ся мешканцї о приїздї Золї і держали се в тайнї аж доси.

Великаньский годинник. В Льондонї на зелїзничім двірци при улици Лївернуль уставлено в червни 1898 р. великаньский годинник. Той годинник що-до величини і устроєня мабуть не має собі рівного на земли. Всї 624 годинники на всїх зелїзничих двірцях льондоньских получені з тим годинником, котрий їх управильнює при помочи електричного дроту спільного для всїх годинників. Точність головного годинника така велика, що зміна в его обігу від часу его уставленя, т. є. від 15 червня минувшого року не виносить навіть $^1/_{500}$ мінути. Промір годинника виносить $6^1/_2$ метра, а мінути означені лїніями величини долонї. Сама лиш мала вказівка важить майже $1^1/_2$ сотнаря.

НАШЕ СЛОВО.

(З приводу сьвята І. П. Котляревского).

Сьміхом і жартом розбудив
Нас Котляревский з сну важкого,
Та в тім сьміху Він полишив
Нам заповіт житя нового:
Той сьміх навчив нас, як чудове
Хороше наше рідне слово.

—o—

Потім зійшло з помежи нас
Нове провідне сьвітло-зоря,
Мов сонце ясне: се Тарас,
Що за Вкраїну много горя
Поніс й завіт лишив нестертий,
Як жить для вітчини і вмерти.

—o—

І слово правди те, що Він
Посїяв в серцях наших в пору,
Могучо виросло й мов дзвін
Несесь по Руси; хоть запору
Вже не одну важку стрічало,
Та не подало ся, не впало!

—o—

Й тепер воно уже таке
Могуче, що нїхто не спинить
Його житя! І житиме,
Воно, хоть враг Бог зна' що чинить!
Бо де-ж така на сьвітї сила,
Щоб Боже право пригнїтила?!

Михайло Бабиньский.

Зима.

Густо лїг
Перший снїг
По землї усюди:

Вже сама
Йде зима, —
Стережіть ся люди!

В жилах знов
Стигне кров
Від морозу нинї;

Хто-ж свій дім
Має, — тим
Добре — у хатинї!

На печи
Лежучи,
Тїло можуть гріти:

Тепло там,
Їх жінкам
Та не мерзнуть дїти!

Всього є:
Їсть і пе
Щасливий доволї!

Хай се — рай,
Ти-ж згадай
За синів недолї:

Як у млї
По землї
Гине їх богато

З холоду,
З голоду...
Поратуй же брата!

С. Бердяев.

Найбільший вибір в товарах з хіньского срібла з найславнїйших фабрик віденьких, берлїньских і париских. — Під ґарантією тревало посріблені ґарнїтури.

Г. Бяновічі, Чернівцї ул. Головна ч. 4.

ЧЕМНА ОБСЛУГА.

На сьвята!

Вино столове на літри . : . . . 48—60 кр.
„ геґеляй в фляшках по . . . 70—80 „
„ Самороднер в фляшках по —.80, 1.—, 1.50 кр.

Вже прийшов

6-літний мід до питя, фляшка 80 кр.

Овочи полудневі, коріне, мід прісний, мука дрожджи і пр., сьвяточні товари.

Поручає
по найдешевших цінах
Ігнатій Власюк,
улиця Паньска, ч. 35.

Гарне, добре і дешеве!

Ул. ратушева 15. Ул. ратушева 15.

Перед тим

Маркус Фурер

Маґазин одіжи для дам і панів
в Ченівцях, ул. Ратушева, ч. 15.
під золотою грушкою.

Порученя з поза міста виконує ся сейчас.

В кождім сезоні
найновійші плащі
жіночі, для дівчат і дітий
(зі сукна, плюшу, Кримских бар. і ватовані)
жакети, мантильки, ґотунди, порохівники з шовку і могару
з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги
для
панів, хлопців і дітий,
загортки, шлафроки, футра міскі і до подорожи,
Менчикови, Гавельоки
і всї річи входячі в той фах з перших найславнїйших фабрик.

Гарне, добре і дешеве! Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, (**препоручене** Всеч. Духовеньству і всїм вірним Впреосьв. Митроп. і Преосьв. Еп. **Ординаріятами** всїх **трех епархій**) обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід пожарних.**

„Днїстер“ вступив в 6-ий рік своєї діяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди лїквідують ся **безпроволочно.** Полїси „Днїстра“ принимає **Банк краєвий** при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористнїйших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, удїляє **пожички** за оплатою $6^1/_2$% за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, і приймає **вклади** до опроцентованя по $4^1/_2$%.

Зголошеня о удїленє аґенциї в окрестностях, где **нема** близько аґенциї **„Днїстра“ приймають ся.**

Вільгельм Водічка,

дроґуерия в Чернівцях поручає на зближаючі ся сьвята богатий вибір

Парфумериї
і тоалєтних касет

гербати, руму, коняку, лїкерів, шоколяди, Курсао, коріне і т. д.

Хочете заробити гроші?

то *посилайте* скоро свою адресу до фірми: Wotan &. Co. Leipzig. L.

Г. Файлєс

оператор нагніток
Чернівцї, ул. Руска ч. 6.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїн

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

Вже вийшов

ілюстрований буков. православний

КАЛЄНДАР

на рік 1899.

Річник XXVI. ЗМІСТ: Цїна 40 кр.

I. Часть календарска: 1) Лїтопись, 2) Календар православний, латиньский і жидівский, сьвята червоно друковані, 3) Схід і захід сонця, 4) погода, 5) зміна місяця, 6) поминальний календар.

II. Часть інформацийна: 1) Цїсарский дім, 2) Почтові і телеґрафічні приписи, 3) Наші гроші і заграничні, 4) Міри і ваги, 5) Скалї штемпльові, 6) Належитости від вписів гіпотечних, 6) Плян їзди на всїх зелїзницях буковиньских, 7) **Спис всїх громад** з означенем **почт і повітів.**

III. Шематизм всїх бук. урядів, учителїв, сьвященників, дяків і руских товариств.

IV. Часть забавна і наукова богато ілюстрована, між тим важна для товариств, читалень і селян **наука о товариствах, зборах і петициях.**

V. АНОНСИ.

Календар продає товариство **„Руска Бесїда“**, в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2.) і всї книгарнї.

На пересилку почтову треба долучити 5 кр.

Календар має десять аркушів друку.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 10 до 12 години рано.

Сьвідоцтва відхідні

(Abgangs-Zeugnisse)

продає по 2 кр. друкарня товариства „Руска Рада“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Всї роди живих і сьвіжих риб

можна що дня дістати в моїй

РИБНІЙ ТОРГОВИЦИ

ул. Темпльова ч. 1. (Готель під чорним орлом.) по найдешевших цїнах.

Можна також дістати живих золотих і срібних рибок, каваяру, сардинок, морских пстругів, оселедців і всїлякого рода вуджених, маринованих і солених риб. Приймає ся замовленя на з[illegible]ан, балї, пири, а порученя з провінциї залагоджує ся до кождої ст[illegible] почтової скоро і совістно.

З поважанем **С. ЕБНЕР.**

Як загально звістно,

Ріхтера скринки з камінцями до будови

суть найлїпшою дїточою забавкою.

Вони є єдиною забавкою якою дїти тревало цїкавлять ся і не кидають єї по кількох днях. Тому є вони **найдешевшим** подарунком і заразом і **найзнаменитшим** для великої вартости у виховуваню дїти і задля досконалого виконаня.

Вони є загалї найлїпшою річию, яку дїтям можна подарувати для забави і занятя. Нова скринка Нр. 28 містяча в собі 2581 камінцїв до будови з корем, 14 зошитів з взорами, 11 зошитів з витиканими взорами, 10 картин, 11 взорів опакованя 2 пляни і т. и. за цїну 177 корон, є безперечно **найгарнїйшим подарунком,** який дїтям можна зробити.

Ріхтера скринки з камінцями до будови, заосмотрені якоєм можна дістати у всїх лїпших торговлях забавок по цїнах від 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і внешеа на доказ, що є правдиві, мають фабрику марку *„якор“*. *Всї скринки з камінцями до будови без якора є нїдроблєня* меньшої вартости, котрих рішучо не треба принимати. Новий богато ілюстрований цїнник розсилає ся на жадане даром і франко.

Новина!

Штука терпеливости і забава товариска з якором.

Близший цїнник подає

Ф. АД. РІХТЕР і С-ка,

Перша аустро-угорска ц. к. прив. фабрика скринок з камінцями до будови.

Контора і склад: 1. Operng. 16. [illegible]день. Фабрика XIII./I. Hietzing Rudolfstadt (Thüringen), Olten, Rotterdam. London, New-York 215. Pearl-street.

СТІННИЙ РУСКИЙ КАЛЄНДАР НА РІК 1899

з червоним друком, продає

Друкарня товариства „Рускої Ради“

по 15 кр.

з пересилкою почтовою 18 кр.

За редакцию відповідає Іван Сазаньский